

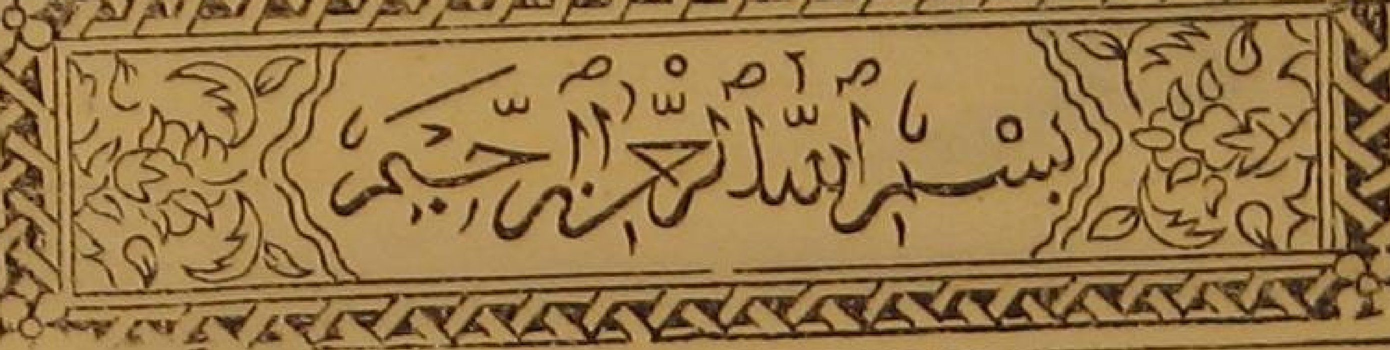

جلد الثاني [illegible]

٤٥٠

(خسروا کوی فلك درخم چوکان تو باد * ساحت کون ومکان عرصهٔ میدان تو باد * خواجه بوغزلی شاه منصوره بیورمشدر خسروا الف حرف ندا کوی فلك اضافتی بیانیه فلك طوپی دیمکدر خم چوکان اضافتی لامیه توبه اضافتیده بویله در بوغزلك ردیفنده واقع اولان باد لفظی امر غائب صیغه سیدر موقع دعاده واقع اولمش ساحت سرای اورته سنده اولان میدانه دیرلر کونك ومکانه اضافتی بیانیه در عرصه ده ساحت معناسنه در میدان عربیده میمك کسریله در مفتوح اوقومق تصرفات عجمدندر خواجه نك بودعاسی غلو اسلوبیله واقعدرکه عقلا وعادة ممتنعدر * محصول بیت ای پادشاه طوپ فلك سنك خم چوکانده اولسون یعنی الله تعالی سکا طور عقل وعادتدن خارج قدرت وعظمت ویرسون کون ومکان ساحتی یعنی تمامایریوزی سنك سرایك اورته سنك میدانی اولسون یعنی تمام کرهٔ ارضك پادشاهی اول بونده کوی وخم وچوکان ومیدان ذکری مراعات نظیر قبیلندندر عرصه نك میدانه اضافتی اضافت خاص الی العام قبیلندندر خواجه نك بوغزلی انشا طریقیله واقع اولمش اکرچه بعض مضارعی اخبار — از بحر رمل فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

طریقیله

طریقیله در (همه آفاق کرفت وهمه اطراف کشاد * صیت خلق توکه پیوسته نکهبان تو باد * افاق افقك جمعیدر اطراف دیمکدر اما افق کوك کنارینه دیرلر صیت اوازه دیرلر صیتك خلقه وخلقك تویه اضافتلری لامیه لردر پیوسته متصل یعنی دائما معناسنه در نکهبان کوزجی وبکجی معناسنه در * محصول بیت جمیع افاقی طوتدی وتصرف ایلدی وجمیع اطرافی آچدی وفتح ایتدی یعنی تمام عالمی قبضهٔ تصرفنه آلدی سنك خلقك اوازی که دائما سنك کوزجك وبکجك اوله یعنی دائما بو اخلاق حسنه سندن ایرلمیوب سنی بکلسون بونده صیتی صدا ایله تفسیر ایلین علم لغتدن بی بهره ایمش (زلف — ردشه ئی خاتون ظفر شیفتهٔ پرچم تست * دیدهٔ فتح ابد عاشق جولان تو باد * زلف خاتون ظفر اضافتلری بیانیه وبالامیه در مجازا ظفر فوز ونجات معناسنه در حاصلی دشمنه غلبه مقامنده استعمال ایدرلر خاتون قیدی انکچوندر شیفته دیوانه وحیران معناسنه در شیفتهٔ پرچم تست اضافتلری لامیه لردر بونده پرچمدن مراد پرچم توغدر یعنی هرنه جانبه که سنك توغ همایونك حرکت ایدرایسه فتح وظفر برابرجه کیدوب اندن ایرلمز دیدهٔ فتح ابد اضافتلریده بیانیه وبالامیه در مجازا مؤبد فتح دیده سی دیمکدر عاشقك جولانه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر وتویه اضافتی لامیه در * محصول بیت زلف خاتون ظفر سنك توغك پرچمنك اشفته سی ودیوانه سیدر یعنی ظفر توغکه قرینه درکه اندن هرکز مفارقت ایلمز فتح مؤبد دیده سیده سنك جولانك هرحرکتکه عاشق اولسون یعنی هرنه طرفه که توجه ایده سین فتح سنك عاشقك اولوب برلحظه سندن منفك اولمسون مصراع ثانینك معناسنده فتح ابدك جولانی سنك کوزکه عاشق اولسون دین مسکین بوبیتك معناسنی هیچ فتح — ردشه ئی ایلیه ممش (ای که انشاء عطارد صفت شوکت تست * عقل کل چاکر طغرا کش دیوان تو باد * ای حرف ندا منادی محذوف ای پادشاه دیمکدرکه حرف رابط صفت انشا بونده ایجاد واختراع معناسنه در عطارده اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر وصفت مفعولیدر صفت شوکت تست اضافتلری لامیه لردر شوکت صفتك مفعولیدر یعنی مفعولنه مضافدر هرصنفی بریلدزه نسب ایدرلر مثلا زهره یه سازنده لری ومشتری یه علمایی ومریخه سلحشورلری وعطارده کاتبلری اول جهتدن انشایی عطارده اسناد ایلدی عقل کل اولدرکه اهل شرع اکا روح اعظم دیرلر چاکر قوللقجی طغرا کش وصف ترکیبی کشیدندن طغرا چکیجی دیمکدر طغرا براتلرده واحکامده چکدکلری پادشاه نشانته دیرلر عربجه توقیع دیرلر وانی چکنه موقع دیرلر چاکر طغرا کش دیوان

تو اضافتلری لامیه لردر * محصول بیت ای شول پادشاه که عطارد انشاسی
سنك شوكتك صفتیدر یعنی عطارد كه كاتب فلكدر سنك شوكتك
اوصافنی انشا وایجاد ایدر یعنی سنك شوكت وعظمتك مداحیدر عقل
كل سنك دیوانك نشانجیسی سنك خذمتكاری اولسون خواجه پادشاهنه
علو طریقیله دعا ایدر مصراع اول مصراع ثانی یه مرهوندر (طیرهٔ جلوهٔ
طوبی قد چو سرو تو شد * غیرت خلد برین ساحت ایوان تو باد * طیره طا ایله
اولنجه غضب معناسنه در وتا ایله اولنجه بولانق یعنی مكدر معناسنه طیرهٔ
جلوهٔ طوبی اضافتلری مجازا لامیه لردر بر مضاف تقدیری ایله سبب طیرهٔ جلوهٔ
طوبی در قد چون سرو اضافتی بیانیه وتویه اضافتی لامیه طیره مبتدا قد چون
سرو خبر غیرت خلد برین اضافتلری لامیه وبیانیه در ساحت ایوان تو لامیه
تقدیری سبب غیرت خلد برین در بونك كبی تقدیرلر مبتدیلره سهولت تفهیم
ایچوندر والا منتهی بو تقدیرلره محتاج دكلدر زیرا بو اسلوب تراكیب ارالرنده
زیاده شایعدر مثلا غیرت مهر وماه ورشك مهر وماه دیرلر وقس علی هذا
* محصول بیت سبب غضب جلوهٔ طوبی سنك سرو كبی قدك اولدی یعنی سنك
سرو كبی قدینك نازك خرامنی كوروب حسدندن غضبه كلور زیرا طوبانك
جلوه سی اكا یكرزمز سنك ایوانك میدانی فردوس اعلانك غیرتنه سبب
اولسون یعنی فردوس اعلا سنك ایوانك میدانك لطافت وصفاسنی كوروب
استك وغیرت ایلسون بو بیت بیت سابق كبی صنعت علویی متضمندر
(نه بتنها حیوانات ونباتات وجماد * هرچه در عالم امرست بفرمان تو باد *
بتنها باسی زائد در تنها یالكز دیمكدر حیوانات اصل اوزره یانك فتحیله اوقنور
خواجه ضرورت وزنیچون معادن یرینه جماد ذكر ایلمش زیرا مقصود موالید
ثلثه ذكری ایدی عالم امر بو عالم ظاهره دیرلر بفرمان با جائزدر كه مع معناسنه
اوله وجائزدر كه ظرفیت افاده ایلیه * محصول بیت یالكز حیوانات ونباتات
وجمادات دكل بلكه هر نسنه كه عالم كن فكانده در سنك امر وفرمانكده
اولسون حاصلی جمیع اشیا مطیع امرك اولسون بو بیتده مبالغه دعاییات
سابقه كبی در (حافظ خسته باخلاص ثناخوان تو شد * لطف عام تو شفا
بخش ثناخوان تو باد * حافظ خسته اضافتی بیانیه در ثناخوان وصف
تركیبیدر خوانیدندن ثنا اوقیجی شفابخش وصف تركیبیدر بخشیدندن شفا
باغشلیجی * محصول بیت خسته حافظ صفای خاطر واخلاص باطنله سنك
ثناخوانك اولدی یعنی سنك دعا وثناكه مشغول اولدی حاصلی حافظ خسته
دعاجكدر پس سنك لطف عام وشاملك ثنا خوانكك شفابخشی اولسون

ازبحر مضارع
مفعول فاعلات
مفاعیل فاعلن

یعنی حافظك مرض فقرینه معالجه طبیب اولسون خواجه نك بو مصراعی
حسن طلب قبیلندندر وله ایضا (ساقی حدیث سرو وگل ولاله میرود *
وین بحث با ثلثهٔ غساله میرود * ساقی منادی حدیث بونده كلام معناسنه در
سرو واضافتی لامیه كل ولاله ده معطوف میرود بونده واقع اولیور
معناسنه در وین بحث واو حرف ابتدا یا مع معناسنه در ثلثهٔ غساله شارب خمر
قتنده بعد الطعام علی التوالی اوچ قدح باده در كه معده ده اولان فضول
طعامی واخلاط ردیه یی غسل ایلمكیچون ایچرلر میرود بونده فعل امر مفرد
غائبدر واقع اولسون دیمكدر * محصول بیت ای ساقی سرو وگل ولاله
مصاحبتی واقع اولیور یعنی فصل بهاردر پس بو بحث وبو مصاحبت ثلثهٔ
غساله ایله یعنی باده ایله واقع اولسون یعنی چونكه فصل ربیعدر بو فصل باده
نوشلغله واقع اولمق كركدر نته كه خواجه بیورر بیت نكو همت كه همه ساله می
پرستی كن * سه ماه می خور ونه ماه پارسا میباش سه ماهدن فصل بهار
مراددر دیمشلر مصراع ثانینك معناسنده مراد بهار ایرشدی لیكن بو حال
شراب ایله حظ اولنور دیمكدر دینلمسنه بو بیتك معناسندن حظ ایلمش
ومصراع ثانینك معناسنی بو بحث ثلثهٔ غساله ایله كیدر یعنی دوه طبانی
اوچ قدح شراب ایله كیدر یا اكا كیدر كه نهایتی اكا ایرشور دیندخی بیتك
معناسنه نتیجه ویرمش (می خور كه نو عروس چمن حد حسن یافت * كار این
زمان ز صنعت دلاله میرود * بو بیت بیت اولك معناسنی تأكید ایدر كه حرف
تعلیل عروس چمن اضافتی بیانیه در نو عروس چمن تازه چمندن كنایه در
حد حسن اضافتی بیانیه در صنعت دلاله اضافتی لامیه در دلاله مشاطه
وپرزونك وزمام معناسنه در بونده مراد مشاطه در میرود بونده كیدر
معناسنه در یعنی صنعت دلاله یه احتیاج یوقدر دیمكدر * محصول بیت
خواجه مذكور ساقی یه خطاب ایدوب بیورر ای ساقی می ایچ بعض نسخه ده
می ده دوشمش یعنی بكامی ویر كه چمن نو عروسی كمال حسن وجمالی بولدی
بو زمانده ایش یعنی زمانك ایشی مشاطه صنعتندن كیدر یعنی مشاطه عروسه
زیب وزینت ویره كندر اما شمدی نو عروس چمن فصل ربیع مقتضاسیله كمال
حسن وجمال بولدی صنعت دلاله یه احتیاجی یوق مصراع ثانینك
معناسنده ایش بو زمان دلاله صنعتندن كیدر یعنی انكله حظ اولنور
ودلاله دن مراد بونده معنای مجازی اعتباریله خمر دردین ایكی پرده ده
سیر خوشلق ایلمشدر (شكرشكن شوند همه طوطیان هند * زین قند پارسی
كه به بنگاله میرود * شكرشكن وصف تركیبیدر شكندندن شكرده تشدید

ردشمعی

ردسروری

ردشمعی

ضرورت وزنیچوندر معناسی شکر قریجی اولورلر یعنی شکر خوار اولورد یمکدر زیرا طوطی شکری شکست ایلمکدن مراد اکل ایلمسیدر طوطیان هند اضافتی لامیه درومراد شعرای هنددر خسرو وحسن وغیریلری قند پارسی اضافتی بیانیه درمراد قند پارسیدن کندینک شیرین اشعاریدرکه حرف رابط صفت بنکاله هند مملکتنده برشهرک اسمیدرکه پادشاهلرینک تختکاهیدر * محصول بیت جمیع هند طوطیلری شکرشکن وشکرخوار اولورلر بو قند فارسیدن که بنکاله یه کیدر یعنی فصحا وبلغا وشعرای هند بنم شعرم شهر بنکاله یه وارججق هپ بوکه رغبت ایدرلر بلکه دخی غیرینک شعرینه اعتبار ایلمزلر حاصلی کندی شعرینی زیاده مقبول ومرغوب اعتبار ایدر

(طی مکان ببین وزمان در سلوک شعر * کین طفل یکشبه ره یکساله میرود

سلوک شعر اضافتی مصدرک مفعولنه ویا فاعلنه اضافتیدر یعنی خواجه سلوک شعرده طی زمان ومکان ایلیه ویا شعر کندوسی طی زمان ومکان ایلیه کین که حرف بیان ویا حرف تعلیل این طفل یکشبه یه اشارتدر یکشبه ویکساله اخرنده اولان های رسمی یه های مقدار دیمشلر * محصول بیت طی زمانی وطی مکانی کور سلوک شعرده که بو بر کیجه لک طفل بر یللق یوله کیدر یعنی بر کیجه ده پیدا ایلدیکم اشعار بر یللق یوله منتشر اولور از اجق زمانده حاصلی شعرینی اطراء طریقیله تعریفدر

(آن چشم جادوانهٔ عابد فریب بین * کش کاروان سحر زدنباله میرود

چشم جادوانهٔ عابد فریب اضافتلری بیانیه در کش که حرف رابط صفت شین ضمیر چشمه راجعدر کاروان سحر اضافتی بیانیه در دنباله بونده آرد معناسنه در * محصول بیت اول عابد الدایجی جادوانه چشم جانانی کوروب سیر ایله که سحر کاروانی اردنجه کیدر یعنی سحر کاروانی اول چشم جادوانک اردینه اویوب کیدر حاصلی چشم جانانی زیاده جادولغله وسحارلغله وصفدر

(خوی کرده میخرامد وبر عارض من * از شرم روی او عرق ژاله میرود

خوی واو رسمیله دردر عرق معناسنه کرده بو های رسمی یه های ترتیب دیرلر خو یکرده درلمش دیمکدر میخرامد صالنور واو حرف حال عارض رانک فتحله تصرفات عجمدندر اصلنده را مکسوردر صقل بتن یره دیرلر اما بونک کبی یرلرده اکثریوز معناسنه در سمن آق کل شرم روی او اضافتلری لامیه در عرق ژاله اضافتی بیانیه ژاله عرقی دیمکدر * محصول بیت جانان درلیوب صالنور حال بوکه سمنک عارضی اوزره جانانک رویی مجانبدن ژاله عرقی کیدر یعنی سمن اوتاندیغندن درلر وانک دری ژاله در بعض نسخه ده از ژاله میرود واقعدر اول تقدیرجه از من تبیینیه معناسنه

اولور

المراد منه خنده
مبالغه به دیرلر

اولور (ازره مرو بعشوهٔ دنیی که این عجوز * مکاره می نشیند ومحتاله میرود * بعشوهٔ با حرف سبب عشوه کوکل الدامق دنیی یه اضافتی لامیه درکه حرف تعلیل عجوزه وجه قاری این عجوز مصراع ثانی یه مرهوندر ومبتدادر مکاره مبالغه ایله اسم فاعل وخبر مبتدادر ما بعدیله ومحتاله معطوفدر مکاره یه واسم فاعلدر افتعال بابندن حیله کار معناسنه یعنی اهل حیله دیمکدر * محصول بیت یولدن کتمه یعنی یولدن چقوب ازمه دنیا فریبی سببیله زیرا بو عجوز دنیا مکاره اوتورر ومحتاله یورر یعنی بر ساعت خالی ذکادر مکر وحیله دن زیرا اوتورمق ویورومک حیواناتده منصوردر پس اکا اوتورمغی وطورمغی ویورمکی اسناددن مراد استمرار فعل مکر وحیله در یعنی جمیع احوالده حیله ومکردن فارغ دکل

(چون سامری مباش که زر دید واز خری * موسی بهشت وازپی کوساله میرود

سامری بوزاغی یه طپمغی احداث ایلین کسه در حضرت موسی مناجاته وارد قدنصکره نته کم تفسیرلرده قصه سی مفصل درکه حرف بیان سامری در موسی بهشت تقریر کلام موسارا بهشت دررا ضرورت وزنیچون حذف اولمشدر بهشت با حرف تأکید وهشت هانک کری وشینک سکونیله فعل ماضی مفرد غائب صالی ویردی یعنی ترک ایلدی معناسنه در پی بونده اثر وایز معناسنه در یعنی آردنجه کوساله کاف عجمینک ضمی وواوک سکونیله بوزاغی دیمکدر * محصول بیت سامری کبی اولمه که التون کوردی واشکلکندن موسایی ترک ایتدی وبوزاغی اردنجه یورر یعنی اخرتی قویوب دنیا اردنه دوشدی

(باد بهار میوزد از کلستان شاه * وز ژاله باده در قدح لاله میرود

* باد بهار اضافتی لامیه در میوزد فعل حال مفرد غائب اسر معناسنه وزاصلنده وازایدی ژاله چه وقراغیدر در حرف صله قدح لاله اضافتی بیانیه میرود کیدر یعنی اقار * محصول بیت شاهک کلستانندن یعنی شاه غیاث الدینک کلستانندن بهاریلی اسیور دخی قدح لاله یه ژاله دن باده کیدر یعنی اقار یور حاصلی فصل بهاردر

(حافظ زشوق مجلس سلطان غیاث دین * خامش مشو که کار تو از ناله میرود

* حافظ منادی شوق مجلس غیاث دین اضافتلری لامیه خامش اصلی خاموش ایدی وار حذف اولنمشدر مشو فعل نهی مفرد مخاطب خامش اولمه دیمکدر که حرف تعلیل کار تو اضافتی لامیه در میرود بونده حاصل اولور وحصول بولور معناسنه در * محصول بیت ای حافظ سلطان غیاث الدینک مجلسی شوقندن خاموش اولمه که سنک ایشک ناله وفریاد وفغاندن حاصل اولور یعنی انک مجلسنک اشتیاقندن بلند نغمات ایله که ایشیدوب سنی دعوت ایدوب داخل مجلس

ایلسونلر حاصلی سنڭ کارڭ ومرادڭ بلند ناله ونغماتدن حصول بولور
امدی تك طورمه ناله ونغمات ایله وله ایضا (برسرآنم که کرزدست برآید * دست
بکاری زنم که غصه سرآید * برسرآنم سربونده آرزو وهوس معناسنه در
ان لفظنه اضافتی لامیه در که حرف بیان کرزدست برآید تقدیر کلام کرزدستم
برآید در اکرالمدن کاورسه دیمکدر یعنی قادر اولورسم دست زنمڭ مقدم
مفعولیدر بکاری با حرف صله یا حرف وحدت زنم فعل مضارع نفس متکلم وحده
اورورم واورنم دیمکدر بونده اورم معناسنه در که حرف رابط صفت غصه لغتده
عك یرکن بوغزه طوران لقمه یه دیرلر اما عجم غم معناسنده استعمال ایدر سرآید در
اصلنده بسرآید پایانه ونهایته که یعنی دوکنه بوتقدیر تسهیل فهم مبتدی
ایچوندر امامنتهی بومعنایی بالمرّه اکار زیرا روزمره لرده بواداجوق دوشر
* محصول بیت اول آرزو اوزره یم اکرالمدن کاورسه المی برایشه اورام که غصه
وغم غایته وپایانه کله یعنی دوکنه حاصلی نیتم بودر که باده نوش اولم که کوکلمده
هیچ غمدن وهمدن اثر قالمیه مصراع اولڭ معناسی انڭ باشی اوزره یمکه
اکرالدن کاورسه دین عزیز باشی ایاغی فرق ایدر دکل ایمش (منظر دل نیست
جای صحبت اضداد * دیو چو بیرون رود فرشته درآید * منظر دل کوکل نظر
کاهی یعنی سیرانکاهی اضافتی بیانیه در جای صحبت اضداد اضافتلری
لامیه لردر مصراع ثانی اولکی یه تنویر واقع اولمش یعنی اولکینڭ معناسنی
ایضاح ایدر * محصول بیت کوکل نظرکاهی وسیرانکاهی اضداد محبت
ایده جك یر دکل یعنی مجمع اضداد دکل زیرا معلومدر چونکه شیطان طشره
چقر فرشته ایچرو کیرر دیمکدر حاصلی الضدان لا یجتمعان پس مقتضای
نفسانیلر که طبع انساندن خارج اوله مقتضای روحانیلر داخل اولور امدی دل
عاشقده خیال جانان قرار ایلمز بلکه فرار ایلر (صحبت حکام ظلمت شب
یلداست * نور زخورشید خواه بوکه برآید * بو ایکی بیتڭ مصراع اوللری
مبتدا وخبر معنالرینی متضمندر ومصراع ثانیلری اولکینی تنویر وتوضیح
ایدر صحبت حکام اضافتی مصدرڭ مفعولنه ویا فاعلنه اضافتیدر ظلمت شب
اضافتی لامیه وشبڭ یلدایه بیانیه ظلمتڭ اضافتی یای بطنیله دریعنی تانڭ
کیری تمام اشباعله اوقنور که وزنه خلل کلمیه یلدا یانڭ فتحی ولامڭ سکونیله
اول کیجه یه درلر که کنش اول کیجه ویا برته سی دونسه کرك حاصلی قیشڭ اندن
اوزون کیجه سی اولمز نورخواهڭ مقدم مفعولیدر بوبونده بوددن مخففدر
اوله که دیمکدر عربیده لعل معناسنه برآید بونده حاصل اوله دیمکدر اکرچه که
خورشیده نسبت خوب واقع اولمشدر زیرا طلوع افتابده ده برآمد وبرآید

استعمال ایدرلر * محصول بیت حاکملرڭ مصاحبتی شب یلدا قرا کلغیدر
یعنی بونلرله صحبت ایلمڭ قلبی قراردر زیرا ظلمدن وستمدن خالی دکللردر
پس نوری خورشیددن دله اومالورکه حاصل اوله یعنی نور سرور وصفایی کنش
کبی اولان جاناندن استه مرجودر که طلوع ایلیه حاصلی عوان صفت رقبا ایله
صحبت ایلمه زیرا قسوت قلب حاصل اولور بلکه کنش کبی نورانی جانان ایله
صحبت ایله که قلبڭ پرنور اولور (پرد ارباب بی مروت دنی * چند نشینی که
خواجه کی بدرآید * مصراع اولده تتابع اضافات لامیه لردر وبوراه مخل
فصاحت دکل ارباب ربڭ جمعیدر صاحبلر دیمکدر مروت لغتده ارلکه دیرلر
بی مروت ارلکسز اما استعمالده خسیس ودون معناسنه در مصراع ثانی یه
مرهوندر چند ادات استفهامدر عربیده کم استفهامیه معناسنه نشینی فعل
مضارع مفرد مخاطب نیجه براوتورورسن دیمکدر که حرف تعلیل خواجه
بونده افندی معناسنه دریعنی اوتوردیغڭ قپونڭ صاحبی کی ادات
استفهامدر زماندن عربیده متی کبی قچن دیمکدر بدر با حرف صله در
قپو بدرآید قپویه کله یعنی طشره چقه قپویه کلمك خروجدن کنایه در نته کم
بو بیتده بویله دربیت (ازدست وزبان که برآید * کز عهده شکرش بدرآید *
محصول بیت دنیانڭ مروتسز ارباب دولتنڭ قپوسنده نیجه براوتورورسن که
خواجه یعنی اول اوڭ صاحبی قچن طشره چقار دیو بو بیت تعریضدر شول
علما ومشایخه که علمله عملی ترك ایدوب اکابر واهل دنیا قپولرینه ملازمت
ایلرلر (ترك کدایی مکن که کنج بیابی * ازنظر رهروی که درنظر اید * ترك کدایی
اضافتی مصدرڭ مفعولنه اضافتیدر کدالقدن بونده مراد هرکسدن طلب
فضل وفیضدر دیلنجیلك دکل بعضیلرڭ ظن ایلدیکی کبی مکن فعل نهی مفرد
مخاطب ایلمه دیمکدر یعنی کدالکی ذکر اولان معنایه ترك ایلمه بکن بایله
فعل امر مخاطب یازن معناسی بینه واصل اولمامش بعض نسخه ده مکن
برنیه بکن واقع اولمشدر که سروری افندی بونی اختیار ایلمشدر کدایی رد سروری
دیلنجیلك معناسنه اولور ومعناده راست کاورزدین کدا طبع بوبابدن متفیض
اولمامشدر کنج بونده خزینه فضل وفیضدر بیابی یا حرف تأکید یابی فعل
مضارع مخاطبدر بوله سین دیمکدر نظر رهروی اضافتی لامیه در رهرو
وصف کیبیدر یولجی دیمکدر رویدندن یوله کیدیجی معناسنه یا حرف وحدت
که حرف رابط صفتدر درنظر در حرف صله تقدیر کلام درنظر اید در ضرورت
قافیه ایچون تای خطاب حذف اولنمشدر * محصول بیت طالبلغی ترك
ایلمه که فضل وفیض خزینه سنی بوله سین بر سالکڭ نظرندن که نظرکه کاور

یعنی برمرشدك التفاتندن که طلبك زماننده نظرکه دکذرکه کاورحاصلی
طلبی ترك ایله وهرکوردیککی مرشدیلوب استفاضه واسترشادایله که
فیض حقدن محروم قالمیه سین بعض نسخه ده درنظرايد یرینه درکذر
واقعدر پس مصراع ثانینك معناسی برسالکك نظرندن که اوغرینه
کاله دین مقصودك بوره سنه اوغره مش ومصراع ثانینك معناسی شول
مرشدك نظرندن که مرورده کاوروپعنی یولده راست کاورسین دینده اثرنجه
لتمشدر (صالح وطالح متاع خویش نمودند* تاکه قبول افتدوکه درنظرايد*
طالح ضد صالحدر یعنی فاسق متاع خویش اضافتی لامیه در متاع قماش
واسباب خویش واورسمیله بونده کندی دیمکدر تابونده عجبا معناسنه درکه
بونده اسمدر ایکی یرده بیله کیم معناسنه دروایکی کافك کسره سنی تمام اشباع
ایلمك کرك که موزون اوله درنظردرپای صله معناسنه دردرنظر آید نظره
کاله یعنی مقبول کله معناسنه بونده مرادصالحدن عاشق وصادق
وطالحدن مدعئ کاذبدر* محصول بیت عاشق صادق ومدعی کاذب جانانه
متاعنی کوستردیلر یعنی هربریسی عرض محبت ایدوب اظهارمودت
ایلدیلر عجبا کیم قبول واقع اولوریعنی قبول دوشروکیم نظره کاوریعنی جانانك
حیز قبولنده کیم واقع اولورومنظورنظری کیم دوشر بوخصوصده همان طالع
کرك (بلبل عاشق توعمرخواه که آخر* باغ شودسبزوشاخ کل ببرآید* بلبل
منادی عاشقه اضافتی موصوفك صفتنه اضافتیدر یعنی بیانیه عمر
خواهك مقدم مفعولیدر خواه فعل امرمفرد مخاطب که حرف تعلیل آخر
بونده جائزدرکه عاقبت معناسنه اوله وجائزدرکه تاکید ایچون کاله تتمه کم
بودیوانك اولکی غزلك ایکنجی بیتنك شرحنده مرورایلمشدر شاخ کل
اضافتی لامیه درببرباحرف صله بربونده حاصل معناسنه درکه اندن مراد
کلدراکرچه لغتده حاصله باردیرلرتته کم تحفهٔ حسامیده باراغاج حاصلیدر
بریمش دیمکدر* محصول بیت ای بلبل عاشق سن عمراسته که البته عاقبت باغ
سبزاولوریعنی یاشررو شاخ کل حاصله کاورهمان صاغلق اولسون البتده بهار
فصلی کاوب تازه کللر اچیلورمصراع ثانی یی باغ شودسبزوسرخ کل ببرآید
یازوب معناسنی باغ یشل وقزل اولورکل چقاردین اسلوب مطالعه دن کایبا
خالی ایمش پس بونده اسلوب مطالعه باغ مبتدا اولوب شودسبزخبراوله وسرخ
کل یعنی کل سرخ تقدیرنده مبتدا اوله ببرآید خبراوله وانك ایلدیکی مطالعه
سرخله کالك بیننده بروا وعاطفه اقتضا ایلراول ایسه هیچ برنسخه ده موجود
دکل (غفلت حافظدرین سراچه عجب نیست* هرکه بمیخانه رفت بی خبر

برد سروری

برد شمعی

آید* غفلت حافظ اضافتی لامیه در سراچه تصغیرسرادروسرامخفف سرایدر
یایله پس سرانك تصغیری سراچه دروسرایك سرایچه در هرکه اصلنده
هرکس که درپس کس حذف اولنوب که یرینه کالدی وحرف ایکن اسم
قلندی بمیخانه باحرف صله رفته یه متعلقدر* محصول بیت بوسرایچقده
حافظك غفلتی عجب دکلدریعنی دنیااونده حافظ غافل اولدیغی کبی عجب دکلدر
مصراع ثانی حکم تعلیلده درزیراهرکسه که میخانه یه واردی البته بی خبر
کاوریعنی دنیادارالغروروغفلتدر دنیایه کلن غروروغفلتدن خالی اولمز
دیمکدر وله ایضا (جمالت افتاب هرنظرباد* زخوبی روی خوبت خوبترباد
* جمال لغتده کوزللکه دیرلرهرکوزللك یوزده ظاهراولدیغیچون یوزه
جمال دیدیلرذکرحال واراده محل قبیلندندر افتاب هرنظراضافتی لامیه در
باد ادات دعادرخوبی یاحرف مصدررویك خوبه اضافتی بیانیه وخوبك تایه
لامیه درخوبترخوب کوزله دیرلر وترادات تفضیلدر* محصول بیت سنك
جمالك هرنظرلك کنشی اولسون یعنی هرناظرلك نظرینه کنش کورنسون پس
نیجه که قمرشمسدن نوراولورهرنظرسنك کنش یوزکدن نورالسون وسنك روی
خوبك کوزللکدن کوزلرك اولسون یعنی کوزلك رویك وصفیدرایمدی سنك
روی خوبك کوندن کونه زیاده اولسون حاصلی خوبلغه رویکی وصف ایلمك
تنزل اولسون (همای زلف شاهین شهپرت را* دل شاهان عالم زیرپرباد*
همای برمشهورطیردرهرکسه نك که اوستنه کولکه سی دوشسه یاپادشاه ویابر
اولودولتلواولوربوبرخاصه در بوطیره مخصوص دخی نیجه خاصه لری واردرکه
بومحل استیفاسی دکل همانك زلفه وزلفك شاهین شهپره اضافتی بیانیه در
وشهپرك تایه لامیه شاهین عربده وعجمده ورومده مشترك اسمدرطوغان
جنسندن برنوعدرغاینله قوتلی ویوکرك قوشدرطورنایی بی پروا
آلوردیارعربده حمابکارندن بریسیله اولوردم اول حکایت ایدردی که حلبدن
معره یه کلوردم برپاوزشاهنم وارایدی وبرقره قوش برطاشك اوزرنده
اوتورروبرپاره مستانه ایدم طوغانجمه یوردمکه شاهنك اسکفن آل
وشوقوشه صال دیدم اسکفن آلوب صالدیغی کبی شویله یاپشدی قره
قوشه کویاکه قازویااوردکدر دعاکوی ایتدم که وارایسه اجلی کلمش ایمش
بکده ایتدی جمیع آولدیغمز طیورلك اجلی کلمشدرشاهین شهپروصف
ترکیبیدرشاهین چلکلی دیمکدرشهپرشاهپردن مخففدرقوشك قنادنده
باش چلنکدرتای ضمیراضافتی لامیه زیرپراضافتیده بویله درپرقناده ویلکه
دیرلر* محصول بیت سنك شاهین شهپرلی زلفك هماسنك عالم پادشاهلرینك

کوکلی قنادی التنده اولسون یعنی عالم پادشاهلری سایه حمایه کده اولوب
مطیع فرمانك اولسون (کسی کوبستهٔ زلفت نباشد * چو زلفت درهم وزیروزبر
باد * کو اصلنده که اوایدی ترکیب سبیله های رسمی وهمزه حذف اولمشدرکه
حرف رابط صفت او ضمیری کسه راجعدر بستهٔ زلفت اضافتلری لامیه
چو ادات تشبیه درهم قارش مورش دیمکدر زیروزبرده بو معنایی افاده ایدر
التزاما * محصول بیت هر اول کمسه که سنك زلفك بسته سی اولمیه سنك زلفك
کبی درهم وزیروزبر اولسون یعنی هر اول کمسه که محبت ایدوب کوکلنی سکا
عقد ایلمامشدر پریشان حال ومشوش بال اولسون دیمکدر (دلی کو عاشق
رویت نباشد * همیشه غرقه درخون جکر باد * دلی ده یا حرف وحدت کو
اصلنده که اوایدی بیت سابقده کی کبی عاشقك رویه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه
اضافتی قبیلندندر رویك تایه لامیه همیشه دائم دیمکدر غرقه ها علامت
نقلدر یعنی عربدن عجمه نقلك علامتیدر درخون جکر در حرف صله اضافت
لامیه در * محصول بیت شول بر کوکل که عاشق رویك اولمیه یعنی سکا تعلق
وتعشق اولمیه دائما خون جکره غرق اولسون (بتا چون غمزه ات ناوك فشاند
* دل مجروح من پیشش سپر باد * بتا منادا چون ادات تعلیل ناوك زنبورك
اوقنه دیرلر اما اصلنده زنبورکك اولوغیدر اوقنه ناوك اطلاقی مجازیدر ذکر محل
واراده حال قبیلندندر روانك یا نه چرخ دیرلرنته کیم بو بیتدن مفهوم در بیت
دیدهٔ دوست بتو روشن باد * سینهٔ خصم پر از ناوك چرخ * دل مجروح اضافتی
بیانیه ومنه اضافتی لامیه پیشش شین ضمیر ناوك غمزه یه راجعدر محصول
بیت ای بت چونکه سنك غمزه لك ناوك صاچه یعنی اوقلرینی دوکه بنم
مجروح کوکلم اوکنده قالقان اولسون یعنی سنك غمزه لك اوقلری بنم دل
مجروحمه مخصوص اولسون اغیاره نصیب اولمسون (چو لعل شکرینت بوسه
بخشد * مذاق جان من زو پر شکر باد * چو ادات تعلیل لعل شکرین اضافتی
بیانیه وتایه اضافتی لامیه بخشد فعل مضارع مفرد غائب بخشش ایلیه
یعنی باغشلیه مذاق جان من اضافتلری لامیه لردر زو اصلنده ازوایدی
او ضمیری لعله راجعدر که لبدن کنایه در محصول بیت چونکه سنك شکر کبی
لعل لبك بوسه بغشلیه بنم جانم مذاقی سنك شکره منسوب لعلکدن پر شکر
اولسون یعنی شکرلی لبك بوسه بغشلدقده بکا چوق بوسه لر میسر اولسون
جانه مذاق اضافتی مجازیدر (مرا از تست هردم تازه عشقی * ترا هر ساعتی
حسنی دکر باد * مرا بنم دیمکدر از تست سندن وتا که ادات خبردر معنا جهتندن
لفظنه مقیددر تقدیر کلام تازه عشقیست در ترا سنك دیمکدر را بونلك کبی یرده

اضافت معناسنی افاده ایدر عشقی وساعتی وحسنی یالری وحدت ایچوندر
* محصول بیت بنم سندن هردم وهر نفس بر تازه عشقم وار یعنی هردم سکا
عشقم ومحبتم تازه لنور سنك هر بر ساعتده براوزکه وغیری حسنك
وکوزللکك اولسون یعنی نیچه که بنم عشق ومحبتم ارتار سنکده حسن
وجمالك ارتسون مشهور قضیه در که عاشقك عشقی کمال بولدقچه معشوقك
جمالی کمال بولور (بجان مشتاق روی تست حافظ * ترا بر حال مشتاقان نظر
باد * مشتاقك رویه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر رویك تست
لفظنه لامیه حافظ مؤخر مبتدا وما قبلی مقدم خبری ترا سنك حال مشتاقان
اضافتی لامیه در * محصول بیت حافظ جانله سنك رویکه مشتاقدر مشتاقلر
حالنه سنك نظرك اولسون یعنی حافظك حالنه نظرك اولسون خواجه
حضرتلری کندی ایچون دعا ایلمش وله ایضا (حسن تو همیشه در فزون باد
* رویت همه ساله لاله کون باد * حسن تو اضافتی لامیه در در حرف تأکید
فزون اسمدر زیاده معناسنه افزوندن مخفف رویت اضافتی لامیه همه ادات
تأکید کون کاه ادات تشبیه وکاه لون معناسنه کلور بونده ایکیسنه ده
تحملی وار * محصول بیت سنك حسنك دائما زیاده اولسون یعنی کوندن کونه
ارتسون رویك تمام ییل لاله کون یعنی لاله کبی ویا لاله لونلی اولسون (اندر
سر من خیال عشقت * هر روز که هست در فزون باد * سر من اضافتی
لامیه در خیال عشقت اضافتیده بویله در مصراع اول ثانی یه مرهوندر *
محصول بیت بنم باشمده سنك عشقك خیالی هر کون که واردر ارتمقده اولسون
ویا ارتسون حاصلی کوندن کونه سکا عشق ومحبتم زیاده اولسون (قد همه
دلبران عالم * در خدمت قامتت چو نون باد * بعض نسخهٔ ده پیش الف قدر
چو نون باد دوشمش وبعض نسخه ده چو نون پر نه نکون واقعدر شارحارده
انی اختیار ایلمشلر اما بلمشلر بونده ده مصراع اول ثانی یه مرهوندر قدك
همه یه ودلبرانك عالمه اضافتی لامیه وخدمتك قامته اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر وقامتك تایه لامیه * محصول بیت عالمك جمیع دلبرلرینك
قدی سنك قامتك اوکنده نون کبی اولسون یعنی سنك خدمتکده دوتا
اولسون حاصلی سکا تعظیم ایچون ایکی قات اولسون (هر سرو که در چمن
برآید * پیش الف قدت نکون باد * که حرف رابط صفت برآید پیدا اوله یعنی
بته نکون باشی اشاغی دیمکدر * محصول بیت هر سرو که چمنده پیدا
اوله سنك الف کبی قدك قننده واوکنده نکون اولسون یعنی تعظیمله بوکلسون
نته کیم زمانمزده سلام ویرمك مقامنده ایدرلر یعنی هر عالیشان سنك قامت

بلندلك فتنه ده راكع وساجد اولسون (چشمی كه نه فتنهٔ تو باشد * از گوهر
اشك بحر خون باد * فتنه بونده مفتون معناسنه در گوهر اشك اضافتی
بیانیه در * محصول بیت بر گوزكه سنك مفتونك اولمیه اشك گوهرندن
غرق خون وبحر خون اولسون یعنی سنی سومینك گوزی ثمنالك ودلی
غمنالك اولسون (چشم تو زبهر دلربائی * در كردن سحر ذوفنون باد * دلربائی
یائی ثانیه حرف مصدر در دلربای وصف تركیبیدر گوكل قاپیجی دیمكدر
ربایدندن مشتق كردن سحر اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر ذو صاحب
معناسنه در فنون فنك جمعیدر صنعت دیمكدر * محصول بیت چشمك
گوكل قاپمغیچون سحر ایلمده ذوفنون اولسون یعنی عشاق دللرینی تسخیر
ایلمك ایچون انواع سحره مالك وقادر اولسون (هرجا كه دلیست در غم تو *
بی صبر وقرار وبی سكون باد * دلیست یا حرف وحدت غم تو اضافتی لامیه در
یای بطنیله * محصول بیت هر یرده كه عشقه ومحبته قابل بر دل واردر
سنك غمكده یعنی عشقك غمكده بی صبر وبی قرار وبی سكون اولسون یعنی
سنك وصالك اكامیسر اولمسون (لعل تو كه هست جان حافظ * دور از لب
هر خسیس ودون باد * محصول بیت سنك لعل كبی قرمزی دوداغك
كه حافظك جانیدر هر خسیس ودونك لبندن ایراغ اولسون یعنی همان
حافظه نصیب اولسون غیری كمسنه یه اولمسون وله ایضا (تنت بناز طبیبان
نیازمند مباد * وجود نازكت آزردهٔ گزند مباد * خواجه نك بوغزلی
عباده طریقیله واقع درکه جانانه ویا ارباب دولتندن برینه ارسال ایدر تنت
اضافتی لامیه در سنك تنك دیمكدر نیاز با حرف صله ناز استغنا طبیبانه
اضافتی لامیه در بناز عرض حاجته دیرلر مند فارسیده ادات نسبتدر تركیبده
لی معناسنه نیازلی دیمكدر وجود نازك اضافتی بیانیه در روتابه اضافتی
لامیه آزردهٔ گزند اضافتی اسم مفعولك فاعلنه اضافتیدر آزرده اینجمش
وگزند ضرره دیرلر كاف عجمینك ضمیله * محصول بیت سنك تنك اطبا
نازینه محتاج اولمسون نازك وجودكده ضررك آزردهسی اولمسون یعنی
وجودك مرضدن ضرر گورمسون (سلامت همه آفاق در سلامت تست *
هیچ عارضهٔ شخص تو دردمند مباد * همه آفاقدن مراد بونده تمام عالمدر
عارضه دن مراد مرض ضرر شخصدن مراد وجودیدر دردمند دردلی دیمكدر
محصول بیت جمیع عالمك سلامتی سنك سلامتكده در یعنی سن جان عالمسین
سنك صحتك عالمك صحتیدر پس سنك وجود شریفك بر عارضه ایله
وبر مرضله دردلی وزحمتلی اولمسون (جمال صورت ومعنی زیمن صحت تست

* كه ظاهرت دژم وباطنت نژند مباد * جمال وصورت ومعنی یعنی ظاهرك
وباطنك جمالی وجائزدركه بر مضاف تقدیر اولنه یعنی اهل صورت واهل
معنی یمن یانك ضمی ومیمك سكونیله مصدردر حسن یاندن مبارك
دیمكدر یمنك صحته وصحتك توبه اضافتی لامیه لردركه بونده شرط محذوفك
جوابنده واقع اولان فا معناسنه در یعنی وقتا كه جمال صورت ومعنی یمن
صحتنده اولدیسه پس ظاهرك دژم دالك كسریله وزای عجمینك فتحیله بونده
بورشمش وصولمش معناسنه در نژند نونك وزای عجمینك فتحه لریله بونده
غصه لی معناسنه در محصول بیت حسن وجمال صورت ومعنی سنك مبارك
صحتكدندر پس ایمدی ظاهرك مرضدن وقیغودن صولمش وباطنك قیغولی
اولمسون دیمكدر (درین چمن چو درآید خزان بیغمایی * رهش بسرو سهی
قامت بلند مباد * درین چمن در یای صله معناسنه در چو حرف تعلیل در
آید در حرف تأكیددر خزان آیدك فاعلی اصلنده فصل خزاندر گوز فصلی
دیمكدر بیغمائی با حرف مصاحبت ویا حرف صله یای ثانی حرف مصدردر
یغما جیلغه دیمكدر رهش شین ضمیر خزانه راجعدر سهی طوغری دیمكدر
بسرو لكباسی حرف صله سرو سهی اضافتی بیانیه وسهی قامت وصف
تركیبی اقسامندندر وقامتك بلنده اضافتی بیانیه * محصول بیت
چونكه بو دنیا چمننه خزان یغماجیلغله كله یعنی اوراق اشجاری فنایه
ویره اول خزانه ویا اول خزانك طوغری بلند قامتلی سرو جانبنه یول بولمسون
ویا یولی اولمسون حاصلی چونكه خلق عالمه امراض واسقام مختلفه عارض
وطاری اوله سكا عارض وطاری اولمیه دیمكدر (دران مقام كه حسن تو جلوه
آغازد * مجال طعنهٔ بدبین وبدپسند مباد * مجال طعنهٔ بدبین اضافتلری
لامیه لردر وبدپسند معطوفدر بدبینه ایكیسیده وصف تركیبیدر بیندندن
وپسندیدندن یارامز گوریجی ویرامز بكنیجی دیمكدر * محصول بیت اول
مقامده كه سنك جمالك جلوه یه باشلیه یعنی عرض جمال ایلیه بدبین
وبدپسند دشمنك طعنه سنه مجال اولمسون یعنی سكا یرامز باقشلی ویرامز
بكنیجی دشمن طعن ایلمكه قادر اولمسون (هرآنكه روی چو ماهت بچشم بد
بیند * بجز بر آتش غم جان او سپند مباد * بجز با حرف زاید جز غیر معناسنه در
آتش غم اضافتی بیانیه در جان او لامیه سپند اوزرلك تخمی كه یرامز گوز
دكمامك ایچون اتشه بقارلر محصول بیت هر اول كیمسه كه سنك آی كبی یوزكه
یرامز گوزله باقه یعنی سكا یرامز نظر ایلیه غم آتشندن غیری نسنه نك اوزرینه
آنك جانی سپند اولمسون یعنی جانی غم آتشنه یانسون وغمدن خلاص بولمسون

(شفا از کفتهٔ شکرفشان حافظ جو * که حاجتت بعلاج کلاب وقند مباد *
کفته بونده مطلق سوزدر شکرفشان وصف ترکیبیدر فشانیدندن شکر
صاچیجی دیمکدر کفته نك اکا اضافتی بیانیه در جو فعل امر مفرد مخاطب
استه دیمکدر شفا مقدم مفعولیدر که حرف تعلیل حاجتت تاسی ضمیر
خطاب بعلاج باحرف صله علاج مصدردر عالج یعالج بابندن کلابه اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر قند شکره دیرلر * محصول بیت خواجه مریض
اولان دوستنه خطاب ایدوب بیورر شفایی حافظك شکرفشان کلامندن
استه یعنی مرضنده حافظك شکر کبی شیرین اشعارینی اوقو که علاجپذیر
اوله سین تا که کلاب وقند علاجنه محتاج اولمیه سین وله ایضا (انکس که
بدست جام دارد * سلطانیٔ جم مدام دارد * یا حرف مصدریه اضافتی لامیه در
مدام بونده دائم معناسنه در اکرچه که باده ایهامندن خالی دکلدر دارد بونده
وارلقدن تعبیردر * محصول بیت اول کمسه که النده جام طوتر یعنی الندہ
جام باده واردائما جم پادشاهغلنی طوتر یعنی سلطنت جم دائما انکدر حاصلی
پادشاه عالمدر (آبی که خضر حیات ازو یافت * در میکده جو که جام دارد *
آبی یا حرف وحدت که رابط صفت خضر خانك فتحی وضادك کسریله وخانك
کسری وضادك سکونیله لغتدر اما اولکی ثانیدن افصحدر بونده اویله در
مراد خضر پیغمبردر ازو ضمیری آبه راجعدر جو فعل امر مفرد مخاطب استه
دیمکدر آبی مقدم مفعولیدر که حرف تعلیل ویا حرف بیان * محصول بیت
برصو که حضرت خضر اندن حیات ابدی بولدی اول صویی میخانه ده
استه که جام طوتر یعنی اول صو جام باده در (سررشتهٔ جان بجام بکذار *
کین رشته ازو نظام دارد * سررشتهٔ جان اضافتی بیانیه بجام باحرف صله
بکذار قو یعنی جامه دکش کین که حرف تعلیل این رشته یعنی رشتهٔ جان
ازو ضمیری جامه راجعدر نظام دارد یعنی منتظمدر * محصول بیت جان
سررشته سنی جامه قو یعنی جامه ویر حاصلی جام باده یه دکش زیرا بو رشتهٔ
جانك انتظامی جام باده دندر (ما و می و زاهدان و تقوی * تا یار سر کدام دارد *
مصراع اولك واولرینه حرف مقارنت و حرف مع دیرلر تا عجبا دیمکدر سر بونده
میل و محبت معناسنه در کدام قنغی دیمکدر سرك کدامه اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت بز میله ایز و زاهدلر تقوی ایله درلر یعنی
بزم میل و محبتمز میه و زاهدلرك تقوایه عجبا یار قنغی به میل و محبت طوتر یعنی
قنغیسنه مائلدر ایا بزه می زاهدلره می (بیرون ز لب تو ساقیا نیست *
دردو رکسی که کام دارد * لب تو اضافتی لامیه در ساقیا منادا مصراع اول

ثانی‌یه * مرهوندر دور بونده غصه و زمان معناسنه کسی یا حرف وحدت که
حرف رابط صفت کام بونده ایهام طریقیله واقعدر مراد و دماغ معناسنه
* محصول بیت ای ساقی سنك لبکدن طشره یوقدر دورده و زمانده بر کمسه که
کام دار اوله یعنی سنك لبکدن غیری مراد صاحبی زمانه ده بر کمسه یوقدر ایکی
معنی ایله ده لبه نسبت کام خوبدر زیرا لبله کام اشنادر (نرکس همه شیوه‌های
مستی * از چشم خوش تو وام دارد * نرکس که اکا رومده زرین قدح
دیرلر چشمی اکا تشبیه ایلمشلردر و جام نرکس و قدح نرکس دیمشلر
علی الخصوص قوین الا کوزی دلبرلرك چشمنی که اکا شهلا و عبهری دیرلرننه
کیم خسرو دیمش بیت در خرابات مغان کوی مستان غافلند * از شراب شوق
جام نرکس شهلای او * ظاهر از کسه تشبیه اطرافی بیاض سیم کبی و ایچروسی
زره مائل اولدیغیچوندر نرکسه مستلك نسبتی باشنی او کنه دوشوردیکیچوندر
شیوه‌های مستی اضافتی لامیه در مستیده یا حرف مصدر از چشم خوش
اضافتی بیانیه در و تویه اضافتی لامیه در وام بورجدر * محصول بیت نرکس
جمیعا مستلك شیوه سنی و فننی سنك کوزل چشمکدن اودنج طوتر یعنی نرکس
مستانه لك صنعتنی سنك چشم مستکدن استقراض ایلمشدر حاصلی ذاتنده
مستانه لك یوق ایدی سنك کوزکدن عاریة آلمشدر (ذکر رخ و زلف تو دلم را *
وردیست که صبح و شام دارد * ذکر رخ اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر
زلف معطوفدر رخه و تویه اضافتی لامیه در دلم اضافتیده بویله در را ادات
تخصیص در دیست یا حرف وحدت که حرف رابط صفت * محصول بیت سنك
رخ و زلفك ذکری کوکلك بر وردیدر که صباح و اخشام بو وردی طوتار یعنی
بو ورد له مشغولدر حاصلی رخ و زلفکی کوکلم دائما اکمکده در (بر سینهٔ ریش
دردمندان * لعلت نمکی تمام دارد * سینهٔ ریش اضافتی بیانیه و دردمندانه
اضافتی لامیه الف و نونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون
تقدیر کلام عشاق دردمنداندر دردمندده دال ساکن اوقنمق کرك جمیع زمانده
لعلت اضافتی لامیه در نمکی نمك طوزدر و یا حرف تنکیر * محصول بیت دردلی
عشاقك مجروح سینه سی اوزره سنك لعل کبی قرمزی لبك تمام نمك طوتار
یعنی جراحتنه طوز اکر او کلیوب قبقزل قالوب قزللقده برابر اولسون دیو
(در چاه ذقن چو حافظ ای جان * حسن تو دو صد غلام دارد * چاه کرچه
لغتده قیودر اما بونك کبی یرلرده چوقر مراددر که عجم کودیر کاف عجمینك
فتحیله ذقن اکک‌دیرکه عجم اکا زنخ دیر * محصول بیت سنك حسنك چاه
ذقننده حافظ کبی ایکیوز غلام طوتار یعنی سنك حسنکك حافظ کبی نیجه اسیر

کمند عشق وار وله ایضا (کسی که حسن خط دوست در نظر دارد* محققست که
او حاصل بصر دارد* کسی ده یا حرف وحدت که رابط صفت ویا حرف بیان
حسن خط اضافتی بیانیه در دوسته اضافتی لامیه در نظر دارد نظرنده
طوتار یعنی نظرنده واردر محققست محقق تفعیل بابندن اسم مفعولدر مقرر
دیمکدر بونده ایهام طریقیله مذکوردر زیرا خطوطك برنه محقق دیرلر که
حرف بیان حاصل بصر اضافتی لامیه در نتیجهٔ بصر دیمکدر* محصول بیت
برکسنه نك که دوستك حسن خطی نظرنده اوله یعنی دوستك کوزل خطی
منظوری وسیر انکاهی اوله مقرردر که انك حاصل بصری یعنی فائده ونتیجهٔ
بصری واردر (چو خامه بر خط فرمان او سر طاعت* نهاده ایم مکر او بتیغ
بر دارد* خامه قلم خط فرمان اضافتی بیانیه در سر طاعتنده بویله دریای
بطنیله ومصراع ثانی یه مرهوندر سر طاعت مبتدا و نهاده ایم خبری مکر
بونده باشد یعنی اوله که معناسنه در او ضمیر غایب جانانه راجعدر بتیغ با حرف
استعانت بردارد قالدیره یتغدن بونده قلمتراش مراد اولمقده ممکندر پس
خامه وخط وتیغ مراعات نظیر قبیلندندر قلم خطه باش قومق مجازیدر زیرا قلم
کاغده باش قور خطه قومز وباشدن مراد اوجیدر* محصول بیت قلم کبی
خط فرمانه یعنی فرمانته طاعت باشمزی یعنی تسلیم باشمزی قومشیزدر
اوله که اول جان قلجیله قالدیره یعنی یوانده جان وباش مبذولدر هر نیجه که
استرسه تصرف ایلسون بو بیتك قافیه سی معمول واقع اولمشدر (کسی بوصل
تو چون شمع یافت پروانه* که زیر تیغ تو هر دم سری دکر دارد* کسی یا حرف
وحدت بوصل با حرف صله وصال تویه اضافتی مصدرك مفعولنه ویا فاعلنه
اضافتیدر چون ادات تشبیه شمع عربیده شینك فتحی ومیمك کسریله در
اما عجم میمك سکونیله اوقورلغنده بال مومیدر اما اصطلاحده یانان مومه
دیرلر مطلقا بونده شمعه تشبیه وضوحده وروشنلکده در کسی مبتدا یافت
فعل ماضی مفرد غایب خبری فاعلی تحتنده کسی یه راجع ضمیردر ومفعول
صریحی پروانه وغیر صریحی بوصل تو که حرف رابط صفت زیر تیغ تو
اضافتلری لامیه لردر هر دم هر نفس وهر ساعت دیمکدر سری یا حرف
وحدت پروانه نك نیجه معناسی واردر اما بونده پادشاهلردن چقان خط
همایوندر نته کیم سعادتلو پادشاهمز سلطان مراددن چقار واول خطی
پادشاهلردن چقارهنه پروانه جی دیرلر انلرده اول بشقه منصبدر بزم
پادشاهلرمزده قپوجیلر کتخدالغی کبی پس تحقیق معلوم اولدقدنصکره
بعضیلرك بونده تطویل کلام ایلدیکنه التفات اولنمسون که نتیجه ویرمز

* محصول بیت برکسنه سنك وصلك که شمع کبی روشن وواضح خط همایون
بولدیکه سنك تیغك التنده هر دم برباشی وار یعنی شمعك بورنی الندقده
بر بورن دخی ویرر چاق دوکنجه بورنی النمده دراعدی سنك وصلکه شول
عاشق دایل وتمسك واضح بولور که یوزباشی اولسه هپسنی بر بر بی پرواسنك
عشقنه فدا ایلیه شمع ایلدیکی کبی بونده پروانه بولنمقده ده ایهامدن خالی دکل
(بپای بوس تو دست رسید که او* چو آستانه برین در همیشه سر دارد* بپای
بوس با حرف صله وپای بوس وصف ترکیبیدر بوسیدندن اباق او پیجی دیمکدر
تویه اضافتی لامیه در دست رسید دخی بویله دریای بطنیله که رابط صفت
ویا حرف بیان او ضمیری کسی یه راجعدر که اول اعتبار ایله مصراع ثانینك
مضمونیله موصوفدر استانه واستان قپو اشیکی این دردن مراد در جاناندر
سر دارك مقدم مفعولیدر* محصول بیت سنك اباغك اوپمکه برکسنه نك
الی ایرشور که اول کسنه اشك کبی باشنی بو استانه ده طوتر یعنی سنك پای
بوسك برکسنه یه لایقدر که باب سعادتکده آستانه کبی طاش یصدانوب
طپراق دوشنه یعنی ملازم درکاهك اوله (بزد رقیب تو روزی بسینه ام تیری
* از بس که تیر غمت سینه بی سپر دارد* بزد با حرف تأکید رقیب تو اضافتی
لامیه در روزی یا حرف وحدت تیری یا حرف وحدت بس بونده چوق
معناسنه در حاصلی کثرتدن تعبیردر که حرف بیان تیر غمت اضافتی بیانیه
سپر سینك کسریله وضمیله اغندر چکنك یعنی پایمال معناسنه در نته کیم
سبحة الابرارده حضرت مولانا جامی بیورمشدر بیت لاله سان سوختهٔ داغ
تو أم* سبزه وش بی سپر باغ تو أم* محصول بیت سنك رقیبك برکون سینه مه
براوق اوردی تیر غمك سینه می زیاده چکنك ویا پایمال طوتدیغیچون یعنی سینه
غمك تیرینه پایمال اولدیغیچون رقیب جرأت ایدوب سینه مه بر تیر اوردی
والا سینه م پایمال تیر غمك اولمسه رقیبك نه حدی ایدی سینه مه بر تیر اورمغه
(ززهد خشك ملولم بیار بادهٔ ناب* که بوی باده دماغم مدام تر دارد* ززهد
خشك زای مفرده حرف ابتدا زهد خشك اضافتی بیانیه ملول مبالغه ایله
اسم فاعلدر کوشکن واینجنکن معناسنه نته کیم حضرت امام علی صد
کلامده ایراد بیورمش لا وفاء الملول یعنی کوشکن واینجنکن ادملك وفاسی
اولمز زیرا یوزبیك ایلك ایلسك کوسدیکی کبی هپسنی ضایع ایلر بعض نسخه ده
ملولم یرینه برنجم واقعدر با مفتوح اولنجه اسمدر رنجیده ام دیمك اولور
اما مکسور اولنجه فعل مضارع متکلم وحده صیغه سیدر اینجنرم دیمکدر
بیار خطاب عام بادهٔ ناب اضافتی بیانیه ناب صافی وخالص معناسنه در که

حرف تعليل بوى باده مبتدا ترداردخبرى باده ذكريله مدام مناسب دوشمش
*محصول بيت زهد خشكدن ملولم يعنى ابخرم باده خالص كتور زيرا باده
خالص دماغمى ترطوتار يعنى زهد خشك دماغم خشك اولديغندندر حاصلى
دماغم يبوستندن خلاص بولايم ديمكدر (زباده هيچت اكرنيست اين نه بس
كه ترا دمى زوسوسه عقل بيخبردارد هيچك تاسى معنا جهتندن نيسته
مقيددر تقدير كلام اكرهيچ نيست درضرورت وزنيچون تقديم وتأخير اولندى
اين نه بس بو يتمزمى ديمكدركه حرف بيان تراسنى ديمكدردمى يا حرف وحدت
وسوسه عقل اضافتى مصدرك فاعلنه اضافتيدر* محصول بيت سكا باده دن
هيچ برفائده يوغيسه بوسكا يتمزمى كه سنى عقل وسوسه سندن وتشويشندن
بيخبرطوتار يعنى سنى عقل اضطرابندن قورتارر زيرا دنيا غوغاسى هپ عقل
مقتضاسندندر (كسى كه ازدر تقوى قدم برون ننهاد* بعزم ميكده اكنون
سرسفردارد* كسى يا حرف وحدتدر تقوى اضافتى بيانيه در قدم ننهادك
مقدم مفعوليدر بعزم با حرف مصاحبت ميكده اضافتى مصدرك مفعولنه
اضافتيدر سرسفر اضافتى لاميه در* محصول بيت بر كيمسه كه تقوى
قپوسندن قدمنى طشره قومدى يعنى طريق تقوادن هركز چقمدى شمدى
ميخانه عزميله سفر سوداسنى طوتر يعنى ميخانه يه وارمق ايستنده حاصلى هركز
باده ايچميان شمدى باده ايچمك هوسنده در (دل شكسته حافظ بخاك
خواهد برد* چولاله داغ هوايى كه برجكردارد* دل شكسته حافظ
اضافتلرى يعنى لف ونشر طريقيله بيانيه ولاميه بخاك با حرف صله برد بونده
بردن معناسنه در خواهد بردك مقدم مفعول صريحى وبخاك غير صريحى
چوادات تشبيه داغ هوايى اضافتى بيانيه ويا حرف وحدت كه حرف رابط
صفت* محصول بيت حافظك قريق كوكلنى خاكه يعنى مقبره يه ايلديسر در
لاله كبى برهوا داغى كه جكرنده واردر يعنى لاله كبى كوكلنده اولان داغ
محبت اولنجه كتمز وجائزدركه خواهد بردك فاعلى دل شكسته يه راجع ضمير
اوله ومفعولى داغ هوا اوله بلكه بواولى در وله ايضا (ان كه از سنبل او غاليه
تابى دارد* بازباشد كان نازوعتابى دارد* انكه اصلنده انكس كه ايدى
نته كيم سابقا بيان اولندى سنبل زلفده وخطده مستعملدر نته كه انيس
العشاقده ايكيسنده بيان ايلمشدر بونده ايكيسنه ده تحملى واردر غاليه عوام
تحريف ايدوب قليه مسك ديدكارى خوش قوقولى نسنه دردير لر اول بوكه
غاليه اسمنى قويان سليمان بن عبدالملك بن مروان در والعهدة على الراوى تابى
تاب بونده حرارت معناسنه در وسنبله نسبتله پيچ معناسنه در يعنى غيرت

ورشك وحسد معناسنه اولمغه متحملدر ويا حرف تنكير حرف وحدت اخذ
ايدنلر بلمه مشلر دلشد كان دلشده نك جمعيدر كوكلى كتمشلر يعنى عاشقلر عتابى
عتاب قاقق وازارلمق باينه حرف تنكير حرف وحدت طوتن بلمه مش
*محصول بيت اول كسه كه انك سنبل زلفنده غاليه نك تابى يعنى حرارتى
واضطرابى وغيرت ورشكى واردركنه عشاق دلشده لره نازوعتابى واردر
(ازسر كشته خود ميكذرد همچون باد* چه توان كرد كه عمرست وشتابى
دارد* سر بونده جهت وجانب معناسنه در سرك كشته يه وكشته نك خود
لفظنه اضافتلرى لاميه در ميكذرد فعل مضارع حال كچر ديمكدر كرد بونده
كردن معناسنه دركه حرف تعليل شتابى شتاب اسعدرا يومك معناسنه
ويا سى حرف تنكير* محصول بيت اول جانان كندى كشته سى يانندن
يل كبى كچر كيدر نه ايلمك اولوركه عمردر عمرك ايسه شتابى واريعنى تيز
كچمه سندن تعجب ايلمك اولمز زيرا عمردر تيز كچر (اب حيوان اكرانست كه
داردلب يار* روشنست اين كه خضر بهره سرابى دارد* آب حيوان اضافتى
بيانيه بهره نصيب وحصه معناسنه در سراب شوره يرلرده ايراقدن صو كبى
كورينن هيئانه ديرلر تركجه ايلغم سالغم ديرلر سرابيده يا تنكيرايچوندر
*محصول بيت آب حيوان اكراول ايسه كه يارك لبنده در ظاهر در بوكه
حضرت خضرك نصيبى اولان آب بقادكل سرابدر حاصلى آب بقا وماء
الحيات ديدكارى لب جانانده اولاندركه جانه جان قتار وحضرت خضرك
ظلماتده ايچدوكنك چوقلق بقا وثباتى يوقدر همان سراب حكمنده در
(ماه خورشيد نمايش زپس پرده زلف* افتابيست كه درپيش سحابى دارد*
ماهك خورشيد نمايه اضافتى بيانيه خورشيد نما وصف تركيبيدر كونش
كورينجى آى ياخود كونش كورينشلى كه مراد روى زيباسيدر پس بونده
ارد معناسنه در پرده يه اضافتى لاميه در و پرده نك زلفه بيانيه افتابيست
يا حرف وحدت كه رابط صفت سحابى ده يا تنكير ايچوندر وحدت ايچون
دين باردسو يلمش *محصول بيت اول جانانك كونش كورينشلى اى يوزى
پرده زلفى اردنده برافتابدر كه اوكنده سحابى واريعنى يوزى افتاب وزلفى
سحابدر (چشم من كرد بهر كوشه روان سيل سرشك* تا سهى سرو ترا تازه
بابى دارد* بهر كوشه با حرف صله سيل سرشك اضافتى بيانيه در تا حرف
تعليل سهى سرو اصلنده سرو سهى ايدى اضافت موصوف الى الصفت
قبيلندندر ضرورت وزنيچون تقديم وتأخير اولدى بابى يا حرف تنكير ووحدت
ايچوندكه كادربعضيلر زعم ايلديكى كبى* محصول بيت بنم چشمم هر كوشه يه

سیل سرشك روان ایلدی یعنی كوزیاشین آقندی تا سنك سروسهی كبی قامت
موزونكی اب روان ایله تازه وترطوته حاصلی چوق كریه ایلكدن مراد كوز
یاشیله سنك سروقدیكی تازه طوتب صولدرمامقدر (غمزهٔ شوخ تو خونم
بخطا میریزد * فرصتش باد كه خوش فكر صوابی دارد * غمزها سزلغت عربده
قولامقدر اما عجم هاء نقلیله كوزدن وقاشدن صادر اولان حركته
دیرلر شوخه اضافتی بیانیه وشوخك تویه لامیه در خونم مقدم مفعولیدر
میریزدك وبخطا اكا متعلقدر فرصتش بادشین ضمیر غمزه یه راجعدر كه حرف
تعلیل خوش ایو فكر صوابه اضافتی بیانیه ویا كنه حرف تنكیردر * محصول
بیت سنك غمزهٔ شوخك قانمی خطا ایله دوكر غمزهٔ شوخكك فرصتی اولسونكه
صواب فكری وار یعنی بنم خونم دوكمك فكر صوابدر ایمدی سنك غمزهٔ
شوخكك فرصتی اولسونكه بو خصوصده رأی صائب صاحبیدر (چشم
مخمور تو دارد زدلم قصد جكر * ترك مستست مكر میل كبابی دارد * چشم
مخموره اضافتی بیانیه وتواضافتی لامیه در قصد جكره اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر ترك مسته اضافتی بیانیه مكر بونده كانه معناسنه در
میل كبابه اضافتیده مصدرك مفعولنه اضافتیدر ویا حرف تنكیر حرف
وحدت طوتنی بلمه مش * محصول بیت سنك مخمورانه كوزك دلمدن جكر
قصدی یعنی جكر كبابی استر عجب دكل زیرا سرخوش تاتاردر كانه كبابه
میل ایدر یعنی كبابه مائلدر زیرا تاتار جنسی اته زیاده مائلدر علی الخصوص كه
كباب اوله (جان بیمار مرانیست زتوروی سؤال * ای خوش آن خسته كه
از دوست جوابی دارد * جان بیمار اضافتی بیانیه بیمار وصف تركیبیدر
اصلنده آزندهٔ بیم ایدی قورقی كتوریجی معناسنه پس خسته اولان اكثری
اولمك قورقوسن كتوردیكیچون بیمار دیرلر روی سؤال وجه سؤال وجهت
سؤال معناسنه در * محصول بیت بنم بیمار جانمك سندن حال وخاطر
سؤالنه وجهی یوقدر یعنی بنم خسته جانمی سن عیاده ایدوب حالن
وخاطرین پرسش ایلمكه بنده لیاقت برجهتنده یوق ای حرف ندا منادا سی
محذوف تقدیر كلام ای یاران خوش اول خسته كه دوست جانبندن بلا سؤال
برجوابی اوله جوابدن بونده مراد كلامدر یعنی سعادت اول خسته یه
كه جانانی باشی اوجنده تكلم ایلیه (سوی دل خستهٔ حافظ نظری كی افتاد
* چشم مستت كه بهر كوشه خرابی دارد * سوی دل اضافتی لامیه در ودلك
خسته یه اضافتی بیانیه ومستك تای ضمیره لامیه كه حرف رابط صفت بهر
كوشه با حرف ظرف خرابی یا وحدت * محصول بیت حافظك خسته كوكلی

جاننه قچن التفات ایلرسنك چشم مستك كه هر كوشه ده برخرابی وار یعنی
عشاق بی نهایه وبی پایانه مالك اولان چشم مستك حافظك خسته دلنه قچن
التفات ایلر یعنی ایلمز دیمكدر استفهام انكاری طریقیله وله ایضا (دوش
از جناب آصف پیك بشارت آمد * كز حضرت سلیمان عشرت اشارت آمد *

از بحر مضارع
مفعول فاعلاتن
مفعول فاعلاتن

دوش بونده دون كیجه دیمكدر آصفدن مراد بونده شاه شجاعك وزیری
قوام الدین دركه خواجه نك مربیسیدر پیك بشارت اضافتی لامیه در
بشارت بانك كسریله مژده دركه حرف بیان پیك بشارتدر حضرت سلیماندن
مراد شاه شجاعدر عشرت اصلنده بعشرتدر باضرورت وزنیچون حذف
اولدی * محصول بیت دون كیجه وزیر اعظم جانبندن مشتلق پیكی كلدیكه
پادشاه جانبندن عشرته اشارت كلدی یعنی شاه شجاع تخت سلطنته جلوس
ایلدكده عیاش پادشاه اولمق سببیله باده یه اجازت ویردی زیرا داشادندن
اول شویله یساغ ایلمش ایدی كه كمسه آدلا كمغه قادر دكل ایدی
ایچمك شویله دورسون حاصلی بو بیت معهود قصه یه تلمیحدر
(خاك وجود مارا ازآب دیده كل كن * ویران سرای دل را كاه
عمارت آمد * خاك وجودما اضافتلری لامیه در آب دیده ده بویله در
كل كن بالچق ایله ویران سرای دل اصلنده سرای ویران دل ایدی
اضافت بیانیه ایله صكره ضرورت وزنیچون اضافتی فك ایدوب تركیب
مزجی ایلدیلر ویران سرای دله مضاف اولمشدركاه بونده وقت معناسنه در
عمارت مصدردر عمر یعمردن یعنی نصر ینصر بابندن عوام ناس عمارت یرینه تعمیر
استعمال ایلدكلری غلط فاحشدر زیرا تعمیر عمری وباشی اوزون ایلمكدر
معمر عمری وباشی چوق اولنه دیرلر * محصول بیت بزم وجودمز خاكنی آب
دیده مزله كل ایله یعنی یوغر زیرا كوكل ویران سرای نك عمارتی وقتی كلدی
حاصلی جانانه خطاب ایدوب بیوررزی شولقدر آغلت كه وجودیمز خاكی
كل اولسون زیرا اغلمق سببیله كوكل اضطرابنه تو عاتسلی كاور كه عمارت
ویران سرای دل بیوردیغی اولدر (عیبم بپوش زنهار ای خرقهٔ می آلود * كان
پاك پاك دامن بهر زیارت آمد * عیبم اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر
بپوش فعل امر مفرد مخاطب عیبم مقدم مفعولیدر زنهار ادات تنبیه
خرقهٔ می آلود اضافتی بیانیه در شراب ایله بولاشق خرقه دیمكدر كان كه حرف
تعلیل آن اشارتدر پاكه پاك پاك دامنه اضافتی بیانیه در پاك دامن اتكی پاك
* محصول بیت ای شراب ایله بولاشق خرقه البته عیبمی اورت وكیزله زیرا اول
پاك دامن پاك زیارت ایچون كلدی یعنی اول پاك دامن جانان زیارتی ایچون

کلدی ایمدی ای خرقهٔ می آلود عیبی ستر ایله حالمه واقف اولمسون (این شرح
بی نهایت کز حسن یار کفتند * حرفیست از هزاران کاندر عبارت آمد *
شرح بی نهایت اضافتی بیانیه در کز که حرف رابط صفت وحسن یار لامیه
حرفیست یا حرف وحدت از من تبیینیه معناسنه در هزاران هزارک جمعیدر
نیجه بیک دیمکدر کاندر که حرف رابط صفت ویا حرف بیان اندر بای صله
معناسنه در عبارت تکلمه دیرلر * محصول بیت بو بی نهایت شرح که یارک
حسنندن سویلدیلر بر حرفدر نیجه بیک حرفدن که تکلمه کلدی یعنی حسن
جاناندن عبارته وتکلمه کلن نیجه بیک اجزادن بر جزؤدر حاصلی حسننک
پایانی یوقدر دیمکدر (امروز جای هر کس پیدا شود ز خوبان * کان ماه مجلس
افروز اندر صدارت آمد * جای هر کس اضافتی لامیه در کان که حرف بیان ماه
مجلس افروز اضافتی بیانیه در مجلس افروز وصف ترکیبیدر افروزیدندن
مجلس یالکلندریجی یعنی مجلس روشن قلیجی اندر بای صله معناسنه
صدارت مصدر در صدر یصدردن یعنی نصر بابندن هر شیئک صدری اولیدر
بونده مراد صدر مجلسدر یعنی مجلسک باشی واولیدر * محصول بیت بوکون
محبوبلردن هر کسک مقامی ومرتبه سی ظاهر وهویدا اولور که اول ماه
مجلس افروز صدر مجلسه کله یعنی بزم جانانمز صدر مجلسه کلنجه هر صاحب
حسنک مقداری معلوم اولورته که خواجه بو مضمونه قریب الف قافیه سنده
بیورمشدر بیت چندان بود کرشمه ونازسهی قدان * کاید بجلوه سرو صنو
بر خرام ما (بر تخت جم که تاجش معراج افتابست * همت نکر که موری
با این حقارت آمد * تخت جم اضافتی لامیه در که رابط صفت تاجش شین
ضمیر جمه راجعدر معراج لغتده نردبانه دیرلر اما بونلک کبی یرلرده مکان عروج
یعنی چیقاجق یرمراددر آفتابه اضافتی لامیه در همت نکرک مقدم
مفعولیدر که حرف بیان موری یا حرف وحدت بر قرنجه دیمکدر یا مع معناسنه در
حقارت مصدر در ذلت معناسنه * محصول بیت حضرت سلیمان تختی
اوزرینه که تاج سلیمان معراج افتابدر یعنی رفعتده فلک چهارم کبیدر که
معراج افتابدر همتی کور که مور بو مقدار حقارتله اول تخته چقدی وسلیمانله
مکالمه ایلدی بو بیت سلیمانله قرنجه قصه سنه تلمیحدر اما حقیقتده
المرء یطیر بهمته حسبنجه همته ترغیبدر رتبه که همت الرجال تقلع الجبال
مشهوردر (از چشم شوخش ای دل ایمان خود نکه دار * کان جادوی
کمانکش از بهر غارت آمد * چشم شوخ اضافتی بیانیه در شین ضمیر جانانه
راجعدر نکه دار صقلی طوت یعنی حفظ ایله کان که حرف تعلیل جادوی

کمانکش اضافتی بیانیه در کمانکش وصف ترکیبیدر کشیدندن یای چکیجی
دیمکدر غارت یغما * محصول بیت ای دل جانانک شوخ چشمندن کندی
ایمانکی حفظ وصیانت ایله زیرا اول کمانکش جادو یعنی چشم جانان
یغما ایچون کلدی یعنی دین ودل یغما ایلمک ایچون کلدی کوزلر چشمنی
جادویه تشبیه ایلمشلر سحرله تسخیر قلوب ایلدیکیچون وکمانکش اولدیغی ابرولره
نسبتدر کانه که قاشلری یاینی چشمی کندی چکرکر (آلودهٔ تو حافظ فیضی
ز شاه درخواه * کان عنصر سماحت بهر طهارت آمد * آلوده ده همزه حرف
توسل ویا خطاب ایچوندر بولاشقسین دیمکدر حافظ منادا حرف ندا محذوف
فیضی یا حرف تنکیر ویا وحدت وحدته قصر ایلین تقصیر ایلدی در حرف
تأکید خواه فعل امر مفرد مخاطب استه ودیله دیمکدر کان که حرف تعلیل
عنصر درتدر آب وخاک وباد وآتش که جمیع اجسام بونلردن مرکبدر
پس بونده عنصردن ذات ویا وجود مراددر سماحت جومردلک وسخاوت
دیمکدر طهارت مصدر پاکلک معناسنه * محصول بیت ای حافظ سن آلودهٔ
فقر وافلاس سین پادشاهدن فیض وکرم استه زیرا اول ذات وجود سخی
فقر وافلاس آلایشندن سنی تطهیر ایچون کلدی یعنی علما وفضلا وصلحایی
فقر آلایشندن تخلیص ایچون دنیایه کلدی (دریاست مجلس شاه دریاب وقت
دریاب * هان ای زیان کشیده کاه تجارت آمد * دریاست مقدم خبر مجلس شاه
مؤخر مبتدا اواضافتی لامیه در وشاهدن مراد شاه شجاعدر که خواجه یه
زیاده التفات اوزره ایمش زیرا حاجی قوام انک وزیری وخواجه نک محبی
ومریدی ایدی دریاب تأکید لفظی قبیلندندر وقتک مضافی محذوفدر
تقدیر کلام دریاب فرصت وقت ایدی ضرورت وزنیچون حذف اولندی
البته وقتک فرصتنی اکله غفلت ایلمه دیمکدر بعضیلر ایکنجی دریابک دالنی
مضموم اوقیوب معناسنی انجی بول یعنی مروارید بول معناسنی ویردیلر
فی الحقیقه کلام عربده تأسیس تأکیددن اولیدر اما بونلک کبی یرلرده سلیقهٔ
عجم تأسیسی قبول ایلمز اکرچه که دریالفظیله اشنادر فتأمل هان فارسیده
تیز اول دیمکدر اسماء افعالدندر ای حرف ندا منادامی محذوف تقدیری
ای مرد زیان کشیده ایدی ضرورت وزنیچون حذف اولندی زیان چکمش
اردیمکدر کاه بونده وقت معناسنه در بعض نسخه ده وقت واقعدر تجارته
اضافتی لامیه در * محصول بیت خواجه حضرتلری تجرید طریقیله نفس
شریفنه خطاب ایدوب بیورر شاه شجاعک مجلس شریفی علم وفضل ومعرفت
وسخاوکرم ذکریدر وقتک فرصتنی اکاه وبول البته تیز اول اکاه ای مرد زیان

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلات

کشیده تجارت وقتی کلدی یعنی هرنه که مقصودایدرسن بو مجلس شریف
واسطه سیله حاصل اولور همان فرصتی فوت ایلمه وله ایضا (برید باد صبا دوشم
اکهی آورد * که روز محنت وغم رو بکوتهی آورد * برید بانك فتحی ورانك
کسریله پیکدر لفظ بریدك باده وبادك صبایه اضافتلری بیانیه دردوش بونده
دون کیجه معناسنه در میم ضمیر معناجهتندن آورد فعلنه مقیددر ضمیر
منصوب متصل معناسنه وا کهی وکوتهی یالری مصدریه در * محصول بیت
باد صبا پیکی دون کیجه بکا خبردارلق کتوردی یعنی بنی اگاه ایلدیکه محنت
وغم کونی قصه لغه یوز کتوردی یعنی قصلدی (بمطربان صبوحی دهیم
جامهٔ چاك * بدین نوید که باد سحرکهی آورد * بمطربان باحرف صله صبوح
صباح وقتنده ایچلن شرابه دیرلر ویا حرف نسبت مطربان صبوحی اضافتی
لامیه در صباح باده سنی ایچمکه منسوب مطربلر یعنی سحرده باده نوش اولان
سازنده لره وکوینده لره دهیم فعل مضارع متکلم مع الغیردر جامهٔ چاك اضافتی
بیانیه در دهیمك مفعول صریحی ومطربان غیر صریحی بدین باحرف سبب
این اسم اشارتدر نوید که مشتلقدرکه حرف رابط صفت باد سحرکهی اضافتی
بیانیه سحرکه سحروقتی دیمکدر زیرا که کاه دن مخففدرکه وقت معناسنه در
ویا حرف نسبت سحروقتنه منسوب دیمکدر * محصول بیت صبوحی
مطربلرینه ویره لم برید صبا ویردیکی خبردن اوتوری چاك ایلدیکمز جامه یی
مشتلق سببیله که باد سحرکهی یعنی باد صبا کتوردی (بیا بیا که تو حور
بهشت را رضوان * باین جهان زبرای دل رهی اورد * بیا بیا تأکیدلفظی که
حرف تعلیل ویا حرف بیان حور بهشت اضافتی لامیه در حورا کرچه عربیده
جمع احور وحوراد را ما عجم مفرد محلنده استعمال ایدربدین دال همزه دن
مقلوبدر باین جهان دیمکدر باحرف صله زبرای زای مفرده مقحمدر ضرورت
وزنیچون دل رهی اضافتی لامیه در رهی اکثر قول یعنی عبد معناسنده
استعمال ایدرلر اما اصلنده بومش اوغلانه دیرلر یعنی نیاشمه اوغلانه
حور بهشت آوردك مقدم مفعول صریحی وبدین جهان غیر صریحی رضوان
مبتدا وآورد خبری رضوان جنت قپوجیسنه وخزینه دارینه دیرلر * محصول
بیت خواجه جانانه خطاب ایدوب بیوررکل کل سن جنت حوریسی رضوان
بو جهانه بو قولك کوکلیچون کتوردی یعنی سن جنت حوریسین وبو جهانه
سنی بن کوکل ویروب سومك ایچون رضوان کتوردی حاصلی دنیایه سن بکا
جانان اولمغیچون کلمش سن ایمدی کل بکا یار اول اغیار اولمه (همی رویم بشیراز
باعنایت دوست * زهی رفیق که بختم بهمرهی آورد * بعض نسخه ده

مصراع اول بویله واقعدر که نسیم زلف توشد خضر راهم اندر عشق همی ده
ها زائدر تأکید ایچون میرویم فعل مضارع متکلم مع الغیرکیدرزدیمك اوله
والکل وجهه بشیراز با حرف صله شیراز خواجه نك شهرینه دیرلرکه عجم
بلادینك کزیده لرندندرکه دیمشلر بیت چه مصر وچه شام چه بر وچه بحر * همه
روستا یند وشیراز شهر باعنایت با مصاحبت ایچوندر عنایت مصدردر قصه
معناسنه فعل ماضی ومضارعی مبنی للمفعول مستعملدر مثلا عنیت
بحاجتك واعنی بحاجتك عنایة دیرلر عنایت دوست اضافتی لامیه عون
دوست معناسنه در زهی کلمهٔ تحسیندر وفعل تعجب معناسنده مستعملدرکه
حرف رابط صفت بهمرهی باحرف صله همزه همراهدن مخفف یولداش
دیمکدر ویا حرف مصدر رفیق آوردك مقدم مفعول صریحیدر وبهمرهی
غیر صریحی * محصول بیت شیرازه کیده لم ویا کیدرزدوستك عون وعنایتیله
نه خوش رفیقدرکه طالعم یولداشغله کتوردی یعنی عنایت دوست نه خوشجه
رفیقدرکه بختم انی یولداشلغمه کتوردی یعنی بکا یولداش ایلدی اما اول
بر نسخه یه نسبت معنا نسیم زلف تو اضافتلری لامیه لردر خضر راهم ده بویله در
اندر ادات ظرفدر فی معناسنه تقدیری اندر ره عشقدر ضرورت وزنیچون
ره حذف اوالندی محصول مصراع سنك زلفك نسیمی بکا یول خضری اولدی
طریق عشقده یعنی بکا یولداش اولدی طریق عشق جاناننده دیمکدر قافیه دن
خبردار اولمنلر مصراع ثانیده رفیق یرینه نوید ودلیل لفظلرینی ایراد ایلمکله
ایکی بیت ایلمشلر اما عجب نادانلق اظهار ایلمشلر (چه ناله ها که رسید از دلم بخرکه
ماه * چو یاد عارض آن ماه خرکهی آورد * چه بونده مبالغه افاده ایدر
ناله ها ناله نك جمعیدرکه حرف بیان بخرکه باحرف صله خرکه خرکاهدن
مخففدر درم اوینه دیرلرکه کوچراولی ترکمانلرك چیله اور تیلواولر ایدرا کرچه
حقیقتده قره اوه دیرلرننه کیم سابقا تحقیقی مرور ایلدی ماهه اضافتی
ایکی وجهله در خرکهدن مراد فلك ماه ایسه اضافت لامیه در واکر مراد کندی
ایسه بیانیه در مصراع ثانیده اولان تتابع اضافت لامیه لردر آوردك
فاعلی دله راجع اولان ضمیردر ومفعول صریحی یاد عارضدر معلوم اوله که عجم
فاعل وزنی اوزرینه اولان الفاظ عربك اوج لفظنده تصرف ایلمشدر عارض که
صقل بتن یردر وخاتم که برمخی عربك اسمیدر وکافر لفظنده اوجنی بله
ادله سیله بوی نافه بیتك رساله سنده ذکر ایلمشوز خرکهی یا می حرف نسبتدر
* محصول بیت عجب مبالغه ناله لرکه خرکه ماهه ایرشدی بنم دلمدن چونکه
اول خرکاهه منسوب ماهك عارضنی یاده کتوردی یعنی اول خرکاه نشین

رده ضرورت
وشعری

جانانك عارضنى دلم كه باده كتوردى خركه ماهه دلدن عجب مبالغه ناله لر
ايرشدى يعنى چوق فريادو فغانلر ايلدى (بجبر خاطر ما كوش كين كلاه نمد*
بسا شكست كه برافسر شهى اورد* بجبر با حرف صله جبر لغتده مصدردر
برصنق سيلك كامك يعنى برحيوانك ويا انسانك الى ويا اياغى جقسه تخته لرله
انى صررلر اول تخته لره سيلك ديرلر عربجه اكا جبيره ديرلر اول تخته لرى اول
صنغه صارمغه جبرديرلر بونده جبرخاطردن مراد رعايت خاطردر جبرخاطرما
اضافتلرى لاميه لردر كوش فعل امر مفرد مخاطبدر چالش يعنى سعى ايله
كين كه حرف تعليل كلاه نمد اضافتى بيانيه كچه كلاه ديمكدر بسا چوق ديمكدر
شكست اسمدر قرمق معناسنه كه حرف بيان برباى صله معناسنه در افسر
شهى اضافتى لاميه در باى بطنيله شهينك ياسى حرف نسبت ويا حرف
مصدردر حرف مصدره قصر ايلين تقصير ايلمش وحرف وحدت ظوتان خطا
ايلمش* محصول بيت برم خاطريمزك رعايتنه سعى ايله كه بوكچه كلاه كبى ملايم
ويومشق خاطريمز وكوكلمز چوق صنق كه پادشهه منسوب تاجه كتوردى
يعنى بو برم صنق كوكلمز چوق شاهلر تاجنى شكست ايلمشدر يعنى چوق
پادشاهى تخت وتاجدن آيرمشدر (رساند رايت منصور بر فلك حافظ*
چو التجا بجناب شهنشهى اورد* رساند فعل متعديدر رسانيدندن ايرشدردى
ديمكدر منصور بونده مصدردر مفعول وزنى اوزرينه ميسور ومعسور
عسر معناسنه اولديغى كبى پس رايت منصور اضافتى بيانيه در وجائزدركه
بونده منصور اسم مفعول اوله ورايته صفت اوله وجائزدركه منصوردن شاه
منصور مراد اوله كه خواجه نك مربيلرندندر وخواجه بو ديوانده انى نيجه
يرده ذكر ايلمشدر كاه صريحا وكاه كناية رساندك فاعلى حافظدر التجا افتعال
بابندن مصدردر صغنق معناسنه بجناب با حرف صله جناب فناء البيت
اولك حوليسى وحياطى معناسنه در شهنشه شهنشاهدن وشهنشاه شاها
نشاهدن مخففدر شاهانشاه اصلنده شاه شاهان ايدى تركيب اضافى ايدى
پادشاهلر پادشاهى معناسنه تقديم وتأخير سببيله تركيب مزجى قلندى
اوردك فاعلى حافظه راجع ضميردر ومفعول صريحى التجا وغير صريحى بجناب
شهنشهى به اضافتى لاميه در وياى شهنشهى حرف نسبتدر حرف وحدت
طوتب معناسنى چوق صغنغى بر پادشاهلر پادشاهى دركاهنه كتوردى
دين كسه معنايى برخوشجه صغنديره مامش ويايى اعتبارايدن ساقط قلوب
مصراعك معناسنى چونكه اول پادشاهك جنابنه التجا كتوردى دين دخى
بى معنا سويلمش * محصول بيت حافظ نصرت سنجاغنى ويا منصور اولمق

اوردشهی ونشروری

سنجاغنى ويا پادشاه منصورك سنجاغنى فلكه ايرشدردى چونكه شاه منصوره
منسوب جنابه التجا كتوردى يعنى صغندى حاصلى شاه منصورك مداحى
اولوب اكا انتساب ايلمك سببيله سنجاغنى كوكلره ايرشدردى شعرادن
بونك كبى كلمات ادعائيدر حقيقى دكلدر وله ايضا (انكه رخسار ترا رنك كل
ونسرين داد* صبروارام تواند بمن مسكين داد* آن اسم اشارتدر اللهه بعيدله
اشارت بزه كوره دركه بزاندن ايراغز اكرچه كه اول بزه يقيندركه حرف بيان
نسرين ونشرين براق چيچك اسميدر رومده دها اكا كل نسرين ديرلر دادك
فاعلى انك مشار اليهنه راجع تحتنده ضميردر ورخسار مفعول اولى ورنك
كل مفعول ثانيسى ورخسار ترا ورنك كل اضافتلرى لاميه لردر ارام اسمدر
ارامينددن دكنمه معناسنه تواند فعل مضارع مفرد غائبدر بمن با حرف صله
ومنك مسكينه اضافتى بيانيه دريای بطنيله دادك فاعلى كنه معهود ضميردر
ومفعول صريحى صبرو غير صريحى بمن* محصول بيت اول اللهه كه سنك
رخساركه كل ونسرين رنككنى ويردى يعنى قزللى واقنى آق براتدى
حاصلى شول كه سكا كوزللك ويردى بن مسكينه ده صبروارام ويرمكه قادردر
يعنى بكا سكون وقرار ويرمكه قادردر (وانكه كيسوى ترا رسم تطاول آموخت
هم تواند كرمش دادمن غمكين داد واو حرف عطف واو عاطفه زيا زانلر
عطف لذتنى بلمزلرايمش كيسو ساچ بلوكيدر ترايه اضافتى لاميه در رسم عادت
تطاوله اضافتى لاميه تطاول ظلم وتعدى معناسنه در آموختك فاعلى تحته
ضمير سابقدر وكيسو مفعول اولى در ورسم مفعول ثانيسى تواندك فاعلى
كرمشدر وشين ضميرينه اللهه راجعدر داد عدل وانصافدر دادك منه اضافتى
لاميه در ومنك غمكينه بيانيه* محصول بيت دخى اول الله كه سنك كيسوكه
ظلم وتعدى عادت وقانوننى اوكرتدى انك كرمى قادردر سنك زلفكدن غمكينه
انتصاف ايلمكه يعنى بكا عدل وداد ويرمكه حاصلى ايلديكى تطاولك جزاسن
ويرمكه زلفه نسبت تطاول خوب واقع اولمش (من همان روز زفرهاد طمع
ببريديم* كه عنان دل شيدا بلب شرين داد* طمع بونده اميد معناسنه در
ببريديم فعل ماضى متكلم وحده كسدرم ديمكدر طمع مقدم مفعول صريحى
وزفرهاد غير صريحى كه حرف بيان عنان اويان ديزكنى دله اضافتى ودلك
شيدايه اضافتى بيانيه در بلب با حرف صله لب شيرين اضافتى لاميه در دادك
فاعلى فرهاد ومفعول صريحى عنان وغير صريحى بلب شيرينده ايهام وار
*محصول بيت بن همان اولكون فرهاددن اميدى كسدم كه ديوانه
كوكلك عنان اختيارنى اب شرينه ويردى يعنى شيرينى سوب كوكلنى

اکا ویردیکندن بلدم باشدن چقاجغن (کنج زر کر نبود کنج قناعت باقیست * انکه آن داد بشاهان بکدایان این داد * کنج زر اضافتی بیانیه التون خزینه سی دیمکدر کنج قناعت بونده کاف عجمی مفتوح اولوب اولکی کبی خزینه معناسنه اولمق جائز و عربی مضموم اولوب بوجاق معناسنه اولمق جائز هر قنغیسی ایسه اضافتی بیانیه در آن اسم اشارتدر کنج زره واین کنج قناعته دادك فاعلی بته اللهه راجع ضمیردر ایکی یرده یله اولکنك مفعول صریحی آندر وغیر صریحی بشاهان وایکجینك مفعول صریحی بکدایاندر * محصول بیت خواجه بیورر که یرده التون خزینه سی اولمزسه قناعت بوجاغی باقیدر یعنی اکا مالك کز دیمکدر اول الله که التون خزینه سنی پادشاهلره ویردی قناعت خزینه سنی کدالره وعاشقلره ویردی (خوش عروسیست جهان از ره صورت لیکن * هر که پیوست بدو عمر خودش کابین داد * خوش بونده کوزل معناسنه در عروس کرده که کرمکدن اول اره وعورته اشترا که استعمال اولنور بونده مطلقا کابین مراددر یا حرف وحدت ویا تنکیردر برینه قصرا یلین تقصیرا یلدی جهان مؤخر مبتدا وخوش عروس مقدم خبر ره صورت اضافتی بیانیه صورت طریقندن یعنی صورتا هر که اصلنده هر کس که ایدی تنه کم سابقا مکرر بیان اولنمشیدی حاصلی حذف وایصال قبیلندندر بدو اصلنده باوایدی همزه داله ابدال اولنمشدر و یا حرف صله در پیوست بدوا کا واصل اولدی یعنی نکاحلندی عمر خودش اضافتی لامیه در کندی عمرینی دیمکدر کابین وکاوین بونده قالك معناسنه در دادك فاعلی که یه راجع ضمیردر وعمر مفعول اولی وکابین مفعول ثانیسی * محصول بیت جهان کوزل کابندر صورت یولندن اما هر کسه که اکا واصل اولدی یعنی انی او ناش ایدندی کندی عمرینی هبایه ویردی حاصلی نیجه اردن آرتمش عجوزدر کسه نك نکاحنده قرار طوتمز بو کلام دنیا مناصبنی تصرف ایلین اهل دنیایه کوره در (بعد ازین دست من ودامن سرو ولب جوی * خاصه اکنون که صبا مژده فروردین داد * مصراع اولك واولرینه واو مع وواو مقارنه دیرلر خاصه ضرورت وزنیچون تشدید ساقط اولمشدر فروردین بهارك اولکی اینك اسمیدر کنش رأس حمله داخل اولدقدنصکره * محصول بیت بوندن صکره ال بنم وسرودیبی وایرمق کناری یعنی بن بونلرا بله یم بونلردن ایرلم دیمکدر بو واولرك تحقیقی مکرر بیان اولنمشدر خصوصا شمدی که صبا فروردین اینك مشتلغن ویردی یعنی اول بهار مشتلغی ویردی (در کف غصهٔ دوران دل حافظ خون شد * از فراق رخت ای

خواجه

خواجه قوام الدین داد * غصه یه کف اثباتی استعاره طریقیله پس اضافت بیانیه در دوران اضافتی لامیه دل حافظ اضافتیده لامیه در و مبتدا وخون شد خبری فراق رخ اضافتی لامیه در خواجه دن بونده مراد وزیردر نتکم سابقا بیان اولنمشیدی قوام الدین بونده خواجه نك مربیسی اولان وزیرك لقبی در واسمی حسن در قوامك قافنده فتحه وکسره جائزدر اما کسر افصحدر داد اسمدر شکایت معناسنه * محصول بیت زمان ودوران غصه سنك اوجنده حافظك یورکی قان اولدی سنك رخك فراقنده ای خواجه قوام الدین داد و فریاد و فغان یعنی شکایت از فراقه رخصت عبارتی سحر حلال طریقیله واقعدر یعنی مصراع اوله وثانی یه صرف ایلمك قابلدر وله ایضا (اکر روم زپیش فتنها برانکیزد * ور از طلب بنشینم بکینه برخیزد * پیش شین ضمیرلده مر کوز اولان جانانه راجعدر برانکیزد بر حرف تأکید انکیزد فعل مضارع مفرد غائب فتنه لرقو پاررورا کردن مخفف از طلب بنشینم فعل مضارع متکلم وحده طلبدن تقاعد ایدرسم یعنی فراغت ایدرسم بکینه با حرف صله ویا مصاحبت کینه یه ویا کینله دیمکدر برخیزد بر حرف تأکید خیزد قالقار * محصول بیت اکر اردنجه کیدرسم باشمه فتنه لر وبلالر قوپاررواکر طلبدن کاه انقاعد ایدوب فراغت ایدرسم کینه وانتقامه قالقر یعنی بکا کین ایدر نیچون بنم محبتمی ترك ایدوب فراغت ایلدك دیو (کرو بره کذری بکدم از هواداری * چو کرد در پیش افتم چو باد بکریزد * بره کذری یا حرف ظرف یا حرف وحدت کچیدوا وغرق برینه دیرلر هواداری هوادار وصف ترکیبیدر محبتی واری یعنی محب معناسنه ویا حرف مصدر در پس دریای صله معناسنه در بی اردوایز معناسنه درشین ضمیر معهود جانانه راجعدر افتم فعل مضارع متکلم وحده در بکریزد فعل مضارع مفرد غائب * محصول بیت واکر بر کچیده بر ساعت هوادارلق ومحبت جهتندن توز کبی اردینه وایزینه دوشرسم یل کبی بندن قاچر یعنی کمال محبتندن بردم آردنجه کتسم یل کبی بندن قاچر کیدر معلوم اوله که کیده نك توزاردنجه قالقر مکر که یل محکم اوله که آردندن توزی اوکنه سوره بونده رهکذر وهوادار و کرد و باد مراعات نظیر قبیلندندر (و کر کنم طمع نیم بوسه صد افسوس * ز حقهٔ دهنش چون شکر فرو ریزد * نیم بوسه یارم بوسه دیمکدر بوسه متجزی دکلدر که انك نصفی وربعی وثلثی اوله بلکه عدم تسلیم وانقیاددن عبارتدر یعنی مرادجه بوسه آلمغه تمکین وقدرت ویرممکدن تعبیردر صد افسوس مصراع ثانی یه مرهوندر افسوس طنز وطعن ایدوب تمسخر ایلمکدر یعنی مزه لنمکه ومسخره لغه آلمغه دیرلر

طمع نیم بوسه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر وحقهٔ دهنش اضافتلری
بیانیه ولامیه در فرولفظی بونك کبی برلرده تأکید محض ایچون کتورر بزد
فعل مضارع مفرد غائب لازمله متعدی بیننده مشترکدر بونده لازمدر
دوکیلور معناسنه * محصول بیت واکر جانانه یارم بوسه طمع ایلسم یعنی
طلب ایلسم بوزطعن وتمسخر دهانی حقه سندن شکر کبی دوکیلور حاصلی
بر بوسه اوپمك استسم نیچه درلو وجهله بنی مزه‌لنور ومسخره لنور که سنك
کبی یه نیم بوسهم لایق ومناسبدر همان تیز اول طورمه وقتیدر دیو (فراز
وشیب بیابان عشق دام بلاست * کجاست شیردلی کز بلا نپرهیزد * فراز یوقش
شیب انیش نوزله نشیب ده اغندر بیابان عشق اضافتی بیانیه در بیابان عشقه
فراز وشیب اثباتی استعاره طریقیله در دام بلا اضافتیده بیانیه در کجاست
مقدم خبر شیردلی مؤخر مبتدا تقدیر کلام مرد شیردلیدر یا حرف وحدت
برارسلان یورکلی دیمکدر که حرف رابط صفت نپرهیزد فعل نفی مستقبل
مفرد غائب پرهیز ایلیه یعنی صاقنمیه * محصول بیت عشق بیابانك یوقشی
وانیشی بلادوزاغیدر یعنی عشق کندیسی دام بلادر قنده در برارسلان
یورکلی ارکه بلادن قاچمیه یعنی عشق بلاسندن صاقنمیه حاصلی عاشق
غمکش وغمزده وبلازده کرك زیرا سلوك طریق عشق نازك جلبیلر ایشی دکلدر
بوکا تیموردن یورك وباقردن جکر کرك (من آن فریب که در نرکس تو می بینم *
بس آب روی که باخاك ره برآمیزد * فریب الدامه نك اسمیدر نرکسدن مراد
چشمدر تشبیه کنایه طریقیله که حرف بیان باخاك با مصاحبت ایچوندر
ویا حرف صله خاك ره اضافتی لامیه در بر حرف تأکید آمیزد فعل مضارع
مفرد غائب قاریشر وقارشدیرر دیمکدر یعنی لازمله متعدی بیننده مشترکدر
بونده ایکیسنه ده تحملی واردر * محصول بیت اول مکر وفریبی که بن سنك
نرکس چشمکده کوردم چوق یوزصوینی خاك راهه قارشدیرر ویا چوق
یوزصویی که انك مکر فریبیله خاك راهه قاریشر حاصلی سنك جادوانه چشمك
بو مکر وحیله ایله چوق عاقلی مسحور ومسخر ایدر (چو کویمش که چرا با کسان
برامیزی * چنان کند که سرشکم بخون بیامیزد * چرا ادات استفهام نیچون
دیمکدر با کسان بامع معناسنه در برامیزی فعل مضارع مفرد مخاطب
قاریشرسین یعنی اختلاط ایدرسین که حرف بیان بخون بامع معناسنه
ویا حرف صله در بیامیزد قاریشر ویا قارشدیرر محصول بیت چونکه جانانه دیم
که نیچون خلق ایله اختلاط ایدرسین انجلین وضع ایدر که کوزم یاشی قانله
قارشدیرر ویا کوزم یاشی قانه قاریشر یعنی بکا قان اغلادر دیمکدر حاصلی

سویلدیکمه

سویلدیکمه پشیمان اولورم (تو عمر خواه وصبوری که چرخ شعبده باز * هزار
بازی ازین طرفه تر برانگیزد * خواجه خطاب عام طریقیله بیورر که تو عمر
خواه فعل امر مفرد مخاطب ایسته دیمکدر عمر مقدم مفعولیدر صبوری
معطوفدر عمره یا حرف مصدر که حرف تعلیل چرخ شعبده باز اضافتی
بیانیه در شعبده باز وصف ترکیبیدر سابقا شعبده نك معناسی بیان اولنمش
ایدی حقه باز دیمکدر بازی یا ایله اویونه دیرلر طرفه عجیب وغریب معناسنه در
ترادات تفضیل بر حرف تأکید برانگیزد قوپارر یعنی پیدا ایدر دیمکدر
* محصول بیت سن عمر وصبر ایله تحمل دیله واسته که حیله باز وحقه باز فلك
شمدی کوردیکك اویوندن عجیب وغریبرك بیك اویون پیدا ایدر یعنی معمر
اولنلر چرخك کوندن کونه نیچه درلو غیر مکرر عجایب اوضاع واشکالنی کوررلر
(بر آستانهٔ تسلیم سر بنه حافظ * که کر ستیزه کنی روزکار بستیزد * استانهٔ تسلیم
اضافتی بیانیه در ستیزه اسمدر عناد معناسنه بستیزد فعل مضارع مفرد
غائب بای تأکید ایله عناد ایدر دیمکدر * محصول بیت ای حافظ استانهٔ
تسلیمه باش قو یعنی تسلیم ورضا ویرهرنه که روزکاردن کاورسه سرکشلك
ایلمه زیرا سن ستیزه ایدرسن روزکارده ستیزه ایدر وسن روزکارله باشه
چقمزسین حاصلی تنبیه در فلکدن کلنه تسلیم ورضا ویروب انقیاد
کوسترمکه زیرا صفای قلب وجمعیت خاطر بونده در وله ایضا (جان بی جمال ازبحر مضارع
جانان میل جهان ندارد * وانکس که این ندارد حقا که آن ندارد * جمال
جانان اضافتی لامیه در ومیل جهان مصدرك مفعولنه در این اسم اشارتدر
جمال جانانه وآن جانه حتی بعض نسخه ده آن یرینه جان واقعدر حقا بو لفظده
عربك ایکی استعمالی واردر بیریسی لحق لامیله تنوینسز بریده لامی حذف ایدوب
حقا نصبله وتنوینله اوقورلق ایکیسنده نفی حکمه مقارن یمینده استعمال
ایدرلر مثلا لحق لا یاتیك وحقا لا یاتیك یعنی الله حقیچون سکا کلمزم دیمکدر
پس بونده حقا نفی حکمه مقارن یمین افاده ایلمك جائز وجائزدر که مصدریتله
منصوب اوله سائر فعلی محذوف اولان مصدرلر کبی اما عجم وقفله اوقورلر
وصدق ویقین مقامنده استعمال ایدرلر * محصول بیت جان جمال جانانسز
جهانه میل طوتمز یعنی جهانه میلی یوق حاصلی مائل جهان دکل واول
کمسه نك که جمال جانانی یوقدر حق بودر که جان همان جانانه‌دراندن غیری
دکلدر (با هیچکس نشانی زان دلستان ندیدم * یا من خبر ندارم یا او نشان
ندارد * نشانی یا حرف وحدت ویا تنکیر دلستان وصف ترکیبیدر ستاندن
کوکل آلیجی دیمکدر * محصول بیت هیچ برکمسه ایله اول دلستاندن نشان

کورمدم یعنی انده اولان جمال وکمالی هیچ برجانانده کورمدم زیرا بی نظیر
عالمدر یا بن اول دلستانک احوال واوصافندن خبردارد کلم ویا اول
بی نشاندر یعنی علامت ونشانی یوقدر که اول نشان واسطه سیله آنی بیلهم
(سر منزل قناعت نتوان زدست دادن * ای ساربان فروکش کین ره کران
ندارد * سر منزل قناعت اضافتی بیانیه در فروکش بوترکیبی قونمق معناسنه
استعمال ایدرلر نته کم آصفی بو بیتده چرافرونروم آصفی بدیرفنا * که درد
درد بود باعث فروکش من * کاه اولور که بو ترکیبی برفعله استعمال ایدرلر
مثلا فروکش کردو فروکش میکنم دیرلر قوندی وقونرم دیمک برده کران کنار
معناسنه * محصول بیت قناعت قونغی باشنی الدن ویرمک اولمز یعنی قناعتی
ترک ایلمک جائز دکل پس ایمدی ای ساربان طریق عشق ایلری کتمه همان
قونی ویر زیرا بو یول حد وغایت طوتمز یعنی طریق عشقک نهایت وپایانی
یوقدر حاصلی ره عشقک نهایتنه وصول ممکن دکل ایمدی ال ویردیکی شیله
قانع اولوب صبر ایلمکدن غیری چاره یوق (هر شبنمی درین ره صد بحر
آتشینست * دردا که این معما شرح وبیان ندارد * شبنم کیجه یاغن چه
وقراغی یا حرف وحدت درین ره یعنی طریق عشقده آتشین یانسبت ونون
تاکید ایچوندر بحر اتشین اضافتی بیانیه در * محصول بیت هر بر شبنم راه
عشقده یوز آتش دریاسیدر یعنی جاناندن غیری یه ادنی تعلق آتش دریاسی کبی
مانع طریق وسد راهدر حیفا و دردا و دریغا که بو معمانک شرح وبیانی یوقدر
یعنی عشق ومحبت بر حالدر انی دادن بیلور انجق شرح وبیانله بلنمز نته کم
بیورمشلر من لم یذق لم یعرف (ذوقی چنان ندارد بی دوست زندکانی *
بی دوست زندکانی ذوقی چنان ندارد * ذوقی یا حرف تنکیر حرف وحدت
اکابن زیاده یکلش اکمش چنان بونده اول دوکی دیمکدر زنده نک اخرنده
های رسمی کاف عجمی یه ابدال اولمش سابقا بیان اولان کبی اخرنده یا حرف
مصدر ردبو بیتده واقع اولان صنعته علم بدیعده طرد وعکس دیرلر * محصول
بیت دوستسز دیرلکک اولقدر ذوقی یوقدر یعنی دوست بیله اولمینجه دیرلک
اولدکا وذوق صفا ویرمز (ای دل طریق رندی از محتسب بیاموز * مستست
ودر حق او کس این کمان ندارد * ودر حق واو حالیت معناسنی افاده ایدر *
محصول بیت ای کوکل رندلک طریقنی محتسبدن اوکرن که سرخوشدرو هیچ
کمسه انک حقنده بوظنی ایلمز یعنی مستانه لکنی کمسه اکلمز زیرا رندلک ارکانی
خوب بیلور وکوزل رعایت ایلر (کر خود رقیب شمعست اسرار ازو بپوشان *
کان شوخ سر بریده بند زبان ندارد * شوخک نیجه معناسی وارامابونده

موزون

موزون ومطبوع وبی شرم وبی حیا معنالرینه اولمق قابلدر سر بریده شمعه
نسبت خوب واقع اولمش بند زبان اضافتی لامیه در زبان وزبانه شمعه نسبت
اولنسه فتیله سنده یانن آتشه دیرلر * محصول بیت اکر رقیب شمع کبی روشن دل
واسراره واقف ایسه ده اسرارکی اندن کزله زیرا اول شوخ سر بریده نک
بند زبانی یوقدر یعنی نسنه کزلمز بلکه هر نسنه یی اشکاره وروشن ایدر بیتده
مذکور اولان احوال جمیعا شمعه نسبتدر ورقیبه حمل تشبیه طریقیله در
(انرا که خوانی استاد کر بنکری بتحقیق * صنعتکرست لیکن شعر روان
ندارد * بو بیت کاتبی یه تعریضدر که خواجه یه بزیدک شعرینی دیوانک اولنه
تضمین ایلدیکیچون دخل ایلمش ایدی خوانی فعل مضارع مخاطبدر
صنعتکر اهل صنعت دیمکدر یعنی صنایع شعریه ده ماهر وکاملدر * محصول
بیت اول کمسه یه که استاد دیرسین یعنی شاعر ماهر سویلرسین اکر حقیقت
کوزیله نظر ایدرسن کرچه صنایع شعریه ده استاد کاملدر اما شعری بنم شعرم
کبی روان وسلیس دکلدر حاصلی دلفریب ودلپذیر دکلدر فی الواقع کاتبینک
اشعاری مصنع ومخیلدر خصوصیله مثنویاتی اما خواجه نک اشعاری کبی
صفا بخش وروح افزا دکلدر (چنک خمیده قامت میخواندت بعشرت *
بشنو که پند پیران هیچت زیان ندارد * چنک خمیده قامت اضافتی بیانیه در
میخواندت تاسی ضمیر میخواندک مفعول صریحی ضمیر منصوب متصل
معناسنه وزیان مفعول ثانیسی * محصول بیت قدی بوکلمش چنک
سنی عشرته وبزمه دعوت ایدر چنکک سوزینی ایشت که سکا هیچ زیان ایلمز
یعنی چنکک اوازی مشوقدر ادمک کوکلنه بزم وذوق وصفا ویرمکه کتورر
ایمدی انک صیت وصداسنی دکلمک کرک زیرا منحنی قامتدر انک سوزینی دکلمک
زیان ایلمز حاصلی چنکک آوازینی دکلمک صفا بخشدر هیچ زیان ویرمز
(احوال کنج قارون کایام داد بر باد * با غنچه باز کویید تا زر نهان ندارد *
احوال کنج قارون اضافتلری لامیه در کایام اصلنده که ایامدر که حرف رابط
صفت ایام یومک جمعیدر فارسیجه روزکار دیرلر با غنچه باحرف صله غنچه یه
دیمکدر باز بونده تاکید افاده ایدر انجق * محصول بیت قارونک خزینه سی
احوالنی که ایام باده ویردی یعنی فنایه ویردی دیمکدر حاصلی قارونک مال
واحوالنی که اللهک امریله یره باتدی غنچه یه سویلک تا التونی صقلمسون کلک
وغنچه نک ایچنده صاریجه دانه لره التون اطلاق ایدرلر تشبیه طریقیله پس
بو بیتده تنبیه وار مال صقلین اغنیایه که امساک اوزره اولمسونلر که امساکک
صوکی نکبت وندامت وحسرتدر (کس درجهان ندارد یک بنده همچو

حافظ ٭ زیرا که چون توشاهی کس در جهان ندارد ٭ شاهی ده کی یا حرف
وحدت ٭ محصول بیت کسه نك دنیاده حافظ کبی برنده سی یوق یعنی کسه
حافظ کبی برقوله مالك دکل زیرا هیچ کسه نك سنك کبی پادشاهی یوقدر حاصلی
افندی بی نظیر اولدیغیچون قول بی نظیردر وله ایضا (روشنیٔ طلعت توماه
ندارد ٭ پیش تو کل رونق گیاه ندارد ٭ روشنی یا حرف مصدر ایدنلق دیمکدر
همزۀ مجتلبه اضافت ایچون کلمشدر طلعت اصلنده رؤیت معناسنه در یعنی
کورمك وکورنمك لازمله متعدی بیننده مشترکدر صکره یوزه اطلاق ایلدیلر
اول کورینن یوز اولدیغیچون روشنیٔ طلعت تو اضافتلری لامیه لردر رونق
اصلنده قلیجك صوینه موضوعدر مثلا رونق السیف ماؤه دیرلر صکره
ایلکده ولطافتده استعمال ایلدیلر ٭ محصول بیت سنك یوزك ایدنلغی ماهده
یوقدر یعنی سنك رویکده اولان صفا ولطافته ماه مالك دکل سنك قتکده
کلك چن رونقی یوق یعنی کل سنك یانکده بی قدر وبی اعتباردر (کوشۀ ابروی
تست منزل جانم ٭ خوشتر ازین کوشه پادشاه ندارد ٭ کوشۀ ابروی تست
اضافتلری لامیه ومقدم خبر ومنزل جانم مؤخر مبتدا واضافتی لامیه
وپادشاه مبتدا وندارد خبری ٭ محصول بیت بنم جانمك منزلی سنك ابروك
کوشه سیدر بو کوشه دن ایو کوشه یه پادشاه مالك دکلدر بونده ایکی اعتبار
واربری بودرکه بویله منزله پادشاه مالك دکل بریده بویله کوشۀ ابرویه پادشاه
مالك دکل دیمکدر خوشتر ازین کوشه ندارد فعلنه مقیددر (تاچه کند بارخ
تو دود دل من ٭ اینه دانی که تاب آه ندارد ٭ تا بونده عجبا معناسنه در
یا حرف صله رخك تویه اضافتی لامیه دردود دل من اضافتیده لامیه در
دانی فعل مضارع مفرد مخاطب بیلورسین دیمکدرکه حرف بیان تاب بونده
طاقت وتحمل معناسنه در آهه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر
٭ محصول بیت عجبا بنم دوددلم سنك رخکه نه ایلیه‌جکدر یعنی یوزکه رنك
کتورر زیرا بیلورسن که آیینه آهه طاقت کتورمز یعنی آه آیینه یی
پاسلندیرر سنك رویکده آیینه درصقن آهمدن پاسلنمسون بکا آه ایتدرمه
دیمکدر (نی من تنها کشم تطاول زلفت ٭ کیست که او داغ این سیاه ندارد
تطاول اصطلاحده تعدی وظلمدر بونده زلفه نسبت خوب واقع اولمش که
حرف بیان داغدن بونده مراد ظلم وتعدیدن حاصل اولان تأثیردر حقیقت
داغ دکل نهایتی زلفك سیاهلغنه نسبت داغ ذکر اولمشدر ٭ محصول بیت
یالکز بن زلفك دست درازلغنی وتعدیسنی چکمزم کیمدرکه بو سیاهك آنده
داغی یوقدر یعنی تمام عالم بو سیاه کیهانك داغداریدر زلفدن سیاهله تعبیر

از بحر منسرح مفتعلن فاعلات مفتعلن فاع

ایلدی زیرا بعض خلفا وسلاطین سیاهلردن بعضیسنی بر مملکتنه حاکم ایدرلر
ایمش نته کیم هارون الرشید صبیی مصره حاکم ایلمش ایمش واندن غیری
بعض پادشاهلر ایلمشلر (دیده ام آن چشم دل سیه که تو داری ٭ جانب هیچ
آشنا نکاه ندارد ٭ چشمك دل سیهه اضافتی موصوفك صفتنه اضافتیدرکه
حرف رابط صفت جانب مفعول ثانیسیدر ندارد ونکاه مفعول اولی جانبك
هیچه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر سابقا نکاهك استعمالی
مفصل بیان اولمشدر ٭ محصول بیت اول چشم دل سیه که سن طوتارسین
یعنی اول چشم دل سیاه که سنکدر آنی کورمشم هیچ بر آشنانك جانبنه نظر
ایلمز چشمه نسبت دل سیهلك خوب واقعدر زیرا اصطلاحلرنده دل
هر نسنه نك اورطه سنه دیرلر یورکه وکوکه دیدکاری کبی نته کیم همایونك
بو بیتندن معلوم در بیت بی توجای که شود خاك دل چاك آنجا ٭ تا ابد ناله
بر آید ز دل خاك آنجا ٭ دل خاك بونده ایهام طریقیله واقعدر ایعدی بیتده
چشم دلسیه بیکی سیه دیمکدر زیرا اورطه سی بیکدر حاصلی بونده دلسیه
ایکی معنایه دربری کوکلی قره دیمکدر یعنی بی رحم ظالم بریده ذکر اولناندر
فتأمل (رطل کرانم ده ای مرید خرابات ٭ شادی شیخی که خانقاه ندارد ٭
شادی اولنده یازیده سیله یازان ناموزونه عجبا قاریسی سویلك نیجه میسر
اولور زیرا ناموزون اولان البته معناده خطا ایدر رطل رانك فتحی وکسری
وطانك سکونیله یارم بطمانه دیرلر اما شعرا اصطلاحلرنده یارم بطمان
شراب الور قدحه دیرلر کران بونده اغر معناسنه درکه طلو اولمسندن تعبیردر
رطل دهك مفعول صریحیدر وکران صفتیدر وده فعل امر مفرد مخاطب
ویر دیمکدر مرید خراباتدن مراد ملازم خراباتدر شادیٔ شیخی اضافتی
مفعول له معناسنی افاده ایدر یعنی بر شیخك شادلغیچون شیخنك یاسی
وحدت ایچوندرکه حرف رابط صفت خانقاه ندارد لك مقدم مفعولیدر وفاعلی
شیخه راجع ضمیردرکه اول شیخ محمد عطاردرکه ان شاء الله تعالی بو دال
قافیه سنده انك تفصیلی کله جکدر واول خواجه نك پیریدرکه صاحب
خانقاه اولمامشدر بلکه همان عطارلغله معیشت ایدر ایمش ٭ محصول بیت
ای میخانه ملازمی واسیری بکا رطل کران ویر یعنی باده ایله طولو بیولك قدح
ویر ایچه یم بر شیخك شادلغیچون که صاحب خانقاه دکل یعنی سجاده نشین
اولوب صوفیلر جمع ایلر شیخلردن دکل حاصلی مرائی مشایخدن دکل (خون
خور وخامش نشین که ان دل نازك ٭ طاقت فریاد دادخواه ندارد ٭ خون
خورك مقدم مفعولیدر وخامش نشیندن مراد سکوت ایدوب صبر

ایلمکدر که حرف تعلیل دل نازك اضافتی بیانیه طاقت فریاد دادخواه
اضافتلری لامیه لردر دادخواهك معناسی مطابقیسی عدل استیجیدر
اما معناسی لازمیسی شکایتجیدر * محصول بیت خواجه خطاب عام
طریقیله بیوررقان ایچ یعنی قان یود وزحمت واضطراب چك وسا کت اول
یعنی طنجه سکوت ایله زیرا اول جانانك نازك دلی شکایتجینك فریاد وفغاننه
طاقت طوتمز یعنی طاقت کتورمز حاصلی جانان ترمز اجدر شکایتجیلر ناله
وزارینه تحمل ایلمز (شوخی نرکس نکرکه پیش توبشکفت * چشم
دریده ادب نکاه ندارد * شوخی یا حرف مصدر وهمزه مجتلبه اضافت ایچون
کلمشدر نرکسه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر ونکرك مقدم مفعولیدر که
حرف بیان چشم دریده یرتلاز کوزلی دیمکدر ادب نداردك مفعولی اولی
ونکاه ثانیسی * محصول بیت نرکسك کستاخلغنی کورکه سنك یانکده
واوکاده آچلدی یعنی اول یرتلاز کوزلی ادبه رعایت ایلمدی سکا کج نکاه
ایتدی (کو برو وآستین بخون جکرشوی * هرکه درین آستانه راه ندارد *
کو فعل امر مفرد مخاطبدر خطاب عام طریقیله برو ده فعل امر مفرد مخاطب
مصراع ثانیده که یه مصروفدر وشوی معطوفدر وآستین ومابعدی عطفله
معطوف بیننده توسط ایلمشدر وآستین شویك مفعول صریحی وبخون غیر
صریحی وخونك جکره اضافتی لامیه در هرکه اصلنده هرکس که ایدی کس
حذف اولوب اسم قلنوب یرینه اقامت اولنمشدر حذف وایصال طریقیله
درین درحرف صله آستانه وآستان لغتدر اشیك معناسنه راه ندارد مفعول
صریحی ودرین آستانه غیری صریحی * محصول بیت سویله ای مخاطب
سامع هر اول کسه یه که بو استانه جانانه یولی یوقدر یعنی استانه جانانه
واصل اولمیان کسه یه سویله وار واستینکی یعنی یکنکی خون جکرله
یو حاصلی وارقان اغله بو آستانه نك ملازمتنه طریق بولمدیغکدن اوتوری
آستین وآستان بیننده صنعت اشتقاق وار (حافظا کرسجده تو کرد مکن عیب *
کافر عشق ای صنم کناه ندارد * سجده تو اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر
مکن فعل نهی مفرد مخاطب ایله دیمکدر عیب اصلنده عیبش ایدی شین
ضمیر حافظه راجعدر مصراع ثانی حکم تعلیلده در کافر عشق بو عبارت شعرا
دللرنده چوق جاریدر بونك کبی یرلرده کافردن مراد ساتردر ضرب یضرب
بابندن که مصدری کفر کاور کافك فتحیله برنسنه اورتمك وبورمك معناسنه
اکنجی یه کافر دیدکاری تخمی ترابله ستر ایلدیکیچوندر پس عاشق معشوقك
عشقینی ومحبتنی ستر ایلدیکیچون کافر عشق دیدیلر اسم فاعلك مفعولنه

اضافتی قبیلندندر انکیچون کناه نداردیمش * محصول بیت ای جانان
حافظ اکر سکا سجده ایلدیسه اکا عیب ایلمه زیرا ای صنم عشقی اغیاردن ستر
ایلیه نك کناهی اولمز زیرا کتم عشق ایلیوب اولن شهید اولورنته کم من کتم
ازبحر رمل
العشق حدیثی مشهوردر وله ایضا (سالها دفتر ما در کرو صهبا بود * رونق
میکده از درس ودعای ما بود * سالها ها ایله جمع اولدی ذوی العقولك غیری
اولدیغیچون یلار دیمکدر وکاه اولور که سالیان دیرلر خلاف قیاس اوزره الف
ونونك ماقبلنه بریا زیاده سیله دفتر ما اضافتی لامیه در جائزدر که دفتردن
دیوانی مراد اوله نته کم اصفی بیورمشدر بیت * تا آن پریست ساقی میخانه
آصفی * دیوان کرو نهاده ودفتر فروخته * بونده دفتردن مرادی دفتر شعر
اولمق جائزدرو جائزدر که خواجه نك مرادی دفتردن مطلقا کتاب
اوله وکاف عجمینك کسریله ورای مفتوحه ایله کرو رهندر طوتی معناسنه
صهبا صهبك مؤنثیدر قزل شرابه دیرلر رونق میکده اضافتی لامیه در
میکده نك لطافتی وصفاسی دیمکدر * محصول بیت یلارجه بزم دفترمز شراب
سرخ رهننده ایدی حاصلی یلارله میکده یه ملازم ومداوم اولمشز (نیکی
پیر مغان بین که چو مابد مستان * هرچه کردیم بچشم کرمش زیبا بود *
نیکی یا حرف مصدر وهمزه مجتلبه اضافت ایچون کلمشدر پیره اضافتی لامیه
وپیرك مغانه بیانیه بین فعل امر مفرد مخاطب خطاب عامله کورد یمکدر که
حرف بیان چو حرف تشبیه بدمستان الف ونونله جمع اولدی ذوی العقوله
صفت اولدیغیچون مردان بدمستان دیمکدر بدمستان سرخوشلقلری
برامازحاصلی سرخوشلغی کوه زه اولانه دیرلر چشم کرم اضافتی بیانیه در
شین ضمیر مغانه راجعدر زیبا صفت مشبهه در براشق دیمکدر بیت سابقده
ردیف اولان بود ایکی مصراعده بیله حکایت حال ماضی افاده ایدر اما بونده
ادات خبردر حکایت حال ماضی یه ده تحملی واردرنته کم تصویر معناده
معلوم اولور * محصول بیت پیر مغانك ایلکنی کورکه بزم کبی بدمستلر
هرنه که ایلدك ایسه چشم کرمینه زیبادر یاخود زیبا ایدی یعنی بوقدر
کستاخانه اوضاع که ایلدك بزی قبول ایلیوب رد ایلمدی بو بیتك مرادی
پیر کارنك دیدیکی بینده معلوم اولور پیر مغانك ایولکن کورکه چونکه
بزبدمستلردن ومرشدك ایلکنی کورکه چونکه بزبدمستلردین چونکه
اداسنده سهو ایلمشدر (دفتر دانش ما جمله بشوید بمی * که فلك دیدم درکین
دل دانا بود * دفتر دانش اضافتی بیانیه در دانش اسم مصدردر وبوشینك
ماقبلی دائما مکسور اولور دفتر دانش علم دفتری دیمکدر ما یه اضافتی اضافت

لامیه در بشوییدفعل امر جمع مخاطب یوکزدیمکدر یعنی بشوییده مقیددر که
حرف تعلیل فلك مقدم مفعولیدر دیدملك ودر کین مفعول فیه دردله اضافتی
لامیه ودلك دانایه اضافتی ایکی اعتبارله صفت ایسه اضافت بیانیه در
وغیرایسه لامیه * محصول بیت بزم علمزدفتریني کلیا یوکز شرابله یعنی بزی
شویله مست ایلك که بزده اصلا علمدن اثر قالمسون زیرا فلککی کوردم دل دانایه
کین اوزره یعنی قننده برعالم وارایسه اکه کین ایدوب انی نامراد ایلر اما قننده
برنادان وارایسه اکا مهر ومحبت ایدوب مراداتنی میسر ایلر پس بزدن اثار علم
کلیا محو اولمق کرکدر که بزمده مرادمز ویره تنه کم خواجه بر بیتنده بیورر بیت
فلك بمردم نادان دهد زمام مراد * تو اهل فضلی ودانش همین کناهست بس *
بو بیتنده دیدمدن صکره اکثری نسخه ده واو یازدقلریچون شارحلر نسخه لره تابع
اولوب اوزان احوالنی بلمدکلرندن واو یازمشلر کتابتده وتلفظده واوه احتیاج
یوقدر اما تقطیع اولنسه حین تقطیعده همه بر حرکت ویررلرتنه کم انورینك
اعجوبة الافاق قصیده سنك بر بیتنك ایکی مصراعنده بویله در بیت فلك
بلعبت مشغول ومن بتوشهٔ راه * جهان ببازی مشغول ومن بعزم سفر * حین
تقطیعده لعبت تاسنه وبازی یاسنه حرکت ویرملك لازمدر اما کتابتده وقرأتده
جائز دکلدر معلوم اوله که نظامینك وهاتفینك لیلی ومجنونلرنده بو اسلوب
اکثرومن ان یحصی واشهرمن ان یخفی درخواجه نکده غزل سابقنك بربیتی
بویله دربیت فی من تنها اکثیم تطاول زلفت * کیست که اوداغ این سیاه
ندارد (دل چو پرکار بهر سو دورانی میکرد * واندران دائره سرکشته
پابرجا بود * پرکار با وکاف عجمیله پرکل دیدکاری آلتدر که انکله دائره چزیلور
دورانی واولك فتحیله اصل اوزرینه اوقنور یا حرف تنکیر حرف وحدت طوتنلر
اصابت ایلمه مشلرمیکرد حکایت حال ماضیدر واو حرف عطف اندران
معطوفدر دورانه سرکشته اغنده باشی دونمش دیمکدر اما استعمالده
متحیر معناسنه درپا برجا ایاغی یرنده یعنی ثابت قدم معناسنه دربود حکایت
حال ماضیدر * محصول بیت کوکل عشق جانان حرکت واضطرابندن
پرکارکبی هرجانبه دوران ایدوب دونردی واول دائرهٔ محبت جانانه ده
متحیر اولوب ثابت قدم ایدی یعنی هرنه قدر که برمقدار آرام وقرار ایلك
ایچون میخانه یه وکاه قهوه خانه یه وارردی اما کنه محبت ومهر جاناندہ
ثابت قدم ایدی عشقنه نقصان کلمزدی دیمکدر واوی حالیه اعتبار ایلك
عاطفه اعتبار ایلکدن اولیدر معناسی حال بوکه اول دائرهٔ عشقده دیمك
اولور مصراع ثانینك معناسنده اول دائره ده سرکشته وایاغی بریرده ایدی

دین واول دائره ده ایاغی یرنده سرکشته ایدی دین اصابت ایلمدیلر زیرا
پابرجایه مضافدر اضافت بیانیه ایله پس نه واوه محل وارونه یای وحدته
قناعل (مطرب ازدرد محبت عملی می پرداخت * که حکیمان جهان رامژه
خون پالا بود * درد محبت اضافتی بیانیه در عملی یا حرف وحدت عملدن بونده
مراد اهل نغمه بیننده مستعمل اولان عملدر که صوته مرادفدر تنه کم صوت
وعمل دیرلرمی پرداخت حکایت حال ماضیدر پیدا ایدردی یعنی ایجاد
واحداث ایدردی ویرلاردیکه که حرف رابط صفت حکیمان بونده عاقلان وعالمان
معناسنه در جهانه اضافتی لامیه دررا بونده اضافت معناسنه در خون پالا
وصف ترکیبیدر پالا پیدندن سوزملك معناسنه یوغرت سوزملك کبی بونده
قان سوزملك اغلمقدن کنایندر * محصول بیت مطرب محبت دردندن برصوت
وعمل پیدا ایدوب برلادیکه جهان عقلاسنك وعلماسنك کرپکلری قان
سوزیجی اولدی یعنی کوزلری قان یاش اقتدی اول عملك تأثیرندن حاصلی اهل
درد وعشقدن قطع نظر اهل حکمت که دکمه نسنه دن متأثر اولمزدی انلریده
اغلتدی دیمکدر (میشکفتم زطرب زانکه چو کل برلب جوی * بر سرم سایه
آن سرو سهی بالا بود * میشکفتم حکایت حال ماضیدر طرب شنلکه دیرلر
زان زای مفرده عربیده من اجلیه معناسنه درکه حرف بیان سایهٔ آن اضافتی
لامیه در سروك سهی بالایه اضافتی بیانیه در بالا بونده قد وقامت
معناسنه در * محصول بیت شنلکدن آچلوردم یعنی شکفته طبع اولوردم
شنلکدن انکیچونکه کل کبی ایرمق کنارنده اول طوغری قامتلی سروك یعنی
جانانك سایه سی باشم اوزرنده ایدی یعنی جانانك سروکبی موزون قدی
اوستمه کل کبی ایرمق کنارنده سایه صالدیغیچون شکفته طبع وخندان
رواولوردم حاصلی سوینوب حظ ایدردم مصراع اولك معناسی آچلوردم
شنلکدن کل کبی زیرا ایرمق کناری اوزره دین کمسه چو کل عبارتنی محلنه
صرف ایلمش ومصراع ثانینك معناسی اول سروسهی قامتلینك سایه
سی باشم اوزره ایدی بو وجه دخی جائزدر اول بلند سروسهینك سایه سی باشم
اوزره ایدی دو ایکی وجهله معنا تصویر ایلدین ایکی وجهنده یله اکری قاچش
(از زبان آن طلب ارحسن شناسی ای دل * کین کسی کفت که درعلم نظر
بینا بود * زباندن بونده مراد محبوبلردر حسن شناسی وصف ترکیبیدر
شناسیدندن کوزلك بلیجی دیمکدر وجائزدر که شناسی فعل مضارع مخاطب
اوله وحسن مقدم مفعولی اوله حسن اکارسك دیمکدر یا حرف خطاب کین
اصلنده که این ایدی که حرف تعلیل کسی یا حرف وحدت نوعیه که حرف رابط

ردّ سروری وشمعی

صفت علم نظردن بونك كبی یرلرده مراد علم قیافه‌دربیناصفت مشبهه دربصیر
معناسنه *محصول بیت محبوبلردن ای كوكل آن طلب ایله اكر كوزللك
اكلایجی ایسك ویا كوزللك اكارسك زیرا بونی بركسه دیدیكه علم نظرده
مبصردریعنی محبوبلردن مراد آندر اندام دكلدر ننه كم نجانی دیمشدر بیت
دلبرده مراد آن اولور اندام دكلدر *كیفیت اولور رمیده غرض جام دكلدر
(پیركارنك من اندرحق ازرق پوشان *رخصت حبث ندارد ارنه
حكایتها بود *خواجه مناقبنده یازمشلردركه نسبت خرقهٔ خواجه شمس
الدین محمد حافظ شیرازی به پیرارشاد و بیعت او شیخ محمود عطار شیرازیست كه
مشهورست به پیركارنك واو مرید شیخ عبدالسلامست واو مرید شیخ
فخرالدین احمد ولد شیخ روزبهان بقلی واو خرقه ازپدرخود شیخ شطاح دارد
والله اعلم ازرق پوشان حسن ازرق پوشك خلفاسی ومریدلریدركه انلر
جمیعا كوك اسباب كیرلر وخلوتی صوفیلریدر وپیركارنكك اصحابیله ضدیت
اوزره ایمشلر حتی كاه اولور ایمش كه ارالرنده كلی غوغا اولور ایمش شویله كه
مشاتمه یه وملاكمه یه مؤدی اولور ایمش ننه كم بیت سابقده ایما بیورمش ایدی
بیت نیكی پیرمغان بین كه چومابدمستان *هرچه كردیم بچشم كرمش زیبا بود
پیرمغاندن مراد پیركارنكدر وبدمستلكلردن بونلر ایله ایلدكلری هنكامه‌در
*محصول بیت بنم شیخم كه پیرمحمودكارنكدر حسن ازرق پوشك اصحابی
حقنده حبانته ورسوالغه اجازت ویرمدی یوخسه حكایه‌لر وار ایدی یعنی
انلرك نیجه قبایح وشنائی بلوردم انی نظم ایدوب بونلری هجو ایلمك
مراد ایدندم اما شیخم مانع اولدی كه درویشلك صبر وتحملدر دیدی زیرا
درویشلك طریقنده كین وكبر اولمز بونده ازرق پوشلری مرائیلر ایله تفسیر ایلین
عندی تفسیر ایلمش (قلب اندوده حافظ براو خرج نشد *كه معامل بهمه عیب
نهان دانا بود *قلب بونده ایكی معنایه واقع اولمش بری النونك واقعه‌نك قلبی
پس اندوده بوتقدیرجه یالدزلی معناسنه دروبری كوكل معناسنه درایمدی
اول تقدیرجه اندوده مراد حیله ومكردر قلبك اندوده یه اضافتی بیانیه‌در
ایكی معنا ایله وحافظ اضافتی لامیه براو اضافتینده لامیه‌در او ضمیری
پیركارنكه راجعدركه حرف تعلیل معامل الشغه دیرلر یعنی بیع وشراده
سنكله آلم ویرم ایدن كسه یه دیرلر بهمه باحرف صله عیب نهان اضافتی
بیانیه‌در دانا صفت مشبهه‌در دانیدندن علیم معناسنه *محصول بیت
حافظك قلب اندوده‌سی یعنی حیله‌لو قلبی ایكی معنا ایله پیركارنكك قتنده
خرج اولمدی یعنی حافظك ازرق پوشلر حقنده اولان قصدلری ونیتلری پیره

كشف اولدی ومخفی قالمدی زیرا بر معامل‌در كه جمیع عیوب مریدانه مطلعدر
بلكه جمیع ناسك قلوبنه مشرف وواقفدر حاصلی هرنه حالت كه ضمیرمزدن
مرور ایدرسه آنی بلور وروبروبزه سویلر اول جهتدندركه كوكلمزدن مخالف
نسنه كچمز مبادا كه پیرانی بوزمزه اوره دیو وله ایضا (دوش درحلقهٔ ماقصهٔ
كیسوی تو بود *تادل شب سخن ازسلسلهٔ موی تو بود *حلقه حانك فتحی
ولامك سكونیله انسان دائره‌سنه دیرلر ولامك فتحیله غیری یه مایه اضافتی
لامیه‌در قصهٔ كیسو تواضافتلری لامیه‌لردر تا انتهاء غایت ایچون الی
معناسنه‌در دل شب نصف اللیل معناسنه‌در واضافتی لامیه سلسلهٔ موی
بیانیه وتویه اضافتی لامیه *محصول بیت دون كیجه بزم مجلسمزده سنك
كیسوك قصه‌سی ایدی یعنی سنك كیسوك اكاردی دون یاریسنه دك سوز سنك
مویك زنجیرندن ایدی یعنی سنك زنجیر مویك سویلنوردی بیتده كیجه وكیسو
وموودوش جمیعلری مراعات نظیر قبیلندندر تناسبده دیرلر (دل كه ازناوك
مژكان تودرخون میكشت *بازمشتاق كمانخانهٔ ابروی تو بود *سابقا
تحقیق اولمش ایدی ناوكك معناسی حاصلی زنبوركدن اتلان اوقدر مژكانه
اضافتی بیانیه‌در ومژكانك تویه لامیه میكشت لفظ مشتركدر بریسی
اولوردی معناسنه وبریسی قان ایچنده اولوردی ویا قان ایچنده بولانردی
مشتاق كمانخانهٔ ابروی تو مشتاقك كمانخانه‌یه اضافتی اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر وكمان خانه‌نك ابرویه بیانیه كمانخانه تیركشلك یایی
طوران جانبنه دیرلر ابرویه كمانخانه اطلاقی مجازیدر زیرا ابرویی كمانه تشبیه
ایلمشلر كمانخانه یه دكل ننه كیم معلومدر *محصول بیت كوكل كه سنك
كرپكك اوقلرندن قان ایچنده یوالنوردی یعنی سنك كرپكك اوقلرندن
مجروح وخون آلود ایدی كنه بی اختیار سنك كمانخانهٔ ابروكه
مشتاقدر یعنی بو قدر زخم ویاره‌لرینی چكمه‌دن متأثر اولمدی وینه مشتاق
ابروی تیرانداز كدر (هم عفی الله زصبا كز توپیامی آورد *ورنه دركس
نرسیدیم كه از كوی تو بود *هم بونده ضرورت وزن ایچون كلمشدر عفا الله
زصباء غولغنده محوددر یعنی الله تعالی صبادن تقصیراتی محو ایلسون یعنی
اكسكلكین باغشلسون كزتوكه حرف تعلیل زا ازدن مخفف من ابتدائیه
معناسنه‌در پیامی یا حرف وحدت ویا تنكیر آوردك مقدم مفعولیدر وفاعلی
صبایه راجع ضمیر مستتردر ورنه وا كرنه دن مخففدركه عربیده والا دردركس
دربونده بای صله معناسنه نرسیدیم فعل نفی ماضی متكلم مع الغیر ایرشمدك
دیمكدر دركس مقدم مفعول غیرصریحدركه حرف بیان كوی تو اضافتی

ازبحر رمل

لامیه‌در * محصول بیت الله تعالی صبانڭ خطایاسنی عفو ایلسونکه سندن
بزه خبر کتوردی یوخسه هیچ کمسنه ایرشمدیکه سنڭ محلکدن اوله یعنی
صباسنڭ محلکنی بلادرمیدی کمسه بلمزدی قنغی محله‌در (عالم از شور و شر
عشق خبر هیچ نداشت * فتنه انکیز جهان غمزهٔ جادوی تو بود * عالم مبتدا
ونداشت خبری ومابینهما خبره متعلق شور بونده غوغا وقریشقلق
معناسنه‌در شر برامزلق عشقه اضافتی لامیه‌در خبر نداشتڭ مقدم مفعول
صریحیدر نداشت بونده طوتمزدی دیمکدر یعنی خبر طوتمزدی خبری یوق
ایدی دیمکدر فتنه انکیز وصف ترکیبیدر انکیزیدندن فتنه‌قوپریجی دیمکدر
جهانه اضافتی لامیه‌در غمزهٔ جادو اضافتی بیانیه تویه اضافتی لامیه‌در
بونده فعل ماضیدر اولدی معناسنه * محصول بیت عالمڭ عشق شر
وشورندن یعنی غوغاسندن هیچ خبری یوق ایدی لیکن جهانڭ فتنه
انکیزی سنڭ غمزهٔ جادوڭ اولدی یعنی جهان عشقدن ومقتضالرندن
بی خبر ایدی اماسنڭ غمزهٔ جادوڭ عالمی عشقه دوشروب بودکا وشور وشره
باعث اولدی (من سرکشته هم از اهل سلامت بودم * دام راهم شکن
طرهٔ هندوی تو بود * من سرکشته اضافتی بیانیه‌در سرکشته وصف
ترکیبی اقسامندندر متحیر معناسنه اهل سلامت اضافتی لامیه‌در شکن
طره اضافتی لامیه‌در وهندویه اضافتی بیانیه وتویه اضافتی لامیه‌در
* محصول بیت عالم شور وشر عشقندن بیخبر اولدیغی کبی بن عاشق متحیردخی
اهل سلامتدن ایدم یعنی عشق بلالرینه کرفتار دکل ایدم اهل سلامتدن
ایدم لکن یولم طوزاغی سنڭ طرهٔ هندوڭ بوکلمی اولدی یعنی عشق فتنه‌سنه
بنی دوشورن سنڭ طرهٔ هندوڭ شکنی اولدی حاصلی بنی عشق ومحبت درونه
دوشروب مبتلای سودا وهوا ایلین سن سین (بکشاند قبا تا بکشاید دل من
* که کشادی که مرا بود ز پهلوی تو بود * بکشا بای تأکیدله وکاف مضمومه
ایله فعل امر مفرد مخاطب بونده چوز معناسنه دربند قبا اضافتی لامیه‌در
تا ادات تعلیل بکشاید بای تأکیدله فعل مضارع مفرد غائب بونده آچله
دیمکدر دل من اضافتی لامیه که حرف تعلیل کشاد اسمدر بونده فتح باب
معناسنه ویا حرف وحدت که رابط صفت مرا بکا بود فعل ماضی اولدی دیمکدر
پهلوی تو اضافتی لامیه‌در بود بونده اولدی دیمکدر * محصول بیت قفتانڭ
باغنی آچ تا که بنم کوکلم آچله زیرا بر فتح باب که بکا اولدی سنڭ یانکدن
اولدی پهلو بونده ایهام طریقیله ذکر اولمش زیرا پهلو ایکی معناده مستعملدر
بریسی بر نسنه‌نڭ یانی که عربجه اکا عندله تعبیر ایدرلر بریسیده ادمڭ یانی

یعنی ایکیلری که ترکیده پهلویه چکدم دیرلر ایدی بحمڭ قفقانلرینڭ دوکمه
وایلکی اولمز بلکه صول یانلرنده قولتغندن آشغه‌ده ایکی برده دکم دوکرلر
دوکمه وایلك یرینه پس برکشاد که بکا اولدی سنڭ یانکدن اولدی دیمکدر
(بوفای تو که بر تربت حافظ بکذر * کز جهان میشد و در آرزوی روی تو بود *
بوفای تو با حرف قسم وفای تو اضافتی لامیه‌در که حرف بیان تربت حافظ
اضافتی لامیه‌در تربه‌دن مراد قبریدر بکذر فعل امر مفرد مخاطب بونده
اوغره دیمکدر کز که حرف تعلیل میشد بونده میرفت معناسنه در کیدردی
دیمکدر و در واو بونده معنای حالیت افاده ایدر آرزوی روی تو اضافتلری
لامیه‌لردر بود بونده اداتدر * محصول بیت سنڭ وفاڭ حقیچون که حافظڭ
قبری اوزرینه اوغره زیرا جهاندن سنڭ آرزوکده کیدردی یعنی دنیادن
آخرته سنڭ یوزڭ آرزوسیله کتدی ایمدی تربه‌سنه اوغره‌سنی برکره سیر
ایلسون بو آرزو ایله قالمسون وله ایضا (یاد باد آنکه سر کوی توام منزل بود *
دیده را روشنی از خاك درت حاصل بود * یاد باد اکلسون دیمکدر سر کوی توام
اضافتلری لامیه‌لردر خاك درت اضافتلری ده بویله‌در * محصول بیت
اکلسون اول حالت که سنڭ سرکویڭ منزلم ایدی یعنی محلاڭ اوجینه ملازم
اولوب اندن کتمزدك کوزمز کده آیدنلغی سنڭ قپوڭ طپراغندن حاصل ایدی
یعنی آستانڭ ترابنی دیده‌مزه توتیا یرینه چکردك که دیده‌مز اندن منور
اولوردی ایمدی بو ایکی حال اکلسون احبادن دور ومهجور اولان کمسه‌لر انلره
مکتوب ارسال ایلدکده مکتوبنده بو بیتی یازرلر (راست چون سوسن
وکل از اثر صحبت پاك * در زبان بود مرا آنچه ترا در دل بود * راست بونده
کرچك دیمکدر یعنی شکسز وشبهه‌سز چون ادات تشبیه سوسن سین اولی
اکثری عجم مضموم اوقورلر اما بعض جهله‌سی مفتوح اوقودیغنده سمعو عمز
اولدی توسن لفظیده بویله در اثر نشان معناسنه اما بونده تأثیردن عبارتدر
صحبته اضافتی لامیه‌در وصحبتڭ پاکه بیانیه مرا بنم دیمکدر ترا سنڭ دیمکدر
* محصول بیت پاك صحبتڭ اثرندن یعنی تأثیرندن سوسن وکل کبی شکسز
وشبهه‌سز بنم دلمده ایدی اول نسنه که سنڭ کوکلکده ایدی یعنی صحبت پاکڭ
تأثیری بونی اقتضا ایدردی که هر نه که سنڭ کوکلکدن کچردی ایسه بنم زبانم
آنی تکلم ایدردی حاصلی قلبکدن کچنی بیلوب سویلردم سوسن ذکری زبانه
کوره وکل ذکری کله کوره دریاك مصاحبتڭ اثرندن سوسن وکل کبی راست
دین راست سویلمه مش (دل چو از پیر خرد نقل معانی میکرد * عشق میکفت
بشرح آنچه بر او مشکل بود * پیر خرد اضافتی بیانیه‌در نقل معانی مصدرڭ

ردشمی

مفعولنه اضافتیدر ومعانی عبارتی ایهام طریقیله درمیکرد حکایت حال
ماضیدر دل مبتدا ومیکرد خبری ومابینهما خبره متعلق وعشق مبتدا
ومیکفت خبری بشرح میکفتنڭ مفعول غیرصریحی وانجه صریحی یعنی
مقول قولی برو ضمیری دله راجعدر ✻ محصول بیت کوکل چونکه عقل
پیرندن معانی نقل ایلردی یعنی عقل پیرندن اوکرندیکنی نقل ایدوب عرض
ایدردی عشق شرحله سویلردی اول نسنه که کوکله مشکل ایدی یعنی کوکله
پیرخرددن اوکرندیکی یرلرده واقع اولان مشکلاتنی عشق مشروح سویلردی
مصراع ثانینڭ معناسی عشق انشراحله ایدردی اول نسنه که اوزرینه مشکل
ایدی دین کسه نڭ کوکای مستقیم معنی ایله انشراح بولمامش (دردلم بود که
بی دوست نباشم هرکز ✻ چه توان کرد که سعی من ودل باطل بود ✻ کرد بونده
کردن معناسنه‌در ✻ محصول بیت کوکلمده بو معنی مرکوز ایدی که هرکز
دوستسز اولمیم یعنی خاطرمدن مرور ایدردیکه هرکز برجانان محبتندن خالی
اولمیم امانه ایلك اولورکه بنم کوکلمده سعی وکوشش باطل اولدی یعنی شمدی
جانانسزم کویاکه جانسزم حاصلی اکر اختیاربنم ودلمك الندہ اولمش اولسه
برساعت جانانسز اولمزدق امانیجه ایده لم ایش تقدیر خدانکدر که
بکا برجانان میسر اولمز (دوش بریاد حریفان بخرابات شدم ✻ خم می دیدم
خون دردل وپا درکل بود ✻ دوش بونده دون کیجه معناسنه‌در بریاد بر بونده
بای صله معناسنه‌در بیاد حریفان دیمکدر شدم بونده رفتم دیمکدر خم می
اضافتی لامیه ودیدمك مقدم مفعولیدر خون دردل وپادرکل بومجموع
جواب سؤال مقدردرکانه که سائل دیدی چون دیدی پس جوابنده
خون دردل آه ✻ محصول بیت دون کیجه باده نوشلرا کلمق ویا باده اکمق سبیله
میخانه‌یه واردم خم می یعنی باده کوپنی یورکی پرخون وپادرکل کوردم یعنی
ایچی طوبطلو شراب ودیبی طپراغه کومیلی کوردم بومنی کورتشبیه طریقیله
نفس امری بیاندرکه شراب کوبی بوش اولمیجه بویله‌در (بس بکشتم که بپرسم
سبب درد فراق ✻ مفتی عقل درین مسئله لا یعقل بود ✻ بکشتم باحرف تأکید
کشتم فعل ماضی متکلم وحده دردونوب وطواندم یعنی چوق تجسس ایلدم
که حرف تأکید بپرسم باحرف تأکید پرسم فعل مضارع نفس متکلم وحده
صورم دیمکدر سبب درد فراق اضافتلری لامیه‌لردر مفتی عقل
اضافتی بیانیه‌در ✻ محصول بیت عالمك علما ومشایخنی چوق دورایدوب
طولاندمکه فراق دردینڭ سببنی صورام امامفتی عقل بومسئله‌ده لا یعقل
ایدی یعنی بونڭ کبی مشکلاتی حل ایلمکه مالك دکلدر (راستی خاتم فیروزهٔ

بردشمی

بواسحاقی ✻ خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود ✻ راستی طوغریسی
بوکم دیه جك یرده استعمال ایدرلر خاتم فیروزهٔ بواسحاقی اضافتلری بیانیه‌در
بواسحاق سلاطین ایلخانیه‌دن برینڭ اسمیدر یعنی اسم کنیتیدر شیخ
ابواسحاق دیمکله معروف ایدی نته کیم خواجه برقطعه‌نڭ اولنده بومعنایه
اشارت ایدر بیت بعهد سلطنت شاه شیخ ابواسحاق ✻ به پنج شخص عجب ملك
فارس بود اباد ✻ خاتم فیروزه پیروزه یعنی اولدرکه صوفی مزاج اولدیغندن کران
بها جواهردن نکین خاتمی ایلزدی پیروزه‌دن ایدردی بواسحاقیده اولان
یای نسبت خاتم فیروزه ایچوندر یعنی شیخ ابواسحاقه منسوب خاتم فیروزه‌در
درخشیده‌کی دال مفتوح ومکسور اولمق جائزدر درخشید فعل ماضی مفرد
غائب فاعلی خاتم فیروزه‌یه راجع ضمیر درپارلدی دیمکدر خاتم فیروزه‌نڭ
پارلمسندن مراد امور سلطنتنڭ کمال ظهوریدر ودولت مستعجل اولمقدن مراد
سریع الزوال اولمسندن عبارتدر یعنی سلطنتنده معمر اولمدی ✻ محصول بیت
طوغریسی بوکم شیخ ابواسحاقڭ خاتم فیروزه‌سی خوش رخشان اولدی
امادولت سلطنت استعجال ایلدی یعنی امور سلطنت عجب کوزل ظهور
ایلدی امابرمقدار پایدار اولمیوب دولت ورفعت سلطنت تیز کچدی حاصلی
سلطنتنده معمر اولمدی دیمکدر (آه ازین جور وتظلم که درین دامکهست ✻ واه
ازان ناز ونعم که دران محفل بود ✻ تظلم لغتنده ظلمدن شکایتنه دیرلر امابونده
جوره عطف تفسیری واقع اولمش دامکه دامکاهدن مخففدر طوزاق یری
دیمکدر یعنی طوزاق قوره جق یرکه دنیامراددر که هردنیایه کانی شکار
ایدوب کوتررنعم نعمت ایچنده اولمغه دیرلردران محفل دیدیکی شاه شیخ
ابواسحاقڭ مجلسنه اشارتدر ✻ محصول بیت آه بوجور وظلمدن که بوکون
بودنیاده‌در یعنی ابواسحاقدنصکره اولان ظلمدن واه اول ناز ونعمتدن که
انڭ مجلسنده ایدی که علما وفضلا وصلحا ومشایخ مجمعی ایدی حاصلی خواجه
اندنصکره اولان ظلمدن وانڭ زماننده اولان حضور وصفانڭ فوتنده
شکایت ایدر (دیدی آن قهقههٔ کبك خرامان حافظ ✻ زسرپنجهٔ شاهین قضا
غافل بود ✻ دیدی اخبار وانشایه تحملی واردر قهقههٔ کبك اضافتی لامیه‌در
وخرامانه اضافتی بیانیه حافظ منادی قهقههٔ کبك خرامان‌دن مراد مذکور
پادشاهڭ کاوب اوینایوب حضور وصفاسیدر که علما وفضلای زمانله واقع
اعش سرپنجه اکثریا خنله شکار ایلین حیواناتده مستعملدر ارسلان وقپلان
وطیوردن طوغان وشاهین کبی که بونلرڭ قاپنغدن سرپنجه ایله تعبیر ایدرلر
سرپنجهٔ شاهین اضافتی لامیه‌در وقضایه اضافتی بیانیه ✻ محصول بیت

کوردك وکوردکی ای حافظ اول خرامان کبکك قهقهه‌سنی وشنلکنی که
شاهین قضا قاپمقندن غافل ایدی یعنی بازاجلدن غافل ایدی حاصلی
ابواسحاق کنج پادشاه ایدی اولك خاطرینه خطور ایلمزدی وله ایضا
(تا زمیخانه ومی نام ونشان خواهد بود * سرما خاك ره پیرمغان خواهد بود *
تا بونده ادات توقیتدر عربیده مادام کبی خواهد بودك معنای مطابقیسی دیلر
دیمکدر زیرا ماضی مضارعه مقارن اولسه مصدر معناسنی افاده ایدر نته کیم
مکرر بیان اولندی اما معنای لازمیسی اولیسردر دیمك اولور خاك ره پیرمغان
اضافتلری لامیه وبیانیه در * محصول بیت مادام که میخانه ومیدن نام
ونشان اولیسردر بزم باشمز میخانه جینك یولی طپراغی اولیسردر یعنی
خدمتنده پایمال اولیسردر (بر سر تربت ما چون کذری همت خواه *
که زیارتکه رندان جهان خواهد بود * تربتدن بونده مراد قبردر کذری
فعل مضارع مفرد مخاطب کچه‌سین واوغره‌یه‌سین دیمکدر همت مقدم
مفعولیدر خواه لفظنك وخواه فعل امر مفرد مخاطب ایسته دیمکدر که
حرف تعلیل زیارتکه زیارتکاهدن مخففدر نته کیم مکرر بیانی کچمشدر محل
ومکان زیارت دیمکدر نمازکه کبی * محصول بیت خواجه خطاب عام طریقیله
بیورر ویا جانانه خطاب خاص طریقیله چونکه بزم قبرمزا اوجنه یعنی یاننه
اوغرایه‌سین حاصلی یانندن مرور ایلیه‌سین قبرمزدن استمداد ایدوب
همت استه زیرا بزم قبرمز رندان عالمك زیارتکهی اولیسردر حاصلی زیارت
اولنور واندن تبرك استنور زیرا رندلر که یری زیارت ایلرلر (حلقهٔ پیرمغانم
زازل در کوشست * برهمانیم که بودیم همان خواهد بود * مغانم میم متکلم
معناجهتندن کوشه مقیددر برهمانیم بونده میم متکلمدن برمضاف
محذوفدر تقدیری برهمان حالیم درکه حرف بیان * محصول بیت پیرمغانك
بنده‌لکی حلقه‌سی ازلدن قولاغمده دریعنی ازلدن قولم شمدی ینه اول
حال اوزره یز که ازلده ایدك وزمان استقبالده ینه اول حال اوزره اولیسرز
حاصلی پیرمغانك ماضیده وحالده واستقبالده حلقه بکوشیز (بروای زاهد
خودبین که زچشم من وتو * راز این پرده نهانست ونهان خواهد بود *
خودبین وصف ترکیبیدر بینیدندن کندین کوریجی یعنی مغرور ومتکبر که
حرف تعلیل راز این پرده بو پرده ایچنده اولان راز * محصول بیت زاهد خود
بینه خطاب ایدوب بیورر که وار کیت ای خودبین زاهد که بنم وسنك
کوزکدن بو پرده ایچنده اولان سر عشق بالفعل کزلیدر وکزلی اولیسردر یعنی
سر عشقه مطلع اولمغه عشق کیفیتیله متکیف اولوب دلبلانك محبتنه صابر اولمق

کرك

از بحر رمل

کرك بو حال ایسه بنده وسنده یوق پس بزسنکله راز عشقی طویمزز بو پرده نك
رازی خواجه‌یه منکشفدر اما تنزل طریقیله کندینی عدم علمده زاهده
ضم ایلدی (ترك عاشق کش من مست برون رفت امروز * تا دکرخون که
ازدیده روان خواهد بود * ترك عاشق کش اضافتی بیانیه عاشق کش وصف
ترکیبیدر کشیدندن عاشق اولدریجی منه اضافتی لامیه در ترك مبتدا رفت
خبری مست رفتنك فاعلندن حالدر امروز ظرف زمان برون ظرف مکان
تا بونده عجبا معناسنه در خون که اضافتی لامیه درکه بونده استمدر عربیده
من کبی کیمك قانی دیمکدر روان صفت مشبهه در اقیجی دیمکدر اما بونده
اسم فاعل معناسنی تضمین اولنمشدر * محصول بیت بنم عاشق اولدریجی جانانم
بوکون طشره مستانه کندی عجبا ینه کیمك کوزندن قان روان اولیسردر یعنی
کندویه کیمی عاشق ایدوب کوزلرندن قان اقدیسردر حاصلی کیمی عشق
دردندن قان اغلدیسردر (بر زمینی که نشان کف پای تو بود * سجده‌کاه همه
صاحب نظران خواهد بود * زمینی یا حرف وحدت که حرف بیان ویارابط
صفت نشان کف پای تو اضافتلری لامیه لردر * محصول بیت بریرك
اوزرنده که سنك ایاغن طبانینك نشانی اوله اول یر جمیع صاحب نظرلرك
سجده‌کاهی اولیسردر یعنی سن ایاغك قودیغك یره جمیع ارباب نظر انده
یوزین قویوب روی مال اولورلر تیمنا وتبرکا (چشمم آن شب که زشوق تو نهد
سر بلحد * تا دم صبح قیامت نکران خواهد بود * لحد قبردر تا انتها غایت
ایچوندر الی معناسنه دم صبح اضافتی بیانیه در نکران صفت مشبهه در
نکریدندن نظر ایدیجی معناسنه * محصول بیت بنم کوزم شول کیجه که سنك
شوق وعشقکدن باشن قبره قوریعنی وفات ایدر قیامت صباحی وقتنه دك
نکران وناظردر (بخت حافظ کرازین کونه مدد خواهد کرد * زلف معشوق
بدست دکران خواهد بود * ازین بونده بونك کبی دیمکدر * محصول بیت
خواجه تجرید طریقیله طالعندن شکایت ایدوب بیورر حافظك طالعی
اکر بونك کبی یعنی شمدیکی حالنده کی کبی مدد ومعاونت ایدرایسه معشوقك
زلفی غیریلر النده اولیسردر یعنی طالعی که بویله نامساعد اوله معشوقی کندویه
ال ویرمیوب غیریلرك معشوقی اولیسردر وله ایضا (رسیده مژده که ایام غم
نخواهد ماند * چنان نماند چنین نیز هم نخواهد ماند * مژده ایرشدیکه ایام
غم قالمیسردر انجلاین قالمدی بونجلین داخی قالمیسردر یعنی ایام سرور کندیکی
کبی ایام غمده کیدر (من ارچه در نظر دوست خاکسار شدم * رقیب نیز چنین
محترم نخواهد ماند * خاکسار بونده حقیر وذلیل معناسنه در محترم اسم

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلاتن

مفعولدر افتعال بابندن * محصول بیت اگرچه بن دوستڭ نظرنده حقیر
وذلیل اولدم رقیبده بویله محترم قالمیسردر یعنی بن نیجه که حقیر اولدم ایسه
اولده اویله اولمیسردر (چو پرده دار بشمشیر میزند همه را * کسی مقیم حریم حرم
نخواهد ماند * پرده فلکدر و پرده دار الله در که افلاکی و عناصری حفظ ایدر
بشمشیر تقدیر کلام بشمشیر اجلدر ضرورت وزنیچون مضاف الیه حذف
اولنمش مقیم حریم حرم اضافتلری لامیهلردر * محصول بیت چونکه پرده دار
جمیع خلقی شمشیر اجل ایله اورر یعنی اولدیرر هیچ کمسه انبیادن واولیادن
وغیریدن دنیا حرمنڭ حوالیسنده مقیم قالمز یعنی جملهسی وفات ایدیسردر
(غنیمتی شمر ای شمع وصل پروانه * که این معامله تا صبحدم نخواهد ماند *
غنیمتی یا حرف تنکیردر شمر امر فعل مفرد مخاطبدر صای یعنی غنیمت بیل
دیمکدر که حرف تعلیل تا الی معناسنه انتهاء غایت ایچون صبحدم صباح وقتی
دیمکدر * محصول بیت ای شمع پروانهنڭ ملازمت وصالنی یعنی انڭ سکا
محبت وعشقنی فرصت بیل زیرا بو معامله صباحه دڭ قالمز یعنی سن سریع
الزوالسین تیز اریوب یانارسین پس اندنصکره پروانهیی قنده کوررسین
ایمدی صفا و نورانیت الکده ایکن انڭ وصالنی نعمت بیل (سروش عالم غیبم
بشارتی خوش داد * که کس همیشه بگیتی دژم نخواهد ماند * سروش فرشته
عالمه اضافتی لامیهدر و عالمڭ غیبه بیانیه که حرف بیان بگیتی با حرف ظرف
گیتی جهان دژم دالڭ کسری وزای عجمی ایله غملو وغصهلو دیمکدر
* محصول بیت عالم غیبڭ فرشتهسی بکا بر کوزل مشتلق وردی که کمسه
جهانده دائما غملو وغصهلو قالمز یعنی سرور وغم دائما بربرینی تعاقب ایدر
حاصلی سرور کاور غم کیدر غم کاور سرور کیدر دنیا بو حال اوزره مجبولدر
بو بیت مطلع بیتنه معنا جهتنده موافقدر (چه جای شکر وشکایت زنقش
نیک وبد ست * چو بر صحیفهٔ هستی رقم نخواهد ماند * مصراع اولده لف
ونشر مرتب اعتباری وار یعنی شکره نسبت نیک وشکایته نسبت بد واقعدر
نقشدن بونده مراد صورت وشکلدر چو ادات تعلیل صحیفهٔ هستی اضافتی
بیانیهدر رقمدن مراد نشان واثردر * محصول بیت جهانڭ ایو ویرامز
صورتندن شکر وشکایت محلی دکل یعنی سرور وغمندن شکر وشکایت
جائز دکل چونکه وارلق صحیفهسنده نشان واثر قالمیسردر یعنی وجود فانی
اولمق مقرر اولدقدنصکره سرورندن شکر وغمندن شکایت یری دکل بو بیت
عاقل اولنه تمام نصیحتدر (سرود مجلس جمشید گفتهاند این بود * که جام باده
بیاور که جم نخواهد ماند * سرود ایر معناسنه اسمدر مجلسه اضافتی ومجلسڭ

جمشیده لامیهلردر که حرف بیان سرود * محصول بیت دیمشلر که جمشید
مجلسنڭ سرودی مصراع ثانینڭ مضمونیدر که جام باده کتور که جم دنیاده
قالمیوب اجل جامنی ایچمك مقرردر ایمدی بو کون جام باده ایچهلم
جم وجمشید ایکیسیده سلیمان پیغمبرڭ اسمیدر (توانگرا دل درویش خود
بدست آور * که مخزن زر و گنج درم نخواهد ماند * توانکر زنکین کمسنهیه
یعنی دولتلییه دیرلر اخرنده الف ندادر دل درویش خود اضافتلری لامیهلردر
بدست با حرف صله آور الف ممدوده وواو مفتوحه ایله فعل امر مفرد مخاطب
کتور دیمکدر آوریدندن که حرف تعلیل مخزن اسم مکاندر خزن یخزن دن
یعنی نصر بابندن برنسنهیی کزلیهجك یر ایمدی مخزن زر التون صقلیجق
یر دیمکدر کنج لغتده مالدر اما بونده خزینه مراددر * محصول بیت ای غنی
اولان کمسنه کندی فقیریڭ کوکلنی اله کتور زیرا التون واقچه خزینهسی
قالمیسردر یعنی مالکی سکا محتاج اولنلردن دریغ ایلمه زیرا نه مال قالور ونه سن
ونه سکا محتاجلر هپ فانی اولور باقی همان رب عزتدر (برین رواق زبرجد
نوشتهاند بزر * که جز نکویی اهل کرم نخواهد ماند * رواق راڭ کسریله
لغتده چادر لطوانته دیرلر اما عجم اکثری چارداقده استعمال ایدر زبرجد
جواهر جنسندندر یشیل اولور بونده مراد رواق زبرجددن فلکدر که کاه
یشیل کورینور و کاه کوك نکویی یا حرف مصدر و همزه مجتلبه اضافت ایچون
کلمشدر اهل کرمه اضافتی لامیهدر واهل کرمڭ کذلك * محصول بیت
بو زبرجدکبی چارداغڭ اوزرینه التون ایله یازمشلردر که اهل کرمڭ ایلکندن
غیری نسنه قالمیسردر یعنی دنیاده همان آدم ایلکیدر باقی قلان سائری هپ
فانیدر (سحر کرشمهٔ وصلش بشارتی خوش داد * که کس همیشه گرفتار غم
نخواهد ماند * بعض نسخهده وصلش یرینه وصلم واقعدر میم ضمیریله
وبعض نسخهده سحر ترانهٔ چنکم بشارتی خوش داد ولکن وجهة وصلش
اولیجق سحره برمیم متکلم تقدیر ایلمك کرك سحرم تقدیرنده اما وصلم اولنجه میم
متکلمه بر مضاف تقدیر ایلمك کرك وصل جانانم تقدیرنده اما چنکم اولنجه
بو تقدیرلره احتیاج اولمز * محصول بیت سحرده بکا جانانڭ وصلی اشارتی
بر کوزل مشتلق وردی یاخود سحرده بکا چنکڭ ترانهسی بر کوزل
مژده وردی که کمسه دنیاده دائما گرفتار غم قالمیسردر حاصلی سرور پایدار
اولمدیغی کبی غم ده پایدار اولمز بو بیت ابیات سابقهنڭ خلاصهسیدر لعینه
(ز مهربانی جانان طمع مبر حافظ * که نقش جور ونشان ستم نخواهد ماند *
مهر بونده محبت معناسنه در و بان ادات فاعلدر جی معناسنه مثلا دربان

قپوجی وشتربان دوه‌جی دیمکدرپس مهربان محبتجی یعنی محبتنه رعایت ایدیجی
واخرنده یا حرف مصدردرپس جانانه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر
مبرفعل نهی مفرد مخاطب کسمه دیمکدر بریدندن طمع مقدم مفعولیدرکه
حرف تعلیل نقش جوراضافتی بیانیه درصورت جوردیمکدر نشان ستم
اضافتیده بویله در* محصول بیت ای حافظ جانانك شفقت ومحبتندن طمع
کسمه زیرا جوروجفا صورتی وحالی وستم نشانی دنیاده قالمیسردر یعنی جور
وجفای جانان بویله قالمیوب مهروفایه دونرپس ایمدی ای حافظ جانانك
مهرووفاسندن مأیوس ونا امید اولمه وله ایضا (هرکه شد محرم دل درحرم
یار بماند* وانکه این کارندانست درانکار بماند* محرم دل اضافتی
لامیه دردله محرم دیمکدر مصدر میمی مفعولنه اضافتی قبیلندندر* محصول
بیت هرکیم که دله محرم اولدی یعنی اصحاب قلوب اولدی یارك حرمنده قالدی
یعنی دله محرم اولان یاره محرم اولدی واول که بوکاری بلمدی یعنی دله محرم دل
اولمین محرم دله انکار ایلدی (اکراز پرده برون شد دل من عیب مکن*
شکر ایزدکه نه درپردهٔ پندار بماند* شد بونده ایکی معنایه محتملدر یعنی اولمق
وکتمك پرده‌دن طشره اولمق عشقی فاش اولوب رسوای اولمقدر شکر ایزد
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر پردهٔ پندار اضافتی بیانیه نه لفظی
معنا جهتندن بماند‌ه مقیددر تقدیر کلام نماند* محصول بیت اکربنم کوکلم
پردهٔ استتاردن طشره اولوب کتدی ایسه یعنی عشقی هویدا وظاهر اولوب
رسوای اولدی ایسه عیب ایله خطاب عامدر زیرا شکرالله که پردهٔ پندارده
قالمدی یعنی رسمی صوفیلرکبی ظن پرده‌سنده قالمدی یعنی علم الیقین صاحبی
اولدی بونده بماند نماند معناسنه دردین پردهٔ پندارده قالمش (داشتم
دلقی وصد عیب نهان می پوشید* خرقه رهن می ومطرب شدوزناربماند*
داشتم طوتردم دیمکدر دلق دلق فقرا خرقه‌سی ویا حرف وحدت عیب نهان
اضافتی بیانیه می پوشید حکایت حال ماضی اورتردی دیمکدر رهن می اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر شد بونده ده ایکی معنایه محتملی واربرینه
قصر ایلین تقصیر ایلمش زنار نصارانك قوشاغنه بغلیوب صرقتدیغی ایپدن
کنایت که سابقا تفصیل اولنمشدر* محصول بیت برخرقم وارایدیکه یوزکزلی
عیبمی اورتردی خرقه می ومطربه رهن اولدی وزنار قالدی یعنی عیب نهانم
ظاهر اولدیکه اول عیب نهان زنار ایدی حاصلی بوندن اول قوت پرهیز
وتقوی ایله عشق جانانی ستر ایدردم شمدی مهرومحبت طغیان ایدوب غلبه
ایلمکله عشقمی فاش ایلیوب رسوای عالم اولدم زناردن مرادعیب باطنیدر

ازمحرم دل

ردیمی

(صوفیان واستدند ازکرومی خرقه* دلق مابودکه درخانهٔ خمار بماند*
وابونده بازمعناسنه درتأکید افاده ایدرستدند فعل ماضی جمع غائب آلدیلر
دیمکدرستدندن کرو کاف عجمینك کسری ورانك فتحیله رهندر طوتی
معناسنه میه اضافتی لامیه حرفه مفعولیدرستدندك خانهٔ خمار اضافتی
لامیه در* محصول بیت صوفیلر باده رهنندن خرقه‌لرین آلوب قورتاردیلر
همان بزم خرقه‌مز ایدیکه باده فروشك خانه‌سنده قالدی یعنی بز باده رهنندن
خرقه‌مزی تخلیص ایده‌مدك سائر صوفیلر هب ایلدیلر (ازصدای سخن
عشق ندیدم خوشتر* یادکاری که درین کنبد دوار بماند* صدای سخن
عشق اضافتلری لامیه لردر ندیدم خوشتر مصراع ثانیه مرهوندر یادکار
یاداکقدر وکارادات فاعلدر بحسب اللغه یادجی دیمکدر اکیجی معناسنه
اما استعمالده اکاور معناسنه درکنبد کاف عجمینك ضمیله قبه دیمکدر دوار
داریدوردن مبالغه ایله اسم فاعلدر نصارکبی زیاده سیله دونیجی معناسنه
فلك دائما دائر اولدیغیچون مبالغه صیغه‌سیله انی وصف ایلدی
* محصول بیت عشق سوزی صداسندن زیاده برخوش یادکار کورمدم که
بوزیاده دوراید یجی قبه‌ده قالدی یعنی اعلا وزیبا قلان یادکاردنیاده عشق
سوزی صداسیدرباقی یادکارلر بوم تبه‌ده دکل (خرقه پوشان دکرمست
کذشتند وکذشت* قصهٔ ماست که برهرسربازار بماند* خرقه پوشان الف
ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون صوفیان خرقه پوشان
دیمکدر دکره اضافتی بیانیه درکذشتند فعل ماضی جمع غائب کچدیلر دیمکدر
واو معنای حالیتی افاده ایدر عطف ایچون اولمقده جائز کذشت کچدی فعل
ماضی مفرد غائب یعنی مضی ماضی اونودلدی کندی قصهٔ ما اضافتی
لامیه درکه حرف بیان سربازار باشی واوجی دیمکدر* محصول بیت بزدن
غیری خرقه پوشلر مستانه کچدیلر وکچدی یعنی اونودلدی کندی لیکن بزم
قصه‌مزدرکه هربازار باشنده قالدی یعنی سائر صوفیلر ایلدیکی فسق
وفجور اونودلدی کندی همان بزم فسقمزدرچارشولرده وبازارلرده داستان
اولان (جزدل من کزازلی تا ابد عاشق رفت* جاویدان کس نشنیدیم که در
کاربماند* کزاصلنده که از ایدی که حرف رابط صفت تا انتهاء غایت ایچوندر
الی معناسنه جاویدان ابدی* محصول بیت بنم کوکلمدن غیری انجلین
کوکلم که ازلدن ابده دك عاشق کتدی یعنی عشقدن خالی اولمدی کسه‌یی
ایشتمدك که ابدی ایشده قالدی یعنی دائما ایشه مداومت ایلیه حاصلی سائر
عشاق کاه عاشق اولورلر وکاهی عشقدن خالی اما بن دائما عاشقم حاصلی

دنیایه عاشق کلدم وعاشق کندم (هر می لعل کزان دست بلورین ستدم * آب
حسرت شد ودر چشم کهربار بماند * می لعلدن مراد قرمزی شرابدر کزان
اصلنده که ازان ایدی که حرف رابط صفت دست بلورین اضافتی بیانیه در
بلوربانك کسری ولامك فتحیله مشهور نسنه درویا حرف نسبت ونون حرف
تأکید ستدم فعل ماضی متکلم وحده الدم دیمکدر آب حسرت اضافتی
بیانیه در چشم کهربارده بویله در کهربار وصف ترکیبیدر کهر یاغدریجی
دیمکدر کهر اصلنده کوهردر کاف عجمینك فتحی وواوك سکونی وهانك
فتحیله تعریب ایدوب جوهر دیرلر صکره واوی حذف ایدوب کهر دیدیلر
کاف عجمینك ضمیله * محصول بیت هر قرمزی شرابی که اول بلورکبی
جانانك الندن الدم آب حسرت اولدی وکهر یاغدریجی کوزمده قالدی یعنی
چشم کریانمده قالدی حاصلی الندن آلوب ایچدیکم شراب کوار اولمدی یعنی
بکا سکمدی بلکه حسرت صویی اولوب کریان کوزمده قالدی (بر جمال
توچنان صورت چین حیران شد * که حدیثش همه جا بر در ودیوار بماند *
که حرف رابط صفت حدیثدن مراد حکایت وقصه در حاصلی سوز صاو
مراددر * محصول بیت سنك جمالکه صورت چین انجلین حیران اولدی
که انك حکایت وقصه سی هر پرده وقپوده ودیوارده قالدی یعنی قپولرده
ودیوارلرده انك صورتنی نقش ایدرلر حاصلی در ودیوارده نقشی قالدی (کشت
بیمار که چون چشم توکردد نرکس * شیوهٔ او نشدش حاصل بیمار بماند * بیمار
وصف ترکیبیدر آریدندن بیم کتوریجی دیمکدر یعنی قورقو کتوریجی خسته ده
اولمك قورقیسی اولدیغیچون بیمار دیدیلر کردد فعل مضارع مفرد غائب بونده
اوله دیمکدر شیوهٔ او ضمیری چشمه راجعدر ونشدش ضمیری نرکسه * محصول
بیت نرکس بیمار اولدیکه سنك چشمك کبی اوله یعنی نرکس چشم جانان
کبی اولم دیو بیمار اولدی اما نرکسه چشم جانانك شیوه سی حاصل اولمدی
وبیمار قالدی حاصلی بیمارلقده چشم جانانه تقلید ایدم دیو بیمار اولدی
واید ه مبوب بیمار قالدی (بتماشا که زلفش دل حافظ روزی * شد که باز آید
وجاوید کرفتار بماند * بتماشا که با حرف صله تماشا که سیرانکاه کبی ظروف
مکانیه دندر زلفه وزلفك شینه اضافتی لامیه لردر دل حافظده بویله در روزی
یا حرف وحدت شد بونده رفت معناسنه درکه حرف تعلیل دل حافظ مبتدا
وشد خبری ومبتدانك ماقبلی ومابعدی خبره متعلق جاوید ظرف زمان
بمانده متعلق کرفتار وصف ترکیبی آریدندن طوتقون وطوتساق ومبتلا
معناسنه در کرفتار مبتدا بماند خبری * محصول بیت دل حافظ بر کون سنك

زلفك سیرانکاهنه کندیکه کیروکله دیو امازلفك زنجیرنده ابدی طوتساق
قالدی وکیرو کلمدی وله ایضا (پیش ازینت بیش ازین اندیشهٔ عشاق بود *
مهرورزئ تو باما شهرهٔ آفاق بود * ازینت تاسی ضمیر مخاطب پیش اول واول
بیش زیاده ارتق معناسنه در اندیشه فکر وتدارك معناسنه در عشاقه
اضافتی لامیه در مهرورزی مهر بونده محبتدر مهرورزی وصف ترکیبیدر
ورزیدندن امك عمك وچالشمق یاسی حرف مصدردر وهمزهٔ مجتلبه اضافت
ایچون کلمشدر توبه اضافتی لامیه باحرف مصاحبت ویا حرف صله شهره
اصلنده شهرت ایدی تا بونده اسلوب عجم اوزره های رسمی شکلنده اوقنور
ویازیلور آفاق افقك جمعیدر بونده اطراف مراددر * محصول بیت بوندن
اول سنك بوندن زیاده عشاق تدارکك وار ایدی سنك بزمله محبته سعیك
وکوششك مشهور آفاق واطراف عالم ایدی (یاد باد آن صحبت شبها که
با نوشین لبان * بحث سر عشق وذکر حلقهٔ عشاق بود * یاد باد بو عبارت
بو کتابده چوق کاورنته کیم مکرر کچدی صحبت شبها اضافتی
فی معناسنه درکه حرف رابط صفت با حرف مصاحبت نوشین لبان الف ونونله
جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون دلبران نوش لبان دیمکدر
وصف ترکیبیدر یعنی وصف ترکیبی اقسامندندر طاتلی دوداقلیلر دیمکدر زیرا
نوش لفظ مشترکدر طاتلی نسنه لره وباله دیرلر یا حرف نسبت ونون حرف تأکید
بحث لغتده طپراق قزمقدر واصطلاحده خبری مبتدایه اثبات ایلمکدر
اما بونك کبی یرلرده ادارهٔ کلام مراددر یعنی بری بریله سوزسویلشمك بحث
سر عشق اضافتی لامیه لردر ذکر حلقهٔ عشاقده بویله در * محصول بیت
اکلسون اول کیجه لر صحبتی که طاتلو دوداقلی دلبرلر ایله سر عشق بحثی وحلقهٔ
عشاق ذکری اول کیجه لرده اولوردی یعنی اکلسون اول مجلسلرکه انلرده بویله
مصاحبتلر جاری اولوردی (حسن مهرویان مجلس کرچه دل میبرد ودین *
عشق ما با لطف طبع وخوبیٔ اخلاق بود * حسن مهرویان مجلس
اضافتلری لامیه لردر مهرویان الف ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت
اولدیغیچون تقدیری حسن دلبران مهرویاندر مهروی وصف ترکیبی
اقسامندندر آی یوزلی دیمکدر میبرد حکایت حال ماضیدر ایلدردی دیمکدر
دل مقدم مفعول صریحیدر ودین معطوفدر دله عشق ما اضافتی لامیه در
با حرف مصاحبت لطف طبع اضافتی بیانیه در خوبیٔ اخلاقده بویله در
خوبینك یاسی حرف مصدردر * محصول بیت معهود مجلسك مهرولرینك
کوزللکی اکرچه دل ودین ایلدردی یعنی دل ودین یغما ایدردی اما بزم

ازبحر رمل

عشقه زلطافت طبع واخلاق کوزللکیله ایدی یعنی بزانلره کندیمزی
کایاتسلیم ایلمش ایدك هرنه که استرلرایسه ایدرلرایدی که لطف طبعله اخلاق
حسنه نك مقتضاسی تسلیم ورضادر (سایهٔ معشوق اکرافتاد برعاشق
چه شد * مابا او محتاج بودیم او بما مشتاق بود * سایهٔ معشوق اضافتی
لامیه در وبا حرف صله واو ضمیری معشوقه راجعدر * محصول بیت
معشوقك سایهٔ لطف واحسانی اکرعاشق اوزرینه دوشدیسه نه اولدی یعنی
برامر غریب دکلدر زیرا ارامزده مناسب وار ایدی که بز اکا محتاج واول بزه
مشتاق ایدی پس مشتاق محتاجه لطف واحسان اوزره اولسه عجب دکلدر
(پیش ازان کین سقف سبز وطاق مینا برکشند * منظر چشم مرا ابروی
جانان طاق بود * سقف طواندر وطاق کمر مینا ایشیل وکوك مرجه به دیرلر
اما بونده فلك مراددر تشبیه طریقیله شقف دیمکله اهل شرع مذهبنه
اشارتدر که انلر افلاك مسقفدر دیرلر وطاق اهل حکمت مذهبنه که انلر
کروی الشکلدر دیرلر منظر چشم اضافتی لامیه در وچشمك مرایه
اضافتیده بویله در ابروی جانان اضافتیده بویله در طاق ایکی پرده ده کمردر
* محصول بیت اندن اول که بویشیل طوان که فلکدر وبولاجوردی کمری که
فلکدر چکرلردی یعنی بونلر مخلوق اولمزدن اول بنم چشم نظرکاهنه
جانانك ابروسی کمر ایدی ذکر جزء واراده کل قبیلندندر یعنی طاق ابروی
جانان چشمك منظری ایدی یعنی سیرانکاهی طاق ابروی جانان ایدی
حاصلی افلاك وعناصر خلق اولمزدن اول بنم چشمم منظری طاق ابروی
جانان ایدی (ازدم صبح ازل تا آخر شام ابد * دوستی ومهر بریك عهد ویك
میثاق بود * دم بونده وقت معناسنه در صبحه اضافتی لامیه در وصبحك ازله
بیانیه تا الی معناسنه در یعنی انتهاء غایت ایچون از که من ابتدائیه
معناسنه در اکا مقابل واقع اولمش اخر شام اضافتی لامیه در وشامك ابده
بیانیه در خواجه نك بوقولی ادعائیدر والا ازلك اولی وابدك اخری اولمز
زیرا ازل بی اوله وابد بی اخره دیرلر دوستی یا حرف مصدردر مهر محبت وعهد
ومیثاق لفظان مترادفاندر * محصول بیت صبح ازل وقتندن بری شام ابد
آخرینه دك جانانه بزم مهر ومحبتمز برعهد وبرمیثاق اوزره در یعنی بزم
جانانه محبتمز ازلی وابدیدرکه برحال اوزره درکه هرکز تغییر اولمدی واولمز
(درشب قدر ار صبوحی کردم ام عیبم مکن * سرخوش آمد یار وجامی
برکنار طاق بود * طاق بونده مصندره معناسنه در زیرا طاقك برمعناسی
مصندره در * محصول بیت قدر کیجه سنده اکر صبوحی ایلدیسه بکا عیب

ایلمه زیرا یار سرخوش کلدی ومصندره کنارنده باده ایله طلو برجام وار ایدی
حاصلی یار ایله باده نوش اولمق ضروری اولدی زیرا بوندن ایو قدر کیجه سی
اولمز که یار ایله کیجه باده نوش اوله سین (رشتهٔ تسبیح اکر بکسست معذورم بدار
* دستم اندر ساعد ساقیٔ سیمین ساق بود * رشتهٔ تسبیح اضافتی لامیه در
بکسست با حرف تأکید کسست کاف عجمینك ضمی وسین اولك فتحی وکسریله
فعل ماضی مفرد غائب قرلدی دیمکدر ساعد بلکه دیرلر یعنی ال بلکنه
ساقی یه اضافتی لامیه وساقینك سیمین ساقه بیانیه در سیمین ساق وصف
ترکیبی اقسامندندر ساق انجکدر کش انجکلی ساقی دیمکدر * محصول بیت
خواجه خطاب عام طریقیله بیورر اکر بنم تسبیحم ایپلکی قرلدیسه عیب ایلمه
زیرا الم کمش انجلکی ساقینك بلکنده ایدی یعنی بوصنعتلی ساقینك بلکینه
یا پشوب انکله اللشوب کورشمکدن تسبیحم ایپلکی قرلدیسه عیب ایلمه
دیمکدر (بر در شاهم کدایی نکتهٔ در کار کرد * کفت بر هر خوان که بنشستم
خدا رزاق بود * کدایی ونکتهٔ یالری وحدت ایچوندر درکار اصلنده درکارم
کرد ایدی میم متکلم ضرورت وزن ایچون شاهه مقید اولدی معناسی ایشه
برنکته ایلدی یعنی بکا برنکته لو سوز سویلدی اول سوز مصراع ثانیدر
لفظ خوان مشترکدر سفره ونعمته دیرلر * محصول بیت شاه قپوسنده
برکدا بکا برمؤثر نکته ایله دیدی هر سفره ده که اوتوردم خدا رزاق ایدی
یعنی رزقی اللهدن بلدم سفره صاحبندن بلمدم حاصلی اکرچه طعامی
وسفره یی اوکا که زید عمرو چکر اما حقیقتده بیدیکن رزقی الله ویرر زید
وعمرو یرمز اکرچه ظاهرا انلردن کاور (شعر حافظ در زمان آدم اندر باغ
خلد * دفتر نسرین وکل را زینت اوراق بود * زمان آدم اضافتی لامیه در
وباغ خلد بیانیه در دفتر نسرین اضافتیده بیانیه در کل راده را اضافتی
معناسی افاده ایدر نسرین خوش قوقلو برآق چیچکدر زینت اوراق
اضافتی لامیه در * محصول بیت جنتده حضرت ادم پیغمبرك زماننده
حافظك شعری کل ونسرین دفتری اوراقنك زینتی ایدی یعنی کل
ونسرین پیراقلرینه یازیلوب انکله مزین اولوردی خواجه نك بوسوزندن
دعوای قدم مفهوم ومدر والعلم عند الله اکرچه شعرانك کلماتی ادعائیدر
وقوعی دکلدر وله ایضا (عکس روی تو چو در آینهٔ جام افتاد * عارف
از خندهٔ می در طمع خام افتاد * عکس روی تو اضافتلری لامیه لردر
وآینهٔ جام اضافتی بیانیه خندهٔ می اضافتی لامیه وطمع خام اضافتی
بیانیه خام بونده ایهام طریقیله مذکوردر زیرا خام قایمامش

شرابه وجك اسنه یه دیرلر* محصول بیت سنك رویك عكسی چونكه
آیینهٔ جامه دوشدی یعنی شراب قدحنه دوشدی عارف میلك
خنده سندن یعنی سنك رویك میه دوشوب می برق اوردیغندن عارف بادهٔ
ناپخته طمعنه ویا حاصل اولماز طمعه دوشدی حاصلی سنك رویك عكسی باده یه
دوشدیككی سببیله باده منور اولدی پس عارف دائما سنك عكسك باده یه
دوشمك رجاسیله طمع خامه دوشدی یعنی باده یه دوشدی دیمكدر (حسن
روی تو بیك جلوه كه در آینه كرد* این همه نقش در آینهٔ اوهام افتاد*
حسن روی تو اضافتلری لامیه دریك یا حرف سبب آینهٔ اوهام اضافتی
بیانیه در* محصول بیت سنك رویك كوزللكی بر جلوه سببیله كه آینه ده
ایلدی یعنی آینه ده بر جلوه ایلمك سببیله بو قدر نقش آینهٔ اوهامه دوشدی
یعنی هر كس كه آینه ده حسنك جلوه سنی مشاهده ایلدی كوكلنده اول
حسن منعكس اولوب سكا عاشق اولدی حاصلی هر كسه بر غیر درلو تجلی
ایلدك و هر كسك آینهٔ وهمنده بر غیر درلو منتقش اولدك (چه كند كز پی دوران
نرود چون پركار* هر كه در دائرهٔ كردش ایام افتاد* پی دوران اضافتی
لامیه در دائرهٔ كردش ایام اضافتلریده لامیه در* محصول بیت نه ایلیه كه
دوران آردنجه پركار كبی كتمیه یعنی نیه قادردر كه دورانه اویوب انك آردنجه
كتمیه یعنی دورانه تابع اولمامغه قادر دكلدر هر كسه كه دائرهٔ كردش ایامه
دوشه یعنی دنیایه كلن البته كردش ایامه تابع اولمق كرك نته كیم مشهوردر
مصراع* كوردك زمانه اویمدی اوی سن زمانه یه (آن شد ای خواجه كه در
صومعه بازم بینی* كار من بارخ ساقی ولب جام افتاد* انك مشار الیهی
محذوف در آن حال شد دیمكدر شد بونده رفت معناسنه در ای خواجه خطاب
عامدر هر ایشیدنه با بونده صله در كار من ورخ ساقی ولب جام اضافتلری
لامیه لردر* محصول بیت ای خواجه اول حال كندیكه دخی بنی صومعه ده
كوره سین یعنی بر دخی بنی صومعه ده كورمزسین زیرا بنم ایشم رخ ساقی یه
ولب جامه دوشدی یعنی رند باده نوش اولدم شمدنكیرو بنی صومعه ده
كورمزسین (زیر شمشیر غمش رقص كنان باید رفت* كانكه شد كشتهٔ او نیك
سرانجام افتاد* زیرك شمشیره اضافتی لامیه در وشمشیرك غمه بیانیه شین
ضمیر جانانه راجعدر رقص كنان الف ونون مبالغه ایچوندر ورقص كن
وصف تركیبیدر رقص ایدرك دیمكدر رفت بونده رفتن معناسنه در كانه
كه حرف تعلیل انكه اصلنده آنكس كه ایدی كس حذف اولنوب كه اسم
قلنوب یرینه كلدی حذف وایصال طریقیله كشتهٔ او ضمیری جانانه

راجعدر نیك سرانجام عاقبتی ایی دیمكدر زیرا سرانجام عاقبت
معناسنه در* محصول بیت جانانك غمی شمشیر نیك التنه رقص ایدرك كتمك
كرك یعنی سونه سونه صفای قلب ایله انك غمنی قبول ایلمك كرك زیرا محبت
وعشقك مقتضاسی بودر كه شمشیر غم جانانی جان ودل ایله قبول ایلیه زیرا
هر كیم كه جانانك كشتهٔ محبتی اولدی عاقبتی ایو دوشدی یعنی عاقبتی خیر
اولدی (من ز مسجد بخرابات نه خود افتادم* اینم از عهد ازل حاصل
فرجام افتاد* ادات نفی معنا جهتندن افتاده مقیددر تقدیر كلام باختیار
خود نیفتادم در اینم تقدیری این مرادر عهد بونده زمان معناسنه در ازله
اضافتی بیانیه در حاصل فرجام افتاد اضافتی لامیه در* محصول بیت
بن مسجددن میخانه یه كندی اختیارمله دوشمدم بلكه بو حال بكا زمان ازلدن
عاقبتمك حاصلی دوشدی یعنی تقدیر ازلی بویله ایمش كه عاقبت بن مسجددن
میخانه یه دوشدم یعنی عاقبتمك حاصلی واولهجغی بو ایمش (غیرت عشق زبان
همه خاصان ببرید* كز كجا سر غمش در دهن عام افتاد* غیرت عشق اضافتی
لامیه در مجاز زبان همه اضافتیده بویله در ببرید با حرف تأكید برید فعل
ماضی مفرد غایب كسدی دیمكدر كز كه حرف تعلیل سر غمش اضافتلری
لامیه لردر شین ضمیر جانانه راجعدر در دهن عام در حرف صله ودهن عام
اضافتی لامیه در* محصول بیت عشقك غیرتی جمیع خاصلرك دلنی كسدی
یعنی غیرت عشقدن هیچ سویلمكه قادر اولمدیلر یعنی غیرت عشق سویلمكه
قومدی كه جانانك سر غمی عامك اغزینه نره دن دوشدی سر غم جانانه
نره دن مطلع اولدیلر كه اغزلرینه بو مصاحبت دوشدی دیو خاصلر متحیر
قالدیلر (هر دمش با من دل سوخته لطفی دكرست* این كدا بین كه چه
شایستهٔ انعام افتاد* هر دمش شین ضمیر جانانه راجعدر با حرف صله منك
دل سوخته یه اضافتی بیانیه لطفی یا حرف وحدت بین فعل امر مخاطب
كه حرف بیان چه بونده مبالغه افاده ایدر شایستهٔ یاده فتح وكسر جائزدر
لایق دیمكدر انعامه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتی قبیلندندر*
محصول بیت هر وقت جانانك بن دل سوخته یه براوزكه لطفی واردر یعنی
هر ساعت بكا تازه لطفی وار بو كدایی كور كه مبالغه ایله لایق انعام واقع
اولمشدر كه جانان تازه تازه لطف واحسان ایدر اكا (در خم زلف تو آویخت دل
از چاه ذقن* آه كز چاه برون آمد ودر دام افتاد* خم زلف تو اضافتلری
لامیه در آویخت فعل ماضی مفرد غایب لازمله متعدی بینده مشتركدر یعنی
آصدی وآصلدی دیمكدر آویختن یاپشمق معناسنه ده كلور نته كیم كلستانده

برعجمی غلام حکایه سنده بدودست درسکان کشتی آویخت ایکی الیله کمینك
دومننه یاپشدی دیمکدر پس بونده اویخت یاپشدی دیمکدر چاه ذقن اضافتی
لامیه دراکاك چقوری دیمکدر ✻ محصول بیت کوکل چاه ذقندن سنك زلفك
قلابنه یاپشدی آه کیم بیچاره کوکل قیودن طشره چقوب طوزاغه دوشدی
چاه ذقنی زندان چقورینه وزلفی طوزاغه تشبیه ایلمشدر (صوفیان جمله
حریفند ونظرباز ولی ✻ زین میان حافظ دلسوخته بدنام افتاد ✻ حریف اغنده
همپیشه یه دیرلر یعنی هم صنعت استعمالرنده باده مصاحبنه دیرلر نظرباز
اصطلاحلرنده محبوب دوسته دیرلر حافظ دلسوخته اضافتی بیانیه در
✻ محصول بیت صوفیلر جمیعا باده نوش ومحبوب دوستدر اما بونلرك اراسنده
حافظ دلسوخته بدنام دوشدی یعنی صوفیلق اسمنده بونلر ایله مشترك اولوب
کارده هم پیشه اولمدی دیمکدر روله ایضا (نقد صوفی نه همه صافی بیغش باشد
✻ ای بسا خرقه که شایستهٔ اتش باشد ✻ نقددن مراد بالفعل حاضر اولان
حالدر نته کیم برغزلك مطلعنده کاسه کرلر که نقدها را بودا یا که عیاری
کیرند پس نقد صوفی صوفینك بالفعل حاضر اولان حالی دیمکدر نه ادات نفی
معنا جهتندن باشد لفظنه مقیددر صافی بیغش اضافتی بیانیه در غش
غینك فتحی وکسریله لغتده رخیانت وحیله معناسنه صافك مقابلیدر پس
بیغش صافه نسبت تأکید وتقریر حکمنده واقعدر ای حرف ندا منادا سی
محذوف تقدیری ای خواجه دیمکدر بسا چوق ✻ محصول بیت صوفینك
بالفعل حاضر اولان حالی جمیعا غلشسز صافی دکلدر یعنی هر جهتدن صوفی
پاك وبی زرق وبی ریا دکلدر ای خواجه نیجه نیجه خرقه واردر که اتشه لایقدر
خرقه دن مراد صوفی کندیدر ذکر محل واراده حال قبیلندندر یعنی نیجه
مرایی صوفی رجم بالاحجار واحراق بالنار لایقدر (صوفیٔ ما که زورد
سحری مست شدی ✻ شامکاهش نکران باش که سرخوش باشد ✻ صوفیٔ
ما اضافتی لامیه درکه حرف رابط صفت ورد سحری اضافتی بیانیه در صوفیٔ
ما مبتدا مصراع ثانی خبری شامکاهش شامکاه اخشام وقتی دیمکدر نته
که صبحکاه صباح وقتی دیمکدر زیرا کاه مشترکدر زمانله مکان بیننده شین ضمیر
صوفی یه راجعدر نکران صفت مشبهه در نکریدندن لغتده بقغان معناسنه در
اما بونده ناظر معناسنه در باش فعل امر مفرد مخاطب اول دیمکدر باشیدندن
صیرورت معناسنه ناظر اول دیمکدر که حرف بیان سرخوش واو رسمیله
خانك ضمی قافیه ضرورتیچون فتحه یه اشمامله اوقومق کرك یعنی فتحه یه
مایل زیرا بوغزلده شینك ماقبلی مفتوحدر ✻ محصول بیت بزم صوفیمز

که سحر وقتنك وردندن مست اولوردی یعنی وجد ایدردی اخشام وقتنده
ناظر اول که سرخوش اولور یعنی سحر وردنده امریوب مستانه لك کوسترن
صوفیمز اخشام سیرایله که باده مستی اولور (خوش بود کر محك تجربه آید بمیان
✻ تاسیه روی شود هر که در وغش باشد ✻ محك میمك کسریله اسم التدر حك
یحك دن یعنی نصر بابنك مضاعفندن برنسنه سوره جك الت مثلا التون
ویا کموش سوره جك سیاه طاشه محك دیرلر تجربه یه اضافتی بیانیه در تا حرف
تعلیل سیه روی یوزی قاره هر که اصلنده هر کس که ایدی قاعدهٔ سابق اوزره
حذف وایصال الله هرکه اولدی درواصلنده در او ایدی همزهٔ وصلله ساقط
اولدی او ضمیری هرکه ده که یه راجعدر ✻ محصول بیت خوشدر اکر محك
تجربه اورته یه کاورسه یعنی هر کسك نقدینی وحالنی اکلدر شی کاسه
اورتایه زیاده کوزل اولوردی تاکم یوزی قاره اولیدی هر کسه ده که غش واردر
یعنی هر کسه ده زرق وریا اولوب ظاهری باطننه اویمزسه رسوا اولیدی دیمکدر
(نازپرورد تنعم نبرد راه بدوست ✻ عاشقی شیوهٔ رندان بلاکش باشد ✻ نازپرورد
وصف ترکیبیدر تنعمه اضافتی بیانیه در نعمتده نازایله بسلی کمسه دیمکدر نبرد
فعل نفی مستقبل مفرد غائب ایلتمز دیمکدر بدوست با حرف صله نبرد فعلنه
متعلق مفعول غیر صریحدر وراه مفعول صریحی نازمبتدا نبرد خبری عاشقی
یا حرف مصدر شیوه بونده صنعت دیمکدر رندانه اضافتی لامیه ورندانك
بلاکشه بیانیه در بلاکش وصف ترکیبیدر کشیدندن یول ایلدمز یعنی
نعمتده وصفاده اولان کمسه واصل جانان اولمز زیرا عاشق بلا ومحنت
چکیجی رندلرك پیشه سیدر یعنی محنت ومشقت چکمین مرد عاشق اولمز
زیرا بار کراندرا کا نازکار متحمل اولمز (غم دنیٔ دنی چند خوری باده بخور
✻ حیف باشد دل دانا که مشوش باشد ✻ غمك دنی یه اضافتی لامیه در
ودنینك دنی یه بیانیه باشد بونده ادات خبردر حیفا دردیمك اولوردلك دانایه
اضافتی لامیه ویا بیانیه دراکیسنه ده تحملی وارکه حرف بیان مشوش اسم
مفعولدر تفعیل بابندن قرش مورش دیمکدر ✻ محصول بیت خواجه
خطاب عام طریقیله بورراچق دنیانك غمنی نیجه بریرسین باده ایچ حیفدرکه
دنیانك کوکلی ویادانا کوکلی مشوش وپریشان اوله یعنی باده ایچوب
صفا سور دنیا غمنه دوشوب کوکلنه تشویش ویررسین دیمکدر (خط ساقی
کر ازین کونه زند نقش برآب ✻ ای بسا رخ که بخونابه منقش باشد ✻ ازین
کونه بونك کبی دیمکدر لکن بونده از ضرورت وزنیچون کلمشدر این کونه
دینلسه ینه بو معنایی افاده ایدردی نقش برآب نقشدن مراد خطدر که تازه

صقلدن کنایه‌در شعر اولنده وآیدن مراد عارضدر یعنی صقل بنن برصو
اوزره نقش اوره‌قدن مراد عارض اوزره تازه خط ظهور ایلمکدر ای حرف
ندا منادا سی محذوفدر ای خواجه دیمکدر بسا چوق که حرف بیان بخونابه
باء مع معناسنه‌در خونابه قانلو صو دیمکدر منقش اسم مفعولدر تفعیل
بابندن * محصول بیت خط ساقی اکر بونک کبی صو اوزره نقش اوررسه یعنی
صوکبی صافی وپاک عارض اوزره خط ظهور ایدوب حالی اوزره قالورسه
وترایدا اوزره اولوب بوزلمزسه ای خواجه چوق عاشقک دخی خوناب ایله
منقش اولور یعنی چوق عاشقی قان اغلدوب یوزی خون آلود اولور دیمکدر
(دلق وسجادهٔ حافظ ببرد باده فروش * کرشراب ازکف آن ساقئ مهوش
باشد * باده فروش وصف ترکیبیدر فروشیدندن باده صاتیجی دیمکدر کف
آن اضافتی لامیه‌در وساقئ مهوش اضافتی بیانیه * محصول بیت حافظک
خرقه وسجاده‌سنی باده فروش ایلدر یعنی حافظ خرقه وسجاده‌سنی باده فروشه
شراب بهاسی ویررا کر شراب اول ساقئ مهوشک الندن واوجندن
اولورسه یعنی شرابی که اول ساقئ مهوشدن ایچه اسباب زهد وتقوایی
هپ شرابه ویرر وله ایضا (نفس برآمد وکام از تو برنمی اید * فغان که بخت
من ازخواب درنمی آید * نفس برآمد نفس چقدی نفسدن بونده روح
مراددر واو حالیت افاده ایدر برنمی آید حاصل اولمز دیمکدرکه حرف بیان
بخت من اضافتی لامیه درنمی آید در حرف تاکید نمی اید بیدار اولمز یعنی
اویانمز * محصول بیت جان چقدی یعنی اولدم حالبوکه سندن مراد حاصل
اولمز حیف که بنم بختم خوابدن یعنی اویخودن بیدار اولمز ساقا بختک خوابده
اولمق وبیدار اولمق احوالی تفصیل اولمشدر تکراره احتیاج یوق (صبا بچشم
من انداخت خاکی از کویش * که آب زندکیم درنظر نمی اید * بچشم با حرف
صله چشم من اضافتی لامیه‌در خاکی یا حرف وحدت کویش اضافتیده
لامیه‌در وشین ضمیر جانانه راجعدرکه حرف تعلیل زندکیم کاف حرف
رعیدن بدلدر ویا حرف مصدر آب زندکی دیرلک صویی دیمکدر آب حیات
معناسنه میم متکلم معنا جهتندن نظره مقیددر درنظر تقدیرنده در حرف
صله در باء معناسنه * محصول بیت صبا بنم کوزمه انک کویندن برخاک
آتدیکه آب حیات کوزمه کیرمز یعنی انک خاکی کوزمه توتیا اوله لی آب
حیوانه التفاتم یوق دیمکدر آب ایله خاک متضادان اولدیغی ایچون ایکیسنی
بریرده جمع ایلدی حالبوکه آب خاکدن چقار (قد بلند ترا تا ببر نمی کیرم *
درخت کام ومرادم ببر نمی آید * قد بلند اضافتی بیانیه‌در وترا اضافتی

لامیه

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلن

لامیه تا بونده توقیت ایچوندر مادام معناسنه ببر با حرف صله بر اسعدر سینه
معناسنه درخت کام اضافتی بیانیه کام ومراد لفظان مترادفاندر بر
بانه حرف صله‌در بر بونده ایهام طریقیله در میوه وسینه معناسنه درسنک
قد بلندیکی سینه‌مه طوتمیجه یعنی سینه‌مه جکمیجه بنم درخت مرادم
میوه یه ونتیجه یه کلمز یعنی مرادم حاصل اولمز (مقیم زلف تو شد دل که خوش
سوادی دید * وزان غریب بلاکش خبر نمی آید * مقیم زلف تو اضافتلری
لامیه‌لردر مقیمک زلفه اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدرکه حرف تعلیل
سوادی یا حرف وحدت غریب بلاکش اضافتی بیانیه * محصول بیت کوکل
سنک زلفکک مقیمی اولدی یعنی زلفکده قرار ایلدی زیرا کوزل سواد کوردی
یعنی زلفکی کوکلر چوقلغندن معمور وآبادان کوروب انده توطن ایدوب
قرار ایلدی واول بلاکش غریبدن خبر کلمز یعنی کمسه بلمزکه سواد زلفده خالی
نه اولدی که خبر ویره سواد شنلکلی معموریره دیرلر واستنبول ومصر وشام کبی
شهرلره سواد اعظم دیرلر بونده الفه نسبت سواد زیاده خوب واقع اولمشدر (مکر
بروی دلارای یار ما ورنی * بهیچ وجه دکر کار برنمی آید * بروی با حرف سبب
رویک دلارایه اضافتی بیانیه ویاره ویارمایه اضافتی لامیه‌لردر دلارای
وصف ترکیبیدر آرایندن کوکل بزه‌یجی معناسنه یعنی شوق وضیا
ویریجی معناسنه ورنی واو کرنیدن مخففدر روالا دیمکدر یوخسه معناسنه بهیچ
وجه با نه حرف سببدر وجهک دکره اضافتی بیانیه‌در رویک باسی وبهیچک
باسی نمی آیده متعلقدر بونده کار مبتدا ومابعدی خبری * محصول بیت
مکر بزم یارمزک روی دلاراسی سببیله مصلحتمز حصوله کله یوخسه هیچ
برغیری وجهله حاصل اولمز یعنی عاشقک کاری شرف روی جانانله حاصل
اولورسه اولور والا عاشقک کاری برغیری وجهله کشایش بولمز (زشست
صدق کشادم هزار تیر دعا * ولی چه سود یکی کارکر نمی آید * شست
شیندن صکره سینله کریشک اوق کزی کچن یره دیرلر صدقه اضافتی بیانیه
تیر دعاده بویله دریکی برسی دیمکدر کارکر مؤثر دیمکدر * محصول بیت بیک
دعا اوقنی شست صدقدن اتدم یعنی بیک دعا اوقنه کشاد ویردم حاصلی
صدقیله بیک درلو دعا اوقودم امانه فائده هیچ برسی مؤثر اولمدی یعنی بو قدر
دعادن هیچ برسی قبول اولمدی زیرا قبول اولسه مرادم ال ویردی شست
وکشاد وتیر مراعات نظیر قبیلندندر (کمینه شرط وفا ترک سر بود حافظ *
بروا کر زتو کار این قدر نمی اید * کمینه شرط وفا اضافتی لامیه‌در کمینه
اک کمترک دیمکدر کمتر معناسنه ترک سر اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتیدر

بروامر مفرد مخاطب وارکت دیمکدر کار این قدر اصل کلام این قدر کار
ایدی ضرورت وزنیچون تقدیم وتأخیر قلنمشدی * محصول بیت وفادارلق
شرطنک الا کسکلکی ترک سردر * ای حافظ جانان یولنه جان وباش فدا
ایلمکدن پس وارکت اگرسندن بوقدر ایش کلمزسه ترک سر ایلمزسن وفادار
دکلسین وعشق جانانه یه لایق اولمزسین بعض نسخه ده التی بیتلی بر غزل
بولندی اگرچه اکثرده اونده بولنمدی اما تتمیم فائده ایچون آنی کتابت
ایدهلم زیرا اداسی خواجهنک اداسنه وسمتنه بکزر غزل بودر وله ایضا (زدل
برآمدم وکار برنمی آید * زخود بدر شدم ویار در نمی آید * زدل برآمدم دلدن
چقدم یعنی دل الدن کتدی واو معنای حالیت افاده ایدر ایکی پرده یله کار
برنمی آید ایشم حاصل اولمز دیمکدر زخود بدر شدم خود بونده کندی
معناسنه در شدم بونده رفتم دیمکدر کندمدن طشره کتدم یعنی کندمدن
کچدم در بونده حرف تأکیددر نمی اید کلمز دیمکدر * محصول بیت کوکلدن
چقدم حال بوکه ایشم حاصل اولمز کندمدن چقدم کتدم حال بوکه یار کلمز یعنی
یارک یولنه کندیمی فدا ایلدم اما دخی یار کلمز (درین خیال بسر شد زمان عمر
هنوز * بلای زلف درازش بسر نمی آید * درین خیالدن مراد وصال
جانان خیالیدر بسر شد با حرف صله وجه نهایتنه واردی دیمکدر یعنی
دوکندی معناسنه زمان عمر اضافتی لامیه درواو حرف حال هنوز مصراع
ثانی یه مرهوندر بلای زلف درازش اضافتلری لامیه وبیانیه در بسر بانه
حرف صله در * محصول بیت زمان عمر وصال جانان خیالنده نهایتنه
واردی ودوکندی اما حال بوکه زلف درازی بلاسی غایتنه واروب دوکنمز
یعنی اولدم کتدم وزلف درازی بلاسندن قورتلمدم (بسم حکایت دل هست
با نسیم سحر * ولی بیخت من امشب سحر نمی آید * بسم میم متکلم معنا
جهتندن دله مقیددر تقدیری حکایت دلمدر با بونده حرف صله در نسیم سحر
اضافتی لامیه درولی ادات استدراک بیخت من با حرف ظرف واضافت
لامیه در * محصول بیت نسیم سحرده بنم دلمک چوق حکایتی وار اما بنم
طالعمده بو کیجه سحر اولوب کلمز یعنی فراق کیجه سی اوزون اولور سحری
وصباحی قتی کچ کلور حاصلی شب فراق اوزونلغندن شکایتدر (همیشه آه
سحرگاه من خطا نشدی * کنون چه شد که یکی کار نمی آید * همیشه آه سحر
گاه من اضافتلری لامیه لردر * محصول بیت دائم بنم آه سحرگاهم خطا
ایلیوب مؤثر اولوردی اما شمدی نه اولدیکه هیچ بریسی مؤثر اولمدی (فدای
دوست نکردیم عمر ومال دریغ * که کار عشق زما این قدر نمی آید * فدای

از بحر مجتث

دوست اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتیدر نکردیم فعل نفی ماضی متکلم
مع غیره عمر نکردک مفعول اوّلی وفدای مفعول ثانیسی دریغ سحر حلال
طریقیله واقعدر که حرف بیان کار عشق اضافتی لامیه در * محصول بیت
دوسته فدا ایلمدک عمر ومال حیف که عشق ایشی بزدن بوقدر کلمز یعنی عمر
ومالی فدا ایلمک جانان یولنده عاشقلک پیشه سیدر حیف که بزم الیمزدن بوقدر
ایش کلمز (زبس که شد دل حافظ رمیده از همه کس * کنون ز حلقهٔ زلفش
بدر نمی آید * رمیده اورکمش دیمکدر حلقهٔ زلفش اضافتلری لامیه لردر بدر
بونده طشره معناسنه * محصول بیت حافظک کوکلی هر کسدن زیاده
رمیده اولدیغندن شمدی جانانک زلفندن طشره چقمز یعنی خلقدن زیاده
اورکدیکندن حلقهٔ زلف جاناننده قرار ایدوب اندن طشره چقمز وله ایضا
(خوشا دلی که مدام از پی نظر نرود * بهر درش که نخواندند بی خبر نرود *
خوشا بونلکبی یرلرده الف مبالغه افاده ایدر نه خوشدر دیمک اولور یعنی
مبالغه افاده ایدر یعنی مبالغه یله خوشدر نته کیم نیکا دیرلر مبالغه
ایچی دیمک یرده دلیده یا حرف وحدت بعض نسخه ده دلی یرینه کسی واقع
اولمش که حرف رابط صفت مدام دائم معناسنه در بهر درش با حرف صله شین
ضمیر دله راجعدر که حرف بیان * محصول بیت نه خوشدر بر کوکل که نظرا
ارد نجه کتمیه یعنی نظره اویمیه حاصلی هرنسنه یی که کوز کورر کندینی
اکا ویرمیه هر قپویه که مذکور کوکلی دعوت ایلمیه لر خبردار اولمیوب
وارمیه یعنی دعوت اولنمدیغی یره بلا علم ومعرفت کتمیه بعض نسخه ده
نخوانند واقعدر بای استقبالیه ایله سرورده بو نسخه یی اختیار ایلمشدر
بو تقدیرجه معنا بویله اولور که هر قپویه که دلی دعوت ایلمیه لر بیخبر وارمیه
یعنی دعوت اولندیغی تقدیرجه وارهجق یری بیلمیجه وارمیه (طمع در آن
لب شیرین نکردنم اولیست * ولی چه کونه مگس از پی شکر نرود * دران
در حرف صله لب شیرین اضافتی بیانیه در نکردن مصدر منفی میم متکلمله
ایلمکم معناسنه در مگس سنک عربجه ذباب دیرلر ذلک ضمیله
* محصول بیت جانانک اول لب شیرینه طمع ایلمه کیم اولیدر اما سنک شکر
اردنجه توجهله کتمیه یعنی البته سنک طتلو اردنجه کیدر خصوصا که شکر اوله
حاصلی جانانک لبنه طمع ایلمه که قادر دکلم (توکز مکارم اخلاق عالم دکری *
وفای عهد من از خاطرت مکر نرود * کز اصلنده که ازایدی حرف بیان
مکارم مکرمتک جمعیدر ومکرمت رانک ضمیله مصدردر کرم یکرم دن یعنی
حسن پابندن مکارم اخلاق اضافتی بیانیه درواخلاق عالمه وعالمک دیگره

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلن

لامیه لردر کریده یا خطاب ایچوندر وفای عهدمن اضافتلری لامیه لردر
مکر بونده ادات تمنیدر اوله که دیمکدر * محصول بیت سنکه برغیر عالمک
اخلاقی یعنی خویلری ایولرندن سین یعنی عالم قدسک خلق وخویی کوزللرندن
سین بنم عهدمه وفا ایلمک اوله که خاطرندن کتمیه یعنی بکا برعهد وصال
بیورمش ایدک باشد که اول عهده وفا ایدوب خلف وعد ایلمیه سین (سواد دیدهٔ
غم دیده ام باشک مشوی * که نقش خال توام هرکز از نظر نرود * سواد دیده
اضافتی لامیه در کوزک قره سی دیمکدر که بیکدن عبارتدر و دیده نک
غم دیده یه اضافتی بیانیه در و غمدیده نک میم متکلمه لامیه غمدیده وصف
ترکیبی اقسامندندر غم کورمش کوز دیمکدر باشک یاء معناسنه در اشک
کوز یاشیدر مشوی فعل نهی مفرد مخاطب که حرف تعلیل نقش خال اضافتی
بیانیه در و خالک تو یه و تونک میم متکلمه اضافتلری لامیه لردر نرود بونده فعل
مستقبل و فعل امر غایب اولمق ممکندر کتمز و یا کتمسون دیمک اولور
* محصول بیت بنم غم کورمش کوزمزک قره سی اشکله یومه یعنی بزی
اغلدوب کوزمز یاشنی اقتمه تا که سنک خالک نقشی هرکز نظرمزدن کتمیه
ویاخود معنا بویله اوله زیرا سنک خالک نقشی هرکز نظرمدن کتمز یعنی خالک
نقشی کوزمده برمرتبه ده مرکوز وثابتدر که نقدر یوسک نظرمدن کتمز
یاخود هرکز نظرمدن کتمسون طورسون حاصلی مردم چشمنی خال جانانه
تشبیه ایدوب بیوررکه چوق اغلدوب خالکه مشابه مردم چشممی نابینا
ایلمکه جمال جمیلک مشاهده سندن محروم قالهم ویاخود قالمیه یم (سیاه نامه
تراز خود کسی نمی بینم * چه کونه دود دلم چون قلم بسر نرود * سیاه نامه
ونامه سیاه کناهکاردن کنایه در تر ادات تفضیلدر کسی یا حرف وحدت
دود دلم میم متکلم معنا جهتنده سره مقیددر بسرم تقدیرنده چون قلم
تشبیهده معنا جهتنده بسر نرود نصکره ملاحظه اولنور سر بونده متکلمه
نسبت باش مراددر و قلمه کوره اوچ مراددر * محصول بیت کندمدن
کناهکاررک هیچ برکسه کورمم پس بویله اولنجه نیجه کوکلمک توتونی قلم کبی
باشمه کتمیه یعنی قلمک توتونی که مرکبدرکه دوددن حاصلدر پس مرکب
قلمک اوجنه واردیغی کبی بنم کوکلم توتونی که آهدن عبارتدر باشمه چقار
یعنی دیمه اغاز استفهام انکاری طریقیله (دلا مباش چنین هرزه کرد
وهرجایی * که هیچ کار ز پیشت بدین هنر نرود * دلا منادی مباش فعل
نهی مخاطب اوله دیمکدر هرزه کرد هرزه زائد و باطل دیمکدر کرد ایسه کردیدندن
دونمک معناسنه در پس هرزه کرد وصف ترکیبیدر و هرجایی هرزه کرده

معطوفدر و معناده اکه قریبدر زیرا هرزه کرد زائد و باطل یره اشاغه یوقاری
قولنه اورنه دیرلر و هرجایینک اخرنده که یا حرف نسبتدر هر یره منسوب
دیمکدر یعنی هر نره یه اولورسه واره دیمکدر و نره ده اولورسه بولنه که حرف
تعلیل ز پیشت اوککدن دیمکدر اما معناسی لازمیسندن دیمکدر بدین هنر
دیدیکی یعنی هرزه کرد و هرجایی اولمق هنریله بو ایکی وصفه هنر بیوردیغی
نقیضیله تسمیه طریقیله درهندی قوله کافور دیدکاری کبی * محصول بیت
ای کوکل بویله هرزه کرد و هرجایی اولمه زیرا بو ایکی وصفله سندن هیچ برایش
ایلر وکتمز یعنی سندن بر معقول ایش صادر اولمز (بتاج هدهدم ازره مبرکه
بازسفید * ز کبر در پی هر صید مختصر نرود * تاج هدهدم اضافتلری
لامیه لردر میم متکلم معنا جهتنده مبرکلمه سنه مقیددرکه حرف تعلیل
بازسفید آق طوغانه دیرلر اضافتی بیانیه در و مصراع ثانیده مرهوندرکبر
بونده تکبر و تعظم معناسنه در صید مختصر حقیر صیددن عبارتدر
* محصول بیت هدهد تاجیله بنی یولدن چقارمه خطاب عامدر روزکرجزء
وارادهٔ کل قبیلندندر یعنی تاجدن مراد صاحب تاجدر یعنی بنی بر جزونسنه
ایله الدامه زیرا اق طوغان کبرندن و تعظمندن هر مختصر و حقیر صیدک اردنجه
کتمز یعنی بن بازسفید حکمنده یم دکمه جزو نسنه ایله الدانمم حاصلی دنیانک
جزوی لذتیله الدانوب اخرتمی ترک ایلم دیمکدر (زمن چو باد صبا بوی خود
دریغ مدار * چرا که بی سر زلف توام بسر نرود * باد صبایه تشبیه بویی عدم
دریغده در چرا ادات تعلیلدر بونده زیرا معناسنه که حرف بیان سر زلف توام
اضافتلری لامیه لردر بونده سردن مضاف محذوفدر تقدیری بوی سر زلفدر
نرودک دالی بونده میم متکلم یرنده واقعدر ضرورت قافیه ایچون تقدیری
بسر نرومدر ظاهرا التفات صورتیدرکه متکلمدن مغایبه انتقالدر اما معنا
جهتندن التفات دکلدرکه متکلمدن متکلمه انتقالدر اکرچه بو مصراعک
معنای منطوقیسی زیرا بن سنک سر زلفکسز باشه وارمازدر اما معنای
لازمیسی باشه وارمم در یعنی بن سنک سر زلفکسز باشه وارمم یعنی انسز اولهمم
دیمکدر ارالرنده بو اسلوب واقع اولورتنه کیم شاهینک بو بیتی بویله دربیت
اکر این یار جان برم زغمت * وکرم عاشقی هوس نکنند * محصول بیت بندن
باد صبا کبی بویکی دریغ ایلمه یعنی باد صباء دریغ ایلمدیکی کبی سنده دریغ ایلمه
زیرا باد صبا هرنه جنس رایحه یه اوغرسه انک رایحه سیله متکیف اولوب
بیله کتورر زیرا که بن سنک بوی زلفکسز باشه وارمم یعنی انسز کچنمم وانسز
اولهمم دیمکدر حاصلی سنک بوی سر زلفک بکا لابددر (بپوش دامن عفوی

براث من مست ✲ كه آب روی شریعت بدین قدر نرود ✲ دامن عفو اضافتی
بیانیه در ویا حرف تنكیر حرف وحدت اعتبار ایلین بلمه مش زات زانك
ولامك فتحه لریله لغتده یالچقده ویا غیری نسنه ده طا پرغه دیرلر اما اكثر
كناهده استعمال ایدرلر اولنده یا حرف صله در منه اضافتی لامیه در بدین
یا مع معناسنه در نروده متعلقدر این قدر زاسنه اشارتدر ✲ محصول بیت
خواجه خطاب عام طریقیله بیورر بن مستك زلتنه عفو اتكنی اورت یعنی
بنم كناهمی ستر ایله حاصلی مستانه لكمی كسه یه بلدرمه زیرا شریعتك یوزی
صوبی یعنی عرضی بو مقدارله كتمز یعنی بنم كناهمی ستر ایلمك سببیله ویا بنم
كناهمله عرض شرع شریفه خلل كلمز حاصلی بنم باده نوشلغمی اخفا ایلكله
ویا بن باده نوش اولمغله آب روی شریعته نقصان كلمز (من كدا هوس
سرو قامتی دارم ✲ كه دست در كمرش جز بسیم وزر نرود ✲ من كدا اضافتی
بیانیه در هوسك سرو قامته اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر
سرو قامت وصف تركیبدر سرو بویلی دیمكدر یا حرف وحدت كه رابط صفت
دست مبتدا و نرود خبری و باقیسی نروده متعلقدر در كمرش در حرف صله شین
ضمیر سرو قامته راجعدر ✲ محصول بیت بن كدا بر سرو بویلونك هوسك
طوترم یعنی بر سرو بویلویه كم سیم وزردن غیریله بیلنه ال وارماز یعنی سیم
وزرا استردر اغوش اولمغه معرفت وكمال استمز (بیار باده واول بدست حافظ ده
✲ بشرط آن كه ز مجلس سخن بدر نرود ✲ بیار باده خطاب عامدر بدست حافظ
با حرف صله ده صیغه سنه متعلقدر واضافت لامیه در بشرط انكه با سیده
ده یه متعلقدر واضافتی لامیه در ز مجلس نروده متعلقدر و فاعلی تحتنده سخنه
راجع ضمیردر ✲ محصول بیت ای یار باده كتور واول حافظك الینه ویر اما اول
شرطله كه مجلسدن سوز طشره كتمیه یعنی باده نوشلغمز مستور اولمق شرطیله
بزه باده ویروه ایضا (كداخت جان كه شود كار دل تمام ونشد ✲ بسوختیم
درین آرزوی خام ونشد ✲ كداخت مشتركدر لازمله متعدی بیننده
بونده لازمدر اریدی دیمكدر جان فاعلی كه حرف تعلیل كار دل اضافتی
لامیه در تمامدن مراد كمالدر بسوختیم با حرف تأكید سوختیم فعل ماضی
متكلم مع الغیر لازمله متعدی بیننده مشتركدر بونده لازمدر یاندق دیمكدر
درین در حرف ظرف واین اشارتدر كار دل تماملغنه كه آرزوی خامدن
عبارتدر ✲ محصول بیت كوكل ایشی تمام اولمغیچون جان اریدی حالبوكه
كوكل ایشی تمام اولمدی یعنی كار دل طلب تحصیل وصال جانان ایدی
امابو تحصیل میسر اولمدی بنده بو ارزوی خامده یعنی كار دل تمام اولمق

ارزوسنده حال بو كه اولمدی حاصلی تحصیل وصال جانان میسر اولمدی ایكی
مصراعده بیله واو لر معنای حالیت افاده ایدر و بوندن صكره قافیه ایله ردیف
بیننده كلان واو لرهپ بویله در غفلت اولنمیه (فغان كه در طلب كنج نامهٔ
مقصود ✲ شدم خراب جهان از غمش تمام ونشد ✲ كه حرف بیان در حرف
ظرف طلبك كنج نامه یه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر و كنج نامه
تركیب مزجیدر اصلنده نامهٔ كنج ایدی خزینه دفترندن عبارتدر مقصوده
اضافتی بیانیه در خراب جهان اضافتی لامیه در غمش شین ضمیردلده
مركوز جانانه راجعدر تمام خرابه قیددر یعنی كلی خراب اولدم دیمكدر نشدك
فاعلی محذوفدر حاصل عبارتیدر تقدیری نشد حاصل یعنی كنج نامهٔ
مقصود ✲ محصول بیت حیفا كه مقصود كنج نامه سنك طلبنده و تحصیلنده
كلیا خراب جهان اولدم انك غمندن اما حاصل اولمدی یعنی مقصود حاصل
اولمدی یعنی كنجنامهٔ مقصود ایچون خراب و یباب اولدم اما كنجنامهٔ
مقصود حاصل اولمدی قافیه ردمطلع طریقیله اولمش جائزدر كه مقصوده
بر مضاف الیه تقدیر اولنه یعنی كنجنامهٔ مقصوددل تحصیل اولنمدی حاصلی
مقصود وصال جانان ایدی اما میسر اولمدی (دریغ و درد كه در جست
وجوی نقد حضور ✲ بسی شدم بكدایی بر كرام ونشد ✲ دریغ و درد بونك
كبی یرلرده لفظان مترادفاندر كه حرف بیان در حرف ظرف جست وجوی
عطف تفسیری شكلیدر استمك معناسنه نقدك حضوره اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر شدم بونده رفتم معناسنه در بكدایی با مصاحبت
ایچون ویا حرف صله ویا حرف مصدر كدالغله دیمكدر بر بونده قت
معناسنه در كرامه اضافتی لامیه در و كرام كریمك جمعیدر ایلرو جوانمردلر
معناسنه نشدك فاعلی بیت سابق كبی حاصل لفظیدر یعنی نشد حاصل نقد
حضور ✲ محصول بیت حیفا و دریغا كه نقد حضور طلبنده كدالغله
كرام یانینه چوق واردم اما نقد حضور حاصل اولمدی یعنی اكابر علما
ومشایخه چوق وارد مكه بكا نقد حضوره دلیل اوله لر اما نقد حضور میسر
اولمدی بعض نسخه ده نقد یرینه كنج دوشمش و كاف یا عجمی اوله مفتوح
ویا عربی اوله مضموم ایكیسنه ده تحملی وار اضافت بیانیه در هر وجهله
(بلا به كفت شبی میر مجلس تو شوم ✲ شدم برغبت خویشش كمین غلام ونشد ✲
بلا به یا مصاحبت ایچوندر لابه یلوارمنك اسمیدر لطیفه یه ده مزه لغه كده
دیرلر شبیده یا وحدت ایچوندر میر مجلس انلرده اول كسه دركه مجلسه متعلق
اولان امورا كا مفوض اوله میر مجلس تو اضافتلری لامیه لر در شوم فعل

مضارع نفس متکلم وحده اولورم دیمکدر برغبت خویشش باحرف
مصاحبت رغبت خویشش اضافتلری لامیه لردر شین ضمیر کفتنك
فاعلی که جاناندرا کارا جعدر ومعنا جهتندن شین ضمیر غلامه مقیددر کین
غلامش دیمکدر نشدك فاعلی میر مجلسه راجع ضمیردر یعنی میر مجلس نشد
* محصول بیت جانان لطیفه ایله دیدیکه بر کیجه سنك میر مجلسك اولورم
خواجه بیورر که بن کندی رغبتمله انك اکسکلکی قولی اولدم اما بر کیجه
میر مجلسم اولمدی یعنی قوللغی وخدمتنی رغبتمله اختیار ایلدم اما کاوب
مجلسم مشرف ایدوب میر مجلسم اولمدی شبی لفظی کفته ده میر مجلسه ده
قید اولمق ممکندر فتأمل (پیام داد که خواهم نشست بارندان * بشد برندی
ودردی کشیم نام ونشد * پیام پیغامدن مخففدر خبر دیمکدر نشست بونده
نشستن معناسنه در بشد بونده برفت دیمکدر برندی ده باحرف مصدردر ومیم
متکلم معنا جهتندن نامه مقیددر نام تقدیرنده نشدك فاعلی همنشین در
خواهم نشست قرینه سیله * محصول بیت جانان پیام ویردیکه رندلر ایله
اوتوریسرم یعنی رندلر ایله اولیسرم خواجه بیورر که رندلکه ودردی
کشلکه نام عالمه کندی ومنتشر اولدی وبزمله همنشین اولمدی یعنی انك
پیامی سببیله رند وباده نوش اولدق باشد که بزمله همنشین اوله اما اولمدی
(رواست در برا کر میطپد کبوتر دل * که دید دررهٔ خود پیچ تاب دام ونشد *
رواست جائزدر دیمك اولور زیرا روا جواز معناسنه اسمدر بر در حرف ظرفدر
وبرسینه میطپد فعل مضارع حال بای عجمیله طلابیه یعنی مضطرب وبی قرار
اوله اصلنده میتپد ایدی طاتادن دونمشدر زیرا دللرنده طا بوقدر نتکم
دیمشلر بیت هشت حرفست آن که اندر فارسی ناید همی * تا نیاموزی نباشی
اندرین معنا معاف * بشنو از من این حروف ویاد کیرای اهل دل * ثا وحا
وصاد ضاد طا وظا وعین وقاف * کبوتر کوکرجین دل ه اضافتی بیانیه که حرف
تعلیل دررهٔ خود در حرف ظرف رهٔ خود اضافتی لامیه در نشد بونده نرفت
معناسنه در فاعلی کبوتر دل در * محصول بیت لایقدر اکر سینه ده کوکل
کوکرجینی طپیوب بی قرار اولورسه زیرا کندی یولنده دام زلف جانانك
پیچ وتابنی کوردی واکاوارمدی پس ندامت چکوب سینه ده مضطرب
وبیقرار اولسه لایقدر که نیچون واروب دام زلف جانانه شکار اولمدم دیو
(دران هوس که بمستی ببوسم ان لب لعل * چه خون که در دلم افتاد همچو
جام ونشد * هوس آرزو معناسنه در که حرف بیان بمستی باحرف ظرف
ویا حرف مصدر لب لعل اضافتی بیانیه درچه بونده مبالغه افاده ایدر نتکم

مرادامی ورا باشدر که بنه حرف بیاندر در حرف صله همچو جام دله ده
افتاده یه ده قید اولمق ممکندر نشدك فاعلی مقدر بوسدر قرینه سابقه ایله یعنی
بوس میسر نشد دیمکدر * محصول بیت اول هوسده که مستلکده اول لب
لعل جانانی اوپم دیو نه مبالغه قانکه یوره کمه دوشدی جام کبی وحال بوکه
بوس میسر اولمدی یعنی جام کبی بالك صافی یوره کمه ویاخود یورکمه مبالغه
قانی دوشدی جامه بادهٔ سرخ دوشدیکی کبی اما بوسی میسر اولمدی زیرا
جامه خون دوشمکدن مراد بادهٔ سرخ دوشمکدر تشبیه طریقیله (بکوی
عشق منه بی دلیل راه قدم * که من بخویش نمودم صد اهتمام ونشد *
بکوی عشق باحرف ظرف ویا حرف صله واضافت بیانیه درمنه میمك فتحی
ونونك کسری وهانك سکونیله فعل نهی مفرد مخاطب قومه دیمکدر دلیل راه
اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر قدم منهك مفعول صریحی وبکوی
عشق غیر صریحی بیدلیلده منهیه متعلقدر که حرف تعلیل من مبتدا نمودم
خبری وبخویش خبره متعلق وصد اهتمام خبرك مفعول صریحی نشدك فاعلی
وصال معشوقدر یعنی وصال معشوق میسر نشد * محصول بیت عشق
محله سنه یول قلاوزی اولمینجه قدم قومه یعنی وصال جانانه بر واسطه لازمدر
زیرا بن کندی کندمله یوزدرلو قصد واهتمام کوستردم اما وصال میسر اولمدی
یعنی هر نقدر که کندم واسطه سز سعی وکوشش ایلدمسه وصال جانان میسر
اولمدی (هزار حیله برانکیخت حافظ از سر فکر * بدان هوس که شود ان
حریف رام ونشد * برانکیخت بر حرف تأکید انکیخت فعل ماضی مفرد غایب
قوپاردی دیمکدر اما بونده پیدا ایدوب ظهوره کتوردی معناسنه در سر بونده
جهت واوج معناسنه در فکره اضافتی بیانیه در بدان هوس باحرف
مصاحبت وان اسم اشارتدر هوسه که حرف بیان حریفدن بونده جانان
مراددر نتکم بعض نسخه ده نکار واقع اولمشدر نشدك فاعلی تحتنده رامه
راجع ضمیردر رام مطیع معناسنه در * محصول بیت حافظ فکر جهتندن
بیك حیله اظهار ایلدی یعنی قوت متفکره ایله نیجه درلو مکر وحیله قوردی
اول آرزو وهوسله که اول حریف اکا رام ومطیع اوله اما اولمدی زیرا حافظ
فقیردر نکار ایسه سیم وزر استر معرفت وکماله مائل دکل پس اکا رام اولمزوله
ایضا (مرا مهر سیه چشمان زسر بیرون نخواهد شد * قضای آسمانست این
ودیکرکون نخواهد شد * مرا بنم سیه چشمان الف ونونله جمع اولدی ذوی
العقوله صفت اولدیغیچون تقدیری دلبران سیه چشمان ایدی وصف ترکیبی
اقسامندندر قره کوزلیلر دیمکدر شد بونده شدن معناسنه در قضای آسمان

از بحر هزج مثمن سالم

اضافتی لامیه در رقضا حکم معناسنه در بونده اسماته نسبتی مجازیدر زیرا
حقیقتنده حکم اللهکدر این اسم اشارتدر قره کوزلیلرك محبتی باشدن
چقمامغه دکرکون غیری درلو دیمکدر بو غزلك ردیفنده واقع اولان شد مصدر
معناسنه در ٭ محصول بیت قره کوزلیلر محبتی بنم باشمدن طشره کتمیسردر
یعنی چقمیسردر زیرا بونلرك محبتی حکم اسمانیدر بردرلو دخی اولمز یعنی متغیر
اولمز حاصلی اولنجه قره کوزلیلرك مهری کوکلدن کتمز (رقیب ازارها فرمود
وجای آشتی نکذاشت ٭ مکر اه سحر خیزان سوی کردون نخواهد شد ٭
ازار لفظ مشترکدر لازمله متعدی بیننده انجنمه وانجتمه معناسنه اسمدر
اشتی یای اصلیه ایله بارشقلق یعنی صلح معناسنه در نکذاشت فعل نفی ماضی
مفرد غایب قومدی دیمکدر آه سحر خیزان اضافتی لامیه در وسحر خیزان
الف ونون ایله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون تقدیری عاشقان
سحر خیزاندر سحر خیز وصف ترکیبیدر خیزیدندن سحر قالقیجی دیمکدر سوی
جانب معناسنه در کردونه اضافتی لامیه در کردون بونده فلك معناسنه در
٭ محصول بیت رقیب ازارلوبی حضور اقلر یوردی وصلحه یر قومدی یعنی
بزی برمرتبه انجتدیکه بارشمغه یر قومدی مکر عشاق سحر خیزلرك اهی فلك
جانبنه کتمیه یعنی انلك ایچون بددعالر ایدوب تیر آهمزی فلك جانبنه پران
ایده رزان شاء الله آهمزاکا تأثیر ایدر حاصلی عشاقك آهی برده قالمز (مرا روز
ازل کاری بجز رندی نفرمودند ٭ هر آن قسمت که اینجا رفت ازان افزون
نخواهد شد ٭ کاری یا حرف وحدت رندی یا حرف مصدر نفرمودند فعل نفی
ماضی جمع غایب بیورمدیلر دیمکدر که حرف بیان رفت بونده شد معناسنه در
افزون زیاده دیمکدر ٭ محصول بیت بکا روز ازلده رندلکدن غیری ایش
بیورمدیلر یعنی روز ازلده بنی رندلکه حواله ایلدیلر پس هر اول قسمت که انده
واقع اولدی اول نه ارترونه اکسیلور حاصلی ازلده مقدر اولان متغیر اولمز
(شراب لعل وجای امن ویار مهربان ساقی ٭ دلا کی به شود کارت
اکر اکنون نخواهد شد ٭ مصراع اولده واقع اولان اضافتلر هپ بیانیه در
مهربانده بان ادات فاعلدرجی معناسنه یعنی محبت صقلیجی ویار مهربان
ساقی عبارتلری جملهٔ اسمیه هر بریسی مبتدا وخبر اولمغه قابل دلا الف حرف
ندا کی قچن دیمکدر به ایلك معناسنه در کارت تا ضمیر خطاب اکنون شمدی
دیمکدر ٭ محصول بیت ایچدیکمز قرمزی شراب ومجلسمز جای امن یعنی
امین وشفقتلی یار ساقیمز پس ای کوکل ایش قچن ایو اولور اکر شمدی اولمز
ایسه یعنی حالك شمدی ایو اولمزسه نه وقت ایو اولور (خدارا محتسب مارا بفریاد

دف ونی بخش ٭ که ساز شرع ازین افسانه بی قانون نخواهد شد ٭ خدارا
را حرف تخصیص الله ایچون دیمکدر محتسب منادی حرف نداسی محذوف
بخش فعل امر مفرد مخاطب باغشله دیمکدر مارا مقدم مفعول صریحدر
وبفریاد دف غیر صریحدر که حرف تعلیل ساز بونده دوزن معناسنه در شرعه
اضافتی بیانیه در ازین بونلك کبی دیمکدر افسانه اصلی اولمیان قصه لرده
مستعملدر قانون اسلوب وقاعده معناسنه در ٭ محصول بیت الله ایچون ای
محتسب بزی دف ونی فریاد وفغانه بغشله یعنی دف ونی اوازینی دکله که مانع
اولمه زیرا شرع دوزنی بونلك کبی افسانه دن قانونسز قلمیسردر یعنی بزم دف
ونی دکلدیکمزدن شرع دوزنه وقانونه نقصان کلمز وشرع شریف بونلك کبی
افسانه لردن خللپذیر اولمز (مجال من همین باشد که پنهان عشق اوورزم ٭
کنار وبوس واغوش چه کویم چون نخواهد شد ٭ که حرف بیان ورزم
فعل مضارع متکلم وحده ورزیدندن امك یمك یعنی سعی وکوشش ایلمك
کنار لغتده لفظ مشترکدر قراك وادم یاننه دیرلر بونلك کبی یرلرده پهلو
معناسنه در بوس اسمدر اوپوش معناسنه واغوش قوجقه دیرلر اما بونده
مراد قوجقدر شین ضمیر دلده مرکوز اولان جانانه راجعدر ٭ محصول بیت بنم
مجالم یعنی بکا دوشن انجق بودر که کزلیجه اول جانانك عشقنه سعی ایدم یعنی
عشقنی اظهار ایلمیوب مخفی عاشق اولام پهلویه چکمك واوپمك وقوجمغی
نه سویلیه یم چونکه اولمیسردر یعنی بکا بونلردن مصاحبت ایلمك دوشمز زیرا
بکا بولمیسر اولمز (مشوی ای دیده نقش غم ز لوح سینهٔ حافظ ٭ که زخم تیغ
دلدارست ورنك خون نخواهد شد ٭ مشوی فعل نهی مفرد مخاطب یومه
ویقمه دیمکدر نقش غم اضافتی بیانیه در لوح سینه ده بویله در وحافظ اضافتی
لامیه که حرف تعلیل زخم تیغ دلدار اضافتلری لامیه لردر واو حرف حال
رنك خون اضافتیده لامیه در ٭ محصول بیت ای دیده لوح سینهٔ حافظدن
غم نقشنی یویوب آرتمه زیرا دلدار تیغنك یاره سیدر وقان رنکی یومغله
کتمیسردر وکتمسی مراد ده دکل زیرا یادکار جاناندر اکر غم یرینه خون واقع
اولسه مصراع ثانی یه انسب اولوردی فتأمل وله ایضا (در ازل پرتو حسنت
ز تجلی دم زد ٭ عشق پیدا شد واتش بهمه عالم زد ٭ پرتو ضیا واثره دیرلر حسنه
اضافتی لامیه در حسن لغتده کوزللکه ویرلر اما بونلك کبی یرلرده معروض
حسن که روی در اول مراددر تجلی تفعل بابندن مصدردر لغتده کورنمکه
دیرلر اما اصطلاحده عرض جماله یعنی کوزللکنی کوسترمکه دیرلر دم بونده
نفسدر دم زد نفس اوردی پرتو حسنت مبتدا وما بعدی خبریدر رود ر ازل خبرك

ظرفی وعشق مبتدا وپیدا شد خبری وآتش مبتدا ومابعدی خبری بهمه
با حرف صله * محصول بیت خواجه جانانه خطاب ایدوب بیورر ازلده
یعنی روحک مخلوق اولدیغی وقتده رویک ضیاسی وصفاسی تجلیدن نفس
اوردی یعنی ظاهر ونمایان اولوب عرض جمال ایلدی یعنی کوزللکنی
کوستردی پس عشق پیدا اولدی وجمیع عالمه آتش اوردی یعنی ازلده
که حسنک پرتوی عالمه متجلی اولدی تمام عالمی کیفیت عشق احاطه ایدوب
سنک عشقک آتشنه دوشدیلر (جلوهٔ کرد رخت دید ملک عشق نداشت * عین
آتش شد ازین غیرت وبر آدم زد * جلوهٔ کرد رخت یا وحدت ویا تنکیر یعنی
رخک عرض جمال ایلدی حاصلی کوزللکنی کوستردی دید ملک فرشته
کوردی سنک کوزللکنی عشق نداشت عشقدن مضاف محذوف طاقت
عشق نداشت دیمکدر زیرا کیفیت عشق انسانه مخصوصدر ملکده وسائر
مخلوقاتده عشق اولمز پس ملک رخک جلوهسنه متحمل اولمیجق عین آتش شد
اضافتی بیانیهدر یعنی محض آتش اولوب آدمه آوردی کندیی یعنی رخک
جلوهسی زیرا آدمده عشقه ومحبته استعداد وار حاصلی سنک رخک
جلوهسنی ملک کوروب محبت وعشقه طاقت کتورمهیجک کندیی آدمه
عرض ایلدی زیرا آدمده عشقه وعاشقلغه قابلیت کوردی * محصول بیت
سنک رخک عرض جمال ایلدی ملکده کوردی اما محبت وعشقه طاقت
کتورهمدی پس آدمه جلوه ایلدی وقبول ایلدی زیرا آدمده محبت
ودرد وکیفیت عشقه قابلیت کوردی آمدی عشق آتشنه یانمق بزه آدمدن
ارث ایلمش اکرچه بونده آدم عبارتنی عمومه صرف ایلمکده قابلدر (عقل
میخواست کزان شعله چراغ افروزد * برق غیرت بدرخشید وجهان
برهم زد * میخواست دیلردی حکایت حال ماضیدر کزان اصلنده که ازان
ایدی که حرف بیان وآن اسم اشارتدر عشقه که شعله اندن عبارتدر چراغ
شمعک فتیلهسنده یانان آتشک اسمیدر افروزد فعل مضارع مفرد غائبدر
فاعلی تحتنده عقله راجع ضمیردر وچراغ مقدم مفعول صریحی وازان شعله غیر
صریحی برق غیرت اضافتی بیانیهدر ومبتدا بدرخشید خبری واو حرف
عطف جهان برهم زد فعل ماضی مفرد غائب فاعلی تحتنده برق غیرته راجع
ضمیر ومفعول اولی جهان وثانیسی برهمدر * محصول بیت عقل دیلدیکه
شعلهٔ عشقدن چراغک یالکندره یعنی عشق نورندن مستنیر اوله یعنی کیفیت
عشقله متکیف اوله لکن برق غیرت عشق درخشان اولوب عالمی بری برینه
اوردی یعنی عشق عقلی قبول ایلمیوب جهانی آتشه اوردیکه عقل یانه

اوغرمیه حاصلی عقل وعشق ضداندر بربره جمع اولمزلر زیرا عشق علوی
وبلند پروازدر وعقل سفلی ودون همتدر (مدعی خواست که آید بتماشاگه راز
* دست غیب آمد ودر سینهٔ نامحرم زد * مدعی یعنی رقیب که عبارتدر
شیطاندن درسینه در حرف صله نامحرمدن مراد رقیبدر * محصول بیت
مدعی دیلدیکه رازسیرانکاهنه کله یعنی عاشقله معشوق بیننده اولان
اسراره مطلع اوله اما غیب الی کلدی ورقیب نامحرمک سینهسنه اوردی
که کیرو طوردی یعنی جانب حقدن بر مانع ظهور ایدوب اسرار عشق عاشق
ومعشوقه مطلع اولهمدی (دیکران قرعهٔ قسمت همه برعیش زدند * دل
غمدیدهٔ ما بود که هم برغم زد * قرعهٔ قسمت اضافتی بیانیه قسمت قافک
کسری وسینک سکونیله اسمدر قسم یقسم دن یعنی ضرب بابندن نصیب
معناسنه عیش لغتده دیرلکدر اما استعمالده حضورله کچنمک معناسنه در
دل غمدیده اضافتی بیانیه دروما یه اضافتی لامیهدر شعرا بیننده هم وغمی
جمع ایلمک مشهوردر خواجه بونده جمع ایلدیکی کبی * محصول بیت خواجه
بیوررکه بندن غیریلر قرعهٔ قسمتی هپ عیش وعشرته اوردیلر یعنی قرعهٔ
قسمت ازلیی حضور وصفایه صالدیلر یعنی ازلدن هرکسک نصیبی عیش
وعشرت اولدی بزم غمدیده مز ایدی انجق که قرعهٔ قسمتی غمه صالدی یعنی
غم جانانی ازلدن دیلیوب استدی همان بزم غمناک دلمز ایدی وباقیلر دنیا
ذوقنی دیلدیلر (جان علوی هوس چاه زنخدان تو داشت * دست درحلقهٔ
آن زلف خم اندر خم زد * جان علوی اضافتی بیانیهدر ویا حرف نسبت
چاه زنخدان تو اضافتلری لامیهلردر درحلقهٔ در حرف صله زلف خم اندر خم
بوکام بوکام ایچنده زلف یعنی بوکلی چوق زلف خلقهٔ زلف خم لامیه
وبیانیهدر * محصول بیت جان علوی یعنی روح قدس حاصلی جان پاک
سنک چاه زنخدانک هوسین طوتدی یعنی بزم جانمزده سنک چاه زنخدانک
هوسی وار یعنی آنی آرزو ایدر انکچون اول بوکلی چوق زلفک حلقهسنه
الاوردیکه چاه زنخدانه کندینی انکله صرقدوب اینه (حافظ آن
روز طربنامهٔ عشق تو نوشت * که قلم برسر اسباب دل خرم زد * طربنامه
ترکیب مزجی اصلنده نامهٔ طرب ایدی شنلک نامهسی ومکتوبی عشقه
اضافتی لامیهدر مجازا وعشقک تویه لامیهدر حقیقة نوشت بونده دوردی
وبوکدی معناسنه در که حرف بیان سرک اسبابه واسبابک دله اضافتلری
لامیهلردر ودلک خرمه بیانیه حافظ مبتدا ونوشت خبری وآن روز ظرف
زمان خبردر طربنامه مفعول صریحی وزدک فاعلی تحتنده مستتر حافظه راجـ

ضمیر وقلم مفعول صریحی وبر سر اسباب غیر صریحی * محصول بیت حافظ
اول کون سنك عشقك طرب نامه سنی دوردی وبوکدی یعنی سنك عشقکدن
شاد اولمغی ترك ایدوب فراغت ایلدیکه شاد کوکلنك اسباب وآلاتنه قلم
اوردی بر نسنه یکلش اولسه ویا زائد اولسه آنی قلمله چالرلر امدی حافظ اول
کون سنك عشقك شادیلق نامه سنی دوردی وبوکدی مسرور کوکلنك
اسباب والاتنی قلمله چالدی یعنی اسباب سروری ترك ایلدیکی کون نامهٔ
طربی فراموش ایلدی بونده نوشت فعلنی یازدی دیمکله تعبیر ایدنلر هیچ
معنا ملاحظه سنه مالك دکللرایمش وله ایضا (یاد باد آنکه نهانت نظری
باما بود * رقم مهر تو در چهرهٔ ما پیدا بود * نهانت تاسی ضمیر مخاطبدر
نظری یا حرف وحدت با حرف صله بود ادات زمانیه ایدی معناسنه رقم مهر
تو اضافتلری لامیه لردر بونده رقمدن مراد نشان وعلامتدر مهر بونده محبت
معناسنه در تو یه اضافتی ایکی وجهله در مصدرك فاعلنه ویا مفعولنه
اضافتیدر چهرهٔ ما اضافتی لامیه در پیدا ظاهر معناسنه در * محصول بیت
یاد کده اولسون اول که بزه کزلی نظرك وار ایدی یعنی اغیاردن مخفی بز
التفاتك وار ایدی وسنك محبتك رقمی ویا بکا محبتك رقمی بزم چهره مزده
آشکاره ایدی یعنی سنك عشقك نشانی چهره مزده واضح ولایح ایدی
(یاد باد آنکه چو چشمت بعتابم میکشت * معجز عیسویت در لب شکر
خا بود * چه بونده حرف تعلیلدر بعتاب با حرف مصاحبت عتابه آزارلق
میکشت حکایت حال ماضی اولدرردی معجز عیسویت اضافتلری
لامیه لردر معجز اسم فاعلدر افعالدن بابندن موصوف محذوفدر تقدیری فعل
معجزدر دیمکدر عیسوی یا حرف نسبت عیسایه منسوب فعل معجز شول فعله
دیرلر که آنی انبیادن غیری کمسنه کتورمکه عاجز اوله زیرا معناسی عجزه کتوریجی
دیمکدر لب شکر خا اضافتی بیانیه در شکر خا شکر چکنیجی دیمکدر خاییدندن
* محصول بیت یادکده اولسون اول که چون کوزك بزی عتابله اولدرردی
یعنی چونکه کوزك بزی خشمله هلاك ایدردی حضرت عیسایه منسوب
فعل معجز که احیای موتی در سنك شکر چکنیجی لبکده ایدی یعنی چشمك
که بزی خشمله قتل ایدردی لبك لطف واحسانله احیا ایدردی (یاد باد آنکه
صبوحی زده در مجلس انس * جز من ویار نبودیم وخدا باما بود * صبوحی
زده صبوحی اورب یعنی بادهٔ صبوحی ایچون زده بونده ایچمکدن کنایه در
زیرا باده اورلمز بلکه ایچلور ارالرنده بو مجاز شائعدر مثلا بوسه زد دیرلر اوپدی
دیمك بر ده ها عرسمی بونك کبی یرلرده حرف ترتبله مسما در مجلس انس

اضافتی لامیه در انس وحشت مقابلیدر یعنی آشنالر ودوستلر مجلسی دیمکدر
* محصول بیت اکاسون اول که بادهٔ صبوحی ایچوب آشنالر مجلسنده بنمله
یاردن غیری کمسه یوغیدی وخدا بزمله ایدی یعنی اللهدن غیری کمسه
یوغیدی بزمله حاصلی حالمزی الله بلورانجق واول زمانده حالمزه اول ناظر
ایدی فقط (یاد باد آنکه مه من چو کله بر بستی * در رکابش مه نو پیك جهان
پیما بود * کله کلاهدن مخففدر بر که دیرلر بر بستی بر حرف تأکیددر بستی فعل
حکایت حال ماضی بغلردی دیمکدر اما کلاه بغلمز بلکه قوریلور وبر لفظی
بو کا قرینه در در حرف ظرف رکاب اوزنکی شین ضمیر مهه راجعدر پیك
جهان پیما اضافتی بیانیه در جهان پیما وصف ترکیبیدر پیماییدندن جهان
اولچوجی دیمکدر قطع مسافه دن عبارتدر نته کم ترکیده بو کون بو قدر یول
کسدك دیرلر کاه بو قدر یول طوردن دیرلر * محصول بیت اکلسون اول که بنم
ماهم چون کلاهنی قوبردی یعنی شاهلوندانه کلاهنی قوردیردی انك
اوزنکیسنده هلال پیك جهان پیما ایدی یعنی اکا پیکلك ایدردی جانانك
کمال تعظیمندن کنایه در شعرا ماهه وهلاله پیکلك اسناد ایلدکاری
انکچوندر که سبعهٔ سیاره ده ماهدن سریع الحرکه یوقدر یعنی ماهك فلکی
سائر افلاکندن حرکتده اسرعدر شویله که اون ایکی برجی برآیده سیر ایدر
وکنش بر یلده وسائرلرینچه یللرده نته کم زحل اوتوز یلده سیر ایدر پس
ماهه پیك جهان پیما بو اعتبارله در مصراع اولك معناسی اکاسون اول
که بنم آهم کلاه بغلنوردی دین وا کاسون اول که بنم ماهم چونکه کلاهنی
یوقاری قالدرردی وکندینی زینت ایدردی دین حق معنایی ویرمشلر
(یاد باد آنکه خرابات نشین بودم ومست * وانکه در مسجدم امروز کمست
انجا بود * خرابات نشین وصف ترکیبیدر میخانه نشین معناسنه کم بونده
محض عدمدن کنایه در یوق معناسنه * محصول بیت یاد اولسون اول که
میخانه نشین ومست ایدم وحال بو که اول نسنه که بو کون بکا مسجدده اولمز
انده اولوردی یعنی اول حالت که بکا میخانه ده اولوردی بو کون مسجدده اولمز
(یاد باد آنکه چو یاقوت قدح خنده زدی * در میان من ولعل تو حکایتها بود *
یاقوت قدح اضافتی بیانیه در بونده یاقوتدن شراب مراددر تشبیه طریقیله
خنده زدی کولردی دیمکدر خنده زدن وبوسه زدن وبونلردن غیری
استعمالدر حکایتها ها ایله جمع اولدی ذوی العقولك غیری اولدیغیچون *
محصول بیت اکاسون اول که چونکه یاقوت قدح کولردی یعنی چونکه باده
مجلسه کاوب نمایان اولوب بنمله سنك لعلك اورطه سنده حکایتلر اولوردی یعنی

سنڭ لعلڭدن الفاظ درربار صادر اولوردی وبنی مخاطب ایدینوردی
حاصلی مجلسده مصاحبتکه بنی تخصیص ایدردڭ امدی بو حالتلر یاد
اولسون (یاد باد آنکه رخت شمع طرب می افروخت * وین دل سوخته
پروانهٔ ناپروا بود * شمع طرب اضافتی بیانیه شنلك شمعی دیمکدر می افروخت
یالکلندیرردی واو حرف حال ویا حرف عطف پروانهٔ ناپروا اضافتی بیانیه در
نا نافیه بونده بی مقامنده واقعدر زیرا نا صفاته داخل اولمغه مخصوصدر مثلا
نادان ونابینا وناقابل دیرلر وبی اسماء جوامده پروا ایسه اسم جامددر پس
قیاس بی پروا ایدی نته کم مشهور بو استعمالدر * محصول بیت اکسون
اول که سنڭ رخڭ شنلك شمعنی ضیالندیرردی یعنی رخڭدن مسرور
اولوردق زیرا شمع کبی نورانی ایدی وبنم بو یانق کوکلم پروانهٔ بی پروا ایدی
یعنی سنڭ شمع رخڭه بال وپرینی بی پروا یقاردی (یاد باد آنکه در آن بزمکه
خلق وادب * آنکه او خندهٔ مستانه زدی صهبا بود * بزمکه مجلس ایده جك
یره دیرلر خندهٔ مستانه اضافتی بیانیه در صهبا قزل شراب مذکری اصهب
کلور * محصول بیت یاد اولسون اول که حسن وادب بزمکهنده یعنی مجلسنده
اول که مستانه کولشلر کولردی صهبا ایدی یعنی اول مجلس یاد اولسون که
کمال تمکین ووقاردن انده قرمزی باده دن غیری کمسنه مستانه خنده
ایلمزدی باده یه خنده اسنادی مجازیدر نته کم صراحی یه قلقل اسنادی زیرا
باده قدحه قویلدقده برمقدار شورلر یعنی صدا ویرر (یاد باد آنکه باصلاح
شما میشد راست * نظم هر کوهر ناسفته که حافظ را بود * باصلاح باحرف
سبب واضافتی مصدرڭ فاعلنه اضافتیدر راست بونده طوغری دیمکدر
یعنی ایی نظم هر کوهر ناسفته اضافتلری بیانیه لردر که حرف رابط صفت
را ادات تخصیص * محصول بیت یاد اولسون اول که سزڭ اصلاحکز سببیله
اعلا وزیبا اولوردی هر دلنمه مش کوهر که حافظڭ ایدی کوهردن مراد
اشعاریدر وناسفته دن مراد کمسه نڭ خاییده سی اولمیوب کندی کفتهٔ خاصی
اراد یغنه اشارتدر خواجه نڭ بو سوزی دلالت ایدر که بو غزلی فضلای
اکابردن برکسنه یه دیمش اوله والعلم عندالله وله ایضا (باشد ای دل که در میکده ابجر ردل
ها بکشانید * کره از کار فروبستهٔ ما بکشانید * باشد فعل مضارع تمنی افاده
ایدر که حرف بیان کره کاف عجمینڭ وراڭ کسری وهای اصلیه ایله دوکم
دیمکدر کار فروبسته اضافتی بیانیه باغلی ایش دیمکدر * محصول بیت ای
کوکل اوله می که میخانه لر قپوسنی آچه لر وبزم باغلی ایشمزدن دوکمی آچه لر
یعنی عجب اولورمیکه بویله اوله یعنی میخانه لر قپولری آچله وبزم باغلی ایشمزدن

دوکم آچله یعنی بره فتح باب اوله (اکر از بهر دل زاهد خودبین بستند * دل
قوی دار که از بهر خدا بکشایند * خودبین وصف ترکیبیدر بینیدن کندین
کوریجی دیمکدر * محصول بیت اکر خودبین زاهدڭ کوکلیچون
بغلدیلرسه کوکلکی قوی طوت که الله ایچون اچارلر یعنی اکر میخانه لری
زاهد خودبین وارمسون دیو باغلدیلرسه کوکلڭ خوش طوت که عشاق
نیازمند خاطری ایچون اچارلر (بصفای دل رندان صبوحی زدکان * پس
دربسته بمفتاح دعا بکشایند * بصفا باحرف سبب واضافتلری لامیه لردر
دربسته بیانیه بمفتاح دعا باحرف استعانت واضافت بیانیه در * محصول
بیت بادهٔ صبوحی نوش ایدن رندلرڭ کوکلی صفاسی سببیله چوق بغلو قپویی
دعا مفتاحیله اچارلر یعنی مذکور رندلرڭ کوکلری خالص وپاك اولدیغی سببیله
نیجه بغلو قپولری انلرڭ مفتاح دعاسیله اچارلر یعنی جانب حقدن فتح ایدرلر
بعض نسخه ده مصراع اول بویله واقعدر * بصفای دل رندان که صبوحی
زدکان * پس بصفانڭ باسی قسم ایچون اولمق ممکندر که حرف بیان صبوحی
زدکان مبتدا مصراع ثانی یه مرهون ومصراع ثانی خبری محلا پس
* محصول بیت رندلرڭ کوکلی صفاسی سببیله یاخود کوکلی صفاسی
حقیچون که صبوحی باده نوشلری چوق بغلی قپویی مفتاح دعا استعانه سیله
اچارلر بویله اولنجه بکشایدڭ فاعلی صبوحی زدکان اولور اما اولکی نسخه یه
نسبت فاعل ماقبلنده که بیتلرڭ کبی غائب اولوب یعنی قبل حقدن اچارلار
دیمك اولور (نامهٔ تعزیت دختر رز بنویسید * تا حریفان همه خون از مژها
بکشانید * نامهٔ تعزیت اضافتی لامیه در ودختر رز بیانیه تعزیت تفعیل
بابندن مصدردر تصبیر معناسنه یعنی صبر ویرمك ثلاثیسی عزا در صبر
معناسنه تعزیتڭ دختره اضافتی مصدرڭ مفعولنه اضافتیدر تا حرف تعلیل
حریفان بونده باده نوشلردر مژها مژه نڭ جمعیدر کرپکلر دیمکدر بکشایدڭ
فاعلی تحتنده حریفانه راجع ضمیردر ومفعول صریحی خوندر وغیر صریحی
از مژهادر * محصول بیت دختر رزڭ یعنی باده نڭ تعزیت نامه سنی یازڭ
خطاب عامدر تا که باده نوشلرڭ جمیعی مژه لرندن قان اچارلر یعنی اقیدالر یعنی
باده یه یساغ اولدی پس کویا که اولدی امدی تعزیه نامه سنی یازڭ تا که
باده نوشلر آجیوب کرپکلرندن قان یاش آقیده لر (کیسوی چنك ببرید بمرك می
ناب * تا همه مغبچکان زلف دوتا بکشانید * کیسوی چنك اضافتی لامیه در
کیسودن مراد چنکڭ دیه سنده اولان ابریشم صچقدر بمرك باحرف سبب
میه اضافتی لامیه در ومیڭ نابه بیانیه تا حرف تعلیل مغبچکان کشیش

اوغلنجقلری زلف دوتا اضافتی بیانیه دردوتا ایکی قات دیمکدر مشهوردرکه
مصیبت کوننده صجلرین چوزوب طاغدرلر صجی اولنلرك پس بوكا اشارتدر
وکیسولرك کسرلر کیسوسی اولانلر * محصول بیت چنکك کیسوسی کسلك
خالص شرابك موتی سببیله تاکم هپ میخانه جی زاده لر ایکی قات زلفلرینی
اچالر یعنی بومصیبتدن اوتوری ماتم چکه لر وفریاد وفغان ایده لر (در میخانه
ببستند خدایا مپسند * که در خانهٔ تزویر وریا بکشانید * خدایا منادی مپسند
فعل نهی مفرد مخاطب بکنمه یعنی لایق کورمه دیمکدر که حرف بیان خانهٔ
تزویر اضافتی بیانیه در * محصول بیت میخانه قپوسنی بغلدیلر یارب بکنمه یعنی
لایق کورمه که تزویر وریا قپوسنی اچالر یعنی باده ایچلمدیکی تقدیرجه باب
تزویر وریا اوله که مفسد اوله کلیا بوغزلده داشادك شرب خمر یساغنه تلمیحدر
(حافظا این خرقه که داری تو ببینی فردا * که چه زنار ززیرش بجفا بکشانید *
حافظ منادی که حرف بیان چه بونده مبالغه معناسنی افاده ایدر زنار بونده
کرچه مفرددر اما چه قرینه سیله مبالغه یی متضمندر زیرا آلت معناسنه در
* محصول بیت ای حافظ سنك بوخرقهٔ تزویرك که کیرسن یارك قیامتده
کوررسن که نه زنارلر آنك آلتندن آچیلور یعنی هر ریاکه بونده کزلی ایلمش
سن آخرنده هر بریسی برزنار اولوب سنك اول ریا خرقه سنك آلتندن چقار
ظهوره کلورلر ایضا (خوشست خلوت اکر یار یار من باشد * نه من بسوزم
وا و شمع انجمن باشد * شمع انجمن اضافتی لامیه در * محصول بیت خلوت
خوشدر اکر یارم بکا یار اولورسه نه که بن یانام واول غیری درنکك وغیری
مجلسك شمعی اوله یعنی خلوت یارله خوشدر اما یار غیریلرك مجلس افروزی اوله
اول زمان خلوت خوش دکل خلوتدن مراد تنها القدر یعنی تنهالق یارله
خوشدر بی یار خوش دکل مصراع ثانینك معناسی خوش دکلدر اول که بن
یانام واول شمع مجلس اوله دین حق معنالی ویرمش (من آن نکین سلیمان
بهیچ نستانم * که کاه کاه برو دست اهرمن باشد * نکین یوزك قاشنه دیرلر
بونده مراد مهر سلیماندر اهرمن سلیمان پیغمبرك ضبطنده اولان دیودر دیرلر
که اول دیودر که سلیماندن مهری حیله ایله آلوب تصرف ایلدی * محصول
بیت بن سلیمان پیغمبرك اول مهرینی یاسیجه المام که کاه کاه اول مهرك اوزرینه
دیوك الی اوله یعنی کاه کاه دیو آنی تصرف ایلیه یعنی بن اول محبوبی یاسیجه
المام که کاه کاه ارازل واسافل ناسله اختلاط ایدوب انلره مخصوص اوله
(روا مدار خدایا که در حریم وصال * رقیب محرم وحرمان نصیب من باشد *
روا جواز معناسنه در اما بونده جائز معناسنه در حریم وصال اضافتی

ازبحر محبت

بیانیه در حرمان مصدر در محروم اولمق معناسنه * محصول بیت یارب جائز
کورمه که وصال حوالیسنده رقیب محرم جانان اوله وبن محروم اولمق بنم نصیبم اوله
یعنی رقیب محرم جانان اولوب وبن وصالدن محروم اولم یارب بونی جائز
کورمه (همای کو مفکن سایهٔ شرف هرکز * بران دیار که طوطی کم اززغن
باشد * همای طیر مشهورك اسمیدر کو فعل امر مفرد مخاطب سویله دیمکدر
مفکن فعل نهی مفرد مخاطب برقمه دیمکدر سایهٔ شرف اضافتی بیانیه زغن
چیلاغه دیرلر کو بونده خطاب عامدر وهما مقدم مفعولیدر * محصول بیت
همایه سویله که هرکز شرف کولکه سنی صالمه اول دیارك اوزرینه که طوطی
زغندن اکسك اوله یعنی بر دیارده که علما وفضلا واهل معارف جهله دن کم
وناقص اوله هرکز اول دیارك اوزرینه سایهٔ شرف دوشمسون ومکرم ومعزز
اولمسون (هوای کوی تو از سر نمی رود مارا * غریب را دل سرکشته با وطن
باشد * هوای کوی تو اضافتلری لامیه لردر مارا بزم دیمکدر را حرف تخصیص
غریب را غریبك دیمکدر را کنه حرف تخصیص دل سرکشته اضافتی
بیانیه در با وطن با بونده ظرفیت افاده ایدر ویا تخصیص * محصول بیت سنك
کویك محبتی بزم باشمزدن کتمز مصراع ثانی ارسال مثل اولوب یوررکه
غریبك سرکشته وحیران کوکلی وطنده اولور یعنی وطن آرزوسی کوکلندن
کتمز ایمدی سنك سرکویك آرزوسی بن غریب سرکشته نك باشمدن هیچ کتمز
مصراع ثانینك معناسنی غریبك حیران کوکلی وطنه اولور دینلر حق ادالی
ایلمه مشلر (بیان شوق چه حاجت که شرح آتش دل * توان شناخت
زسوزی که در سخن باشد * بیان شوق اضافتی مصدرك مفعوله اضافتیدر
شرحك آتشه اضافتیده بویله در وآتشك دله لامیه شناخت بونده مصدر
معناسنه در سوزی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت * محصول بیت
کشی شوقنی بیان ایلمکه نه حاجت که کوکلی آتشینك شرحنی بیلمك ممکندر
بر حرارتدن که سوزده یعنی سوزدلی سوزده اولان حرارتدن بیلك اولور
خواجه یوررکه بنم آتش درونمه شعرمده اولان سوز حرارت شاهددر
(بسان سوسن اکرده زبان شود حافظ * چو غنچه پیش تواش مهر بردهن
باشد * بسان ادات تشبیه در سوسنه اضافتی لامیه در ده زبان اون دللی
دیمکدر تواش شین ضمیر حافظه راجعدر * محصول بیت حافظ سوسن کبی اون
دللیده اولورسه غنچه کبی سنك قتکده مهر بردهن اولور یعنی آغزی مهرلی
اولور نطقه قادر اولمز حاصلی سنك یانکده دم بسته قالوب تکلمه مالك اولمز
سوسندن بونده مراد ایشلی یپراقلریدر رچیکی دکل زیراده زبان اوتید رچیکی

ردیف وری ونیمی

از بحر رمل

دكل وله ايضا (من وانكار شراب اين چه حكايت باشد * غالبا اين قدرم
عقل وكفايت باشد * بن وشرابه انكار بونه حكايه‌در يعنى بندن شراب
ايچمكه انكار كمّاز استفهام انكارى شكيدر اين قدرم ميم متكلم معنا
جهتندن عقل وكفايته مقيددر * محصول بيت بن وشرابه انكار بونه
حكايتدر غالب بودركه بوقدر عقل وادراكم واردر يعنى شرابه انكار ايلمجك
مقدارى عقلم واردر زيرا بن شراب اسيريم آنسز بر نفس اولمام (من كه شبهاره
تقوى زده ام بادف وچنك * ناكهان سر بره آرم چه حكايت باشد * ناكهان
ونا كه بر معنايه در مصراع ثانى بونده استفهام انكاريدر * محصول بيت
بن كه دف وچنكله نيجه كيجه تقوى يوان اورمش اولم يعنى تقوايى ترك ايدوب
فسق ايلمش اولام ناكهان سرمى يوله كتوره‌يم بونه حكايت اولور يعنى نيجه
كيجه فسقه مشغول اولدقدن صكره بيچ باشمى طشره يوله چقرره‌يم يعنى
هيچ خلقه كوريندره‌يم بونه سوزدر (تا بغايت ره ميخانه نمى دانستيم * ورنه
مستورئ ما تا بچه غايت باشد * تا بونده الى معناسنه‌در تا بغايت عربيده الى
الغاية ديرلر غايته دك ديمكدر ره ميخانه اضافى لاميه‌در مستورئ
ما اضافتيده لاميه‌درو يا حرف مصدرو تا بنه الى معناسنه‌در بچه غايت نيه دك
ونيجه يه دك ديمكدر * محصول بيت ميخانه يولنى نهايته دك بلمزدك يعنى كماليله
بلمزدك يوخسه بزم مستورلكمز و پرهيزكارلغمز نيه دك ونيجه يه دك اولوردى
حاصلى ميخانه‌لر يوللرى مجهولمز ايدى يوخسه بزم مستورلوب زاهد وعابد
وصوفى قالمه‌مز نيه دك ونيجه يه دك ايدى يعنى بو زمانه دك مستور قالميوب
رند عالم اولوردق (زاهد ار راه برندى نبرد معذورست * عشق كاريست كه
موقوف هدايت باشد * زاهد مبتدا ومعذور جزاى شرط وشرط وجزا خبر
مبتدا وبرندى نبرده متعلق ونبرد فعل شرط وعشق مبتدا وكاريست خبرى
وكه حرف رابط صفت * محصول بيت زاهد اكر رندلكه يول ايلتمزسه
معذوردر يعنى وادئ رندلكه داخل اولمزسه ورندلر مسلكنه سالك اولمزسه
معذوردر زيرا طريق عشق برايشدركه هداية الهيه‌يه موقوفدر يعنى رندلك
عشاق كاريدر عشق ايسه عطيهٔ ازليه‌دركه هدايت آلهيه‌يه موقوفدر اكا
ايسه هدايت اولمديكه بويوله كيره (بندهٔ پير مغانم كه زجهلم برهاند *
پير ما هرچه كند عين ولايت باشد * بندهٔ پير اضافتى لاميه‌درو مغانه اضافت
بيانيه كه حرف تعليل زجهلم ميم معنا جهتندن برهانده مقيددر ضمير
منصوب متصل معناسنه‌در يعنى مفعول صريحدر وزجهل غير صريحى
برهاند بونده فعل متعديدر قورتاردى ديمكدر رهانيدندن مصراع ثانى شرط

محذوفه جوابدر پير ما اضافتى لاميه‌درو عين ولايت بيانيه * محصول بيت
پير مغانك قوليم كه بنى جهلدن قورتاردى پس بزم پيرمز هرنه كه ايشلرسه عين
ولايت اولور يعنى پير مغانك هر ايشى محض ولايتدر (زاهد وعجب ونماز و من
ومستى ونياز * تا ترا خود زميان با كه عنايت باشد * بو بيتده اولان واولر
مكرر بياناولمشدر تا بونده عجبا معناسنه‌در ترا سنك ديمكدر را تخصيص
افاده ايدر با حرف صله كه بونده اسمدركم معناسنه عنايت اصلنده عنى
يعنى نك مصدريدر بناى مفعول وزنى اوزرينه كه زحمت وابتلا معناسنه‌در
اما استعمالرنده نظر والتفات معناسنه‌در * محصول بيت زاهد عجب ونمازله
دروبز مستى ونيازله وزخواجه جانانه خطاب ايدوب بيوررركه عجبا اورته‌دن
سنك نظر والتفاتك كيمه اولور يعنى ايكيمزدن قنغيمزه اولور نظر والتفاتك
زاهد مى اول صفتلرله يوخسه بكامى بو صفتلرله (دوش ازين فكر نخفتم كه حكيمى
ميكفت * حافظ ار مست بود جاى شكايت باشد * دوش دون كيجه نخفتم
بونده اويومادم معناسنه كه حرف تعليل حكيمى يا حرف وحدت * محصول
بيت دون كيجه بو فكردن اويومادمكه بر حكيم ديردى حافظ اكر باده ايچوب
مست اولورسه محل شكايتدر يعنى باده نوشلغى ترك ايليوب مستانه اولورسه
اندن شكوا ايدرز وله ايضا (ترسم كه اشك درغم ما پرده در شود * وين راز سر
بمهر بعالم سمر شود * درغم ما اصلنده درغم عشق ما ايدى ضرورت زنيچون
حذف اولندى پرده در وصف تركيبيدر دريدندن دالك فتحيله پرده يرتجى
ديمكدروين واو حرف عطف واين اسم اشارتدر عشق نهانى يه كه راز سربمهر
ديمكله اكا اشارت واندن كنايتدر بمهر مهرلى ديمكدر سمر تحسين لفظا يچون
كلمشدر بعالم با حرف صله ويا حرف ظرف سمر سينك وميمك فتحه‌لريله افسانه
وحكايت معناسنه‌در * محصول بيت قورقرمكه كوزياشى عشق غمندن بزم
پرده‌مزى يرتجى اوله يعنى پردهٔ ناموسمزى هتك ايليه وبو مهرلى يعنى كزلى
رازمز عالمه داستان اوله يعنى هيچ كمسه بلمديكى راز عشقمزى افشا ايليه
حاصلى قورقرمكه كوزياشى بزى رسواى عالم ايليه (كويند سنك لعل شود در
مقام صبر * آرى شود وليك بخون جكر شود * معلوم اوله كه لعل معدندن
چقدقده بو معهود رنكده اولمز ايمش صكره تازه جكر ايچنه قورلر ايمش كه
بورنكى كسب ايدر خواجه‌نك بخون جكر شود بيوردوغى بو معنايه اشارتدر
بو بيت عالمده كمال شهرتله مشهوردرشويله كه ضرب مثل حكمنه وارمشدر *
محصول بيت ديرلركه طاش صبر مقامنده لعل اولور يعنى مرور ايامله آدى
طاش ايكن لعل اسميله مسمى اولور خواجه ديركه بلى اولور اما خون جكرله

اولور یعنی برکشینك حالی منتظم اولوب سروسامان اوزره اولمغه نیجه زمان
صبر استر صبر ایسه آجیدر نته کم الصبر مر مشهوردر پس بخون جکر ایهام
طریقیله ذکر اولمشدر (در تنکنای حیرتم از نخوت رقیب * یارب مباد آن که
کدا معتبر شود * تنکنای نای معنای مصدریت افاده ایدر طار اراق دیمکدر
حیرته اضافتی بیانیه در نخوت تکبر و تعظم معناسنه در رقیبه اضافتی
لامیه در مباد نهی غائب اولمسون دیمکدرا کثر دعاده مستعملدر که حرف بیان
* محصول بیت حیرت طارلغنده یم رقیبك تکبر و تعظمندن یارب اول حال
اولمسون که کدا معتبر اوله یعنی یارب رقیب معتبر و محترم اولمسون بو مصرعده
زیاده مشهوردر (این سرکشی که در سر سرو بلند تست * کی با تو دست کوته
ما در کمر شود * سرکشی یا حرف مصدر که حرف رابط صفت سر سرو بلند
تست اضافتلری لامیه و بیانیه و لامیه در کی قچن دست کوته اضافتی
بیانیه در و مایه اضافتی لامیه کمر لغنده قوشقدر کاه اولور بل معناسنده
مستعملدر کمر کاه مقامنده * محصول بیت بو سرکشلك که سنك بلند قامتك
باشنده در یعنی سنك بلند قامتکده اولان سرکشلك و استغنا پس بزم قصه
الیمز قچن سنك بلکده اولور یعنی سنده که بو سرکشلك و استغنا وار بزم مالدن
واسبابدن قاصر الیمزی قچن در اغوش ایده بیلور یعنی حال بو ایکن سنکله بز
هم آغوش اولمق ممکن دکل (از هر کرانه تیر دعا کرده ام روان * باشد کز آن
میانه یکی کارکر شود * کرانه کنار معناسنه در تیر دعا اضافتی بیانیه کز آن
اصلنده که ازان ایدی که حرف بیان میانه بونده میان معناسنه در کار
اکر مؤثر معناسنه در * محصول بیت هر کناردن و هر جانبدن دعا اوقنی روان
ایلامشم یعنی دعا اوقلرینی اوچورمشم اوله که انلرك ارالرندن بریسی مؤثر اولوب
مرادم ال ویره (این قصر سلطنت که تو اش ماه منظری * سرها بر آستانهٔ
او خاك در شود * قصر سلطنت اضافتی بیانیه در که حرف بیان و یا حرف رابط
صفت تو اش شین ضمیر قصره راجعدر ماه منظری ماه ده ایکی وجه ممکندر
یعنی اضافت و عدم اضافت منظریده یا حرف خطاب این قصر سلطنت
مبتدا و سرها مبتدای ثانی و شود خبر ثانی و جملهٔ اسمیه خبر اول و شودك
فاعلی یعنی اسمی تحتنده سرهایه راجع ضمیر و خبری خاك در و بر آستانهٔ
او مفعول غیر صریحی و اضافتی لامیه و ضمیر غائب قصره راجعدر
* محصول بیت بو قصر سلطنت که سن انك ماه پیکر محبوبیسن یعنی آی
یوزلی کوزلیسین اول قصر سلطنتك آستانه سی اوزره باشلر قپو طپراغی اولور
یعنی عاشقلر کاله لری اول قصرك خاك دریدر (از کیمیای مهر تو زر کشت روی

من * آری بیمن لطف شما خاك زر شود * کیمیای مهر اضافتی بیانیه و تو به
اضافتی لامیه در بیمن با حرف سبب و یمنك لطفه اضافتی بیانیه در و شمایه
لامیه * محصول بیت سنك محبتك کیمیاسندن بنم یوزم آلتون اولدی یعنی
محبتکدن بکزم صرار دی بلی سزك لطفکز برکتیله طپراق آلتون اولور یعنی
برخاك بیمقدار ایکن سزك محبتکز سببیله زر سارا کبی مقبول اولدق (پس
نکته غیر حسن بباید که تا کسی * مقبول طبع مردم صاحب نظر شود *
مقبول طبع مردم اضافتلری لامیه لردر و صاحبه اضافتی بیانیه
* محصول بیت کوزللکدن غیری چوق نکته کرکدر که برکمسه صاحب نظر
خلقك طبعنك مقبولی اوله یعنی صاحب نظر همان حسنه التفات ایلمزلر بلکه
نیجه دورلو اخلاق و اطوار حسنه دخی کرك که طبعك مقبولی اوله بو بیتده
ظرف اراسنده زیاده مشهوردر (خواهم شدن بمیکده کریان و داد خواه *
کز دست غم خلاص من انجا مکر شود * کریان صفت مشبهه در اغلی اغلی
دیمکدر داد خواه وصف ترکیبیدر داد استیجی یعنی متشکی و متظلم کز اصلنده که
از ایدی که حرف تعلیل دست غم اضافتی بیانیه در و خلاص من اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر مکر ادات تمنی * محصول بیت میخانه یه اغلی
اغلی و شکایت ایده ایده یعنی اغلیه رق و شکایت ایده رك کدیسرم اوله که
غم الندن بنم خلاصم انده اوله یعنی باشد که غمدن انده خلاص اولدم (ای
جان حدیث ما بر دلدار باز کوی * لیکن چنان مکن که صبارا خبر شود *
بونده حدیثدن مراد قصه در مایه اضافتی لامیه بر دلدار اضافتی لامیه در
باز ادات تأکید * محصول بیت ای جان بزم قصه مزی جانان قتنده سویله
اما شویله ایله که صبایه خبر اوله زیرا صبا غماز در ایشیدیجك بزی عالمده استان
ایدر رسوا اولورز زیرا سر عشق جانا غمزی افشا ایدر (روزی اکر غمی رسدت
تنکدل مباش * رو شکر کن مباد که از بد بتر شود * روزی و غمی یالری وحدت
ایچوندر رسدت تا ضمیر مخاطبدر ضمیر منصوب متصل معناسنه سکا ایرشرسه
دیمکدر تنکدل کوکلی طار مباش نهی مخاطب اوله دیمکدر مباد نهی غائب
بتر بدتردن مخففدر * محصول بیت بر کون اکر سکا بر غم و غصه ایرشرسه
تنکدل اولمه یعنی کوکلکی غمناك ایلیوب وار شکر ایله اولمیه که یرامزدن
یرامز اوله یعنی هر نه کلورسه خدادن کلور آمدی شکر لازمدر اولمه که داخی
یرامز اوله (ای دل صبور باش و مخور غم که عاقبت * این شام صبح کردد
و این شب سحر شود * شامدن مراد فراق و هجراندر و صبحدن وصال
و شبله سحرده بویله در * محصول بیت ای کوکل صابر اول و غم یمه زیرا عاقبت

بو فراق وهجران اخشامی وصال صباحی اولور وفراق کیجه سی وصال
سحری حاصلی صبرایله که البته برکون هجران وصاله مبدل اولور (حافظ
چوناقهٔ سر زلفش بدست تست * دم درکش ارنه بادصبارا خبر شود * حافظ
منادی چو حرف تعلیل ناقهٔ سرزلفش اضافتلری بیانیه ولامیه در بدست
با حرف ظرف واضافت لامیه دردم درکش دم نفس دم درکش خاموش اول
طینمه دیجک یرده استعمال ایدرلر ارنه اکرنه دن مخففدر بو خسه معناسنه
عربیده وآلا دیرلر * محصول بیت ای حافظ چونکه ناقهٔ سرزلفی سنك
الکده در ساکت اول یوخسه بادصبایه خبر اولور وسنك سرزلف یار الکده
اولدیغنی خلقه داستان ایدر والکدن کیدوب محروم قالورسن یعنی وصالدن
هجرانه دوشرسن پس امدی خاموش اول که حالکه اغیار مطلع اولمسون
بادصبادن مراد افشای راز ایدن اغیاردر حاصلی وصال جانانی کمسیه
طیورمه بعض نسخه ده تخلص بیتی بویله بولندی (حافظ سر ز لحد بدر
آرد بپای بوس * کر خاك او بپای شمایی سپر شود * لحد لامك وحانك فتحه لریله
مقبره معناسنه درخاك او ضمیری حافظه راجع اولسه ولحده جائزلی سپرده
معناسنی سابقا تحقیق ایلدك ایدیکه چنکینك معناسنه در یعنی پایمال
* محصول بیت حافظ باشنی طشره چیقاریرایق اوپمکدن اوتوردی یعنی پای
بوس ایلمکیچون اکر انك مقبره سی طپراغی سزك ایاغکزه پایمال اوله حاصلی
سز که خاك لحدنی چکنسه سز اول لحددن باشنی قالدیرر ایاغکزاوپمکیچون
وله ایضا (روز هجران وشب فرقت یار آخر شد * زدم این فال وکذشت اختر
وکار آخر شد * مصراع اولك تقدیری روز هجران یار در زیرا شب روزه
معطوفدر هجرانك یاره اضافتی مصدرك فاعلنه ویامفعولنه اضافتیدر
فرقتکده یان بویله در آخر شد دوکندی دیمکدر یعنی تمام اولدی زدم این فال
بن بو فالی اوردم یعنی ایلدم یلدزده کذرایلدی یعنی دعا قبول اولهجق یرده
واقع اولدی سابقا بیان اولندی ایدیکه کف الخضیب دیرلر بر یلدز وار درکه
بروجك بریسنك بر درجه سی وار هر بارکه اول درجه یه وارسه هرنه دعاکه
اولسه اللهك امریله اول دعا مستجاب اولور لطیفه ایله دها اولورسه نته کم
بو بیتده واقعدر * بیت هر آن فالی که از بازیچه برخاست * چو اختر در کذشت
آن فال شد راست * کار آخر شد ایش تمام اولدی یعنی مراد حاصل اولدی
* محصول بیت یارك هجر اولدیغی کون ویامهجور اولدیغی کون ومفارق
اولدیغی کیجه رانك کسریله ویامفارق اولدیغی کیجه رانك فتحیله تمام اولدی
یعنی هجران کونی وفراق کیجه سی دوکندی تمام اولدی بن بو فالی اوردم

از بحر رمل

یعنی هجران وفراق دوکندی تمام اولدی دیمکی فال ایلدم یلدزده محز نیه
واقع اولدی مرادده حاصل اولدیکه اول مراد وصال یار ایدی کذشت
اخترك معناسی نحوست یلدزنك دوری بکدی وایش آخر اولدی دین
بو قصه نك اصلن بلمزایمش اختر کذشت ساعتنه راست کلدی معناسنه در
بونده دینده بلمزایمش (آن همه ناز وتنعم که خزان می فرمود * عاقبت در قدم
باد بهار آخر شد * آن همه اولقدر دیمکدر که حرف رابط صفت میفرمود
بیورردی یعنی ایلردی قدم باد بهار اضافتلری لامیه لردر اصلنده قدم صدق
باد بهار ایدی یعنی یمن ومبارکك معناسنه زیرا بو عبارتی آثار حسنه ایله
تفسیر ایلمشلر * محصول بیت اولقدر ناز وتنعم که خزان ایلردی عاقبت باد بهارك
مبارك قدمنده تمام اولدی بونده خزاندن مراد هجراندر وبهاردن وصال
یعنی اولقدر روزکار که هجران ممتد اولدی عاقبت ایام وصال یمنیله تمام اولدی
قدم بونده دولت معناسنه دردین قباسله عندی سویلمش (صبح امید که شد
معتکف پرده غیب * کو برون آی که کار شب تار آخر شد * صبح امید اضافتی
بیانیه درکه رابط صفت معتکف لغتده احتباس دریعنی کندینی بر یرده حبس
ایلمك اما بونده ملازمت مراددر پرده یه اضافتی لامیه وپرده نك غیبه
بیانیه کو خطاب عام طریقیله سویله صبح امیده برون آی طشره چق که حرف
تعلیل کارك شبه لامیه وشبك تاره بیانیه * محصول بیت امید صباحی
که پردهٔ غیبده منزوی اولدی یعنی امید امر معنوی در ظاهر وهویدا دکل
امدی صبح امیده سویله طشره چقسون زیرا قرانلق کیجه ایشی تمام اولدی
قرانلق کیجه دن مراد یأس ونا امیدلکدر امدی انك ایشی تمام اولدی
امدی مأمول ومرجو اولان احوال ظاهر وباهر اولسون که ضدی کندی
یعنی امید سزلك کندی امید اعتکافدن چقسون یعنی وصال مأمولمز ایدی
اما پردهٔ غیبده ایدی امدی چقسون که فراق ایشی تمام اولدی (شکر ایزد که
باقبال کله کوشهٔ کل * نخوت باد دی وشوکت خار آخر شد * شکر ایزد
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر که حرف تعلیل باقبال با حرف سبب
آخر شده متعلقدر اقبالك کله کوشه یه اضافتی لامیه در مجازا کله کوشه
ترکیب مزجیدر کله اضافتی بیانیه در نخوت باد دی لامیه لردر شوکت
حدت وشدت معناسنه در خاره اضافتی لامیه در * محصول بیت الله
شکر که کلك کله کوشه سی کلمکی سببیله یعنی ظهور ایلمسی سببیله قیشك
صوق یلینك تکبری ودکنك حدت وشدتی تمام اولدی صوق کندی ودیکنی
کل قاپلدی حاصلی بهار کلمکله هم صوق کندی وهم دیکن ناپیدا اولدی

كله كوشه اسنادی چچكلرك سلطانی اولمق اعتباریله نته كم خواجه
بیورمشدر* افسر سلطان بیداشد از طرف چمن* مقدمش یارب مبارك
باد بر سرو سمن (آن پریشانی شبهای دراز غم دل* همه در سایهٔ كیسوی
نكار آخر شد* پریشانی یا حرف مصدر شبهای درازه اضافتی لامیه
وبو پریشانلغی شبهای درازه اضافت مجازیدر ذكر محل وارادهٔ حال قبیلندندر
یعنی اوزون كیجه لرده كندینك پریشانلغی مراد درغم دل اضافتی لامیه در
سایهٔ كیسوی نكار لامیه لردر شبه نسبت سایهٔ كیسوی نكار خوب واقعدر
* محصول بیت اول اوزون كیجه لر پریشانلغی واول كركل غمی كه بوندن
اول وار ایدی جمیعا كیسوی نكار سایه سنده تمام اولدی سایهٔ كیسویه نسبت
مجازیدر مراد جانانك كندیسیدر یعنی نكارك سایه سنده اخر اولدی دیمكدر
(كرچه آشفتگی كار من از زلف ولیست* حل این عقده هم از روی نكار آخر شد
* آشفتگی یا حرف مصدر بونده پریشانلق معناسنه كاره و كارك منه اضافتی
لامیه لردر زلف وی ده بویله دروی ضمیر غائب جانانه راجعدر عقده دوكه
دیرلر بونده مراد كارك پریشانلغیدر* محصول بیت كرچه ایشمك پریشانلغی
زلف جاناندن ایدی بو عقده و پریشانلغك حلیده انك روینددر حاصلی
زحمت اندن ایدی رحمت دخی اندن اولدی (بعد ازین بر در میخانه روم با دف
وچنك* قصهٔ كه در دولت یار آخر شد* بر در میخانه بر حرف صله مصراع
ثانی مقام تعلیلده در كه رابط صفت دولت یار لامیه لردر* محصول بیت
بوندن صكره میخانه قپوسنه دف وچنكله كیدرم یعنی میخانه یه ذوق وشوقله
كیدرم یارك دولتنده تمام اولان قصهٔ غصه ایچون یعنی یارك دولتنده غم
وغصه تمام اولدی شمدیدن كرو میخانه یه صفا ایله كیدرم (باور نیست زید عهدی
ایام هنوز* قصهٔ هجر كه در وصلت یار آخر شد* باور كردن اینانمقدر بونده
اعتماد معناسنه اعتمادم یوق دیمكدر عهدیده یا حرف مصدردر ایامه اضافتی
لامیه در هنوز دخی دیمكدر قصهٔ هجر لامیه در كه رابط صفت ویا حرف بیان
وصلت یار اضافتی مصدرك فاعلنه ویا مفعولنه اضافتیدر* محصول بیت
ایامك بد عهدلكندن هنوز اینانمم واعتقادم یوقدر هجران قصه سی كه یارك
وصلتنده تمام اولدی یعنی وصلت یار سببیله فراق تمام اولدی یعنی بنه روزكارك
وفاسزلغندن اینانمم (ساقیا لطف نمودی قدحت پر می باد* كه بتدبیر
تو تشویش خمار آخر شد* قدحت پر می باد جملهٔ دعائیه علم بدیعده حشو ملیح
قبیلندندر كه حرف تعلیل بتدبیر با حرف سبب آخر شده متعلقدر تویه
اضافتی لامیه در تشویش خمار اضافتیده بویله در یعنی مصدر فاعلنه

مضافدر

مضافدر* محصول بیت ای ساقی لطف كوستردك قدحك پر می اولسون كه
سنك تدبیركله تشویش خمار آخر اولدی یعنی تمام اولدی ساقی یه قدحی پر می
اولسون دیمكله كندی یه دعادر زیرا واقع خمار ساقینك وبو باده در (در شمار
ارچه نیاورد كسی حافظرا* شكر كان محنت بیحد وشمار آخر شد* در شمار
در حرف صله شمار حساب* محصول بیت اكرچه حافظی هیچ بر كمسه حسابه
كتورمز یعنی اكا كمسه اعتبار ایلمز شكر كه اول معهود بی حد وشمار محنت
اولدی تمام محنت بیوردیغی خلقك آمد ورفتیدر بو محنتدن خلاص
اولدیغنه شكر ایدر زیرا خلقك آشنالغی باش اغریسیدر نته كم بیورمشدر* ع
آشنای خلق دردسرست وله ایضا (كرچه بر واعظ شهر این سخن آسان نشود
* تا ریا ورزد وسالوس مسلمان نشود* این سخن دیدیكی مصراع ثانینك
مضمونیدر تا بونده ادات توقیتدر مادام معناسنه ریا ورزدك مقدم مفعولیدر
وسالوس فاعلی ومسلمان نشودك مقدم خبری واسمی تحتنده سالوسه راجع
ضمیردر* محصول بیت كرچه شهرك واعظنه بو سوز آسان كلمز یعنی مشكل
كلور مادامكه سالوس وریایه امك چكوب سعی ایلر مسلمان اولمز حاصلی
سالوس ریا ایله مسلمان اولمز بو سوز واعظ سالوسه تعریضدر مصراع ثانینك
معناسی تا ریا وسالوس كسب ایدر یعنی ریا ایله مسلمان اولمزدن ومادامكه
ریا وسالوسه سعی ایدر مسلمان اولمزدن خطای فاحش ایتدیلر وبو خطا بونلره
واوسكنه دن ناشیدر یعنی ریا ایله سالوس بیننده اكثر نسخه ده واو موجود
اولمغه مغرور اولدیلر اما تركیبنده واو ایراد ایلمك فاسددر بلكه حین تقطعده
واو ظاهر اولور نته كم سابقا تفصیلی كچدی (رندی آموز وكرم كن كه نه چندان
هنریست* حیوانی كه ننوشد می وانسان نشود* كه حرف تعلیل هنریست
یاسی حرف نسبتدر هنره منسوب دیمكدر یعنی اول هنر كه رابط صفت انسان
نشودك مقدم خبری واسمی تحتنده حیوانه راجعدر بونده حیوان یانك
فتحیله اوقنور اصل اوزره* محصول بیت خواجه خطاب عام طریقیله
بیورر كه رندلك اوكرن وسخا وكرم ایله زیرا اولقدر هنرلی دكلدر یعنی اول دكلو
اهل هنر دكلدر بر حیوان كه شراب ایچوب انسان اولمز زیرا ایچمك رندلكدر
سخا وكرم ایلمك انسانیتدر پس بو ایكیدن خالی اولان هنرسز حیواندر
هنر لفظی یاء نسبی سز اكثر نسخه یه تابع اولوب هنرست یازدیلر خبری مبتدایه
حمل ایلمك صحت شرط اولدیغندن غافلر ایمش عفا الله عنهما (اسم اعظم
بكند كار خود ای دل خوش باش* كه بتلبیس وحیل دیو سلیمان نشود* اسم
اعظم عربیده لفظة الله در وهر دلده اسم ذات باری اعظمدر بكند كار خود

کندی ایشنی ایشلریعنی بواسم شریفه مشغول اولان اهل صلاح وفلاح
اولورصدق دلله شغل ایدرسه‌ا کانجه فوائدآثارخیرات حاصل اولورامارِیا
وتسلسله شغل ایدرسه‌ا کاهیچ فائده حاصل اولمزمصراع ثانی بومعنایی
مشعردر* محصول بیت اسم اعظم کندی ایشنی ایشلرای کوکل سن خوش
اول یعنی سن همان حق ایله اول حق سنی فراموش ایلمزتلبیس وحیله‌دن وریا
وزرقدن اجتناب ایله زیراتلبیس وحیله ایله دیوسلیمان اولمز زیرادیومهرا
سلیمانی حیله ایله آلدی سلیماندن اماسلیمان ایشنی ایده‌میوب مهری دریایه
آتدی وبنه اللهك امریله مهرسلیمانه نصیب اولدی نته‌کم بعض کتابلرده
مسطورومذکوردر حاصلی برشیئی اکه غیرمستحق برنااهلك النه دوشه اول
نااهلك یدنده قرارایلیوب برکون براهلنه دوشروبالجمله بونلر کیبیدن مراد
قصه‌دن حصه‌در (کوهرپاك ببایدکه شود قابل فیض * ورنه هرسنك
وکلی لؤلؤ مرجان نشود* کوهرپاك بیانیه‌درکه حرف بیان قابل فیض
اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدرسنکدن یای وحدت حذف اولنمشدرکلی
قرینه‌سیله لؤلؤ مرجان اف ونشرمرتب طریقیله مذکوردر* محصول بیت
انسانك اصلی وکوهری پاك کرکدرفیض قابل اوله یعنی فیضی قبول ایدوب
مستفیض اولمغله اصل وپاك کوهرکرکدریوخسه هرطاش وبالچق لؤلؤ
مرجان اولمز یعنی هربرطاش اینجو وهربربالچق مرجان اولمز حاصلی
کشینك ذاتنده استعدادوقابلیت کرك فیاضدن فیض قبول ایلیه
خواجه‌نك بوبیتی مشهورابیاتندندر (عشق میورزم وامیدکه این فن
شریف * چون هنرهای دکرموجب حرمان نشود* عشق میورزمك
مقدم مفعولیدر واو حرف حال امیدمیمك تشدیدیله درضرورت وزنیچون
اصل کلام امیدهمت درضرورت وزنیچون حذف اولندی که حرف بیان
این فن شریف یعنی عشق موجب حرمان اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر
* محصول بیت عشقه سعی ایدوب امك چکرم حال بوکه امید
واردرکه بوفن شریف که عشقدرغیرهنرلرکبی محروملغه سبب اولمیه زیرا
هنرسبب حرماندرنته‌کم خواجه بیورمشدر* بیت هنربلی عیب حرمان نیست
لیکن* زمن محرومترکی سائلی بود* ظهیر فاریابی* بیت مرا ازدست
هنرهای خویشتن فریاد* که هریکی بدکرکونه دارم وناشاد (دوش میکفت
که فردابدهم کام دلت* سببی سازخدایا که پشیمان نشود* که حرف بیان
مقول وقول سببی یا حرف وحدت ویا تنکیرخدایا منادی که حرف بیان
* محصول بیت دون کیجه سویلردی یارك کوکلك مرادینی ویریرم دیو ایمدی

یارب برسبب ایله که پشیمان اولمیه اوله که کوکلم مرادینی ویره (حسن وخلق
زخدا میطلبم خوی ترا* تادکرخاطرما ازتو پریشان نشود* خلقی یا حرف
وحدت ویا تنکیر* محصول بیت اللهدن سنك خویکك حسن خلقین استرم
یعنی حسن وخلق صاحبی اولدیغنی استرم دخی بزم خاطرمز سندن پریشان
اولمیه زیرابدخوی اولیجق بزی رنجیده خاطرایدرسین (ذره‌راتانبودهمت
عالی حافظ * طالب چشمهٔ خورشیددرخشان نشود* تابونده توقیت
ایچوندرمادام معناسنه همت عالی بیانیه‌درحافظ منادی وطالب چشمه
اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر وچشمهٔ خورشیددرخشان اضافتلری
بیانیه‌لردر* محصول بیت ذره‌نك مادامکه همت بلندی اولمیه ای حافظ
یلدراغن کونشك چشمه‌سنه طالب اولمزیعنی ذره‌نك همتی بلند کرکدرکه
یردن قالقوب کنشك ضیاسنده حرکت ایدوب مربی ومحسوب اوله خواجه
بوبیتده علوهمته ترغیب ایدروله ایضا (کفتم غم تودارم کفت غمت سرآید*
کفتم که ماه من شوکفتا اکربرآید* بوغزل تمام سؤال وجواب طریقیله واقع
اولمش بواسلوب علم بدیعدن برصنعتدرکه سؤال وجواب دیرلرسرآیددوکنه
وتمام اوله دعا مقامنده مستعملدرا کربرآیدا کرقولای کاورسه دیمکدرراست
کاورسه معناسنه‌ده مستعملدراماطلوع وخروج معناسندن خالی دکلدر
یعنی ایهام طریقیله واقع اولورنته‌کم بوبیتده بویله واقعدر (کفتم رخ تومابست
کفتاولی دوهفته* کفتم بمن نماید کفتا اکربرآید* بمن نماید استفهامدر
کورندی دیمکدرا کربرآید قولای کاورسه راست کاورسه دیمکدر
* محصول بیت جانانه دیدم سنك غمك طوتارم جانانده دیدی غمك دوکنه
وتمام اوله دعادرغمك کتسون وتمام اولسون دیمکدربودعاده ایکی معنا
ملحوظدروصال میسراوله وغمدن خلاص بوله‌سن دیمك اوله وبنی سومدن
فراغت ایدوب وغمدن قورتلاسن دیمك اوله حاصلی ایکی معنایله انشا
طریقیله واقعدراخبارطریقیله اخذ ایدوب غمدن خلاص بورلورسن دین
بیخبرامش جانانه دیدمکه بنم ماهم اول یعنی ماه کبی اوستمه طالع اول جانان
دیدی اکرقولای کاورسه یعنی طالعك ساعد اولورسه سنك ماهك اولوب
اوستنه برصالوب طلوع ایده‌یم (کفتم زمهربانان رسم وفابیاموز* کفتازماه
رویان این کارکمترآید* مهربانان الف ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت
اولدیغیچون دلبران مهربانان دیمکدررسم وفا اضافتی لامیه‌درماهرویان
تقدیری دلبران ماهرویاندریعنی رسم وفا کمترآید هیچ کلمزدیمکدرنته‌کم مکرر
بیان اولمشدر* محصول بیت جانانه دیدم مهربانلردن وفارسمنی اوکرن اولده

دیدیکه ماه رولردن بوایش هیچ کلز یعنی ماهرولر وفادار اولمز جفا کار اولور
بونك معناسی اکسك کاوردین لر زیاده اکسك سویلشلر (کفتم که بر خیالت
راه نظر ببندم * کفتا که شب روانست از راه دیکر آید * راه نظر بیانیه
ویالامیه در مجازا ببندمك مقدم مفعولیدر شب روان وصف ترکیبیدر
رویدندن کیجه یوریجی اکثریا اوغریده استعمال ایدرلر * محصول بیت دیدمکه
خیالنه نظر یولن بغلرم یعنی خیالك داخل اولدیغی کوز یولن بغلرم تا که خیالك
کوز یولندن کوکاه وارمسون جانان دیدیکه بنم خیالم شبرودر یعنی عیار
پرفن و بسیار دانشدر برغیری یولدن داخل اولور یعنی عشق و محبت همان
کورمکله اولمز بلکه آدم قولقدنده عاشق اولور حاصلی تعشق همان نظره
منحصر دکلدر ایشتمکله ده اولور (کفتم که بوی زلفت کمراه عالم کرد * کفتا اکر
بدانی هم اورهبر آید * کفتمدن صکره کان که عبارتلری مقول قول بیننی
ربط ایچون حرف بیاندر بوی زلفت لامیه لردر کمراه عالم اضافتیده بویله در
کمراه یولی آزمش یعنی یولن یتورمش کمسه یه دیرلر میم متکلم معناجهتندن
کرد فعلنه مقیددر ضمیر منصوب متصل معناسنه اومبتدادر رهبر مبتدای
ثانی و جملهٔ فعلیه خبر ثانی و ثانی خبریله خبر اول پس جملهٔ صغرو کبر جواب
شرط اولدی و جملهٔ شرط و جواب مقول کفتادر * محصول بیت جانانه دیدمکه
سنك بوی زلفك بنی کمراه عالم ایلدی جانان دیدی اکر بلورسن سکا بوی
زلفمدر قولاوزلق ایلین یعنی کنه بوی زلفمدر سکا طریقه دلیل کان (کفتم
خوشا هوایی کز باغ عشق خیزد * کفتا خنك نسیمی کز کوی دلبر آید *
خوشا الف بونده مبالغه افاده ایدر هوایی یا حرف وحدت کز اصلنده که
ازایدی که رابط صفت باغ عشق اضافتی بیانیه خنك خانك و نونك ضمیله
مبارك معناسنه نسیمی یا حرف وحدت کز که حرف رابط صفت * محصول بیت
دیدم نه خوشدر بر هوا که باغ عشقدن قالقار یعنی ظاهر اولور دیدی بر نسیم
مبارکدر که کوی دلبردن کلور و یا مبارك نسیمدر که کوی جانانددن کلور
(کفتم که نوش لعلت ما را بارزو کشت * کفتا تو بندکی کن کو بنده پرور آید * نوش
طاتلی وبال معناسنه کاور لعلدن مراد لبدر تشبیه طریقیله نوش لعل
بیانیه در تای خطابه اضافت لامیه ما را کشتك مقدم مفعولیدر و بارزو
غیر صریحی بندکی یا حرف مصدر یعنی تربیه ایدیجی کوده ضمیر غائب و آیدده
ضمیر مستتر نوش لعله راجعدر * محصول بیت دیدمکه نوش لعلك بزی آرزو ایله
دیلدی یعنی لبك آرزوسیله هلاك اولدق دیدیکه سن بنده لك ایله یعنی
بنده یه لازم و اظهار وظیفه ایله که نوش لعلم بنده پرورلك ایلر یعنی سن وظایف

عبودیتی وجوده کتور که بنم نوش لبم سنی تربیه ایدر و محروم قومز (کفتم
دل رحیمت کی عزم صلح دارد * کفت بکس مکو این تا وقت آن در آید * دل
رحیم اضافتی بیانیه در و تایه اضافت لامیه عزم صلح مصدرك مفعولنه
اضافتیدر بکس مکویك مفعول غیر صریحی در و این مقول قول تا بونده
الی وحتی معناسنه در آن اسم اشارتدر عزم صلحه در آید که دیمکدر
* محصول بیت دیدم سنك اسر کیجی کوکلك قچن صلحه عزم ایدر یعنی نه وقت
صلحه نیت ایدوب میل ایدر دیدی کمسه یه بونی سویلمه تا صلح وقتی کلنجه یعنی
سنکله مصالحه ایدرز اما کمسه یه بورایی آچه چاق صلح اید نجه (کفتم زمان
عشرت دیدی که چون سر آمد * کفتا خموش حافظ کین غصه هم سر آید *
زمان عشرت اضافتی لامیه دیدی فعل ماضی مفرد مخاطب بونده اخبار
وانشایه محتملدر که حرف بیان چون واو اصلیه ایله کیف معناسنه در نیجه
دیمکدر سر آمد دوکندی و تمام اولدی دیمکدر خموش فعل امر مفرد مخاطب
ایسم اول دیمکدر کین که حرف تعلیل سر آید دوکنور و تمام اولور دیمکدر یعنی
ای حافظ زمان عشرت تمام اولوب کتدیسه زمان غصه و غمده قالمز دیمکدر *
بیت شاد برانم که درین دیر تنك * شادی و غم هر دو ندارد درنك ولهٔ ایضا
(هر کرا با خط سبزت سر سودا باشد * پای ازین دائره بیرون ننهد تا باشد *
با خط با بونده حرف صله در خط سبز اضافتی بیانیه سر سودا اضافتیده بویله در
ننهدك پای مقدم مفعول صریحیدر و این دائره غیر صریحی و بیرون مفعول
فیه در تا حرف توقیت * محصول بیت هر کیمك که خط سبزکه یعنی تازه صقل که
سودا جهتی اوله یعنی محبتی اوله ایاغنی بو دائره دن طشره قومز مادامکه
حیاتده اوله یعنی سنك دائرهٔ خطك محبتی ترك ایلمز حاصلی سنی سون اولنجه
سکا عاشقدر خطدن مراد جانان کندیدر ذکر جزؤ و ارادهٔ کل قبیلندندر بوکا
مجاز مرسل دیرلر صقله دائره اطلاقی یوزك اطرافنی احاطه ایدوب دائره
شکلنده اولدیغیچوندر (من چو از خاك لحد لاله صفت بر خیزم * داغ
سودای توام سر سویدا باشد * لاله صفت لاله وش دیمکدر مراد داغدار
اولمقدر داغ سودا اضافتی بیانیه در و تویه اضافتی لامیه سر سویدا
اضافتیده بیانیه در سویداسینك ضمی واوك فتحی و یانك سکونیله یورکك
اچنده اولیشمش قاره قان پاره سنه دیرلر هر حیوانك یورکنده اول اولور
دیرلر که الله تعالی قوت درکهٔ اول قاره قانده قومشدر والعلم عند الله
* محصول بیت من که مقبره طپراغندن لاله کبی داغدار قالقام سنك سودا
و محبتنك داغی بنم سویدامك سری اولور یعنی اولزمانده سنك عشق و محبتك

از بحر رمل

مری درون دلده اولور حاصلی اولکه دلدن محبتنك كثرتندن بیكی كبی
دلده مستور ومكتوم اولور (تا كی ای كوهر یكدانه روا میداری * كز غمت
دیدهٔ مردم همه دریا باشد * جوهر یكدانه اكثری لؤلؤده استعمال ایدرلر در
یتیم معناسنه دیدهٔ مردم اضافتی لامیه در همه مردمی تأكید واقع اولمش
مردمله دیده جمعی خوب واقع اولمش دیده دریا اولمقدن مراد كثرت بكا
وكریه در * محصول بیت ای كوهر یكدانه قنغانه دك جائز طوتارسن كه سنك
غمكدن خلقك كوزی دریا اوله یعنی نیجه یه دك جمیع خلقك كوزلرندن سنك
غمكدن دریالرجه یاشلر روان ارلدیغنی روا كوررسن مراد طلب شفقت
ومرحمتدر بعض نسخه ده بو بیت بویله واقع اولمش (توخود ای كوهر یكدانه
كجایی آخر * كز خیال تو مرا دیده چو دریا باشد * خود بونده تحسین لفظ
ایچون كلمشدر اخرده بویله در كز كه حرف بیان باشد بونده است معناسنه
ادات زمانیه در * محصول بیت سن ای كوهر یكدانه قنده سنكه سنك
خیالكدن بنم كوزم دریا كبی اولدی یعنی سنك خیالك خاطرمه كلدیكندن
بی اختیار شولقدر چوق اغلدمكه كوزم دریا اولدی كل امدی بزی بو كریه دن
خلاص ایله (ظل ممدود خم زلف توام بر سر باد * كاندران سایه قرار دل
شیدا باشد * ظل ممدود اضافتی بیانیه خم زلف تو اضافتلری لامیه لردر میم
متكلم معنا جهتندن سره مقیددر بر سرم باد دیمكدر كاندران كه حرف تعلیل
اندر ادات ظرفیه آن اسم اشارتدر سایه یه كه ظل ممدوددن عبارتدر قرار
دل شیدا اضافتلری لامیه وبیانیه لردر * محصول بیت سنك زلفك بو كلنك
اوزامش وچكلمش كولكه سی باشم اوزره اولسون یعنی سایهٔ زلفك بنم باشم
اوزرندن كتمسون زیرا دل شیدانك قراری اول سایه ده در یعنی بنم دل
شیدامك قرارگاهی سنك خم زلفك اولدیغیچون ظل ممدودی باشمدن اكسك
اولمسون حاصل جانانك سایه سی دائم اوستمده اولسون دیمكدر زیرا زلف انك
اسباب حسنندن وانك لوازمندندر (از بن هر مژه ام آب روانست بیا * اكرت
میل لب جوی وتماشا باشد * بن بانك ضمیله هر نسنه نك دیبنه دیرلر
هر مژه یه اضافتی لامیه در آب مبتدا وروان خبری واز بن روانه متعلق بیا
مصراع ثانی یه مرهوندر اكرت تا ضمیر مرفوع متصل وضمیر منصوب
متصل اولمغه قابلدر اكر سنك واكر سكا معناسنه میل لب جوی اضافتلری
لامیه لردر تماشا لب جویه معطوفدر * محصول بیت بنم هر كرپیكمك دبندن
آب رواندر یعنی كوزم یاشی اقار كل اكر سنك ایرمق كنارنه وتماشایه میلك
اولورسه یعنی لب جوی وتماشایه مائلسك كل بنم كوزم یاشی ایرماغنی سیر ایله

(چون دل من دمی از پرده برون آی ودر آی * كه دكر باره ملاقات نه پیدا باشد *
دمی یا حرف وحدت بر نفس وبر ساعت دیمكدر آی فعل امر مفرد مخاطب كل
دیمكدر آیندن واو حرف عطف داری بونده ده ای مذكور كبی در امادر
لفظنه مقارن اولمغله ایچری كیر معناسنه در كه حرف تعلیل باره كره
معناسنه در دكرباره بر كره دخی دیمكدر ملاقات مفاعله بابندن مصدردر
بولشمق دیمكدر نه ادات نفی در معنا جهتندن باشده مقیددر پیدا باشد
تقدیرنده در * محصول بیت بنم كوكلم كبی بر نفس پرده دن طشره كل یعنی
نستردن طشره چیق وبنم تنك وتاریك كلبه مه كیر زیرا بردخی بولشمق
ظاهر دكلدر كه جائزدر كه اولم وبردخی بری بریمزی كورمیه وز (چشمت از ناز
بحافظ نكند میل آری * سر كرانی صفت نركس رعنا باشد * آری اوت
دیمكدر مصراع ثانی یه مرهوندر سر كرانی باش آغرلغی یعنی آغرباشلی اولمق
صفت نركس شهلا صفتنك نركسه اضافتی لامیه ونركسك شهلایه بیانیه
شهلا اشهلك مؤنثیدر قویون الا كوزلی معناسنه * محصول بیت سنك
چشمك نازدن وتكبردن حافظه میل ایلمزیلی آغرباشلی اولمق نركس شهلانك
صفتیدر یعنی سنك چشمك نركس شهلادر وسر كرانلق انك صفتیدر امدی
حافظه نظر صالوب التفات ایلمزسه غریب دكل زیرا آغرباشلی اولنلردكه
كمسه یه التفات ایلمزلر ولها ایضا (چو افتاب می از مشرق پیاله بر آید * زباغ
عارض ساقی هزار لاله بر آید * چو ادات تعلیل افتاب می اضافتی بیانیه در
مشرق پیاله ده بویله در بر آید بونده طلوع ایلیه باغ عارض ساقی اضافتلری
بیانیه ولامیه در بر آید بونده چقار دیمكدر یعنی ظاهر اولور وبتر * محصول
بیت چونكه شراب افتابی یعنی شراب پیاله مشرقندن یعنی پیاله دن
طلوع ایلیه یعنی ظهور ایلیه ساقینك عارضی باغندن بیك لاله ظاهر اولور
یعنی باده سورتندن روینك قزلی قزل وآغی اغ اولور (نسیم در سر كل بشكند
كلالهٔ سنبل * چو از میان چمن بوی آن كلاله بر آید * كلاله فارسیده اول
صاچه دیرلر كه باشله اوریله وقورودقدن صكره اچلروطرایه لر پس زنجیر
شكلن باغلر عربجه مجعد دیرلر وپهلویجه نفوله كلالهٔ سنبل اضافتی بیانیه
وبالامیه در مجازا آن كلاله بوردیغی كلالهٔ جاناندر بر آید بونده چقه یعنی
ظهور ایلیه * محصول بیت نسیم كلك باشنده كلالهٔ سنبل شكست ایدر یعنی
بوزلره تحقیر ایدوب اعتبار ایلمز چونكه چمن اورته سندن جانانك كلاله سی
قوقسی ظاهر اوله یعنی جانانك بوی كلاله سی وارایكن كاه وسنبله اعتبار
یوق كلاله پرچم معناسنه دردین معلوم اولدیكه كلالهٔ بلمزامش (ز كرد خوان

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلاتن

نسکون فلك طمع مکن ای دل* که بی ملالت وصد غصه یك نواله برآید*
کردخوان دالك سکونیله سینی وسفره کردخوان نسکون فلك اضافتلری
بیانیه لردر نکون باشی اشاغی معناسنه در طمع مکنك مقدم مفعولیدر
ومصراع ثانی یه مرهوندر که حرف بیان نواله بونده لقمه معناسنه در
*محصول بیت باشی اشاغی فلك سفره سندن ای کوکل طمع طوتمه که
ملالتسز ویوز غصه سز بر نواله یعنی بر لقمه حاصل اولور یعنی دنیاده زحمتسز
برنسنه حاصل اولمز بونده کردلك دالنی مکسورا اوقیوب کنار واطراف معناسنه
طوتنلر کناردن اوتنمشلر مصراع اولك آخرینی طمع مدار دلادین وامید نتوان
داشت دین خراب ناموزون یازمشلر عفا الله عنهما (شکایت شب هجران نه
آن حکایت حالست* که شمهٔ زبیانش بصد رساله برآید* شکایت شب هجران ردسروری
اضافتلری لامیه لردر یعنی شکایتك شب هجرانه مصدرك مفعولنه ردشمعی
اضافتیدر حکایت حال اضافتیده بویله در که حرف بیان شمهٔ یا حرف وحدت
بیانش شین ضمیر حکایت حاله راجعدر بصد رساله برآیده متعلقدر برآید بونده
حاصل اوله دیمکدر* محصول بیت هجران کیجه سنك شکایتی اول
حکایت حال دکلدر که برشمه وذره سی یوز رساله وکتاب ایله حاصل اوله یعنی شب
هجرانك حکایت حالی دفترلره ورساله لره صغمز مننه سنده شمه ده اولان همزه
وحدت ایچون دردین زائد سویلمش (کرت چو نوح نبی صبر هست برغم
طوفان* بلا بکردد وکام هزار ساله برآید* کرت تا ضمیری معناده صبره ردشمعی
مقیددر کر صبرت هست تقدیرنده مصراع ثانی جواب شرطدر* محصول
بیت اکر نوح پیغمبر کبی طوفان غمنه صبرك وارایسه سنده بلا دونر وبیك یللق
مراد حاصل اولور یعنی روزکارك شدت وحدتنه صبر ایلمك سببیله هر مراد
ال ویرر مصراع اولده غم لفظنی ایراد ایلمینلر اوزان احوالندن غافللر ایمش
هزار ساله بیوردیغنده حضرت نوح پیغمبرك عمرنه اشارت وار (بسعی خود
نتوان بردپی بکوهر مقصود* خیال بود که این کار بی حواله برآید*
پی بونده یول واثر معناسنه دروبردن معناسنه در خیال بود تقدیری
خیالم بودایدی که حرف بیان این کار یعنی کوهر مقصوده یول ایلمك حواله
اصلنده حوالهٔ تقدیر ایدی محصول بیت کشی کندی سعییله کوهر مقصوده
یول ایلمك ممکن دکل خیالم بویله ایدی که بو ایش تقدیر خدایه حواله سز
حاصل اوله اما بویله دکل بلکه جمیع امور حکم قضا وقدره موقوفدر آنسز
اولمز مصراع اولده پی لفظنی ایراد ایلمینلر بحر مجتثك اوزانی بیلمنی تشخیص
ایلمزلر ایمش (نسیم لطف تو کر بکذرد بتربت حافظ* زخاك کالبدش صد هزار

ناله برآید نسیم لطف اضافتی بیانیه در وتو به اضافتی لامیه بتربت حافظ
با حرف صله بکذرده متعلق واضافت لامیه در خاك کالبد اضافتی بیانیه
وشینه اضافتی لامیه در کالبد کاف عجمیله ولامك فتحی وضمیله قالبك
معجمیدر وبعضلر امر بالعکسدر دیدیلر یعنی قالب کالبدك معربیدر دیدیلر
حاصلی قالب لامك فتحی وکسریله جسمه دیرلر* محصول بیت سنك لطفك
نسیمی حافظك تربه سنه مرور ایدوب اوغرر سه انك جسمی ترابندن یوز بیك
ناله چقار یعنی سنك لطفك نسیمندن حیات بولوب خاك وجودینك
هر برذره سی شوقدن ناله وافغانه کله وله ایضا (سرو چمان من چرا میل چمن ازبحر رجز
نمیکند* همدم کل نمیشود یاد سمن نمیکند* سرو چمان اضافتی بیانیه چمان مفتعلن مفاعلن
صفت مشبهه در چمیدندن صالنق وتفرج ایلمك معناسنه منه اضافتی مفتعلن مفاعلن
لامیه در میل چمن اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر همدم کل اضافتی
اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر یاد سمن مصدرك مفعولنه اضافتیدر
*محصول بیت بنم صالنجی سروم نیچون چمنه میل ایلمز یعنی چمن سیرنه مائل
دکل کله نیچون مقارن اولمز سمنی نیچون اکمز یعنی اول بهار درنیچون طشره
چقوب چایر وچمن سیرینی ایلمز سرو چماندن مراد خدادر دین جاهل عجب
جری جاهل ایمش که بی پروا خدایه هرنه اسم وهرنه صفت اولورسه اطلاق
ایدر اعاذنا الله توفیقی اولدیغنه عالم اولمدیغندن بویله خطالر ایدر (تا دل هرزه ردشمعی
کرد من رفت بچین زلف او* زان سفر دراز خود عزم وطن نمیکند*
تا زمانده ابتدای غایت ایچوندر عربیده منذ کبی دل هرزه کرد اضافتی
بیانیه در هرزه کردبی فائده کزیجی یللر اوکمز معناسنه در چین زلف
او اضافتلری لامیه لردر سفر دراز اضافتی بیانیه در وخوده اضافتی لامیه
عزم وطن مصدرك مفعولنه اضافتیدر* محصول بیت بنم عبث برلره
کزن کوکلم جانانك چین زلفنه واردیغی کندیگك اول اوزون سفرندن
وطننه قصد ایلمز یعنی چین زلف جانانه سفرندن وطن قدیمی یاد ایلیوب
اکا عزم ایلمز سفر دراز بیوردیغی چین عبارتنه کوره در زیرا چینده ایهام
واردر تأمل (دل بامید وصل تو همدم جان نمیشود* جان بهوای کوی تو
خدمت تن نمیکند* امید وصل تو اضافتلری لامیه لردر همدم جان اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر هوای کوی تو اضافتلریده لامیه لردر خدمت تن
مصدرك مفعولنه اضافتیدر* محصول بیت کوکل سکا واصل اولمق امیدیله
جانه یار اولمز یعنی جانه اعتبار ایلمز جان دخی سنك محلك آرزوسیله تنه خدمت
ایلمز یعنی تنه استغنا ایدر (پیش کمان ابرویش لابه همی کنم ولی* کوش

کشیده است ازان کوش بمن نمیکند * پیش کمان ابرویش اضافتلری لامیه
و بیانیه‌لردر لابه بونده تملق معناسنه‌در یعنی یالتقلمق کوش کشیده اصل
کلام کوش کشیده است در ضرورت وزنیچون شینی حذف ایلمشدر
اصطلاحلرنده قولاغی بورلمش دیمکدر زیرا کشیده بونده مبنی للمفعول
معناسنه‌در بورلمش دیمکدر ازان بونده ادات تعلیلدر کوش بمن نمیکند
قولاغین بکا طوتمز یعنی سوزم دکله‌مز * محصول بیت جانانک کمان ابروسی
اوکنده وقتنده چوق تملق ایدوب یلواردم اما انک کمان ابروسنک قولاغی
چکلوب بورلمشدر انکیچون قولاغین بکا طوتوب سوزم دکله‌مز کمانک ایکی
باشلرینه کوش دیرلر که اولور که یایک باشلری آتلور پس بر مقدار بوری
ویررلر که طوغریله بعنی قاشلرک اوجلریده صاج جانبنه بورلمش شکلی
اولور و کمانه تشبیه طریقیله ایکی ابرونک اوجلرینه کوش اطلاق ایلمش حاصلی
قولاغی بورلدیغندن قولاغین بکا طوتوب سوزمی دکله‌مز دیمکدر (آدی کاه طره
اش کردم وازسر فسوس * کفت که این سیاه کج کوش بمن نمیکند * کاه کاف
عجمینک کسریله شکایت معناسنه‌در و یاسی حرف تنکیر و وحدت ایچون دین
سوء ظن ایلدی فسوس بونده لطیفه و تمسخر معناسنه‌در که حرف رابطه قول
وقول سیاه کج ایکی معناده مستعملدر بریسی اکری قرا و بریسی خاین قرا
بونده ایکیسنه ده محتملی وار * محصول بیت دون جانانک طره سندن شکایت
ایلدم جانان بکا لطیفه و تمسخر جهتندن دیدیکه بو اکری خائن قاره قولاغین
بکا ایلمز یعنی سوزم طوتمز و سوزم دکله‌مز (چون زنسیم میشود زلف بنفشه
پرشکن * وه که دلم چه یاد آن عهد شکن نمیکند * زلف بنفشه اضافتی
بیانیه‌در شکن بوزم و بوکم معناسنه‌در بنفشه خود بورلمشدر و بوکلمشدر
و مخففا مقامنده مستعملدر که حرف بیان چه بونده چرا معناسنه‌در یاد آن
اضافتی مصدرک مفعوله اضافتیدر زیرا یاد ذکر معناسنه‌در عهدشکن
وصف ترکیبیدر شکنیدندن عهد صیحی یعنی نقض عهد ایدیجی معناسنه
* محصول بیت چونکه نسیم صبادن زلف بنفشه پرشکن اوله یعنی بنفشه
آچلوب اول بهار اوله حیف که کوکلم نیچون اول عهدشکن جانانی اکماز یعنی
شکن زلف بنفشه‌یی کوریجک کوکلم عجبا نه اول نقض عهد ایلین جانانی
اکماز ظاهردر که کوکلم اندن کای ازایله متاذی اولمشدر که بهار زماننده آنی
اکماز (ساقی سیم ساق من کرهمه درد میدهد * کیست که تن چو جام می جمله
دهن نمیکند * ساقینک سیم ساقه اضافتی بیانیه‌در سیم ساق وصف
ترکیبی منه اضافتی لامیه‌در درد شرابک یاتلغی تن نمیکندک مفعول اولی

ودهن

ودهن مفعول ثانیسی * محصول بیت بنم ساقی سیم ساقم اکر جمله درد
ویروب صاف ویرمزسه کیمدر که جسمنی وتننی جام می کبی باشدن باشه آغز
ایلمیه یعنی صوندیغی دردی ایچمکدن اوتوری باشدن باشه آغز اولمیان
کیمدر یعنی اندن هر نه کاورسه خوشدر اکر زهر و اکر تریاق (لخلخه سای شد
صبا دامن پاکت از چه رو * خاک بنفشه زار را مشک ختن نمیکند * لخلخه
خوش قوقلی ترکیبدر اما صوق دورتنورلر صاچنورلر قوقنورلرذی صفا
لخلخه سای وصف ترکیبی درسایدندن ازمک و سورمک معناسنه مشکسا
و عنبرسا بو قبیلدندر مشک و عنبر ازیجی دیمکدر زیرا ازیلدیکی حینده آرتق
قوقو ویرر دامن پاکت اضافتلری بیانیه و یا لامیه‌در از چه رو نه یوزدن یعنی
نه سببدن خاک بنفشه زار بنفشه لک کازار کلاک و لاله زار لاله لک کبی مشک ختن
اضافتی لامیه‌در * محصول بیت صبا لخلخه سای و مشکسای و عنبرسای
اولدی یعنی خوش قوقولر و کوزل رایحه‌لر کتوردی یعنی بهار زمانی اولدیکه
صبا انواع رایحه‌لر کتوره‌جک زماندر پس صبا بویله اولیجق سنک دامن
پاکک نه ایچون و نه جهتدن خاک بنفشه زاری مشک ختن ایلمز یعنی صبا
بر هوایی یلوب یوپروجی نسنه ایکن لخلخه سای اولوب کوزل وطنلو قوقولر
کتوردیکی تقدیرجه سنک دامن پاکک بنفشه زاری نیچون مشک ختن ایلمز
سن خود روح مجسم سین بعض نسخه‌ده بر بیت بولندی که قافیه‌سی بیت
سابقک قافیه‌سی کبی لیکن تتمیم فائده ایچون بونده ایراد ایلدک (باهمه عطر
دامنت آیدم از صبا عجب * کز کذر تو خاک را مشک ختن نمیکند * عطر
دامنت اضافتلری لامیه‌لردر کز که حرف بیان کذر تو اضافتی لامیه‌در کذر
اسمدر کچمه و اوغرامه معناسنه * محصول بیت سنک اتککنک بو قدر قوقوسیله
صبادن بکا عجب کاور که سنک کچوب کیتمکلکدن طپراغی مسک ختن ایلمز
یعنی صباسنک اتککدن عطر آلوب کذر کاهک ترابنی مسک ختن ایلمدیکی
بکا عجب کاور زیرا سنک دامنکدن صافی مسک و عنبر یغار (دست کش جفا
مکن آب رحم که فیض ابر * بی مدد سرشک من در عدن نمیکند * دست کش
جفا اضافتی لامیه‌در دست کش مغلوب و مقهور معناسنه استعمال ایدرلر
آب رحم آب رویم معناسنه‌در یعنی عرض و کوزدن یوز اوزره آقن یاش
بونده ایهام طریقیله مذکوردر تأمل که حرف تعلیل فیض ابر اضافتی
لامیه‌در بونده فیض ابردن مراد یغموردر مدد سرشک من اضافتلری
لامیه‌لردر در عدن اضافتیده بویله در عدن یمن دیارنده برشهرک اسمیدر که
دریاسندن ایو انجو چقار اکرچه مشهوردر بودر که ایو انجو بصره دکزندن چیقار

هرمزده وبحرینده واول اطرافده واقع دریادن چقان انجوایدودر دیرلر
والعهدة على الراوى ✻ محصول بيت بنم آب رويمى جفايله مغلوب ومقهور
ايله يعنى آب رويمى صيانت ايله زيرا بولدك فيضى كه يغمورد بنم سرشكم
مددسزدرعدن ايلمز يعنى آب رويم كه سرشكم نتيجه سيدر آنى رعايت ايله
كه درعدن تحصيلنه كرك اولور خواجه قطرات اشكنى درعدنه تشبيه ايلمش
مصراع اولك آخرى زفيض تو يازوب مجموع بيتك معناسنى جفاال چكمسون
ايتمه كه بنم بكاغم صويى سنك فيضكدن بنم كوزم ياشى مددسزدر عدن
ايلمز دين معناسنى انجق كندى بيلورومنه سنده يعنى جفادن ال چكمه
ديديكى بوندن اغريدر عفا الله عنهما (كشته غمزه توشد حافظ ناشنيده پند ✻ — رديف روزى
تيغ سزاست هركادرد سخن نميكند ✻ كشته غمزه تو اضافتلرى لاميه لردر
حافظ ناشنيده اضافتى بيانيه در تيغ مبتدا سزاست خبرى هركرا اصلنده
هركراكه ايدى كه ضرورت وزنيچون كه حذف اولدى دردسخن اضافتى
لاميه دردردسخن نميكند سوزدردليسى دكل يعنى سوزى دكلیوب قبول ايلمز
سخن بونده سينك ضمى وخانك فتحيله اوقنمق كرك قافيه ضرورتيچون
✻ محصول بيت پند ايشيدوب دكلين حافظ سنك غمزه لك مقتولى اولدى يعنى
سوزقبول ايلمديكيچون سنك غمزه قتالك آنى قتل ايلسه لايقدر زيرا تيغ
لايقدر هركمسه يه كه انك سوزدردى اولمز يعنى سوزدردليسى اولوب سوز
قبول ايلمينه قليچ لايقدر پس حافظ پند ونصيحت قبول ايلمديكيچون اكا تيغ
لايقدر مصراع ثانينك معناسنده هركمه كه سوزتأثير ايلمز تيغ لايقدر ديوب
ومنه سنده درد مضاف اولمق اولى واظهردر ديوب ودرد بونده تأثير
معناسنه دردين دردسخندن خبردارد كل ايمش وله ايضا (دل ما بدور رويش — رديف ميم
زچمن فراغ دارد ✻ كه چوسرو پاى بندست وچولاله داغ دارد ✻ بدوررويش
با حرف ظرف دارده متعلق دوربونده زمان معناسنه در وجائزدركه
دوردن مراد دوريعنى حسن وجمال اوله اكرچه كه رويك تند ويرينه اشارتدن
خالى دكل ايهام طريقيله شين ضمير جانانه راجعدر فراغ دارد فراغى وارديمكدر
زيرا داردبونك كبى يرلرده وجوددن ووارلقدن عبارتدر كه حرف تعليل
چو حرف تشبيه پاى بند اياغى باغلى ديمكدر داغ دارد داغى وارديمكدر بوغزل
تمام بويله كاور ✻ محصول بيت بزم كوكلمز جانانك رويى دورنده چمندن فارغدر
يعنى چمن سيرندن فراغتى واردر زيرا سروكبى كوى جاناندہ پاى بنددر ولاله كبى
آتش روى جانان ايله داغداردر يعنى دلنده عشق جانان داغى واردر چمن
سيرينه وارمغه خود جميع جهتدن فراغ حال وبال كرك (سرما فرونيايد بكمان

ابروى كس ✻ كه درون كوشه كيران زجهان فراغ دارد ✻ فرو نيايد ايگمز
ديمكدركه حرف تعليل كوشه كيران بربوجق اختيار ايدن اهل توكل
وقناعت كمسه لرده مستعملدر ✻ محصول بيت بزم باشمز كمسه نك ابروسى كماننه
ايگمز يعنى كمسنه يه باش اكمز زيرا كوشه كير عاشقلرك درونك جهاندن فراغى
وار يعنى بركوشه اختيار ايدنلر جهانك سيروذوقندن فارغ اولوروددرونلرى
تماشاى جمال جانادن غيرى يه مائل اولمز بونده ابرويه نسبت كوشه مناسب
واقع اولمش (زبنفشه تابدارم كه زلف او زند دم ✻ تو سياه كم بها بين كه چه در
دماغ دارد ✻ تابدارم وصف تركيبى اوليجق باداله واصل اولمق كرك اما
اوليجق اولمق كرك محل ايكيسنه ده محتملدر كه حرف تعليل زند دم بحسب
اللغه نفس اوررامامراد بونده تشبيه در مصراع ثانى اوله نسبت ضرب مثل
حكمنده در تو خطاب عامدر سياه كم بها آلچق قيمتلو سياه ديمكدر كه حرف بيان
چه دردماغ دارد دماغنده نه طوتاريعنى دماغنده نه سودا وغروروارديمكدر
✻ محصول بيت بنفشه دن تابدارم يعنى مضطرب وبيحضورم وتابم واريعنى
حرارتم واضطرابم وارزيرا زلف جانادن نفس اورريعنى كنديسنى اكا تشبيه
ايدركه بنده زلف جانان كبى يم زنك وبوده تاب بنفشه يه نسبت بورم وبوكدرزيرا
بنفشه بورم وبوكدرزيرا بنفشه بورلمش وبوكلمشدر اول مناسبتله زبنفشه
تابدارم ديوبدر (شب ظلمت وبيابان بكجا توان رسيدن ✻ مكر آن كه شمع
رويش برهم چراغ دارد ✻ شب ظلمت قرا كاق كيجه بكجا باحرف صله رسيدنه
متعلق مكر بونده الا معناسنه در آن اسم اشارتدر محذوف زمانه تقديرى
مكر آن زمان كه حرف رابط صفت شمع رويش اضافتلرى بيانيه ولاميه در
برهم باحرف صله چراغ دارد چراغ طوتار ✻ محصول بيت قرا كاق كيجه
وبيابان دخى نره يه ايرشه اولوريعنى شب ظلمت هجران وبيابان فراق جانان
حال بويله ايكن نره يه واصل اولمق ممكندر مكر اول زمانكه شمع رويى بزه بوله
چراغ وصال طوته يعنى اول زمان مراده وصول بولمق ممكندركه شمع رويى
تجلى ايليه وصال چراغنى اوكمزه ويولمزه طوتوب هدايت ايليه (من وشمع
وصبحگاهى سزد اربهم بگيريم ✻ كه بسوختيم وازما بت ما فراغ دارد ✻
صبحگاه صباح وقتى ويا حرف نسبت بهم برى برينه بكيريم با حرف استقبال
كريم فعل مضارع نفس متكلم مع الغيركه حرف تعليل واو حرف حال
✻ محصول بيت بن صباح وقتنك شمعيله لايقدراكريه له اغلرسق زيرا ياندق
وبزدن بتمز يعنى جانانمز فراغ طوتاريعنى ياندى غمزه مقيد اولميوب فراغت
كوسترر (بچمن خرام وبنكر برتخت كل كه لاله ✻ بنديم شاه ماند كه بكف اياغ

داردد* بچمن خرام باحرف صله چمنه صالین دیمکدر واو حرف عطف بنکر
بای تأکیدله فعل امر برتخت کل اضافتی لامیه و بیانیه درکه حرف بیان لاله
مصراع ثانی یه مرهون مبتدا وماند خبری وبندیم خبره متعلق ندیم بونده
مصاحب معناسنه درشاهه اضافتی لامیه درماند بونده بکزر دیمکدر
که رابط صفت بکف باحرف ظرف ایاغ صراحی که شراب قدحلرینک
اباقلیسیدر* محصول بیت خطاب عام طریقیله بیورر چمنه صالین ونظر
ایله کل تختنك قتنه که لاله پادشاه مصاحبنه بکزرکه النده اباقلی قدحی اوله
کلی پادشاهه ولالهٔ مصاحبنه که النده اباقلی قدحی اوله تشبیه ایلمش (سزدم
چوابربهمن که درین چمن بکریم* طرب اشیان بلبل بنکرکه زاغ دارد*
بهمن قیش فصلنك اورطه آینه دیرلردی وبهمن واسقندارمن بواوج آی
قیش آیلرینك اسمیدر عجمجه درین چمندن مراد دنیادر طرب آشیان ترکیب
مزجی شنلك یواسی دیمکدر بلبله اضافتی لامیه درزاغ قرغه وقوزغون
* محصول بیت بکا لایقدر اگربهمن بلودی کبی دنیا چمننده اغلسم زیرا
بلبلك شادلق وشنلك یواسی نظرایله که قرغه وقوزغون طوتار یعنی
علما وفضلا یرینی جهلا واشراف واعالی یرینی ارازل واسافل طوتدی
دیمکدر شعدیکی زمانمزده اولدیغی کبی الله خیرلو یره (بفروغ چهره زلفت ره
دل زند همه شب* چه دلاورست دزدی که بشب چراغ دارد* بفروغ
چهره باحرف مصاحبت واضافت لامیه درفروغ ضیا وایدنلق همه شب
هرشب معناسنه در یعنی هرکیجه چه بونده مبالغه افاده ایدر دلاور
وصف ترکیبیدر آورید ندن یورکلی دیمکدر یعنی بهادر دزدی یا حرف وحدت
که رابط صفت باشب باحرف ظرف* محصول بیت سنك زلفك هرکیجه
کوکلك یولنی چهره نك فروغیله وضیاسیله اورر نه عجب بهادر براوغریکه
کیجه چراغ طوتار یعنی نه مبالغه ایله ماهر براوغریدرکه کیجه ایله راه زنلك
چراغله ایدر یعنی سائر اوغریلر کبی چراغ اتکی التنه آلوب صقلامزنته کم کمال
خجندی بیورر* بیت نشان شب روان دارد سر زلف پریشانش* دلیل
روشنست اینك چراغی زیر دامانش (سر درس عشق دارد دل دردمند حافظ
* که نه خاطر تماشا نه هوای باغ دارد* سر بونده هوا وآرزو معناسنه در
درس عشق اضافتی بیانیه ویالامیه در مجازا دل دردمند اضافتی بیانیه در
مند فارسیده ادات نسبتدر لی معناسنه یعنی دردلی دردمندك حافظه
اضافتی لامیه درکه حرف تعلیل خاطر بونك کبی یرلرده فکر معناسنه درس
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر تماشا سیر معناسنه در هوای باغ

اضافتیده بویله درودارد ایکی یره بیله مصروفدر* محصول بیت حافظك
دردلی کوکلی عشق درسی سوداسن طوتار یعنی عشق درسن اوقومق
آرزوسنده در حاصلی عاشق اولمق آرزوسنده در انکیچون نه تماشا خاطر
وفکرین طوتار یعنی حافظك نه تماشا وسیر خاطره سی وارونه باغ آرزوسی زیرا
عشق درسی باغ وبوستان سیرین استمز عاشقك باغ وبوستانی کوی جاناندر
از بحر مجتث
وله ایضا (شراب عیش ونهان چیست کار بی بنیاد* زدیم بر صف رندان
وهرچه باد آباد* نهان شرابه ده عیشه ده قیددر چیست سؤال کار بی بنیاد
جواب زدیم بونده قاتلدق وقارشدق دیمکدر* محصول بیت کزلی شراب
ایچمك وکزلی عیش وعشرت ایلمك ندر بوصورتسن بنیاد سزایشدر یعنی
اصلی وتملی اولمیان بنایه بکزرکه اوته سی یوقدر پس امدی کندیمزی رندلر
آلاینه اوردق یعنی انلره قاتلدق وانلره قارشدق هرنه اولورسه اولسون یعنی
کزلیجه عیش وعشرت عرضی حفظ وصیانت ایدرامارندلروعیاشلر ایله عیش
وعشرت آب رویی کشینك برباد ایدر امدی بز کزلی عیشده آرتق صفا بولمدق
پس رندلره قارشدق هرنه اولورسه اولسون (کره زدل بکشا وزسپهر یاد مکن
* که فکر هیچ مهندس چنین کره نکشاد* کره دوکم یاد مکن اکمه دیمکدر
که حرف تعلیل مهندس اسم فاعلدر دخرج بابندن یعنی هندس یهندس
هندسه دن برمستقل علمدر علم هیأت وحسابه مبنی که مقادیر اشیا انکله
بیلنور وفن رصدا کا موقوفدر اول اولمایجه رصد اولمز* محصول بیت
کوکلدن کرهی آچ یعنی کوکلکدن عقدهٔ غمی وغصه یی کیدر ردنی فلکدن
یاد ایلمه یعنی احوال وافلاك وحرکاتنی اکمه زیرا هیچ برمهندسك فکر
وفراستی بو نجلین عقده یی یعنی مشکلی فتح ایلمدی حاصلی کوکلکدن غمی
کیدروب فلکدن شکایت ایلمه زیرا مؤثر حقیقی فلك دکل خالقیدر
ومهندس افلاکك مقادیر وحرکاتنی وبروجك درجات ودقایقنی وثانیه
وثالثه سنی عاشره یه وارنجه بلور انجق نه جوهرونه کیفیتنده ایدوکن بلمز
خالق فقط (زانقلاب زمانه عجب مدارکه چرخ* ازین فسانه هزاران
هزار دارد یاد* انقلاب زمانه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر مراد تغیر
زمانه دربلکه تغیر احوال واطوار اهل زمانه درکه حرف تعلیل چرخ مصراع
ثانی یه مرهون مبتدا ودارد یاد خبری وباقیسی خبره متعلق ازین بونك کبی
دیمکدر نته کم مراد امر ورایلشدر هزاران هزار نیجه بیك کره بیك* محصول
بیت زمانه اهلنك تغیرندن تعجب طوتمه یعنی اهل زمانك احوال واطواری
متغیر اولدیغندن عجب ایلمه زیرا افلاك بونك کبی نیجه بیك افسانه خاطرنده

طوتاريعنى اهل عالمك بونك كبى نيجه بيك قصه سى وافسانه سى يادنده درزيرا
العالم متغيرنى چوق اوقومشدر (قدح بشرط ادب كيرزان كه تركيبش *
ز كاسهٔ سر جمشيد وبهمنست وقباد * بشرط ادب باحرف مصاحبت واضافتى
بيانيه درقدح كيرك مقدم مفعوليدرزان ادات تعليل كه حرف بيان تركيبش
شين ضميرقدحه راجعدر كاسهٔ سر اضافتى بيانيه وجمشيده ومابعدينه
اضافتى لاميه در جمشيد وبهمن وقباد حضرت محمددن اول كلمش برر
پادشاهك اسميدرلرتنه كم هر بريسى شاهنامه ده مفصل ومذكوردر
* محصول بيت قدحى شرط ادبله طوت زيرا انك تركيبى مشهوراوج پادشاهك
كاه سى كاسه سندندريعنى برك اول ترابندرلرتنه كم عمر خيام بيورر * رباعى
اين كاسه كه پس نكوش پرداخته اند * بشكسته ودر رهگذر انداخته اند *
زنهار قدم بروبخوارى ننهى * كين كاسه ز كاسهاى سر ساخته اند
(كه آگهست كه كاوس وكى كجا رفتند * كه واقفست كه چون رفت تخت جم
برباد * كه آگهست كه بونده اسمدركم معناسنه ايكنجى كه حرف بيان كاوس
حضرت ابراهيم پيغمبرك نمرودى آديدروكى برپادشاهك اسميدركه واقفست
كه بنه اسمدركم معناسنه چون واواصليه ايله ادات استفهامدر كيف
معناسنه تخت جم اضافتى لاميه جم حضرت سليمان پيغمبرك اسميدرلرتنه كم
مكرربيان اولندى * محصول بيت كم آگاهدركه نمرودوكى قنده كتديلركم
عالمدركه حضرت سليمانك تختى يل اوزره ويايله نيجه كتدى يل اوزره يعنى
كندى تختى اولديغى حينده ويله فنا اولديغى حينده رفت برباد بوايكى
معناى متضمندر حاصل كلام دنيايه بوقدراولو پادشاهلركه كلدى نره يه
كتديلرونيجه اولديلرديمكدريعنى دنيادار الفنادربونده كلن باقى قالميوب
البته كديسردر وبردخى كلميسردر (زحسرت لب شيرين هنوزمى بينم *
كه لاله ميدمد از خون ديدهٔ فرهاد * زحسرت لب شيرين اضافتلرى
لاميه لردرولاله ميدمده متعلقدر هنوزمى بينم جملهٔ معترضه كه حرف بيان
ميدمد بتر وظاهراولور معناسنه درخون ديدهٔ فرهاد اضافتلريده
لاميه لردروميدمده متعلقدر * محصول بيت شيرينك لبى حسرتندن
آلان مشاهده ايدوب كوريبورمكه لاله خون ديدهٔ فرهاددن بتريعنى
قرمزى لاله لركه بترانك رنكنى قان اغليلرك كوزى ياشندن بلمك كرك
حاصلى عبرت كوزيله نظرايده جك نسنه دن برپند وحكمت اكتساب ايلمك
ممكندرزيرا الله هرشئى برحكمتنه منبه دليل خلق ايلمش (بيا بيا كه زمانى زمى
خراب شويم * مكررسيم بكنجى درين خراب آباد * زمانى ياحرف وحدت

خراب شويم مست اوكاراولهلم ديمكدر مكرادات تمنى اولهكه ديمكدر ايكنجى
باحرف صله رسيمه متعلق وياحرف وحدت خراب آباد مبالغه خرابلقدن
كنايه درلرتنه كم سابقا مفصل بيان اولنمش ايدى * محصول بيت خطاب عام
طريقيله بيورر كل كه برزمان ميدان خراب اولهلم يعنى مست اوكاراولهلم
اولهكه برخزينه يه ايريشوزبوخراب ابادده يعنى چونكه عالمك حالى ابيات
سابقه ده مذكوراولان كبيدركل امدى بادهٔ عشق جانانله مست اوكاراولهلم
اولهكه بودنيا ديدكارى خراب آبادده كنج وصال جانانه واصل اولهوز (مكركه
لاله بدانست بى وفايىٔ دهر * كه تابزادوبشد جام مى زكف ننهاد * مكر بونده
كانه معناسنه دركه حرف بيان بدانست باحرف تأكيد بى وفايىٔ دهر اضافتى
لاميه دركه حرف تعليل تا ابتداى غايت ايچوندرزمانده منذكبى عربيده
برادوبشد بالرى تأكيدايچوندر * محصول بيت كانه كه لاله دهرك وفاسزلغنى
بلدى طوغلدنبروالندن جام مى قومادى يعنى عمرى پياله كيرلك ايله وباده
نوشلغله كچدى لالهٔ پياله يه وجامه تشبيه مشهوردر (نمى دهند اجازت
مرا بسير سفر * نسيم خاك مصلى وآب ركنا باد * اجازت نمى دهندك مفعول
ثانيسيدر ومفعول اولى مرادربسير سفر باحرف صله اجازته متعلق سير سفر
اضافتى مصدرك مفعولنه اضافتيدر نسيم خاك مصلى اضافتلرى لاميه لردر
واوحرف عطف وآب معطوفدرنسيمه وايكيسى نمى دهندك فاعليدروآبك
ركنا باده اضافتى لاميه در * محصول بيت سفرسيرينه بكا اجازت ويرمزلر
خاك مصلى نسيمى وآب ركنا باديعنى بو ايكى يه زياده تعلقم اولديغيچون بونلرى
براغوب سفرسيرينه وسياحت عالمه كتمم مصلى بيورديغى شيرازك نمازكاهيدر
كه آب ركنا باديانندن اقار اطرافى باغلروباغچه لرايمش غايتله مقبول يرايمش
حاصلى شيرازك سيرانكاهيدر وخواجه حضرتلرينك تربهٔ شريفه لرى
نمازكاهده واقع اولمش برارويتبرك به (رسيد درغم عشقش بجانم انچه رسيد *
كه چشم زخم زمانه بجان او مرساد * عشقش ضميرى جانانه راجعدر بجانم
باحرف صله رسيده متعلقدر آنچه رسيدك فاعليدر مصراع ثانى جملهٔ دعائيه
وكه حرف رابطه دعا چشم زخم زمانه اضافتلرى لاميه لردر يعنى زمانه نك
ضررى ايرشميه ديمكدر بجان او باحرف صله مرساده متعلق اوضميرى
جانانه راجعدر مرساد فعل نهى غائب ايرشمسون ديمكدر مقصوددعادر
* محصول بيت جانانك عشقى غمنده جانمه ايريشن ايرشدى يعنى چوق
بلاوالم ايرشدى كه زمانه نك ياوز كوزى انك جانه ايرشمسون يعنى بكاندن
هرنه بلا كاورسه كاسون همان الله انى جميع بلالردن امين ايلسون آمين

(قدح مکیر چو حافظ مکر بناله‌ٔ چنك * که بسته اند برابریشم طرب دل شاد *
ابریشم همزه‌نك فتحی وشینك ضمی له فارسیده ابریشم معناسنه عربیسی
سیله کاور طربه اضافتی بویله در دل شادده بویله در ابریشم قیدی انکیچوندر
که چنکه کرش یرینه ابریشم طقارلر * محصول بیت حافظ کبی قدحی طوتمه
مکر چنك آوازیله یعنی باده ایچرسك چنك وچغانیله ایچ زیرا شادکوکلی
شادلق ابریشمینه باغلمشلر یعنی کوکل شاد اولمغه ابریشم طربی دکلك کرك
حاصلی کوکله سرور شنلك ابریشمندن کاورکه چنکك ابریشمیدر
ابریشم طربدن مراد چنك ابریشمیدر وله ایضا (درازل هرکو بفیض دولت
ارزانی بود * تاابد جام مرادش همدم جانی بود * هرکو اصلنده هرکه
او ایدی بفیض دولت با حرف صله بوده متعلقدر واضافتی بیانیه در وارزانی
بودك مفعول صریحی یعنی خبری واسمی تحتنده که یه راجع ضمیردر ارزانی
لایق دیمکدر تاانتهاء غایت ایچوندر الی معناسنه جام مرادا اضافتی بیانیه
وشینه اضافتی لامیه همدم مصاحبه دیرلر جانی یه اضافتی بیانیه در ویا حرف
نسبت جانه منسوب همدم یعنی روحانی مصاحب شین ضمیر معنا جهتنده
جانی یه مقیددر جانیش تقدیرنده * محصول بیت هر اول کمسه که ازلده فیض
دولته لایق اوله یعنی هرکیمه که تقدیر یزدانیده عطیهٔ دولت لایق اولمش اوله
ابده دك مراد جامی اول کمسه نك جانته همدم ومصاحب اولور یعنی اولنجه
مرادندن منفك اولمز دیمکدر (من همان ساعت که ازمی خواستم شد توبه کار
* کفتم این شاخ ارده‌د باری پشیمانی بود * که حرف بیان خواستم شد بونده
شد مصدر معناسنه در اولمق دیلدم معناسنه توبه کار توبه جی دیمکدر کار
ادات فاعلدر جی معناسنه این شاخ یعنی توبه باری باراغج حاصلی بونده
نتیجه مراددر ویا حرف تنکیر پشیمان یا حرف مصدر * محصول بیت اول
ساعتده که بن میدن توبه کار اولمق دیلدم دیدم اکر بو شاخ حاصل ویررسه
اول حاصلی پشیمانلقدر یعنی دیدم اکر توبه اوزرینه مصر اولوب قلورسم البته
توبه ایلدیکمه پشیمان اولورم (خود کرفتم کافکنم سجاده چون سوسن بدوش
* همچو کل برخرقه رنك می مسلمانی بود * خود بونده تحسین کلام ایچون
کلمشدر کرفتم طوتایم یعنی قیاس ایده یم حاصلی فرض وتقدیر ایده یم دیمکدر
چون ادات تشبیه سوسن سینك اولك ضمی وثانینك فتحیله لفظ مشترکدر عربله
عجم بیننده بعض جهلهٔ عجم سین اولك فتحیله استعمال ایلدیکنه اعتبار
اولنمسون سوسنه وزنبغه یعنی چچکارینه مائل اولدقلری ایچون سجاده
دیمشلر و بونلری سجاده یی اوموزنده زاهده تشبیه مشهوردرننه کیم کمال

از بحر رمل

پاشازاده بیوررر * بیت زنبق بوکون اموزینه سجاده سنی الور * دون کاشنه
شراب طاشردی قبق قبق * اوزون قبغه تشبیه ایدر غنچهٔ زنبقی همچو ادات
تشبیه رنك می اضافتی لامیه در مسلمانی بودیا حرف مصدر ومسلمانی بود
استفهام انکاریدر * محصول بیت طوتایمکه سوسن کبی اموزمه سجاده
صالوب عابد وزاهد کبی کزم لیکن خرقم اوزرندن کل کبی شراب رنکی
مسلمانلقمی اولسون یعنی ریا قصد ایدوب اموزمه سجاده صالسم خرقده
باده رنکی بنی اکذاب ایدوب رسوا ایدر (بی چراغ جام درخلوت نمی یارم
نشست * زانکه کنج اهل دل باید که نورانی بود * چراغ جام اضافتی بیانیه در
نمی یارم فعل نفی مضارع قادرد کلم دیمکدر نشست بونده نشستن
معناسنه در زان ادات تعلیل که حرف بیان اهل دل اضافتی لامیه در
باید کرك که حرف بیان نورانی اسم منسوب الف ونون خلاف قیاس اوزره
زیاده اولمش قیاس نوری ایدی * محصول بیت خلوتده جام باده چراغسز
اوتورمغه قادردکلم زیرا اهل دلك بوجغی نورانی اولق کرك حاصلی باده سز
خلوت چکه مزم زیرا باده خلوتك اکلنجه سی ونور سروریدر جام باده یی
چراغه تشبیه ایدر بعض نسخه ده بو بیت واقع اولمش اکرچه که ایکی مصراع
بری برینه مناسب دکل (خلوت ما رافروغ از نور شمع وباده باد * وقت کل
مستوریٔ مستان زنادانی بود * خلوت ما اضافتی لامیه در ورا ادات
تخصیص بزم دیمکدر فروغ ضیا وآیدنلق نور شمع وباده باد نور شمع اضافتی
لامیه در وباده معطوفدر شمعه واضافتی بیانیه در باد اولسون دیمکدر *
محصول بیت بزم خلوتمزك ضیا وآیدنلغی شمع وباده نورندن اولسون یعنی
خلوتمز شمع وباده سز اولمسون شمعدن مراد محبوبدر حاصلی محبوب وباده سز
اولمسون دیمکدر کل وقتنده مستلرك مستورلغی یعنی پرهیزکارلغی نادانلق
وجاهللکلرندندر (مجلس انس وبهار وبحث عشق اندرمیان * نستدن جام می
ازجانان کران جانی بود * مجلس انس اضافتی لامیه وبهار تقدیری وزمان بهاردر
وبحث عشق اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر اندرمیان اورتاده دیمکدر
نستدن نون حرف نفی ستدن مصدردر پس نستدن آلمامق دیمکدر جام می
اضافتی لامیه ونستدنك مفعول صریحی وازجانان غیر صریحی کران جان
وصف ترکیبی اقسامندندر ویا حرف مصدر آغرجانلق دیمکدر * محصول
بیت مجلسمز مجلس انس وزمان بهار وعشق بحثیده اورتاده بویله مجلسده وبویله
حالده جاناندن جام می آلمامق آغرجانلقدر یعنی غلظت شاندن وثقلت
طبعندندر یعنی جاناندن جام باده آلوب ایچمامك زیاده دناءتدندر (همت

عالی طلب جام مرصع کومباش * رندرا آب عنب یاقوت رمانی بود * همت
عالی اضافتی بیانیه در طلب فعل امر مفرد مخاطب طلب ایله دیمکدر جام
مرصع اضافتنده بیانیه در کو خطاب عام مباش فعل نهی مفرد مخاطب
اوله دیمکدر کو مباش اولمسون دیو یعنی کرکمز رندرا رنده آب عنب اضافتی
لامیه در اوزم صویی یعنی شراب یاقوت رمانی اضافتی بیانیه ویا حرف مصدر
نسبت قرمزی یاقوت دیمکدر * محصول بیت خطاب عام طریقیله بیورر
عالی همت اولمغه طالب اول جام مرصع اولمزایسه ده یعنی جام اولمق
لازم دکل حاصلی بلند همت اول واکابرانه وضع وترتیب اولمزسه
اولمسون زیرا رند باده نوشه آب عنب یاقوت رمانیدر حاصلی رنده یاقوت
زمانیله مرصع جام لازم دکل اکا بادهٔ سرخ لعل ویاقوتدر یاقوتی رمانیلغله
وصف ایلدی زیرا یاقوتده معتبر اولان انار دانه سی کبی رنکین وبراق اولاندر
(نیکنامی خواهی ای دل بابدان صحبت مدار * بدپسندی جان من برهان
نادانی بود * نیکنام وصف ترکیبی اقسامندندر ایی آدلی دیمکدر ویا حرف
مصدر خواهی فعل مضارع مخاطب نیکنامی مقدم مفعولیدر صحبتنده
مدارك مقدم مفعولیدر بدپسند وصف ترکیبی یرامز بکنجی یعنی یرامزی
قبول ایدیجی یا حرف مصدر جان من اضافتی لامیه ومنادی حرف نداسی
محذوف برهان نادانی اضافتی لامیه در ویا حرف مصدر برهان دلیله دیرلر
نادانلغه دلیلدر دیمکدر * محصول بیت ای کوکل آدایلکی استرسك یعنی
ادك ایلکله مشهور اولدیغن استرسك یرامزلرله صحبت طوتمه یعنی یرامزلرله
اوتوروب طورمه زیرا یرامزلغی قبول ایلمك نادانلغه دلیلدر حاصلی یرامزله
همصحبت اولمقدن اجتناب لازمدر نته کم خواجه بیورر * بیت بیاموزمت
کیمیای سعادت * زهمصحبت بد جدایی جدایی (کرچه بیسامانی نماید کار
ما سهلش مبین * کاندرین کشور کدایی رشك سلطانی بود * سامان لفظ
مشترکدر اما بونده اسلوب وقانون معناسنه در وبی ادات سلبدر پس
بیسامان بی اندازه وقانون دیمکدر نماید بونده فعل لازمدر کورینور دیمکدر
کارما اضافتی لامیه در سهل قولای دیمکدر آسان معناسنه لفظ عربیدر
شین ضمیر کاره راجعدر ومعناده مبیننه مقیددر مبینش تقدیرنده سهل مقدم
مفعولیدر کاندرین که حرف تعلیل کشور اقلیم ومملکت کدایی یا حرف
مصدرله مبتدا رشك سلطانی یای مصدرله خبری رشك حسد وغیرت
سلطانی یه اضافتی لامیه در بود بونده است معناسنه در یعنی ادات زمانیه
* محصول بیت کرچه بزم ایشیمز دوزنسز واندازه سز کورینوراماسن انی

قولای کورمه یعنی ذلیل وحقیر اعتقاد ایلمه زیرا کشورده کدالق سلطانلق
غیرتیدر یعنی کداره پادشاهلر رشك وحسد ایدرلر حاصلی طریق عشاق ظاهرا
اکرچه جزوی کورینوراماسن آنی جزوی اعتبار واعتقاد ایلمه زیرا کشور
عشقده کداره پادشاهلر رشك ایدر (دی عزیزی کفت حافظ میخورد پنهان
شراب * ای عزیز من نه عیب آن که پنهانی بود * دی دون عزیز کمیاب
معناسنه در ویا حرف وحدت نه عیب عیب دکل یعنی باده یی پنهان ایچمك زیرا
اول یکدر که پنهانی اوله محصول بیت دون بر عزیز دیدیکه حافظ شرابی کزلی
ایچر خواجه دیرکه ای بنم عزیزم شرابی کزلی ایچمك عیب دکلدر پس کزلی
اولمق یکدر یا معنا بویله اوله اول یك دکلمیدر که عیب کزلی اوله یعنی باده ایچمك
عیب اولدیغی تقدیرجه کزلی ایچمك یکدر ولکل وجهة وله ایضا (اکرنه باده
غم دل زیاد ما ببرد * نهیب حادثه بنیاد کارما ببرد * نه ادات نفی معناجهتنده
ببرده مقیددر یاد بونده خاطردر نهیب لفظ فارسیدر بونده قورقو معناسنه در
حادثه موصوف محذوفك صفتیدر تقدیری احوال حادثه ویا غموم حادثه در
بنیاد تملدر بنیادك کاره وکارك ما یه اضافتی لامیه در کاردن بونده مراد
انتظام حالدر ببرد فعل مضارع مفرد غائبدر راوانده کی یا حرف استقبالدر
وبو بابی ظرفای عجم مکسور اوقور وروستاییلری مضموم * محصول بیت
اکر باده بزم خاطرمزدن کوکل غمنی التمزسه احوال وغموم حادثه قورقوسی
بزم ایشیمزك تملنی یعنی انتظام حالمزك تملنی واصلنی ایلدر یعنی کیدرر حاصلی
یقار خراب ایدر یعنی خاطرمزدن کوکل غمنی ایلدن باده در والا حوادث ایام
قورقوسی بزی هلاك ایدردی مصراع اول جملهٔ شرطیه وثانی جوابیه بونده
نهیبی هیبتله تفسیر ایلین اصابت ایلمامش (وکرنه عقل بمستی فروکشد لنکر *
چه کونه کشتی ازین ورطهٔ بلا ببرد * واو حرف عطف شرطیهٔ شرطیه یه
عطف ایدر نه ادات نفی در معنا جهتندن کشده مقیددر نکشد تقدیرنده بمستی
با حرف ظرف فروکشد لنکر ادات نقیله لنکری اشاغه چکمیدی یعنی
لنکری صالمیدی حاصلی آغر دوشمیدی ورطه واوك وطانك فتحه لریله
لفظ عربیدر هلاك معناسنه بلایه اضافتی بیانیه در * محصول بیت واکر عقل
مستلکده یعنی سرخوشلق حالتنده لنکر صالمیدی حاصلی کندویی آغر
باشلی طوتمیدی نه وجهله وجودی کشتی سنی بو بلا مهلکندن ایلدردی
یعنی عقل عشق مستلکنده اکر وقار وسکون اوزره اولمیدی وجودی کشتی سنی
دنیا غموم وهموم وبلیاتندن نه وجهله قورتارردی حاصلی عقل طریق
عشقده رزانت اظهار ایلدی یوخسه خفت ایلسه هلاك اولوردی بویتده

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن
مفاعلن فعلاتن

ادات شرطی واوبرنه همزه ایله یازانلر مقصوده منفطن اولمامشلر (فغان که
باهمه کس غائبانه باخت فلك * کسی نبود که دستی ازین دغا ببرد * فغان — رد سروری وشمعی
بونلك کبی برلرده حیف دیمکدر که حرف بیان غائبانه گزلی دیمکدر باخت
فعل ماضی مفرد غائب اویناذی دیمکدر کسی یا حرف وحدت که حرف بیان
دستی معنا جهتندن ببرده ناظردر یعنی دستی ببرد دیمکدر غلبه دن تعبیردر
دغا عجم دلنده قلبدر دغل معناسنه اما اکثر حیله وخدعه معناسنده
استعمال ایدرلر وبازلفظیله ترکیب ایدوب دغاباز دیرلر حیله باز معناسنه
پس فلکه دغابی حمل ایلمه ده مسامحه وار زیرا فلك دغابازدر دغا دکلدر
اما اسلوب عربیه یه قیاس اولنسه مبالغه قصد اولنوب رجل عدل قبیلندن
اولوردغا دغل معناسنه کلدیکی انورینك بو بیتندن معلومدر * بیت ای سپهر
نوالی که پیش صدف سخات * سخای بحر دروغ ونوال ابر دغاست
* محصول بیت حیف که هرکسله فلك گزلی اوین اوینادی یعنی نه طریقله
اوینادیغی ظاهر اولمدی حال بوکه هرکسه ایله بردرلو وغیر مکرر اوینادی
اما برکسه اولمدی که بوحیله بازه حقه بازه غالب اوله تا که هرکس مغلوبیدر
فلکه اسناد تأبدر والا حقیقتده هر ایشی ایشلین صانع مطلقدر غائبانه نك
معناسی غلبه ایلدی دیوب منه سنده غائبانه بومعنایه استعمال دردین
عندی سویلمش مصراع ثانینك معناسی کسه اولمدیکه بوحیله بازدن
برال ایلمه دین دست بردك معناسی بلمزامش (دل ضعیفم ازان میکشد — زد شمعی
بطرف چمن * که جان زمرك به بیماری صبا ببرد * دل ضعیف اضافتی — رد شمعی
بیانیه درومیم اضافت لامیه در ازان ادات تعلیل میکشد فعل مضارع مفرد
غائب بونده لازمدر چکلور ویا چکنور دیمکدر یعنی میل ایدر بطرف باحرف
صله چمنه اضافتی لامیه که حرف تعلیل جان ببردك مفعول صریحی وباقیلری
غیر صریحی به بیماریده باحرف سبب ویاحرف مصدر وصبایه اضافتی
لامیه در * محصول بیت بنم ضعیف کوکلم انکیچون چمن جانبنه چکلور
ویا چکنور یعنی مائل اولور که جانی مرکدن صبانك بیمارلکی سببیله
قورتاره یعنی صبانك آهسته اسمسی سببیله جانی اولمدن خلاص ایلیه حاصلی
صبانك آهسته ونازك اسمسی جانه جان قتار صبایه بیمار اطلاقی آهسته
اسدیکی وقتدر مصراع اولك معناسی ضعیف کوکلم انکیچون چکر چمن
طرفنه دین وضعیف چمن طرفنه چکردین زیاده ضعیف معنا ویرمشلر
(کذار بر ظلماتست خضر راهی کو * مباد کاتش محرومی آب ما ببرد * کذار — رد سروری وشمعی
اسمدر کچید واوغراق معناسنه خضرراه اضافتی لامیه درویا حرف وحدت

مباد

مبادنهی غائب اولمیه دیمکدر کاتش که حرف بیان محرومیه اضافتی بیانیه
یا حرف مصدر آب ما اضافتی لامیه آبك مایه اضافتی لطافتدن خالی دکل ببرد
یعنی ضایع ایلیه * محصول بیت کذار ظلمات فراق وهجران اوزرینه درقنی
بریول حضری یعنی برطریق وصال حضری اولمیا که محروملق آتشی بزم
عرضمزی ضایع ایلیه حاصلی طریق عشق ظلمات فراق وهجرانه مروایدر
پس قنی بردلیل طریق وصال اولمیا که وصالدن محروم اولمق آتشی طریق
عشق ومحبتده سعیمز آب روبنی ضایع ایلیه اسکندرك آب حیات طلبنده
سعیی ضایع اولدیغی کبی (طبیب عشق منم باده خور که این معجون * فراغت
آرد واندیشهٔ خطا ببرد * طبیب عشق اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر
که حرف تعلیل این معجون مصراع ثانی یه مرهوندر اندیشه فکر خطایه
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت عشق طبیبی بنم باده ایچ
زیرا بومعجون ایچنه فراغت خاطر کتورر وخطا ذکری ایلدر یعنی عشق
اضطرابنی دفع ایلمکه علاج باده ایچمکدر زیرا باده معجونی عشق حرارتندن
کوکله فراغت کتورر وخاطردن خطالی فکری کیدرر (بسوخت حافظ وکس
حال او بیار نکفت * مکر نسیم پیامی خدایرا ببرد * واو حرف حال بیار
یا حرف صله نسیم اصلنده باد نسیمدر ضرورت وزنیچون باد حذف اولندی
پیامی یا حرف وحدت خدایرا را حرف تخصیص الله ایچون دیمکدر * محصول
بیت حافظ یاندی یعنی آتش عشقله حال بوکه کمسه انك حالنی یاره سویلمدی
مکر باد نسیم الله ایچون یارینه برخبر ایلمده حاصلی حافظك آتش عشق جانانله
یاندیغنی کمسه یارینه اعلام ایلمدی مکر الله ایچون باد نسیم اعلام ایلیه
مصراع ثانینك معناسی مکر بر خبر الله ایچون یا اللهه دین ترکیبده
غریب تصرف کوسترمش وبومصراعك معناسی مکر باد نسیم الله ایچون
برخبر ایلمده یاردن دین معنابی قلب ایلمه مش وله ایضا (مرا برندی — از بحر مجتث مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلاتن
وعشق آن فضول عیب کند * که اعتراض بر اسرار اهل غیب کند * بعض
نسخه ده علم غیب واقع اولمش مرا بکابرندی باحرف مصاحبت ویاحرف
مصدر فضول فانك ضمیله اصطلاح عجمده متکبر وخودرای وخود پسند
اولان کمسه یه دیرلر حاصلی اوزرینه لازم اولمیان ایشلره قارشنه دیرلر ترکیده
اول کمسه یه فضول دیرلر که حرف رابط صفت * محصول بیت بکا رندلك وعشقله
اول فضول عیب ایدر که اهل غیبك اسرارینه اعتراض ایدر یعنی احوال
غیبه واسرار الهیه یه اعتراض ایدوب منکر اولاندر بنم عشقمه ورندلکمه
عیب ایلین زیرا هر ایش تقدیر ازلی ایله اولور اول ایسه غائبدر اللهدن غیری

كسـه اكا عالم دكل علم غيب يوردیغی انكچون درمنه سـنده فضول فالك
فضیله دردن فضول عجب جاهل فضول ايمش (كمال سر محبت ببين نه نقص
كناه * كه هر كه بی هنر افتد نظر بعيب كند * كمال سر محبت اضـافتلری
لاميه لردر ببين فعل امر مفرد مخاطب كور ديمكدر كمال سر مقدم مفعوليدر
نقص كناه اضافتی لاميه در كه حرف تعليل هر كه اصلنده هر كس كه ايدی
نته كم مكرر بيان اولنمشدر افتد واقع اولور نظر كندك مقدم مفعوليدر بعيب
نظره متعلق * محصول بيت خواجه خطاب عام طريقـيله يوردر كمال
سر محبته باق نقصان كناهه باقمه يعنی كناهدن حاصل اولان نقصانه باقمه
زيرا هر كيمكه بی هنر واقع اولور عيبه نظر ايدر زيرا كنديـنك كمالی وهـنری
يوقدر كه اول هنر وكمال سببـيله اهل هنر وكمالی بيله نته كم ديمشلر * انما يعرف
ذا الفضل من الناس ذووه * وبوستانده سعدی حضرتلری يورمش * بيت
الا ای هنرمند فرخنده خوی * هنرمند نشنيده ام عيب جوی (چنان بزد ره
اسلام غمزهٔ ساقی * كه اجتناب ز صهبا مكر صهيب كند * ره السلام اضافتی
لاميه در غمزهٔ ساقيده بويله در كه حرف بيان اجتناب صافتنق صهبا قرمزی
شراب صهيب تصغير وزنی اوزره صحابه دن برينك اسميدر حضرت حبيب
الله ظهور ايلديكی زمانده كفار عربدن برينك قولی ايدی بر كون اوغرين
كاوب ايمانه كلدی وكاه كاه مجلس شريفلری ايله مشرف ارلوردی عاقبت
افنديسی طويدی حضرتنه ملازمت ايلديكنی پس بوكه جفا اوزره اولدی
بوده حضرتنه كلوب شكايت ايلدی پس حضرت بونی افنديسندن صاتون
الوب آنلری خدمتنه تعيين ايلدی زياده صلحادن اولديغيچون حضرت
امام عمر رضی الله عنه بونك حقنده يوردر * نعم العبد صهيب لو لم يخف الله
لم يعصه * بو كلام شريفك معناسی نه ايو قولدر صهيب اللهدن قورقسه ده
اللهه عاصی اولمزدی اول خود قورقار * محصول بيت ساقينك غمزه سی
اسلام يولنی انجلين اوردیكه صهبادن مكر صهيب اجتناب ايليه يعنی قوت
صلاح وتقواده مكر صهيب مرتبه سنده اوله بر كمسه كه شرابدن اجتناب
وپرهيز ايلـيه والا ساقينك غمزه سی تمام عالمی باده نوش ايلدی (ز عطر
حـور بهشت آن زمان برآيد بوی * كه خاك ميكدهٔ ما عبير جيب كند * عطر
حور بهشت اضـافتلری لاميه لردر عطر كوزل قوقويه ديرلر بونده مضاف
محذوفدر تقديری اسباب عطر ديمكدر حور سابقا بيـان اولنديـكه حور
عربده جمعدر اما عجم مفرد استعمال ايدر واكر جمع استعمال ايلسه بونده كنند
ديمك كرك ايدی جمع صيغه سيله برآيد چقار وظاهر اولور معناسنه در كه حرف

بيان

بيان خاك ميكدهٔ ما اضافتلريده لاميه لردر عبير جيب اضافتيده لاميه در
* محصول بيت * جنت حورينك اسباب عطرندن وموادّ طيبندن اولزمان
قوقو چقوب پيدا اولور كه بزم ميكده مز خاكی يقاسنه عبير يرينه استعمال
ايدوب انكله معطر اولمق كركدر كه اندن كوزل قوقو لر پيدا اوله حاصلی مادّهٔ
طيب وسبب عطر بو ترابی ايلمك كرك بونده اوله (كليد كنج سعادت قبول اهل
دلست * مباد كس كه درين نكته شك وريب كند * كليد كنج سعادت
اضافتلری لاميه وبيانيه در قبولك اهله اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتيدر
واهلك دله لاميه مباد فعل نهی غائب اولميه واولمسون ديمكدر كه حرف بيان
درين نكته مصراع اولك مضمونته اشارتدر شك وريب عطف تفسيريدر علم
بديعده بوكه حشو قبيح ديرلر * محصول بيت * سعادت خزينه سنك مفتاحی
اهل دل عاشقلرك قبوليدر يعنی انلرك مقبولی اولمق سعادت خزينه سنه مالك
اولمقدر اولميه كه كمسه بو معناده شك وشبهه ايليه يعنی اهل دلك مقبولی اولمق
سعادته مالك اولمقده شك وريب يوقدر (شبان وادئ ايمن كهی رسد بمراد *
كه چند سال بجان خدمت شعيب كند * شبان چوبان درمراد بونده
حضرت موسادر وادئ ايمن شول واديدر كه حضرت موسا انده تجلی به
مظهر دوشدی كهی يا حرف وحدتدر كه حرف بيان چند نيجه ديمكدر
شعيبدن مراد شعيب پيغمبردر كه موسا اكا نيجه ييل چوبانلق ايلديكه
پيغمبرلك مقامنه واصل اولدی بونده مرادن مقصود مرتبهٔ نبوتدر كه
موسا به اكا خدمت ايلمك سببيله ويرلدی نته كم نوابی يوردر * بيت پيرسز
كيرمه بو وادی ايچره كم طيماس كليم * تيره شامين روشن امر اتمای اكا خدمت
شعيب * محصول بيت * وادئ ايمنك چوبانی بر وقت مراده ايرشور كه نيجه
ييل جانله حضرت شعيبه خدمت ايليه يعنی انی مرشد اتخاذ ايدوب
اكا خدمت ايلمينجه مرادنه واصل اولمدی (ز ديده خون بچكاند فسانهٔ
حافظ * چو ياد وقت شباب و زمان شيب كند * بچكاند يا حرف تأكيد چكاند
فعل مضارع مفرد غائب طامزرر ديمكدر الف ونون ادات تعديه در ياد وقت
شباب اضافتلری لاميه لردر زمان شيبده بويله در * محصول بيت * كوزدن قان
طامزرر حافظك فسانه سی يعنی حافظك فسانه سی ايشيدنی قان اغلـدر
چونكه يكتلك وقتنی وپيرلك زمانني ياد ايليه يعنی يكتلك وقتنی وپيرلك زماننی
اكوب فسانه يه شروع ايدنجه سامعينی قان اغلدر وله ايضا (طائر دولت
اكر باز كذاری بكند * يار باز آيد وبا وصل قراری بكند * طائر دولت اضافتی
بيـانيه در كذاری يا حرف تنكير بازكنه معناسنه در قراری ياسيده تنكير

كليد عجم مفتاحه ديركافده فتحه وكسره جائزدر

ازبحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

ایچوندر* محصول بیت اگر دولت طائری کنه گذار ایدوب اوغرارسه یارکیرو
کاورووصلله قرار ایدر یعنی باشمزه دولت قوشی قونرسه یارکیرو کاوب مقام
وصلده قرار ایدر حاصلی بزدن ایرلماز قراری یاسنی وحدت ایچون طوتن
معنایه ایو قرار ویرمش (دیده را دستکه در وکهر گرچه نماند* بخورد خونی ردشمعی
وتدبیر نثاری بکند* دیده را دیده نك دیمکدر دستکه قدرت ووسعت
معناسنه دردره اضافتی بیانیه در روکهردن مراد کوز یاشیدر خونی یا حرف
تنکیر تدبیر نثاری اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر ویا حرف تنکیر بونده
بخورد وبکند فعللرینك اخباره وانشایه تحملی وار* محصول بیت* کوزلك دُر
وکهره وسعتی وقدرتی کرچه قالمدی کثرت بكا وکریه دن پس جکر قانی ایچر
ونثار تدبیری ایدر یاخود جکر قانی ایچسون ونثار تدبیرن ایلسون یعنی
دیده ده مادهٔ نثار قالمدی امدی دلدن وجکردن آلوب نثار ایلسون خونی
ونثاری یالری وحدت ایچون طوتوب وفعللری اخباره قصر ایلین تقصیر
ایلمش (کس نیارد بر او دم زدن از قصهٔ ما* مکرش باد صبا کوش گذاری ردشمعی
بکند* نیارد فعل نفی مستقبل قادر دکل دیمکدر بر او اضافتی لامیه او ضمیری
جانانه راجعدر دم زدن نفس اورمق یعنی تکلم ایلمك مکرش شین ضمیر جانانه
راجعدر کوش گذار فسلدی یه دیرلر یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر
* محصول بیت* کمسه جانانك قتنده قادر دکلدر بزم قصه مزدن نفس اوروب
تکلم ایلمکه یعنی بزم احوالمزی جانانه کمسه عرض ایلمکه قادر دکل مکر باد
صبا قولاغنه بر فسلدی ایلیه یعنی مکر باد صبا خفیة کوشنه کمسه آکاه
اولمامغیچون بزم قصه مزی اعلام ایلیه یوخسه آشکاره حالمزی آکا کمسه
اعلام ایده مز مصراع ثانینك معناسنی مکر آکا باد صبا قولاغه اوغرامقلق ردسروری
ایلیه دین معناسنك یانه اوغرامه مش (داده ام بازنظر را بتذروی پرواز*
بازخواند مکرش نقش وشکاری بکند* بازنظر اضافتی بیانیه در بتذروی
باحرف صله ویا حرف نسبت تذرو تانك وذال معجمه نك فتحه لریله وراووالك
سکونیله سوکان قوشنه دیرلر تذروی پرواز وصف ترکیبیدر سوکان
اوچشلی دیمکدر باز بونده تحسین لفظ ایچون کلمشدر خواند فعل مضارع
مفرد غائب فاعلی تذروی پروازه راجع ضمیردر ونقش مفعول صریح بونده
نقشدن مراد بفتره ئی صالوب خوبه دیو چاغرمغه دیرلر بفتره یه دیمزلر
بعضلر ظن ایلدیکی کبی مکرش شین ضمیر بازنظره راجعدر وبکندك فاعلیده
آکا راجع ضمیردر وشکاری مفعولیدر ویا حرف وحدت ویا تنکیر یای نسبت
ظن ایلین حروف قافیه دن کلیا آکاه دکل ایمش* محصول بیت بازنظری ردشمعی وسروری

برسوکان اوچشلیه ویردم اوله که سوکان اوچشلی بازنظری نقش اوقیه یعنی
تعلیم ایلیه بازنظر شکار ایلیه یعنی آو آولیه زیرا مرغ شکاری تعلیم اولوب
انسانه مانوس اولمینجه شکاری آلوب تجار اسینه ویرمز حاصلی بنم بازنظرم
بر مرغ وحشیدر کاه اول محبوبه مائل اولور وکاه بو پس بونی بر خوش رفتار
تذروه ویردم یعنی بر نازك رفتار جانانه ویردم اوله که کندویه مأنوس ایدوب
وحشتن کیدره بکا رام اولوب وحشت ایلمیه دیمکدر والعلم عندالله بعضلر
دیدیلر که بازنظر داده امك مفعول اولی وپرواز مفعول ثانیسی وتذرونك
یاسی حرف وحدت وبازدن مراد بازنظردر وخواندك فاعلی یانده کی بازدر
ومکرش ضمیری تذروه راجعدر ونقشدن مراد صفیر بازدر دیدیلر
بو تقدیرجه* محصول بیت* بازنظره پرواز ویردم بر تذروه یعنی انی بر تذروه
صالدم اوله که بازنظر آکا صفیر ویروب انی شکار ایلیه حاصلی نظرك تأثیری وار
پس آکا نظر صالدم اوله که نظرمدن متأثر اولوب بكا مأنوس اوله دیمکدر
ولکل وجهة مصراع ثانینك معناسنی مکر اول نظرم بازینی بفتره کیرو اوقیه
ردشمعی وشکاری ایلیه دین مدهوش عجب نه فکرله دیدی بو سوزی حاصلی بو بیتك
معناسنده انواع تزریفات واصناف ترکیبات ایراد ایلیه نك تخشیاتنه اعتبار
اولنمسون که صداع بی فائده ایراث ایدر (دوش گفتم بکند لعل لبش چارهٔ
من* هاتف غیب ندا داد که آری بکند* بکند اخبار وانشایه محتملدر
اما بونده انشا مراددر لعل لب اضافتی بیانیه در وبکندك فاعلی وچارهٔ من
اضافتی لامیه ومفعول بکند هاتف غیب اضافتی لامیه در هتف صوت
معناسنه درو هاتف صائت آری بکند اخبار مراد اوله یعنی ایلر بلاشك
یاخود مراد استهزادر اوادیلر یعنی ایلمزدیمك اوله* محصول بیت* دون کیجه
دیدم جانانك لعل لبی بکا چاره ایدرمی هاتف غیب ندا ویردیکه بلی ایلر یعنی
غائبدن بر آواز کلدیکه اودیلر مذکور ایکی طریقله (شهر خالیست
زعشاق بود کز طرفی* مردی از خویش برون آید وکاری بکند* شهر
مبتدا خالیست خبری زعشاق خبره متعلق بود بونده ادات تمنیدر کز که حرف
بیان طرفی یا حرف وحدت مردی یاسنده وحدتدر از خویش برون آید معنای
لغویسی کندیدن چقار دیمکدر اما اصطلاحده واستعمالده کندی یه قیه
معناسنه در کاری بکند یعنی عاشق اوله دیمکدر* محصول بیت* شهر
عشاقدن خالیدر یعنی شهرده عاشق یوق اوله که بر جانبدن بر ارکله وکندیه
قیه وعاشق اوله زیرا عشق بر آتشدر جانه قیمیان عاشق اولمز (کوکریمی که
زبزم طربش غمزدهٔ* جرعهٔ در کشد ودفع خماری بکند* کوفی کریمی

یا حرف وحدت که حرف بیان زبزم درکشده متعلقدر بزمك طربه اضافتی
بیانیه دروشینه اضافتی لامیه غمزده غم اورمش دیمکدر یعنی غم چکمش
معناسنه غمزده مبتدا ویا حرف وحدت درکشد خبری جرعه درکشدك
مفعول صریحی ویا حرف وحدت دفع خمار اضافتی مصدرك مفعولنه
اضافتیدر ویا حرف تنکیر بکندك فاعلی تحتنده غمزده یه راجع ضمیردر
* محصول بیت * قنی بر کریم الشان که انك بزم طربندن یعنی شنلك مجلسندن
بر غمناك بر جرعه چکوب دفع خمار ایلیه یعنی قنی بر سخی وجود که بر غملی
فقیراندن بردنیا فائده سنی کوره و خمار غمی دفع ایلیه حاصلی فقرا حالنه
نظر ایدر بر کریم وجود یوقدر دیمکدر (یا وفا یا خبر وصل تو یا مرك رقیب *
بازئ چرخ ازین یکدو سه کاری بکند * یا وفا تقدیر کلام یا وفا باددر یعنی
بو الفاظك هر برند نصکره باد لفظی تقدیرا اولنور خبر وصل تو اضافتلری
لامیه درمرك رقیب ده بویله در بازئ چرخده بویله در و مبتدا و بکند خبری
وسائری خبره متعلق یکدو سه برایکی اوج دیمکدر کاری یا وحدت و کار بکندك
مقدم مفعولیدر * محصول بیت یا وفا اولسون یا سنك وصلك خبری یا رقیبك
اولومی خبری اولسون فلکك اوینی بو اوچك برینی ایلیه یعنی اللهدن
دیلرمکه بو اوچك برینی میسر ایلیه آمین (حافظا از در او کر زوی هم روزی
* کذری بر سرت از کوشه کناری بکند * روزی یا حرف وحدت ویا تنکیر
کوشه کناری یا حرف وحدت کوشه بوجق کنار قیراك کوشه کنار اصلنده کنار
کوشه ایدی اضافتله بوجغك کناری دیمکدر صکره اضافتدن قطع ایدوب
ترکیب مزجی قلندی کنار اوجی معناسنه بکندك ضمیر فاعلی واو ضمیری
جانانه راجعدر و کذر بکندك مفعول صریحی * محصول بیت * ای حافظ
اکر جانانك قپوسندن کتمزسك یعنی قپوسنه ملازم اولوب بکلرسك البته
بر کون اوزرکه بر کوشه کناردن کذر ایلر یعنی مرحمت و شفقت ایدوب بر کون
باشك اوزرینه بر کوشه کناردن سایهٔ لطفنی صالر یعنی وصالنی میسر ایدر
حاصلی سن همان ملازم درکاهی اول که اول سنی فراموش ایلیوب سکا لطف
و احسان ایلیه ویا ایلر مصراع ثانینك معناسی بر اوغرامغی سنك باشك اوزره
برقیراك بوجغندن ایدردین خیلی پریشان سویلمش و مصراع اولك معناسی ردسروری
ای حافظ انك درکاهندن کتمیه سن هم بر کون دین شرط و جزا معناسنی
بلمدیکندن غیری مصراعك معناسنی اکلامامش وله ایضا (خوش آمد ردشمعی
کل وزان خوشتر نباشد * که در دستت بجز ساغر نباشد * وزان واو حرف
حال که حرف بیان بجز یا حرف زائد * محصول بیت کل خوش کلدی

بحر هزج
مفاعیلن مفاعیلن فعولن

صفا

صفا کلدی حال بو که اندن خوشترق اولمز یعنی هیچ برایش اندن ایرلك
دکلدر که الکده ساغردن غیری نسنه اولمیه یعنی کل زماننده باده ایچمکدن
ایی مصلحت اولمز کل ایله ساغر جمعی اول جهتدندر که کل مطبق ایاقسز قدحه
تشبیه ایلمشلر (غنیمت دان و می خور در کلستان * که کل تا هفتهٔ دیکر نباشد
* کلك کلسنی غنیمت بیل که حرف تعلیل تا انتهاء غایت معناسنی افاده ایدر
زمانده هفتهٔ دیکر بر هفته دخی دیمکدر * محصول بیت * کلك کلسنی غنیمت
بیل و کلستانده می ایچ یعنی فرصتی فوت ایلمه زیرا کل بر هفته یه دك دخی اولمز
یعنی بر هفته لك عمری واردر بو کلام کلك زمانی چوق ثابت اولمیوب تیز
کچمسندن تعبیردر والا زمان کل برقاچ هفته اولور (زمان خوشدلی دریاب
دریاب * که دائم در صدف کوهر نباشد * زمان خوشدلی اضافتی لامیه در
خوشدل وصف ترکیبیدر و یا حرف مصدر کوکل خوشلغی زمانی دیمکدر
دریاب دریاب داللرك فتحه لریله آکاه و تدارك ایله دیمکدر بعض نسخه ده
بو ایکی عبارتك ما بیننده واو بولنوب و صدف و کوهر قرینه سی سبیله ردسروری
و تأسیس تأکیددن اولی در دیمکله بعضلر ایکنجی دالی مضموم اوقیوب دریاب
اینجو بول دیدیلر اما خوش طبع شعرای اعجام بو تصرفی تسلیم ایلمیوب ردشمعی
تأکید در دیدیلر و ما بینهماده واو ایرادی ایلمك فاسددر دیدیلر پس امدی واو ایراد
ایدوب و تأسیسه ذاهب اولوب اینجو بول دینلر فاسدی قبول ایلمش اولورلر *
محصول بیت * کوکل خوشلغی زمانی آکاه و تدارك ایله یعنی کوکل خوشلغی
زمانی که کل زمانیدر غنیمت بیل و مقتضاسنی تدارك ایدوب قضا ایله زیرا دائما
صدفده کوهر اولمز یعنی هر زمان کل طورمز که عیش و عشرت ایلیه سن
خواجه نك دائما صدفده کوهر اولمز بیوردیغی یعنی باران نیسان دائما یغماز
نیسانده یغار انجق و کاه اولور که نیسانده باران یغماز و هر صدفه باران
دوشمز که در اوله حاصلی عموم اوزره هر صدف اینجو تربیه ایلمز دیمکدر (عجب
راهیست راه عشق کانجا * کسی سر بر کند کش سر نباشد * راهیست
یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر سر بر کند باشن قالدرر کش شین ضمیر کسه
راجعدر سر نباشد باشی اولمیه یعنی باشدن کچه دیمکدر * محصول بیت * بر عجب
یولدر یا عجب یولدر عشق یولی که آنده یعنی اول یولده بر کسه باش قالدرر یعنی
رئیس عشاق اولوب سردار اولور که باشی اولمیه یعنی باشدن کچه یعنی طریق
عشقده سردار و سرافراز عشاق اول عاشق اولور که جانان یولنده جان و باشدن
کچه مصراع اولك معناسنی عجب بر یولدر عشق یولی که انده دین عجب برادا
ایلمشدر (بشوی اوراق اکر همدرس مایی * که علم عشق در دفتر نباشد * ردشمعی

دفتردن بونده مراد کتابدریعنی عاشق ومعشوق طبقه‌سنی یازان کتابلرلیلی
ومجنون وخسرووشیرین ووامق وعـذرا وبونلردن غیری اوراقنده مراد
بوکتابلردر* محصول بیت * اکر بزمله همدرس وهم سبق ایسك یعنی عاشق
جانان ایسك اوراقی بویعنی اوراق مطالعه‌سندن کچ زیراعشق علمی دفترده
اولمز یعنی علم عشق کتابلره یازلمز حاصلی علم حالدر قیل وقالله اولمز دیوانلر
وعشاق قصه‌لرینی اوقیوب یازمغله اولمز بونك ذوقی درونیدرطاتمینجه اولمز
من لم یذق لم یعرف در (زمن بنیوش ودل درشاهدی بند * که حسنش بسته
زیورنباشد * درشاهدی درحرف صله ویاحرف وحدت نوعیه بندفعل امر
مفرد مخاطب باغله دیمکدرکه حرف رابط صفت حسنش ضمیری شاهده
راجعدربسته زیوراضافتی لامیه درزیورزینت معناسنه در* محصول بیت *
بنـدن ایشت یعنی بنم نصیحتم دکله وکوکلکی برمحبوبه باغله که کوزللکی
زیب وزینته باغلی اولمیه یعنی حسنی ذاتی اوله مکتسبی اولمیه کوزل لباس
کیمکله وکندویه دوزن وترتیب ویرمکله حاصلی حسنی خداداد اوله عارضی
اولمیه (بیا ای شیخ درخمخانهٔ ما * شرابی خورکه درکوثرنباشد * شرابی خور
یاحرف وحدت که حرف رابطصفت درکوثرمضاف محذوفدر درجنت کوثر
دیمکدرویامضاف الیه محذوفدریعنی درکوثرجنت دیمك اوله * محصول بیت
* کل ای شیخ بزم میخانه‌مزده برشراب ایچ که جنت کوثرده وکوثرجنتده اولمز
یعنی اول لذت وکیفیت که انده وارجنت شرابلرنده اولمز (ایا پرلعل کرده جام
زرین * ببخشا برکسی کش زرنباشد * ایاعربیده حرف ندادرمناداسی محذوف
تقدیری ایاکسی که لعلدن مرادقرمزی شرابدرتشبیه طریقیله ببخشا
باحرف تأکید بخشافعل امرمفرد مخاطب اسرکه دیمکدر بخشایدندن
برکسی عربیده رحمت لفظی علی ایله مستعمل اولدیغی کبی فارسیده
بخشودن وبخشایدن وبونلرك مشتقاتی برلفظیله مستعملدرکش که حرف
رابطصفت وضمیرکسه راجعدر * محصول بیت * ای قرمزی شرابله التون
قدحی پرایلین کمسه اسرکه شول کمسه‌یی که زری اولمیه یعنی فقرایه مرحمت
وشفقت اوزره اول که مثوبات عظمی بوله‌سن مصراع ثانینك معناسنی
عطاقیل برکسیه که التونی اولمیه دین بخشاایله بخش لفظلرینی تشخیص
ایلمزایمش (شرابی بی خمارم بخش یارب * که باوهیچ دردسرنباشد * شرابی
یاحرف وحدت بی خمار شرابك صفتی میم ضمیر معناجهتنده بخش فعلنه
مقیددرضمیرمنصوب متصل معناسنه بخش فعل امرمفرد مخاطب بغشله
دیمکدر بخشیدندن یارب حرف ندا ومنادی که حرف رابطصفت باواوضمیر

ردسروری

غائب شرابه راجعدر * محصول بیت * یارب بکا خمارسز برشراب بغشله که
اول شرابله هیچ باش اغریسی اولمیه یعنی بکا شراب عشق میسرایله که
معهودشراب کبی خمارودردسری اولمیه (بنامیزدبتی سیمین تنم هست *
که دربتخانهٔ آزرنباشد * بنامیزدلفظ بسیطدریعنی مفرددرمرکب دکل الله
یاوزکوزدن صقلسون مقامنده مستعملدرتحسین مقامنده‌ده مستعملدر
بارك الله معناسنه بتی یاحرف وحدت سیمین تن بتك صفتی که حرف رابطصفت
آزرحضرت ابراهیمك باباسنك اسمیدرکه انك صنعتی بت تراشلق ایدی یعنی
بتلریونا‌ردی بوده معلوم اوله که بت قیزشکلنده واوغلان وبعض حیوانات
شکلنده اولورحاصلی قبائل عربك هربرینك بردورلوبتی اولوراعمش نته کم بعض
کتابلرده مفصل یازمشلردراما بومقام مستوفی ذکرنه مناسب دکل * محصول
بیت * خواجه بیوررکه الله براماز کوزدن صقلسون برسیمین تن بتم واردرکه
بتخانهٔ آزرده اولمز یعنی برمحبوبم واردرکه بتکده‌لرده بویله صنم بولنمز بنامیزدك
معناسی الله آدی حقیچون دیوب منه سنده بنامیزد لفظی بنام ایزددن
مخففدروحرف باقسم ایچوندراصل معناسی الله آدی حقیچون دیمکدردین
جمیعا سویلدیکی عندیدرهیچ اصلی یوقدربنامیزد بونده تحسین ایچوندر
بعض محلده الله حقیچون معناسنه دخی کلوردین عندیات تکلمنده سابقك
اثرنجه کتمشدر زیراتحسین افاده ایلسه برادات تحسینله دخی جمع اولمزدی
نته کم حضرت مولانا جامی بیورمشدربیت * بنامیزد زهی درکرامی *
که سفت الماس نوك کلك جامی * زهی بونده تحسین افاده ایدر (من ازجان
بندهٔ سلطان اویسم * اکرچه یادش ازچاکرنباشد * سلطان اویس سلاطین
ایلخانیه‌دن برینك اسمیدرلقبی غیاث الدین درسلمان ساوجینك
ممدوحلرندندرچاکرقوللقچیه وخدمتکاره دیرلر * محصول بیت * خواجه
بیوررکه بن جاندن سلطان اویسك قولیم اکرچه اکا بوچاکردن یاداولمزیعنی
بن چاکرینی یادایلمز (بتاج عالم آرایش که خورشید * چنین زیبندهٔ افسرنباشد
* بتاج باحرف قسم تاجك عالم ارایه اضافتی بیانیه وشینه اضافت لامیه عالم
آراوصف ترکیبیدرآرایدندن عالم بزیجی دیمکدرکه حرف بیان خورشید
مصراع ثانی‌یه مرهوندرزیبندهٔ افسراضافتی لامیه‌درزیبنده یراشق
دیمکدر * محصول بیت * سلطان اویسك عالم بزیجی تاجی حقیچون که کنش
بونجلین یعنی اویس کبی تاجك یراشغی دکل حاصلی تاج اکایراشدیغی کبی
کنشه یراشمزکنشی تاجه تشبیه ایلمشلر (کسی کیردخطا برنظم حافظ *
که هیچش لطف درکوهرنباشد * کسی یاحرف وحدت که حرف رابطصفت

ردسروری

ردشمعی

هیچش شین ضمیر کسی به راجعدر ومعنا جهتنده کوهره مقیددر درکوهر
تقدیرنده * محصول بیت * حافظك نظمنده برکسه خطا طوترکه کوهرنده
هیچ لطافت اولمیه یعنی حافظك نظمنده خطاوار دیه نك ذاتنده واصلنده
هیچ لطف یوقدر زیرا نظمی همان اینجودر نسیدرکه اهلی یاننده زیاده مقبول

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

ومرغوبدر وله ایضا (معاشران ز حریفان شبانه یاد آرید * حقوق بندگیء
مخلصانه یاد آرید * معاشران منادی شبانه سابقا بو الف ونون وهای رسمی
مفصل ذکر اولنمشدر کیجه یه مخصوص مصاحب دیمکدر یاد آریدا آکك
دیمکدر حقوق بندکی اضافتی لامیه درو مخلصانه به اضافت بیانیه * محصول
بیت * ای یاران معاشران کیجه مصاحبی ویا کیجه لر مصاحبنی آکك
مخلصانه قوللق حقوقنی آکك یعنی خلوص طویله اولان قوللق حقوقنی
آکك (بوقت سرخوشی از آه وناله ٔ عشاق * بصوت نغمه ٔ چنك وچغانه یاد
آرید * بوقت با حرف ظرف سرخوشی یا حرف مصدر بصوت با حرف
مصاحبت نغمه کلام خفی یه دیرلر صوت نغمه ٔ چنك اضافتلری لامیه لردر *
محصول بیت * سرخوشلق وقتنده عشاقك آه وناله سندن نغمه ٔ چنك
وچغانه نغمه سی آوازیله آکك حاصلی سازلر نغمه سی سببیله انلرك ایلدیکی
آه وناله ئی آکك دیمکدر (چو در میان مراد آورید دست امید * ز عهد صحبت
ما درمیانه یاد آرید * میان بل واورته معناسنه در اما چاق اورته دکل میان مراد
اضافتی لامیه دردست امید اضافتی لامیه در مجازا عهد بونده زمان
معناسنه در عهد صحبته وصحبتك مابه اضافتی لامیه در میانه الی اورته
اما بونده مطلق اورته معناسنه در * محصول بیت * چونکه مراد بلنه
واورته سنه یعنی عین الفعلنه امید الی کتوره سز یعنی امید ایلدیککز مراده
ال اوره سز حاصلی مرادکزال ویره بزم صحبتمز زمانی اورته یه کتورك یعنی بزمله
اولان وکچن صحبت زمانی ارا کزده آکك حاصلی مرادکزال ویردکده بزمله
صحبتکز زمانی ارا کزده تذکر ایلك یعنی حق صحبتی فراموش ایلمك دیمکدر
(چو عکس باده کند جلوه در رخ ساقی * ز عاشقان بسرود وترانه یاد آرید *
عکس باده اضافتی لامیه در یعنی تأثیر سورت باده کند جلوه یعنی ظاهر اوله
سرود مطلق ایردر وترانه ایردن برنوع پس عطف الخاص علی العام قبیلندندر
* محصول بیت * چونکه باده نك عکسی یعنی تأثیر سورت باده حمرتی ساقی
رخنده ظاهر اوله عشاقدن سرود وترانه ایله یاد ایلك یعنی انلری نغمه ایله آکك
ونغمه سببیله اکك (نمی خورید زمانی غم وفاداران * ز بی وفایی ٔ دور زمانه
یاد آرید * نمی خوریدمز سز اخبار مراددر زمانی یا حرف وحدت

غم نمی خوریدك مفعول صریحی غمك وفادارانه اضافتی مصدرك مفعولنه
اضافتیدر الف ونونله جمع اولدی ذو العقوله صفت اولدیغیچون تقدیری
یاران ویا عاشقان وفاداران دیمکدر وفادار وصف ترکیبیدر داریدندن
وفا طوتیجی یعنی وفا صاحبی بی وفایی یای ثانی حرف مصدردر دور زمانه
اضافتی لامیه ودورك زمانه یه بیانیه * محصول بیت * بر زمان وفادار عاشقلرك
غمنی یمزسکز یعنی احوالیله مقید اولمزسکز امدی دور زمانه وفاسزلغنی یاده
کتورك یعنی سز وفادار عشاقك غمنی ییوب حالیله مقید اولمزسکز امدی دور
زمانه سزه وفا ایلیوب حالکزله مقید اولمز (سمند دولت اگر چند سرکشست
ولی * ز همرهان بسر تازیانه یاد آرید * سمند اکثری قوله آنده مستعملدر
دولته اضافتی بیانیه در اگر چند نقدرکه معناسنه کاور سرکش بونده جمش
معناسنه در ولی ادات استدراکدر همرهان همرهك جمعیدر یولداشلر دیمکدر
تازیانه قمچی * محصول بیت * دولت آتی نقدر چمش ایسه ده اما یولداشلردن
قمچی اوجیله آکك معلومدرکه ات سرکشلك ایلدکده قمچی اوجیله باشنه
اوررلر تأدیب ایچونکه سرکشلك ایلمیه امدی خواجه بیوررکه سزك
سمند دولتکز هر نقدرکه تیز رو وسبك پی ایسه ده امدی کیروده قالمش یولداشلری
تازیانه اوجیله اکك یعنی سمندکزی آهسته یورودك که انلر یتشوب برابر یورو
سونلر حاصلی دولتکز هر نقدر تیز ایسه ده بی دولت اولان اشنالری خاطر کزدن

ردسروری

کدرملك دیمکدر بونده بعضلرك ناموجه توجیهنه اعتبار اولنمیه (بوجه
مرحمت ای ساکنان صدر جلال * ز روی حافظ وآن آستانه یاد آرید * بوجه
مرحمت اضافتی بیانیه در ساکنان صدر جلال اضافتلری لامیه لردر * محصول
بیت * مرحمت وجهیله یعنی مرحمتله ای صدر جلال ساکنلری یعنی آستان
جانان که عظمت صدریدرانك ساکنلری روی حافظدن واول آستانه ٔ جاناندن
یاده کتورك یعنی حافظ آستانه ٔ جانانه رومال اولدیغنی اکك حاصلی آستانه ٔ
جانان که صدر عظمت وجلالدر حافظ انده ساکن اولوب مجاور اولدیغنی یاد

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

ایلك وله ایضا (مژده ای دل که مسیحا نفسی می آید * که ز انفاس خوشش بوی
کسی می آید * که حرف بیان مسیحا نفس وصف ترکیبی اقسامندندر ویا حرف
وحدت که رابط صفت انفاس خوش اضافتی بیانیه در وشینه اضافت
لامیه در بوی کس اضافتیده لامیه ویا حرف وحدت * محصول بیت * ای
کوکل مشتلق که بر عیسا نفسلی کلیورکه کوزل نفسلرندن برکسه قوقسی
کلیور یعنی انك انفاس طیبه سندن جانان قوقسی کلیورکسی بونده الفاظ
کنایه دن واقع اولمش که جاناندر (از غم هجر مکن ناله وفریاد که دوش * زده ام

فالی وفریادرسی می آید* که حرف بیان دوش مصراع ثانی یه مرهوندر
فالی یا حرف وحدت فریادرس وصف ترکیبیدر رسیدندن مدد وفریاد
وفغانه ایریشن کسه ویا حرف وحدت* محصول بیت* خواجه دانه خطاب
ایدوب بیورر که هجران غمندن ناله ایلمه که دون کیجه بر فال آچشم
وبر فریادرس کلیور یعنی بر درده درمان ایدر جانان کلیور که وصلیله مشرف
اولورسن (ز آتش وادی ایمن نه منم خرم وبس* موسی انجا بامید قبسی می آید
* اتش وادی ایمن اضافتی لامیه در وادی ایمن الله تعالی موسی یه تجلی
ایلدیکی وادیدر بونده کوی جاناندن کنایه در خرم وبس واودن صکره بس کلسه
فقط معناسنه در قبس آتش پارهسنه دیرلر ویا حرف وحدت قبسدن نور
وصال مراددر* محصول بیت* کوی جانان آتشندن ونور چراغندن
انجق بن خرم دکلم حضرت موسی بونباهت شان وعلو قدرله انده یعنی کوی
جانانه قبس وصال امیدیله کلور یعنی بن دکلم انجق کوی جانانه وصال
امیدیله واران حضرت موساده وادی ایمنه وصال امیدیله واردی (هیچ
کس نیست که در کوی تواش کاری نیست* هرکس انجا بطریق
هوسی می آید* که حرف بیان تواش شین کسه راجعدر کاری یا حرف وحدت
هوسی یاسیده بویله در بوغزلده حرف وصل جمیعا وحدت ایچون کاور
الا بریسی تنکیر ایچون* محصول بیت* دنیاده هیچ کسه یوقدر که سنک
محلکده بر ایشی اولمیه یعنی هرکسک سنک کویکده بر علاقهسی واردر پس
امدی هرکسنه انده بر هوس وآرزو طریقیله کلور یعنی سنک کویکه کمسه
بی تقریب وارمز بلکه طلب دیدار وصال امیدیله وارر (کس ندانست که
منزلکه معشوق کجاست* این قدر هست که بانک جرسی می اید* جرس دوه
وقاتر کتوردیکی چاکدر* محصول بیت* کمسه بلمدیکه معشوقک مکان
ومنزلی قنده در یعنی جانان عالیشاندر کمسه انک مقامنه واصل دکلدر که
نره ده اولدیغنی بیله بوقدر واردر که منزلکاهندن بر جرس آوازی کلور یعنی
منزلکاهندن نوبت کوسی ونقارهسی اوآزی کلور قولغمزه اما
منزلکاهنی تعیین ایلمکه کمسه قادر دکلدر جرس ذکری قافیه
ضرورتیچوندر والا نوبتده کوسلر ونقارهلر چالنور جرسلر چالنمز مکر که مسافر
اوله ودوهلر وقاترلر بوغزنده اولان چاکلر اونه اوطریقله منزلکاهدن
قوندوغی مکان مراد اولور والکل وجهه (جرعهٔ ده که بمیخانهٔ ارباب کرم
* هر حریفی زپی ملتمسی می آید* جرعهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل
جرعهٔ ده بر جرعه ویر دیمکدر ده فعل امر مفرد مخاطب در جرعه مقدم مفعول

صبر یحدر که حرف تعلیل بمیخانه با حرف صله می آیده متعلق میخانهٔ ارباب کرم
اضافتلری لامیه لردر حریفی یا حرف وحدت بی ادات تعلیل ملتمسه اضافتی
لامیه در التماس لغتده طلبه دیرلر* محصول بیت* بر جرعه ویر که ارباب کرم
میخانهسنه هر حریف باده نوش بر مطلوبدن اوتوری کلور یعنی ارباب کرمه
کلن بر مراد ایچون کلور بزده جرعهٔ وصال ایچون کلمشزدر بزدن جرعهٔ
وصالکی دریغ ایلمه که اهل کرمسن مصراع اولک معناسی بر جرعه ویر که
کرم صاحبلرینک میخانهسنده دین بای حرف ظرف اخذنده خطا ایلمش
(دوست را گر سر پرسیدن بیمار غمست* گو بر آن خوش که هنوزش نفسی
می آید* دوست را را حرف تخصیص دوستک دیمکدر سر بونده آرزو معناسنه
سر پرسیدن اضافتی لامیه در وپرسیدنک بیماره اضافتی مصدرک مفعولنه
اضافتیدر وبیمارک غمه لامیه کو خطاب عام دوسته سویله دیمکدر بران
با حرف تأکیدر ان فعل امر مفرد مخاطب سور دیمکدر بران خوش ایی سور
معناسنه در یعنی محکم کیت که حرف بیان هنوزش بونده دخی دیمکدر شین
بیمار غمه راجعدر نفسی یا حرف تنکیر* محصول بیت* دوستک اکر بیمار غم
عیادهسی سوداسی وارایسه یعنی غم خستهسنک حالنی وخاطرینی صورمق
آرزوسی وارایسه دوسته سویله محکم سور یعنی پک کیت که دخی نفس کلور
یعنی دخی اولمدی پک کیدرسک صولک نفسنه ایریشهرسن مصراع اولک
معناسی دوسته اکر غم خستهسن صورمق هوسی وارایسه دینلر انک رد سروری وشمعی
معناسنی احاطه ایلمه مشلر ایمش مصراع ثانیده خوش برانک معناسنی یعنی رد شمعی
کاسون دیمکله تعبیر ایلین خوش وارمامش (خبر بلبل این باغ بپرسید که من
* نالهٔ میشنوم کز قفسی می آید* خبر بلبل این اضافتلری لامیه لردر
خبر بپرسیدک مقدم مفعول صبر یحیدر که حرف تعلیل من مصراع ثانی یه
مرهوندر کز که حرف بیان قفسی یا حرف تنکیر* محصول بیت* بو باغک
بلبلی خبرک صورک یعنی اخبارندن استفسار ایلک زیرا بن بر ناله ایشیدرم که
قفسدن کلور یعنی یوقلک اولمیه که کرفتار قفس اولمش اوله بو بیت سلمانک کوز
آغریسی سببیله نیچه زمان اوده اوتوروب طشره چقمدیغندن تعبیر در بعض رد شمعی
نسخه لره تابع اولوب بپرسیدی سپرسید یازان مقصود بیتدن خبردار دکل ایمش
(یار دارد سر صید دل حافظ یاران* شاهبازی بشکاری مکسی می آید*
سر صید دل اضافتلری لامیه در شاهبازی یا حرف وحدت بشکار با حرف صله
مکسه اضافتی لامیه در مکسی یا حرف وحدت می آید بونده اخبار وانشایه
محتملدر* محصول بیت* ای یاران یار حافظک کوکلنی صید ایلمک سوداسن

طوتاريعنى كوكانى صيد ايلمك استر كانه كه برشاهباز برمكسك صيد ينه كلور
ياخود برشاهباز برمكسك صيد ينه كلورمى يعنى كلمزد يمكدر استفهام انكارى
طريقيله وله ايضا (رسيد مژده كه امد بهار وسبزه دميد * وظيفه كر برسد
مصرفش كلست ونبيد * دميد بتدى ديمكدر مصرفش رانك كسريله ضرب
باندن اسم مكاندر يعنى صرف يصرف دن شين وظيفه يه راجعدر نبيد
خرمايى ويا انجيرى وياقورى اوزومى صوايچنه قيوب اكشدرلر پس شراب
كبى برمسكر صو پيدا اولوب آنى خمر برينه ايچرلر اما بونده خمر مراددر اصل
لغت ذال معجمه ايله در اما عجم دال مهمله ايله استعمال ايدر * محصول بيت *
مشتلق ايرشديكه بهار كلدى وسبزه بلوردى وبتدى پس امدى وظيفه
ايريشرسه مصرفى كل وشرابدر يعنى بهار كلدى فرصتى فوت ايلميوب
باده نوش اولمق كرك (صفير مرغ برآمد بط شراب كجاست * فغان فتاد به بلبل
نقاب كل كه كشيد * صفير مرغ قوش صقلغى برامد چقدى يعنى ظاهر اولدى
بط شراب بطه طانك تشديديله وتاى وحدتله صو قوشلرندن عربيده قازه ديرلر
اما بونك كبى برلرده تشبيه طريقيله باتق باردق وكلندر مراددر شرابه اضافتى
لاميه در نقاب كل اضافتى بيانيه دركه بونده اسمدر كيم معناسنه * محصول بيت
* قوش صقلغى چيقدى يعنى نغمات طيور ظاهر اولدى شراب باتغى
وكلندرى قنده در يعنى باده قنده در ذكر محل واراده حال قبيلندندر بلبله فغان
دوشدى يعنى بلبل فرياد وفغانه باشلدى كلك نقابنى كيم چكدى يعنى كله كيم ال
اورديكه بلبلى ناله يه كتوردى يعنى بلبلك ناله سى بى تقريب دكلدر بلكه
بركمسه ال قارمش كه بويله فرياد وفغان ايلر (من اين مرقع رنكين چو كل
بخواهم سوخت * كه پير باده فروشش بجرعه نخريد * مرقع پاره پاره عالى
فقرا خرقه سى چو كل ما قبلنه ومابعدنه صرف اولمق قابلدر كه حرف تعليل
فروشش شين ضمير مرقعه راجعدر بجرعه با حرف مقابله ويا حرف وحدت
وهمزه حرف توسل نخريد فعل نفى مستقبل * محصول بيت * بن بو باده ايله رنكين
مرقعى كل كبى يقيسرم يعنى كل كبى قزل آتش ايديسرم ياخود كل كبى باده ايله
رنكين خرقه يى باندريسرم زيرا پير ميفروش مرقعى برجرعه باده يه صاتون
آلمدى يعنى هيچ اعتبار ايلمدى (ز روى ساقى مهوش كلى بچين امروز * كه كرد
عارض بستان خط بنفشه دميد * كلى يا حرف وحدت بچين با حرف تأكيد
چين فعل امر مفرد مخاطب ديوشر معناسنه كه حرف تعليل كرد عارض
بستان اضافتلرى لاميه لردر خط بنفشه بيانيه دميد بتدى وظاهر اولدى
ديمكدر * محصول بيت * ساقى مهوش رويندن بر كل ديوشر بو كون يعنى

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

روى مهوشندن متمتع اول زيرا بستانك عارضى اطرافنده خط بنفشه بلوردى
يعنى بنفشه اجلدى حاصلى اول بهاردر ساقيله باغلرده عيش وعشرته
مشغول اول كرد عارض بستان خط بنفشه دميد بيورديغى انكچوندركه
بنفشه عادتا بستانلرك اطرافنده ديكلور (بكوى عشق منه بى دليل راه قدم
* كه كم شد آنكه درين ره برهبرى نرسيد * بكوى با حرف صله عشقه اضافتى
بيانيه درمنه فعل نهى مفرد مخاطب قومه ديمكدر كه حرف تعليل كم شد يتدى
يعنى ضال اولدى معناسنه آنكه اصلى انكس كه ايدى نته كم بيان اولندى
برهبرى با حرف صله ويا حرف وحدت ويا تنكير رهبر وصف تركيبيدر بريدندن
ايلتمك معناسنه يعنى قلاوز كه عربجه دليل ديرلر نرسيد ايرشمدى ديمكدر
* محصول بيت * عشق محله سنه يول دليلنسز قدم قومه يعنى وادئ
عشقه بى واسطه كيرمه زيرا كم اولدى اول كه بو يولده دليله ورهبره ايرشمدى
يعنى عاشقه بريار صادق كركدركه جانانيله كندى اراسنده واسطه اوله والا
وصال جانان مشكل ميسر اولور (ز ميوهاى بهشتى چه ذوق دريابد * هر آنكه
سيب زنخدان شاهدى نكزيد * بهشتى يا حرف نسبت دريابدا كلر وبولور
ديمكدر سيب زنخدان اضافتى بيانيه در سيب الما زنخدان اكك شاهده
اضافتى لاميه در ويا حرف وحدت نكزيد فعل نفى مستقبل مفرد غائب
اصرمدى ديمكدر * محصول بيت * جنت ميوه لرندن نه ذوق بولور هر اول
كمسه كه بو عالمده صغراده برمحبوبك اككنى اموب اصرمدى يعنى بونده
ذوق وصفاسنى سورمين انده حور ذوقنى نه اكارديمكدر (چنان كرشمهٔ
ساقى دلم ز دست ببرد * كه با كسى دكرم نيست برك كفت وشنيد * كرشمهٔ ساقى
اضافتى لاميه در ساقينك شيوه ونازى ديمكدر كه با كسى كه حرف بيان با حرف
مصاحبت كسى يا حرف وحدت برك بونده سبب وعلاقه ديمكدر كفت وشنيد
فعل وزنى اوزره اسملردر ديمه وايشتمه معناسنه * محصول بيت * ساقينك
كرشمه ونازى كوكلى المدن شويله آلدى وايلتديكه برغيرى كمسه ايله ديمه
وايشتمه علاقه م وطريقم قالمدى يعنى كمسه ايله مصاحبته آرزوم قالمدى ديمكدر
(عجايب ره عشق اى رفيق بسيارست * ز پيش آهوى اين دشت شير نر برميد *
عجايب ره عشق اضافتلرى لاميه لردر آهودن مراد محبوبدر شير نردن مراد
عاشقدر برميد با حرف تأكيد رميد اوركدى ديمكدر * محصول بيت *
اى رفيق عشق طريقنك عجايبى چوقدر بو عشق صحرا ودشتنك آهوسندن
اركك ارسلان اوركدى يعنى عاشق هر نقدر كه زورمند وزور بازو ايسه
محبوبى استغنا وجورنه تحمل ايده ميوب زبون ومغلوب اولور (مكن ز غصه

شكايت كه در طريق طلب * براحتى نرسيدان كه زحمتى نكشيد * كه حرف
تعليل طريق طلب يعنى طريق طلب وصال جانان براحتى با حرف صله نرسيده
متعلق ويا حرف وحدت ويا تنكيردر زحمتى ياسيده بويله در * محصول بيت *
خطاب عام طريقيله بيورر عشق غصه سندن شكايت ايلمه زيرا طريق طلب
وصال جانانده راحت وصاله ايرشمدى اول كه زحمت چكمدى يعنى فراق
وهجران واغيار زحمتنى چكمين راحت وصال جانانه واصل اولمدى (خدايرا
مددى اى دليل راه حرم * كه نيست باديهٔ عشق را كرانه پديد * خدايرا حرف
تخصيص خدا ايچون ديمكدر مددى يا حرف وحدت ويا تنكير دليلك راهه
اضافتى اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر وراهك حرمه لاميه كه حرف تعليل
باديهٔ عشق اضافتى بيانيه دررا ادات تخصيص كرانه كنار ونهايت معناسنه در
پديد آشكاره ديمكدر عجم باى عجميله ورومى باى عربيله اوقورلر * محصول
بيت * الله ايچون مدد ايله اى طريق حرمك دليلى زيرا عشق صحراسنك
نهايتى ظاهر دكل يعنى راه كوى يار دليلى مدد ايدوب بزى بر طريق خاصله
حرم ياره ايصال ايله زيرا بزه باديهٔ عشقك كنارى اشكاره دكل يعنى زياده اوزاقدر
امدى سن بلد يكك بريقين قولاى يولدن بزى ايصال ايله (شراب نوش كن
وجام زر بحافظ بخش * كه پادشه ز كرم جرم صوفيان بخشيد * جام زر بخشك
مفعول صريحى وبحافظ غير صريحى بخش فعل امر بغشله ديمكدر كه حرف
تعليل پادشه مبتدا وبخشيد خبرى جرم صوفيان مفعول صريحى وز كرم غير
صريحى جرم كناه معناسنه در * محصول بيت * شراب نوش ايله والتون
قدحى حافظه بغشله زيرا پادشاه كرمندن صوفيلرك كناهنى بغشلدى حافظ
خود صوفيدر آنك كناهنى صوفيلرله بيله بغشلدى يعنى پادشاه كناهمزى
بغشلدى سنده باده ايچديكك التون قدحى بغشله ايكى بخشش بر يرده جمع
اولسون كه نور على نور اولسون خواجه بو بيتده حسن طلب مسلكنه سالك
اولمش بعض نسخه ده مخلص بيتى بويله واقعدر (كلى نچيدز بستان حسن
او حافظ * مكر نسيم مروت درين چمن نوزيد * بستان حسن اضافتى بيانيه در
واو يه اضافت لاميه ضمير غائب معهود جانانه راجعدر نسيم مروت اضافتى
بيانيه در درين چمندن مراد دنيادر نوزيد فعل نفى مستقبل اسمدى معناسنه
* محصول بيت * خواجه تجريد طريقيله بيورر اول جانانك حسنى بستانندن
حافظ بر كل ديوشرمدى يعنى اول جانانك كوزللكندن منتفع اولمدى مكر
مروت نسيمى بو چمن دنياده اسمدى يعنى عالم كلستاننده مكر مروتدن اثر
قالمدى جائزدر كه بو بيت اكابر زمانينك برينك عدم كرم واحسانته تعريض اوله

وبعض نسخه ده بويله واقعدر (بهار ميكذرد دادكسترا درياب * كه رفت
موسم وحافظ هنوز مى نچشيد * ميكذرد كچيور داذ كستر وصف تركيبيدر
كستريدن دادن دوشيجى يعنى عادل الف حرف ندادر درياب آ كله وتدارك ايله
ديمكدر كه حرف تعليل موسم زمان معهود نچشيد فعل نفى مستقبل طاتمدى
معناسنه * محصول بيت * بهار كچيور اى عدالت بساطنى دوشيجى ا كله
وتدارك ايله كه موسم كتدى وحافظ هنوز باده طاتمدى يعنى بهار زمانى كه عيش
وعشرت وسخا وكرم زمانيدر كچوب كيده يور وحافظ سزدن بر انتفاع ايله منتفع
اولمدى بو بيتده حسن طلب طريقيله واقعدر وله ايضا (كرمى فروش حاجت
رندان روا كند * ايزد كنه ببخشد ودفع بلا كند * محصول بيت * اكر باده
فروش رندلرك حاجتنى روا ايدرسه الله كناهلرك بغشلر وبلالرك دفع ايدر يعنى
ميفروش رندلره رعايت ايلك سببيله خدا آنك كناهلرك بغشلر وجاندن آفت
وبلايى دفع ايدر (ساقى بجام عدل بده باده تا كدا * غيرت نياورد كه جهان
پر بلا كند * جام عدل بر قدحدر كه هر كسه انكله باده برابر ويريلور زيرا اول
قدحك بر حدى واردر هر بار كه اول حددن زياده طولدرسه لر جميع ايچنده
اولان بر قدر وكلور اما اكسيك طولدرسه لر بويله اولمز پس * محصول بيت * اى
ساقى عدل قدحيله وير باده نى تا كم كدا غيرت كتورميه زيرا جهانى پر بلا ايدر
ساقيدن مراد جانا ندر وكدادن كنديدر امدى ديركه بن كدايه سائر عشاقله
برابر التفات ايله يوخسه آه وناله عاشقانه ايله عالمى خراب ايدرم (مطرب
بساز عود كه كس بى اجل نمرد * وانكو نه اين ترانه سرايد خطا كند * مطرب
منادى حرف ندا مقدر بساز با حرف تأكيد عود بونده بر سازك اسميدر چشته يه
بكزر اما تكنه سى چشته تكنه سندن چوق يولك اولور امدى بساز عود عوده
دوزن ويرديمكدر كه حرف بيان * محصول بيت * اى مطرب عوده دوزن وير
وبو نى ترانه ايله كه كمسه اجلسز اولمدى يعنى عوده دوزن ويروب عودله بو ترانه يى
ايرلا واول كمسه كه بو ترانه نى ايرلمز وبو قولى سويلمز خطا ايدر زيرا نصله ثابتدر كه
اجلدن كمسه نه اول اولور ونه صكره پس بر كمسه بوكا قائل اولمسه الله كلامنى
انكار ايلمش اولور پس خطا كند ديديكى انكچوندر (كر رنج پيشت آيد وكر
راحت اى حكيم * نسبت مكن بغير كه اينها خدا كند * نسبت مكنك مفعول
صريحى وبغير غير صريحى كه حرف بيان ويا حرف تعليل اينها رنج وراحته
اشارتدر * محصول بيت * اى حكيم اكر رنج كلور اوكه واكر راحت غيره
بونلرى نسبت ايلمه كه بونلرى خدا ايلر يعنى رنج وراحتى خلق ايلين الله در غير
دكلدر (در كارخانهٔ كه ره عقل وفضل نيست * وهم ضعيف رأى فضولى

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعيل فاعلن

بحكيم بونده عاقل ودانا ديمكدر

جرا کند * ره عقل اضافتی لامیه در وهم ضعیف بیانیه رأی فضولی لامیه در
* محصول بیت * بر کارخانه ده که عقله وفضله یول یوقدر یعنی حقایق اشیا
عقلله وعلمله بلنمز ضعیف وهم فضوللق فکرین ایدر یعنی حقایق اشیایی بلمك
استحصالی علم وفضلله اولمیان احوال وهم ضعیفله اولمز زیرا وهم زبون
ومغلوبدر (حقا کزین غمان برسد مژدهٔ امان * کر سالکی بعهد امانت
وفا کند * حقا استعمالی سابقا بیان اولنمشدر بونده مقرر بلاشك وریب
دیمکدر کزین که حرف بیان غمان غمك جمعیدر شذوذ ابرسد با حرف تأکید
سالکی یعنی عاشقی یا حرف وحدت بعهد با حرف صله امانته اضافتی لامیه در
امانتدن مراد امانت محبتدر * محصول بیت * حق بودر که بو غملردن یعنی
عشق ومحبت غملرندن امان مشتلغی ایریشیور یعنی فراق وهجران آلام
وغموممندن خلاص اولمق مژده سی ایریشیورا کر بر عاشق امانت محبت
عهدنه وفا ایدرسه یعنی محبتی جانانه صدق ونیت وخلوص طویتله ایدرسه
البته غموم هجراندن خلاص اولوب سرور وصال مژده سی ایریشور (مارا
که درد عشق وبلای خمار هست * یا لعل دوست یا می صافی دوا کند * مارا بزم
دیمکدر را ادات تخصیصدر که حرف بیان درد عشق وبلای خمار اضافتلری
لامیه لردر * محصول بیت * بزمکه عشق دردی والمی وخمار بلا وجفاسی واردر
یا دوستك لعل لبی یا می صاف دوا وعلاج ایدر یعنی بزم دردمزه چاره یا وصال
جانان ویا شراب صافیدندر مصراع اولك معناسی بزه که عشق دردی وخمار
بلاسی واردر دین عجب دردلی معنا ویرمشدر ومارانك معناسی مصراع
ثانی به مصروفدر دیمك بوندن دردلی (جان رفت در سر می وحافظ بعشق رد شمعی
سوخت * عیسی دمی کجاست که احیای ما کند * سر سودا وهوا معناسنه در
مییه اضافتی لامیه در بعشق با حرف سبب سوخت بونده فعل لازمدر یاندی
دیمکدر عیسی دم وصف ترکیبیدر ویا حرف وحدت که حرف بیان احیای
ما اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت * جانمز می آرزوسنده
کتدی حافظ دخی عشقله یاندی بر عیسا نفسلی محبوب قنده در که بزی
احیا ایلیه بیتده التفات واروله ایضا (نقدها را بود آیا که عیاری کیرند *
تا همه صومعه داران پی کاری کیرند * نقدها را بونده نقددن مراد هر کسك ازبحر رمل فاعلاتن فعلاتن فعلن
ظاهر حالیدر را ادات تخصیص نقدلرك دیمکدر بود بونده اوله می واولورمی
معناسنه در آیا عجبا معناسنه در عیار عینك کسریله هر نسنه نك وزنی
وصحت وفسادنی بلمکه والتونی وکمشی محکه چالمغه دیرلر اما بونده تفتیش
وتفحص مراددر ویا حرف تنکیر تا بونده عربیده حتی معناسنه در صومعه

داران الف ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون صوفیان
صومعه داران دیمکدر صومعه دار وصف ترکیبیدر داریدندن صومعه
طوتیجی یعنی صاحب معبد پی کاری اضافتی لامیه در ویا حرف وحدت همه
ادات تأکیددر عربیده کلی کبی معلوم اوله که فارسیده ادات تأکید کاه
اولور که مؤکددن مقدم کاور صومعه داران کیرندك مفعول اولی وپی کاری
مفعول ثانیسی * محصول بیت * عجبا اوله میکه هر کسك نقدنی یوقلیوب
حضورینك عیارنی طوتوب حالنی تفتیش ایدوب تفحص ایلیه لر تا کم جمیع
صومعه دارلری بر بر یعنی هر بریسنی بر فاحش ایش آرنده طوته لر یعنی
صومعه دارلرك هر برینی شرعه مخالف بر ایشده طوته لردی یعنی شرب
خمرده وزنا ولواطه وسائر محرماتده مصراع اولك معناسی نقدلری اولانی
عجبا که وزن آله لر ومحکه چاله لر دین وای عجب اوله میکه نقدلری بر عیار طوته لر
دین تزریق اداده بری برینه عجب پیرولك ایلمشلر ومصراع ثانینك معناسی
تا دوکلی صومعه دارلر بر ایش آردین طوته لر یعنی صوفیلغی ترك ایدوب عوام رد سروری وشمعی
کبی غیر ایش طوته لردی دین وتا دوکلی صومعه ده اولان مرائی صوفیلر
بر ایش آردینی طوته لر یعنی تفتیش خوفندن صوفیلر صوفیلقدن فراغت
ایدوب مصلحتلرینه کیده لردین بری برینه تقلیدله عجب تزریق معنالر اختراع
ایلمشلر عفا الله عنهما (مصلحت دیدمن آنست که یاران همه کار * بکذارند رد سروری وشمعی
وخم طرهٔ یاری کیرند * دید بونده اسمدر کورمه معناسنه منه اضافتی
لامیه در بنم مصلحت کورمم دیمکدر که حرف بیان همه کار مصراع ثانیه
مرهوندر بکذارند با حرف تأکید کذارند قویه لر وترك ایده لر دیمکدر فعل
مضارع جمع غائبدر واو حرف عطف خم طرهٔ یار اضافتلری لامیه لردر ویا حرف
وحدت * محصول بیت * بنم مصلحت کوردم اولدر که یاران جمیع ایشی ترك
ایده لر وبر یارك طره سنی طوته لر یعنی غیر ایشلری ترك ایدوب بر جانانه تعلق
ایلیه لر (خوش کرفتند حریفان سر زلف ساقی * کر فلکشان بکذارد که
قراری کیرند * خوش بونده ایو وکوزل معناسنه در سر زلف ساقی اضافتلری
لامیه لردر فلکشان معنا جهتندن شان بکذارده مقیددر ضمیر منصوب
متصل معناسنه وبکذاردك فاعلی تحتنده فلکه راجع ضمیردر که حرف بیان
قراری یا حرف تنکیر * محصول بیت * حریفلر ساقینك زلفی اوجنی ایو
طوتدیلر اکر فلکك انلری قورسه که قرار طوته لر یعنی یاران ساقیله اختلاط
ایدوب کمال وصاله مالك اولدیلر اکر فلکك ارالرینه فراق دوشورمیوب وصالده رد سروری وشمعی
ثابت قالورلرسه قرارینك یاسی حرف وحدت اخذ ایدوب بر قرار طوته لر دینلر

باردبرده قرار ایلمشلر (زاغ چون شرم ندارد که نهد پا برگل * بلبلانرا سزد
ار دامن خاری کیرند * زاغ قرغه وقوزغون شرم نداردا وتمزدیمکدرکه حرف
بیان نهد بونده قویه دیمکدر پا مفعول صریحی وبرگل غیرصریحی بلبلانرا
بلبللره دیمکدر سزدلایقدر دامن خاری اضافتی لامیه در * محصول بیت *
قرغه چون اوتمزکه اایاغن کله قویه یعنی کل اوزرینه قویه بلبللره لایقدر
بومصیبت ایچون بردیکن اتکن طوته لر یعنی ادانی واراذل که اکابر واعیان
صدرنه واهل عزت وحشمت مقامنه کیدی اعزه یه لایقدرکه ادنی مرتبه ده
قرارایدوب ثابت اوله لر یعنی ذلت وحقارت قبول ایلیه لر (قوت بازوی پرهیز
بخوبان مفروش * که درین خیل حصاری بسواری کیرند * قوت بازوی
پرهیز اضافتلری لامیه وبیانیه در بخوبان با حرف صله مفروشه متعلق یعنی
مفعول غیرصریحیدر وقوت صریحی مفروش فعل نهی مفرد مخاطب صاتمه
دیمکدرکه حرف تعلیل خیل لغت عجمده بلوك وجماعت وعسکر
معنالرنده مستعملدر حصاری وسواری یالری وحدت ایچوندر وبا حرف
مصاحبت * محصول بیت * محبوبلره قوت بازوی پرهیز صاتمه یعنی بونلره
استغناك وستروب بونلره پرهیزکارلق صاتمه زیرا بوآلایده برحصاری
وبرشهری ومملکتی برآتلیله آلورلر یعنی برمحبوب مرادایدینوب کوکلی
اولنجه برالتفاتله برشهری کندویه عاشق ایدوب خانمانلرین خراب ویباب
ایدرلر امدی بونلره استغنا وبونلردن پرهیز مقدور بشردکلدر (یارب این بچهٔ
ترکان چه دلیرند بخون * که بتیر مژه هر لحظه شکاری کیرند * یارب بونده
عجبا معناسنه در بچه بای عربی وجیم عجمیله یوری که عجم جوجه وجوره
دیرلر بونده مفردی جمع مقامنده استعمال ایلمش دلیرند قرینه سیله بخون
با حرف صله دلیرنده متعلق دلیر بونده مقدم معناسنه درکه حرف بیان بتیر
با حرف استعانت کیرنده متعلق مژه یه اضافتی بیانیه در شکاری یا حرف
وحدت * محصول بیت * عجبا بوترك بچه لری نه عجب مقدملردرقان
دوکمکه که مژه تیریله هردم وهرنفس برصید طوتارلر یعنی هرساعت برعاشق
قانن دوکرلر ترك کیمه دیرلر سابقا مفصل بیان اولنمش ایدی تکراره
احتیاج یوق (رقص برشعر خوش وناله ئی خوش باشد * خاصه رقصی که
درو دست نکاری کیرند * رقص دوکمك خاصه صادك تخفیفیله در ضرورت
وزن ایچون رقصیده یا وحدت نوعیه درکه حرف رابط صفت درو ضمیر غائب
رقص ثانی یه راجعدر نکاری یا حرف وحدت * محصول بیت * لطیف شعر
اوزرینه وناله ئی اوزرینه یعنی بونلرك شوق وذوقیله رقص خوشدر خصوصا

بررقص که اول رقصده برنکارك الن طوته لر یعنی بو ایکی حالت سببیله رقص
خوشدر خصوصا که رقص ایچنده برکوزل جوانك الی الکده اوله (حافظ
ابنای زمانرا غم مسکینان نیست * زین میان کر بتوان به که کناری کیرند *
حافظ منادی ابناء ابنك جمع قلتی اوغللر دیمکدر زمانه اضافتی لامیه در را ادات
تخصیص غم مسکینان اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر زین میان
یعنی ابنای زمان اراسندن کر بتوان ممکن اولورسه که حرف بیان کناری
یا حرف وحدت * محصول بیت * ای حافظ ابنای زمانك مسکینلری غمی
یوقدر یعنی مسکینلری قایرمزلر امدی ممکن ایسه اول یکدرکه بونلرك
اراسندن برکنار طوته لر یعنی تجنب ایدوب برکوشه اختیار ایلیه لر وله ایضا

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعيل فاعلات

(دیدم بخواب خوش که بدستم پیاله بود * تعبیر رفت وکار بدولت حواله بود *
بخواب با حرف ظرف خواب اویقو ودوش معناسنه در خوشه اضافتی بیانیه
که حرف بیان بدستم با حرف ظرف پیاله قدح بود وار ایدی دیمکدر رفت واقع
اولدی معناسنه در بدولت با حرف صله بود بونده اولدی دیمکدر * محصول
بیت * کوزل اویقوده کوردمکه المده پیاله وارایدی تعبیر واقع اولدی
وایش دولته حواله اولدی یعنی برکسه دوشنده شراب کورسه ویا ایچسه آنك
تعبیری علمله مالدر یعنی کورن کسه یا علمه واصل اولور ویا ماله (چل سال رنج
وغصه کشیدیم وعاقبت * تدبیر آن بدست شراب دوساله بود * چل وچهل
قرق اربعین معناسنه دوساله لغتده ایکی یاشر دیمکدر * محصول بیت *
قرق ییل زحمت وغصه چکدك وعاقبت اول رنج وغصه نك تدبیری ایکی یللق
شراب النده اولدی یعنی دافع الم وغم بادهٔ دیرینه در (آن نافهٔ مراد که
میخواستم زبخت * درچین زلف آن بت مشکین کلاله بود * نافهٔ مراد
اضافتی بیانیه درکه حرف رابط صفت میخواستم حکایت حال ماضی ایلردم
دیمکدر کلاله مکرر بیان اولنمشدر برتکراره دخی احتیاج یوقدر * محصول
بیت * اول مرادنافه سی که انی طالعمدن استردم اول مشکین کلاله بتك چین
زلفنده در حاصلی جانانك وصالی مرادد‌ر (ازدست برده بود خمار غمم سحر *
دولت مساعد آمد ومی در پیاله بود * خمار غم اضافتی بیانیه سحر سحر حلال
واقع اولمش * محصول بیت * غم خماری بنی الدن ایلتمشدی سحر یعنی بی
المش ایدی اما دولت مساعد کلدیکه پیاله ده می وار ایدی یعنی باده حاضر
بولندی وخمار غمی دفع ایلدی یوخسه ایشم تمام اولمش ایدی (خون میخورم
ولیك نه جای شکایتست * روزئ ما زخوان کرم این نواله بود * روزی یای
اصلیه ایله رزق معناسنه در مایه اضافتی لامیه در خوان کرم بیانیه نواله بونده

نعمت معناسنه در * محصول بيت * قان ايچرم اماشكايت يرى دكل
يعنى زحمت ومشقت چكرم اماشاكى دكلم شاكرم زيرا بزم نصيب ونعمتمز
خوان كرمدن يعنى كرم ولطفدن بولقمه در حاصلى ازلدن بزه مقدر اولان
خون جكرله بجنكدر مصراع اولده ليك يرينه ليكن يازان نونله وزن كلامه
خلل ويرمش بعض نسخه ده مذكور بيت بويله واقعدر (بر آستان ميكده
خون ميخورم مدام * روز نخست چونكه هميم حواله بود * روز نخستدن
مراد قضا وقدر كونيدر * محصول بيت * آستان ميكده ده دائما قان ايچرم
چونكه روز ازلده بكا بو حواله اولدى انجق يعنى دائما بلا ومشقت چكرم زيرا
روز ازلده تقدير يزدانى بكا بونى تعيين ايلدى همان عيش وسرور تعيين ايلمدى
(نالان وداد خواه بميخانه ميروم * كانجا كشاد كار من از آه وناله بود * نالان
صفت مشبهه در وداد خواه وصف تركيبى كانجا كه حرف تعليل كشاد بونده
فتح باب معناسنه در * محصول بيت * ايكليه رك وتظلم ايده رك ميخانه به كيدرم
زيرا ميخانه ده بنم ايشم فتح بابى آه وناله دندر يعنى پير مغان بنم آه وناله مى
ايشيدوب بكا مرحمت ايدوب فتح باب ايدر (هر كو نكاشت مهر وز خوبى
كلى نچيد * در رهگذار باد نكهبان لاله بود * نكاشت فعل نفى ماضيدر
اكدى معناسنه مهر محبت معناسنه واو حرف عطف خوبى يا حرف وحدت
كليده يا حرف وحدت ويا تنكير نچيد فعل نفى ماضى ديرمدى ديمكدر رهگذار
اوغراق وكچيدير باده اضافتى لاميه نكهبان بكچى يه ديرلر لاله يه اضافتى
اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر * محصول بيت * هر كسه كه محبت تخمنى
صاچمدى وبر كوزلدن كل ديرمدى يعنى متمتع اولمدى اول كمسه يل كچيدنده
لاله بكچيسى اولدى يعنى تضييع اوقات ايدوب عمرينى ضايع ايلدى زيرا يل
كچيدنده لاله نقدر ثابت وپايدار در معلوم ومشخصدر (بر طرف گلشنم گذر
افتاد وقت صبح * آندم كه كار مرغ سحر آه وناله بود * بعض نسخه ده سحر
يرينه چمن دوشمش ايكيسيده بلبلدن كنايتدر گلشنم ميمى معنا جهتنده
گذره مقيددر گذرم افتاد ديمكدر * محصول بيت * يعنى صباح
وقتنده گلشن جانبنه اوغرام واقع اولدى اولدمكه بلبلك ايشى آه وناله ايدى
يعنى بلبل فرياد وفغان ايلديكى حينده طرف گلشنه كذر ايلدم (ديديم شعر
دلكش حافظ بمدح شاه * هر بيت از آن سفينه به از صد رساله بود * شعر
دلكش اضافتى بيانيه در دلكش وصف تركيبيدر كوكل چكيجى يعنى آليجى بمدح
با حرف ظرف وشاهه اضافتى لاميه در سفينه جونك جنسندن بر نوعدر كه
بوزمانده زياده شيوع اوزره در اما بونده ديوان مراددر * محصول بيت *

طرف

طرف گلشنه وارنجه كوردك شاهك مدحنده حافظك دلكش شعرينى
هر بيت اول ديواندن يوز رساله دن يك ايدى يعنى شاهك مدحنده حافظك
ديوانده هر بيت سائرك يوز رساله سندن مفيد ايدى بو بيتده سفينه يى كمى
معناسنه اخذ ايلين ورساله معناسنه اخذ ايلين سفينه دن خبردار دكل
رد سرورى وشمعى
ايمش (آن شاه تند حمله كه خورشيد شير گير * پيشش بروز معركه كمتر غزاله بود *
آن شاه سابقدن بدلدر وتند حمله يه اضافتى بيانيه در تند حمله وصف تركيبيدر كه
حرف رابط صفت خورشيد شير گيرا اضافتى بيانيه در شير گير وصف تركيبيدر
ارسلان طوتيجى ديمكدر بو تركيب اضافتى مصراع ثانى به مرهوندر پيشش
ضميرى شاهه راجعدر بروز با حرف تأكيد ظرف زيرا روز ظروف زمانيه دندر
ادات ظرفه احتياجى يوقدر معركه يه اضافتى فى معناسنه در معركه اسم
مكاندر عركدن يعنى نصر بابندن صواش يرينه ديرلر تا مزمعركده
ديرلر رانك ضميله معركده ده ديرلر اما عجم صواشده استعمال ايدر معاركه
معناسنه غزاله بونده آهو بره يعنى كيك بوزاغيسى كونشه ده غزاله ديرلر پس
خورشيد ذكرى انكچوندر * محصول بيت * اوكسكين حمله لى شاه كه ارسلان
طوتيجى كونش يعنى ارسلانى تصرفنه آلان كونش بونك معناسى بودركه برج
اسد كونشه مخصوص بر برجدر انكچون خورشيد شير گير ديدى امدى
بو صفتلى خورشيد اول شاهك اوكنده صواش كوننده الك زبون آهو بچه در
يعنى هيچ نسنه به مالك دكلدر خواجه بو بيتده صنعت علو ابراز ايلمش بعض
نسخه ده مخلص بيتى بويله واقعدر (كل بر جريده گفته حافظ همى نوشت *
شعرى كه نكته ايش به از صد رساله بود * جريده برنوع مجموعه دركه ايكى
جانبدن آچلوب اوقنور امازمانمزده كيابدر گفته حافظدن مراد شعريدر وهمى
نوشتك مقدم مفعوليدر شعرى گفته دن بدلدر ويا حرف وحدت نوعيه كه
حرف رابط صفت نكته ايش بو ياده حرف وحدتدر ونكته مبتدا وما بعدى
خبرى * محصول بيت * كل جريده مجموعه سنه حافظك شعرينى يازاردى اول
گفته بر شعردركه بر نكته سى سائرك يوز رساله سندن يك ايدى يعنى حافظك
هر بر نكته سى سائرك يوز ديواندن انفع واعلادر (آتش فكند در دل بلبل
نسيم باغ * زان داغ سر بمهر كه بر جان لاله بود * نسيم باغ فكندك فاعلى وآتش
مفعول صريحى وباقيسى غير صريحى زان ادات تعليل داغ سر بمهر اضافتى
بيانيه در سر بمهر آغزى مهرلى ديجك يرده استعمال ايدرلر اگرچه لغتده
باشى مهرلى ديمكدر داغ سر بمهر اغزى مهرلى داغ لاله نك داغنى مهره تشبيه
ايلمشدر * محصول بيت * نسيم باغ بلبلك يوركنه آتش براقدى اول آغزى

مهرلی داغدن اوتوری که لاله نك جاننده دریعنی لاله نك داغدار اولدیغی ایچون
بلبلك جاننه ودلنه آتش صالدی حاصلی لاله نك آتشنا لئو داغدار اولدیغی
بلبلك دلنی یاندردی وله ایضا (نه هر که چهره برافروخت دلبری داند * نه هر که
آینه سازد سکندری داند * نه هر که بو ابیاتك اوائلنده واقع اولان ادات نفی
معناجهتنده ردیف واقع اولان فعله مقید درنداند تقدیرنده که امعد رکیم
معناسنه چهره جیم عجمینك کسریله یوزه دیرلر رویله مراد فدر بر حرف تأکید
افروخت فعل ماضی مفرد غائب یالکتدردی بونده متعدی واقع اولمش لزومن
تجویز ایلین مالا یجوزی التزام ایلمش دلبری مضاف محذوفدر تقدیری آیین
دلبری دیمکدر یا حرف مصدر * محصول بیت * هر محبوب که چهره سن
یالکتدردی یعنی کندینی کوزللندردی حاصلی صاحب جمال اولدی دلبرلك
بلمز یعنی کوکل الچلق آیین واسلوبن بلمز هر آینه دوزن دخی یعنی هر آینه جی
اسکندرلك طریقنی بلمز حاصلی آینهٔ اسکندری کبی بر آینه یه وضع قادر دکل
مقصود بودر که الله تعالی هر کسده بر نوع خاصه وبر دورلو قابلیت قومشدر که
خلق بونکله بربرندن ممتاز اولمشدر (نه هر که طرف کله کج نهاد وتند نشست
* کلاهداری وآیین سروری داند * طرف کله کوشهٔ کله دیمکدر کج نهاد
اکری قودی یعنی کلاهنی لوندانه باشنه قودی تند نشست تند کسکین وباوز
معناسنه در بونده تکبر وغضب مراددر کلاه دار وصف ترکیبیدر داریدندن
ویا حرف مصدر مضاف محذوفدر تقدیری آیین کلاه داری درو آیین سروری
بوکا معطوف * محصول بیت * هر کمسه که باشنه کلاهنی لوندانه اکری قودی
وتکبر وغضبله اوتوردی کلاهدارلق وسرورلك آیین واسلوبنی بیلمز یعنی همان
بو اوضاعله سرورلك وسردارلق اولمز دخی نیچه شرطلری وار دیمکدر (هزار
نکتهٔ باریکتر زموی اینجاست * نه هر که سر بتراشد قلندری داند * باریك اینجه
ترادات تفضیل درقلندرلر عجم دیارنده بر بولك اهل ضلالت طائفه در رومك
ابداللری کبی قاشن وکرپکن وسائر محسناتن تراش ایدر * محصول بیت *
قیلدن اینجه رك بیك نکته واردر هر کمسه که محسناتن تراش ایدر قلندرلك
بولوردکل یعنی آیین قلندری همان قاش وکرپك تراش ایلمکله دکلدر بلکه
بونده قیلدن اینجه رك نیچه شرائط وطرائق واردر (وفا وعهد نکو باشد
اربیاموزی * وکرنه هر که تو بینی ستمکری داند * وفا وعهد جمیع نسخه لر
واو عاطفه ایله واقع اولمش ترادف شکلیله اماقیاس اضافت ایدی عهده وفا
معناسنه * محصول بیت * وفا وعهد ایودر اکر اوکرنورسك یعنی اوکرنمك
مراد ایدینورسك یوخسه هر کسه یی که سن کوررسن ستمکرلك بیلور یعنی هنر

زبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

ردیمعی

ایلك ومی دملك واحسان کسب ایلمکدر یوخسه ظالملکه هر کمسه قادردر
(مدار نقطهٔ بینش زخال تست مرا * که قدر کوهر یکدانه کوهری داند *
مدار اسم مکان دور ایده جك یره دیمکدر اما سببله تعبیر ایدرلر نقطهٔ بینش دن
مراد بیکدرو اضافت لامیه وبیانیه در زخال زای مفرده تحسین کلام ایچون
کلمشدر وتویه اضافت لامیه درکه حرف تعلیل قدر کوهر یکدانه اضافتلری
لامیه وبیانیه در کوهری یا حرف نسبت * محصول بیت * بنم نقطهٔ بینشمك
سببی سنك خالکدر یعنی بنم کوزمك بیکنك نوری سنك خالکدندر حاصلی
خالك کوزمدن کتمز زیرا یکدانه کوهرك قدرینی کوهری بیلور یعنی سنك
خالك کوهر یکدانه در بنم چشمم ایسه کوهری چوق بر کوهریدر پس
انك قدرینی بو ابو بیلور (تو بندکی جو کدایان بشرط مزد مکن * که دوست
خود روش بنده پروری داند * مزد کرا واجرت معناسنه که حرف تعلیل روش
اسم مصدردر یورویش یعنی عادت وقانون بنده پرور وصف ترکیبیدر
پروریدندن ویا حرف مصدر قول بسلیجیلك واضافت بیانیه در * محصول بیت
خطاب عام طریقیله بیوررسن جانانه خدمتی کدالر کبی اجرت وکرا ایله ایلمه زیرا
جانان بنده پرورلك رویشنی خوب بیلور البته محبت وشفقتله خدمت ایلیه نی
بیلور وا کا خدمتی مقدارنجه رعایت ایلر زیرا صاحب سعادتدر ونیجه قول
وخدمتکار صاحبیدر حاصلی سن اکا عاشقانه خدمت ایله اول سکا البته
رعایت ایدر (در آب دیدهٔ خود غرقه ام چه چاره کنم * که در محیط نه هر کس
شناوری داند * آب دیدهٔ خود اضافتلری لامیه لردر غرقه های رسمی علامت
نقلدر یعنی عربیدن عجمی یه نقلك نشانیدر که حرف تعلیل محیط اصلنده
بحر محیط ایدی ضرورت وزنیچون مضاف حذف اولندی شناور صوده
یوزیجه دیرلر ویا حرف مصدر حرف نفی داند ه مقیددر * محصول بیت * کندی
اب دیده مده غرقم نیجه ایدوب نه چاره ایلیه یمکه بحر محیطده هر کمسه شناورلك
ایده من یعنی بنم کوزم یاشی دریای محیطدر بن ایسه کوزم یاشنده غرقم
پس نه چاره ایلیه یمکه بحر محیطده شناورلکه قادر دکلم (غلام همت آن رند
عافیت سوزم * که در کدا صفتی کیمیا کری داند * غلام همت آن اضافتلری
لامیه لردر ورند عافیت سوز بیانیه عافیت سوز وصف ترکیبیدر سوزیدندن
عافیت یاندریجی رند دیمکدر عافیت بونك کبی یرده عصمت وپرهیزکارلق
معناسنه در که حرف رابط صفت کدا صفت کدا کبی دیمکدر ویا حرف مصدر
کیمیا کر کیمیاجی دیمکدرو یا حرف مصدر رند عافیت سوزدن بونده مراد عبد
الرزاق عیندر کیمیا کرلکدن مراد ایلدیکی توکل وقناعتدر * محصول بیت *

اول رند عافیت سوزك همتی قولیدكه كدالق صنعتنده كیمیا كرلك بیلور یعنی
كمال فقر ایله كمال استغناده در بعضلر دیدیلر كه رند عافیت سوز پیركلر نكدر
والعلم عندالله (بیاختم دل دیوانه وندانستم * كه آدمی بچهٔ شیوهٔ پری داند *
بیاختم فعل ماضی متكلم وحده لغت حسبنجه اوینادم واوینادم دیمكدر
لازمله متعدی بیننده مشتركدر اما استعمالده الدردم معناسنه در اكثری
بو ادایی آوجله اوینان اوینلرده استعمال ایدرلر مثلا نرد اوینده وشطرنج
وتاوله اوینده دل دیوانه اضافتی بیانیه در وباختمك مفعولی واو حرف حال
ندانستم مصراع ثانی یه مرهون كه حرف بیان آدمی وانسی كسر همزه ایله
وانسان بو معنایه در پس ادمی زاده ادم اوغلی دیمكدر و یا حرف وحدت شیوهٔ
پری اضافتی لامیه در * محصول بیت * دیوانه كوكلی آلدردم حال بوكه
بلمدمكه برآدمی زاده پری شیوه سن بیلور یعنی آدمی زاده پری ایشنی
ایشلدیكنی بیلمدم حاصلی آدم اوغلی پری شكلنه متمثل اولدیغنی بیلمدم كوكلم
الدرمیجه (بقد وچهره هرآن كس كه شاه خوبان شد * جهان بكیرد
اكر داد كستری داند * بقد وچهره با حرف سبب تقدیری بلطافت قد وچهره در
داد كستر وصف تركیبیدر عدل دوشیجی دیمكدر یعنی عدالت ایلیجی * محصول
بیت * قد وچهره لطافتیله هر اول كمسه كه شاه خوبان اولدی جهانی طوتار
یعنی تمام جهانه پادشاه اولور اكر عدالت ایلمك بلورسه یعنی عاشق اولان
بنده لره عدالت ایدوب جور وظلم اوزره اولمزسه (زنظم دلكش حافظ كسی
شود آكه * كه لطف طبع وسخن كفتن دری داند * نظم دلكش اضافتی
بیانیه در وحافظه اضافتی لامیه كسی یا حرف وحدت كه حرف رابط صفت لطف
طبع اضافتی لامیه در سخن كفتنك مقدم مفعولیدر ودریه اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر دری فارسینك فصیحنه دیرلر بونك اصلی بودر كه بهرام كور
زماننده وسلطنتنده یساغ ایلدیكه قپوسنده فارسی دیل سویلشه لر واحكام
وبروات فارسی دیل ایله یازیله حاصلی قپوسنده غیر دل استعمال اولنمسون دیو
تنبیه ایلدی پس بو دلی انك قپوسنه نسبت ایدوب دری دیدیلر علی كل حال
مراد فارسیدر پس * محصول بیت * حافظك كوكل چكیجی وكوكل آلیجی
نظمندن بركمسه خبردار اولور كه لطافت طبعه مالك اوله وفارسی سوز سویلمكه
قادر اوله حاصلی فارسی بله زیرا فارسی بلمیجه خواجه نك نكات ودقایقنه
واصل اولهمز وله ایضا (بحسن خلق ووفا كس بیار ما نرسد * ترا درین سخن
انكار كار ما نرسد * بحسن با حرف ظرف حسن كوزللك خلقه اضافتی
مصدرك فاعلنه اضافتیدر تراسكا دیمكدر انكار كار اضافتی مصدرك

مفعولنه

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلان

مفعولنه اضافتیدر رومایه اضافت لامیه در نرسد بونده لایق دكل معناسنه در
نته كم شیخ سعدی بوستانده ایجاب صورتنده ایراد ایلمش بیت * مر او را رسد
كبریا ومنی * كه ملكش قدیمست وذاتش غنی * وسلمان بیورر بیت * مرا
رسد كه زدست تو تائبم كفتن * شنیدم آیت توبوا الی الله ازاب حور * محصول
بیت * حسن خلقده ووفادارلقده كمسه برم یارمزه ایرشمز یعنی بو معنالرده
كمسه برم یارمز كبی دكل خطاب عام طریقیله بیورر سكا بو سوزده یعنی برم
یارمز كبی كمسه دكل سوزمزده برم ایشمزه انكار لایق دكل حاصلی بر یارمزی
هر نقدر كه تعریف ایلسك سكا برم تعریفمزه دخل وانكار لایق دكل (بحق
صحبت دیرین كه هیچ محرم راز * بیار یكجهت حق كزار ما نرسد * بحق با حرف
قسم صحبت اضافتی لامیه در ودیرینه بیانیه كه حرف بیان قسم محرم راز
اضافتی لامیه در بیار با حرف صله نرسده متعلق یكجهته اضافت بیانیه در حق
كزاره اضافت كذلك كزار اوده مك وادا ایلمك معناسنه اولسه زایله در غیریسی
ذال ایله در غفلت اولنمیه كه چوق كمسه بوندن غافلدر * محصول بیت * اسكی
صحبت حقیچون كه هیچ بر محرم راز برم یكجهت ویكدل حق ادا ایدیجی یارمزه
ایرشمز یعنی حق شناسلق وحق كزارلقده بی نظیردر (اكرچه حسن فروشان
بجلوه آمده اند * كسی بحسن وملاحت بیار ما نرسد * حسن فروشان الف
ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون تقدیری دلبران حسن
فروشاندر بجلوه آمده انده متعلقدر بحسن وملاحت با حرف ظرف ویا حرف
صله ملاحت بونده حسنه عطف تفسیر واقع اولمش * محصول بیت *
اكرچه كوزللك صاتیجی یعنی خلقه كوزللك عرض ایدیجی دلبرلر جلوه یه
كلمشلردر اما كمسه حسن وملاحتده برم یارمزه ایرشمز یعنی حسن فروش
كوزللردن برم یارمزه معادل ومقابل اولور یوقدر (هزار نقد ببازار كائنات
آرند * یكی بسكهٔ صاحب عیار ما نرسد * ببازار با حرف صله آرنده متعلق
كائناته اضافت بیانیه در بسكه نرسده متعلق سكه دن بونده مراد نقشدر
صاحب عیاره اضافتی لامیه در رومایه اضافتی كذلك اسلوب عربیت
صاحبك عیاره اضافتیدر اما عجم اكثرسا كن استعمال ایدر * محصول
بیت * بازار كائناته بیك نقد كتورررلر یعنی هر كون عالمه بیك حسن صاحبی
دلبر كلور اما بریسی برم صاحب عیارمز سكه سنه ایرشمز یعنی هیچ بریسنك
نقشی وشكلی برم جانانمزك نقشنه وشكلنه ایرشمز واكبكزمز (هزار نقش
برآید ز كلك صنع ویكی * بدلپذیری نقش نكار ما نرسد * كلك صنع اضافتی
لامیه در واو حرف حال یكی مصراع ثانی یه مرهوندر بدلپذیری با حرف صله

نرسده متعلق ویا حرف مصدر دلپذیر وصف ترکیبیدر پذیریدن کوکل قبول
ایدیجی یعنی برنسنه یی کوکل قبول ایلمك نقشه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه
اضافتی قبیلندندر ونقشك نگاره ونگارك مایه لامیه لردر نقشك نگاره
اضافتی لطافتدن خالی دکل زیرا نگار لغتده نقشه دیرلر * محصول بیت *
صنع کلکندن بیك نقش چقار وهردم هرساعت حال بوکه بریسی بزم
نگارمزك نقشی کبی دلپذیر دکل یعنی دلپذیرلکده انك نقشنه برنگارك
نقشی ایرشمز (دلا زطعن حسودان مرنج وواثق باش * که بد بخاطر امیدوار
ما نرسد * واثق اسم فاعلدر معتمد معناسنه یعنی اللهك لطف واحساننه
معتمد اول که حرف تعلیل بخاطر نرسده متعلقدر * محصول بیت * ای کوکل
حسودلر طعنندن انجنمه واللهك کرمنه اعتماد ایله زیرا بزم امیدلی کوکلمزه
انلرك طعنندن ضرر وزیان ایرشمز یعنی آنلرك طعنندن بدحال اولمازز قونه
دیرلرسه دیسونلر (دریغ قافلهٔ عمر کانچنان رفتند * که کردشان بهوای دیار ما
نرسد * قافلهٔ عمر اضافتی بیانیه در کانچنان که حرف بیان آنچنان انجلین
دیمکدر که بنه حرف بیان کردشان اضافتی لامیه در معلوم اوله که فارسیده
مضاف اولان لفظك آخری مکسور اوقنور الا ضمایره مضاف اوله نك آخری
مفتوح اوقنور کاه ضرورت وزنیچون ساکن اوقنور بهوا باحرف صله نرسده
متعلق هوانك دیاره ودیارك مایه اضافتی لامیه در هوا برله کولك اورته سنه
دیرلر * محصول بیت * حیف که قافلهٔ عمر شویله کتدیلر که آنلرك توزی بزم
دیارمز هواسنه ایرشمدی یعنی کچن وکیدن عمردن بزده اثر قالمدی اکر قالسه
جوانلق عمری بزمله اولوردی (چنان بزی که اکر خاک ره شوی کس را * غبار
خاطری ازرهگذار ما نرسد * بزی باحرف تأکیدزی فعل امر مفرد
مخاطبدر دیرل یعنی زندکانی ایله دیمکدر که حرف بیان شوی فعل
مضارع مفرد مخاطب اولورسك دیمکدر کس را مصراع ثانی یه مرهوندر
غبار خاطر اضافتی لامیه در یا حرف وحدت ویا تنکیر * محصول بیت *
خلقله شویله زندکانی ایله که اکر یول طپراغیده اولورسك فرضا
کمسیه بزم کچدیکمزدن غبار خاطر ایرشمیه یعنی شویله دیرل که اصلا کمسه نك
خاطری رنجیده اولمسون بیتده خطابدن تکلمه التفات وار (بسوخت حافظ
وترسم که شرح قصهٔ او * بسمع پادشه کامکار ما نرسد * بسمع باحرف صله
نرسده متعلق پادشهه اضافت لامیه در وکامکاره بیانیه کامکارده کار ادات
فاعلدر یجی معناسنه مراد یجی دیمکدر یعنی صاحب مراد * محصول بیت *
حافظ یاندی وقورقرمکه آنك قصه سی شرحی بزم کامکار پادشاهمزك سمعنه

ایرشمیه یعنی قورقرمکه سعادتلی پادشاهمز بزم یانوب یاقلدیغمزی طویمیه
دیمکدر وله ایضا (نفس بادصبا مشك فشان خواهد شد * عالم پیر دکرباره
جوان خواهد شد * نفس بادصبا اضافتلری بیانیه در مشك فشان وصف
ترکیبیدر فشانیدندن مشك صاچیجی دیمکدر عالم پیر اضافتی بیانیه در
* محصول بیت * بادصبا نفسی مشك فشان اولیسردر یعنی قیش شدتندن
وزحمتندن قورتیلوب عالم پیر فصل بهار کلمك سببیله یکیلنوب جوان اولیسردر
(ارغوان جام عقیقی بسمن خواهد داد * چشم نرکس بشقایق نکران
خواهد شد * جام عقیقی اضافتی بیانیه در ویا حرف نسبت بسمن باحرف صله
خواهد داده متعلق چشم نرکس اضافتی لامیه در مجاز ابشقایق نکرانه
متعلقدر * محصول بیت * ارغوان عقیقه منسوب جامی آق کله ویریسردر
یعنی سمنله باغچه ده جمع اولوب هممجلس وهمصحبت اولیسردر چشم
نرکسده لاله یه نکران اولیسردر یعنی نرکس ولاله صحراده وغیرده همجوار
اولوب شقایق منظور نرکس اولیسردر (این تطاول که کشید ازغم هجران
بلبل * تا سراپردهٔ کل نعره زنان خواهد شد * تطاول بونده ظلم معناسنه در
تا بونده الی معناسنه در سراپرده نك معناسی سابقا مفصل بیان اولنمشدر
نعره لغتده کگزدن چقان صوتدر اما عجم اصوات شدیده ده استعمال ایدر
نعره زنان نعره اورارق یعنی فریاد وفغان ایدرك شد بونده رفت معناسنه در
* محصول بیت * بوظلمی که هجران غمندن بلبل چکدی کل سراپرده سنه دك
نعره اورارق کدیسردر یعنی کل که سلطان بهاردر وصاحب سرای وسرا
پرده در که سلاطینه لازمدر امدی بلبل عاشق بوقدر زمان کل فراقی غمنی
چکمك سببیله بی اختیار چاق سراپردهٔ کله دك تظلم وفریاد وفغان ایدرك
کدیسردر سراپرده یی ایچ حولیسی معناسنه الان معنا سراپرده سندن طشره
کتمش (کرز مسجد بخرابات شدم خرده مکیر * مجلس وعظ درازست وزمان
خواهد شد * شدم بونده رفتم معناسنه در خرده لغتده اوفق تفکه دیرلر
اما بونك کبی یرلرده دخل وطعن معناسنه در خواهد شد بونده کیدر
وکچر معناسنه در * محصول بیت * اکر مسجددن میخانه یه واردم ایسه دخل
وطعن ایلمه زیرا مسجدده واعظ وار ومجلس وعظ ایسه اوزوندر وزمان
کچیسردر یعنی مجلس وعظده اکلنوب میخانه یه وارمق زمانی کچیسردر امدی
مسجددن میخانه یه وارمغك سببی بودر (ای دل ار عشرت امروز بفردا فکنی *
مایهٔ نقد بقارا که ضمان خواهد شد * مایهٔ نقد بقا اضافتلری بیانیه در
مایه بونده سرمایه معناسنه در که بونده اسمدر کیم معناسنه وضمان کفیل

از بحر رمل
فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

رد سروری

دیمکدر * محصول بیت * ای کوکل بو کونك عشرت وذوقنی اکر ایرته یه
صلارسك یعنی تأخیر ایدرسك نقد بقا سرمایه سنه کیم کفیل اولور یعنی
بو کوندنصکره باقی قلاجغکه کیم کفیل اولور جائزدرکه عمر وفا ایلمیه امدی
فرصت غنیمتدر بو کونی ایرته یه قومیوب ذوقه مباشر اولمق کرك (ماه شعبان
قدح ازدست منه کین خورشید * ازنظر تا شب عید رمضان خواهد شد *
خورشیددن بونده قدح مراددر تشبیه طریقیله باده ایله طلو اولدقده تا بونده
انتهای غایت ایچوندر زمانده شد بونده رفت معناسنه در * محصول بیت *
شعبان آیی قدحی الدن قومه زیرا خورشید قدح رمضان بیرامی کیجه سنه دك
نظردن کیدیسردر یعنی بیرام کانجه اله آلنمزامدی فرصتی غنیمت بیلوب ماه
شعبانده اولقدر قدح اورمق کرك که بیرامه دك کفایت ایلیه (کل عزیزست
غنیمت شمریدش صحبت * که بباغ آمد ازین راه وازان خواهد شد * ازین
راهدن مراد وجوده کلمسیدر وازان راهدن فنا اولوب سریع الزوال اولمسیدر
* محصول بیت * کل عزیزدر صحبتنی غنیمت صایك یعنی غنیمت بیلك زیرا باغه
کلوب واکلمیوب ینه تیز کیدیسردر حاصلی سریع الزوالدر (مطربا مجلس
انسست غزل خوان وسرور * چند کویی که چنین رفت وچنان خواهد شد *
مطربا منادی مجلس انس اضافتی لامیه در خوان فعل امر مفرد مخاطب
اوقی یعنی ایراه * محصول بیت * ای مطرب آشنالر مجلسیدر غزل اوقو وایرله
یعنی غزلخوانلق وکویندهلك ایله نیچه برسو یلرسن که بویله واقع اولدی
وآنجلین واقع اولیسردر یعنی نیچه بر ماضی ومستقبل مصاحبتی ایلرسن
(حافظ ازبهر تو آمد سوی اقلیم وجود * قدمی نه بوداعش که روان
خواهد شد * سوی اقلیم اضافتی لامیه در ووجوده اضافت بیانیه قدمی
یا حرف وحدت نه نونك کسری وهای اصلیه ایله فعل امر مفرد مخاطب
قو دیمکدر بوداعش با حرف صله فعل امره متعلق وداع واوك فتحیله تودیع
معناسنه اسمدر سلام تسلیم وکلام تکلیم معناسنه اسم اولدیغی کبی شین
ضمیر حافظه راجعدرکه حرف تعلیل روان خواهد شد روان اولیسردر یعنی
کدیسردر * محصول بیت * حافظ وجود اقلیمی جانبنه سنکچون کلدی امدی
وداعنه بر قدم قو که ینه روان اولیسردر یعنی حافظله وداع ایله که ینه کدیسردر
حاصلی بو وجود فانیدن اول عالم باقی یه عزم ایدوب واریسردر وله ایضا (کلك
مشکین تو روزی که زما یاد کند * ببرد اجر دو صد بنده که آزاد کند *
کلك مشکین اضافتی بیانیه وتو یه اضافت لامیه درکه حرف بیان یاد کندا کا
واکار معناسنه در اجر بونده ثواب معناسنه درکه حرف رابط صفت

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

* محصول

* محصول بیت * سنك مسك کبی سیاه قلمك بر کونکه بزی اکارایکیوز قول
آزاد ایلمنك ثوابن بولور یعنی ایکیوز قول آزاد ایلمك مقداری ثواب بولور (قاصد
حضرت سلمی که سلامت بادش * چه شود کر بسلامی دل ما شاد کند *
قاصد خبر وسلام ومکتوب ایلتن یکه دیرلر وسلمی لیلی کبی بر معشوقه نك
اسمیدرکه زمان سابقده کلمشدرکه سلامت بادش جمله دعائیه که علم بدیعده
حشو ملیح دیرلر شین ضمیر قاصده راجعدر * محصول بیت * حضرت سلمانك
یکی که سلامت اولسون اول یکك نه اولوردی اکر بر سلامله بزم کوکلمزی شاد
ایدیدی یعنی سلمی که جاناندن کنایتدر نه اولوردیکه قاصداندن بر مکتوب
وبر خبر کتوره ایدیکه بزم دلمزی شاد ایدیدی (یارب اندر دل آن خسرو شیرین
انداز * که برحمت کذری بر سر فرهاد کند * اندر بونده بای صله معناسنه در
خسرو شیرین اضافتی بیانیه در انداز فعل امر مفرد مخاطب براق دیمکدر
الق معناسنه که حرف بیان برحمت کذری لفظنه متعلقدر بر سر فرهاد
فرهادك باشی اوزرینه یعنی یانینه دیمکدر * محصول بیت * یارب اول طتلو
پادشاهك یعنی بزم شیرین جانانك کوکلنه صال یعنی خاطرینه القا ایله که
مرحمتله فرهادك باشی اوزرینه کذر ایلیه یعنی فرهاد جانبنه اوغرایه بونده
خسرو شیرین وفرهاد تناسب طریقیله ذکر اولمش که خسرودن مراد جاناندر
وفرهاددن خواجه کندی وشیریندن مقبول ومطبوع (حالیا عشوه
عشق تو زبنیادم برد * تا دکرباره حکیمانه چه بنیاد کند * عشوه عشق
اضافتی لامیه در عشوه کوکل الدامق تو یه اضافتیده بویله در تا بونده عجبا
معناسنه در دکرباره برکزدخی دیمکدر حکیمانه عاقلانه وعالمانه دیمکدر
* محصول بیت * شمدی سنك عشقك عشوه سی بنیادمدن ایلتدی یعنی
بنی بندن آلدی عجبا بر کزدخی عاقلانه نه بنیاد وتدبیر ایده جکدر یعنی
بنی بندن آلدقدنصکره دخی نه ایلیسه کرك (کوهر پاك تو از مدحت
ما مستغنیست * فکر مشاطه چه با حسن خداداد کند * کوهر پاك اضافتی
بیانیه در وتو یه اضافت لامیه مدحت میمك کسریله ومدح ومدیح اوکمك
معناسنه در ما یه اضافت لامیه در فکر مشاطه اضافتیده بویله در با بونده
حرف صله در حسن خداداد اضافتی بیانیه خداداد ذاتیانده استعمال ایدرلر
یعنی مکتسبی اولمیان ایشده * محصول بیت * سنك کوهر پاکك یعنی ذات
پاکك بزم مدحمزدن مستغنیدر یعنی بزم مدحمزه احتیاجی یوق مصراع
ثانی یی ارسال مثل ایدوب بیورر مشاطه نك فکری خداداد حسنه نه ایلر یعنی
حسن ذاتی یه نه زینت ویرمکه قادردر حاصلی الله کوزل خلق ایلدیکی

كسنه نك مشاطه تزيننه احتياجي يوق مرادي جانانك كمال جمالني بياندر
(امتحان كن كه بسى كنج مرادت بدهند * كر خرابى چو مرا لطف تو آباد كند *
كنج مراد اضافتي بيانيه در خرابى يا حرف وحدت چو ادات تشبيه *
محصول بيت * تجربه ايله كه سكا چوق مراد كنجنى ويررلر يعنى سكا
مرادك ويررلر ويا ويرسونلر امر غائب اولمق اعتباريله اكر بنم كبى بر خرابى
سنك لطفك آباد ومعمور ايلرسه يعنى بكا كه لطف واحسان اوزره
اوله سن الله تعالى هر نه مرادك وار ايسه ويرر (شاه را به بود از طاعت صد ساله
وزهد * قدر يكساعته عمرى كه در و داد كند * طاعت صد ساله اضافتي
لاميه در قدر يكساعته اضافتيده بو يله در يكساعته ده كى ها رسمى مقدار
معناسنى افاده ايدر كه حرف رابط صفت داد عدل معناسنه در * محصول بيت
* پادشاهه يوزيللق زهد وطاعتدن يكدر بر ساعتلك عمر قدرى انده يعنى
بر ساعتلك عمر ايچنده عدالت ايليه حاصلى يوزيللق تقوى وثوابى قدرى وار
اول بر ساعتلك عدالت ايچنده كچن عمر مقدارنده امدى بو عدالت ايچنده كچن
بر ساعتلك عمر قدرى اول يوزيللق زهد وطاعت قدرندن يكدر زيرا عدل ساعة
خير من عبادة سبعين سنة در (ره نبرديم بمطلوب خود اندر شيراز * خرم
آن روز كه حافظ ره بغداد كند * بمطلوب با حرف صله نبرديمه متعلق خرم لغتده
شاد وفرحان معناسنه در روزه اسناد مجازى قبيلندندر حقيقتده اول
كونده كنديدنك شاد يلغيدر كه حرف بيان ويا رابط صفت حافظ مبتدا
كند خبرى ره بغداد اضافتي لاميه وخبرك مفعول صريحى مضاف حذفيله
تقديرى عزم ره بغداد كند در * محصول بيت * شيرازده كندى مطلوبمزه
يول ايلتمدك يعنى مرادمزه واصل اولمدق شاد وفرحان اولسون اول كون كه
حافظ بغداد يولنه عزم ايليه يعنى بغداده سفر ايليه زيرا سلاطين ايلخانيه نك
اكثرى بغدادده اوتوررلر ايدى وسلمان انلرك مداحلرندن ايدى وخواجه ايله
زياده توددا اوزره ايدى پس آنده وار وب كامران اولمق استروله ايضا (بوى خوش
تو هر كه زباد صبا شنيد * از يار آشنا سخن آشنا شنيد * بوى خوش اضافتي
بيانيه در و تو يه اضافت لاميه كه اسمدر كيم معناسنه مصراع ثانى اضافتلرى
بيانيه لردر * محصول بيت * سنك كوزل قوقك هر كيمكه باد صبادن
ايشتديسه يار اشنا سوزين ايشتدى سخن اشنا اضافتنك لاميه وبيانيه يه
تحملى وار فتأمل (اينش سزا نبود دل حق كزار من * كز غمكسار خود سخن
ناسزا شنيد * اينش ضميرى اضمار قبل الذكر طريقيله دله راجعدر دل حق كزار
اضافتي بيانيه كز كه حرف بيان غمكسار اكا نجه يه دير لر خودده اضافتي لاميه

ازبحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعيل فاعلات

سخن ناسزا اضافتي بيانيه در * محصول بيت * بنم حق ادا ايديجى كوكلمه
بو لايق دكل ايديكه كندى اكا نجه ياريدن ناسزا و نامعقول سوز ايشتدى
(اى شاه حسن چشم بحال كدا فكن * كين كوش بس حكايت شاه
وكدا شنيد * بحال با حرف صله فكنه متعلق يعنى مفعول غير صريحيدر
فكنك وچشم صريحى كين كه حرف تعليل حكايت شاه اضافتي مصدرك
مفعولنه اضافتيدر * محصول بيت * اى كوزللك پادشاهى كدانك حالنه
نظر صال يعنى بن كدايه التفات ايله زيرا بو قولق چوق شاه وكدا قصه سنى
ايشتدى يعنى پادشاهلر كدالره التفات ايده كلمشلر سنده بن كدايه التفات ايله
(ما مى بيانك چنك نه امروز ميخوريم * بس دور شد كه كنبد چرخ اين
صدا شنيد * بيانك با حرف مصاحبت ميخوريمه متعلق چنكه اضافت لاميه در
دور بونده زمان معناسنه در كنبد چرخ اضافتي بيانيه در * محصول
بيت * بز باده يى چنك آوازيله همان بوكون ايچمزز چوق زمان اولديكه زمان
بو اوازى ايشتدى يعنى بزم ايلديكمز باده مجلسنده چنك وچغانه آوازينى
چوق ايشتدى (ما باده زير خرقه نه امروز ميكشيم * صد بار پير ميكده اين ماجرا
شنيد * ادات نفى معنا جهتنده ميكشيمه مقيددر * محصول بيت * بز باده يى
خرقه مز آلتنده همان بوكون چكمزز يعنى بو زمانه دك چكه كلمشز بوزكره
پير مغان بو ماجرايى ايشتدى يعنى بزم خرقه آلتنده باده چكديكمزى
(سر خدا كه عارف سالك بكس نكفت * در حيرتم كه باده فروش از كجا شنيد *
سر خدا مقول قول صريح وبكس صريح كه حرف رابط صفت عارف سالك
اضافتي بيانيه در * محصول بيت * اللهك سرنى كه عارف سالك كسيه
سويلمدى وبلدرمدى حيرتده يمكه باده فروش نره دن ايشتدى يعنى عاشقلر
جانانى عشق ومحبتنى پوشيده ومستور طوتاركن تعجب ايدرمكه باده
فروشلر قندن ايشتدى يعنى عالم خلقنه نره دن منتشر اولدى (محروم اكر شدم
ز سر كوى او چه شد * از كلشن زمانه كه بوى وفا شنيد * اكر شدم اكر رفتم
ديمكدر مصراع ثانى بى مثل حكمنده اجرا ايلمش كه اسم استفهامدر بوى وفا
اضافتي بيانيه در * محصول بيت * اكر جانانك سر كويندن محروم كتدم ايسه
نه اولدى زمانه كلشنندن كم وفا قوقسنى ايشتدى يعنى كوى جانان
وفا كلشنيدر بن آندن محروم كتدم ايسه عجب دكل كه عشق ايشيدر البته
حرماندن خالى دكل (يارب كجاست محرم رازى كه يكزمان * دل شرح آن
دهد كه چه كفت وچها شنيد * يارب جائزدر كه ياربدن مراد يا الله اوله
وجائزدر كه عجبا معناسنه اوله كجاست مقدم خبر محرم راز اضافتي

مصدرك مفعولنه اضافتیدرکه حرف بیان یکزمان مصراع ثانی بهر هوندر
شرح آن اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر دهد فعل مضارع مفرد غائب که
حرف بیان چهاچه نك جمعیدر * محصول بیت * یارب قنده در بر محرم رازکه
برزمان کوکل نه کوروب نلرایشتدیکنك شرحنی ویره یعنی بر محرم رازکه کوکل
اکا سرکذشتنی بیان ایلیه (ساقی بیا که عشق نده امیکند بلند * کانکس که
کفت قصهٔ ما هم زما شنید * ساقی منادی که حرف بیان عشق مبتدا ما بعدی
خبری کانکس که حرف بیان ندا * محصول بیت * ای ساقی کل که
عشق بلند ندا ایدریعنی صوت اعلا ایله ندا ایدرکه اول کمسه بزم قصه مزی
سویلدی بنه بزدن ایشتدی یعنی بزدن ایشیدوب سویلدی (خوش میکنم
بیادهٔ مشکین مشام جان * کز دلق پوش صومعه بوی ریا شنید * محصول
بیت * جان مشامنی بادهٔ مشکینله کوزل واطیف ایده یم زیرا مشامم صومعه
خرقه پوشندن ریاقوقوسن ایشتدی یعنی ریا قوقوسندن مشام جانم مشوش
اولدی امدی انی اصلاح ایلمك ایچون بادهٔ مشکینله معطر ایلدم (پند حکیم
عین صوابست ومحض خیر * فرخنده بخت آنکه بسمع رضا شنید * پند حکیم
اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر عین صواب ومحض خیر اضافتلری بیانیه در
فرخنده قوتلی یعنی مبارك بخت آن اضافتی لامیه درکه حرف رابط صفت
بسمع رضا باحرف مصاحبت شنیده متعلقدر واضافت بیانیه * محصول بیت *
حکیمك نصیحتی عین صواب ومحض خیردر عین صواب صواب کندی ومحض
خیر چمیق خیرز یرا محض جمیع دیمکدر مبارك بختلو اول کمسه درکه رضا
قولغیله ایشتدی یعنی دکلدی وقبول ایلدی دیمکدر (هر شام ماجرای من
ودل شمال کفت * هر صبح کفت وکوی من واو صبا شنید * شمال شینك
فتحیله ادوس دیدکاری یله دیرلر وصبا سابقا مفصل بیان اولمشدر * محصول
بیت * هر اخشام بنمله کوکل ماجراسنی باد شمال سویلدی یعنی عالمه داستان
ایلدی وهر صباح بنمله کوکل کفت وکوسنی صبا ایشتدی یعنی صباح
واخشام بکن احوال وماجرامی بونلر بیلدی واکلدی وخلقه داستان ایلدی
(حافظ وظیفهٔ تو دعا کفتنست وبس * دربند آن مباش که نشنید ویا شنید * ازبحر رمل فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن
بس بونده انجق معناسنه در * محصول بیت * ای حافظ سنك وظیفه ك دعا
سویلمکدر انجق همان دعایه مشغول اولمقدر اول قیدده اولمه که جانان
ایشتدی ویا ایشتمدی حاصلی سنك وظیفه ك دوام دولتنه مشغول اولمقدر اکا
ایشتدرمك وایشتدرمك دکل وله ایضا (خستکانرا چو طلب باشد وقوت
نبود * کر تو افسوس کنی شرط مروت نبود * خستکانرا ادات تخصیص

یعنی خسته عشاقك افسوس بونده ظلمدر مروت لغتده ارلکدر اما نحا
وکرم معنالرنده مستعملدر * محصول بیت * عشاق خسته نك که طلبی
اوله یعنی سنك وصالکه طالب اوله لر ووصاله قدرت وقوتلری اولمیه اکر سن
افسوس وبیداد ایدرسك شرط مروت دکلدر یعنی کندیلرده که قوت وقدرت
اولمیه سنده ظلم وبیداد ایلیه سن مروت دکلدر (ما جفا از تو ندیدیم وتو خود
نپسندی * آنچه در مذهب پیران طریقت نبود * پیراندن بونده مراد دلبراندر
تفضیله تسمیه قیلندندر دلبران طریقتدن مراد امثال واقراندر * محصول
بیت * جانانه خطاب ایدوب بیورر بز سندن جفا کورمدك سنده خود
لایق کورمزسن اول نسنه یی که اقران وامثال دلبران مذهبنده اولمیه یعنی
اول نسنه یی که سائر دلبرلر ایشلمزسن آنی کندوکه لایق کورمزسن (چون
طهارت نبود کعبه وبتخانه یکیست * نبود خیر دران خانه که عصمت نبود *
طهارت وعصمت پاکلکدر بردر دیمکدن مراد برابر دیمکدر * محصول بیت *
چونکه طهارت وپاکلك اولمیه کعبه وبتخانه برابردر مصراع ثانی یی ارسال مثل
ایدوب بیورر خیر اولمز اول خانه ده که عصمت وپاکلك اولمیه یعنی کعبه شرفی
پاکلکله در وبتخانه نك خباثتی وخساستی بتلرله درکه قرانده بتلره رجس
دیمشدر پس عصمت وطهارت اولمیجق مسجد وبتخانه بردر (تا با فسون
نسکند جادوی چشم تو مدد * نور در سوختن شمع محبت نبود * تا بونده توقیت
ایچوندر مادام معناسنه بافسون باحرف مصاحبت افسون بونده سحردر
جادوی چشم اضافتی بیانیه در وتوبه اضافت لامیه سوخته نك شمعه اضافتی
مصدرك فاعلنه اضافتیدر وشمعك محبته بیانیه سوختن بونده لازمله متعدی
بیننده مشترکدر * محصول بیت * مادامکه سنك چشم جادوك سحرله مدد
ومعاونت ایلمیه شمع محبت اویارمده نور اولمز یعنی سنك جانبکدن که عاشق
جانبنه بر نظر والتفات اولمیه یالکز عاشق جانبندن محبت اولقدر مؤثر اولمز
نته کم شاعر بیورر بیت * بنم سوم نه ویررسنده همت اولمیجق * نه یاررایکی
باشدن محبت اولمیجق (خیره آن دیده که آبش نبرد آتش عشق *
تیره آن دل که درو نور مودت نبود * خیره بونده قمشمق معناسنه درو تیره بونده
قرا کالقدر ظلمت معناسنه ایکیسیده موقع دعاده واقع اولمش تقدیری
خیره باد وتیره باددر ضرورت وزنیچون حذف اولندی * محصول بیت * خیره
اولسون یعنی قمشسون اول کوز که عشق آتشی انك صوینی یعنی یاشنی ایلتمیه
وقورتمیه حاصلی حرارت عشقله اولقدر کریه وبکا ایلمیه که دیده ده نم قالمیه اول
کوکلده تیره وتاریك اولسونکه انده نور مودت اولمیه یعنی بر جانانه مبتلا

اولمیه حاصلی عشقدن خالی اوله خیره وتیره دن مراد فساددر یعنی فاسد
اولسون اول کوزو اول کوکل که برجانانله مقید اولمیه دیمکدر (حسن
تو کرد زسررشتهٔ خود باخبرم * آن مبادا که مددکاریٔ دولت نبود *
سررشته اصلنده سررشته ایدی اضافتله صکره اضافتدن قطع اولوب
ترکیب مزجی ایلدیلر اصل کار وحال معناسنه در برایشك وبرحالك اصلی
دیمکدر مددکاریٔ کار ادات فاعلدر جی معناسنه ویا حرف مصدر دولته
اضافت لامیه در * محصول بیت * سنك حسنك بنی حالمك اصلندن وایشمك
نهایتندن خبردار ایلدی یعنی عشق ومحبت حالندن بنی آگاه ایلدی اول
حال اولمیه که دولت مددکارلغی اولمیه یعنی اول حال اولمیه که دولت
مددکارلق ایلمیه یعنی سنك حسنك بر دولت عظیم ایمش که بنی سررشتهٔ
کارمدن آگاه ایلدی (دولت از مرغ همایون طلب وسایهٔ او * زانکه با زاغ
وزغن شهپر دولت نبود * همایون لغتده مبارك دیمکدر اما بونده هما دیدکاری
طیردر که یمن ایله مشهوردر شویله که برکسه یه سایه سی دوشسه پادشاه اولور
ویا بر عظیم صاحب دولت بیتده سایه ذکری انکیچوندر زان ادات تعلیل که
حرف بیان یا مع معناسنه در زاغ قرغه وقوزغون وزغن چیلاق شهپر شاهپردن
مخففدر قنات چلنکی دیمکدر * محصول بیت * دولت وصال طلب ایلرسك
اصیل مردم زاده جاناندن طلب ایله یعنی یار صادق ویا جانان موافق ایدنمك
استرسك عالیجناب نقی الاصل بر مردمزاده محبتنه راغب اول زیرا زاغ
وزغنده دولت شهپری اولمز یعنی دنی الاصل ورذیل الفرعدن وفا کلمز حاصلی
ناجنس مردمدن اعراض ایلمکه تنبیه وترغیبدر نسخه لرك اکثرنده بو ایکی
بیت واقعدر اما تکرار قافیه دن فهم اولنان اولدر که بریسی الحاقاتدن اوله
خواجه نك اولمیه (کرمن از میکده همت طلبم عیب مکن * پیر ما کفت که در
صومعه همت نبود * همت طلبك مقدم مفعول صریحیدر وطلبم فعل
مضارع مفرد غائب فعل شرط وعیب مکن جواب شرط وجائزدر که همت
طلب وصف ترکیبی اوله مصراع ثانی حکم تعلیلده واقعدر * محصول بیت *
اکر بن میکده اهلندن همت طلب ایلرسم ویا همت طلب ایتسم عیب ایلمه زیرا
بزم پیرمز دیدیکه صومعه ده یعنی اهل صومعه ده محبت اولمز یعنی همت
استرسك میکده اهلندن استه زیرا انلر اصحاب فیض وارباب حالدر اما اهل
صومعه وخلوت نشینلر ملازم ریا وزرق واسیر سمعه وریودر (حافظا علم وادب
ورزکه در مجلس شاه * هر کرا نیست ادب لایق صحبت نبود * محصول بیت *
ای حافظ علم وادبه سعی ایله زیرا مجلس شاهده هر کیمکه ادبی یوق صحبته لایق

دکل یعنی پادشاهلر مجلسی ادبا مجلسیدر سفها وبی ادبان مجلسی دکل امدی
ادب وارکان اوزره اول که پادشاه صحبتنه لایق اوله سن پادشاهدن مراد
جاناندر وله ایضا (همای اوج سعادت بدام ما افتد * اکر ترا کذری بر مقام از بحر مجتث مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
ما افتد * همای اوج اضافتی لامیه در وسعادته اضافت بیانیه اوجدن مراد
رفعتدر بدام ما با حرف صله واضافت لامیه در ترا را حرف تخصیص کذری
یا حرف وحدت ویا تنکیر بر حرف صله مقام ما اضافتی لامیه در * محصول بیت
* اوج سعادت هماسی بزم دوزاغمزه دوشر یعنی سعادت بزم اولورا کر بزم
مقامزه سنك بر کذرك یعنی مرورك واوغرامك دوشرسه یعنی سن بزم مقامزه
اوغررسن همای اوج سعادت بزم اولور مصراع ثانیده خطاب خدایه دردین
خطای فاحش ایلمشدر وبو یره دك بویله خطایی صد هزار ایلمشدر (حباب وار بر رد سروری
انداز م ازنشاط کلاه * اکر زروی تو عکسی بجام ما افتد * حباب حانك فتحیله وشمعی
عربیدر صوقبرجغی دیمکدر اما حانك ضمیله قره یلانه دیرلر وار ادات تشبیه در
نشاط نونك فتحیله مصدردر نشط ینشط دن یعنی علم بابندن اما نونك کسریله
ناشطك جمعیدر عکسیده یا وحدت ویا تنکیرایچوندر * محصول بیت * حباب
کبی سونمکدن کلاهمی وتا کیبه می کو که اتارم اکر سنك رویکدن بزم جامزه
بر پرتو دوشرسه یعنی سنکه مجلسمزده اولوب ورویك عکسی جام باده مزه دوشه
کمال فرحدن کلاهمزی هوایه اتارزمنه سنده حباب ضم حا ایله دردین علم
لغتده عجب ماهر ایمش (شبی که ماه مراد از افق طلوع کند * بود که پرتو نوری رد سروری
بیام ما افتد * ماه مراد اضافتی بیانیه در افق همزه نك وفانك ضمیله سکونیله ده
لغتدر کوك کنارینه دیرلر بود فعل مضارع غائب اوله که دیمکدر تمنی معناسنی
افاده ایدر ایکی یرده ده که حرف بیان پرتو نوری اضافتی لامیه در ویا حرف
وحدت بیام ما اضافتی لامیه ویا حرف صله * محصول بیت * بر کیجه که
مراد آیی افق کوی جاناندن طلوع ایلیه یعنی بر کیجه که ماه مراد کوی
جاناندن ظاهر اوله اوله که بر نور پرتوی بزم طامزه دوشه حاصلی بر کیجه جانان
افق کوبندن ظاهر وهویدا اوله باشد که بزم خانه مزی مشرف ایلیه بامی ذکر
ایدوب خانه مراد ایلمك مجاز مرسل قبیلندندر (بیارکاه تو چون باد را
نباشد بار * کی اتفاق مجال سلام ما افتد * بیارکاه تو با حرف ظرف واضافت
لامیه در بار بونده اجازت معناسنه در اتفاق مجال اضافتی مصدرك فاعلنه
اضافتیدر وسلامك مایه ده مصدرك فاعلنه در * محصول بیت * خواجه
جانانه خطاب ایدوب بیورر سنك بارکاهکده چونکه باده اجازت یوق بزم سلام
ایلمه مزه مجن اتفاق مجال واقع اولور یعنی بزم سلامه مجالمز واقع اولمز یعنی

جان ذکری لبه نسبت خوب واقع اولمش

بواتفاق دوشمزکه بزم سلامه مجالمز اوله (چوجان فدای لبت شد خیال
می بستم * که قطرهٔ ز زلالش بکام ما افتد * فداده فا مکسور اولدقده الفده مدّ
وقصر جائزدر اما مفتوح اولدقده مقصوردر انجق لبه اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر قطرئیده یا حرف وحدت زلال لغتده طتلو صویه دیرلر
اما بونك کبی یرلرده شربت جنسی مراددر بکام ما با حرف صله * محصول بیت
* چونکه جان سنك لبك فداسی اولدی خیال باغلردم یعنی خیالمه کتوررد مکه
لبك زلالندن دماغمزه برقطره دوشه حاصلی جان ویرمك سببیله امیدمز
وارایدی که لبك زلالندن متمتع اوله وز (خیال زلف تو کفتا که جان وسیله
مساز * کزین شکار فراوان بدام ما افتد * کفتاده کی الف تکمیل وزنیچون
کلمشدر که حرف بیان جان مسازك مفعول اولی ووسیله مفعول ثانیسی کزین
که حرف تعلیل ازین ادات تشبیه در بونك کبی دیمکدر فراوان چوق دیمکدر *
محصول بیت * اولکی بیتك مضمونی ردایدوب بیورر سنك زلفك خیالی دیدیکه
زلال لبی میسر اولمغیچون جانی وسیله ایلمه زیرا جان کبی شکار بزم دامزه
چوق دوشر یعنی زلال لبندن اوتوری جان نثار ایلمکه نه اعتبار که آنك کبی شکار
بزده چوقدر جاندن عزیز نسنه کرکدر (بنا امیدی ازین در مرو بزن فالی *
بود که قرعهٔ دولت بنام ما افتد * بنا امیدی با حرف سبب ویا حرف مصدری ازین
دردن مراد در جاناندر مرو فعل نهی مخاطب کتمه دیمکدر بزن با حرف تاکید فالی
یا حرف وحدت ویا تنکیر فال اورمقدن مراد فال آچمقدر نهایتی عجم بر فاچ
لفظی زدن لفظیله تعبیر ایدرلر بود ادات تمنی که حرف بیان قرعهٔ دولت اضافتی
بیانیه قرعه مشهور نسنه درکه رمالر قوللنور * محصول بیت * امیدسزلکله
بو قپودن کتمه بر فال آچ اوله که دولت قرعه سی بزم آدمزه دوشه یعنی وصال
جاناندن نا امید اولوب قپوسن ترك ایدوب کتمه و بر فال آچ اوله که دولت وصال
قرعه سی بزم آدمزه دوشه حاصلی اوله که بزه دولت وصال جانان میسر اوله
(زخاك کوی تو هر که که دم زند حافظ * نسیم کلشن جان در مشام ما افتد *
خاك کوی تو اضافتلری لامیه لردر نسیم کلشن جان اضافتلری لامیه و بیانیه
* محصول بیت * هر که که حافظ سنك خاك کویکی ذکر ایدوب مدح وتعریف
ایلسه جان کلشنی نسیمی بزم دماغمزه دوشر یعنی دماغمز جان قوقوسیله
پر اولور زیرا سنك خاك کویك مسك وعبیردر انك ذکری جان دماغنی معطر
ایلمکه کفایت ایدر وله ایضا (دوش وقت سحر از غصه نجاتم دادند *

ازبحر رمل فاعلاتن فعلاتن فعلات

واندران ظلمت شب آب حیاتم دادند * روایت اولنور که خواجه نك جانانی
بر سحر خانه سنه کلوب مشرف ایلر خواجه داخی بو غزلی نظمه کتوردر

غصه دن مضاف الیه محذوفدر تقدیری غصهٔ عشقدر ضرورت وزنیچون
حذف اولندی ظلمت شبدن مراد ظلمت هجراندر اب حیاتدن مراد آب
وصالدر حیات قرآن شریفده رسم عثمانی اولمق سببیله الف واوشکلنده
یازیلور اما غیریلرده الف له یازمق جائزدر خصوصا که کتب تعلیمیه ده
* محصول بیت * دون کیجه سحر وقتنده بکا غصه دن نجات ویردیلر یعنی
غصه وغم عشقدن بکا خلاص ویردیلر حاصلی جانان بنی غم هجراندن
قورتاردی واول ظلمت شب هجرانده بکا آب حیات وصال ویردیلر حاصلی
جانان خانه یه کلمك سببیله جمیع غصص وغموم مضمحل ومندرس اولدی
(بیخود از شعشعهٔ پرتو ذاتم کردند * باده از جام تجلی صفاتم دادند * شعشعهٔ
پرتو ذاتم اضافتلری لامیه لردر تقدیری پرتو روی ذات جاناندر شعشعه
کولکه نك بوفقه سنه دیرلر یعنی قویی اولمیان کولکه اما بونده کونش ضیاسی
مراددر رو پرتودن بونده مراد نوردر یعنی نور روی ذات جاناندر شعشعه سی جام
تجلی صفات اضافتلری بیانیه لردر تقدیر کلام جام تجلی صفات جانانم صفاتدن
مراد لطف وکرم واحساندر * محصول بیت * خواجه بیورر که جانان خانه یه
کلیجك بنی نور روی ذات جانان ضیاسندن بیخود ایلدیلر وجام تجلی صفات
جاناندن باده ویردیلر بنی جانانك صفات لطفی متجلی وظاهر اولمق سببیله
کیفیت عشقله متکیف اولدم حاصلی مست جام تجلی صفات جانان اولدم
(چه مبارك سحری بود وچه فرخنده دمی * آن شب قدر که این تازه
براتم دادند * سحری ودمی یالری تنکیر ایچوندر * محصول بیت * نه مبارك
سحر ونه مبارك وقت ایدی اول قدر کیجه سی که بکا بو تازه براتی ویردیلر تازه
برات بیوردیغی جانانك کلوب بونی بلیهٔ فراقدن خلاص ایلدیکیدر (هاتف
آن روز بمن مژدهٔ این دولت داد * که بر آن جور وجفا صبر وثباتم دادند *
مژدهٔ این دولت بیوردیغی جانانی خانه سنه تشریف بیوردیغیدر آن جور
وجفا بیوردیغی عشق جانانده چکدیکی جور وجفادر * محصول بیت *
هاتف اول کون بکا بو دولتك مژده سنی ویردی یعنی جانانك خانه مزه کلوب
مشرف ایلدیکی مشتولغنی اول کون ویردیکه جانانك عشق ومحبتی جفا
وجورنه بکا صبر وثبات ویردیلر یعنی جانانك جور وجفاسنه متحمل اولدیغم
ایچون وصالی میسر اولدی نته کم شاعر بیورر بیت * جفایه صبر ایدن
ایررو فایه * که بیمار اولنه تیمار ایدرلر (بعد ازین روی من وآینهٔ وصف جمال *
که در انجا خبر از جلوهٔ ذاتم دادند * بونده کی واو حرف مع درآینهٔ وصف اضافتی
بیانیه در وصفك جماله اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر که حرف تعلیل

ویارابط صفت درانجایعنی آینهٔ وصف جمالده جلوهٔ ذات تقدیری جلوهٔ روی
ذات جاناندر* محصول بیت* بوندنصکره یعنی بوزماندنصکره بنم یوزم
آینهٔ وصف جمال جانانله دریعنی وصف جمال جانان بر آینه درشمدنصکره
توجهم اول آینه یه در حاصلی وصف جمال جاناندن منفك اولمم زیرا اول آینهٔ
وصف جمال جانانده جلوهٔ روی ذات جاناندن بکا خبر ویردیلر یعنی اول
آینه ده جلوهٔ جانان مشاهده اولنور (من اگر کامروا گشتم وخوشدل چه
عجب* مستحق بودم واینها بزکاتم دادند* کامروا وصف ترکیبیدر روا جواز
معناسنه در اما بونك کبی یرلرده لیاقت وحصول معناسنه دریعنی مرادم
حاصل ومراده لایق اولدم ایسه بزکاتم باسی گلستانده بخلعت نوروزی کبی
ترکیده دیو معناسنی افاده ایدر* محصول بیت* اگر بن کامروا وخوشدل
اولدم ایسه عجب دگل زیرا مستحق ایدم بونلری بکا زکات دیو ویردیلر یعنی
جور وجفایه صابر اولدیغم ایچون بکا بونلر میسر اولدی صلات وزکات وحیات
قرآن شریفده رسم عثمانی الف واو صورتنده یازلمقدر اما سائر کتبده الف
کندی شکلنده کتب اولنور وعلی الخصوص قافیه لرده (این همه شهد وشکر
کز سخنم میریزد* اجر صبریست کزان شاخ نباتم دادند* این همه بو قدر دیمکدر
کز که حرف رابط صفت میریزد بونده فعل لازمدر ریزیدندن دوکلور معناسنه
اجر صبریست اضافتی لامیه در ویا حرف وحدت این همه مبتدا اجر صبریست
خبری کزان که حرف رابط صفت ویا حرف تعلیل زیرا معنا ایکی وجهله
متصوردر وجائزدر که که حرف بیان اوله وزان ادات تعلیل شاخ نبات اضافتی
بیانیه در نبات بونده شکر معناسنه در شاخ نبات قلم اولمق واضحدر وتشبیه
طریقیله جانان اولمق ممکندر* محصول بیت* بو قدر شهد وشکر بنم کلامیمدن
دوکلور یعنی شهد وشکر کبی اشعار که بندن صادر اولور بر صبرك اجریدر که
بکا اول صبردن اوتوری شاخ نبات ویردیلر یعنی شاخ نبات کبی قلم ویردیلر
یاخود بر صبرك اجریدر که جانان ایچون ویردیلر یعنی جانانك جور وجفاسنه
صبر ایچون ویردیلر خواجه اگر سخنم یرینه قلم دیسه شاخ نباته نسبت انسب
اولوردی صبر بونده ایهام طریقیله ذکر اولمش تأمل تدبر (من همان روز
بدیدم که ظفر خواهم یافت* که برافسوس عدو صبر وثباتم دادند* بدیدم
بونده افعال قلوبدندر دانستم معناسنه که حرف بیان ظفر عدویه قادر وغالب
اولمق که حرف بیان همان روزدر افسوس بونده جور وجفا معناسنه در
عدویه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر* محصول بیت* بن اول کون
بیلدمکه دشمنه غالب وقادر اولیسرم که دشمنك جور وظلمنه بکا صبر وثبات

یعنی تحمل ویردیلر یعنی عدونك جفاسنه تحمل ایلدیکمدن بلدم اکا غالب
اوله جغمی (همت حافظ وانفاس سحرخیزان بود* که زبند غم ایامم نجاتم
دادند* انفاس سحرخیزان اضافتی لامیه در سحرخیز وصف ترکیبیدر
خیزیدندن صباح ایرکن یتاغندن قالقان کمسیه دیرلر حاصلی متهجده دیرلر
بند غم ایام اضافتلری بیانیه ولامیه در* محصول بیت* خواجه تجرید
والتفات طریقیله بیورر حافظك همتی وسحرخیزلرك نفسلری ایدیکه بکا
بند غمدن یعنی بند غم ایامدن نجات ویردیلر بعض نسخه ده مخلص بیتی
بویله واقعدر (حافظ آندم که به بند سر زلف تو فتاد* گفت کز بند غم وغصه
نجاتم دادند* بند سر زلف تو اضافتلری لامیه لردر بند غم اضافتی بیانیه در
* محصول بیت* حافظ اول وقت که سنك سر زلفك بندینه دوشدی دیدیکه بند
غم وغصه دن بکا خلاص ویردیلر یعنی سنك زلفك بندینه دوشمکله غمدن
خلاص بولدم وبعض نسخه ده مخلص بیتی بویله واقعدر (شکر شکر بشکرانه
بیفشان حافظ* که نگارکش شیرین حرکاتم دادند* شکر شکر اضافتی
بیانیه در بشکرانه با حرف سبب شکرانه سببیله دیمکدر که حرف تعلیل
نگارکش اضافتی بیانیه در کش کافی بعض اعجام عربیله وبعضسی عجمیله
اوقودیلر ومعناسی کیمی گوزل دیدی وکیمی نازلی* محصول بیت* ای حافظ
شکر شکرنی شکرانه ایله صاچ زیرا بکا شیرین حرکات بر نازلی گوزل ویردیلر

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات

بو بیتده تجرید والتفات طریقیله واقعدر وله ایضا (گوهر مخزن اسرار
همانست که بود* حقهٔ مهر بدان مهر ونشانست که بود* گوهر مخزن
اسرار اضافتلری لامیه وبیانیه در حقهٔ مهر بیانیه* محصول بیت* اسرار
عشق مخزنینك گوهری اولکی کبیدر یعنی عشقمزه هیچ نقصان گلمامشدر
برقراردر محبت حقه سی دخی اولکی مهر ونشانله در حاصلی مهر ومحبتمزه
هرگز نقصان گلمامشدر (عاشقان زمرهٔ ارباب امانت باشند* لاجرم چشم
گهربار همانست که بود* زمرهٔ ارباب امانت اضافتلری بیانیه ولامیه لردر
زمره لفظ عربیدر بلوك معناسنه عاشقان مبتدا ومابعدی خبری لاجرم لامحالة
دیمکدر چشم گهربار وصف ترکیبیدر گهر یاغدریجی یعنی چشم گریان
معناسنه* محصول بیت* عاشقان عشق امانتی صاحبلریدر یعنی اسرار
عشق معشوقی کتم ایدوب افشا ایلمزلر پس شبهه سز چشملری گهربار در
حاصلی امانت غم جانان ثقلت واضطرابندن دیده لری گریاندر اولکی کبی
یعنی امانتلرینه نقصان گلمامشدر (از صبا پرس که ما را همه شب تادم صبح
* بوی زلف تو همان مونس جانست که بود* پرس فعل امر مفرد مخاطب

صوريعنى سؤال ايله كه حرف بيان مارارا ادات تخصيص تا انتهاى غايت
ايچوندرالى معناسنه دم صبح اضافتى بيانيه در بوى زلف تو اضافتلرى
لاميه لردرمونس جان اضافتى اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر* محصول
بيت* صبادن صوركه بزم بتون كيجه صباح وقتنه دك سنك زلفك بوى
اولكى كبى جانمزك مونسيدريعنى بتون كيجه بوى زلفكله جانمز دماغى
معطردرمصراع اولك معناسنى صبادن صوركه بزه دوكاى كيجه دم صبحله
دين لفظده ومعناده خطا ايلمش (طالب لعل وكهر نيست وكرنه خورشيد*
همچنان در عمل معدن وكانست كه بود* طالب لعل اضافتى اسم فاعلك
مفعولنه اضافتيدر ومبتدا و نيست خبرى وخورشيد مبتدا ومصراع ثانى
خبرى عمل معدن اضافتى مصدرك مفعولنه اضافتيدر معدن وكان لفظلرى
مترادفاندركه علم بديعده حشو مليح ديرلر* محصول بيت* لعل وكهره طالب
يوقدر يوخسه كونش اولكى كبى معدن وكان عملنده دريعنى كونش دائما لعل
وياقوت تربيه ايلمه ده در اما طالب لعل وياقوت يوقدر حاصلى الله تعالى فياض
مطلقدر وتمام عالم فيضيله مملو وپردر وفياضده بخل يوقدر (رنك خون دل
مارا كه نهان ميكردى* همچنان درلب لعل تو عيانست كه بود* رنك خون
دل ما اضافتلرى لاميه در را ادات تخصيص كه حرف رابط صفت رنك خون
ميكرد ينك مفعول اولى ونهان مفعول ثانيسى ميكردى حكايت حال
ماضى مفرد مخاطبدر لب لعل اضافتى بيانيه در عيان عينك كسريله
مفاعله بابندن مصدردر عينك فتحيله اوقيانلر غلط ايدرلر* محصول بيت*
بزم يوركمزقانىكه نهان ايلردك يعنى كزلردك سنك لب لعلكده اشكاره در
اولكى كبى بوندن معلومدركه لبده حمرت معتبردر حاصلى سنك لبكده
كزلديكك حمرت بزم خون دلمزك عكسيدركه انده پيدا اولمشدر (كشتهٔ
غمزهٔ خودرا بزيارت مى آى* زانكه بيچاره همان دل نكرانست كه بود*
كشتهٔ غمزهٔ خود اضافتلرى لاميه لردرورا ادات تخصيص مى حرف تأكيد
وآى فعل امر مفرد مخاطب كل ديمكدر بزيارت مفعول غير صريحى زان ادات
تعليل كه حرف بيان نكران صفت مشبهه در ناظر وملتفت معناسنه*
محصول بيت* كندى غمزه ك كشته سنك زيارتنه كل يعنى مقتول غمزه كى
زيارت ايله زيرا بيچاره دل اولكى كبى دل نكراندر يعنى كوكل سنك كلمكه
ناظر وملتفتدر (زلف هندوى تو كفتم كه دكر ره نزند* سالها رفت
وبدان سيرت وسانست كه بود* زلف هندوى تو اضافتلرى بيانيه ولاميه در
دكر دخى ديمكدر ره نزند يول اورمز يعنى حراميلق ايلمز سيرت خلق معناسنه در ا

رد سرورى

وسان رسم وعادت* محصول بيت* ديدم ايديكه سنك هندوى زلفك دخى
يول اورمز يعنى شمدنصكره حراميلق ايلمز اما ييللر واقع اولديكه اول سيرت
واسلوب اوزره دركه اولده ايدى يعنى حراميلق عادتنى ترك ايلمدى مصراع
ثانينك معناسنى نيجه ييللر كتديكه اول سيرت وشاندركه ايدى دين عندى
معنا ويرمش (حافظا باز نما قصهٔ خونابهٔ چشم* كه درين چشمه همان آب
روانست كه بود* باز بونده حرف تأكيد نما فعل امر مفرد مخاطب
كوستر ديمكدر قصهٔ خونابهٔ چشم اضافتلرى لاميه لردر خوناب وخونابه
جراحتدن اقان قانلى صويه ديرلر كه حرف تعليل چشمه دن مضاف اليه
حذف اولمشدر چشمهٔ چشم تقديرنده* محصول بيت* اى حافظ خونابهٔ
چشم قصه سنى كوستر يعنى قانلى ياش اغلديغكى كوستر زيرا بو چشمهٔ
چشمكده اولده روان اولان آب شمدى همان رواندر يعنى هيچ كسلمدى
كوزمك قانلى ياشى طورمز اقار امدى كوستر كه اينانسونلر بعض نسخه ده
مصراع ثانى بويله واقعدر* كه درين جوى نه آن آب روانست كه بود* زيرا
بو جوى چشمده اول آب روان دكلدركه اولده ايدى يعنى اولده آب اقاردى
اما شمدى خوناب اقار حاصلى آب خونابه تبديل اولدى امدى كوستر كه
كوروب اينانسونلر وله ايضا (درخت دوستى بنشان كه كام دل ببار آرد*
نهال دشمنى بركن كه رنج بى شمار آرد* درخت دوستى اضافتى بيانيه وبنشانك
مقدم مفعولى بنشان فعل امر مفرد مخاطب بونده اغاج دكمك معناسنه در
نشانيدندن كه حرف تعليل در تا معناسنه كام دل اضافتى لاميه در ببار
با حرف زائد بار آغاج حاصليدر آرد فعل مضارع مفرد غائب بونده كتوره
ديمكدر كام دل مفعول اولى وبار مفعول ثانيسى نهال دشمنى اضافتى بيانيه در
بركن بر حرف تأكيد وكن فعل امر مفرد مخاطب قوپار ديمكدر اصلنده
مشتركدر قازمق وقوپارمق ويولمق بيننده نهال دشمنى مقدم مفعول
صريحيدر كه حرف تعليل رنج بى شمار اضافتى بيانيه در وآردك مقدم مفعولى
* محصول بيت* دوستلق درختنى ديك يعنى هركسيله دوست اول تا كه
كوكل مرادنى حاصل كتوره يعنى نتيجه سى كوكل مرادى اوله حاصلى
هركسله دوست اولنجه كوكل مرادى ال ويرر دشمنلك فدانى قوپار يعنى هيچ
كمسيه دشمنلك ايلمه زيرا نهايتسز پشيمانلق كتورر يعنى دشمنلك اوزره اولنجه
بحضور اولوب پشيمان اولورسن خواجه بو بيتده دوستلغه ترغيب
ودشمنلكدن ترهيب بيورر (چو مهمان خراباتى بعزت باش با رندان*
كه درد سر كشى جانا كر اين مستى خمار آرد* چو ادات تعليل مهمان خرابات

رد سرورى

بحر هزج مثمن سالم
مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن مفاعيلن

اضافتی لامیه دروياضمير خطاب بعزت باحرف مصاحبت بارندان باحرف
صله كه حرف تعليل دردسر اضافتی لامیه در مستيدن مراد رندلره
عزتسزلكدروخماردن انلرك بحضورلغی وخاطرمانده لكلری * محصول بيت
* چونكه ميخانه قونوغيسن رندلره عزتله اول يعنی رنداولان باده نوشلره
تعظيم اوزره اول زيرا ای جان باش آغريسن چكرسين اكر رندلری
حرمتسزلكك رنجيده خاطر ايدرسه يعنی رندلره حرمت ورعايت اوزره
اولميوب رنجيده خاطراولورلرسه سن چوق زحمت چكرسن ديمكدر زيرا انده
واران انلرله اتحاد وامتزاج اوزره اولمق كرك (شب صحبت غنيمت دان كه
بعدازروز كارما * بسی كردش كند كردون بسی ليل ونهار آرد * شب صحبت
اضافتی لاميه ومقدم مفعوليدر غنيمت دان عبارتنك كه حرف تعليل روز كارما
اضافتی لاميه درروز كاردن مراد ايام وزماندر كردش اسم مصدردر دونش
معناسنه كردون بونده فلك معناسنه در آرد فعل مضارع مفرد غائب
فاعلی تحتنده كردونه راجع ضميردر ومفعول صريحی ليل ونهار * محصول
بيت * خواجه خطاب عام طريقيله بيورر مصاحبت كيجه سنی غنيمت بيل كه
بزم زمانمزدن صكره فلك چوق دورايدر چوق كون وكيجه كتورر يعنی احبا
ودوستلرله كيجه مصاحبتنی غنيمت بيل كه بزدن صكره دنيا نيجه زمان ثابت
اولور ونيجه كون وكيجه كاوب كتسه كرك (عماری دار ليلی را كه مهد ماه در
حكمست * خدايا در دل اندازش كه برمجنون كذارآرد * عماری عينك فتحيله
محفه اقسامندن برقسمدر عماری دار وصف تركيبيدر داريدندن عماری
طوتجی يعنی صاحب عماری ليلی را را ادات تخصيص كه حرف رابط صفت
مهد ماه اضافتی لاميه در اندازش انداز فعل امر مفرد مخاطب براق ديمكدر
شين ضمير عماری داره راجعدر كه حرف بيان كذارآرد كذار كتوره يعنی اوغرايه
* محصول بيت * ليلی عماری دارينك كه ماه بشكی تصرفنده وحكمنده در
يارب كوكلنه براق كه مجنون اوزرينه اوغرايه يعنی يارب كوكلنه الهام ايله كه
مجنونی اسركيوب ناقه سنی اوزرينه اوغراده ليلی يی ماهه وعماريسنی بشكه
تشبيه ايلمش وعماری داراول محفه يی كتورن دودی ضبط ايدن كمسنه در (بهار
عمر خواه ای دل وكرنه اين چمن هرسال * چو نسرين صد كل رعنا وچون بلبل
هزار آرد * بهار عمر اضافتی بيانيه در خواه فعل امر مفرد مخاطب ايسته
ديمكدر وكرنه والا معناسنه در اين چمن يعنی چمن دنيا چو ادات تشبيه
نسرين نونك فتحی وكسريله عجم استعمال ايدر اما عربده كسر نونله در نسترين
ديدكاری آق چيچكدر معلوم اوله كه ادات تشبيه آرده قيددر كل رعنايه دكل

يعنی نسرين كتورديكی كبی يوز كل رعنا كتورر وبلبلی كتورديكی كبی يوز
هزار كتورر بونده هزار بلبلدن غيری قوش مراد اولنجه معنا بويله اولور
اما جائزدر كه هزاردن عدد مراد اوله پس معنا بويله اولوركه بلبل كبی بيك
قوش كتورر * محصول بيت * ای كوكل سن عمر بهارن ايسته يعنی همان عمر
ايسته والا دنيا چمنی يعنی دنيا هر ييل نسرين چيچكی كتورديكی كبی يوزهزار
قوش كتورر يعنی دنياده فصول اربعه متوالی ومتعاقب كاوب كتمه دن خالی
دكل صاغ اولان نيجه بهار ونيجه خزان سير ايدر (خدارا چون دل ريشم قراری
بست بازلفت * بفرما لعل نوشين را كه حالش باقرار آرد * خدارا را حرف
تخصيص دل ريشم اضافتلری بيانيه ولاميه در قراری يا حرف تنكير لعل نوشين
اضافتی بيانيه در كه حرف بيان حالش ضميری دل ريشه راجعدر با حرف مع
* محصول بيت * خدا ايچون چون دل ريشم سنك زلفكله قرار باغلدی يعنی
اتحاد واتصال وامتزاج باغلدی لب نوشينكه بيوركه دل ريشك حالنی قراره
كتورسون يعنی زلفكده قرار ايدوب ثابت قدم اولسون حاصلی زلفك كبی
پريشان وبيقرار اولسون (زكار افتادهٔ ای دل كه صد من بارغم داری *
برو يك جرعه می دركش كه درحالت بكار آرد * كه حرف تعليل صد من يوزبطمان
بارغم اضافتی بيانيه در بار بونده يوك معناسنه در يك جرعه می برجرعه شراب
دركش در حرف تأكيد ايچ ديمكدر كه حرف تعليل تا معناسنه در حالت
عربيده فی الحال معناسنه در وتا ضمير خطابدر بكار با حرف صله * محصول
بيت * ای كوكل ايشدن دوشمش سين يعنی برايشه قادر اولميوب معطل
قالمش سين زيرا يوزبطمان غم يوكك وار يعنی بوقدر غم يوكی سكا غيری ايشدن
مانعدر امدی وار برجرعه می عشق جاناندن نوش ايله كه سنی فی الحال ايشه
كتوره يعنی دنيا غمندن خلاص ايدوب محبت جانانه مشغول ايليه حاصلی
بادهٔ عشق جانان عاشقك دلنی محبت جانانه مشغول ايدوب غموم ماسوادن
منع ايدر (درين باغ ازخدا خواهد دكر پيرانه سر حافظ * نشيند برلب جوی
وسروی دركنار آرد * درين باغ يعنی دنيا باغنده دكر بونده نه معناسنه در
دخی معناسنه دكلدر پيرانه سر پيرلك وقتنده ديمكدر جوی يا حرف وحدت
سروی دخی بويله دركنار در حرف صله * محصول بيت * بو باغ دنياده حافظ نه پيرلك
زماننده خدادن استر ايرمق كنارنده اوتوره وبرسروی كناره يعنی يانينه كتوره
يعنی ايرمق كنارنده برجانانله اوتوروب عيش وعشرت ايليه وله ايضا (درنظر
بازئ مابی بصران حيرانند * من چنينم كه نمودم دكر ايشان دانند *
بعض نسخه ده ما يرينه من واقعدر مصراع ثانی يه ده انسب بودر وبی بصران

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلات

يرينه بی خبران واقعدر نظرباز محبوب دوست معناسنه در ويا حرف مصدر
مايه اضافتی لاميه در نمودم بونده فعل لازمدر كه كوروندم معناسنه كوستردم
معناسنه دكل بعضلر ظن ايلديكی كبی دكردخی * محصول بيت * بنم محبوب
دوستلغمده بصيرتسزلر وعالم عشقدن خبرسزلر حيرانلردر بن كوروندكم كبيم
دخی انلر بيلورلر يعنی بن مرايی دكام ظاهر وباطنم بردر كركسه بنی صالح
اكاسونلر كركسه طالح وكركسه بكا دخل وطعن ايلسونلر كركسه ايلمسونلر
(عاقلان نقطهٔ پركار وجودند ولی * عشق داند كه درين دائره سرگردانند *
نقطهٔ پركار وجود اضافتلری لاميه وبيانيه در عاقلان مبتداء ونقطهٔ پركار
وجود خبری ولی ادات استدراك مصراع ثانی يه مرهوندر عشق مبتداء
داند خبری عشقه دانش اسنادی مجازيدر كه حرف بيان درين دائره يعنی دائرهٔ
عشق ومحبت جانانده سرگردان يعنی سراسيمه وحيراندر * محصول بيت *
عاقللر وجود پركاری نقطه سيدر يعنی متعين وكزيده وجودلردر اما عشق
وياصاحب عشق بيلور كه عشق جانانده سراسيمه وحيراندر يعنی عاشق جانان
علمنده جاهللردر زيرا بونك مسائلی كتبده يازلمز بو علم حالدر بونی قال اهلی بيلمز
(لاف عشق وگله ازيار زهی لاف دروغ * عشقبازان چنين مستحق هجرانند *
گله كاف عجمينك كسريله شكايت معناسنه در لاف دروغ اضافتی بيانيه در
عشقبازان محبوب دوستلر چنين نه اضافتی بيانيه در * محصول بيت * عاشقلق
لافی يعنی بن عاشقم ديو لاف اورمق ويار دن اظهار شكايت ايلمك عجب لاف
دروغدر يعنی عاشق اولان ياردن شكايت ايلمز زيرا عاشق صادقه يارك
هروضعی مقبولدر پس ياردن شكايت عدم عشقدن كلورامدی بونك كبی
عشقبازلر هجرانه مستحقلردر (عهد من بالب شيرين دهنان بست خدای *
ما همه بنده واين قوم خداوندانند * عهد من اضافتی لاميه در * محصول
بيت * الله تعالی بنم عهدمی شيرين دهنلرلبيله باغلدی يعنی خلقتمی بونلرك
محبتيله باغلدی حاصلی بونلره محبتم ازليدر بز جميعمز بنده وبو طائفهٔ محبوبان
خداوندلردر يعنی بز قوللر وبونلر افنديلردر مصراع اولك معناسی بنم عهدمی
طاتلو آغزليلر لبنه باغلدی الله تعالی ديلر طاتسزلق ايلمشلر (مگر از چشم سياه
تو بياموزد كار * ورنه مستوری ومستی همه كس نتوانند * چشم سياه
تو اضافتلری بيانيه ولاميه در مستوری بونده پرهيزكارلقدر اما ايهام طريقيله
ذكر اولنمشدر زيرا چشم ايكی قپق التنده مستوردر * محصول بيت * مگر
كمسه سنك چشم سياهكدن برفن وصنعت اوكرنه يوخسه هر كمسنه
پرهيزكارلغی ومستلكی بر يره جمع ايليه من مستورلقدن مراد صنعت

استغنادر كه هيچ كمسيه نظری والتفاتی يوق ومستلكدن مراد معلومدر كه
بعض دلبر مستانه چشم اولور يعنی نظرنده نوع افتور واقع اولور حاصلی سنك
چشمك مستورلغی ومستلكی جمع ايلمشدر متضادانی ايكن مصراع اولك
معناسی مگر سنك قاره كوزلك بكا ايش اوكرده ديلر عجب تخصيص بی
مخصص بيورمشلر مگر بعض نسخه ده مگرم چشم سياه تو بياموزد كار واقع
اولمش اوله پس بووجهله مخصص بولنور ورد صحيح اولمز (جلوه گاه رخ او ديدهٔ
من تنها نيست * ماه وخورشيد همين آينه ميگردانند * جلوه گاه رخ او
اضافتلری لاميه لردر ديدهٔ من ده بويله در ميگردانند فعل مضارع جمع
غائب دوندررلر ديمك در گردانيدندن فعل متعديدر * محصول بيت * اول
جانانك رخی جلوه گاهی وسيرانگاهی همان بنم كوزم دكل انجق ماه
وخورشيده ده بو آيينه يی چكزندررلر يعنی ماه وخورشيد آيينه لريده بونك
رخنك جلوه گاهيدر حاصلی انلرده بونك رخنه ناظرلردر بنم كبی معلومدر كه ديار
عجمده وعربده بعض هنديلر دمشقی بر آيينه يی اله آلوب كزديررا كرچارسولرده
واگر غيری يرلرده وكيمه ملاقی اولورسه اول آيينه يی صونار اولده برازباقنور
وهندی يه بنه آيينه يی صونار وبراقچه ويا برقاچ منقر احسان ايدر بو اسلوب
اوزره آيينه يی كزديرنه آيينه گردان ديرلر خواجه نكده آيينه ميگردانند
ديمكدن مرادی بو معنادر اشعار عجمده بو معنايی چوق يرده كورمشز پس
مصراع ثانينك معناسنده آی وكون شويله آيينه يه دونرلردين آيين واسلوبدن
خارج سويلمش (گر شوند آگه از انديشهٔ ما مغبچگان * بعد ازين خرقهٔ صوفی
بگرو نستانند * انديشهٔ ما اضافتی لاميه در انديشه فكر بگرو با حرف صله
گرو كاف عجمينك كسری ورانك فتحی وواوك سكونيله رهندر طوتی معناسنه
نستانند فعل نفی مستقبل جمع غائب المازلر ديمكدر يعنی قبول ايلمزلر
* محصول بيت * اگر مغبچه لر بزم فكرمزدن آگاه اولورلرسه يعنی خاطرمزدن
كچن قصد وعزممزی طويارلرسه بوندنصكره صوفيلرك خرقه سنی رهنه المازلر
زيرا بزم مرادمز خرقه يی رهندن فكاك ايلمكدر يعنی ميخانه جی النده اهمال
ايدوب ترك ايلمكدر پس بونی آگلادقدنصكره باده فروشلر دخی بر صوفينك
پشمينه سنی رهنه آلمازلر بعض نسخه ده بو بيت ده واقعدر (مفلسانيم وهوای می
ومطرب داريم * آه اگر خرقهٔ پشمين بگرو نستانند * مفلسان مفلسك جمعيدر
اسلوب عجم اوزره افلس الرجل ديرلر قچنكم اكا فقر غلبه ايليه كه منقر خرجنغه
محتاج اولسه التون واقچه خرجنغه قادر ايكن اغد البعير قبيلندندر خرقهٔ
پشمين اضافتی بيانيه در پشم بای عجمينك فتحی وشين معجمه نك سكونيله يوكه

دیرلر یعنی قوبونك وغیرینك بیاغیسنه دیرلر یا حرف نسبت ونون حرف تأکید
نسبت * محصول بیت * مفلسلر زومی ومطرب آرزومنواریعنی می ومطرب
آرزوایدرز آه اکر خرقهٔ پشمینه مزی رهنه آلمازلرسه یعنی باده فروش طوتی یه
قبول ایلمزسه (کر بنزهتکه ارواح بردبوی تو باد * عقل وجان کوهر هستی بنثار
افشانند * بنزهتکه با حرف صله نزهت شادلقدر نزهتکه شادلق یری ارواحه
اضافتی لامیه در * محصول بیت * اکر ارواح نزهتکاهنه بادسنك بویك
ایلتورسه عقل وجان وارلق کوهرینی یعنی وجودلرینی صاچی طریقیله صاچرلر
یعنی بادك بولنه وجودلری جوهرینی بذل ایدرلر سنك بوینکی کتوردیکیچون
(وصل خورشید بشبپرهٔ اعمی نرسد * که درین آینه صاحب نظران حیرانند *
وصل خورشید اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر بشبپرهٔ اعمی اضافتی
بیانیه در شبپره یره سه تشدید ضرورت وزن ایچوندر نرسد لایق دکل دیمکدر که
حرف تعلیل آینه دن مراد خورشیددر * محصول بیت * کونشه واصل اولمق
کور یره سه یه لایق دکل یعنی وصال جانان هر بی سروپا عشق ومحبت دعواسنی
ایدن مدّعی یه لایق دکل زیرا بو آینه ده یعنی کونش آینه سنده صاحب نظرلر
حیراندر حاصلی ماهیت خورشید روی جاناننده اصحاب نظر وارباب بصیرت
حیراندر پس هر کوردل بی تمیز وتشخیص آنك خورشید روینی قنده درك
ایده بیلور (زاهد ار رندئ حافظ نکند فهم چه شد * دیو بکریزد ازان قوم که
قرآن خوانند * ارا کردن مخففدر دیو لغت عجمده شیطاندر بکریزد فعل
مضارع مفرد غائب قچاردیمکدر که حرف بیان قرآن خوانند بو ترکیب
ایکی وجهه متحملدر بریسی خوانند فعل مضارع مفرد غائب اوله وقرآن مقدم
مفعولی بریسیده وصف ترکیبی قرآن اوقیجی معناسنه * محصول بیت *
زاهد اکر حافظك رندلکنی فهم ایلمزسه نه اولدی یعنی تعجب یری دکل زیرا
شیطان قچار اول قومدنکه قرآن اوقورلر ویا قرآن اوقیجیلردر یعنی زاهد اکر
حافظه تقرب ایدوب رندلکدن مرادینی فهم ایلمزسه غریب دکل زیرا شیطان
قرآن اوقیان قومدن قچار حافظ ایسه قرآن ایله مقیددر زاهدی شیطنتله
وصف ایدر تعریض طریقیله وله ایضا (دوش دیدم که ملائك در میخانه زدند
* کل آدم بسرشتند وبه پیمانه زدند * خواجه ازمنهٔ سابقه دن دوش لفظیله
تعبیر ایدرته که الف قافیه سنده دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما
بیورمش ایدی پس دوش دون کیجه دیمکدر دیدم بونده فعل قلبدر دانستم
معناسنه که حرف بیان ملائك وملائکه تا ایله ملكك جمعیدر عجم فرشته یه
دیر در میخانه یعنی در عشق ومحبت ذکر محل وارادهٔ حال قبیلندندر زیرا

عشق ومحبتدن شراب ایله وباده ایله تعبیر ایدرلر زدند اوردیلر یعنی قاقدیلر حاصلی
دعوای عشق ومحبت ایلدیلر کل آدم اضافتی لامیه در بسرشتند با حرف
تأکید سرشتند یوغردیلر دیمکدر به پیمانه با حرف صله پیمانه لغتده
اولچکدر اما بونده شول قالب مراد درکه ایچنده ادمك مادهٔ جسدی اولان
ترابی وبالچغی تخمیر ایلدیلر بعض کتابده یازمشلر که الله تعالی آدمی خلق ایلمك
مراد ایلدیکی زمانده فرشته لره بیورمشکه طپراغك انواعندن برر مقدار
کتوره لر یعنی آق طپراق وقزل وصاری طپراقدن جمع ایدوب ومذکور قالبه
طولدرالر وبو غرار بوجهتدندرکه انسانك کیمسی آق وکیمسی قره وکیمسی
بغدای رنکلیدر پس آدم مخلوق اولوب ذی روح اولدقدنصکره محبت اللهده
ادمه حسد ایلدیلر امدی * محصول بیت * بکا معلوم اولدیکه ازلده ملکلر
محبت دعواسنی ایلدیلر یعنی آدمدن محبتنز غالبدر اللهه دیدیلر وآدمی تحقیر
ایدوب دیدیلر که طپراغنی بزطاشیدق وقالبه طولدروب بالچغنی بز یوغردق
پس محبتده اول بزمله قنده اوله بیلور یعنی اولمز (ساکنان حرم ستر وعفاف
ملکوت * بامن خاك نشین بادهٔ مستانه زدند * حرم ستر اضافتی بیانیه در
وساکنان اکا اضافتی لامیه در واو حرف عطف وعفاف ستره معطوف ستر
سینك فتحیله مصدردر وعفاف عینك فتحیله حرامدن صاقنمغه دیرلر زاهد
وعابد کشی یه عفیف دیرلر ملکوت لغتده ملك معناسنه در ملکوت عراق
دیرلر ملك عراق معناسنه در اما اصطلاحده ملائکه مقامنه دیرلر با حرف
مصاحبت من خاك نشین اضافتی بیانیه در بادهٔ مستانه ده بیانیه در بادهٔ
مستانه قتال شرابه دیرلر مراد بادهٔ عشق ومحبتدر زدند اوردیلر یعنی ایچدیلر
* محصول بیت * ملکوتك ستر حرمینك ساکنلری یعنی حرامدن
اجتناب ایلین فرشته لر بن خاك نشینله یعنی کرهٔ ارضده ساکن اولان ذلیلله
عشق ومحبتده یار اولدیلر (آسمان بار امانت نتوانست کشید * قرعهٔ کار بنام
من دیوانه زدند * بار امانت اضافتی بیانیه ولامیه در مجازا بار امانتدن مراد
عشق ومحبتدر قرعهٔ کار اضافتی لامیه در بنام من دیوانه اضافتلری لامیه
وبیانیه در زدند بونده آتدیلر وصالدیلر معناسنه در * محصول بیت * آسمان
بار امانتی یعنی عشق یوکنی چکمکه قادر اولمدی پس عشق ایشی قرعه سنی
بن مجنونك آدینه صالدیلر یعنی عشق بلیه سیله انسان قبول ایدوب یوکلندی
حاصلی افلاك وعناصر متحمل اولمدیغی درد وبلایی انسان متحمل اولدی دیوانه
دیدیکی انکچوندرکه بونلر بو عظمتله قبول ایلمدکارینی قبول ایلدی
(شکر ایزدکه میان من واو صلح افتاد * حوریان رقص کنان ساغر شکرانه

زدند * شكر ايزد اضافتى مصدرك مفعولنه اضافتيدركه حرف بيان اولمشدر
رقص كنان رقص ايدرك معناسنه در ساغر شكرانه اضافتى لاميه در
شكره منسوب قدح ديمكدر مراد باده در ذكر محل واراده حال طريقيله زدند
اورديلر يعنى ايچديلر * محصول بيت * اللهه شكر كه بنمله جانان اورته سنده
صلح واقع اولدى وحوريلر رقص ايدرك ساغر شكرانه ايچديلر يعنى بن جانانله
مصالحه ايلديكمز ايچون جميع دلبرلر بو شكرانه يه طلولر ايچديلر ديمكدر

(ما بصد خرمن پندار ز ره چون نرويم * چون ره آدم بيدار بيك دانه زدند *
بصد با حرف سبب خرمن پندار اضافتى بيانيه در پندار باى عجمينك كسريله
ظن معناسنه در چون واو اصليه ايله كيف معناسنه در نيجه ديمكدر نرويم
كتميه لم چون بونده ادات تعليلدر چونكه معناسنه آدم بيدار اضافتى بيانيه
اويانق ديمكدر عدم غفلتدن كنايه در بيكدانه با حرف سببدر * محصول بيت *
بز يوز خرمن پندار سببيله يولدن نيجه چيقميالم يعنى آزميالم چونكه آدم
بيدارك يولنى بردانه كندم سببيله اورديلر يعنى حضرت آدم كه صاحب نبوت
ايدى بردانه كندم سببيله فريفته اولوب جنتدن طشره دوشدى وبزده كه
بو قدر ظنون وغفلت بشريت وار جنت كوى جاناندن نيجه طشره دوشميه لم
يعنى اكا شيطان سبب اولديسه بزه رقيب ديو سبب اولدى حاصلى اكا شيطان
رجيم سبب اولديسه بزه رقيب لعين سبب اولدى (جنك هفتاد ودو ملت
همه را عذر بنه * چون نديدند حقيقت در افسانه زدند * همه ادات
تأكيددر ورا ادات تخصيص عذر بنه عذرنى قو يعنى معذور طوتوب عذرنى
قبول ايله در افسانه اضافتى لاميه در مجازا افسانه قپوسنى اورديلر يعنى
ضلالته دوشديلر * محصول بيت * يتمش ايكى ملتك جميعا عذرنى قبول ايله
يعنى هپسنى معذور طوت زيرا چونكه حقيقتى كورمديلر يعنى حقيقت حاله
واصل وواقف اولمديلر افسانه يه وباطله مائل اولوب ضلالته دوشديلر يعنى
هر طائفه بر غيرى مذهب وملت اتخاذ ايلدككلرى حق اليقينه مطلع
اولمدقلرندندر (آتش آن نيست كه بر شعله او خندد شمع * آتش آنست كه در
خرمن پروانه زدند * خرمن پروانه اضافتى بيانيه در * محصول بيت * آتش
اول دكلدر كه شمع انك شعله سنه كولر يعنى شمعك فتيله سنده يانان آتش كمسه نك
جان وتننى ياقوب ياندرمز بلكه آتش اولدر كه خرمن پروانه يه اورديلر يعنى
ايكسى بر آتشدر اما شمعه نسبت مضى وپروانه يه نسبت محرق در امدى آتش
اول دكلدر بودر بيورديغى بو معنايه در (نقطه عشق دل كوشه نشينان
خون كرد * همچو آن خال كه بر عارض جانانه زدند * نقطه عشق اضافتى

بيانيه در دل كوشه نشينان لاميه در كوشه نشين وصف تركيبيدر بو جقده
اوتوريجى معناسنه يعنى اهل عزلت * محصول بيت * عشق نقطه سى
كوشه نشينلرك واهل عزلتك يوركنى خون ايلدى يعنى عشق آتشندن مضطر
ومتضجردر اول خال كبى كه عارض جانان اوزرينه قومشلر يعنى وضع ايلمشلر
حاصلى عشق كوشه نشينلرك يوركنى خون ايلدى عارض جانان اوزرنده
اولان خال عشاقك يوركنى خون ايلديكى كبى (كس چو حافظ نكشيد از رخ
انديشه نقاب * تا سر زلف عروسان سخن شانه زدند * رخ انديشه اضافتى
بيانيه در سر زلف عروسان سخن لاميه وبيانيه لردر شانه طرقدر *
محصول بيت * كمسه حافظ كبى رخ انديشه دن نقاب چكمدى
سوز كلينلرينك سر زلفنه طرق اورده لرندنبرى كه شعراى عجم نظم كلامه
باشلديلر حافظ كبى بر كمسه لطيف نظمه مالك اولمدى خواجه نك تمدحى
محلنده دركه كمسه انكار ايده مز بعض نسخه ده مصراع ثانى بويله واقعدر
تا سر زلف سخن را بقلم شانه زدند محصول مصراع اولوقتدنبرى كه سوزك
سر زلفنه قلمله شانه اورديلر يعنى قلمله كلمات يازيلدنبرى حاصلى كلام موزون
قلمه كلالدنبرى وله ايضا (يارى اندر كس نمى بينيم يارانرا چه شد * دوستى كى
آخر آمد دوستدارانرا چه شد * يارى ده يا حرف مصدردر يولداشلق معناسنه
دوستى ياسيده بويله در آخر آمد دوكندى وتمام اولدى ديمكدر دوستداران
الف ونونله جمع اولدى ذوى العقوله صفت اولديغيچون دوستدار وصف
تركيبيدر اريدندن سويجى يعنى محب * محصول بيت * كمسه ده يولداشلق
كورمزز يولداشلره نه اولدى دوستلق بچن دوكندى دوستلره نه اولدى يعنى
طريق عشقده بزه كمسه معاونت ايلمز اولدى معاونلر نيجه اولدى حاصلى خلقك
مرحمت وشفقتسزلغندن شكايتدر (آب حيوان تيره كون شد خضر
فرخ پى كجاست * كل بكشت از رنك خود باد بهارانرا چه شد * تيره كون شد
بولاندى ديمكدر خضر فرخ پى اضافتى بيانيه در فرخ پى مبارك ايزلى ديمكدر
* محصول بيت * آب حيوان بولاندى مبارك ايزلى خضر قنده دركه
آب حيوان بويله اولدى يعنى انك اهمالندن بويله اولدى كل ده كندى رنكندن
دوندى بهارلر بادينه نه اولدى يعنى باد بهار اسمز اولدى حاصلى احوال واطوار
عالم متبدل ومتغير اولديغندن شكايتدر (كس نميكويد كه يارى داشت
حق دوستى * حق شناسانرا چه حال افتاد ويارانرا چه شد * كه حرف رابط
مقول قول يارى ده يا حرف وحدت حق شناس وصف تركيبيدر ورا ادات
مفعول * محصول بيت * هيچ كمسه ديمز كه بر يارك دوستلق حقى واردر يعنى

ازبحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

دوستلق حقنی بلوروا کلر بریارواردر د بوکسه دیمز حاصلی بو حکمی کسه ایلمز
پس امدی حق شناسلره نه حال واقع اولدی ویارانه نه اولدی حاصلی عالمك
برحالی هیچ برنده قالمدی (کوی توفیق وکرامت درمیان افکنده اند* کس
بمیدان درنمی آید سوارانرا چه شد* کوی توفیق اضافتی بیانیه دربمیدان
با حرف صله درنمی آید درحرف تأکید* محصول بیت* توفیق وکرامت کوینی
اورته یه اتمشلردر اما کمسه میدانه کیرمز اتلیلره نه اولدی یعنی توفیق وسعادت
اورته ده حاضر ومهیادر اما توفیق وسعادته طالب یوق که چوکان ارادتله
قپوب کندی یه تخصیص ایلیه حاصلی هرخصوصده وهرحالده اولکی طالبلر
وصاحب ارادتلر قالمدی (صدهزاران کل شکفت وبانك مرغی برنخاست*
عندلیبانرا چه پیش آمد هزارانرا چه شد* محصول بیت* یوزبیك صاحب
حسن کوزل ظهور ایلدی اما حال بوکه برعاشق بانکی واه وناله سی
پیدا اولمدی یعنی یوزبیك محبوب ظاهر اولدی اما برعاشق ظاهر اولمدی
بلبللرك اوکنه نه کلدی وهزارلره نه اولدی یعنی بلبللر وهزارلرکه عشاقدن
کنایه‌در نیجه اولدیلرکه براثرلری ظهور ایلمز بعضلر هزار بلبلدر دیدیلر
پس بونده عطف تفسیر طریقیله واقعدر وبعضلر دیدیکه بلبلدن غیری
خوش نغمه برقوشدر بلبلدن ایریجه اصلنده هزاراوا وهزارنوادر صکره کثرت
استعمالله آواونوا ترك اولندی آوا آواز معناسنه در ونوا نغمه بو قوشه هزار
دستانده دیرلر انواع نغمات ایلدیکیچون (زهره سازی خوش نمی سازد مکر
عودش بسوخت* کس ندارد ذوق مستی میکسارانرا چه شد* سازی
یا حرف تنکیر نمی سازد دوزمز دیمکدر مکر کانه معناسنه در عود برمشهور سازك
اسمیدر شین ضمیر زهره یه راجعدر بسوخت با حرف تأکید سوخت لازمله
متعدی بیننده مشترکدر بونده ایکیسنه ده تحملی واریعنی مکر عودی یاندی
ویا مکر عودنی یاقدی ذوق مستی اضافتی لامیه درمیکساران الف ونونله جمع
اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون رندان میکساران دیمکدر باده نوشلغه
ملازم اولنه میکساردیرلر یعنی مدمن خمر* محصول بیت* زهره برخوش
دوزن دوزمز کانه عودی یاندی ویاعودنی یاقدی حاصلی افلاك وعناصر
اربابنده ذوق وصفا قالمدی عالمك احوالی تمام متغیر اولدی شمدیکی حالده
کبی غریب حالدرکه شعرای متقدمین ومتأخرین بوکونه شکایتلرایده کلمشلر
پس بیلمزمکه عالمك حالی نه زمانده منتظم اولمش ایمش بوخسه عالمك بی سر
وسامانلغی وناساز کارلغی جمیع اوقاتده همان شعرایه نسبتمی اولورمش
(شهریاران بود وخاك مهربانان این دیار* مهربانی کی سرآمد شهریارانرا

چه شد* شهریاراندن مضاف محذوفدر تقدیری جای شهریاران بود ایدی
ضرورت وزن ایچون وخاك قرینه سیچون حذف اولندی خاك محذوف جایه
معطوفدر ومضافدر مهربانانه اضافت لامیه این دیار یعنی دیار پارس مهربانی
یا حرف مصدر سرآمد دوکندی دیمکدر شهریار رای اولك سکونیله پادشاه
دیمکدر* محصول بیت* بو دیار شیراز پادشاهلری یری ایدی وشفقتلیلر ترابی
واهل محبت طپراغی پس مهربانلق نیچون دوکندی وپادشاهلری نه اولدی یعنی
بودیاردن پادشاهلر پیدا اولمز اولدی واهل مرحمت ومحبت دوکندی
وممالکت حالی بوکونه دخی اولدی شهریارلر وار ایدی وشفقتلولر طپراغی
بودیارده دین وبودیار یعنی شیراز یارلر ومهربانلر دیاریدر دین عجب عندیبلردر
(لعلی از کان مروت برنیامد سالهاست* تابش خورشید وسعی بادوبارانرا
چه شد* لعلی یا حرف وحدت ویا تنکیر کان مروت اضافتی بیانیه دربرنیامد
چقمدی دیمکدر تابش خورشید اضافتی لامیه درسعی بادوباران اضافتیده
بویله در* محصول بیت* مروت کانندن برلعل چقماز اولدی ییللردر پس
کنش ضیاسی وبادوباران سعی وکوششی نه اولدی یعنی اهل عالمده مروت
واحسان دوکندی قالمدی امدی صاحب مروت واحسان نه اولدی
(حافظ اسرار الهی کس نمیداند خموش* ازکه میپرسی که دورروز کارانرا
چه شد* محصول بیت* ای حافظ اسرار الهی بی کمسه بیلمز ایسم اول
طنه کیمدن صورر سن که روز کارلر دورینه نه اولدی یعنی ممالکك تغیرات
وتبدلاتنی اللهك کزلی ایشندن برسرغریب وامر عجیب بیلوب سکوت ایله
زیرا بونك حقیقتنه خدادن غیری کمسه واصل وواقف دکل ودنیا بویله کاوب
کتمشدر العالم متغیر قضیه سنی اوقومادکمی وله ایضا (راهی بزن که آهی
برسازآن توان زد* شعری بخوان که با آن رطل کران توان زد* راهی یا حرف
وحدت راهدن بونده مراد ساز پرده لرندن برپرده در برپرده چال دیمکدرکه
حرف رابط صفت آهی یا حرف وحدت ویا تنکیر ساز بونده دوزندر توان
زد بحسب لغت اورمق ممکندر دیمکدرکه حرف رابط صفت زیرا زد بونده زدن
معناسنه در شعری بخوان یا حرف وحدتدر برشعر اوقو دیمکدرکه حرف رابط
صفت بامع معناسنه رطل رانك فتحی وکسریله وطانك سکونیله یارم بطمنه دیرلر
امابونك کبی برلرده یارم بطمن شراب آلور قدحدر* محصول بیت* خواجه
برسازنده تجرید ایدوب بیورر برپرده چال که انك دوزنی اوزره آه ایلمك ممکن اوله
یعنی برمؤثر ساز چال که ایشیدن بی اختیار آه چکه وبرشعر اوقی که انك شوقیله
اغر قدحلر اورمق ممکن اوله یعنی برعاشقانه شعری سازکه همراه ایله که استماع

ردسروری وشمعی

ایلینی بی اختیار باده نوش ایلیه حاصلی هم سازك بینظیر اوله وهم شعرك
بی بدل مصراع ثانینك معناسنی برشعر اوقی كه انكله اغرطلوبه اورمق اوله ردسروری
دین غریب بیلورمش بورای (برآستان جانان كرسر توان نهادن * كلبانك
سربلندی برآسمان توان زد * كلبانك سربلندی اضافتی لامیه در مجازا
كلبانك اولو آوازه دیرلر * محصول بیت * اكرآستان جانان اوزره باش قومق
ممكن اولورسه سربلندلك كلبانكنی یعنی عالیجنابلق صیت وصداسنی آسمانه
اورمق ممكندر حاصلی رفعتمز كلبانكنی آسمانه ایریشور (اهل نظر دوعالم
دریك نظر ببازند * عشقست وداو اول برنقد جان توان زد * بعض نسخه ده
دریك نظر یرینه دریك ندب دوشمش نونك ودالك فتحه لریله نرداویونینك
اصطلاحلرندن براویون دیمكدر داو قمارباز لر ارالرنده اول مبلغه دیرلر كه
اوزرینه اوینارلر یعنی اوج معناسنه تركیده تاودیرلر حتی بعض مقامده
تاواتدی دیرلر * محصول بیت * اهل نظر ایكی عالمی برنظرده اوینادرلر یعنی
بردمده وبرساعتده تمام عالم ومافیهدن كچرلر یعنی دنیایی ترك ایدرلر عشقدر
یعنی طریق عشقدر وحال بوكه داو اولی جان نقدینه اورمق اولور یعنی طریق
عشقده اول جاندن كچمك كرك حاصلی جانه وباشه قالمق كرك خواجه طریق
عشق قمار اویونلرندن نرده تشبیه ایلمش واول مبلغ یعنی اوج كه اوزرینه
اوینارلر اكا نقد جانی تشبیه ایلمش حاصلی عشق براویوندر انده جاندن
كچمینجه جانان اله كیرمز (درخانقه نكنجد اسرار عشقبازی * جام می مغانه
باهم مغان توان زد * درخانقه ده در حرف صله نكنجد كاف عجمینك ضمیله
فعل نفی مستقبلدر صغماز دیمكدر عشقباز محبوب دوست دیمكدر ویا حرف
مصدر در جام می مغانه اضافتلری لامیه وبیانیه در مغانه ده كی هاء رسمی
نسبت وتخصیص افاده ایدر * محصول بیت * عشقبازلق اسراری خانقهه
صغماز یعنی خانقه عاشقلق ورندلك یری دكل مغلره مخصوص جام می
ینه مغلرله اورمق اولور یعنی هرنسنه نك مقام ومكانی وار درباده نوشلر ورندلر
مقامی میخانه در وصلحانك مسجد ومرایی صوفیلرك خانقاه وعاشقلرك كوی
جانان (برعزم كامرانی فالی بزن چه دانی * شاید كه كوی فرصت ازاین میان
توان زد * عزم نیت وقصد معناسنه در كامران وصف تركیبیدر مرادسوریجی
معناسنه ویا حرف مصدر فالی یا حرف وحدت وفال بزنك مقدم مفعولیدر
شاید لایق وجائز معناسنه در * محصول بیت * كامرانلق نیتنه برفال
اور یعنی برفال ایله نه بیلورسن جائزدر كه فرصت طوپنی بو ارادهاورمق اوله یعنی
سن وصال جانان نیتنه برفال آچ نه بیلورسن جائزدر كه كوی فرصت وصالی

بومیدان عشقده چكمك اوله حاصلی سن بونیتله فال ایله جائزدر كه خدای
تعالی حالی فاله مطابق وموافق ایلیه ووصال میسر اوله دیمكدر (درویش را
نباشد نزل سرای سلطان * ماییم وكهنه دلقی كاتش دران توان زد * درویش را
رادات تخصیص درویشك دیمكدر نزل قونان كمسیه ماحضر عبارتلرده
تازه قونان مسافره عسل ورچل وپنیر ویرد كاری كبی نزل سرای سلطان
اضافتلری لامیه لردر ماییم وكهنه دلقی واو حرف مقارنه ومع دلق فقرا
خرقه سی كاتش كه حرف رابط صفت آن اسم اشارتدر كهنه دلقه * محصول
بیت * درویشك پادشاه سرایی نزلی ونعمتی اولمز یعنی فقیر پادشاه مالك اولدیغی
برلك وسازه مالك اولمز پس امدی بز بركهنه خرقه ایله یز كه اكا آتش اورمق
ممكندر یعنی بزبراسكی خرقه یه مالكز انجق كه كهنه لكندن وحقارتندن
آتشه اورمغه لایقدر حاصلی برفقراد نزدیمكدر (عشق وشباب ورندی مجموعهٔ
مرادست * چون جمع شد معانی كوی بیان توان زد * مجموعهٔ مرادست
یعنی مراد بونلره مقارندر وبونلره مالك اولان انواع مراداته مالكدر مصراع
ثانی بی ارسال مثل ایدوب بیورر چون جمع شداه * محصول بیت * عاشقلق
ویكتالك ورندلك اسباب وآلات مراددر یعنی بونلرك ارباب واصحابی كامراندر كه
هر مراده واصلدر زیرا چونكه معانی جمع اولدی كوی بیانی چلمك اولور یعنی
ابواب معانی یه مالك اولان بیانه مالك اولور حاصلی عشق وشباب ورندلك
ابواب معانی حكمنده در ومجموعهٔ مراد بیان حكمنده دربری برینی مستلزم
اولمقدر (شد رهزن سلامت زلف تو وین عجب نیست * كر راهزن تو باشی
صد كاروان توان زد * رهزن وصف تركیبیدر سلامته اضافتی اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر واو حرف حال این اسم اشارتدر رهزن سلامته راهزن
ورهزن یول كسن كمسه * محصول بیت * سنك زلفك سلامت راهزنی اولدی
یعنی سلامت یولن كسوب حرامیلق ایدر حاصلی عاشقده صبر وسلامت قوماز
اما حال بو كه راهزن سلامت اولدیغی عجب دكلدر زیرا راهزن كه سن اوله سن راه
سلامتی دكل بلكه یوز كاروان اورمق اولور یعنی حرامی سن اولیجق مملكت
اورمق اولور دكل كه یول وكاروان (ازشرم درحجابم ساقی تلطفی كن * باشد كه
بوسهٔ چند برآن دهان توان زد * شرم اوتانمغه دیرلر وحجاب پرده یه تلطف
ملاطفتدر بونده احسان مراددر * محصول بیت * شرمدن حجابده یم یعنی
خلقله یوزم وكوزم اچلمش دكل ای ساقی لطف ایله باده یی ارتق ویر اوله كه باده
كیفیتیله دهان جانانه برقاچ بوسه اورم یعنی دهانندن برقاچ بوسه آلام باده یی
ارتق ویر عبارتی ایكی وجهه متحملدر یعنی كندی یه وجانانه كه باده كیفیتیله

ردشمی

ملايم اوله منه سنده بوسه ده اولان همزه وحدت ايچوندر دين بو حكمده
متفرددر (برجويبار چشم كرسايه افكند دوست * برخاك رهكذارش آب
روان توان زد * جويبار ايرمق كنارى بونده مراد ايرمقدر چشمه اضافتى
لاميه خاك رهكذارده بويله در بونده آب رواندن مراد كوزياشيدر * محصول
بيت * اكر بنم چشمم ايرمغينه يعنى كوزم ياشينه جانان سايه صالرسه يعنى
اوستنه اوغر رسه انك خاك رهكذارينه آب روان اورمق اولور يعنى كوزم ياشى
ايرمغى كچيدى طپراغنه سپمك اولور يعنى يولنى صولمق ممكندر (باعقل وفهم
ودانش داد سخن توان داد * چون جمله كشت حاصل كوى ازميان توان زد
* محصول بيت * عقل وفهم ودانش سببيله كلامك حدنى ورونقنى ويرمك
اولور يعنى بونلر واسطه سيله سوزه عدالت وانتظام ويرمك اولور زيرا چونكه
بو جمله حاصل اولدى ارادن كوى مرادى ومقصودى چلمك اولور يعنى
بو اسباب حاصل اولنجق جميع مرادات حاصل اولمق ممكندر (قد خميده ما سهلت
نمايد اما * برچشم دشمنان تير ازاين كمان توان زد * قد خميده ما اضافتلرى
بيانيه ولاميه در سهل لغتده آسان معناسنه در يعنى قولاى امابونك كبى
يرلرده حقير معناسنه در نمايد بونده فعل لازمدر كورينور ديمكدر امامصراع
ثانى به مرهوندر ازاين كمان ايكى معنايه محتملدر برى بو كماندن ديمكدر وبرى
بونك كبى كماندن يعنى تشبيه طريقيله * محصول بيت * بزم بو كمش قامتمز
سكا حقير كورينور خطاب عامدر امادشمنلر چشمنه بو كماندن تير اورمق اولور
يعنى بو كماندن چقان تير آه عدولرك چاق كوزينه طوقنمق ممكندر حاصلى
قد خميده مزدن چقان تير آه عدولرك چشمنى كور ايدر (كردولت وصالش
خواهد درى كشودن * سرها بدين تخيل برآستان توان زد * دولت وصالش
اضافتلرى بيانيه ولاميه در دردرى ياحرف وحدت سرها توان زدك مقدم
مفعولى يعنى صريحى وباقيلرى غير صريحيدر بدين باحرف سبب برآستان
تقديرى برآستان جانان در * محصول بيت * اكر جانانك وصالى دولتى بر قپو
آچمق ديلرسه يعنى اچاجق ايسه وآچيسر ايسه بو تخيل ايله آستان جانان اوزره
باشلر اورمق اولور يعنى آستاننى بالين ايدينوب ياصدنمق اولور حاصلى در دولت
وصال جانان آچلمق ميسر ومقدر ايسه بو تخيل وامید ايله آستان جانانه
باشلر قويوب ياصدنمق اولور يعنى وصالى اميد ايله نيچه ييللر ايشكنى ياصدنمق
ممكندر ديمكدر (حافظ بحق قرآن كز زرق وشيد باز آى * باشد كه كوى دولت
بامخلصان توان زد * حافظ منادى بحق قرآن باحرف قسم كز كه حرف بيان
زرق وشيد عطف تفسيرى باز آى كيرو كل يعنى رجوع ايله كه حرف بيان كوى

از بحر متقارب
فعولن فعولن فعول فعول

دولت اضافتى بيانيه در * محصول بيت * اى حافظ قرآن حقيچون زرق
وريادن دون يعنى فراغت ايله اوله كه كوى دولتى مخلص عاشقلرله اورمق ممكن
اوله يعنى ريادن كچ اوله كه مخلص عاشقلرله همدولت اوله سن وله ايضا (مرا مى
دكرباره ازدست برد * بمن باز بنمود مى دست برد * مرا ادات مفعولدر مرا بردك
مقدم مفعول صريحى مى مبتدا وبرد خبرى وازدست مفعول غير صريحى
بمن باحرف صله بنموده متعلق كوستردى ديمكدر فعل متعديدر دست برد
بونده غلبه معناسنه در اكثر قارده مستعملدر سابقا مفصلا بيان اولنمشدر
* محصول بيت * بنى شراب بركره دخى الدن ايلتدى يعنى بنه باده بنى الدن
آلدى حاصلى بنه مست اولدم وبنه بكا شراب غلبه كوستردى كانه كه اولده
غلبه كوسترمش ايمش بنه غلبه ايلدى (هزار آفرين برمى سرخ باد * كه ازروى
من رنك زردى ببرد * محصول بيت * بيك تحسين اولسون قزل شرابه زيرا بنم
رويمدن صاريلق رنكنى ايلتدى يعنى بكزمى قزارتدى كه شرابك
مقتضالرندندر بكز قزارتمق (بنازم بدستى كه انكور چيد * مريزاد پايى
كه درهم فشرد * بعض نسخه ده بنازم يرينه بماناد دوشمش خيرلى دعادر
قالسون ديمكدر يعنى هلاك اولمسون بنازم قربان اوله يم وكونه يم بدستى باحرف
صله وياحرف وحدت براله ديمكدر انكور اوزم چيد فعل ماضى مفرد غائب
ديردى ودوشردى ديمكدر انكور مقدم مفعول صريحيدر مريزاد دعادر
دوكلمسون معناسنه يعنى چوريوب دوكلمسون حاصلى باقى قالسون ديمكدر
* محصول بيت * قربان اوله يم براله كه اوزومى دوشردى چوريوب
دوكلمسون براياق كه اوزومى صقدى حاصلى شرابى تحصيل ايلين ال واياق
هلاك اولمسون (مرا از قضا عشق شد سرنوشت * قضاى نوشته نشايد
سترد * حكم الهيه يه قضا ديرلر سرنوشت باشه يازيلان يعنى ازلده نه كه باشه
يازلدى ايسه قضاى نوشته اضافتى بيانيه در سترد فعل ماضيدر مصدر معناسنه
ستردن ديمكدر يولمق يعنى تراش ايلمك * محصول بيت * بكا قضا وقدردن
عشق سرنوشت اولدى يعنى باشمه ازلده يازيلان عشق وعاشقلقدر امدى
تعيين اولوب يازيلان قضايى تراش ايدوب كيدرمك اولمز يعنى ازالهسى
ممكن دكل (مزن دم ز حكمت كه در وقت مرك * ارسطو دهد جان چو بيچاره
كرد * مزن دم نفس اورمه يعنى تكلم ايتمه حاصلى سويلمه كه حرف تعليل وقت
مرك اضافتى لاميه در ارسطو حكمادن افلاطونك شاكردى در كه اسكندر
بن فيلقوسك استاديدر افلاطون ده بقراط حكيمك شاكرديدر بعضيلر بونلرى
حضرت ابراهيم پيغمبرك ملتى اوزره ايدى ديرلر يعنى اهل اسلامدندر كرد

برمشهور صنفك اسميدر زياده حماقتله مشهور اولدقلرلى خواجه بو نجلين برحكيم فاضلك مقابلنده ذكرايلدى * محصول بيت * حكمتدن وطبدن دم اورمه يعنى حكيم واستاد وحاذقم ديو لاف اورمه زيرا مرك واجل وقتنده ارسطو بو قدر علوم وفنونله احمق كردكى جان ويرر يعنى طب وحكمت اولمدن آدمى خلاص ايلمز (بروزاهدا خرده برما مكير * كه كارخدايى نه كاريست خرد * خرده بونده طعن وتعييب معناسنه دركه حرف تعليل كار خدايى اضافتى بيانيه در خدايى ياسى حرف نسبتدر كاريست ياسى حرف وحدت ويا تنكيردر خردخانك ضمى ورانك سكونيله اوفق تفك يعنى ازاجق نسنه * محصول بيت * واراى زاهد بزم اوستمزه طعن وبزه دخل ايلمه يعنى قصورمز طوتمه زيرا اللهك ايشى آرايش دكل يعنى بزه فاسق وفاجردر واللهه لايق ايشى بوقدر ديمه زيرا اللهه لايق مصلحت اولودر وانك حقندن كلمك زياده مشكلدر بزه دوشن همان عذر تقصير عبادتدر وعملدر قطعه * بنده همان به كه ز تقصير خويش * عذر بدركاه خداى آورد * ورنه سزاوار خداونديش * كس نتواند كه بجاى آورد *

(چنان زندكانى مكن در جهان * كه چون مرده باشى نكويند مرد * زندكانى ديرلكه ديرلك يا حرف مصدركه حرف بيان نكويند فعل نفى مستقبل ديمه لر معناسنه * محصول بيت * جهانده انجلين ديرلك ايلمه كه اولدكك اولدى ديمه لر بلكه طكوزكبى خورتلدى ديه لر يعنى اولدككدنصكره سنى خيرايله كيوب شرله اكالر (شود مست وحدت زجام الست * هر آن كو چو حافظ مى صاف خورد * مست وحدت اضافتى بيانيه در صافدن مضاف اليه محذوفدر تقديرى مى صاف عشقدر * محصول بيت * جام الستدن وحدت مستى اولور يعنى اهل وحدت اولور هر اول كمسه كه حافظ كبى مى صاف عشقى ايچدى يعنى عشق باده سنى ايچن كمسه مقام وحدته واصل اولور وله ايضا (كى شعر تر انكيزد خاطر كه حزين باشد * يك نكته ازين دفتر كفتيم همين باشد * شعر تر اضافتى بيانيه دركه حرف بيان حزين فعيل مفعول معناسنه دريعنى محزون دفتر يعنى دفتر شعر همين باشد انجق اولور ديمكدر * محصول بيت * خاطركه حزين اوله قچن شعر ترسويلمكه قادر اولور حال بويله ايكن بو دفتر شعردن برنكته سويلدك انجق اولور يعنى مقبول شعر سويلدك (از لعل تو كريابم انكشترئ زنهار * صد ملك سليمانم در زير نكين باشد * لعلدن مرادلبدر تشبيه طريقيله انكشترى يوزكه ديرلر زنهار بونده امان معناسنه در انكشترئ زنهار اول يوزكدركه حاكم براسيرى عفو ايدوب الينه ويرركسه انجمسون ديو بو اول زمانده ايمش اما بو زمانده الينه بر ورق ويررلر

معفو اولديغى معلوم اولسون ديو سليمانم ميمى معنا جهتندن نكينه مقيددر نكين يوزك قاشنه ديرلر * محصول بيت * اكر سنك لب لعلكدن امان يوزكنى بولورسم يعنى لبك بكا امان انكشترينى احسان ايدرسه يوز ملك سليمان بنم نكينم التنده اولور يعنى عالم بنم حكمم التنده اولوب محكومم اولور نته كم حضرت سليمانك اللهك امريله وخاصه مهرله وحوش وطيور مسخرى ايدى دهان جانانى شعرا انكشتره تشبيه ايلمشلر خواجه نكده بونده مرادى بودر (غمناك نبايد بود از طعن حسود اى دل * شايد كه چو وابينى خير تو درين باشد * غمناك ناك فارسيده معناى نسبت افاده ايدر غمى وغمكين كبى غملى ديمكدر بود بودن معناسنه در طعن حسود اضافتى مصدرك فاعلنه اضافتيدركه حرف بيان چو ادات تعليل وا كشاده ومكشوف معناسنه در يعنى باز بينى فعل مضارع مفرد مخاطبدر اين طعن حسوده اشارتدر * محصول بيت * اى كوكل حسود طعنندن غملى اولوب بيحضور اولمامق كرك زيرا جائزدركه چونكه ابى مشاهده ايليه سن سنك خيرك بونده اوله يعنى كرچك نظر ايدوب فكر ايدنجه سنك حقكه بو خيرليدر زيرا اكر سنده طعنه محل واستحقاق وارايسه سكا تركنه تنبيه درو اكر افترا ايله سويلرسه سكا ثواب بازيلور واكا كناه (هركو نكند فهمى زين كلك خيال انكيز * نقشش بخرام ارخود صورتكر چين باشد * فهمى يا حرف تنكير كلك خيال انكيز اضافتى بيانيه در نقشش شين ضمير هركوده كه اويه راجعدر زيرا اصلى هركه اودر او ضمير غائب بخرام فعل نفى مستقبل صاتون المم ديمكدر بو عبارت شيرازه مخصوص بردل اوزره واقعدر كه اول دله ارالرنده تات دلى ديرلر نته كم خواجه نك يا قافيه سنده اول دل اوزره نيجه ابياتى كاسه كرك ان شاء الله تعالى بخرام ديرلر صاتون آلورم ديه جك يرده ونخرام ديرلر صاتون المزم ديه جك يرده اكثر دواوينده الفله واقعدر اما بعضنده الفسز وعلى الخصوص كه عجم ديارنده يازيلان اسكى نسخه لرده صورتكر چين نقاش چين ديمكدر * محصول بيت * هر اول كمسه كه بنم بو خيال انكيز قلمدن معنا فهم ايلميه يعنى بنم بو مخيل ومصنع شعرمدن مرادى اكلميه انك نقشنى هيچ المم اكر چين نقاشى ايسه ده يعنى صورتكرلكده هر نقدر استاد ماهر ايسه ده معناى مراده واصل اولمجق انك صورت ونقشنه اعتبار ايلمزم زيرا صورت بى معنايه اعتبار يوقدر نقشش بخرام يازوب معناسى انك نقشنى صاالندردين مذكور تفصيلدن غافل ايمش وبخرام اولسه صالين ديمك اولوردى زيرا لازمدر متعديسى بخرامان كاور الف ونون زياده سيله حاصلى بو كمسه فارسيده لازمله متعدى

بیتنی تشخیص ایلمزایمش (جام می وخون دل هریك بکسی دادند * دردائرهٔ
قسمت اوضاع چنین باشد * دائرهٔ قسمت اضافتی بیانیه درقسمتدن مضاف الیه
محذوفدر تقدیری قسمت ازلیدر * محصول بیت * جام می وخون دلی هر برینی
برکسیه ویردیلر یعنی کمینه ذوق وصفا وکمینه درد وبلا ویردیلر قسمت ازلیٔ
خداده اوضاع واحوال بویلجه اولور حاصلی هرنسنه که تقدیر ازلیده تعیین
اولدی ایسه هرکسك بونده باشنه اول کاسه کرك (درکار کلاب وکل حکم ازلی
این بود * کان شاهد بازاری وین پرده نشین باشد * خواجه بو بیتی بیت
سابقه تو برطریقیله ذکر ایلمش * محصول بیت * کلاب وکل کارنده وحالنده
یعنی انلرك حقنده حکم ازلی وامر تقدیری بو ایدی که کلاب بازاره منسوب
محبوب اوله وکل پرده نشین اوله بازار محبوبی اولمسی هرنسنه ده مستعمل
اولمسیدر و پرده نشین اولمسی غنچه پرده سنده مستور اولمسیدر اما کر آن
واین اسم اشارتلری غیر مرتب اعتبار ایلسك شاهد بازار کل اولور آشکاره
الده وباشده کزدرلدیکندن اوتوری وکلاب پرده نشین اولور قوممه لرده اولور
ایچنده محفوظ اولدیغیچون ولکل وجهة (آن نیست که حافظ را رندی
بشد از خاطر * کان سابقهٔ پیشین تا روز پسین باشد * حافظ را ادات تخصیص
بشد بونده برفت معناسنه در کان که حرف تعلیل وان اسم اشارتدر سابقه به
وسابقهٔ پیشین اضافتی بیانیه در که حکم ازلی وقضا وقدردن عبارتدر تا انتهاء
غایت ایچوندر الی معناسنه روز پسین دن مراد اولك کونیدر که موت کونیدر
* محصول بیت * اول دکلدر که حافظك خاطرندن رندلك وعشق ومحبت
کیده یعنی حافظ بونلری فراموش ایدوب نسیا منسیا ترك ایدر دکلدر زیرا
بو حکم ازلی ومشیت الهی تا اولنجه یعنی موت وفوت کوننه دك سورر یعنی
اول نسنه که قضا وقدر دفترنده ارادت خدا ایله ثابت اوله تغییر قبول ایلمز حافظك
عشق ورندلکی خود مشیت اللهله درپس تغییرپذیر دکل وله ایضا (آن یار کزو
خانهٔ ما جای پری بود * سرتا قدمش چون پری ازعیب بری بود * ملا مصلح
الدین لاری روایت ایدردی که بو غزل خواجه نك خاتونته مرثیه سیدر
دیو کزو که حرف رابط صفت او ضمیری یاره راجعدر خانهٔ ما وجای پری اضافتلری
لامیه در قدمش ضمیریده یاره راجعدر * محصول بیت * اول یار که اندن بزم
خانه مز پری یری ایدی یعنی اول یار که پری کبی کوزل ایدی باشدن اباغه دك
پری کبی عیبدن بری ایدی یعنی غایتله کوزل ایدی (منظور خردمند
من آن ماه که اورا * با حسن ادب شیوهٔ صاحب نظری بود * منظور خردمند
من اضافتلری بیانیه ولامیه در منظور یاردن بدلدر که حرف بیان نظری

از بحر هزج
مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

یا حرف مصدر * محصول بیت * بنم عاقل ودانا منظور ومحبوبم اول ماه که
انك حسن ادبله صاحب نظرلق شیوه سی وصنعتی وار ایدی یعنی هم حسن
ادبه مالك وهم صاحب نظر ایدی (دل کفت فروکش کنم این شهر ببویش *
بیچاره ندانست که یارش سفری بود * فروکش کنم قونرم ومقیم اولورم
معناسنه در فروکش کرد قوندی فروکش کند قونار معناسنه در حاصلی
قونمق واقامت ایلمك معناسنه در این شهر یعنی درین شهر شیرازده ببویش
با حرف مصاحبت وبوی بونده امید معناسنه در ندانستك فاعلی دله راجع
ضمیردر یارش ضمیریده بویله در سفریده یا حرف نسبت بریرده مقیم اولمیانه
سفری دیرلر * محصول بیت * کوکل دیدیکه مذکور یارك امیدیله یعنی انکله
اکلنمك امیدیله بو شهرده قرار ایدوب مقیم اوله لم اما بیچاره کوکل بلمدیکه یاری
سفری اولوب اقامت ایلمدیکنی یعنی آخرت سفرینه ارتحال ایده جکنی بلمزدی
شهری بونده آی معناسنه آلوب کنم میمنی دله صرف ایلین روستایی ایمش
شهری دکل (از چنك منش اختر بدمهر بدر کرد * آری چه کنم فتنهٔ دور
قمری بود * بو بیت بیت سابقدن مقدم اولمق مناسب ایدی اما شارحلر
بو ترتیبی رعایت ایلدکلریچون انلره تابع اولدق چنك لغتده یرتجی حیوان
جنسنك قینغیدر اما بونك کبی یرلرده پنچه مراددر منش ضمیری یاره راجعدر
اختر بدمهر اضافتی بیانیه در بدر کرد طشره ایلدی معنای لازمیسی چقاردی
دیمکدر آری نعم معناسنه در یعنی اوت دیمکدر بدر کردی تأکید ایدر فتنهٔ دور
قمری اضافتلری لامیه وبیانیه در قمر دورینه منسوب فتنه دیمکدر حاصلی
قمر دورنده واقع اولان خلقك اعماری یعنی عمرلری ویاشلری اوزون اولمز اول
زمانلرده اولان کبی بود بونده ادات خبردر معناسنه دور قمر فتنه سیدر
دیمکدر * محصول بیت * مذکور یاری بنم پنجه مدن شفقتسز طالع چقاردی
یعنی الیمدن آلدی بلی نیجه ایده یم دور قمر فتنه سیدر یعنی بو دورده واقع اولانك
عمری کوتاه اولور سائر ادوارده کبی دراز اولمز (تنها نه ز راز دل من پرده برافتاد *
تا بود فلك شیوهٔ او پرده دری بود * راز دل من اضافتلری لامیه لردر تا بونده
ابتدای غایت ایچوندر زماندن منذ کبی عربیده پرده در وصف ترکیبیدر
دریدندن پرده یرتجی معناسنه ویا حرف مصدر * محصول بیت * یالکز
بنم کوکلك رازندن پرده دوشمدی یعنی همان بنم کوکلك اسراری فاش
اولوب رسوای اولمدی بلکه فلك مخلوق اوللدنبری پیشه سی وشیوه سی
پرده درلکدر یعنی وفات ایلین جانانه محبتم مخفی ایدی وموت وفوتیله آشکاره
اولدی پس کویا که فلك پردهٔ سر دلی چاك ایلدی واشکاره اولدی (خوش بود

لب آب وكل وسبزه وليكن * افسوس كه آن كنج روان رهكذری بود * خوش
بود خوش ايدی يعنی ايوايدی افسوس حيف كه حرف بيان آن اسم اشارتدر
يا مصراع اولده مذكور لره ويا فوت اولان جانانه يه كنج روان اضافتی بيانيه در
كنج روان شول مالدركه هر يرده كزر التون كبی وكمش كبی رهكذری يا حرف
نسبت رهكذره منسوب ديمكدر يعنی كچكنجی * محصول بيت * صو كناری
وكل وسبزه خوش ايدی اما حيف كه اول مال رايج كچكنجی ايدی يعنی قرار
ايلميوب كچدی وكتدی يعنی جانانله صو كنارنده كل وسبزه ارا سنده اوتوروب
طورمق لطيف ايدی اما نيچه ايده لم عابر سبيل كبی قرار ايلميوب كتدی منه
سنده لفظ رهكذری يای اصليه ايله يولجی ديمكدر دين يای اصليه يی بيلمزامش
(اوقات خوش آن بود كه بادوست بسر رفت * باقی همه بيحاصلی وبيخبری
بود * اوقات خوش اضافتی بيانيه دركه حرف بيان بسر رفت نهايته واردی
يعنی تمام اولدی بيحاصلی وبيخبری يالری مصدريه لردر * محصول بيت *
كوزل اوقات اول ايديكه دوستله كچوب كتدی يعنی جانانله كچن اوقات او
اوقات ايدی باقيسی جميعا حاصلسزلق وخبرسزلك ايدی يعنی غفلت ايدی
حاصلی معتدبه دكل ايدی (خودرا بكشد بلبل ازين رشك كه كل را *
با باد صبا وقت سحر جلوه كری بود * كل را كلك ديمكدر را تخصيص افاده ايدر
جلوه لغت عربده كلينك يوزينه اشكاره باقمغه ديرلر يعنی اره وارجق قزوكلين
طونانير ودوكون خلقنه كندويی يوزی آجق سرايتدير رانك اول وضعنه جلوه
ديرلر ديار عربه مخصوص وضعدر آل عثمان ديار عربی فتحندن اول بو وضع
ارالرنده اشكاره ايمش اما صكره بونلرك يساغی سببيله مخفی ايدر اولمشلر
وبو زمانده مصردن غيری يرده بو وضع قالمه مش انده ده زياده خفا ايله ايدرلر
ايمش امدی اول عروسه جلوه كرد يرلر ويا حرف مصدردر * محصول بيت *
بلبل كنديني قتل ايدربو رشكدن كه كلك سحر وقتنده باد صبا ايله جلوه كرلكی
وار ايدی يعنی كلی باد صبادن كونلديكيچون كندويی هلاك ايدر (عذری
بنه ای دل كه تو درويشی واورا * در مملكت حسن سر تاجوری بود * بو بيت
بيت سابقدن مقدم يازلمق كرك ايدی اما سروری منه سنده مؤخر يازديغيچون
تأخير ايلدك عذری يا حرف تنكير بنه قو ديمكدر عذر قبول ايله يعنی معذور
طوت كه حرف تعليل درويشی يا حرف خطاب واو حرف حال ورا حرف
تخصيص مملكت حسن اضافتی بيانيه سر تاجوری اضافتده بويله در
ويا حرف مصدر ويا حرف نسبت * محصول بيت * معذور طوت ای كوكل
جانانك سنی قويوب كتديكنی زيرا سن درويش سن يعنی فقير حالسن

حال بوكه انك كوزللك مملكتنده تاجه لايق وتاجه مناسب باشی وار ايدی
يعنی انك سنكله هيچ مناسبتی يوق ايدی زيرا اول بر پادشاه ايدی وسن بر كدا
امدی سنی ترك ايدوب عالم عقبايه واردی ايسه معذور طوت مصراع ثانينك
معناسی حسن مملكتنده بر تاجلی باش وار ايدی ديوب منه سنده تاجوريده
اولان يا وحدت ايچوندر دين علم قافيه دن هيچ اكاه دكل ايمش زيرا يای وحدت
يای مصدريه ونسبيه ايله بر شعرده جمع اولمز (هر كنج سعادت كه خدا داد بحافظ *
از يمن دعای شب وورد سحری بود * كنج سعادت اضافتی بيانيه دركه حرف
رابط صفت يمن دعای شب اضافتلری لاميه لردر واو حرف عطف ورد دعايه
معطوفدر وسحره اضافتی بيانيه در ويا حرف نسبت * محصول بيت *
هر سعادت كنجنی كه خدا حافظه ويردی كيجه دعاسی وسحر وردينك
بركتندندر يعنی كيجه لر ادعيه يه وسحر اوراده مشغول اولديغنك بركتندندر
وله ايضا (بخت از دهان دوست نشانم نمی دهد * دولت خبر زراز نهانم
نمی دهد * قافيه ده واقع اولان ميم متكلم معنا جهتندن فعله مقيددر ضمير
منصوب متصل معناسنه * محصول بيت * بخت دهان دوستدن بكا نشان
ويرمز زيرا كمال خرده لكندن نا پيدادر امدی بختدن اميدم اول ايديكه
دهان ياری بره بيان ايليدی اما ايلمز دولت دخی بكا رازنهاندن خبر ويرمز
يعنی دهان دوست كه راز نهاندر آندن بكا خبر ويرمز زيرا دهان يار معدومدر
اندن نه وجهله خبر ونشان ويرلسون (مردم ز اشتياق ودرين پرده
راه نيست * يا هست وپرده دار نشانم نمی دهد * مصراع اولده كی واو حاليت
معناسنی افاده ايدر در حرف ظرف واين اسم اشارتدر پرده يه مضاف اليه
حذفيله تقديری پردهٔ وصالدر پرده دار وصف تركيبيدر * محصول بيت *
اشتياقدن اولدم حال بوكه پردهٔ وصاله يول يوقدر يعنی امكان يوق ويا امكان وار
اما پرده دار امكانه نشان وعلامت ويرمز يعنی وصاله طريق وسبب بودر
ديمز حاصلی قضيه ايكيدن خالی دكل يا وصاله هيچ بر وجهله امكان يوق
ويا امكان وار اما پرده دار مانعدر وصوله (از بهر بوسهٔ ز لبش جان همی دهم *
اينم نمی ستاند وآنم نمی دهد * بوسهٔ ده يا وحدت ايچون وهمزه توسل ايچوندر
اين جانه اشارتدر وآن بوسه يه لف ونشر مرتب طريقيله * محصول بيت *
لبندن بر بوسه ايچون جان ويررم اما جان آلوب بوسه ويرمز يعنی نه جان آلور
ونه بوسه ويرر (زلفش كشيد باد صبا چرخ سفله بين * كانجا مجال باد وزانم
نمی دهد * چرخ سفله اضافتی بيانيه در وبينك مقدم مفعول صريحيدر
وجمله مصراع ثانی يه مرهوندركه حرف بيان انجا يعنی آستان وكوی جانانده

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعيل فاعلن

مجال بادوزان اضافتلری لامیه وبیانیه در بادوزان وصف ترکیبیدر وزیدندن
یل اسمك معناسنه پس وزان صفت مشبهه دراسمی معناسنه * محصول
بیت * جانانك زلفنی بادصبا چکدی یعنی زلفنه ال اوروب پریشان ایلدی
الحق فلکی کورکه بکااسمی یل مجالنی یعنی بادصبا مجالنی ویرمزکه
اول زلفنه ال اوروب یانه وارمغه قادر اولمیوب ایراقدن حسرت چکرم
مصراع اولك معناسی انك زلفنی چکدی صبادنی کوریجی فلك دیوب
ومصراع ثانینك معناسی که اول یره بنم اسریمه مجال ویرمز دین ایکی
مصراعك بله معناسی اکلمامش (چندانکه برکنار چو پرکار میروم *
دوران چو نقطه ره بمیانم نمی دهد * دوران عربیده واوك ورانك فتحه لریله
مستعملدر مصدردر نزوان وجولان وفیضان کبی اما عجم کاهی واوك
سکونیله استعمال ایدر واکثر بو لفظله زمان معناسنی قصد ایدرلر نته کم بو بیتده
اویله در و پرکاره نسبت زیاده خوب واقع اولمش * محصول بیت * اولقدرکه
پرکارکبی کنارده کزرویلرم باشدکه عین الفعل مراده واصل اولم اما دوران
وزمان بکا نقطهٔ پرکارکبی میان مراده یول ویرمز یعنی وصول مرادمه مانع
اولور (شکر بصبر دست دهد عاقبت ولی * بدعهدئ زمانه زمانم نمی دهد *
بصبر با حرف سبب بدعهدئ زمانه اضافتی لامیه در زمانم زمان بونده مهلت
ومدت معناسنه در * محصول بیت * شکر عاقبت صبر ایله ال ویرر امازمانه
بدعهدلغی بکا زمان ویرمز یعنی صبر سببیله قورق حلوا اولور امازمانه
برامازلغی بکا صبره مدت ومهلت ویرمز (کفتم روم بخواب وبینم جمال دوست
* حافظ زآه وناله امانم نمی دهد * کفتم دیدم یعنی قصد ایلدم بخواب
با حرف صله رومه متعلق * محصول بیت * قصد ایلدمکه اویخویه وارم
ودوستك جمالنی کورم اما حافظ بکا آه وناله دن امان ویرمز یعنی بنی آه وناله سیله
او یتمازکه جمال جانانی کورم وله ایضا (سحرم دولت بیدار ببالین آمد * کفت ازبحر رمل فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن
برخیز که آن خسرو شیرین آمد * سحرم میم متکلم معنا جهتندن بالینه
مقیددر دولت بیدار اضافتی بیانیه ومبتدا وآمد خبری وبیالین با حرف صله
خبره متعلق برخیز تأکید خیز فعل امر مفرد مخاطب قالق دیمکدر که حرف
تعلیل ویا حرف بیان خسرو شیرین اضافتی بیانیه در آن اسم اشارت مبتدا
آمد خبری خسرو شیرین مشار الیه * محصول بیت * سحر وقتنده دولت
بیدار باصد یغمه کلدی ودیدی قالق که اول طنلو پادشاه کلدی یعنی دولت
ثابت وقائم باشم اوجنه کلوب تنبیه ایلدیکه نه یاتورسن قالق که جانان کلدی
دیو (قدحی درکش وسرخوش بتماشا بخرام * تا ببینی که نکارت بچه آیین آمد *

قدحی یا حرف وحدتدر درحرف تأکید کش چك یعنی ایچ بتماشا با حرف صله
تا حرف تعلیل که حرف بیان * محصول بیت * برقدح ایچ دخی سرخوش
تماشایه صالن تا کورهسن که نکارك نه اسلوب ونه آیین ایله کلدی یعنی کمال
شهرتله کلدی (مژدکانی بده ای خلوتئ نافه کشای * که زصحرای ختن
آهوی مشکین آمد * مژدکانی مشتلق خلوتئ نافه کشای اضافتی بیانیه در
نافه کشالغی خلوتی یه اسناد انکیچوندرکه ابتداء نافه یی برخلوتده آچارلرکه
هیچ باجه وپنجرهسی کشاده اولمیه تمام قپانق اوله زیرا شدت رایحهسی
بویله یرده معلوم اولورمش صحرای ختن اضافتی لامیه در آهوی مشکین
اضافتی بیانیه * محصول بیت * معلوم اوله که بو اوج بیتده متکلم دولت
بیدار ومخاطب خواجه در پس خواجه یی خلوتئ نافه کشایه تشبیه ایدوب
بوررمشتلق ویرای نافه کشا خلوتی که صحرای ختندن آهوی مشکین کلدی
خلوتی بیوردیغی انکیچوندرکه خواجه درویشان خلوتیدندر ونافه کشالغی
اندن مسك کبی مقبول ومعزز ابیات واشعار صادر اولدیغیچوندر یعنی
صحرای ختندن مسك آهوسی کلدی بو اوج بیت دلالت ایدرکه خواجه نك
سفردن برعزیز دوستی قدوم ایلمش اوله وبعضلر دیدیلرکه شاه منصور بغداددن
شیرازه کلمسکه اشارتدر والعلم عند الله (کریه آبی برخ سوختکان بازآورد *
ناله فریادرس عاشق مسکین آمد * آبی یا حرف وحدت رخ سوختکان اضافتی
لامیه در کریه مبتدا آورد خبری فریادرس وصف ترکیبیدر رسیدندن عاشقه
اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر مسکین صفت عاشقدر * محصول
بیت * اغلمق عشق آتشینه یانمشلرك یوزینه صو کتوردی یعنی کریه وبکا انلره
یوز صویی ویردی ناله ده عاشق مسکینه مددجی کلدی یعنی مددینه ایرشدی
حاصلی عاشق دل سوخته لرك کریه وناله لری فراق اتشندن امان وهجران دردینه
درمان ویردی یعنی بزم ناله وانینمز وصدق توجهمز مذکور دوستی دیار غربتدن
کتوردیکه آلام فراق ودرد اشتیاقدن خلاص بولدق (ساقیا باده بده غم
مخور از دشمن ودوست * که بکام دل ما آن بشد واین آمد * تقدیری ازبهر دشمن
ودوست در که حرف تعلیل آن یعنی دشمن واین یعنی دوست * محصول بیت *
ای ساقی باده ویرو دشمن ودوستدن غم یمه زیرا بزم مرادمزجه دشمن کتدی
ودوست کلدی یعنی دشمن کتدی ودوست یرینه کلدی بو کلام آنی بلدیررکه
مذکور کمسنه اهل منصب اوله وخواجه نك عدولرندن برینك یرینه
کله حاصلی ترکه کیدوب شاه منصور کلدیکنی بلدیرر (مرغ دل بازهوادار
کمان ابرو یست * ای کبوتر نکران باش که شاهین آمد * مرغ دل اضافتی

بیانیه در بازینه معناسنه وتأکیدایچون اولمق جائزهوادار وصف ترکیبیدر
داریدندن هواطوتیجی یعنی محب کمان ابرویه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه
اضافتیدر کمان ابرو وصف ترکیبی اقسامندندر یای قاشلی دیمکدر ویا حرف
وحدت کبوترکوکرجین مرادی کندی کوکلیدر که حرف بیان * محصول
بیت * کوکل مرغی ینه برکمان ابرونك محبی وهواداریدر ای کوکل کبوتری
ناظر اول غافل اولمه که شاهین کلدی یعنی کوکل مرغی برجانانه عاشقدر
امای کوکل مرغی جانان شاهینه درسی شکار ایدوب اغیار ورقبا الینه ویرر
وانلرسکا مرحمت ایلمیوب حبس قفس هجران ایلرا کثر نسخه ده مصراع اول
بویله واقعدر پس بیتده غائبدن مخاطبه التفات وار امابعض نسخه ده مصراع
اول بویله واقعدر درهوا چند معلق زنی وجلوه کنی ای کبوتر آه مصراع ثانی به
بوانسبدر اولکیدن زیرا کبوترهواده معلق اورروجلوه ایلر (رسم بدعهدئ
ایام چودیدابربهار * کریه اش برسمن وسنبل ونسرین آمد * رسم بونده قانون
معناسنه در بدعهدی یاحرف مصدر ایامه اضافتی لامیه در ابربهارده بویله در
کریه اش ضمیری ابربهاره راجعدر * محصول بیت * ابربهار چون ایامك
بدعهدلغنی ویرامازلغنی کوردی ومشاهده ایلدی سمن وسنبل ونسرین
اوزرینه کریه سی کلدی یعنی بونلره مرحمت ایدوب اوزرلرینه اغلمسی کلدی
سمن وسنبل ونسرینلردن مراد محبوبلردرکه ایام انلری تلف ایدوب زیرخاك
ایلدیکیچون ابربهار ماتم چکوب اوزرلرینه کریه سی کلدی (چون صبا کفتهٔ
حافظ بشنید از بلبل * عنبرافشان بتماشای ریاحین آمد * عنبرافشان
وصف ترکیبیدر افشاندندن عنبرصاچیجی دیمکدر ریاحین جمع ریحاندر
عربیده بونده مراد خوش قوقولی اوتلردر اکرچه ریحان فسلکنه ده
دیرلر * محصول بیت * چونکه صبا بلبلدن حافظك کلمات طیبه سنی ایشتدی
عنبرافشان ریاحین تماشاسنه کلدی زیرا کلمات حافظ خوش بویدر مسك
وعنبرکبی یعنی بلبلدن ایشتدیکی کلمات حافظدن استشمام بوی خوش
ایلدی صباده کلدیکه انلردن اول بودن برمقدار اکتساب ایلیه وله ایضا
(درنمازم خم ابروی تو بایاد آمد * حالتی رفت که محراب بفریاد آمد *
نمازم میم معنا جهتندن یاده مقیددر بایادم آمد تقدیرنده رفت واقع اولدی
معناسنه درکه حرف بیان * محصول بیت * نمازده سنك ابروك یادمه کلدی
برحالت واقع اولدیکه محراب فریاده کلدی یعنی قاشك خاطرمه کلمکدن بکا
برحالت حاصل اولدیکه بی اختیار آه وناله ایلدم محرابده بکا موافقتله فریاد
ایلدیکه اکا صدادیرلر یعنی بنم ندامه صداسی موافق کلدی که عادت بویله

جاری

جاری اولمشدر (از من اکنون طمع صبرودل وهوش مدار * کان تجمل که
تودیدی همه برباد آمد * طمع صبراضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر
ایکی یرده واو حرف عطفدر کان که حرف تعلیل تجمل جیم عربیله بونده صبر
ودل وهوشدن کنایتدر اصلنده تفعل بابندن مصدردر کشی یی کوزللندرن
نسنه امابونك کبی یرده اسباب واثقال مراددر * محصول بیت * خواجه
خطاب عام طریقیله بیورربندن شمدی صبرودل وهوش طمعن طوتمه زیرا اول
تجمل واسباب جمال که سن کوردك هب یله کتدی یعنی عشق جانان بونلری
جمیعا هباء منثورا ایلدی تجملی بونده حای مهمله ایله یازنلر محملك تحملنی
اکلامشلر (باده صافی شد ومرغان چمن مست شدند * موسم عاشقی وکار به
بنیاد آمد * موسم عاشقی اضافتی لامیه در ویا حرف مصدر کار بنیاد آمد
کاردن مراد عشق ومحبت در بنیاددن مراد ظهوردر * محصول بیت *
باده صافی وخالص اولدی ومرغان چمن دخی مست اولدیلر یعنی فصل بهاردر
هرشیء جوش وخروشه کلدی پس عاشقلق موسمیدر عشق عشاقدن ظهوره
کلدی حاصلی شوریده لك وهوا وهوس زمانی کلدی (بوی بهبود ز اوضاع
جهان میشنوم * شادی آورد کل وباد صبا شاد آمد * بوی بهبود اضافتی
بیانیه دربه یك وابو معناسنده مستعملدر بود بونده بودن معناسنه دریك اولمق
وابو اولمق دیمکدر اوضاع وضعك جمعیدر لغتده قومق دیمکدر امابونده
احوال معناسنه در شادی یا حرف مصدر * محصول بیت * جهانك احوال
واوضاعندن ایلك قوقوسن ایشیدیرم یعنی فصل ربیع کلمك سببیله جهان
تازه لنوب کوزللنمك لازمدر بونده حاسهٔ سمعی حاسهٔ بصر یرنده استعمال
ایلمش بوی لفظیچون کل شادلق وسرور کتوردی باد صبادخی شاد کلدی
یعنی کل سلطان شکوفه در اول سرور وحبور کتوردی باد صبادخی کلك
قدومیله شاد وخرم کلدی زیرا کلك خدمتکاریدر کل شادلق کتوردیکچون
صبا شاد کلور (ای عروس هنر از بخت شکایت منمای * حجلهٔ حسن بیارای که
داماد آمد * عروس هنر اضافتی بیانیه در حجلهٔ حسن اضافتی بیانیه در حجله
عربیده حانك وجیمك فتحه لریله در اما عجم جیمی ساکن اوقور جمعی حجال کاور
کردك اوطه سنه دیرلر بیار ای فعل امر مفرد مخاطب زینتله دیمکدر که حرف
تعلیل داماد کویکو * محصول بیت * خواجه کندینك هنرینه خطاب ایدوب
بیورر ای هنر عروسی طالعکدن شکایت کوسترمه همان حسن کردکانه سن
زینتله که داماد کلدی یعنی ای عروس هنر سن همان جواهر معرفتك اظهار
ایدوب منتهیء اول که طالب وخریدار جواهرك کلدی * بیت اکرقیمتی کوهری

ردسروری وشمعی

غم مدار* که ضایع نکرداندت روزکار* ظاهرداماددن مراد غزل سابقده
مذکوراولان خواجه‌نك دوستیدر (دلفریبان نباتی همه زیوربستند*
دلبرماست که باحسن خداداد آمد* دلفریبان نباتی اضافتی بیانیه‌در زیور
زینت معناسنه‌در حسن خداداد اضافتی بیانیه‌در حسن خداداد زیوروزینتله
مکتسب اولمیوب ذاتی اولان کوزللکدر* محصول بیت* نباته منسوب
دلفریبلر جمیعا زینت بغلدیلر یعنی نباتات هب کوزللندی دورلودورلو چیچکلرله
همان بزم دلبریمزدر که حسن ذاتیله کلدی یعنی چمن چیچکلرله زینت وبهار
کسب ایلدی اما بزم جانانمز کسب حسنه احتیاجی یوق زیرا حسنی ذاتیدر
(زیربارند درختان که تعلق دارند* ای خوشا سروکه ازبارغم آزاد آمد*
بار بونده اغاج حاصلیدرکه اکا دیوه‌ دیرلر درختان الف ونونله جمع شذوذله‌در
ای حرف ندا مناداسی محذوفدر ای یاران خوشا سرو دیمکدر خوشاده
الف مبالغه افاده ایدر نه خوشدر سرو دیمکدرکه حرف تعلیل بارغم اضافتی
بیانیه‌در غم یوکی دیمکدر آزاد بونده سالم وخالص معناسنه‌در* محصول بیت*
اغاجلر حاصلی یوکی التنده‌در زیرا اول حاصله تعلقلری وار امانه خوشدر سروکه
بارغمدن سالم وآزاد کلدی یعنی درختلر اوستنده اولان یمش سببیله یوك
التنده‌در وطاشلنوب اوستنه اغاج اتلمقدن خالی دکل اما سروك حاصلی
اولمدیغیچون بونلردن بریدر دیمکدر (مطرب ازکفتهٔ حافظ غزلی نغز بخوان*
تابکویم که زعهد طربم یاد آمد* اکثر نسخه‌ده نغز یرینه مست واقعدر وبعض
نسخه‌ده بکویم یرینه بکریم واقعدر مطرب منادی کفتهٔ حافظ اضافتی لامیه‌در
غزلی یا حرف وحدت نغز ایو دیمکدر ینك معناسنه تا حرف تعلیل که حرف
بیان ویاتعلیل عهد زماندر وطرب شنلك* محصول بیت* ای مطرب حافظ
کلماتندن برایو غزل اوقو ویامست اولدقده برغزل اوقو تاسویلیه یمکه سرور
وشنلك یادمه کلدی یاخود تا اغلیم زیرا سرور وشادلق خاطرمه کلدی تابکویم
یعنی تکلمه کاوب کوینده‌لك ایده‌یم که زمان طرب خاطرمه کلدی ویا کریه
ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات
ایده‌یمکه آه وله ایضا (معاشران کره اززلف یارباز کنید* شبی خوشست بدین
وصله‌اش دراز کنید* معاشران منادی مصاحبان دیمکدر کره اززلف یار کره
دوکمدر باز کنید آچك دیمکدر زلف یاردن دوکم اچمقدن مراد زلفی اوزاتمقدر
زیرا برنسنه‌یی دوکلسك قصه‌لورودوکن چوزسن اوزانور بومشخص قضیه‌در
شبی یا حرف وحدت ویا تنکیر وصله پاره بونده مراد دوکمی چوزمکدن حاصل
اولان اوزونلقدر شبدن بونده مراد زلفدر تشبیه طریقیله شین ضمیر زلفه
راجعدر دراز کنید اوزادك* محصول بیت* ای یاران معاشران یارك زلفندن

کرهی

کرهی چوزك زیرا زلف برکوزل کیجه‌در بوپاره ایله آنی دراز ایلیك یعنی یارك
زلفندن وکرهندن مصاحبت ایلیك وبو مصاحبتی تطویل ایلیك زیرا برلطیف
قضیه‌در نقدر مطوّل اولسه صفا ویرر حاصلی زلف یاردن کره اچمقدن غرض
زلف جاناندن مصاحبتی اوزاتمقدر (حضور مجلس انسست ودوستان جمعند
* وان یکاد بخوانید ودر فراز کنید* حضور مجلس انس اضافتی لامیه‌لردر وان
یکاددن مراد وان یکاد الذین کفروا آیت کریمه‌سیدر بو آیت کریمه‌یی کوزدکمك
ایچون اوقورلر در بونده قپو معناسنه درفراز بونده قپامق معناسنه‌در محصول
بیت* مجلس انس حضوریدر یعنی محرم اهل راز مجلس حضوریدر دوستلرده
مجموعدر یعنی دوستلردن بیانده کمسه یوق پس بویله اولنجه وان یکاد آیتنی
اوقویوکه بو مجلس شریفه عین کمال ایرشمیه زیرا بو مجلسی کورن البته رشك
ایدر پس بو آیتی اوقویوك وقپویی قپایك براماز کوزدکمسون (میان عاشق
ومعشوق فرق بسیارست* چو یار ناز نماید شما نیاز کنید* چو ادات تعلیل
ناز فخر معناسنه‌در نیاز عرض احتیاج معناسنه‌در* محصول بیت*
عاشق ومعشوق بیننده فرق چوقدر امدی چونکه یار ناز کوستره سز که
عاشقلرسز نیاز کوسترك یعنی یارك حالی نازو عاشقك حالی نیازدر بعض نسخه‌ده
فرق بسیارست یرینه راز بسیارست واقع دربویله اولنجه رازی بسیاره مضاف
اوقیوب یازان سرفرسه مطلع دکل ایمش (رباب وچنك بیانك بلند میکویند*
که کوش هوش به پیغام اهل راز کنید* که حرف رابط مقول قولدر کوش
هوش اضافتی لامیه‌در مجازا پیغام خبر اهل راز اضافتی مصدرك مفعولنه
اضافتیدر* محصول بیت* رباب وچنك بلند آوازایله سویلرلرکه عقل قولاغنی
اهل راز خبرینه ایدیکوز یعنی اهل رازك سوزنی دکلیکز واهل رازاولمیانه
اعتبار ایلمیکز (هرآن کسی که درین خانه نیست زنده بعشق* برو نمرده بفتوی
من نماز کنید* درین خانه یعنی خانهٔ دنیا بعشق با حرف سبب نمرده اولمش
یعنی دیری ایکن بفتوی من با حرف مصاحبت واضافت لامیه‌در* محصول
بیت* هر اول کمسه که بو خانهٔ دنیاده عشقله دیری اولمدی یعنی برجانانه عاشق
اولمدی بنم فتوامله اول کمسه‌نك اوزرنده اولمش ایکن نماز قیلك یعنی انك کبی
کمسه‌یی موتادن عدایلیك دیمکدر مصراع ثانیده برو چو مرده یازوب معناسنی
انك اوزرنده میت کبی دین لفظده ومعناده خبط عشوا ایلمش (نخست
موعظهٔ پیر مجلس این حرفست* که ازمصاحب ناجنس احتراز کنید*
نخست اول موعظه عینك کسریله نصیحتدر پیره وپیرك مجلسه اضافتلری
لامیه‌لردر حرفدن بونده کلام مختصر مفید مراددر که حرف بیان مصاحب

ناجنس اضافتی بیانیه در * محصول بیت * پیر مجلسك اول نصیحتی بو حرفدر
یعنی مصراع ثانینك مضمونیدر كه ناجنس مصاحبدن احترازایلیك زیرا
روحه صحبت ناجنس عذاب الیمدر (بجان دوست كه غم پرده برشما ندرد *
كر اعتماد بر الطاف كارساز كنید * بجان دوست با حرف تخصیص واضافت
لامیه در كه حرف بیان غم مبتدا اندرد فعل مستقبل خبری پرده مفعول
صریحی وبرشما غیر صریحی ومجموع مصراع شرط مؤخرك جزاسی مذهب
اهل منطق اوزره كر حرف شرط ومابعدی جملهٔ شرطیه اعتماد طیانمق
وسویكمك الطاف لطفك جمعیدر كارسازه اضافتی لامیه در تقدیری خدای
كارسازدر كارساز وصف تركیبیدر سازیدن ایش دوزیجی دیمكدر
* محصول بیت * دوستك جانیچون كه غم سزك اوزریكزه پرده یرتمز یعنی غم
سزه ظفر بولماز اكر خدای كارسازك الطافنه اعتماد ایلرسكز یعنی
هر خصوصده كه خدایه متوكل اوله سز غمدن امان بولورسز (وكر طلب كند
انعامی ازشما حافظ * حواله اش بلب یار دلنواز كنید * وكر بو شرطیه بیت
سابقده شرطیه یه معطوفدر انعامی یا حرف وحدت ویا تنكیر حواله اش شین
ضمیر حافظه راجعدر یار دلنواز اضافتی بیانیه در دلنواز وصف تركیبیدر
نوازیدندن * محصول بیت * واكر حافظ سزدن انعام طلب ایدرسه آنی یار
دلنوازك لبنه حواله ایلیك یعنی انعام واحسانی اب یاردن آلسون وله ایضا
(پیرانه سرم عشق جوانی بسر افتاد * وان راز كه در دل بنهفتم بدر افتاد *
پیرانه سر پیرلك وقتنده دیمكدر ومیم متكلم معنا جهتنده بسره مقیددر
سرم تقدیرنده جوانی یاسی حرف وحدت كه حرف رابط صفت نهفتم
فعل ماضی مفرد متكلم بدر طشره * محصول بیت * پیرلك وقتنده بر جوانك
عشق باشمه دوشدی یعنی پیرلك وقتنده بر جوانه عاشق اولدم واول رازكه
كوكلمده كزلردم طشره دوشدی یعنی عشق ومحبت سری كه كوكلمده مكتوم
ومكنون ایدی عالمه فاش اولوب داستان اولدی جوانی یاسی حرف مصدردر
دین مصدر تحقیق دكل ایش (ازراه نظر مرغ دلم كشت هوا كیر * ای دیده
نكه كن كه بدام كه در افتاد * راه نظر اضافتی لامیه در راه نظردن مراد نقطهٔ
بینش دركه بیك دیرلر اول بردلیكدر كوزده كه نظر انكله اولور مرغ دل
اضافتی بیانیه در هوا كیر وصف تركیبیدر كیریدندن یوكسك اوچیجی مرغه
دیرلر نكه كن نظر ایله دیمكدر كه حرف بیان بدام با حرف صله دام طوزاق كه بونده
اسمدر كیم معناسنه در حرف تاكید * محصول بیت * راه نظردن مرغ دلم هوا كیر
اولدی یعنی اوچدی ای دیده نظر ایله كیمك دامنه دوشدی یعنی كیمه كرفتار

ازبحر هزج
مفعول مفاعیل مفاعیل مفاعل

اولدی حاصلی كوزم كورب كوكلم سودی دیمكدر (دردا كه ازان آهوی
مشكین سیه چشم * چون نافه بسی خون دلم در جكر افتاد * دردا الف حرف
ندبه كه حرف بیان آهوی مشكین سیه چشم اضافتلری بیانیه در چون ادات
تشبیه خون دلم اضافتی لامیه در ومیم متكلم معنا جهتندن جكره مقیددر
در جكرم تقدیرنده * محصول بیت * حیفا كه اول قاره كوزلی آهوی مشكین
ایچون نافه كبی یوركم قانی جكرمه دوشدی حاصلی اضطرابه ومشقته دوشدم
دیمكدر (ازرهكذر خاك سركوی شما بود * هر نافه كه در دست نسیم سحر
افتاد * رهكذر كچید مصراع اولده واقع اولان اضافتلر لامیه لردر كه
حرف رابط صفت در دست نسیم سحر اضافتلری لامیه لردر * محصول بیت *
سزك سركویكز طپراغنك اوغراغندن وكچیدندندر هر نافه كه سحر الندهدر
یعنی نسیم سحر سنك سركویكدن مرور ایلدیكندن یعنی سنك محلك اوجنك
طپراغنه اوغرادیغندندر هر نافه كه یعنی هر كوزل قوقو كه الندهدر حاصلی نسیم
بوقدر كوزل قوقیلری سنك سركویك خاكندن كچمكدن اكتساب ایلمشدر
زیرا سركویك خاكی مسك وعنبردر ونسیم هر نه جنس قوقویه كه اوغرایه اول
قوقویی اكتساب ایلر (مژكان تو تا تیغ جهانكیر بر آورد * بس كشتهٔ دل زنده كه
بر یكدكر افتاد * تا بونده ابتدای غایت ایچوندر زمانده مندكبی تیغ جهانكیر
اضافتی بیانیه در جهانكیر وصف تركیبیدر كیریدندن جهان طوتیجی معناسنه
بر آورد قالدردی دیمكدر كشتهٔ دل زنده اضافتی بیانیه در كشته دن مراد
عاشقدر كه حرف بیان بر یكدكر بری بری اوزرینه * محصول بیت * سنك
مژكانك جهان طوتیجی قلیجی قالدرالی یعنی جهان فتح ایدیجی قلیجی الینه آلهلی
چوق كشتهٔ دل زنده یعنی عشق ومحبتله قلبی حی اولان مقتول كه بری بری
اوزرینه دوشدی یعنی سنك تیغكدن چوق عاشق هلاك اولدی (این باده كه
پرورد كه خمار خرابات * از بوی بهشتیش چنین بیخبر افتاد * این باده كه پرورد
یعنی بادهٔ عشق ومحبت كه اسمدر كیم معناسنه خمار مبالغه ایله اسم فاعل خمر
صاتیجی دیمكدر بهشتی یاسی حرف نسبت وشین ضمیر باده یه راجعدر * محصول
بیت * بو بادهٔ عشقی كم تربیه ایلدیكه میخانه باده فروشی آنك بهشته منسوب
قوقوسندن بویله بیخبر دوشدی یعنی ایچمكسزین همان قوقسندن بویله مست
اوكار اولدی حاصلی بویله قتال باده یی كیم تربیه ایلدیكه بو قدر سورتی واركه
میخانه جیلر قوقسندن مست اولور بهشت لفظی بونده ایهام طریقیله
مذكوردر (كر جان بدهد سنك سیه لعل نكردد * با طینت اصلی چه كند بد كهر
افتاد * كر حرف شرط جان بدهدك مقدم مفعولیدر وسنك فاعلی مجازا سیه

اضافتی بیانیه دربدهد فعل شرط نکردد جزاسی اسمی تحتنده مستتر سنك
سیه راجع ضمیر وخبری مقدم لعل باحرف مصاحبت طینت برنسنه نك مادهٔ
جسمی اولان بالجمله دیرلر اما طین مطلق بالچقدر اصلی یه اضافتی بیانیه
امابونده مراد طینتدن خلقتدر افتاد واقع اولدی * محصول بیت * قاره طاش
جان ویرسه یعنی هرنقدر سعی وکوشش ایلسه لعل اولمز زیرا خلقت اصلیله نیجه
ایلسون بدکهر واقع اولدی یعنی برشیئك خلقت اصلیسی برامازاولدقدنصکره
اول سعی وکوشش ایله ایو اولمق احتمالی یوق مصراع اولك معناسنی
اکرحق تعالی حضرتی سنك سیاهه جان ویره لعل اولمز بووجه دخی جائزدر
اکرسنك سیاهه جان ویریله لعل اولمزدین ایکی توجهینده بله سنك سیاهلق
اظهار ایلمش ومصراع ثانینك معناسنده خلقت اصلی سزه نیلسون که ردشمعی
بداصل واقع اولدی دین بداصلق کوسترمش (بس تجربه کردیم درین دیر
مکافات * بادردکشان هرکه درافتاد برافتاد * مکافات مفاعله بابندن ردشمعی
مصدردر جزا وعوض معناسنه دیر مکافاتدن مراد دنیادر واضافت لامیه در
افتاد بونده جدال ونزاع ایلدی دیمکدر برافتاد یقلدی ودوشدی واوزلدی
دیمکدر * محصول بیت * چوق تجربه ایلدك بودنیاده که هرکسه که بادهٔ
عشق ومحبت نوش ایلین عشاقله عداوت وخصومت ایلدی اول کمسه یقلدی
واوزلدی یعنی عشاقه عداوت اوزره اولان فلاح بولمیوب هلاك اولدی دیمکدر
مصراع ثانینك معناسنی دردکشلر ایله هرکیمکه دوشدی یوقاری دوشدی
دین مذکور تحقیق اکلامدیغندن قتی الچق دوشدی (هم دردلی عاقبتش راه ردسروری
بکیرد * زین آتش دلسوز که درخشك وترافتاد * هم برافتاده مرتبطدر
دردلی اضافتی لامیه در ویا حرف وحدت ویا تنکیردر عاقبتش شین ضمیر
برافتادك فاعلنه راجعدر بکیردك فاعلی تحتنده درددله راجع ضمیردر زین آتش
دلسوز یعنی عشاقك کوکلی آتشندن درحرف صله خشك قوری وتریاش
* محصول بیت * عشاقله عداوت اوزره اولان سورچوب دوشدیکندن غیری
هم عاقبت انك بربورك اغریسی یولین طوتار بودلسوز آتشدن که خشك وتره
دوشدی خشکدن مراد عدودرانی آتش یقاروتردن مراد دوستدر که انك
حرارت عشق ومحبتنی ارترر (فریادکه بازیرکی آن مرغ سخن سنج * پندار
زدش راه وبدام خطر افتاد * فریاد حیفا که حرف بیان بامعیت معناسنه در
زیرکی یاحرف مصدر مرغ سخن سنج اضافتی بیانیه درسخن سنج وصف ترکیبیدر
سنجیدندن سوزطارتیجی دیمکدر یعنی متکلم نته کم مرغ قافیه سنج دیرلر نغمه
ایدیجی معناسنه پندار ظن معناسنه درزدش شین ضمیر معنا جهتندن راهه

مقیددر راهش زد تقدیرنده ان مرغ مبتدای اول پندار مبتدای ثانی زدش
راه خبر ثانی وبوجمله خبر مبتدای اول واو حرف عطف بدام خطر باحرف صله دام
خطر اضافتی بیانیه در خطر لغتده سوته قریب اولمغه دیرلر امابونك کبی یرلرده
هلاك معناسنده مستعملدر * محصول بیت * حیفا که بوقدر زکا
وزیرکلکله بنم مرغ سخن سنج کبی کوکلك پندار یولنی اوردی ودام خطره
دوشدی یعنی وصال جانانه مالك اولورم پنداری یولنی اوردی ودام خطر عشقه
دوشدی حاصلی وصال جانانه مالك اولمق ظنیله عاشق اولدی ودام بلایه دوشدی
(حافظ که سر زلف بتان دست کشش بود * بس طرفه حریفیست کش اکنون
بسر افتاد * که حرف رابط صفت سرزلف بتان اضافتی لامیه لردر دست کش
وصف ترکیبیدر کشیدندن یدیجی یه دیرلر مثلا کورلری یدن کمسیه دست کش
وآتلری یدن کمسیه جنیبت کش دیرلر عربیده قائد دیرلر طرفه عجب دیمکدر
حریف لغتده همپیشه یعنی صنعتداش دیمکدر اما اصطلاحده باده مصاحبنه
دیرلر کش کاف مفتوح ومکسور اوقنمق جائزدر وشین ضمیر حافظه راجعدر
بسر افتاد یه سی اوزرینه دوشدی دیمکدر * محصول بیت * حافظ که
محبوبلرك زلفی اوجی انك یدکیسی ایدی زیاده عجب حریفدر که شمدی دپه سی
اوزرینه دوشدی یعنی اولدن منتظم احوال وصاحب سروسامان ایدی
اما شمدی پریشان حال ومضطرب البال اولدی دست لفظی کشش لفظنه
مضافدر وکشش جذبه معناسنه اسم مصدردردین عجب خوب تصرفه
مالك ایمش عفا الله عنه مصراع ثانینك معناسنی بس عجب حریفدر که اول ردشمعی
شمدی باشه دوشدی دین مصراعه نسبت معنالی عجب دوشورمش وله ایضا ردسروری
(کرمن ازباغ تو یك میوه بچینم چه شود * پیش پایی بچراغ تو ببینم چه شود * ازبحر رمل
باغ تو اضافتی لامیه در تقدیر کلام ازباغ حسن تو یك میوه بونده میوه فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن
بوسه دن کنایه در بچینم باحرف تأکید وچینم فعل مضارع نفس متکلم
دیرم ودیوشرم معناسنه در پایی یاحرف تنکیر بچراغ تو باحرف سبب چراغ
شمعك فتیله سنده اولان پارهٔ آتشه دیرلر تو یه اضافتی لامیه در ببینم باحرف
تأکید * محصول بیت * اکربن سنك باغ جمالکدن بربوسه السم نه اولور یعنی
سکا نه نقصان کلور دیمکدر سنك ضیان سببیله ایق اوکنی یعنی کندی ایاغم
اوکنی کورسم نه اولور یعنی سنك جمالك ضیاسیله مستضی اولسم نه اولور حاصلی
سنك کوزللکندن بهره مند ومنتفع اولسم نه اولور (یارب اندر کنف سایهٔ آن
سرو بلند * کرمن سوخته یکدم بنشینم چه شود * سایهٔ آن سرو بلند
اضافتلری لامیه وبیانیه درمن سوخته بیانیه * محصول بیت * عجبا اول

سرو بلندك سايه سى صغنه جغنده اكربن سوخته دل برساعت اوتورسم نه
اولور يعنى ال اورم اول جانانك وصالى پناهنده برنفس آرام وقرار ايلسم نه لازم
كلور (آخر اى خاتم جمشيد همايون آثار * كرفتد عكس تو برلعل نكينم چه
شود * آخر بونده تحسين كلام ايچون كلمشدر خاتم جمشيد اضافتى لاميه در
وهمايون آثاره اضافت بيانيه در همايون آثار وصف تركيبيدر همايون مبارك
وآثار اثرك جمعيدر نشانلر ديمكدر خاتم جمشيددن بونده مراد دهان جاناندركه
اندن مبارك آثار الفاظ وكلمات صادر اولور لعل نكيندن مراد كوكليدر
* محصول بيت * اى مبارك آثار خاتم جمشيد اكرسنك عكسك بزم لعل
نكينمزه دوشرسه نه اولور يعنى اكرسنك همايون آثار والفاظ وكلماتك عكسى
وپرتوى بنم خون آلوده قلب حزينمه دوشوب مسرور ايدرسه نه اولور حاصلى
شيرين تكلم ايدوب دل محزونمه سرور ويرسك سكا نقصان كلمز (عقلم ازخانه بدر
رفت واكرمى اينست * ديدم از پيش كه درخانهٔ دينم چه شود * ازخانه يعنى
خانهٔ تن وياخانهٔ سر ديمكدر واو حرف حال * محصول بيت * عقلم خانهٔ تن
وسردن طشره كتدى اكرشراب بوايسه يعنى شراب بو ايجديكم كبى ايسه
ايلريدن كوردمكه خانهٔ دينمده نه اوليسردر حاصلى شراب عشق بنى اوقدن
لايعقل ايلدى پس معلوم اولديكه دل ودينم خانه سنده عاقبت نه اوليسردر
يعنى عقلمدن آيرديغى كبى دل ودينمدنده ايرر (زاهد شهر چو مهر ملك وشحنه
كزيد * من اكر مهر نكارى بكزينم چه شود * مهر ملك اضافتى مصدرك
مفعولنه اضافتيدر واو حرف عطف وشحنه ملكه معطوف كزيد فعل ماضى
مفرد غائب اختيار ايلدى ديمكدر مهر نكار اضافتيده مصدرك مفعولنه
اضافتيدر ويا حرف وحدت بكزينم با حرف استقبال كزينم فعل مضارع
مفرد متكلم اختيار ايدرسم * محصول بيت * زاهد چونكه ملك وشحنه
محبتنى اختيار ايلدى يعنى انلره محبت ايدوب ملازمت ايدراكربن برنكارك
مهر ومحبتنى اختيار ايدرسم نه لازم كلور (صرف شد عمر كرانمايه بمعشوقه ومى
* تاازانم چه به پيش آيد وزينم چه شود * عمر كرانمايه اضافتى بيانيه در
كرانمايه آغربها اولو عمر ديمكدر تا بونده مجباد ديمكدر آن اسم اشارتدر معشوقه يه
واين اسم اشارتدر مىيه * محصول بيت * بنم آغربهالى عمرم معشوق ومىيه
صرف اولدى يعنى مى ومحبوب هواسنده كچدى مجباد لبردن اوكه نه كليسردر
وباده دن بكانه حال اوليسردر يعنى بونلردن نه نتيجه حاصل اوله جقدر (خواجه
دانست كه من عاشقم وهيچ نكفت * حافظ ارنيز بداندكه چنينم چه شود *
خواجه دن بونده مراد وزير اعظمدر * محصول بيت * خواجه بلديكه

بنى

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

بن عاشقم وهيچ نسنه ديمدى يعنى سكوت ايدوب طنمدى حافظده بيلورسه كه
بويلم نه اولور يعنى وزير بيلوب طنميجه حافظ بيلورسه نه پروا وله ايضا
(دلا بسوزكه سوز تو كارها بكند * نياز نيم شبى دفع صد بلا بكند *
نيم شبى ياسى حرف نسبتدر حرف وحدت طوتان ظن فاسد ايلدى دفع صد
بلا اضافتى مصدرك مفعولنه اضافتيدر * محصول بيت * اى كوكل يان كه
سنك يانمك ايشلر ايلر يعنى عجب تأثيرات اظهار ايدر دون ياريسى نيازى ده
يوز بلايى دفع ايدر يعنى سوز وكداز دن خالى اولمه كه هرنه مقصود ايدينورسك
حاصل اوله ويوز بلا بيده دفع ايده (عتاب يارپرى چهره عاشقانه بكش *
كه يك كرشمه تلافىٔ صد جفا بكند * عتاب يار پرى چهره اضافتلرى لاميه
وبيانيه در عتاب آزارلمغه ديرلر كرشمه كوزله وقاشله اشارته ديرلر اما بونك كبى
يرلرده نازدن عبارتدر تلافى مصدردر تفاعل بابندن تدارك معناسنه
* محصول بيت * كوكله خطاب ايدوب بيورر يارپرى چهره نك عتابنى
عاشقانه چك اى كوكل زيرا برنازيوز جفايى تدارك ايدر يعنى يارسكا بركرشمه
ايلرسه يوز جفاسنى اودر (زملك تاملكوتش حجاب بردارند * هرانكه خدمت
جام جهان نما بكند * ملكدن مراد دنيادر وملكوتدن عالم علويدر
شين ضمير مصراع ثانيده كه يه راجعدر جام جهان نمادن بونده مراد قلب
عاشقدر * محصول بيت * عالم ملكدن عالم ملكوته دك حجابنى قالدررلر
هراول كمسه نك كه قلب عاشقه خدمت ايلر يعنى عشاق دلخسته لرك قلوبنه
رعايت اوزره اوله نك دنياجه حجابى وارايسه رفع ايدوب وصال جانانى ميسر
ايدرلر (طبيب عشق مسيحادمست ومشفق ليك * چو درددر تو نبيند كرا
دوا بكند * طبيب عشق اضافتى بيانيه مسيحادم عيسانفسلى يعنى
احياى موتى ايدر * محصول بيت * عشق طبيبى عيسانفسلى ومشفقدر
اما چونكه سنده درد كورمز كيمه علاج ايلر يعنى درد كركدر اكا دوا اوله درد
اولميجه دوايه سعى ضايعدر (تو با خداى خود انداز كار ودل خوش دار *
كه رحم اكر نكند مدعى خدا بكند * انداز لغتده آت ديمكدر اما بونده اصمرله
ديمكدر * محصول بيت * سن كندى ايشكى اللهه اصمرله يعنى كندى خالقكه
تسليم ايله كه اكر مدعى سكا رحم ايلمزسه خدا ايلر يعنى هركمسه كه اللهه متوكل
اولوب ايشنى اكا اصمرليه خدا انك ايشنه كافيدر (زبخت خفته ملولم بودكه
بيدارى * بوقت فاتحهٔ صبح يك دعا بكند * بيدارى يا حرف وحدت فاتحه
بونده ابتدا معناسنه در صبحه اضافتى لاميه در * محصول بيت * خفته
بختمدن ملول وبيحضورم اوله كه بربيداردل يعنى اصحاب قلوبدن بركمسه

ابتدای صباحده بنم ایچون بردعا ایلیه ابتدای صبحی تعیین انکیچوندرکه اول
وقتده دعا مقبول اولور بخت خفته‌یی بخت بدله تفسیر ایلین بد بخت بخت
خفته‌یی بیازامش (بسوخت حافظ وبویی ززلف یارنبرد* مکر دلالت این ردشمی
دولتش صبا بکند* واو حرف حال بویی یا حرف وحدت دلالتك این دولته
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر شین ضمیر حافظه راجعدر* محصول بیت
*حافظ یاندی حال بوکه یارك زلفندن برقوقو ایلتمدی یعنی برقوقو المدی مکر
بو دولته آکه صبا دلالت ایلیه یعنی زلف یاردن برقوقویی مکر باد صبا کتوره
حافظه یوخسه محروم قالور بو دولتدن وله ایضا (صبا بتهنیت پیرمیفروش آمد از بحر مجتث
* که موسم طرب وعیش ونازونوش آمد* بعض نسخه‌ده عیش ونازیرینه مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
بانك نای دوشمش تهنیت تفعیل بابندن مصدردر مبارکباد معناسنه پیره
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر وپیرك میفروشه بیانیه که حرف بیان
تهنیتدر* محصول بیت* صبا پیرمیفروشك مبارکبادنه کلدیکه شادلق
وعیش ونازونوش زمانی کلدی دیو یعنی بهار ایامی کلدی دیو مبارکباده
کلدی (هوا مسیح نفس کشت وخاك نافه کشای* درخت سبزشد ومرغ
درخروش امد* ایکی واو بله حرف عطفدر* محصول بیت* هوا مسیح نفس
اولدی یعنی احیای نباتات ایلدی خاك ده نافه کشای اولدی یعنی انواع
ریاحین واظهار ازهار ایلدی نافه کشالقدن مراد کوزل قوقولر ویرمکدر
اغاجلرده یشاردی بلبلده سائر طیورله خروشه وفریاد وفغانه کلدی حاصلی تمام
عالم بهار اولدی دیمکدر فصل بهاری توصیفدر (تنور لاله چنان برفروخت باد
بهار* که غنچه غرق عرق کشت وکل بجوش امد* تنور لاله اضافتی بیانیه‌در
نون ضرورت وزن ایچون مخفف اوقنور بر حرف تأکید فروخت اصلی
افروخت ایدی همزه ضرورت وزن ایچون حذف اولندی لازمله متعدی
بیننده مشترکدر بونده متعدیدر تنور مقدم مفعول صریحی وباد بهار فاعلی
که حرف بیان برفروخت غرق عرق اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر*
محصول بیت* لاله تنورینی انجلین قزدردی باد بهار که غنچه پرده سندن
چقدی وآچلوب قزردی یعنی عالم کل وکلستان اولدی شمدیکی زمانمز کبی
(بکوش هوش بنوش ازمن وبعشرت کوش* که این سخن سحر از هاتفم بکوش
آمد* بکوش هوش اضافتی لامیه‌در مجازا نیوش نونك کسریله دکله دیمکدر
فعل امر مفرد مخاطبدر ایشت معناسنه واو حرف عطف بعشرت با حرف صله
کوشه متعلق که حرف تعلیل این سخن یعنی بعشرت کوش سوزنی سحر یعنی
وقت سحرده هاتف غیبدن آوازی کلنه دیرلر میم متکلم معنا جهتندن کوشه

مقیددر بکوشم تقدیرنده با حرف صله* محصول بیت* بندن عقل قولاغیله
دکله وعشرته سعی ایله زیرا بو سوز سحر وقتنده هاتفدن قولاغمه کلدی یعنی
عشرته سعی ایله دیو هاتف سویلدی (زمرغ صبح ندانم که سوسن آزاد*
چه کوش کرد که باده زبان خموش آمد* مرغ صبح اضافتی لامیه‌در مراد
بلبلدر اکرچه سحرلرده اوتن هرمرغه شاملدر کوش کرد ایشتدی ودکلدی
دیمکدر که حرف بیان با ادات مصاحبت ده زبان اون دیل خموش اسم
* محصول بیت* بلبلدن بیلمزم سوسن آزادنه ایشتدیکه اون دیل ایله خموش
کلدی یعنی اون قات دیله مالك ایکن سکوت ایدوب طنمدی بونده سوسندن
مراد نباتیدر چیچکی دکل (چه جای صحبت نامحرمست مجلس انس*
سرپیاله بپوشان که خرقه پوش آمد* جای صحبت نامحرم اضافتلری لامیه‌لردر
سرپیاله ده بویله‌در که حرف تعلیل خرقه پوش وصف ترکیبی مراد صوفیدر
* محصول بیت* نامحرمك نه صحبتی یریدر مجلس انس یعنی یری دکل حاصلی
مجلس انس نامحرم اولان کمسه‌نك صحبتکاهی دکل پس امدی پیاله اوستنی
اورت که مرائی خرقه پوش کلدی تا که سرمزه مطلع اولوب بزی عالمه داستان
ایلمسون (زفکر تفرقه بازآی تاشوی مجموع* بحکم آن که چو شد اهرمن
سروش آمد* فکر تفرقه اضافتی بیانیه‌در تفرقه مصدردر تفعیل بابندن
طاغنق یعنی پریشان دیمکدر بازآی کروکل یعنی رجوع ایله بحکم آن با حرف
سبب حکم بونك کبی یرلرده مستدرکدر تحسین کلام ایچون کلمش که حرف
بیان شد رفت معناسنه‌در اهرمن دیوه دیرلر اصلنده آهرمندر الف ممدوده ایله
ضرورت وزن ایچون قصر اولندی سروش فرشته معناسنه‌در* محصول بیت
* پریشان فکردن رجوع ایدوب مجموع اوله سن اول سببله که چون دیو کتدی
فرشته کلدی یعنی باطل وسوسه‌لی فکرلر کیدنجه خیرلو ومعقول فکرلر کاور
حاصلی رقیب باطل فکرنی ترك ایدوب جانان لطیف فکرنه مشغول اول
(بکویمت سخن خوش بیار باده ناب* که زاهد از بر ما رفت ومیفروش آمد*
سخن خوش اضافتی بیانیه که حرف رابط مقول قول ما بعدی مقول بکویمتدر
برما اضافتی لامیه‌در* محصول بیت* سکا کوزل سوز سویلیم باده ناب
کتور یعنی صافی باده کتورکه سکا برلطیف سوزدیه‌یم اول سوزبودرکه زاهد
بزم یانمزدن کتدی ومیفروش کلدی یعنی شر کتدی خیر کلدی وباطل کتدی
صواب کلدی حاصلی شر کتدی خیر کلدی (زخانقاه بمیخانه میرود حافظ*
مکر زمستی زهد وریا بهوش آمد* اکثر نسخه‌ده زهد وریا عطفله واقعدر
وبعضنده اضافتله ظاهر بودرکه اضافت تصرف کاتبدندر زیرا که اولورکه

یای نسبیله زهد ریایی دیرلر پس معلوم اولدیکه یاسز اضافت غلط اوله * محصول
بیت * خانقاهدن میخانه یه کیدر حافظ یعنی خانقاهی ترك ایدوب میخانه یه
توجه ایدر مکر زهد وریا سرخوشلغندن عقله کلدی یعنی زهد وریا کندوبی
مغرور ایلمش ایدی مکر اول غروردن فراغت ایلدیکه میخانه یه کیدر
وله ایضا (ابر آزاری برآمد باد نوروزی دمید * وجه می میخواهم ومطرب که
میکوید رسید * ابر آزاری اضافتی بیانیه آزار الف ضرورت وزن ایچوندر اصلنده
آزر ایدی یونانیجه مارت دید کاری ایدر که نوروز سلطانی بو آیك اون برنجی کوننده
اولور آخرنده یا حرف نسبتدر ونوروزی یا سیده بویله در دمید بونده اسدی
دیمکدر بعض نسخه ده وزید واقعدر بنه بو معنایه وجه دن بونده خرج مراد
در شراب بهاسی دیمکدر واو حرف عطف ومطرب میه معطوفدر که حرف رابط
صفت میکوید لك فاعلی مطربه راجع ضمیردر رسید مقول مطرب * محصول
بیت * مارت ماهنك بلودی قالقدی یعنی پیدا اولدی ونوروز یلی اسدی یعنی
اول بهار ایرشدی باده ومطرب خرجنی استرم انجلین مطرب که وجه می
ایرشدی دیه مطرب میه معطوف اولنجه معنا بویله اولور اما وجهه معطوف
اولنجه بویله اولور که وجه می استرم دخی مطرب استرم میکوید رسیددن مراد
حسن طلبدر لفظا آزاری ذال ایله یازنلر املادن غافللر ایمش (شاهدان در جلوه
ومن شرمسار کیسه ام * ای فلك این شرمساری تا بکی خواهم کشید *
شرمسارسار بونك کبی یرده مبالغه افاده ایدر رخسار کبی اوتانیجی دیمکدر
کیسه یه اضافتی لامیه در تقدیری شرمساری تهی شدن کیسه امدر تا انتهای
غایت ایچوندر * محصول بیت * محبوبلر جلوه ده بن ایسه بوش کیسه دن
اوتانیجیم یعنی خرجم اولمدیغندن اوتانورم زیرا فقر وافلاس ایله انلره تقرب ممکن
دکل پس ای فلك بو اوتانمغی نیچه یه دك چکیسرم بو بیتده ده حسن طلب
ملحوظدر (قحط جودست آب روی خود نمی باید فروخت * باده وکل از بهای
خرقه می باید خرید * قحط جود اضافتی لامیه در قحط قتلقدر سخا وکرم
قتلغیدر دیمك اولور * محصول بیت * سخا وکرم قتلغیدر یعنی دنیاده کریم
وسخی کمسه یوقدر که بر قطعه ویا بر غزل ویا بر قصیده سویلیوب صله
وجائزه سن امید ایلیه سن پس امدی اولور اولماز نادانه شعر سویلیوب کندی
یوزم صوینی صاتمق کرکمز یعنی آدینه شعر سویلیه سن واعتبار ایلمیه عرضکی
تلف ایلمکدر پس امدی باده وکلی خرقه بهاسندن صاتون آلمق کرك یعنی
خرقه یی صاتوب انك بهاسیله کل ومل المق کرك (غالبا خواهد کشود از دولتم
کاری که دوش * من همی کردم دعا وصبح صادق میدمید * غالبا بونك کبی

ازبحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

وردسروری
وشمعی

یرلرده کانه معناسنه در کاری یا حرف وحدت که حرف تعلیل دوش مصراع
ثانی به مرهوندر صبح صادق اضافتی بیانیه در میدمید بلورردی یعنی
طلوع ایدردی * محصول بیت * کانه بکا دولت جانبندن برایش آچلیسردر
زیرا دون کیجه بن دعا ایدردم وصبح صادق طلوع ایدردی یعنی بو علامتله
مرجودر که دولتدن بکا بر فتح باب اولیسردر زیرا بو زمانده اولان دعالر
مستجاب اولیجیدر نته کم سابقا بیان اولدی ایدی جائزدر که بونده دولته بر مضاف
تقدیر ایده رز یعنی از صاحب دولت دیمك اوله (بالبی وصد هزاران خنده آمد
کل بباغ * از کریمی کوییا در کوشه بویی شنید * باایله دیمکدر لبی یا حرف وحدت
کریمی یا حرف وحدت کوییا کانه معناسنه در کوشه یا حرف وحدت وهمزه
حرف توسل بویی یا حرف وحدت ویا تنکیر شنید بونده بو ییدمقامنده واقعدر
یعنی حاسهٔ شامه ده استعمال ایلمش مجازا زیرا کلی قولغه تشبیه ایلمك
مشهوردر * محصول بیت * بر دوداغله ویوز بیك خنده ایله کل باغه کلدی
لبدن مراد کناردر وخنده دن مراد آچلمسیدر یعنی کوله کوله باغه کلدی کانه
بر کوشه ده بر کریمدن کرم قوقوسن ایشتدی یعنی کوله کوله کلدیکی بر کریمدن
بوی کرم امید ایلدکیدر بوده حسن طلب قبیلندندر (دامنی در چاك شد در عالم
رندی چه باك * جامهٔ در نیکنامی نیز می باید درید * دامنی یا حرف وحدت عالم
رندی اضافتی بیانیه در جامهٔ یا حرف وحدت نیکنام وصف ترکیبی اقسامندندر
ایو آدلی معناسنه ویا حرف مصدردر نیز دخی دیمکدر درید بونده دریدن
معناسنه * محصول بیت * رندلك عالمنده برانك چاك اولدیسه غم دکل
دامندن مراد لباسدر ذکر جزؤ ارادهٔ کلدر مجاز مرسل طریقیله یعنی بر زمان
عمر رندلکده کچوب برایکی قفتان پاره لندیسه آدایلکنده ده یعنی
عاشقلقده ده بر زمان عمر کچروب بر قفتان پاره لمك کرکدر حاصلی بر زمان رندلك
وبر زمان عاشقلق ایلمك کرك (آن لطافت کز لب لعل تو من کفتم که کفت *
وان تطاول کز سر زلف تو من دیدم که دید * تطاول تفاعل بابندن مصدردر
اوزونلق معناسنه اما اکثرا اوزنلغنده مستعملدر * محصول بیت * اول
لطافتی که سنك لب لعلکدن بن سویلدم کیم سویلدی واول ظلمی که سنك
سر زلفکدن بن کوردم کیم کوردی (تیر عاشق کش ندانم بر دل حافظ که زد *
این قدر دانم که از شعر ترش خون میچکید * تیر عاشق کش اضافتی بیانیه در
عاشق کش وصف ترکیبیدر عاشق اولدریجی بر حرف صله که اسمدر کیم معناسنه
شعر ترش اضافتلری بیانیه ولامیه در میچکید فعل حکایت حال ماضی اما بونده
ماضی کندی مراد در طمله دی دیمکدر * محصول بیت * تیر عاشق کش یعنی

عاشق اولدریجی اوقی حافظك یورکنه کیم اوردی اما بوقدر بیلورمکه تروتازه
شعرندن قان طملردی خواجه شعرنی کمال لطافتله وصف ایلدی (عدل
سلطان کرنپرسد حال مظلومان عشق * کوشه کیرانرا ازآسایش طمع باید
برید * عدل سلطان اضافتی لامیه درحال مظلومان عشق اضافتی لامیه در
کوشه کیران الف ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون تقدیری
عشاق کوشه کیراندر آسایش اسم مصدردر آسایدندن دینکلنش معناسنه برید
بونده بریدن معناسنه در * محصول بیت * پادشاهك عدلی عشق مظلوملرینك
حالنی صورمزسه یعنی پادشاه عدالت ایدوب حاللرینی پرسش ایلمزسه کوشه کیر
ازبحر رمل
عاشقلره لازم وواجبدر آسایش وحضوردن طمعی کسمك وله ایضا (صوفی
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات
ارباده باندازه خورد نوشش باد * ورنه اندیشهٔ این کار فراموشش باد * باندازه
حدنجه ومقدارنجه دیمکدر یعنی حدنجه ومقدارنجه ایچرسه نوشش شین
ضمیر صوفی یه راجعدر * محصول بیت * صوفی اکر باده یی حدنجه ومقدارنجه
ایچرسه اکا نوش یعنی عسل وسکر اولسون والا یعنی حدنجه ومقدارنجه
ایچمیوب مست واوکارا اولورسه حاصلی سرخوش واوکارا اولنجه ایچرسه
بوایشك فکری یعنی باده ایچمك فکری فراموشی اولسون (وان که یك
جرعه می ازدست تواند دادن * دست باشاهد مقصود دراغوشش باد * وانکه
اکثر نسخ واوایله واقعدر پس بو بیت بیت سابقه معطوفدر اغوشش ضمیری
معنا جهتندن دسته مقیددر دستش تقدیرنده در دالك فتحیله دراغوش
قوجاقدر * محصول بیت * واول کسه که بر جرعه می الندن ویرمکه قادردر
یعنی مستحقنه احسان ایلمکه قادردر حاصلی اول کسه که احسان ایلر
وخلقدن احساننی دریغ ایلمزالی یعنی الی که انکله جرعهٔ می اعطا ایلر مقصود
محبوبنی قوجسون یعنی مرادی شاهدنی قوجسون حاصلی مرادی اکا ال
ویرسون خیرلی دعادر (پیر ما کفت خطا بر قلم صنع نرفت * آفرین بر نظر پاك
خطا پوشش باد * تحصیل زماننده شامده پیرم واستادم ملا حلیمی شروانی
صاحب قصائد عجیبه ومخترعات غریبه وملا محمد امین که حضرت مولانا
جامینك قزقرنداشی اوغلی ایدی وصاحب دیوان مولانا صبوحی بدخشی
بونلرك هر برینه بو بیتك معناسن صوردم بیوردیلرکه بو بیت عبد الرزاق یمنی
قصه سنه تلمیحدر واما ملا احمد قزوینی که حضرت سلطان سلیمان شامده
اکا بوزاقچه اوتوراق ایلمشیدی وشیخ حسین خوارزمی که هم شیخ وهم ملا وهم
شاعر ایدی وآمدده ملا مصلح الدین لاریکه هم ملا وهم شاعر ایدی انلرك
هر برینه سؤال ایلدم بیوردیلرکه حضرت خضرله موسا پیغمبر قصه سنه

تلمیحدرکه سورهٔ کهفده مسطور ومذکوردر ومولانا افضل الدین که امام
علی حضرتنك تربهٔ شریفنی مجاورلرندن ایدی بغداددهٔ اکا سؤال ایلدم
بیوردیکه بن بو بیتك معنای حقیقیسنه واصل دکلم اما جلال دوانی ملالق
قونیله بو بیتی شرح ایلمش اما چندان صفابخش دکل دیدی دعاکوی
خاکپالرینه مذکور تلمیحلری عرض ایلدم بر مقدار مراقبه بیوردی بعده
باشن قالدیروب ایکی تلمیحه بله مساغ واردر بو بیوردی وایکی تلمیحی بله بی نظیر
تأویل وتوجیه ایدوب دعاکویه زیاده التفات بیوروب خیر دعا ایلدی
ومادامکه امام علی ده مجاور ایدم مجلس شریفیله مشرف ایدم اول
بیوردیلرکه حضرت خضرله موسا تلمیحنده پیردن مراد خضر علیه
السلامدر وخواجه حضرت موسا مقامنده قائم اولوب بیوردر بزم پیرمز
یعنی صنع قلمی اوزره خطا جاری اولمدی یعنی بنم ایشلدیکم جمیعا قضا وقدر
دفترنده مکتوبدر وبنم ایشلدیکم جمیعا لوح محفوظده مکتوبه موافق
ومطابقدر زیرا بن بونی کندمدن ایلمدم بلکه الله امریله ایلدم وهر ایش که
الله امریله ایشلنه اول محض صوابدر محصول مصراع ثانی آفرین پیر خضرك
نظر خطاپوشنه یعنی خطایی انکار ایلدیکنه حاصلی قلم صنعك اوزرینه
خطا جاری اولمدی بیوردیغنه بونده خطا پوشلق خطایی انکار ایلمکدن
کنایتدر یعنی قلم صنع اوزره خطا جاری اولمدی دیمك التزاما خطا
پوشلقدر واما تلمیح ثانیده پیردن مراد شیخ صنعاندر وخواجه بعض مریدلری
جانبندن بیورر بزم پیرمز قلم صنع اوزرینه خطا واقع اولمدی دیدی زیرا بعض
مریدلر بکه قیصریه یه کندیله وارمشلر ایدی کوردیلر پیر بر کافرزاده یه عاشق
اولوب انکله شرب خمر ایلر دیدیلرکه ای پیر خطا ایلدك شریعته تخفیف ایدوب
مخالف ایشلر ایشلرسن دیدیکه قضا وقدر دفترنده بو ایشلر هب مکتوبدر
وهر نسنه که انده مکتوبدر اللهك امریله درپس قلم صنع که قضا وقدر قلمیدر
انك اوزرینه خطا وفساد جاری اولمدی ومصراع ثانینك محصولی تلمیح اول
کبیدر یعنی قلم قضا وقدر اوزرینه خطا جاری اولمدی دیمك التزاما خطا
پوشلقدر والعلم عند الله (شاه ترکان سخن مدعیان میشنود * شرمی از مظلمهٔ
خون سیاوشش باد * شاه ترکاندن مراد افراسیاب درخون سیاوش
قرینه سیله مدعیاندن بونده مراد حساد واعدادر شرمیده یا حرف تنکیردر
مظلمه لامك کسریله مصدردر محمدة وزنی اوزره ظلم معناسنه اما لامك فتحیله
ظلمله النان نسنه یه دیرلر سیاوش اعلام رجالدندر کیکاوس پادشاهك
اوغلیدر وکیکاوس مملکت توران پادشاهی ایدی توران جیحون ایرماغندن

برنسنه دیرلر ومذ کور کیکاوس غایتله زنباره پادشاه ایدی شویله دیرلر که
اوچیوز التمش خاتونی وار ایدیکه ییلده هر برینیله بر کره مجامعت ایدر ایمش
واوغلی سیاوش زیاده کوزللردن ایمش وبو خاتونلرك بریسی بوکا تعشق ایدوب
بوندن مواصله استر ایمش وبودخی امتناع اوزره اولور ایمش هرنقدر که اول
خاتون مکر وحیله ایدر هیچ برطریقله بوکا ظفر بوله مز حضرت یوسفه زلیخا
ایلدیکی کبی عاقبت بوکا برکه سکا برنسنه افترا ایدرمکه باباڭسنی قتل
ایلسون بوده ییلدیککدن قالمه سن بنم انامسن بن سکا بوایشی اشلم دیدی آخر
عورت باباسنه دیدیکه بکا کوجله زنا ایلدی بوده انکار ایلدی ودیدیکه بکا
بوقدر زماندر که طالبدر اما بن بونی اشلمدم واول پادشاه واتباعی آتش پرستلر
ایدی پس سیاوشه دیدیکه کورهٔ آتشه کیروب یانمزسك کرچکسن اولده کورهٔ
آتشه کیروب یانمدی پس باباسی سوزنی تصدیق ایلدی اما بوکا رعایت ایدوب
برانعام واحسان ایلمدی بوده کوکلنوب ایران پادشاهی افراسیابك یاننه
واردی بوده اڭا کالی رعایت ایدوب قزینی نکاح ایلدی پس سیاوشڭ
اول قزدن کیخسرو نام براوغلی طوغدی پس پادشاهڭ بوکه زیاده رعایت
وتعلقندن وزرا حسد ایلدیلر وبونی افراسیاب سلطنتکه قصدی واردر بوغمز
ایلدیلر اولده تأنی وتوقف ایتمزبونی برالتون لکن اوزرنده ذبح ایلدی واوغلی
کیخسروی پیران نام برخانڭ تربیه سنه ویردیلر صکره بیوبوب یکت
اولدقدنصکره افراسیابی یاصوب باشن کسدی ویرینه پادشاه اولدی
محصول بیت خواجه بوتلمیحی تمثیل طریقیله ایراد ایلمش زیرا سلطان
منصورکه سلاطین ایلخانیه نڭ بریسیدر اسد نام براوغلی وزرا اوارکان
سلطنت اغواسیله بی کناه قتل ایلدیکه خواجه نڭ زیاده احباسندن ایدی
پس بونده شاه ترکاندن مراد شاه منصوردر که نسل هلاکو دندر وسیاوشدن
قتل ایلدیکی اسد نام اوغلیدر پس امدی معنا سلطان منصور عدولر
وحسودلر سوزنی دکلیوب قبول ایلرا کاشرم اولسون اسدقانندن که بی کناه
دوکدی یعنی اول ظلمی که اڭا ناحق ایلدی پشیمان اولوب اندن اوتانسون
(چشمم از آینه داران خط وخالش کشت * لبم از بوسه ربایان برودوشش باد *
آینه دار وصف ترکیبیدر آینه طوتجی دیمکدر سابقا ذکر ایلدککه آینه دار
وآینه کردان اول کسه درکه الینه برآینه آلوب خلقه صونر پس بونده چشم
آینه دارلردن اولدی دیمکدر مراد یعنی کوزمدن کتمز بوسه ربایان الف
ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون تقدیری عاشقان بوسه
رباياندر بردن بونده سینه مراددر ودوش اوموزدر اما بونده کردن مراددر

محصول بیت کوزم جانانڭ خط وخالی آینه دارلرندن اولدی یعنی کوزم
اینه سندن کتمزلبمده سینه سی وکردنی بوسه ربالرندن اولسون حاصلی بوس
وکناری بکا میسر اولسون دیمکدر (کرچه از کبر سخن با من درویش نکفت *
جان فدای شکرین پستهٔ خاموشش باد * کبر تکبر معناسنه در فدای شکرین
اضافتی مصدرڭ مفعولنه اضافتیدر یا حرف نسبت ونون حرف تأکید
پستهٔ خاموش اضافتی بیانیه در پسته دن بونده حلب فستغی مراددرکه
دهانی اڭا تشبیه ایدرلر * محصول بیت * اکرچه جانان کبرندن بن درویشه
هیچ سوز سویلمدی جان آنڭ شکرلی پستهٔ خاموشنه فدا اولسون یعنی بکا عدم
التفاتندن هرکز کلام ایلمدی جان انڭ پستهٔ شکرین کبی خاموش دهاننه
فدا اولسون (نرکس مست نوازش کن مردم دارش * خون عاشق بقدح
کربخورد نوشش باد * مصراع اولڭ اضافتلری بیانیه در نوازش کن وصف
ترکیبیدر نوازش اسم مصدردر نوازیدندن اوخشیش وکن کنیدندن اسم فاعل
کننده دن مرخمدر مردم دارده وصف ترکیبیدر داریدندن مردم دار مردم
طوتجی یعنی رعایت ایدیجی دلدار کبی کوکل رعایت ایدیجی معناسنه بونده
مردم دار ایهام طریقیله واقع اولمش زیرا کوز صاحب مردمدر * محصول
بیت * اول جانانڭ نوازش ایدیجی مردم دار چشم مستی یعنی عشاقی
اوخشایوب رعایت ایدیجی نرکس مستی عاشق قانینی قدحله ایچرسه اڭا نوش
اولسون یعنی سکر وعسل اولسون حاصلی اڭا حلال اولسون دیمکدر
عاشقلری رعایت ایلدیکیچون اڭا قانلری نوش جان اولسون معناسنه
(بغلامی تو مشهور جهان شد حافظ * حلقهٔ بندکیٔ زلف تو در کوشش باد *
بغلامی تو با حرف سبب مشهوره متعلق واضافت لامیه مشهور جهان
اضافتیده لامیه در وشدڭ مقدم خبری وحافظ اسمی حلقهٔ بندکیٔ زلف
تو اضافتلری لامیه لردر معلوم اوله که عجملڭ دأبندندر قوللرینڭ قولاقلرینه
حلقه کچورملر انکیچون حلقهٔ بندکی دیدی یا حرف مصدردر * محصول
بیت * حافظ سنڭ قولڭ اولمق سببیله مشهور جهان اولدی پس امدی
سنڭ زلفڭه قول اولمق حلقه سی قولاغنده اولسون زلفڭه قول اولمق حکمی
کنایه طریقیله در زیرا انلرڭ یعنی اعجامڭ قوللری اکثری هندیلردر زیرا آق
جنسی انلرده آغربهالیدر زلفه خود شعرا هند واطلاق ایلمشلردر پس زلفڭه
قول اولمق حلقه سی بیوردیغی انکیچوندر حاصلی اول حلقه انلرده قول اولمق
نشانیدر وله ایضا (بکوی میکده یارب سحر چه مشغله بود * که جوش
شاهد وساقی وشمع ومشعله بود * بکوی میکده با حرف ظرف واضافت

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

لامیه دریارب عجبا معناسنه در مشغله آدم آوازنه وغوغا وفتنه واشوب
معناسنه کاورکه حرف بیان جوش قینامغك اسمیدر شاهد بونده محبوب
معناسنه درساقی شاهده معطوف وشمع ومشعله جوشه معطوف اولمق جائز
وشاهد وساقی یه اولمق جائز * محصول بیت * عجبا سحر میخانه ده نه غوغا
واراید یکه جوش شاهد وساقی وشمع ومشعله وارایدی یعنی خلق آوازی وبونلر
وارایدی (حدیث عشق که ازحرف وصوت مستغنیست * بناله دف ونی
درخروش وغلغله بود * خروش چوقرامه معناسنه اسمدر غلغله آوازه دیرلر *
محصول بیت * عشق سوزی که حرف وصوتدن مستغنیدر دف ونی ناله سیله
خروش وغلغله ده ایدی یعنی عشق که کوکل حالیدر وحرف وصوت ایله
تعبیر اولنمز سحر میخانه ده دف ونی ناله سیله غلغله وفریاد وفغانده ایدی
(مباحثی که دران حلقهٔ جنون میرفت * وورای مدرسه وقیل وقال مسئله بود *
مباحثی جمع مبحث که مصدر میمیدر بحث معناسنه ویا حرف تنکیرکه حرف رابط
صفت حلقهٔ جنوندن مراد مجلس میخانه در میرفت حکایت حال ماضیدر
واقع اولوردی دیمکدر وراء آردوا کاری معناسنه در * محصول بیت * شول
مبحثلرکه مجلس میخانه ده واقع اولوردی مدرسه دن وقیل وقال مسئله دن
اکاری ایدی یعنی مدرسه لرده سویلنور وقیل وقال مسئله یه داخل دکل ایدی
(دل ازکرشمهٔ ساقی بشکر بود ولی * زنامساعدیٔ بختم اندکی کله بود *
کرشمه ناز وشیوه وکوز وقاشله اشارتدر وساقی یه اضافتی مصدرك فاعلنه
اضافتیدر بشکر باحرف مصاحبت بوده متعلق ولی مصراع ثانی یه مرهوندر
مساعد بونده معاون معناسنه در ویا حرف مصدر بختمه اضافتی وبختك میمه
لامیه لردر اندکی یا بونك کبی یرلرده تصغیر معناسنه یقین برمعنا افاده ایدر
ازاجق دیمکدر کله کاف عجمینك کسریله شکایت معناسنه در * محصول
بیت * کوکل ساقینك کرشمه ونازندن شکرله ایدی یعنی شاکر وراضی ایدی
اما طالعمك عدم مساعده سندن ازاجق شکایتم وارایدی یعنی ساقینك
نظرندن کوکل کام راضی ایدی اما بختمك ناموافقتندن بنم برمقدار شکایتم
وارایدی (قیاس کردم وان چشم شوخ شعبده باز * هزار ساحر چون
سامریش درکله بود * قیاس کردن برنسنه یی اورانلمقدر واو حرف حال حرف
زائددن زائد سویلمش چشم شوخ شعبده باز اضافتلری بیانیه در شعبده
بازبونده حیله باز معناسنه در وبر رادقدر در تقدیری شعبده بازرا دیمکدر ردشمعی
ساحرك چون لفظنه اضافتی بیانیه در یعنی مشبهك ادات تشبیهه اضافتیدر
سامری مشبه به بونده ساحری سامر یازرب ومعناسنده سامری کبی بیك

سامری

سامردن عجب سامری الطبع ایمش سامریش شین ضمیر چشمه راجعدر
ومعنا جهتنده کله یه مقیددر کله اش تقدیرنده وکله لغتده سوری یه مثلا ردشمعی
قیون وکچی وغیری سوریلره دیرلر بعض نسخه ده تله دوشمشدر قوش
اولدقلری فق معناسنه مقصود طوزاقدر بونده کله کاف عجمینك فتحی وتخفیف
لامله درکاف عجمینك کسریله یازوب شکایت معناسنی اخذ ایلین کمسه یی
مواخذه کرك حاصلی بوبیتده اوج یرده سهو ایلمش واوی زائد طوتمش وساحری
سامر یازمش وکله یی فتح کافله کله ایلمش کسر کافله معناسی اولمقدن غیری ردشمعی
تکرار قافیه فسادیده مقرر * محصول بیت * قیاس ایلدم حال بوکه اول حیله باز
وحقه باز چشمك سامری کبی بیك ساحرانك سوریسنده ویا طوزاغنده ایدی
یعنی سامری کبی بیك مسحوری وارایدی منه سنده تله یه یغن معناسی
وبرن تله یی بیلمز ایمش (بکفتمش بلبم بوسهٔ حوالت کن * بخنده کفت کیت ردسروری
بامن این معامله بود * بکفتمش شین جانانه راجعدر بلبم میم معناجهتندن
حوالته مقیددر کیت قجن سنك دیمکدر * محصول بیت * جانانه دیدم
لبکه بنی بر بوسه یه حواله ایله یعنی لبکدن بر بوسه آلمغه بنی حواله ایله یاخود
لبکی بکا بر بوسه ویرمکه حواله ایله خنده ایله یعنی کولمه ایله دیدی سنك بنمله قجن
بومعامله لك اولدی یعنی بنمله بویله معامله ایلدیکك وارمیدرکه شمدی ایلیه سن
(زاخترم نظر سعد دررهست که دوش * میان ماه ورخ یارمن مقابله بود
* زاخترم میم معنا جهتندن رهه مقیددر دررهست تقدیرنده که حرف
تعلیل دوش دون کیجه مصراع ثانی یه مرهوندر میان ماه اضافتی لامیه در
واو حرف عطف رخ یارمن اضافتیده لامیه در مقابله اصطلاح منجمیندندر
ایکی یلدز مثلا آیله کنش بری برینك راست قارشوسنده اولسه لر بروجهله که
هر جانبلرنده فلکدن بشر برج واقع اوله اکا مقابله دیرلر پس تثلیث وتربیع
وتسدیسی بوکه قیاس ایله * محصول بیت * اختردن یعنی طالعدن یولمده
نظر سعد واردر یعنی طالعدن طریقمده سعادت وار زیرا دون کیجه ماهله بنم
یارمك رخی بیننده مقابله وارایدی یعنی آی جانانك یوزی کونشینه مقابل ایدی
پس سعادته دلیلدر زیرا ایکی کوکب سعد مقابله ایلسه دلیل سعادتدر (دهان
یارکه درمان درد حافظ داشت * فغان که وقت مروت چه تنك حوصله بود
* که حرف رابط صفت درمان علاج درده اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی
قبیلندندر رود دردك حافظه لامیه که حرف بیان وقت مروت اضافتی ظرفیت
افاده ایدر حوصله لغتده قوش قورسغنه دیرلرکه سائر حیواناتك معده سی
یرینه واقعدر ترکیده حوصله سی طاردر یعنی هیچ نسنه یه متحمل دکل دیمك

یرده بونده تنك حوصله كمال مروتسزلكدن عبارتدر ✻ محصول بيت ✻
يارك دهانى كه حافظك دردينه درمانه مالك ايدى يعنى انك دردينه آنده درمان
وار ايدى حيف كه مروت واحسان وقتنده نه عجب تنك حوصله ايدى يعنى
حافظك دردينه درمان ايلمكده زياده مضايقه كوستردى دهانه نسبت تنكلك
محلنده واقعدر وله ايضا (يكدو جامم در سحركه اتفاق افتاده بود ✻ وز لب
ساقى شرابم در مذاق افتاده بود ✻ جام ميمى معنا جهتندن سحركهه مقيددر
سحركهم تقديرنده وشرابم ميمى مذاقه مقيددر مذاق اغزده لذت الاجق يره
ديرلر كنايه لريازيشى اوزره دلدر امابونك كبى يرلرده آغز مراددر ✻ محصول
بيت ✻ بكا سحر وقتنده اتفاق برايكى قدح واقع اولدى دخى ساقى لبندن مذاقمه
شراب دوشمش ايدى يعنى ساقينك لبى شوقيله سحر وقتنده باده ايچدم ايدى
(از سر مستى دكر با شاهد عهد شباب ✻ رجعتى ميخواستم ليكن طلاق
افتاده بود ✻ مستى يا حرف مصدردر شاهد عهد شباب اضافتى بيانيه در
شاهد محبوب عهد زمان شباب يكتلك رجعت رانك فتحى وكسريله لغتدر
اما فتح افصحدر دونمك معناسنه ويا حرف تنكير حرف وحدت دين وحدتله
تنكير معناسنى تشخيص ايلمزايمش طلاقدن مضاف اليه محذوفدر طلاق بائن
وياطلاق ثلاث تقديرنده ✻ محصول بيت ✻ مستلك جهتندن يعنى
سرخوشلق اوجندن ينه جوانلق زمانى محبوبنه رجعت ايلمك ديلدم
اما طلاق بائن وياطلاق ثلاث واقع اولمشيدى يعنى سرخوشلق ايله جوانلق
زمانمى مراد ايدندم اما بوطلب وبو مراد امر محالدر زيرا اليك قبضه سندن
چقان اوقك رجوعنى ديلمك كبيدر (نقش ميبستم كه كيرم كوشه زان چشم
مست ✻ طاقت صبر از خم ابروش طاق افتاده بود ✻ نقشدن مراد تصوردر
كوشه يا حرف وحدت زان ادات تعليلدر طاقت قدرت وقوت ووسعت
معناسنه در طاق تك معناسنه در برقات معناسنه يعنى زبون ✻ محصول
بيت ✻ تصور باغلردمكه اول چشم مستك جور وجفاسندن اوتورى بر كوشه
طوتم يعنى اختيار ايدم اما صبرمك قوتى ووسعتى انك خم ابروسندن يكا يعنى
زبون دوشمش ايدى يعنى خم ابروسى ميلى بر كوشه اختيار ايلمكه مانع اولدى
(اى معبر مژده فرما كه دوشم آفتاب ✻ در شكر خواب صبوحى هم وثاق
افتاده بود ✻ دوشم ميمى معنا جهتنده وثاقه مقيددر ✻ محصول بيت ✻
اى معبر دوشمى تعبير ايچون بر مژده بيوراد ايده يم زيرا دون كيجه افتاب
صباح وقتنك طتلو اويقوسنده حجره دشم واوداشم واقع اولمشيدى يعنى
دوشده كونش بنمله همخانه اولمشيدى پس بو دوش دلالت ايدركه جانانه وصال

ازبحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

ردنمى

واقع

واقع اولورامدى مشتولق ايسته بندن ادا ايده يم كه خيرلى دوشدر (در مقامات
طريقت هر كجا كرديم سير ✻ عافيت را با نظربازى فراق افتاده بود ✻ عافيت
پرهيزكارلق نظربازى محبوب دوستلق ✻ محصول بيت ✻ طريقت
مقاماتنده هر نه يرده كه سير ايلدك ايسه عافيتله نظربازلغك افتراقى واقع
اولمشيدى يعنى عشقله زهد وتقوى مفرقلردر حاصلى پرهيزله محبوب دوستلق
بر يرده جمع اولمز (ساقيا جام دمادم ده كه در سير طريق ✻ هر كه عاشق وش نيامد
در نفاق افتاده بود ✻ دمادم پيايى ديمكدر عاشق وش عاشق كبى يعنى عاشقانه
✻ محصول بيت ✻ اى ساقى بكا جام پياپى وير يعنى متصل باده وير زيرا سير وسلوك
طريق عشقده هر كسه كه عاشقانه كلمدى يعنى عاشق اولمدى نفاقه دوشمشدر
حاصلى بر جانانه كوكل ويرمين منافقدر (حافظ آن ساعت كه اين نظم پريشان
مينوشت ✻ طائر فكرش بدام اشتياق افتاده بود ✻ نظم پريشان اضافتى
بيانيه در طائر فكرش اضافتى بيانيه ولاميه در بدام اشتياق با حرف صله دام
اشتياق اضافتى بيانيه در ✻ محصول بيت ✻ حافظ اول ساعتكه بو نظم
پريشانى يازاردى يعنى بو غزلى كتابت ايدردى طائر فكرى دام اشتياقه دوشمش
ايدى يعنى فكرى اشتياق جانان طوزاغنه دوشمش ايدى حاصلى عاشق مشتاق
ايدى وله ايضا (اكر آن طائر قدسى ز درم باز آيد ✻ عمر بكذشته به پيرانه سرم
باز آيد ✻ طائر قدسى اصطلاحده جبرائيلدر اما لغتده قدسه منسوب طائر
ديمكدر يعنى مرغ پاك كه جانادن كنايتدر زدرم ميم معنا جهتنده آيده مقيددر
ضمير منصوب متصل معناسنه عمر بكذشته اضافتى بيانيه در پيرانه سرم ميمى ده
ميم سابق كبيدر ✻ محصول بيت ✻ اكر اول طائر قدسى كبى پاك جانان
بكا قپودن ايچرو كلورسه كچمش عمر پيرلك وقتنده عودت ايدوب كيرو كلور
بو غزلى خواجه جانانى سفرده ايكن بيورمشدر يعنى جانان سفردن قدوم
ايدوب بكا قپودن ايچرو كلورسه همان عمر كذشته نك قپودن ايچرو كلمسيدر
(دارم اميد بدين اشك چو باران كه دكر ✻ برق دولت كه برفت از نظرم باز آيد ✻
اشك چو باران اضافتى بيانيه كه حرف بيان دكر مصراع ثانى يه مرهوندرينه
ديمكدر برق دولت اضافتيده بيانيه در كه حرف رابط صفت باز بونده كيرو
معناسنه در ✻ محصول بيت ✻ اميدم واردركه بو باران كبى اشك سببيله ينه
دولت شمشكى كه نظرمدن كتدى كيرو كله يعنى بو كثرت كريه انى كيرو كتوره
(انكه تاج سر من خاك كف پايش بود ✻ پادشاهى بكنم كر بسرم باز آيد ✻ تاج
سر من اضافتى لاميه لردر خاك كف پايش اضافتلرى ده لاميه لردر بسرم باسى
حرف صله ✻ محصول بيت ✻ اول كه بنم باشمك تاجى انك اياغى طبانك طپراغيدر

ازبحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

پادشاهلق ایدرم اکر اول تاج باشمه کاورسه یعنی اول جانان که ایاغنڭ طپراغی
باشم تاجی ایدی پادشاه عالم اولورم ایاغی طپراغی باشمه کاورسه ویا کندی
بکا کاورسه ویا باشم اوزرینه کاورسه (کرنثار قدم یار کرامی نکنم * جوهر جان
بچه کار دکرم باز آید * نثار قدم یار کرامی اضافتلری لامیه وبیانیه در کرامی کاف
عجمینڭ کسری وضمیله عزیز دیمکدر جوهر جان اضافتی بیانیه در کارد کرم
اضافتیده بویله در * محصول بیت * یارعزیزڭ قدمنه نثار ایلمزسم جان
جوهری دخی بنم نه ایشمه کلور یعنی جوهر جان یارعزیزڭ پاینه نثار ایلمك
ایچوندر بوخسه نیه یارردی (خواهم اندر عقبش رفت ویاران عزیز *
شخصم ار باز نیاید خبرم باز آید * عقب عینڭ فتحی وقافڭ کسریله
لغتده اوکچه یه دیرلر اما بونڭ کبی یرلرده آرد معناسنه در رفت بونده مصدر
معناسنه در واو حرف عطف یاخود حرف حال یاران یاحرف صله مصراع
اتیده نیایده متعلقدر * محصول بیت * جانانڭ آردنجه کتمك استرم حال بوکه
یاران عزیزم اکر شخصم کیرو کلمزسه خبرم کیرو کلور ویا خبرم کیرو کله یعنی
آردنجه کتدیکمدنصکره بن کیرو کلمزسم خبرم کیرو کلور مصراع اولده واوی
ترك ایدوب یارانی رفته تعلیق ایدنلر بیانه کتمشلر (مانعش غلغل چنکست ودسروری
وشکر خواب صبوح * ورنه کر بشنود آه سحرم باز آید * غلغل چنڭ اضافتی وشعی
لامیه در بونده غلغلدن مراد آوازدر وصبوحدن صباح مراددر * محصول
بیت * اول جانانه مانع اولان چنڭ آوازیدر وصباح وقتنڭ طتلو اویقوسیدر
یوخسه بنم آه سحرمی ایشتسه البته کاوردی یعنی بنم آه سحرمی بوایکی نسنه در
ایشتدرمین یوخسه ایشتسه بی اختیار کاوردی (کوس نو دولتی از بام سعادت
بزنم * کر ببینم که مه نوسفرم باز آید * کوس نو دولتی اضافتی لامیه در ویا حرف
مصدر معلوم اوله که عجم پادشاهلری برکسیه برمنصب ویرسه لر پادشاهڭ
مهترلری اونڭ طامی اوزرینه چقوب کوس چلارلر ومدة قپوسنده طاول
وصورنای چالدقلری کبی بوده معلوم اوله که اولرینڭ اوستی مسطحدر
یعنی دوزدر نو دولت یکی دولته ایریشن کمسیه دیرلر بام سعادت اضافتی
بیانیه در که حرف بیان نوسفر تازه سفره کتمش کمسیه دیرلر * محصول بیت *
یکی دولتلیلك کوسنی سعادت طامندن چلارم یعنی زیاده مسرور اولورم
اکر کوررم که بنم یکی سفره کتمش ماهم کیرو سفردن کله یعنی بنم تازه سفره کتمش
ماهم کوررمکه سفردن کلمش اوله کمال سرورله مسرور اولورم (آرزومند رخ
شاه چو ماهم حافظ * همتی تا بسلامت ز درم باز آید * منادادات نسبتدر
آرزومند رخ شاه چو ماه اضافتلری لامیه لردر وبیانیه حافظ منادی همتی

یاحرف وحدت ویا تنکیر تقدیری همتی کن تا حرف تعلیل بسلامت باحرف
مصاحبت * محصول بیت * ماه کبی شاهڭ رخی آرزومندیم ای حافظ همت
ایله تاکم سلامتله قپومدن ایچری کله بیت سحر حلال طریقی اوزره واقعدر
وله ایضا (ستارهٔ بدرخشید وماه مجلس شد * دل رمیدهٔ ما را رفیق ومونس ازبحر مجتث
شد * ستارهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل بدرخشید باحرف تأکید مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
دالده فتحه وکسره جائزدر دل رمیدهٔ ما اضافتلری بیانیه ولامیه در * محصول
بیت * برستاره یلدرادی وماه مجلس اولدی یعنی برمحبوب پیدا اولوب
مجلسمزه کلوب ماه مجلسمز اولدی بزم محبوبلردن اورکمش کوکلمزه رفیق
ومونس اولدی یعنی بزمله انس طوتوب بزه یار اولدی (نکار من که بمکتب نرفت
وخط ننوشت * بغمزه مسئله آموز صد مدرس شد * مسئله آموز وصف
ترکیبیدر صده اضافتی اسم فاعلڭ مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت *
بنم نکارم که مکتبه وارمدی وخط یازمدی غمزه ایله یوز مدرسه مسئله اوکردیجی
اولدی یعنی ذکاوقابلیتی برمرتبه ده در که امی ایکن علمایه مسائل علم اوکردر
(طرب سرای محبت کنون شود معمور * که طاق ابروی یار منش مهندس شد *
طرب سرای ترکیب مزجی شادلق سرایی دیمکدر محبته اضافتی لامیه در که
حرف تعلیل طاق ابروی یار منش اضافتلری بیانیه ولامیه در طاق کمر مهندس
دحرج بابندن اسم فاعلدر علم هندسه بیلن کمسیه دیرلر * محصول بیت * محبت
طربخانه سی شمدی معمور اولور که بنم یارمڭ طاق ابروسی اکا مهندس
ومعمار اولدی یعنی بنم جانانم محبت طربخانه سنی معمور ایدر زیرا طاق
ابروسی طربخانه نڭ مهندس ومعماری اولدی یعنی جانانڭ چشم وابروسی
طرب وسروره باعث اولدی (کرشمهٔ تو شرابی بعاشقان پیمود * که علم بیخبر
افتاد وعقل بی حس شد * کرشمهٔ تو اضافتی لامیه در شرابی یا حرف وحدت
بعاشقان باحرف صله پیمود لغتده اولچدی معناسنه در اما مراد ایچردی
دیمکدر که حرف رابط صفت علمدن وحسدن مضاف الیه محذوفدر تقدیری
علم عاشقان وحس عاشقان دیمکدر * محصول بیت * جانانه خطاب ایدوب
بیورر که سنڭ ناز وشیوه ڭ عاشقلره برشراب ایچردی که عاشقلرڭ علمی جهل
اولدی وعقللری احساسدن قالدی یعنی عشاقی مست لا یعقل ایلدڭ حاصلی
شراب عشقکله مست لا یعقل اولدیلر (لب از ترشح می پاك کن زبهر خدا * که
خاطرم بهزاران کنه موسوس شد * ترشح تفعل بابندن مصدردر برنسنه صزمق
صو صزمق وغیری نسنه میه اضافتی لامیه در که حرف تعلیل موسوس اسم
فاعلدر دحرج بابندن وسوسه صاحبی دیمکدر * محصول بیت * لبکی باده

ترشحندن پاك ایله الله ایچون زیرا خاطرم بیك كناهله وسوسه صاحبی اولدی
یعنی عجب باده یی نه جنس آدمله نوش ایلدی دیو خاطرم وسوسه یه دوشدی
خواجه كنایتله ترشح میدن لبك حمرتنی مراد ایدینور (بصدر مصطبه ام
میننشاندا كنون دوست * كدای شهر نكه كن كه میرمجلس شد * بصدر
باحرف ظرف مصطبه صفه غربامی حرف تأكید نشاند فعل مضارع مفرد
غائب نصب ایلر دیمكدر دوست فاعلی * محصول بیت * شمدی بنی مصطبه
صدرنه نصب ایلر دوست یعنی بنی غربا مجلسنك صدرنه كچورر شهر كداسنه
نظر ایله كیم میرمجلس اولدی حاصلی غربا مجلسنك صدرنده اوتورمق میرمجلس
غربا اولمقدر (ببوی اودل بیمار عاشقان چو صبا * فدای عارض نسرین
وچشم نركس شد * ببوی باحرف سبب بوی لفظ مشتركدر امیدله قوقو
اورتاسنده بونده ایهام طریقیله ذكر اولنمش دل بیمار عاشقان اضافتلری بیانیه
ولامیه در چو ادات تشبیه چو صبا مصراع ثانی یه مرهوندر فدای عارض
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر وعارضك نسرینه بیانیه چشم نركسده
بویله در * محصول بیت * جانانك قوقوسی سببیله ویا امیدیله عاشقلرك بیمار
كوكلی صبا كبی عارض نسرینه وچشم نركسه فدا اولدی یعنی نسرین
عارض جانانه ونركس چشمنه مشابه اولدیغیچون عشاقك دل بیماری صبا
كبی بونلره فدا اولدی حاصلی صبا بونلرك خدمتكاری وخاكساری اولوب
یوللرینه فدا اولدیغی كبی دل بیمار عاشقانده بویله در (زراه میكده یاران عنان
بكردانید * چرا كه حافظ ازین راه رفت ومفلس شد * عنان بكردانید یعنی
اعراض ایلك دیمكدر چرا ادات تعلیل كه حرف بیان * محصول بیت *
ای یاران میكده یولندن اعراض ایلك یعنی میخانه یه وارمك زیرا كه حافظ
بو یولدن كتدی ومفلس اولدی یعنی وارلغنی هپ باده یه ویردی (خیال آب
خضر بست وجام كیخسرو * بجرعه نوشی سلطان ابو الفوارس شد * بستك
فاعلی حافظدر واو حرف عطف جام كیخسرو جام جمدر كه كیخسرو الینه
كیردی ایدی بجرعه نوشی با حرف صله ویای اول حرف مصدر وثانی اضافت
ایچون كلمش جرعه نوش وصف تركیبیدر جرعه ایچجی معناسنه سلطانه
اضافتی لامیه در ابو الفوارس شاه شجاعك كنیتیدر كه سابقا ذكر اولندی ایدیكه
بر عیاش واهل ذوق وباده نوش پادشاه ایدی * محصول بیت * حافظ
خضرك آبی وكیخسروك جامی خیالن بغلدی وسلطان ابو الفوارس جرعه
نوشلغنه كتدی یعنی انك مجلسنده باده آب بقادر وقدحی جام جمدر پس حافظ
اورایه وارمقدن مراد بونلره وصولدر (چو زر عزیز وجودست شعر من آری *

قبول دولتیان كیمیای این مس شد * عزیز وجود نادر معناسنده مستعملدر
آری مصراع ثانی یه مرهوندر قبول دولتیان اضافتی مصدرك فاعلنه
اضافتیدر ومبتدادر ومابعدی خبری مس باقردر * محصول بیت * بنم شعرم
زر كبی عزیز وجوددر یعنی مقبول ومرغوبدر بلی دولتلیلرك قبولی یعنی
مقبولی اولمق بو باقرك كیمیاسی اولدی حاصلی ارباب دولت بنم شعرم پسند
ایدوب مقبول طوتقلری باقر كبی شعرمه اكسیر اولوب مرغوب اولدی
وله ایضا (آن كیست كز روی كرم با من وفاداری كند * برجای بدكاری چو من
یكدم نكوكاری كند * روی بونده جهت معناسنه در كرمه اضافتی لامیه در
با من باحرف صله وفاداری یا حرف مصدر جای مقحمدر ضرورت وزن ایچون
بدكار قیاس بودر كه بونده كار كاف عجمیله اوله ستمكار وجفاكار كبی بدجی
معناسنه یرامزجی دیمكدر زیرا وصف تركیبی اولیجق كارایش معناسنه اولمز
بلكه كاریدندن مشتق اولور كه اكین اكمك معناسنه در نته كه كشت وكار دیرلر
بیت * بكشت وكار جهان دل منه كه آخر كار * زكشت مات شود شاه عرصه
شطرنج ویا حرف وحدت حرف مصدر طوتان تفرد ایلمش نكوكارده ده كار كاف
عجمیله اولمق قیاسدر ایلك معناسنه قافیه ده واقع اولان یالر حروف مصدردر
الا بو بیتده حرف نسبتدر * محصول بیت * اول كیمدر كه كرم جهتندن بكا
وفادارلق یعنی بكا كرم واحسان ایلیه بنم كبی بر بدكاره بر نفس وبر ساعت ایلك
ایلیه حاصلی ایلكعیلك ایلیه (اول بیانك چنك ونی آرد بدل پیغام وی * وانكه
بیك پیمانه می با من وفاداری كند * بو غزلك مطلعندن غیری ابیاتی هپ مسمط
واقع اولمش مسمط اولدر كه بر بیتی اوچ فقره ویا زیاده ایلیه لر بر قافیه اوزرینه
صكره اصل قافیه یی ایراد ایلیه لر آردك فاعلی بیت سابقده كی اولان كمسه در
بدلدن مضاف الیه محذوفدر تقدیری بدلم درود وی ضمیری جانانه راجعدر
وانكه واو حرف عطفدر * محصول بیت * اول چنك ونی آوازیله كوكله جانان
خبرین كتوره آندن صكره بر پیمانه باده ایله بكا وفادارلق ایلیه یعنی استفهام
طریقیله بیورر كه بو حاللری كیمدر ایلین (دلبر كه جان فرسود ازو كام دلم نكشود ازو
* نومید نتوان بود ازو باشد كه دلداری كند * كه حرف رابط صفت فرسود فعل
ماضی مفرد غائب آشندی دیمكدر اما بونك كبی یرلرده الم واضطرابدن كنایتدر
نتوان بود بودن معناسنه در * محصول بیت * دلبر كه جان اندن مضطرب
اولدی كوكلم مرادی اندن آچلمدی یعنی كشایش بولمدی اندن ناامید
ومأیوس اولمق اولمز اوله كه دلدارلق ایلیه یعنی كوكلمزی اله كتوره وخاطرمزی
تسلی ایلیه (كفتم كره نكشوده ام زان طره تا من بوده ام * كفتا منش فرموده ام

از بحر رجز:
مستفعلن مستفعلن
مستفعلن مستفعلن

تا باتو طراری کند * طرار لغتده یان کسیجی یه دیرلر زلفه طرار دیدیکی کسلوب
قرقلدیغیچوندر * محصول بیت * دیدم که طرۀ جاناندن بن بن اوله لی دوکم
چوزمدم یعنی طرۀ جاناندن بنم برمشکلم اچلوب بکا فتح باب اولمدی جانان
دیدیکه بن اکا بیورمشم تا سکا طرارلق وجفا کارلق ایلیه حاصلی زلفمه
بن تعلیم ایلدمکه سکا طرارلق وجوارلق ایلیه (پشمینه پوش تندخو از عشق
نشنیدست بو * از مستیش رمزی بکو تا ترک هشیاری کند * پشمینه پوش
وصف ترکیبیدر یوکدن اثواب کین کسه عباکبی مستیش یاسی حرف مصدردر
رمزی یاسی حرف وحدت * محصول بیت * کسکین وپاوز خویلی پشمینه پوش
عشقدن قوقو ایشتمه مشدر یعنی عشقدن خبردار دکل مستلکدن
اکا بر رمز سویله یعنی عشق مستلکندن آنی اکاه ایله تاکم آیقلغی ترک ایلیه
حاصلی عشق مستانه سی اولوب زهد هشیارلغنی ترک ایلیه (چون من کدای
بی نشان مشکل بود یاری چنان * سلطان کجا عیش نهان بارند بازاری کند
* بی نشان تقدیری بی نشان ادر را ضرورت وزن ورعایت تسمیط ایچون
حذف اولندی یاری یا حرف وحدت عیش نهان اضافتی بیانیه در بازاری
یا حرف نسبت * محصول بیت * بنم کبی کدای بی نشانک آنجلین یعنی جانان کبی
بر یاری اولمق مشکلدر یعنی ممکن دکل مصراع ثانی بی ارسال مثل حکمنده
اجرا ایدوب بیورر پادشاه کیزلی ذوق وصفایی بازاره منسوب رندله قنده ایدر
یعنی جانان پادشاهدر بن ایسه رند بازاریم هرکز اول بکا یار اولمق ممکنمیدر
(زان طرۀ پرپیچ وخم سهلست اکر بینم ستم * از بند وزنجیرش چه غم هر کسکه
عیاری کند * طره الف قافیه سنده مفصل ذکر اولنمشدر پیچ وخم عطف
تفسیری قبیلندندر سهل قولای دیمکدر اما جزوی دیجک یرده استعمال اولنور
عیار لغتده چوق حرکت ایدن کشی یه دیرلر اما استعمالده کیجه کزن کسیه دیرلر
اوغریلر کبی * محصول بیت * اول پرپیچ وخم طره سندن جور وستم کورسم
سهلدر یعنی جزوی ایشدر نسنه لازم کلمز زیرا بند وزنجیردن نه غم اول کسیه که
عیارلق طریقنه داخل اولور یعنی اول کسه حبس وزنجیردن غم چکمز پرپیچ
وخم موجینی زنجیره تشبیه مشهوردر (شد لشکر غم بیعدد از بخت
میخواهم مدد * تا فخر دین عبد الصمد باشد که غمخواری کند * تا حرف تعلیل
فخر دین وعبد الصمد ایکسیده بر صاحب دولتک اقبلریدر که حرف بیان غمخوار
وصف ترکیبیدر غم ییجی یعنی تدارک ایدوب قایرجی دیمکدر * محصول بیت *
غم لشکری حدسز وحسابسز اولدی طالعدن مدد دیلرم فخر دین عبد الصمد
اوله که غم ییوب بنی قایره یعنی حالمه نظر ایدوب بنی تدارک ایلیه ارباب دولتک

برندن حسن طلب بیورر (با چشم پرنیرنک او حافظ مکن آهنک او * کان طرۀ
شبرنک او بسیار مکاری کند * نیرنک نونک کسریله حیله دیمکدر آهنک قصد
شبرنک کیجه رنکلی یعنی سیاه مکار مبالغه ایله اسم فاعلدر الدایجی معناسنه
* محصول بیت * جانانک حیله سی چوق چشمیله ای حافظ اکا قصد ایلمه یعنی
جانانک وصالنه طمع ایلمه زیرا انک طرۀ شبرنکی چوق مکارلق وحیله بازلق
ایلر یعنی حیله وافسونی چوقدر سکا وصوله مانع اولور وله ایضا (اکر زبادۀ
از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
مشکین دلم کشد شاید * که بوی خیر ز زهد وریا نمی آید * مشکین یا حرف نسبت
ونون حرف تأکید کشد بونده معنای مفعولیت افاده ایدر چکلورد یمکدر
چکردیلر معنای بیته واصل اولمامشلر که حرف تعلیل بوی خیر اضافتی بیانیه
* محصول بیت * اکر بنم کوکلم ممسک شرابه چکلور مائل اولورسه لایقدر
ردسروری
وشمعی
ممسک شراب مسکت اوزومندن حاصل اولاندر زیرا زهد وریادن بوی خیر کلمز
یعنی خیر کلمز دیمکدر (جهانیان همه کر منع من کنند از عشق * من آن کنم که
خداوند کار فرماید * جهانیان یا حرف نسبت والف ونون ادات جمع جهانه
منسوب اولان خلق دیمکدر منع من اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتیدر که
حرف بیان کنم خداوند کار وخداوند صاحب ومالک معناسنه درافندی
دیمکدر * محصول بیت * جمیعا جهان خلقی بنی عشقدن منع ایدرلرسه ممنوع
اولمم بلکه بن اول نسنه یی ایلرمکه افندم بکا بیورر حاصلی بن جانانک فرمانبر
وفرمانپذیریم خلقک دکلم پس امدی جانانک بیوروغنی طوترم غیرینک طوتمم
(طمع ز فیض کرامت مبر که خلق کریم * کنه ببخشد وبر عاشقان ببخشاید *
فیض کرامت اضافتی مصدرک فاعلنه اضافتیدر فیض صویک آقسینه دیرلر
اما بونک کبی یرلرده ورود واتیان معناسنه در کلمک دیمکدر کرامت مصدردر
ایلک معناسنه مبر فعل نهی مفرد مخاطب کسمه دیمکدر خلق کریم اضافتی
لامیه در تقدیری خلق ذات کریمدر کنه ببخشدک مقدم مفعولیدر وفاعلی
تحتنده خلق ذاته راجع ضمیردر ببخشایدک فاعلی تحتنده مستتر ضمیردر که
خلق ذاته راجعدر * محصول بیت * جانانک ایلکی وکرامتی کلمکدن
طمعی کسمه ای عاشق صادق زیرا ذات کریمک خلقی کناهی باغشلر وعاشقلره
مرحمت ایلر یعنی عاشقلری اسیرکر مراد ذات کریمدن ذات جاناندر وخلقه
اسناد مضافه اسناد درمجازا (مقیم حلقۀ ذکرست دل بدان امید * که حلقۀ
ز سر زلف یار بکشاید * مقیمک حلقه یه اضافتی فی معناسنه در وحلقه نکذکره
لامیه دل فاعل مقیمدر امید تشدید ضرورت وزن ایچوندر که حرف تعلیل حلقۀ
یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل سر زلف یار اضافتلری لامیه لردر بکشاید

فعل مضارع مفرد غائب فاعلی تحتنده دله راجع ضمیردر ومفعول صریحی حلقه وغیر صریحی زسر * محصول بیت * کوکل حلقهٔ ذکر دمقیم وثابتدر اول امید ایله که سر زلف یاردن بر حلقه فتح ایلیه یعنی حلقهٔ ذکره ملازمت ایلدیکی اول امید ایله درکه سر زلف یاردن بر حلقه فتح ایده وبوی زلف جانانی تحصیل ایلیه (ترا که حسن خداداده است وحجلهٔ بخت * چه حاجتست که مشاطه‌ات بیاراید * ترا اداة تخصیص سنک دیمکدر که حرف بیان ویارابط صفت حسن خداداد اضافتی بیانیه در حسن خداداد حسن ذاتیدر که اسباب خارجیه دن مکتسب اولمیه حجلهٔ بخت اضافتی بیانیه درکه حرف بیان مشاطه سابقا مفصل بیان اولمشدر دوزکونجی خاتون دیمکدر بیاراید با حرف تأکید آراید فعل مضارع مفرد غائب بزه یه یعنی زینت ایلیه * محصول بیت * سنک که حسن خداداد ک وحجلهٔ طالعک وار یعنی ابو طالعک وار نه حاجت که سنی مشاطه بزه یه حاصلی سنی خدا کوزل یرادوب واسباب ذاتیله مزین ایلمشدر پس مشاطه زینتنه احتیاجک یوق حجله‌یی طالعه اضافت اول اعتبارله درکه عادتا حجله مزین اولور پس کانه که آرایش بخت دیمش اولور مصراع اولک معناسنده سکا که الله ویردیکی حسن واردر بن فاعلیت ومفعولیت معنالرینی فرق ایلمزایمش (چمن خوشست وهوا دلکشست ومی بیغش * کنون بجز دل خوش هیچ در نمی باید * دلکش وصف ترکیبیدر کشیدندن کوکل چکیجی یعنی کوکل جذب ایدیجی بیغش صافی کنون شمدی اکنوندن مخففدر دل خوش اضافتی بیانیه در نمی باید در حرف تأکید نمی باید فعل نفی استقبال کرکمز دیمکدر * محصول بیت * چمن خوشدر هوا دلکشدر می ده صافیدر شمدی کوکل خوشلغندن غیری هیچ نسنه کرکمز یعنی اسباب عیش وعشرت هب مهیا همان صفای خاطر کرک (جمیله ایست عروس جهان ولی هشدار * که این مخدره در عقد کس نمی آید * عروس سابقا ذکر اولدی کردک اولمزدن اول اره وعورته شاملدر جهانه اضافتی بیانیه در هشدار ده هش هوشدن مخففدر اوص معناسنه دار فعل امر مفرد مخاطب داریدندن طوتمق معناسنه اوصلی اول دیجک یرده استعمال ایدرلر که حرف تعلیل مخدره اسم مفعولدر تفعیل بابندن خدردن مشتقدر که معناسی پرده در پس مخدره شول خاتونه دیرلر که پرده دن طشره چقوب خلقه کورنمیه در حرف ظرف ویا حرف صله عقد لغتده بغلمقدر باغه ده دیرلر کسه اضافتی لامیه در تقدیری عقد نکاح کسدر نمی آید کلمز دیمکدر بعض نسخه‌ده نمی باید واقعدر پس در ظرفیت معناسنی افاده ایلمک ضروریدر * محصول بیت * جهان عروسی بر جمیله در یعنی بر کوزلدر

اما

اما اوصلی اول وعقلک باشکه دیوشر که بو جهان مخدره‌سی کمسه نک عقد نکاحنه کلمز یعنی کمسه نک منکوحه‌سی اولمز وکمسه نک تصرفنه کیرمز یاخود کمسه نک عقد نکاحنده ثابت وقائم اولمز زیرا بو عجوزه بیک کمسنه نک کانیدر (نخواهد این چمن از سرو ولاله خالی ماند * یکی همی رود ودیکری همی آید * نخواهد معناجهتنده مانده مقید در این چمن دنیا تقدیرنده در * محصول بیت * بو دنیا چمنی سرو ولاله دن خالی قالمیسر در بریسی کیدر وبریسی یرینه کلور یعنی دنیا مستقر متجدد الامثالدر که هرنه کیدر سه دنیادن یرینه برانک کبی کلور اکر حیوان اکر انسان واکر نبات (ز دل گدایی اخلاق ما مپرس وببین * که هرچه هست در آیینه روی بنماید * گدایی اخلاق ما اضافتلری لامیه لردر مپرس فعل نهی وببین فعل امر که حرف تعلیل روی بنمایدک مقدم مفعولیدر وفاعلی تحتنده چه یه راجع ضمیردر * محصول بیت * کوکلمزدن اخلاقمزک فقرینی ویوخسللغنی صورمه ونظر ایله که هرنه واردر آیینه‌ده صورتن کوستر یعنی کوکل آیینه درکه انسانک هرنه حالی وارایسه آنی کوستر البته (بلا به گفتمش ای ماه رخ چه باشد اگر * بیک شکر ز تو دلخسته‌ یاساید * بلابه با حرف مصاحبت لابه بونده لطیفه معناسنه در ماه رخ وصف ترکیبی اقسامندندر آی یوزلی دیمکدر اگر مصراع ثانی یه مرهوندر بیک شکر با حرف سبب شکردن مراد بوسه در دلخسته وصف ترکیبیدر بیاساید با حرف تأکید آساید فعل مضارع فاعلی دلخسته یه راجع ضمیردر * محصول بیت * جانانه لطیفه طریقیله دیدم ای یوزلی نه اولورا کر بر بوسه سببیله سندن بر دلخسته راحت اولورسه یعنی عاشق دلخسته یه بر بوسه ویرسک نه لازم کلور (بخنده گفت که حافظ خدایرا مپسند * که بوسهٔ تو رخ ماه را بیالاید * بخنده با حرف مصاحبت که حرف رابط مقول قول خدایرا را اداة تخصیص الله ایچون دیمکدر مپسند فعل نهی مفرد مخاطب بکنمه معناسنه یعنی لایق کورمه که حرف بیان بوسهٔ تو اضافتی لامیه در رخ ماه ده بویله در را اداة مفعولدر بیالاید با حرف تأکید آلاید فعل مضارع مفرد غائب بولاشدره دیمکدر * محصول بیت * بن جاناندن بوسه طلب ایدیجه خنده ایله جانان دیدیکه ای حافظ الله ایچون جائز کورمه که سنک بوسک ماهک رخنی بولاشدره یعنی بنم بوسم سکا لایق دکل زیرا بن شاهم وسن برکدا اوله ایضا (از سر کوی تو هرکو بملالت برود * نرود کارش واخر بخجالت برود * ملالت کوسعکه دیرلر لاوفا ململول بوندندر کوسکن کمسه نک وفاسی اولمز دیمکدر زیرا ایکنجک جمیع ایلکلری ابطال ایدر نرود کارش ایشی ایلرو کلمز دیمکدر واو حرف عطف

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

آخر بخجالت برود یعنی کوی جاناندن خجل وشرمنده کیدر * محصول بیت *
سنك سر کویکدن هرکسه که ملالتله کیدر یعنی کوسوب واینجنوب
کیدرسه طریق عشقده انك ایشی ایلرو کلمز وعاقبت شرمنده وخجل کیدر یعنی
سرکویکدن اینجنوب کتدیکیچون ایشی بتمیوب خائب وخاسر کیدر مصراع ردسروری وشمعی
اولك قافیه سنده ملالت یرینه ملامت یازانلری ملامت ایلمك کرك (سالك
ازنور هدایت طلبد راه بدوست * که بجایی نرسد کر بضلالت برود * سالکدن
مضاف محذوفدر تقدیری عاشق سالکدر نور هدایت اضافتی بیانیه در
هدایت مطلوبه اولشدیرن یوله دلالتدر عکسی ضلالتدر طلبد فعل امر غائب
طلب ایلسون دیمکدر صیغه ده فعل امر غائبله فعل مضارع مشترکدر راه
مفعول صریحی وبدوست غیرصریحی که حرف تعلیل بجایی یا حرف صله
ویا حرف وحدت نرسده متعلقدر وجمله جزای شرط مؤخردر بضلالت با حرف
مصاحبت بروده متعلق وضلالت یولدن آزمقدر * محصول بیت * عاشق
سالك دوسته واصل اولمق طریقنی نور هدایتدن طلب ایلسون یعنی جانانه
وصول طریقنی اللهك هدایتی نوروندن طلب ایلسون زیرا ضلالتله کیدرسه
بر یره ایرشمز یعنی ضلالت یول آزمقدر پس یولدن آزان مقصودینه واصل اولمز
مصراع اولك معناسنی سالك نور هدایتدن طلب ایلر یولی دوسته دینلر اشتراك
صیغه یه هدایت بولمامشلر (کروی آخر عمر ازمی ومعشوقه بکیر * حیف ردسروری وشمعی
اوقات که یکسر ببطالت برود * کر وکاف عجمینك کسری ورانك فتحیله لفظ
مشترکدر طوتی واوج یعنی اوجش ایلدکاری نسنه واوکدل که قوشی آتلرینه
تعیین اولنور بونده بهره ونصیب مراددر ویا حرف وحدت ویا تنکیر ایچوندر
آخر عمر اضافتی فی معناسنه در عمر آخرنده دیمکدر حیف مقدم خبر اوقات مؤخر
مبتدا یکسر براوغوردن وبرکره دن ببطالت با حرف مصاحبت بطالت ضایع
ره یعنی بی فائده یه عمر صرف ایلمکه دیرلر * محصول بیت * آخر عمرکده می
ومعشوقدن بر نصیب وبر فائده اخذ ایله یعنی تازه لککده می ومعشوقدن حظ
المدکسه بیرلك وقتنده آل اهمال ایلمه حیفدرکه وقتلر براوغوردن یعنی بتون
بتون ضایعه کیده مصراع اولك معناسنده براوکدل آخر عمرده شرابدن
ومعشوقدن طوت دین وعمر آخرینی می ومعشوقدن بر رهن طوت دین
مقصوده واصل اولمامشلر (ای دلیل دل کم کشته خدارا مددی * که غریب ردسروری وشمعی
ارنبرد ره بدلالت برود * دلیل دل اضافتی لامیه در ودلك کم کشته یه اضافتی
بیانیه خدارا ادات تخصیص مددی یا حرف وحدت ویا تنکیر که حرف بیان
حرف تعلیل طوتان معلول ایمش بدلالت تقدیری بدلالت تودر * محصول

بیت * ای دل کم کشته نك دلیلی الله ایچون مدد ایله که غریب اکر مقصوده
یول ایلتمزسه سنك دلالتکله ایلته یعنی بر مدد ایله که غریب سنك دلالتك
سببیله وصال جانانه یول بوله (حکم مستوری ومستی همه برخاتمتست * کس
ندانست که آخر بچه حالت برود * حکم بونده امر وشان معناسنه در * محصول
بیت * مستورلق ومستلك حکمی یعنی صالحلك وطالحلك امر وشانی آخره
وعاقبته محمول وموقوفدر یعنی بو دنیاده زهد وتقوی کیمه مفید وفسق وفجور
کیمه مضردر معلوم دکل بلکه آخرنده معلومدر زیرا کمسه بلمدیکه اخرالامر
دنیادن نه حالتله کیدر حاصلی عمل وعبادت نافع وفسق وفجور ضار بونده
معلوم دکل آخرنده معلوم اولور (کاروانی که بود بدرقه اش حفظ خدا * بتجمل
بنشیند بجلالت برود * کاروانی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت بدرقه
بونده قولاغوز معناسنه در شین ضمیر کاروانه راجعدر حفظ خدا اضافتی
لامیه در بتجمل با حرف مصاحبت تجمل جمیله تفعل بابندن مصدردر کوزللمك
معناسنه اما اکثر اسباب واثقالده استعمال اولنور خصوصا سفر آغرلغنده
بجلالت باسی مصاحبت ایچوندر جلالت عظمت معناسنه در * محصول
بیت * بر کاروان که قولاغوزی اللهك حفظی اوله یعنی الله انی حفظ ایلیه
اول کاروان تجمله قونار وعظمتله کوچر حاصلی حرامیلردن واوغریلردن سالم
وامین اولور تجمل یرینه جمیله تحمل یازان حالیه وضع نقطه ده اجمال ایلمش ردشمعی
(حافظ از چشمهٔ حکمت بکف آور جامی * بوکه از لوح دلت نقش جهالت برود *
بعض نسخه ده جامی یرینه آبی واقع اولمش فی الواقع چشمه یه آب مناسبدر بو که
اصلنده بود ایدی رساله مزده بو تحقیق تمام تفصیل ایلمشز لوح دلت اضافتی
بیانیه نقش جهالت اضافتیده بیانیه در * محصول بیت * ای حافظ حکمت
چشمه سندن الکه بر آب ویا بر جام کتور یعنی حکمتدن بر معنی اله کتور
اوله که لوح دلکدن جهالت نقشی وشکلی کیده حاصلی شراب حکمت اله
کتور ب نوش ایدنجه کوکلکده اولان جهل وضلالت محو اولور کیدر بونده بحر هزج مثمن سالم
حکمتدن مراد حکمت الهیه در وله ایضا (صبا وقت سحر بویی ز زلف یار مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
می آورد * دل دیوانهٔ ما راز نو در کار می آورد * وقت سحر اضافتی فی معناسنه در
بویی یا حرف وحدت زلف یار لامیه صبا مبتدا ومی آورد خبری ومابینهما خبره
متعلق دل دیوانهٔ ما اضافتلری بیانیه ولامیه در را ادات تخصیص زنو یکیدن
در حرف صله کار ایشدر بونده کاردن مراد عشق ومحبتدر بو غزلده ردیف واقع
اولان می آورد حکایت حال ماضی معناسنی افاده ایدر مکر که می حرفی تأکید
ایچون زائد اعتبار ایلیوز پس ماضیٔ خالص معناسنی افاده ایدر * محصول

بیت * صبا بلی سحر وقتنده زلف یاردن بر بوی کتورردی ویا کتوردی بزم دل
دیوانه مزی بکیدن ایشه کتوردی ویا کتورردی یعنی بوی یاری کتورمك
سببیله کوکلمزی بکیدن عشق ومحبته کتوردی (من آن شاخ صنو برراز باغ
سینه بر کندم * که هر کل کز غمش بشکفت محنت بار می آورد * صنو بر لغتده
چام اغاجنه دیرلر اما بونده سرو مراددر شاخ صنو بر اضافتی لامیه در راادات
مفعول باغ سینه اضافتی بیانیه بر حرف تأکید کندم قوپاردم که حرف تعلیل
ویا حرف رابط صفت اولکی که حرف تعلیل اولنجه ایکنجیسی حرف رابط صفت
اولور اما اولکسی رابط صفت اولنجه ایکنجیسی حرف بیان اولور غفلت اولنمیه
بونده کلدن چیچك مراددر غمش ضمیری شاخ صنو بره راجعدر بشکفت فعل
ماضی مفرد غائب فاعلی تحتنده کله راجع ضمیردر محنت آوردك مفعول اولی
وبار مفعول ثانیسی عکسده جائز بلکه عکسی اولی در بونده بار حاصل
معناسنه در * محصول بیت * بن اول شاخ صنو بری یعنی جانانی باغ سینه دن
قوپاردم زیرا هر چیچك که شاخ صنو برك غمندن آچلور یعنی جانان غمندن
حاصل اولور محنت حاصلن کتورر حاصلی غم جاناندن هر نتیجه که حاصل اولور
محنت یوکن ویرر (زبیم غارت عشقش دل خونین رها کردم * ولی میریخت
خون دررهبدان هنجار می آورد * بیم غارت عشقش اضافتلری لامیه لردر
دل خونین بیانیه رها کردم صالی ویردم یعنی قاچردم میریخت دوکردی
حکایت حال ماضی طریقیله بدان با حرف سبب آن اسم اشارتدر بولده قان
دوکمکه هنجار یول بونده ایز مراددر که برنسنه نك ایزن سوررلر * محصول
بیت * جانانك عشقی یغماسی قورقوسندن قانلی یورکمی صالی ویردم یعنی
قاچردم که یغمالنمقدن قورتیله دیو اما یولده قان دوکردی وبونك سببیله
دل خونینك ایزن سورردی یعنی قان دوکمکله عشق غارتکری قنده ایسه
آنی بولوردی بعض نسخه ده * ولی میریخت خون ورهبدان هنجار می اورد
* محصول مصراع دل خونین قان دوکردی واول هنجارله یعنی ایزله غارتکر
عشق اکا یول کتورردی یعنی قنده ایسه انی بولوردی مصراع ثانینك
معناسی ولی دوکردی قانی یولده بو اینجه یول ایله کتوردی دین بیتك معناسنه
ایرسوره ممش واما یولده قانی دوکادی انکله هنجار کتوردی دین هنجار ردسروری
ایلتمه ممش (فروغ ماه میدیدم زبام قصر او روشن * که روی از شرم آن وشمعی
خورشید در دیوار می آورد * فروغ ضیا ماهه اضافتی لامیه بام قصر اوده
بویله در که حرف بیان فروغ ماه ویا حرف رابط صفت شرم آن خورشید اضافتی
لامیه در ان اسم اشارتدر یا خورشیده که جاناندن کنایتدر ویا فروغ ماهه

آوردك فاعلیده یا فروغ ماه اوله ویا خورشید * محصول بیت * اول جانانك
قصری بامندن ماهك ضیاسنی واضح وروشن کورردم که اول جانانك شرمندن
یوزینی دیواره کتورردی زیرا خواتین جنسی یوزی اورتولی اولمسه یعنی یوزی
مستور اولمسه وبر کسه دن اوتانسه یوزینی دیواره ویرر پس بونده ده فروغ ماه
خورشید روی جاناندن اوتانوب یوزینی دیواره کتورر اما که حرف رابط صفت
اولدیغی تقدیرجه وآن لفظی فروغ ماهه اشارت اولدیغی تقدیرجه محصول
مصراع ثانی انجلین فروغ ماه که انك شرمندن خورشید فلك یوزینی دیواره
کتورردی یعنی روینی کوسترمزدی حاصلی اول ماهك فروغنی کوروب
خورشید کندی ضیاسنی شرمندن اخفا ایدردی مصراع ثانینك معنای
اولی اوزره قصر ایدنلر تقصیرا یلمشلر زیرا معان نظر اولنسه حقیقت معنا
رده سروری ایکنجیسیدر اولکسی دکل (بقول مطرب وساقی برون رفتم که وبیکه * کزان
وشمعی راه کران قاصد خبر دشوار می آورد * بقول مطرب با حرف سبب واضافت
مصدرك فاعلنه در که وبیکه وقتلی ووقتسز دیمکدر اما مراددر دوامدر یعنی دائما
طشره کیدردم کزان که حرف تعلیل راه کران اضافتی بیانیه در قاصد مبتدا
می آورد خبری وخبر مفعول اولی ودشوار مفعول ثانیسی وزان راه مفعول
غیر صریحی * محصول بیت * مطرب وساقی قولیله وقتلی ووقتسز طشره
کیدردم زیرا اول آغر یولدن پك کوچ کلوردی وخبری کوچ کتورردی یعنی
کاه وبیکاه مجلسدن طشره چقوب قاصد جانان کلجك جانبه ناظر اولوردم که
آنی استقبال ایده یم زیرا منزل جانان بعید وکلجك یولده صرب پس قاصد آندن
خبری زحمت ومشقتله کتورردی امدی استقبال لازم اولوردی (سراسر
بخشش جانان طریق لطف واحسان بود * اکر تسبیح میفرمود اکر زنار
می آورد * بخشش اسم مصدردر بخشیدندن * محصول بیت * جانانك باشدن
باشه بخششی لطف واحسان طریقی ایدی اکر تسبیح وا کر زنار کتورردی
یعنی طریق عشقده جاناندن هر نه کاورسه خوشدر اکر کفر واکر ایمان
(عفا الله چین ابرویش اکرچه ناتوانم کرد * بعشوه هم پیامی بر سر بیمار
می آورد * عفا الله جمله دعائیه در چین ابرویش اضافتلری لامیه لردر * محصول
بیت * الله تعالی جانانك چین ابروسنی عفو ایلسون اکرچه بنی زار وناتوان
ایلدی اما عشوه ایله بن بیمارك باشی اوجنه یعنی یصدیغنه صحت خبرنی ده
کتوردی یعنی جاناندن چین ابرو خشم وغضب نشانیدر اما ناز وشیوه علامتی
اولمغله بن بیمارك باشی اوزرینه پیام صحتده کتوردی حاصلی چین ابروی
جانان هم بیمار ایدر هم صحت باغشلر چین برینه چشم یازان بیتك معناسنه

امعان نظر ایلمامش. بیمار بونده ایهام طریقیله ذکر اولمش زیرا چشم جاناننده
بیماردر (خوشا آن وقت وآن ساعت که از زلف گره بندش * بدر میبرد دل
کاری که خصم اقرار می آورد * خوشا الف حرف مبالغه درکه حرف بیان
گره‌بندد وکلی دیمکدر شین ضمیر جانانه راجعدر بدر میبرد طشره ایلتوردی یعنی
چقاردی دل میبردك فاعلی وکار مفعولی ویا حرف وحدت وکه حرف رابط
صفت خصم مبتدا ومابعدی خبری * محصول بیت * نه خوشدر اول وقت
واول ساعت که انك دوكلی زلفندن كوكل برایش اخراج ایدردی که خصم
بو قدر انكارله دلمه اقرار كتوردی زلف گره‌بندندن برایش اخراج ایلمكدن
مرادكندینی انك دامندن تخلیص ایلمكدر یعنی برصنعتله كندوبی اندن
تخلیص ایلدی که خصم بكندی (ز رشك تار زلف یار بر بادهوا میداد * صبا
هر نافهٔ مشكین که از تاتار می آورد * رشك تار زلف یار اضافتلری لامیه‌لردر
میدادك فاعلی صبادر نافهٔ مشكین اضافتی بیانیه‌در * محصول بیت * یارك
زلفنك تلنه رشك وغیرت ایلمكدن باد هوایه ویردی باد صبا هر نافهٔ مشكینی که
ولایت تاتاردن كتوردی یعنی نافهٔ تار زلف یاره نسبت نافهٔ تاتار هیچ نسنه
دكلدر دیو كتوردیكی نافه‌یی باد هوایه ویردی (عجب میداشتم دی شب ز حافظ
جام وپیمانه * ولی بحثی نمیكردم که صوفی وار می آورد * بحثی یا حرف تنكیر که
حرف تعلیل صوفی وار صوفی كبی دیمكدر * محصول بیت * دون كیجه حافظدن
جام وپیمانه‌یی عجب طوتاردم یعنی باده نوشلغنی تعجب ایدردم اما معذور
طوتوب بحث ایلمزدم که صوفی كبی كتوردی یعنی جام وپیمانه‌یی مخفی
كتوردیكندن صوفیلر كبی اكا تعرض ایلمزدم زراق زاهد وعابدلر كبی وله ایضا
(هر آن كو خاطر مجموع ویار نازنین دارد * سعادت همدم او گشت ودولت
همنشین دارد * خاطر مجموع ویار نازنین اضافتلری بیانیه * محصول بیت *
هر اول كسه‌نك که مجموع خاطری ونازنین یاری واردر یعنی خاطری پریشان
اولمیه ویاری نازنین وبی نظیر اوله سعادت اول كسه‌نك همدمی اولدی وهمنشین
دولتی واردر یعنی دولت كندویه یاردر حاصلی بو ایكی وصفك صاحبی كامبین
وكامراندر (حریم عشق را درگه بسی بالاتر از عقلست * كسی آن آستان
بوسد که جان در آستین دارد * حریم عشق اضافتی بیانیه را حرف تخصیص
كسی یا حرف وحدت آن آستان یعنی درگاه عشق که حرف رابط صفت جان
در آستین ترك جاندن كنایه‌در * محصول بیت * عشق حریمنك یعنی حوالیسنك
درگاهی وقپوسی درگاه عقلدن بالاترقدر امدی درگاه عشق آستانی بر كسه
بوس ایدر که جانی بكنده اوله یعنی نقد جانی انكچون بذل وترك ایلمكه قادر اوله

بحر هزج مثمن سالم
مفاعیلن مفاعیلن
مفاعیلن مفاعیلن

حاصلی

حاصلی آستان مكرم عشقه بر كسه واصل اولور که یولنه جانن روان ایلمكه
مالك اوله (دهان تنك شیرینش مگر مهر سلیمانست * که نقش خاتم لعلش
جهان زیر نگین دارد * دهان تنك شیرین اضافتلری بیانیه‌لردر مگر كانه
معناسنه‌در مهر سلیمان اضافتی لامیه‌در که حرف تعلیل نقش خاتم لعل
اضافتلری لامیه وبیانیه‌در شین ضمیر دهانه راجعدر جهان داردك مفعول
اولی وزیر نگین مفعول ثانیسی وفاعلی تحتنده مستتر نقش خاتمه راجع ضمیردر
نگین یوزك قاشیدر * محصول بیت * جانانك تنك شیرین دهانی كانه مهر
سلیماندر که اول دهانك نقش خاتم لعلی جهانی نگینی یعنی حكمی آلتنده
طوتار یعنی تمام جهان محكومیدر نقش خاتم لعلدن مراد لبلری نقشیدر
وخاتم لعل دهانیدر حاصلی دهانی خاتمنك نگیننك عالم محكومیدر نته که نگین
مهر سلیمان بویله‌در (لب لعل وخط مشكین چو آنش هست واینش هست *
بنازم دلبر خود را که حسنش آن واین دارد * آنله لب لعله واینله خط
مشكینه اشارتدر لف ونشر طریقیله بنازم قربان اوله‌یم دلبر خود اضافتی
لامیه‌در ورا حرف تخصیص که حرف تعلیل حسنش شین ضمیر دلبره راجعدر
آن گوزللكدن كنایه‌در واینله مذكورلره اشارتدر قیاس اینها ایدی وزن
وقافیه ضرورتندن این دیدی * محصول بیت * بزم جانانمزك لب لعل وخط
مشكینی واردر یعنی چونكه هم اول وار وهم بو وار قربان اوله‌یم كندی
جانانمه که هم آنی وار وهم بو مذكورلری مصراع اولده آنش هست واینش
نیست نون نافیه ایله یازوب معناسنی ظاهر محبوبنك لب لعل وخط مشكیندن
بری وار ایسه بری یوقدر دینلروار ویوغی فرق ایلمزلر ایمش (چو بر روی زمین
باشی توانائی غنیمت دان * که دوران ناتوانیها بسی زیر زمین دارد * توانائی یای
ثانی حرف مصدردر اولكیسی اصلی که حرف تعلیل ناتوانیها یا حرف مصدر
قدرتسزلكلر دیمكدر * محصول بیت * خواجه خطاب عام طریقیله بیورر
چونكه یر یوزی اوزره اوله‌سن قدرت وقوتی غنیمت بیل یعنی هر نسنه‌یه قادر
اولدیغكی اللهدن بر اولو نعمت بیل زیرا دورانك یر آلتنده قدرتسزلكلری
چوقدر یعنی نیجه قادرلر یر آلتنده قدرتسز ناتوان وزبون اولوب یاتورلر که هیچ
نسنه‌یه قدرتی ایرشمز (بخواری منگر ای منعم ضعیفان ونحیفان را * که صدر
مجلس عزت فقیر رهنشین دارد * بخواری با حرف مصاحبت ویا حرف مصدر
منكر فعل نهی مفرد مخاطب باقمه دیمكدر منعم اسم فاعلدر صاحب نعمت
معناسنه یعنی غنی که حرف تعلیل صدر مجلس عزت اضافتلری لامیه وبیانیه
فقیر رهنشین اضافتی بیانیه ومبتدا رهنشین وصف تركیبیدر بولده اوتوریجی

رد سروری وشمعی

معناسنه حقیر وذلیلدن کنایه‌در زیرا ذلیل دیلنجیلر یوللرده اوتوره‌غندر
دارد خبری وصدر مقدم مفعولی وتحتنده ضمیر فقیره راجعدر * محصول
بیت * ای غنی ضعیفلره ونحیفلره حقارتله نظر ایلمه زیرا عزت وحرمت مجلسنك
صدری وباشی رهنشین فقیرلرکدر یعنی عشاق ضعیف ونحیفه حقارتله
نظر ایلمه زیرا صدر مجلس عزت عشاق بی نوانکدر منعم لفظی اسم مفعول
صیغه‌سی اوزره اخذ ایلین معنانی بیلمزامش (بلاکردان جان وتن ردشمعی
دعای مستمندانست * که بیند خیر از آن خرمن که ننك از خوشه چین دارد *
بلاکردان وصف ترکیبیدر کردانیدندن دوندرمك معناسنه جانه اضافتی اسم
فاعلك مفعولنه اضافتیدر دعای مستمندان اضافتی لامیه‌در بلا کردان مبتدا
دعای مستمندان خبری که اسمدر کیم معناسنه خوشه چین وصف ترکیبیدر
چینیدندن دیوشرمك معناسنه باشق دیوشریجی دیمکدر * محصول بیت
* دردمندلرك دعاسی جان وتندن بلایی دوندریجیدر مصراع ثانی‌یی حکم
مثلده اجرا ایدوب بیورر کیم خیر کورراول خرمندن که خوشه چیندن عار ایدر
یعنی فقرادن عار ایلین اغنیا اموال ونعمتلرندن خیر کورمزلر پس مستمندلردن
استمداد ایدوب خیر دعالرك آلمق کرك (صبا از عشق من رمزی بکو با خسرو
خوبان * که صد جمشید وکیخسرو غلام کمترین دارد * صبا منادی رمزی
یا حرف وحدت یا حرف صله که حرف رابط صفت کمتر ادات تفضیلدر ویا ونون
ادات نسبت * محصول بیت * ای صبا بنم عشقمدن اول شه خوبانه بر رمز
سویله انجلین شه خوبانکه الچق قوللری یوز جمشید وکیخسرودر یعنی الك
اکسکلی قوللری بونلر کبیدر (وکر کوید نمیخواهم چو حافظ عاشق مفلس *
بکویدش که سلطانی کدائی همنشین دارد * وکر کوید اما اکر دیرسه عاشق
مفلس اضافتی بیانیه‌در بکویدش فعل امر جمع مخاطب شین شه خوبانه
راجعدر اول شه خوبانه سویلك دیمکدر که حرف رابط مقول قولدر سلطانی
وکدایی یالری تنکیر ایچون اولمق روشندر همنشیندن بونده مراد مصاحبدر
* محصول بیت * اکر شاه خوبان دیرسه که حافظ کبی مفلس عاشق استمم
اکه سویلك که پادشاه کدائی همنشین طوتار یعنی مصاحب ایدینور حاصلی ردسروری وشمعی
پادشاهلر کدالرله مصاحبت ایده کلمشلرسنده بر پادشاهسین بنی مصاحب
ایدنسك غریب دکل سلطانی وکدایی یالرینی حرف وحدت طوتوب بر سلطان
برکدائی همنشین طوتار دینلر خیلی ایهام بیورمشلر وله ایضا (دیر ست که دلدار از بحر هزج
پیامی نفرستاد * ننوشت کلامی وسلامی نفرستاد * دیر لفظ مشترکدر کیج مفعول مفاعیل مفاعیل مفاعیل
وچوقدن معناسنه‌در که حرف بیان نفرستاد فعل نفی ماضی کوندرمدی

* محصول بیت * چوقدندر که دلدار بر خبر کوندرمدی بر کلام یازمدی
وبر سلام کوندرمدی حاصلی چوق زماندر که بزه نه کلامی کلدی ونه سلامی
ونه پیامی (صد نامه فرستادم وآن شاه سواران * پیکی ندوانید وپیامی
نفرستاد * فرستادم کوندردم دیمکدر واو حرف حال شاه سواران اضافتی
لامیه‌در پیکی یا حرف وحدت ندوانید فعل نفی ماضی یلدرمدی یعنی
سکرتدرمدی دیمکدر پیامی یاسی بیت سابقك یالری کبی وحدت ایچوندر
* محصول بیت * بن یوز نامه کوندردم حالبوکه اول سوارلر پادشاهی بر پیك
سکرتدرمدی وبر خبر کوندرمدی یعنی نامه‌مه مقید اولوب جواب
کوندرمدی (سوی من وحشی صفت عقل رمیده * آهو روشی کبك خرامی
نفرستاد * من وحشی صفت اضافتلری لامیه وبیانیه‌در وحشی یا حرف نسبت
وحشی صفت وصف ترکیبیدر عقلك رمیده‌یه اضافتی بیانیه‌در عقل رمیده
وصف ترکیبیدر عقلی اورکمش معناسنه یعنی جنون غلبه ایلمش دیمکدر
آهو روشی وصف ترکیبیدر روش اسم مصدردر ویا حرف وحدت کبك خرامده
بویله‌در بعینه * محصول بیت * بن عقلی اورکمش وحشی صفتلینك جانبنه
بر آهو روشلی ککلك صالنشلی کوندرمدی یعنی بو صفتلی بر پیك کوندرمدی
(دانست که خواهد شدنم مرغ دل از دست * وز آن خط چون سلسله دامی
نفرستاد * که حرف بیان شدنم میم معنا جهتندن دله مقیددر دلم تقدیرنده
وز آن واو حرف حال * محصول بیت * بیلدیکه مرغ دلم الدن کیدیسردر
حالبوکه اول سلسله کبی خطدن بر طوزاق کوندرمدی خطدن بونده مراد
نامه‌ده یازیلان خطدرکه سطر سطر مسلسلدر یعنی کندو خطیله بر نامه ارسال
ایلمدیکه انکله مرغ دل تسلی بولوب آرام ایده (فریاد که آن ساقی شکرلب
سرمست * دانست که مخمورم وجامی نفرستاد * ساقی شکرلب سرمست
اضافتلری بیانیه‌در سرمست مستغنی دیمکدر سرخوشه ده دیرلر * محصول
بیت * فریاد که اول مستغنی شکرلب ساقی بیلدیکه مخمورم وبکا بر جام
کوندرمدی یعنی عشق ومحبتی بنی بی اختیار ایلدیکنی بیلدی وبکا بر تسکین
ویرر خبر کوندرمدی (چندان که زدم لاف کرامات ومقامات * هیچم خبر از
هیچ مقامی نفرستاد * محصول بیت * اولقدر که طریق عشقده کرامات ومقامات
لافنی اوردم یعنی اولقدر دیدمکه سنك عشقکده بر مرتبه‌یه واصل اولدمکه
بندن صادر اولان هپ ولایت وکرامتدر هیچ بکا بر مقامدن هیچ بر خبر
کوندرمدی یعنی بنم لافمه هیچ بر وجهله التفات ایدوب اعتبار ایلمدی
(حافظ بادب باش که واخواست نباشد * کر شاه پیامی بغلامی نفرستاد *

بادب با حرف مصاحبت باش فعل امر مفرد مخاطب که حرف تعلیل واخواست
صوری حساب معناسنده مستعملدر یعنی تفتیش وتفحص * محصول
بیت * ای حافظ ادبله اول که سؤال وجواب اولمز یعنی نه ایچون وندن اوتوری
دینلمزا کرپادشاه برقولینه برخبر کوندرمزسه یعنی پادشاهه سن قولکه پیام
کوندرمدک دیو خطاب سکادوشمز مصراع اولک معناسنی ای حافظ ادبله اول که
تحسرایتمک ودیلک اولمزدین وای حافظ ادبله اول که الحاح وابرام ایلمک کرکمزدین
واخواستک معناسنی بیلمزلر ایمش وله ایضا (ای پستهٔ تو خنده زده بر حدیث
قند * مشتاقم ازبرای خدایک شکر بخند * ای حرف ندا منادی محذوف
تقدیری ای جاناندر پستهٔ تو اضافتی لامیه در پسته دن مراد دهاندر تشبیه
طریقیله حدیث قند اضافتی لامیه در بخند با حرف تأکید وخند فعل امر
مفرد مخاطب کول دیمکدر * محصول بیت * ای جانان سنک دهانک قند
سوزینه کولمشدر یعنی شکرا کلدقجه خنده ایدوب مزه لنمش حاصلی شکری
بکنمش پس امدی مشتاقم الله ایچون برطتلو خنده ایله که متلذذ اوله یم
ودخی شکر سوزینی سویلیه یم یعنی سنک طتلو کولشک سببیله شکرک سوزنی
سویلیه لم وآدینی اکیه لم مصراع ثانینک معناسنی مشتاقم الله ایچون
بر بوسه خنده دین کوله جک معنا ویرمش (جایی که یار من بشکر خنده
دم زند * ای پسته کیستی تو خدارا بخود مخند * جایی یا حرف وحدت که حرف
بیان ویا حرف رابط صفت دم زند نفس اوره یعنی سوز سویلیه کیستی تو
سن کیمسن معنای استفهامی متضمندر بخود با حرف صله مخند فعل نهی مفرد
مخاطب کندوکه کولمه * محصول بیت * بر یرده که بنم یارم شکر خنده ایله تکلم
ایلیه یعنی طتلو کولمکله سوز سویلیه ای فستق سن کیمسن الله ایچون کندوکه
کولمه یعنی کندیکی رسوا ایلمه زیرا سنده دهان وار ایسه شکر خنده ایله تکلم
بوقدر (طوبی ز قامت تو نیارد که دم زند * زین قصه بکذرم که سخن میشود
بلند * نیارد قادر اولمز که حرف بیان دم زند تکلم ایلیه معناسنه در میشود بلند
یوکسک اولور یعنی اوزار * محصول بیت * طوبی سنک قامتکدن سوز سویلمکه
قادر دکل یعنی سنک قامتکه اویکنوب کندوبی اکا بکزده مز بو قصه دن کچلم که
سوز بلند اولور یعنی طوبی وسنک قامتک بحثندن کچلم که سوز اوزار حاصلی
طوبی وسنک قامتک قصه سی برمطول قصه در آنک تطویلندن کچمک کرک
بونده بلند زیاده خوب واقع اولمش (کر طیره می نمایی وکر طعنه می زنی *
ما نیستیم معتقد مرد خود پسند * بعض نسخه ده طیره یرینه طنز واقعدر
سخریه معناسنه طیره قاقتقدر غضب معناسنه معتقد مرد خود پسند

ودسروری وشمعی

ازبحرمضارع مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

ودشمعی

اضافتلری اسم فاعلک مفعولنه وبیانیه در معتقد اصطلاح عجمده محب
معناسنه در خود پسند وصف ترکیبیدر کندین بکنیجی معناسنه * محصول
بیت * خواجه خطاب عام طریقیله بیورر طنز وغضب ده کوسترسک
طعنه ده اورر سک بز خود پسند کشینک محبی ومعتقدی دکلز یعنی سنک بزه طنز
وطعنه وغضب کوستردیکک کندیکی بکنوب خود بین اولدیغک ایچوندر
اما بزمرد خود بین وخود پسندی سومزز حاصلی بز منکرلری سومزز مصراع
ثانینک معناسنی مخاطبه تخصیص ایدوب سن خود بین کمسنه محب دکلز
دین طریق تعریضی ترک ایدوب تصریحه سلوک ایلمش (زاشفتکی حال من
اکاه کی شود * انرا که دل نکشت کرفتار این کمند * اشفتکی اصلی اشفته ایدی
یاء مصدری کلمک سببیله های رسمی کاف عجمی یه تبدیل اولمشدر معناسی
قارش مورش اولمقدر پریشان معناسنده ده کاوردلور مکده ده مستعملدر حاله
اضافتی وحالک منه لامیه در * محصول بیت * بنم حالمک آشفته لکندن
وپریشانلغندن نجن اکاه اولور اول کمسنه که انک کوکلی بو کمند عشقه کرفتار
اولمامش اوله یعنی عاشق اولمیان بی درد اهل دردک حالندن اکاه اولمز زیرا عشق
ومحبت دردنی چکن بیلور چکمین نه بیلور من لم یذق لم یعرف (خواهی که
برنخیزدت از دیده رود خون * دل در وفای صحبت رود کسان مبند * خواهی
فعل مضارع مفرد مخاطب معنای استفهامی متضمن دیلرمسین دیمکدر که
حرف بیان بر حرف تأکید نخیزدت نخیزد فعل نفی مضارع مفرد غائب تا معنا
جهتندن دیده یه مقیددر از دیده ات تقدیرنده رود دره یه دیرلر ایرمق معناسنه
خونه اضافتی بیانیه در حرف صله وفای صحبت رود کسان اضافتلری لامیه لردر
مبند فعل نهی مفرد مخاطب باغلمه دیمکدر * محصول بیت * دیلرمسن که
کوزکدن قان ایرمغی قالقمایه یعنی کوزلک قان یاش اقتمیه کوکلکی کمسنه لر
اوغللری مصاحبتی وفاسنه بغلمه یعنی اللک اولادینه عاشق اولوب کوکل ویرمه
حاصلی غم وغصه دن وناله وکریه دن امین اولمق استر ایسک دلبر سومه (بازار
شوق کرم شد آن شمع رخ کجاست * تا جان ودل بر آتش رویش کنم سپند * بازار
شوق اضافتی لامیه در مجازا شمع رخ وصف ترکیبی اقسامندندر تا حرف تعلیل
آتش رویش اضافتی بیانیه در سپند یوزرلک * محصول بیت * بازار شوق
قزدی یعنی شوق غالب اولدی اول شمع رخ جانان قنده در تا جان ودلی آتش
رویینه سپند ایده یم یعنی شمع رویینی کوروب آتش رخسارینه جان ودلمی
نثار ایلیه یم دیمکدر روجائزدر که اتش روا اضافتی لامیه اوله مجازا (حافظ چو ترک
غمزهٔ ترکان نمیکنی * دانی کجاست جای تو خوارزم یا خجند * حافظ منادی

حرف ندا محذوف غمزهٔ ترکان اضافتی لامیه در ترکاندن بونده مراد محبوباندر
دانی فعل مضارع مخاطب معنای استفهامی متضمن بلورمیسن دیمکدر جای تو
اضافتی لامیه در خوارزم جواب استفهامدر برمضاف تقدیریله یعنی شهر
خوارزم وشهر خجند ماوراء النهرده برر شهرلکاسمیدر که اتراك مملکتلریدر یعنی
اوزبك وجغتای دیاریدر * محصول بيت * ای حافظ چونکه محبوبلر غمزه سنی
ترك ایلمزسن بلورمیسن سنك برك نره در شهر خوارزم ویا شهر خجند در ترکان
عبارتیچون خوارزم وخجندی ذکر ایلدی بوخسه اتراك محبوبلرینك ارتق

ازبحر مضارع
مفعول فاعلات مفعول فاعلاتن

صفاسی بوقدر وله ایضا (دست از طلب ندارم تا کام من برآید * یاتن رسد
بجانان یاجان زتن برآید * ندارم طوتمام یعنی چکمم تا الی معناسنه در * محصول
بيت * الی طلبدن چکمم یعنی طلبی ترك ایلمم مرادم حاصل اولنجه یاتن جانانه
ایریشه ویاجان تندن چقه حاصلی طلبی الدن قومم یاتن جانانه واصل اوله
ویا طلبنده اولم یعنی اولنجه طلبی ترك ایلمم دیمکدر (هردم چو بیوفایان نتوان
کرفت یاری * ماییم وخاك کویش تاجان زتن برآید * ماییم وخاك کویش
واو حرف مع خاك کویش اضافتلری لامیه لردر * محصول بيت * هرنفس
وهرساعت وفاسزلر کبی بریار طوتمق اولمز یعنی هرکون بردلبره عاشق اولمق
اولمزامدی بزاول جانانك خاك کویله ایز جانمز تندن چقنجه حاصلی اولنجه اندن
غیری دلبرسومزز بو بیتده ردمطلع بیورمش (جان برلبست وحسرت دردل
که از دهانش * نکرفته هیچ کامی جان از بدن برآید * از دهانش مصراع
ثانی یه مرهوندر نکرفته هاسی های ترتبدر طوتمایوب دیمکدر کامی یا حرف
وحدت * محصول بيت * جان دوداقده وحسرت لبده در که جانانك دهانندن
برمراد آلمیوب جان بدندن چقار یعنی جاناندن مراد المیوب جان بدندن
حسرتله چقار (از حسرت دهانش آید بتنك جانم * خود کام تنکدستان کی
زان دهان برآید * آید بتنك جانم یعنی طارالور تنکدستان الف ونونله جمع
اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون تقدیری عاشقان تنکدستاندر
تنکدست وصف ترکیبی اقسامندندر الی بوفقه معناسنه مفلسدن عبارتدر
* محصول بيت * جانانك دهانی حسرتندن جانم طارالور فقیرلرك مرادی
خود اول دهاندن قچن حاصل اولور یعنی دهانی حسرتندن جانم تنکه کلوب
مضطرب اولمه نك نه فائده سی وارکه بن تنکدستم حال بوکه تنکدستلرك مرادی
اول دهاندن حاصل اولمز (بکشای تربت من بعد از وفات وبنکر * کز آتش درونم
دود از کفن برآید * تربتدن مراد قبردر * محصول بيت * بنم قبرمی
وفاتمدنصکره آچ ونظر ایله که درونم اتشندن کفنمدن توتون چقار یعنی سنك

عشقك اتشی که کوکلمده مرکوز ثابتدر اولمکله سوزمز بلکه وفاتمدنصکره
ینه دلمده ثابت وقائمدر (برخیز تا چمن را از قامت وقیامت * هم سرو در برآید
هم نارون برآید * تا حرف تعلیل چمن را را حرف تخصیص قیامت تاسی ضمیر
خطابدر سرو در براید سرو حاصله کله یعنی بوی ویره * محصول بيت * اایاق
اوزره قالقوب بوی کوستر تاکه چمنك سنك بویکدن وقیامکدن یعنی اایاغ اوزره
طورمکدن هم سرو ذوق وشوقندن حاصله ومیوه یه کله یعنی میوه دار اوله هم
قره اغاج قالقوب بوی ویره یعنی بوی چکه حاصلی سنك قامتکه وقیامکه
اویکنوب بونلردن بوحالتلر ظهور ایلیه مصراع اولك معناسی قالق تاچمنك
سنك قیامت قامتکدن ومصراع ثانینك معناسی هم سرو طابوقله هم نارون
اایاغ اوزره قالقه دین بیتك معناسی برخوشجه رفع ایده ممش مصراع ثانیده
اولکی برسینه معناسنه دردین عجب نه ملاحظه ایلدی (بربوی انکه درباغ

ردشمعی

یابد کلی چو رویت * آید نسیم وهردم کرد چمن برآید * بوی بونده امید
معناسنه در * محصول بيت * اول امید اوزره که باغده سنك رویك کبی برکل
بوله باد نسیم کلور وهردم چمن اطرافنی طولانور یعنی زیارت ایلر (بنمای رو که
خلقی واله شوند وحیران * بکشای لب که فریاد از مرد وزن برآید * خلقی یا حرف
وحدت بربلوك خلق دیمکدر * محصول بيت * رویکی کوستر که بربلوك خلق
واله وحیران اولسونلر لبکی آچ وتکلم کل که کلامك لذتندن مرد وزندن فریاد
وفغان چقه یعنی آه وناله یه کله لر (هربك شکست زلفت پنجاه شست دارد *
چون این دل شکسته با آن شکن براید * شکستدن مراد جعددر یعنی زلفن
بوکلی پنجاه اللی شست لغتده اولته یعنی بالق اولته سی که زلفك اوجنی
بوکولدکده اکا تشبیه ایدرلر شکنده جعد معناسنه در برآید بونده چقشر
معناسنه در یعنی مقاومت ومقابله ایدر * محصول بيت * سنك زلفکك
هربر بوکلمنك اللی اولته سی یعنی اللی خم وتابی وار در پس امدی بوصنق
کوکل اول شکن زلفله نیجه چقشر یعنی نیجه مقاومت ومقابله ایده بیلور
مصراع اولك معناسی زلفکك هربر بوکلمنك اللی عقلی کتمش واردین وسنك
زلفکك هربر بوکلمی اللی آغ طوتاردین اولکی هم لفظده خطا ایلمش وهم
معناده وایکنجیسی معناده زیرا شست اولته یه دیرلر آغه دیمزلر نته که سوزنی
بیوررلر بيت * جهان بکام ومرادش زماه تا ماهی * بکام حاسد او چون بکام
ماهی شست * ومصراع ثانینك معناسی نیجه برصنق کوکل اول شکنه
بوقاری کلوردین وبو شکسته کوکل اول شکنه نیجه غلبه ایدردین ایکیسیده
بیتك معناسنه شکست ویرمشلر (کویند ذکر خیرش درخیل عشقبازان *

ردسروری
وشمعی

ردسروری
وشمعی

هرجا که نام حافظ در انجمن برآید * ذکر خیر اضافتی بیانیه وشین ضمیر مصراع
ثانیده حافظه راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله خیل عجم دلنده بلوکه دیرلر
عشقبازانه اضافتی بیانیه در انجمن درنك معناسنه در * محصول بیت *
عشقبازلر بلوکنده ذکر خیرنی سویلرلر یعنی خیرله اکارلر هر پرده که حافظك
آدی درنکده ومجلسده چقوب پیدا اوله یعنی یاد اوله حاصلی هر پرده
وهر مجلسده که حافظا کاسه آدینی خیرله اکارلر اوله ایضا (نسبت رویت
اگر با ماه و پروین کرده اند * صورتی نادیده اطلاقی بتخمین کرده اند * نسبت
رویت اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر پروین اولکر بونده پروینی
ضرورت قافیه ایچون کتورمش اوله بوخسه رویی پروینه تشبیه معهود دکل
بلکه دندانی پروینه تشبیه مشهوردرنته که کمال اصفهانی بیورربیت *
دو رسته در دندان چون از لبش بشاید * گویی مگر ثریا در ماه کرد منزل *
ونته که رکن الدین بکرانی بیوررببت * لؤلؤی دندانش که شد لالای او پروین
زجان * از دیدهٔ اهل نظر در خوشاب انداخته * صورتی یا حرف وحدت
ویا تنکیر نادیده ها حرف ترتب کورمیوب دیمکدر نسخه لر بویله واقعدر اما قیاس
صورتش نادیده اطلاقی بتخمین کرده اند اطلاقی یا حرف تنکیر بتخمین با حرف
مصاحبت کرده انده متعلق تخمین برنسنه یی اوراتمقدر قیاس معناسنه
* محصول بیت * سنك رویکی اگر ماه و پروینه تشبیه ایلدیلرسه شکل
وصورت رویکی کورمیوب تخمین وقیاسله اطلاق ایلمشلردر یعنی رویکه ماه
و پروین دیدکاری حقیقتله دکلدر بلکه تخمین وقیاسله دررزیرا رویکی کورمدن
سویلمشلردر والا رویکی افتابه بله تشبیه ایلمزلردی دکل که ماه و پروینه مصراع
ثانینك معناسی کورمش صورتی تخمینه براطلاق ایلمشلردر دین تخمینسز
سویلمشدر (شمهٔ از داستان عشق شور انگیز ماست * آن حکایتها که
از فرهاد و شیرین کرده اند * شمهٔ ده یا وحدت وهمزه توسل ایچوندر عشق شور
انگیز ما اضافتلری بیانیه ولامیه در شور انگیز وصف ترکیبیدر شور فتنه
وآشوب یعنی شر معناسنه دررزیرا شور وشر دیرلر انگیز انگیزیدندن مشتقدر
فتنه وآشوب قوپاریجی دیمکدر شمهٔ ما بعدیله مقدم خبر آن حکایتها مؤخر مبتدا
که حرف رابط صفت * محصول بیت * بزم شور انگیز عشقمز داستانندن برشمه در
یعنی غوغا قوپاریجی عشقمزلك قصه سندن بر جزؤیدر اول حکایتلر که فرهاد له
شیریندن ایلمشلردر یعنی بزم غوغالی عشقمزلك داستانندن فرهاد وشیرین
قصه سی برجزؤیدر (ساقیا می ده که با حکم ازل تدبیر نیست * قابل تغییر
نبود آنچه تعیین کرده اند * با بونده حرف صله در حکم ازل اضافتی بیانیه در

از بحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

حال وشان ازل دیمکدر * محصول بیت * ای ساقی باده ویر که حکم ازله
تدبیر یوقدر یعنی حکم ازلی کمسه نك تدبیر وتصرفنی قبول ایلمز زیرا تغییری
قبول ایلمز اول نسنه که ازلده تعیین ایلمشلردر یعنی حکم ازلی تغییر قبول ایلمز
(هیچ مژکان دراز وغمزهٔ جادو نکرد * آنچه آن خال سیاه وزلف مشکین کرده اند
* مژکان دراز اضافتی بیانیه در غمزهٔ جادوده بویله در * محصول بیت *
هیچ اوزون مژکان وجادو غمزه ایلمدی اول نسنه یی که اول خال سیاهله زلف
مشکین ایلمشلردر یعنی بو ایکیسی ایلدیکنی اول ایکیسی ایلمامشلردر
(در سفالین کاسهٔ رندان بخواری منگرید * کین حریفان خدمت جام جهان بین
کرده اند * در سفالین در حرف صله سفال صقسی یعنی طپراقدن دوزیلن
اسباب دستی کبی چوملك کبی یا حرف نسبت ونون حرف تأکید کاسهٔ رندان
اضافتی لامیه در بخواری با حرف مصاحبت ویا حرف مصدر حقارتله دیمکدر
منگرید فعل نهی جمع مخاطب نظر ایلمین دیمکدر کین که حرف تعلیل این
اسم اشارتدر حریفانه خدمت جام جهان بین کرده اند خدمتك جامه اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر وجامك جهان بینه بیانیه جهان بین وصف
ترکیبیدر جهان کوریجی معناسنه جهان بین اصلنده اکا ناظر اولاندر
اما بو جام جهانی کورمکه سبب اولدیغیچون جهان بین دیدیلر مسببی سببه
اطلاق قیلنلندر مجاز مرسل طریقیله * محصول بیت * رندلرك صقسیدن
کاسه سنه حقارتله نظر ایلمین زیرا بو طائفه جام جهان نمایه خدمت ایلمشلردر
جام جهان نمادن مراد کوکلدر ورندلردن مراد عشاقدر یعنی عاشقلر فقیر
اولوب اوانی وظروفی سفالین اولدیغنه حقارتله باقمك زیرا بو حریفلر کوکللرینه
سعی وکوششله تصفیه ویروب صفای قلبه مالك اولمشلر حاصلی دللرینی جانان
محبتنه تعلیق ایدوب دنیا خطامنه تعلقدن تخلیص ایلمشلر پس هر جانبه که
نظر صالسه لر اورایی کوکل کوزیله حجابسز مشاهده ایدرلر (از خرد بیگانهٔ
چون داند اندر برکشید * دختر رز را که نقد عقل کابین کرده اند *
بیگانهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل خرددن بیگانه یعنی دیوانه لا یعقل
معناسنه چون واو اصلیه ایله ادات استفهامدر کیف معناسنه داند بیلور
دیمکدر قدرتدن تعبیردر ترکیده ده بیلور لفظنی کاه اولور قدرت معناسنده
استعمال ایدرلر ایده بیلور وایده بیلمز دیرلر یعنی قادر در وقادر دکل دیجك برده
اندر براندر بونده بای صله معناسنه در وبرسینه در دختر رز اضافتی لامیه
دختر قز ورز اصمه یه دیرلر اصمه قزی یعنی شراب باده یه بو تسمیه کنایت طریقیله در
اصمه دن حاصل اولدیغیچون * محصول بیت * عقلدن بر بیگانه نیجه سینه یه

چکه بیلوررزقری بنی کدا کانقدعقلی کابین ایلمشلردر یعنی باده ایچون عقل نقدنی
اکا مهر ویرر حاصلی شراب ازالهٔ عقل ایدر پس آنی ایچن نقدعقلی آلدیرر
(خاکیان بی بهره اند از جرعهٔ کأس الکرام * این تطاول بین که با عشاق
مسکین کرده اند * خاکیان الف ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت
اولدیغیچون عاشقان خاکیان دیمکدر یا حرف نسبتدر خاکه منسوب عاشقلر
یعنی خاکسارلر حقارتدن عبارتدر بی بهره بی فائده وبی نصیب دیمکدر
جرعهٔ کأس الکرام اضافتلری لامیه لردر کرام کریمک جمعیدر سخیلر وایلر
دیمکدر تطاول بونک کبی برده ظلم معناسنه در که حرف بیان ویا حرف صله عشاق
مسکین اضافتی بیانیه در * محصول بیت * عشاق خاکساران کریملر کأسی
جرعه سندن بی فائده وبی نصیبلردر یعنی مستمند عاشقلره کسه لطف واحسان
اوزره دکل بو ظلمی کورکه مسکین عاشقلره ایلمشلردر یعنی جرعهٔ کأس کرامدن
خاکه نصیب وار وخاکسارلره یوق زیرا عادتدر جرعه یی خاکه سپرلر حاصلی اغنیا
فقرایه التفات ایلمدکلرندن شکایتدر (شهپر زاغ وزغن زیبای صید وقید
نیست * این کرامت همره شهباز وشاهین کرده اند * شهپر شاهپردن
مخففدر اصلنده قنات چلکیدر اما بونده قنات مراددر زاغ اضافتی لامیه در
زیبا یراشق دیمکدر صیده اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر همره شهباز
اضافتی لامیه در شهباز چاقر طوغان * محصول بیت * چیلاق وقوزغون
قنادی صیده وقیده لایق دکل یعنی بونلری صید ایچون صاقلیوب اباقلرینه
قید وبند اورمزلر بلکه بو کرامت وبو ایلک شهباز وشاهینه قریندر یعنی
بو کرامتی بو ایکیسنه مقارن ایلمشلردر حاصلی عشق ومحبت جانان هر
دنی الطبع ناجنس ورذیله لایق دکلدر بلکه بلند همت وخوش طبع عاشقلره
مناسب وملائمدر (نکهت جانبخش دارد خاک کوی دلبران * عاشقان
اینجا مشام عقل مشکین کرده اند * نکهت بونده کوزل قوقو معناسنه در
واضافتی بیانیه در جانبخش وصف ترکیبیدر جان بغشلیجی معناسنه خاک کوی
دلبران اضافتلری لامیه لردر مشام عقل اضافتی بیانیه * محصول بیت *
دلبرلر خاک کوینک جانبخش نکهتی واریعنی قوقوسی جان بغشلیجیدر عاشقلر
بونده عقل مشامنی مشکین ایلمشلردر یعنی عاشقلر کوی دلبرانی مسک وعنبر
یرینه اخذ ایدوب عقل مشامنی انکله معطر ایلمشلردر (شعر حافظرا که یکسر
وصف احسان شماست * هر کجا بشنیده اند از صدق تحسین کرده اند * شعر
حافظرا اضافتی لامیه ورا ادات مفعولدر شعر حافظه مصراع ثانیده بشنیده اندک
ویا تحسین کرده اندک مقدم مفعول صریحیدر که حرف رابط صفت یکسر

از بحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

کلیا وجملهً وجمیعا معنالرنده مستعملدر وصف احسان اضافتی مصدرک
مفعولنه اضافتیدر واحسانک شما یه مصدرک فاعلنه اضافتیدر * محصول بیت
* حافظک شعرنی ویا شعرنه که جمیعا سزک احسانکز وصفیدر هر برده که اول
شعری ایشتمشلردر صدق ایله تحسین ایلمشلردر یعنی جمیعا سزک احسانکزی
وصف ایلدیکیچون هر ایشیدنک مقبولی ومرغوبیدر وله ایضا (صورت
خوبت نکارا خوش بآیین بسته اند * کوییا نقش لبت از جان شیرین بسته اند
* صورت خوبت اضافتلری بیانیه ولامیه در نکارا منادی الف حرف ندا
خوش بونده کوزل معناسنه در با بین با حرف مصاحبت آیین الف ممدوده ایله
اسلوب وترتیب معناسنه در بسته اند بغلامشلر یعنی خلق ایلمشلر نقش لبدن
مراد صورت وشکلدر واضافت مصدرک مفعولنه در جان شیرین بیانیه *
محصول بیت * ای نکار سنک صورت خوبکی کوزل آیین واسلوب ایله بغلامشلردر
یعنی وجوده کتورمشلردر وخلق ایلمشلر کوییا لبک نقشنی جان شیریندن خلق
ایلمشلردر بسته اندک فاعلی خلاق عالمدر وجمعیت تعظیم ایچوندر (خط سبز
وعارضت بس خوب ودلکش یافتم * سایبان از کرد عنبر کرد نسرین بسته اند
* خط سبز بیانیه وعارضت خطه معطوف تقدیری خط سبزت درسایبان
کولکه لکدر زیرا سایه کولکه در وبان ادات فاعلدر جی معناسنه دربان
وباغبان کبی قپوجی وباغچی دیمکدر کرد کاف عجمینک فتحیله توز دیمکدر
عنبره اضافتی لامیه در کرد کاف عجمینک کسریله چوره واطراف معناسنه در
نسرینه اضافتی لامیه در کرد عنبردن مراد خط سبزدر ونسریندن عارضیدر
لف ونشر طریقیله * محصول بیت * سنک خط سبزکی وعارضکی زیاده خوب
ولطیف بولدم کانه که عنبر توزندن نسرین اطرافنه سایبان بغلامشلر (از برای
مقدم خیل خیالت مردمان * زاشک رنکین در دیار دیده آیین بسته اند *
بعض نسخه ده آیین یرینه آذین واقعدر ایکیسیده آرایش وزینت معناسنه در
اما آذین اخصدر وبو مقامه انسبدر زیرا آذین اول آرایشه دیرلر که بر پادشاه
بر بلده یه کیرملو اولسه شهر خلقی چقوب کیره جک یولنده کوشکلر دوزوب اول
کوشکلری انواع زینتله تزیین ایدرلر پس اول زینته آذین دیرلر اما بزم
پادشاهلریمزده عادت بولنه قماش دوشمکله تزیندر واول قماشلر رکابدار
اغانک دوشلکیدر اما آیین مطلقا زینت معناسنه کاور امیر مفرّی بیورمشدر
بیت * کرچه فردا وعده کردستند در عقبی بهشت * او همی امروز دنیارا
بهشت آیین کند * بونده آیین تزیین معناسنه دردیمشلر اکرچه اسلوب
وترتیب معناسنه اولقده ممکندر برای مقدم خیل خیالت لامیه وبیانیه

ولامیه درمقدم مصدرمیمیدر قدوم معناسنه در بونده خیلدن مراد عسکردر
وخیالدن پادشاهدر مردماندن مراد بیکلردر اشك رنكین ودیاردیده بیانیه لردر
* محصول بیت * سنك خیالك پادشاهی عسکری کلمك ایچون کوزمز دملری
اشك سرخدن دیده دیارنده آیین وآذین بغلامشلردر مقصود جانانك خیالی
آرزوسنده کوزلرینك خونین اولمسیدر یعنی قان اغلمسیدر (کار زلف تست
مشك افشانی اما حالیا * مصلحت راتهمتی برنافهٔ چین بسته اند * کار زلف
تست اضافتلری لامیه لردر مشك افشان وصف ترکیبیدر مشك صاچیجی
معناسنه ویاحرف مصدر اما حرف استدراك حالیا شمدیکی حالده دیمکدر آلآن
معناسنه مصلحت را را حرف تعلیل تهمتی یا حرف تنکیر نافهٔ چین اضافتی
لامیه در * محصول بیت * مشك افشانلق سنك زلفك ایشیدر یعنی مشك
صاچمق اکا مخصوصدر اما حالیا برمصلحت ایچون نافهٔ چینه مشك
افشانلغی تهمت بغلامشلردر یعنی تسترحال ایچون نافهٔ چین مشك افشاندر
دیرلر تا که هرناسزا سنك بوی زلفکه طالب اولمسون دیو (یارب آن رویست
ودرپیرامنش بندکلاه * یابکردماه تابان عقد پروین بسته اند * یارب عجبا
معناسنه درومابعدی تمام مصراع استفهامی متضمندر پیرامن وپیرامون
اطراف وچوره معناسنه دربندکلاه عجم بعضی کندولرینه مخصوص کلاهه
برباغ ایدرلر روم ایلی بلکنلرینه ایلدکاری کبی واول باغی صاحب مکنت
وقدرت بعضی جواهرله تزیین ایدرلر یعنی دلمش جواهردن کچورر لر اول
جهتندرکه مصراع ثانیده یابکردماه تابان آه یورمشدر حاصلی رویتی ماه
تابانه واول باغی عقد پروینه تشبیه ایلمشدر عقد پروین اضافتی بیانیه درعقد
عینك کسریله بوغمقدرکه عورتلر بویونلرینه طقارلر * محصول بیت * عجبا
جانانه نك رویی واطرافنده بندکلاهمیدر یوخسه ماه تابان اطرافنده اولکر
دیزیسمیدر یعنی رویی اطرافنده اولکر کبی جواهر بوغمغینمی بغلامشلر
استفهام تجاهل عارف طریقیله واقعدر (جمله وصف عشق من بودست
وحسن روی او * بیش ازین آنها که برفرهاد وشیرین بسته اند * وصف عشق
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر ومنه اضافت لامیه در حسن روی او
لامیه لردر آنها تقدیری ان حکایتهادرکه حرف رابط صفت * محصول
بیت * جمیعا بنم عشقم وسنك حسن رویك وصفی ایمش اول قصه لر وحکایتلرکه
بوندن اول فرهاد وشیرینه بغلامشلردر یعنی جمیع اوصاف که انلرك حقنده
واقعدر بزم حقمزده واقعدر (حافظا محض حقیقت کوی یعنی سرعشق *
غیرازین دیکر خیالاتی بتخمین بسته اند * حافظا منادی محض حقیقت

اضافتی بیانیه درمحض ترکیده چمچغ دیمکله تعبیر ایلدکاری معنادر یعنی خالص
وصافی دیمکدر یعنی سرعشق محض حقیقتی تفسیردر غیرازین بوندن غیری
دیکر خیالاتی اوزکه برنیچه خیالدر بتخمین با حرف مصاحبت تخمین قیاس
دیمکدر * محصول بیت * ای حافظ چمچغ یعنی صافی وخالص حقیقت سویله که
اول حقیقت سرعشقدر یعنی اسرار عشق سویله دیمکدر بوسرعشقدن
غیری اوزکه برنیچه خیالدرکه تخمینله بغلامشلر وکاملره یازمشلردر حاصلی
سرعشق سوزندن غیری سوزلر خیالات مزخرفه درکه دکلمکه لایق ومناسب
دکل بوغزل وسابق غزل اون ردیواندن برنده بولندی انجق پس ظاهر بودرکه
غیری دیوانلردن بودیوانه الحاق اولمشدر وله ایضا (بوی مشك ازختن
بادصبا می آید * این چه بادست کز وبوی شما می آید * ختن باد صبا اضافتی
بیانیه درختن مسك حاصل اولان مملکتلرك بریسنك اسمیدر بوی شما اضافتی
لامیه در * محصول بیت * بادصبا ختندن مسك قوقوسی کاور بونه بادرای
جانان که قوقوکز کاور مسکك بعضیسی ختندن کلدیکیچون وبادصبا کوزل
قوقیلر کتوردیکیچون اکا ختن استعاره ایلدی (نکهت مشك ختن می دمداز
جیب نسیم * کاروانی مکر ازملك خطا می آید * نکهت مشك ختن اضافتلری
لامیه لردر نکهت آغزدن ظاهر اولان طتلوقوقویه دیرلر بعض اطفالك کبی
اما بونك کبی یرلرده مطلق قوقو مراددر می دمد فعل حال مفرد غائب یل اسمك
معناسنه درجیب نسیم اضافتی بیانیدر جیب یقه نسیم خوش قوقولی
یل کاروانی یا حرف وحدت مکرکانه معناسنه درخطا ختن کبی مسك حاصل
اولان ممالکدن بریسنك اسمیدر * محصول بیت * جیب نسیمدن مسك ختن
قوقوسی اسرکانه که ملك خطادن مسك کاروانی کاور (برندارم دل ازو تانرود
جان زتنم * کوش کن کز سخنم بوی وفا می آید * برندارم قالدرمم دیمکدر
دل مفعول صریحی ازو غیرصریحی تا حرف توقیت مادام معناسنه درکوش
کن دکله دیمکدر کز که حرف تعلیل * محصول بیت * کوکلمی اول جانانك
محبتندن قالدرمم یعنی مهر ومحبتنی ترك ایلمم جانم تندن کتمینجه دکله که
سوزمدن وفا قوقوسی کاور یعنی عشقی ترك ایلدیکمك سببی وفادارلغمدر
حاصلی برندارم دل ازو کلامندن بوی وفا کاور (پیش تیرغمش ای دل سپراز
سینه مساز * دیده بربندکه پیکان زهوا می آید * پیش تیرغمش اضافتلری
لامیه وبیانیه درسپرمساز لك مفعول صریحی مساز فعل نهی مفرد مخاطب ایلمه
دیمکدر دیده بربندلك مقدم مفعول صریحیدر بر حرف تأکید بند فعل امر مفرد
مخاطب بندیدندن که حرف تعلیل پیکان مبتدا می آید خبری وزهوا خبره متعلق

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن
نسخه
بوی مشك ختن ازباد صبا می اید

* محصول بيت * اى كوكل اول جانانڭ تير غمى اوكنه سينه‌يى سپر ايلمه يعنى
سينه‌يه غم جانانى كتورمه بلكه كوزكى بغله كه پيكان هوادن كاور يعنى كوكه
بلا كوزدن كاورامدى كوزكى يوم كه كوزللرى كوروب كوكلى عشق غصه‌سنه
دوشرميه (عشق ابروى تو پيوسته مرا ميپرسد * پادشاهيست كه يادش زگدامى
آيد * عشق ابروى تو اضافتلرى لاميه‌لردر پيوسته دائما ميپرسد صورار يعنى
تفقد ايلر مصراع ثانى يى ضرب مثل حكمنده اجرا ايدوب يورر محصول بيت
عشق ابروى جانان پيوسته بنى صورار بر پادشاهدر كه يادنه كدا كاور يعنى كدايى
اكار (بس كه ازاشك منت پاى فرورفت بكل * مردم چشم مرا ازتو حيامى آيد
* منت ضميرى معنا جهتندن پايه مقيددر فرورفت باتدى وطالدى ديمكدر
بكل با حرف صله كل بالچقدر مردم چشم مرا اضافتلرى لاميه‌لردر حيا
اوتنمقدر شرم معناسنه * محصول بيت * بنم اشكمدن چوق كه اياغڭ بالچغه
باتدى يعنى كوزم ياشى چوق آقوب اياغڭ بالچغه باتديغندن بنم كوزم كوزم
مردمينه سندن حيا كلور يعنى كوزدن اقان ياشدن عالم بالچق اولوب اياغڭ
بالچغه باتديغندن مردم چشم حجابده در مصراع اولڭ معناسى نيجه بنم
كوزم ياشندن اياق بالچغه باتدى دين معناى بيتى بالچغه باترمش ومصراع ردسرورى
ثانيڭ معناسى كوزم يكى سندن اوتانديغى ايچون كوزم ياشنڭ اياغى يره ردسرورى
باتدى يعنى اوتانديغندن يره كچدى دين معناى بيتى يره كچورمش (حافظ
ازباده مپرهيز كه كل بازبباغ * ازپى عيش بصد برك ونوا مى آيد * حافظ منادى
مپرهيز فعل نهى مفرد مخاطب كه حرف تعليل باز بونده كير ومعناسنه درباغ
با حرف صله برك ازق ويراق وزينت ويپراقدر بونده هر برينه مساغ وار
ونوا نعمت وغنا وساز ونغمه‌در بونكده هر برينه جوازوار در * محصول
بيت * اى حافظ باده‌دن پرهيز ايلمه كه كل ينه باغه عيش ايچون يوز برك ونوا ايله
كاور يعنى كلڭ كلمسى سببيله جميع اسباب عيش بله كلور محسناتيله پس امدى
باده‌دن پرهيز زمانى دكل وله ايضا (روز وصل دوستداران ياد باد * ياد باد آن ازبحر رمل
روزكاران ياد باد * روزڭ وصله اضافتى لاميه ووصلڭ مابعدنه مصدرڭ مفعولنه فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
اضافتى قبيلندندر دوستداران وصف تركيبيدر روزكاران الف ونونله جمع
اولديغى شذوذله در ايام ديمكدر ايكنجى ياد باد تأكيد افاده ايدر * محصول
بيت * دوستلرڭ وصلى كونى ياد اولسون يعنى انلرله وصالده اولديغم كون
اكلسون اكلسون اول ايام اكلسون بعض ظرفاصله سنه ارسال ايلديكى
مكتوبڭ كنارينه بو بيتى يازارلر (كام ازتلخئ غم چون زهر كشت * بانك نوش
باده‌خواران ياد باد * كام كاف عربيله طماق معناسنه درنته كه حضرت مولانا

جامينڭ بو بيتندن مفهوم در بيت * كسى كه كام درين بحر مى نهد بى كام *
بكام مى‌رسد آخر ولى بكام نهنك * وآصفينڭ بو بيتندن بيت * بسى خودرا
درآب ديده چون ماهى وطن ديدم * كه تا قلاب زلفش را بكام خويشتن ديدم *
دقايق الحقايق صاحبى كامى كاف عجميله آدمله طماق بيننده مشترك طوتمش
اما انلردن بو سهو زياده چوقدر نته كه مواضع متعدده‌ده اول كتابده بويله غفلتلر
واقع اولمشدر تلخئ غم اضافتى لاميه بانڭ نوش باده‌خواران اضافتلرى
بيانيه ولاميه‌در باده‌خواران وصف تركيبيدر الف ونونله جمع اولدى ذوى
العقوله صفت اولديغيچون تقديرى رندان باده‌خوارانْدر * محصول بيت *
دماغم غم اجيلغندن زهر كبى اولدى رندلرڭ وباده نوشلرڭ بانڭ نوشا نوشى ياد
اولسون يعنى باده مجلسنده بنوش ونوش آوازلرى اكلسون زيرا اهل مجلسڭ
عادتيدر كه قدحى بريسى اكلندرسه بنوشيم ديمكدر نته كه رومده ايچلم ديرلر
منه سنده كام كاف عجميله طماق معناسنه دردين فارسيده هنوز كامه واصل
اولمامش (كرچه ياران فارغند از ياد من * ازمن ايشانرا هزاران ياد باد * ردسرورى
يادمن اضافتى مصدرڭ مفعولنه درياد بادبونده اسمدر يعنى مجموع مركب
برمعنادن عبارتدر * محصول بيت * كرچه ياران بنى اكمقدن فارغلردر اما بندن
انلره بيڭ ياد باد اولسون يعنى بيڭ كره اكلق وتذكر اولسون ديمكدر (مبتلا كشتم
درين بند بلا * كوشش آن حق كزاران ياد باد * بند بلا اضافتى بيانيه‌در
حقكزاران حق ادا ايديجى معناسنه در تقديرى ياران حقكزاراندر * محصول
بيت * بو بلا بندينه مبتلا اولدم يعنى دوستلردن فراق وهجران بندينه كرفتار
اولدم اول حق ادا ايديجى دوستلر سعيى ياد اولسون يعنى اكلسون انلرڭ بزم ردسرورى
حقمز ادا ايلمكده سعيلرى كزارانى بونده ذالله يازانلر حقكزارلق ايلمامشلر وشمعى
(كرچه صد رودست در چشمم مدام * زنده رود باغكاران ياد باد * رود ايرمق
زنده رود بعض لغتده زاى مفتوحه‌ده ايراد ايلديلر وبعضنده مكسوره‌ده
حاصلى اصفهان جانبنده اولو ايرمقدر باغكاران اكرباغكاراندن مراد
باغبانلر ايسه كاف عجمى اولمق قياسدر واكر باغ اكوب ديكنلر مراد ايسه
كاف عربى اولمق قياسدر وصف تركيبى اولمق اعتباريله كاريدندن اكين اكمك
معناسنه * محصول بيت * كرچه كوزمده هردم وهر زمان كوز ياشلرى يوز
ايرمق اولور پس امدى باغجيلرڭ زنده رودى ياد اولسون يعنى بنم كوزم ياشى
زنده رودى اكدرسون كوزمدن نيجه زنده رود كبى ايرمقلر آقديغيچون
(نيك در تدبير غم درمانده‌ام * چارهٔ آن غمكساران ياد باد * نيك بونڭ كبى
يرلرده محكم معناسنه در * محصول بيت * محكم غم تدبيرنده عاجزم يعنى غم

وغصه تدبیرنده چاره بوقدر اول معهود غمکسارلرك چاره سی یاد اولسون یعنی
یاران غمکساران که برزم هر دردمزه چاره ایدرلردی اکاسون اول چاره (راز
حافظ بعدازین نا کفته ماند * ای دریغ آن رازداران یاد باد * راز حافظ اضافتی
لامیه درنا کفته سویلنمدك ماند قالدی ای حرف ندا منادی محذوفدر تقدیری
ای یاران در رازداران وصف ترکیبیدر راز صقلیجیلر دیمکدر * محصول بیت *
حافظك رازی شمدنصکره سویلنمدك قالدی یعنی کسه قالمدیکه رازینی صقلر
پس امدی رازی سو یلنمدك مخفی قالدی امدی ای یاران حیف اول معهود
رازدارلرا کاسون زیرا رازمزی صیانت ایدرلردی وله ایضا (مطرب عشق
عجب سازونوایی دارد * نقش هر نغمه که زد راه بجایی دارد * مطرب عشق
اضافتی بیانیه درسازبونده چالغیجیلرقوللندیغی سازدرچنك وقانون وقوپوز
کبی نوای نونك فتحه سیله وضمه سیله لغتدر بونده مراد علم نغمه دن بر پرده نك
اسمیدرنته که عنصری دیمش بیت * ره راهوی کرچه بی حد زدم * نوا در حجاز
ونوا یافتم * اولکی نوادن مراد رونق حالدر وایکنجیدن نغمه نوادروپا حرف
تنکیرنقش هر نغمه اضافتی لامیه درنقشدن مراد صورتدرکه حرف رابط صفت
راهدن بونده مراد پرده ٔ سازدر اما ایهامدن خالی دکل بجایی یا حرف وحدت
* محصول بیت * عشق مطربنك عجب سازونواسی واریعنی عجب سازه وعجب
نوایه مالکدر مصراع ثانی مصراع اولی مفسردرهر نغمه نك صورتن که
چالدی پرده سی بر پرده دریعنی انواع نغمات ودورلو دورلو پرده لر چالدی
شویله که بری برینه بکزمز بیتده مطرب وسازونواونقش ونغمه وراه صنعت
مراعات نظیردر علم بدیعدن اکاه اولمیان بیتده اجتماع وارد یمش (عالم از ناله ٔ
عشاق مبادا خالی * که خوش اهنك وفرحبخش صدایی دارد * ناله ٔ عشاق
اضافتی لامیه درعالم مبتدا مبادا خالی خبری از ناله خبره متعلق که حرف تعلیل
خوش آهنك ترکیب مزجی واو حرف عطف فرحبخش وصف ترکیبیدر فرح
بغشلیجی دیمکدر صدایی یا حرف وحدت ویا حرف تنکیر * محصول بیت * عالم
ناله ٔ عشاقدن خالی اولمسون زیرا کوزل ولطیف آهنك وفرح وصفا بغشلیجی
صداسی واریعنی ناله ٔ عشاق سائر ناله لره اویمز زیاده دلبند ودلفریبدر ناله
وعشاق وآهنك وصداذکری مراعات نظیر قبیلندندر بیت سابقه نسبت
عشاق لفظی ایهام دارواقع اولمش تأمل تدبر (پیر دردی کش ما کرچه
ندارد زروزور * خوش عطا بخش وخطا پوش خدایی دارد * پیر دردی کش ما
اضافتلری بیانیه ولامیه در دردی کش وصف ترکیبیدر مراد باده نوشدر
وبونده پیر دردی کشدن مراد شیخ محمود کارنك درکه سابقا بیانی کجدی خدایی

ازبحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

ردشمی

یا حرف تنکیر * محصول بیت * برزم دردی کش یعنی باده نوش پیرمز کرچه زر
وزورطوتمز یعنی صاحب مال ومنصب دکلدر اما احسان وعطا بغشلیجی وخطا
ومعصیتنی ستر ایدیجی کوزل افندیسی واریعنی مال ومنصبی یوغیسه خدای
ذوالجلاله استظهاری واردر خدا یینك یاسی حرف وحدتطوتوب برخداسی
واردین خدایی بیلمزایمش (محتشم داردلم کین مکس قند پرست * تا هوادار
توشد فرهمایی دارد * محتشم اسم مفعول صیغه سی اوزره عجم محترم
معناسنده استعمال ایدر یعنی حرمتلو وعزتلو معناسنه دار فعل امر مفرد
مخاطب دلم مفعول اولی ومحتشم ثانیدرکین که حرف تعلیل این اسم اشارتدر
مکس قند پرسته که دلدن عبارتدر اضافتی لامیه درقند پرست وصف
ترکیبیدر پرستیدندن قندشکره دیرلر شکرطپجی سینك دیمکدر یعنی شکره
مائل معناسنه تا ابتدای غایت ایچوندر زمانده منذ کبی عربیده هوادار وصف
ترکیبیدر محب معناسنه فر بونده رانك تشدیدیله درا ثرورونق وضیا معناسنه
همای بر مبارك قوشدر دشت قپچاق وهند جانبلرنده اولور هر بارکه پیدا اولوب
کورونسه اول یرلرك آدمیسی سکردرکولکه سنه داخل اولمغه زیرا هر کیمك
اوستنه که کولکه سی دوشسه یا پادشاه اولوریا اولودولتلو اخرنده کی یا حرف
تنکیردر * محصول بیت * بنم کوکلی حرمتلو وعزتلوطوت زیرا بو قند پرست
مکس سنك هوادارك اوللدنبری فرهماطوتر یعنی انده هما اثری وارکه
هر کیمه که توجه ایدوب همت ایلسه یا پادشاه اولوریا عالیجناب بردولتلو حاصلی
سنك مهرلك ا کا برشرف ویرمشدرکه اندن آثار غریبه صادر اولورهمایینك
یاسنی حرف مصدرطوتان یالرمعانیسن بلمدیکندن غیری قافیه دن دخی
خبردار دکل ایمش (از عدالت نبود دورا کرش پرسد حال * پادشاهی که
بهمسایه کدایی دارد * اکرش ضمیری معنا جهتندن حاله مقید واضمار
قبل الذکر طریقیله کدایه راجعدر پادشاهی وکدایی یالری وحدت ایچوندرکه
حرف رابط صفت بهمسایه با حرف زائد * محصول بیت * عدالتدن بعید دکلدر
اکرانك حالنی صورارسه یعنی بر پادشاه بر کدا قوکشیسی اوله اول کدایی تفقد
ایدوب حالنی صورارسه عدالتدن دوروعدالتی منافی دکل حاصلی بر پادشاه
بر کدانك حالنی صورمق عدالتدن خارج دکل (اشك خونین بنمودم بطبیبان
کفتند * درد عشقست وجکرسوز دوایی دارد * کفتندك مفعولی مصراع
ثانیدرواو حرف حال جکرسوز وصف ترکیبیدر سوزیدندن جکر یاندریجی
دیمکدر جکرسوز مبتدا ودارد خبری ودوا مقدم مفعولی دوایی یاسی حرف
وحدت ویا تنکیر * محصول بیت * کندی قانلی یاشمی طبیبلره کوستردم دیدیلر

ردشمی

ردشمی

سنڭ دردلٔ عشق دردیدر حال بوکه جکرسوز بردوامی ویادوامی واریعنی عشق
دردینڭ دوامی صبردر اول ایسه جکرسوزدر تحمله مجال یوق واوی حرف
عطف طوتوب معناسی دردعشقدر وجکریاقیجیدر دوامی واردردین بی درد
وعشق دردی وجکریاقجی درددر بردواطوترمی یعنی بوکه علاج میسردکل
دین بی درد عجب باطل تصرف ایلمش (ستم ازغمزه میاموز که درمذهب عشق ردسروری وشمعی
* هرعمل اجری وهرکرده جزایی دارد * ستم میاموزلٔ مقدم مفعول صریحی
وازغمزه غیرصریحی که حرف تعلیل مذهب عشق اضافتی لامیه در مجازا
ومصراع ثانی یه مرهوندر اجری یا حرف وحدت ویا تنکیر جزایی یاسیده بویله در
کرده ده عمل معناسنه در * محصول بیت * غمزه کدن ظلمی اوکرنمه که عشق
مذهبنده هرعملڭ اجری وهرایشڭ جزاسی واریعنی عدالت ایلینڭ اجری
وجزاسی لطف واحساندر وظلم ایشلیه نڭ جزاسی عذاب وعقابدر پس امدی
غمزه کدن ظلم اوکرنمه که مکافات ویاداشڭ عذاب وعقاب اوله (نغز کفت آن بت
ترسابچهٔ باده فروش * شادیٔ روی کسی خورکه صفایی دارد * نغز کوجک
دیمکدر رابو معناسنه ترسابچهٔ باده فروش اضافتی بیانیه در کفتڭ مقولی مصراع
ثانینڭ مضمونیدر شادیٔ رویٔ کسی اضافتلری لامیه لردر خور تقدیری باده
خوردر که حرف رابط صفت صفایی داردیا حرف تنکیر صفاسی وار دیمکدر *
محصول بیت * باده فروش ترسابچه بت یعنی محبوب مغبچه ابوسویلدی که
شرابی برکسه نڭ یوزی شوقنه ایچ که صفاسی اوله یعنی کندینڭ صفاسی اوله
وباردیه نڭ صفاسی اوله دیمکدر (خسروا حافظ درکاه نشین فاتحه خواند
* وززبان تو تمنای دعایی دارد * حافظ درکاه نشین اضافتی بیانیه در درکاهده
اوتوریجی تمنای دعا اضافتی مصدرلٔ مفعولنه اضافتیدر وحرف یا وحدت
ویا تنکیرایچوندر * محصول بیت * ای پادشاه حافظ درکاه نشین فاتحه اوقودی
وسنڭ دلڭدن دعا تمناسین طوتار یعنی حافظه دعا ویا کندی حقنه دعا قافیه
ضرورتیچون دعایه ورمشدر والا آمین مقامی ایدی تقدیری وززبان تو تمنای ازبحر رمل
آمینی دارد وله ایضا (نیست درشهر نکاری که دل ما ببرد * بختم ار یارشود درختم فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن
ازینجا ببرد * نکاری یا حرف وحدت که حرف رابط صفت ویا حرف بیان دل ما
اضافتی لامیه وببردلٔ مقدم مفعولی * محصول بیت * شهر شیرازده برنکار
یوقدرکه بزدن کوکل ایلته یعنی بزی کندویه عاشق ایلیه پس طالع بکایار
اولورسه رخت واسبابمی بویردن ایلته یعنی دلبرلری اهل کماله اعتبار ایلین
مملکته وارام حاصلی شاعره اعتبار ایدکلری دیاره کیدم (کو حریفی کش
سرمست که پیش کرمش * عاشق سوخته دل نام تمنا ببرد * حریفی یا حرف

وحدت کش اعجامدن وبعض لغتلردن مسموع اولان کاف عربینڭ فتحیله در
وبعض لغت کاف عجمینڭ کسریله یازدی نازلی وشادان وفرحان معناسنه
سرمسته اضافتی بیانیه درکه حرف رابط صفت پیش کرمش اضافتی لامیه در
ومصراع ثانی یه مرهون عاشق سوخته دل اضافتی بیانیه در سوخته دل یورکی
یانمش دیمکدر نام تمنا لامیه در وببردلٔ مقدم مفعول صریحیدر * محصول بیت
قنی بی پروا شادان وفرحان برباده نوش مصاحب که انڭ کرمی قتنده ویا اوکنده
یعنی کرمی اوکنده کرمه اضافت مجازیدر مرادکندیدر سوخته دل عاشق تمنا
آدینی اکا یعنی اندن برنسنه تمنا ایلیه یعنی خطام دنیادن برنسنه عرض ایلیه
وا کر حریفدن مراد جانان ایسه تمنای وصال ایلیه دیمکدر (باغبانا زخزان
بیخبرت می بینم * آه ازان روز که بادت کل رعنا ببرد * بادتڭ تاسی معنا جهتندن
رعنایه مقیددر رعنایت تقدیرنده * محصول بیت * ای باغبان خزاندن
سنی بیخبر کوررم اه اول کوندن که کل رعنا کی سنڭ بادخزان ایلده بادخزاندن
مراد اجلدر وکل رعنادن عمرنازنین مراددر یعنی اجلدن سنی غافل کوررم آه
اول کوندن که عمرنازنینکی بادفنا قاپوب کوتوره (رهزن دهر نخفتست
مشو ایمن ازو * اکر امروز نبردست که فردا ببرد * رهزن وصف ترکیبی یول
اورجی یعنی حرامی دهره اضافتی بیانیه در ایمن همزه نڭ ومیمڭ کسریله امین
دیمکدر او ضمیری رهزن دهره راجعدر * محصول بیت * دهر حرامیسی
اویومامشدر اندن امین اولمه یعنی غافل دکل اکر بوکون عمرنازنینکی الوب
ایلتمدی ایسه یارین ایلتور یعنی بوکون سنی فنا ایلمدی ایسه یارین فنا ایلمسی
مقرر (درخیال این همه لعبت بهوس میبازم * بوکه صاحب نظری نام تماشا ببرد
* درخیال اصلنده درخیالم درمیم متکلم ضرورت وزن ایچون حذف اولندی
لعبت حقه بازلق وقوقله اویونی بهوس با حرف مصاحبت میبازم فعل مضارع
متکلم وحده اوینارم دیمکدر بوبودن مخففدر اولا که دیمکدر که حرف بیان
صاحب نظر وصف ترکیبی اقسامندندر ویا حرف وحدت نام تماشا اضافتی
لامیه وببردلٔ مقدم مفعولی * محصول بیت * کندی خیالمده هوسله بوقدر
لعبت بازلق ایدرم یعنی بوقدر مخیل ومصنع اشعار اظهار ایدرم اوله که
برصاحب نظر تماشا آدینی اکا یعنی اوله که برکون برصاحب نظر کالڭ حافظڭ
خیال انکیز اشعارنی سیر وتماشا ایده لم دیه مصراع اولڭ معناسنی خیالمی
بودکاو لعبت هوسیله یعنی تمام سعیله ظهوره کتوررم دین خیلی مخیل معنا
اظهار ایلمش (علم وفضلی که بچل سال دلم جمع آورد * ترسم آن نرکس مستانه
بیغما ببرد * علم وفضلی تقدیری علمی وفضلی دریالر وحدت نوعیه لردر بردورلو

علم وفضل دیمکدرکه حرف رابطه صفت بجل باحرف ظرف چل قرق دیمکدر جمع
اورددیوشردی دیمکدر یغما باحرف مصاحبت * محصول بیت * برعلم
وفضلی که قرق ییلده دیوشردم یعنی قزاندم قورقرمکه اول برکس مستانه
یغما ایله ایلته ویا ایلتور یعنی مقتضای علم وفضلمه بکا عمل ایتدرمیوب
بنی مجنون لایعقل ایلیه ویا ایلر (سحر با معجزه پهلونزند ایمن باش * سامری
کیست که دست ازید بیضا ببرد * بعض نسخه ده بانك کاوی چه صدا بازدهد
عشوه مخر با معجزه با حرف صله پهلونزند یناشمز وبرابر اولمز معناسنه در سامری
کیست سامری کیمدرکه حرف بیان دست بونده غلبه معناسنه در نته که
برایکی برده بیان اولنمشدر ید بیضا مضاف حذفیله تقدیری صاحب
ید بیضادرکه حضرت موسی پیغمبردر * محصول بیت * سحر معجزه یه یناشمز
یعنی برابر اولمز سن امین اول خطاب عامدر سامری کیمدرکه حضرت موسادن
ال ایلتوب اکا غلبه ایلیه یعنی الحق یعلو ولا یعلی باطل حقه غالب اولمز یعنی
سامری سحار موسی کبی صاحب معجزاته برابر اولمق احتمالی یوقدر اما محصول
مصراع نسخه بانك کاوی اضافتی لامیه در ویا حرف وحدت نوعیه چه بونده
استفهام انکار طریقیله کلمشدر بازادات تأکید عشوه مخرك مقدم مفعولیدر
مخر میمك فتحی وخانك فتحی وکسری جائز فعل نهی مفرد مخاطب صاتون آلمه یعنی
قبول ایلمه محصول مصراع بوصغرك آوزی نه صدا ویرر آلدانمه یعنی سامری حلی
قبطدن پیدا ایلدیکی بوزاغینك نه صیت وصداسی اولورانك خوارینه یعنی
صغر بوزاغیسی آوازنه الدانمه سحرلردر اونه سی باطلدر حقیقتی یوقدر دیمکدر
حاصلی سامری هرنه ایشلرسه سحردر انك سحری حضرت موسانك معجزه سیله
برابر اوله مز (راه عشق ارچه کمین گاه کماندارانست * هرکه دانسته رود صرفه
زاعدا ببرد * سابقا بیان اولندیکه صرفه عجم اصطلاحلرنده زیاده یه دیرلر
* محصول بیت * راه عشق کرچه کماندارلر کمینگاهیدر اما هرکسه که دانسته
یعنی عاقلانه کیده اعدادن صرفه ایلتور یعنی دشمنلره غلبه ایدر حاصلی طریق
عشق جانانه بی تدارك وتدبر ایله سلوك ایلین رقیبلردن امین اولوب انلره غلبه
وقهر ایلر (جام مینائی می سد رهء تنك دلیست * منه ازدست که سیل غمت
ازجا ببرد * مینائی یا حرف نسبت ومینا یشل صرچه یه دیرلر تشبیه طریقیله
فلکه ده دیرلر بونده یشل صرچه دن قدح مراددر می اضافتی لامیه در وسدره
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر تنك دلی وصف ترکیبی اقسامندندر
ویا حرف وحدت که حرف تعلیل سیل غم اضافتی بیانیه در سیل غمت ببردك
مقدم مفعول صریحیدر وازجا غیر صریحی * محصول بیت * شرابك

یشل صرچه قدحی کوکل دارلغی یولنك سدرهیدر یعنی کوکل دارلغنه مانعدر
امدی الدن قومه که سیل غم سنی یرکدن ایلتور یعنی غم سنی تلف ایدر امدی
ردسروری | جام باده یی الدن قومه که غم یانکه اوغرامیه می یرینه من یزان من ایله می
فرق ایلمز ایمش (حافظ ارجان طلبد غمزهء مستانهء یار * خانه ازغیر بپرداز وبهل
تا ببرد * حافظ منادی بپرداز خالی ایله دیمکدر پرداختن وپردازیدن لفظ
مشترکدر تمام ایلمك وخالی قلمق بیننده بهل فعل امر مفرد مخاطب هلیدندن
صلی ویرمك وترك ایلمك معناسنه در بونده قودیمکدر ترك ایله معناسنه تا بونده
حتی معناسنه در * محصول بیت * ای حافظ اکر یارك غمزهء مستانه سی جان
طلب ایدرسه خانه یی اغیاردن خالی ایله وقو تا ایلتسون یعنی درون دلده غیره
از بحر مجتث | یر قومه تا جانی آلوب ایلتسون وله ایضا (جهان برابروی عید از هلال وسمه
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات | کشید * هلال عید برابروی یار باید دید * جهان مبتدا وکشید خبری باقیلری
کشیده متعلق عیده ابرو استعاره ایلدی وابرویه وسمه راستقدر مصراع
ثانی شرط محذوفه جواب شکلی واقع اولمشدر * محصول بیت * جهان ابروی
عیده هلالدن وسمه چکدی یعنی هلال عید کورینوب پیدا وهویدا اولدی
پس هلال عیدی ابروی یارده کورمك کرك یعنی یارك ابروسنی هلال عید بدلی
کورمك کرك خلقك معتادیدر هلال کورندکده برنسنه یه باقق امدی خواجه
بیوررکه هلال عید کورنجك یارك ابروسنه باقق کرك (شکسته کشت
چو پشت هلال قامت من * کمان ابروی یارم چو وسمه باز کشید * بعض
نسخه ده کشت یرینه کرد واقع اولمش پس فاعلی کمان ابروی یاردر * محصول
بیت * هلال ارقه سی کبی بنم قامتم صندی بنم یارمك کمان ابروسی که کندویه
وسمه چکدی یعنی بنم یارمك ابروسی که وسمه کبی سیاه اولدی وکمانه مشابه
اولدی بنم قامتمی هلال کبی دوتا ایلدی اسم مفعول فارسیده کشت وباشد
صیغه لریله ترکیب اولور بونده شکسته کشت اولدیغی کبی حاصلی مصراع
ثانی یارك ابرولری کمان وش ووسمه کبی سیاه اولمسندن کنایه در (مپوش روی
ومشو درخط ازتفرج خلق * که خواند خط تو برروو ان یکاد ودمید *
درخط شدن گاه حجابده وگاه اضطرابده استعمال اولنور بونده حجاب
معناسنه درکه حرف تعلیل بررواصلنده بررویت ایدی ضرورت وزن ایچون ضمیر
خطاب حذف اولنمش وان یکاد بوندن مراد وان یکاد الذین کفروا آیتیدرکه
یارامز کوز دکمك ایچون اوقورلر * محصول بیت * یوزکی اورتمه ومحجوب اولمه
خلقك تفرجندن وسیرندن زیراسنك خطك رویکه وان یکاد آیتنی اوقودی
واوفوردی یعنی خطك کلدی شمدنکرو خلقدن یوزکی کزلمه که سکا کوز دکمز

حاصلی بوندنصکره عشاق غلودن قالورلریوزکی کرلئسترایله کرکسه ایلمه جانانك
خطی رو ینه وان یکاداوقومق رو ینه کمسه عدم التفاتدن ایهام وارتأمل تدبر
(مکرنسیم تنت صبح درچمن بکذشت * که کل ببوی توبرتن چوصبح جامه
درید * مکرکانه معناسنه درنسیم بونده کوزل قوقومعناسنه تجریداولنمشدر
تنه اضافتی لامیه درصبح ظروف زمانیه دندربکذشت لفظنه که حرف تعلیل
کل مبتداودرید خبری وباقیسی خبره متعلق برتن تقدیری برتنش درجامه
دریدك مقدم مفعولیدر * محصول بیت * کانه که سنك تنك نسیمی صباح
وقتی چمنه اوغرادی که کل سنك بویك سببیله تنی اوزرنده صبح کبی جامه سنی
چاك ایلدی کلك وصبحك جامه سنی چاك ایلمکدن مقصود آچلمه لریدر (نبود
چنك ورباب وکل ونبیذ که بود * کل وجود من آغشته کلاب ونبید *
کل وجود اضافتی بیانیه درآغشتن اصلمق و یوغرمق بونده اصلنمش دیمکدر
کلابه اضافتی لامیه در بونده نبیددن باده مراددر * محصول بیت * چنك
ورباب وکل ونبید دنیاده یوق ایدی که بنم وجودم بالچغی کلاب ونبیده اغشته
ایدی یعنی ازلده بنم طینتم کلاب وباده ایله مخمردر (بیا که با توبکویم غم
وملالت دل * چرا که بی تونداریم مجال کفت وشنید * بیا خطاب جانانه در
چرابونده ادات تعلیلدر زیرا معناسنه که حرف بیان * محصول بیت * کل که
سکا کوکلك غم وملالتنی سویلیه یم زیرا که سنسز دیمه وایشتمیه مجالم یوقدر
یعنی کوکل ضجرتنی سن اولنجه سویلرم اماسن اولمینجه قادردکلم آغزم آچوب
سوزسویلمکه زیرا بنم وارلغم سنك وارلغکه مقیددر (بهای وصل تو کرجان بود
خریدارم * که جنس خوب مبصر بهرچه دید خرید * بهای وصل اضافتی
لامیه در وتو یه اضافت مصدرك مفعولنه درخریدارم فعل مضارع متکلم
وحده که حرف تعلیل جنس خوب اضافتی بیانیه درجنسدن مراد قماشدر
مبصر تجارارالرنده آلمه ده صاتمه ده کوزی آچق اولوب هرنسنه نك قدروقیمتنی
بله ن بسارده دیرلرخرید فعل ماضی مفرد غائب صاتون آلدی دیمکدر * محصول
بیت * سنك وصلك بهاسی جان ایسه ده مشتریم زیرا مبصر خوب متاعی نیجه
کوررسه صاتون آلدی یعنی اومتاع وقماشی نیجه اولورسه آلور سنك وصلکده
برمتاع کرانبهادر بهاسی جان ایسه ده آلورم (مریزآب سرشکم که بی تو
دورازتو * چوباد میشد ودرخاك راه میغلطید * میشد کدردی ومیغلطید
یوالنردی * محصول بیت * کوزم یاشنی دوکمه زیرا سنسز سندن ایراق بادکبی
کدردی ویول طپراغنده یوالنردی یعنی سندن ایراق دوشجه یل کبی یول
طپراغنده یوالنرجائزدرکه بونده میشد ومیغلطید ماضی خالص معناسنه اوله

یعنی کتدی ویوارلندی دیمك اوله دورازتو بونك کبی یرلرده دعادرسندن ایراغ
اولسون دیمکدرنته که ترکیده حاضرلردن ایراغ اولسون دیرلرمصراع
ثانینك معناسنی بیلکبی اولدی دین معنایی اولدیره مش (چوماه روی تو
ردشعی
درشام زلف میدیدم * شبم بروی تو روشن چوروز میکردید * ماه روی تو
اضافتلری بیانیه ولامیه درشام زلفده بیانیه بروی با حرف سبب میکردید
ومیدید جائزدرکه حکایت حال ماضی اوله * محصول بیت * چونکه سنك ماه
رویکی شام زلفکده کورردم ویا کوردم سنك رویك سببیله کیجه بکاروزکبی
روشن اولوردی ویااولدی یعنی سنك رویك کونش اولمق سببیله آنی کورمکله
کیجه م کوندوزاولدی (بلب رسید مراجان وبرنیامد کام * بسررسید امیدم
طلب بسر نرسید * مرادنم دیمکدر برنیامد حاصل اولمدی کام فاعلی بسررسید
حده وغایته ایرشدی دیمکدر * محصول بیت * جانم دوداغمه ایرشدی ومراد
حاصل اولمدی امیدمده حده وغایته ایرشدی اما طلبم حده وغایته ایرشمدی
یعنی امیدم دوکندی اما طلبم دوکنمدی یعنی طلب وصال جانانه حدوپایان یوق
(زشوق روی تو حافظ نوشت حرفی چند * بخوان بنظمش ودرکوش کن
چومروارید * شوق روی تو اضافتلری لامیه لردرحرفی یا حرف وحدت
بنظمش شین ضمیرحرفی چنده راجعدرمروارید اینجو یه دیرلر * محصول بیت *
سنك رویك شوقندن حافظ برنیچه حرف یازدی امدی اول حرفلری نظمله اوقو
وقولغکه طاق اینجو کبی یعنی نظم حافظدن اینجوکبی قولغکه چك وله ایضا
از بحر منسرح
مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعلن
(حافظ خلوت نشین دوش بمیخانه شد * ازسرپیمان برفت باسرپیمانه شد *
بعض نسخه ده خلوت یرینه مسجد واقع اولمش دوش دون کیجه دیمکدرشد
رفت معناسنه درسر بونده سوداوجهت معنالرینه اولمق ممکندرپیمان عهد
معناسنه در با حرف صله پیمانه قدح شد ینه رفت معناسنه در * محصول
بیت * خلوت نشین ومسجد نشین حافظ دون کیجه میخانه یه کتدی زهد
وتقوی عهدو پیمانی سوداسندن کتدی وپیمانه هواسنه کتدی یعنی زهد
وتقوی یولن ترك ایدوب باده پیالق هواسنه دوشدی مصراع ثانینك
معناسنی عهدباشندن کتدی قدح باشیله اولدی وزهد وصلاح عهدی
رد سروی وشعی
هواسندن کتدی پیمانه هوسی ایله اولدی دینلرمعنایی اولدیره مشلر (شاهد
عهد شباب آمده بودش بخواب * بازبه پیرانه سرعاشق ودیوانه شد * شاهد
عهد شباب اضافتلری بیانیه درشباب بونده یکتلکدربودش شین ضمیر
معنا جهتندن خوابه مقیددر بخوابش تقدیرنده بیت سابقده حافظه راجعدر
با حرف صله ویا حرف ظرف بازبونده کیرومعناسنه دربه پیرانه با حرف ظرف

پیرانه سر پیرلك وقتنده شـدا اولدی * محصول بیت * یكتلك زمانی محبوبی
حافظه دوشده كلمشیدی یعنی دوشنده كندینی جوان كورمشیدی ینه پیرلك
وقتنده عاشق ودیوانه اولدی یعنی دوشده كندوبی پیرلك وقتنده جوان كورمك
عاشق ودیوانه اولمقدر زیرا الشباب شعبة من الجنون در (مغبچهٔ میكذشت
راهزن دین ودل * در پی آن آشنا ازهمه بیكانه شد * مغبچهٔ یا حرف وحدت
میكذشت كچردی ویا كچدی راهزن وصف تركیبی یول اوریجی یعنی حرامی
مغبچه یه صفتدر دین ودله اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر درپی آن
آشنا آن اشارتدر مغبچه یه * محصول بیت * دین ودل رهزنی برمغبچه كچردی
ویا كچدی پس حافظ اول آشنانك آردنجه جمیعندن بیكانه اولدی یعنی آندن
غیریلری ترك ایدوب اكا اویوب كتدی (آتش رخسار كل خرمن بلبل بسوخت
* چهرهٔ خندان شمع آفت پروانه شد * آتش رخسار اضافتی بیانیه وكله اضافتی
لامیه در خرمن بلبل اضافتی بیانیه آتش مبتدا وبسوخت خبری وخرمن بلبل
خبرك مقدم مفعولی چهرهٔ خندان شمع اضافتلری بیانیه ولامیه در آفت پروانه
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر چهره مبتدا وشد خبری وشدك اسمی
تحتنده چهره یه راجع ضمیر وآفت پروانه خبری * محصول بیت * كلك آتش
رخساری خرمن بلبلی یعنی وجود بلبلی یاقدی شمعكده چهرهٔ خندانی آفت
پروانه اولدی یعنی شمعك یانمسی پروانه یه بلا وآفت اولدی زیرا یانوب یالكنمسه
پروانه كندینی آكا اورمزدی حاصلی كلك آتش رخساری یعنی آچلوب
قزارمسی بلبل بیچاره یی یاقدی زیرا آچلمسه بلبل اضطرابه دوشوب یانمزدی
شمع ده سوزان اولمسه پروانهٔ نامرادی یاندرمزدی (كریهٔ شام وسحر شكر كه
ضایع نكشت * قطرهٔ باران ما كوهر یكدانه شد * كریهٔ شام وسحر تقدیری
كریهٔ ماشام وسحر ایدی حذف وایصال طریقیله ترك اولندی كه حرف تعلیل
نكشتك اسمی تحتنده كریه یه راجع ضمیردر وخبری ضایع قطرهٔ باران اضافتلری
لامیه لردر كوهر یكدانه بیانیه كریه مبتدا نكشت خبری قطره مبتدا شدك اسمی
تحتنده قطره یه راجع ضمیر وخبری كوهردر * محصول بیت * شكر كه بزم
صباح واخشام كریه مز ضایع اولمدی قطرهٔ بارانمز كوهر یكدانه اولدی یعنی
اغلادیغمز ضایع اولمـدی بلكه منتج اولدی شویله كه هر قطرهٔ سرشكمز
كوهر یكدانه اولدی حاصلی مؤثر اولدی كه وصال جانانه سبب اولدی (صوفیٔ
مجنون كه دی جام وقدح میشكست * دوش بیك جرعه می عاقل وفرزانه شد *
صوفیٔ مجنون بیانیه كه رابط صفت دی دون فرزانه عاقل دیمكدر * محصول
بیت * مجنون صوفی كه دون مجلسده جام وقدحی شكست ایدردی دون كیجه

برجرعه می ایچمك سببیله عاقل وفرزانه اولدی یعنی برجرعه باده ایله اوصلندی
وهوشمند اولدی (نركس ساقی بخواند آیت افسونكری * حلقهٔ اورادما
مجلس افسانه شد * نركس ساقی اضافتی لامیه در نركسدن چشم مراددر
تشبیه كنایه طریقیله آیتدن بونده علامت مراددر افسونكرلكدن سحارلق
مراددر یعنی سحارلق نشانلرندن برعلامت كوستردی دیمكدر حلقهٔ اورادما
اضافتلری لامیه لردر مجلس افسانه ده بویله در * محصول بیت * چشم ساقی
سحارلق آیتن اوقودی یعنی سحردن نشان ویردی حاصلی سحارلق ایلدی
پس بزم اورادمز حلقه سی افسانه مجلسی اولدی یعنی چشم ساقی سحرساز
اولنجه حلقهٔ اورادمز بی فائده قصص وحكایات اولدی یعنی بزی مسحور
ایلدی شویلكه هرنه اوقورسه سویلشر اولدق (منزل حافظ كنون بزمكه
پادشاست * دل بردلدار رفت جان برجانانه شد * منزل حافظ اضافتی لامیه در
بزمكه بزم مجلسدر كه ده كاهدن مخفف ظروف مكانیه دن بزم یری معناسنه
پادشایه اضافتی لامیه در پادشاها ایله وهامزلغتدر بردلدار اضافتی لامیه در
برجانانده بویله در * محصول بیت * حافظك منزلی شمدی پادشاه بزمكهیدر
كوكل دلدار قتنه واردی جانده جانان یاننه واردی یعنی حافظك منزلی كه
پادشاه بزمكهی اولدی پس دل وجانه یرقالمدی بلكه دلداریاننه وجان جانان
قتنه واردی وله ایضا (هركزم نقش توازلوح دل وجان نرود * هركزازیادمن
آن سرو خرامان نرود * هركزم میم متكلم معناجهتندن دل وجانه مقیددر
نقش تو لامیه لوح دل وجان بیانیه یادمن لامیه سرو خرامان بیانیه * محصول
بیت * سنك نقش رویك هركزبنم لوح دل وجانمدن كتمز وهركزبنم یادمدن
سنك اول سرو خرامان كبی قامتك كتمز یعنی عقلمده وفكرمده وكوكلمده
سنك رویك وقامتكدر دائما (ازدماغ من سركشته خیال رخ تو * بجفای
فلك وغصهٔ دوران نرود * من سركشته بیانیه خیال رخ تو اضافتلری
لامیه لردر بجفا با حرف سبب جفای فلك وغصهٔ دوران لامیه لردر * محصول
بیت * من سركشته نك دماغندن سنك رخك خیالی فلك جفاسیله ودوران
غصه سیله كتمز یعنی سكا اولقدر محبتم واردركه دكه جفا وجور ایله وغم
واندوه ایله كتمز (درازل بست دلم با سرزلفت پیوند * تا ابد سرنكشد وزسر
پیمان نرود * پیوند بونده عهد معناسنه در تا انتهاء غایت ایچوندر الی معناسنه
سرنكشد باش چكمز یعنی ابا ایلمز معناسنه سر پیمان سر بونده میل ومحبت
معناسنه در پیمان عهد وقول وقرار معناسنه در * محصول بیت * ازلده
بنم كوكلم سنك سرزلفكله عهد وپیمان وپیوند بغلدی یعنی سنی سووب

ازبحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

سرزلفکه کرفتار اولمغه عهد ایلادی پس امدی محبتم ازلید رابده دلك
محبتکدن باش چکوب سر پیماندن کتمز حاصلی کوکلم سرزلفکله اویله عهد
ایلدیکه ابده دلك انك سوداو هوسندن فراغت ایلیه (هرچه جز بارغمت دردل
مسکین منست * برود از دل من وز دل من آن نرود * بارغمت اضافتی بیانیه در
دل مسکینده بویله در برودك فاعلی هرچه ویاجز بارغم درونرودك فاعلی
بارغمدر * محصول بیت * هرنه که سنك غمك یوکندن غیری بنم کوکلمده در
بنم کوکلمدن اول کیدر وبارغمك کوکلمدن کتمز حاصلی غمکدن غیری نسنه
کوکلمده قرار ایلمز (انچنان مهر توام در دل وجان جای کرفت * که اکر سر برود
مهر تو از جان نرود * توام میم متکلم معنا جهتندن دل وجانه مقیددر که حرف
بیان * محصول بیت * دل وجانمده سنك محبتك انچلین یرطوتدی وقرار
ایلدیکه اکر باشم کیدرسه سنك مهرك دل وجانمدن کتمز (کر رود از پی خوبان
دل من معذورست * درد دارد چکند کزپی درمان نرود * بی بونده آردوایز
معناسنه در * محصول بیت * اکر بنم کوکلم خوبلر آردنجه کیدرسه معذوردر
زیرا دردی واردر نیجه ایلسون که درمان آردنجه کتمیه یعنی نیه قادردر که
درمان آردنجه کتمیه حاصلی اهل درد درمان اردنجه کتمکه قادر دکل (هرکه
خواهد که چو حافظ نشود سرکردان * دل بخوبان ندهد وزپی ایشان نرود *
ندهد ونرود فعل غائبلردر ویرمسون وکتمسون دیمکدر * محصول بیت *
هرکیم دیلرسه که حافظ کبی حیران وسرکردان اولمیه کوکلنی خوبلره ویرمیه
وانلرك آردنجه کتمیه حاصلی حافظ کبی واله وحیران اولمق استمین خوبلره کوکل
ویرمسون وآنلرك آردنجه اویوب کتمسون وله ایضا (عشق تو نهال حیرت آمد * ازبحر هزج
وصل تو کمال حیرت آمد * محصول بیت * سنك عشقك حیرت فدانی کلدی مفعول مفاعلن فعولن
یعنی سنك عشقکدن حیرت متفرع ومتشعب اولور حاصلی حیرتك اصلی
وکوکیدر سنك وصلك دخی کمال حیرتدر یعنی وصلك محض حیرتدر زیرا سکا
واصل اولان حیرته دوشر (بس غرقهٔ بحر وصل کاخر * هم باسر حال حیرت آمد
* غرقه ده کی ها رسمی شکلی علامت نقلدر یعنی عربدن عجمه نقلك علامتیدر
بحره اضافتی فی معناسنه در وبحرك وصله بیانیه در با بونده حرف صله در
وسر جهت واوج معناسنه در حال حیرت اضافتی بیانیه در * محصول بیت *
نیچه وصل بحرینه طالمش کسه که عاقبت حال حیرت جهتنه کلدی یعنی وصل
حالتنده حیرته دوشدی حاصلی وصول سبب حیرت کلدی زیرا وصالده فراق
قورقوسی وار (نه وصل بماند ونه واصل * انجا که خیال حیرت آمد * محصول
بیت * نه وصل قالور نه واصل اول یرده که خیال حیرت کلدی یعنی خیال

حیرت

حیرت اولان یرده واصل ووصل اعتبار اولمز زیرا بونلری خیال حیرت
محو ایلرکه یکتالق اقتضا ایلر بونده خیالدن بدل وصال یازوب منه سنده
وصال مضاف دکلدر دین مسکین هم قافیه ده خطا ایلمش وهم معناده زیرا
وصال مضاف اولمیجق معنا مستقیم اولمز قافیه دن قطع نظر (از هر طرفی که
کوش کردم * آواز سؤال حیرت آمد * طرفیده یا حرف وحدت که حرف بیان
کوش کردن دکلمکدر اما بونده ایشتمك معناسنه در آواز سؤال حیرت اضافتی
لامیه * محصول بیت * هر جانبدن که دکلدم وایشتدم حیرت سؤالی اوازی
کلدی یعنی حیرتدن عبارتدر دیو سؤالك آوازی کلدی (یك دل بنما که در ره او
* بر چهره نه حال حیرت آمد * بنما فعل امر مفرد مخاطبدر یك دل مقدم
مفعولیدر که حرف بیان ویا حرف رابط صفت ره او اضافتی لامیه در او ضمیری
جانانه راجعدر حالدن بونده مراد علامتدر * محصول بیت * بر کوکل کوستر
جانان یولنده که انك چهره سنده علامت حیرت اولمیه یعنی هر عاشقك کوکلنده
حیرت نشانی واردر (شد منهزم از کمال عزت * انرا که جلال حیرت آمد * منهزم
انفعال بابندن اسم فاعلدر * محصول بیت * کمال عزتدن منهزم اولدی یعنی
مغلوب اولدی اول کسنه یه که عظمت حیرت کلدی حاصلی عظیم حیرت طاری
اولان کسنیه حیرتك کمال عزتدن منهزم ومغلوب اولدی (سر تا قدم وجود
حافظ * در عشق نهال حیرت آمد * سر تا قدم اصلنده از سر تا قدم ایدی
ضرورت وزن ایچون وتاقرینه سیله از حذف اولندی قدم وجوده ووجود
حافظه مضافدر * محصول بیت * باشدن ایاغه حافظك وجودی یعنی تمام
وجودی عشق ایچنده حیرت فدانی کلدی یعنی حیرتدن بر فدانه درحاصلی ازبحر رمل
حافظك وجودی درخت حیرتدر وله ایضا (دوش می آمد ورخساره فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات
برافروخته بود * تا کجا باز دل غمزده سوخته بود * برافروخته های رسمی
بونده حرف ترتبدر تا عجبا باز یته دل غمزده اضافتی لامیه یا بیانیه در ویا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل * محصول بیت * دون کیجه رخساره سی
یالکلندروب کلوردی یعنی بکزینی قزاردوب عجبا نه قنده بر غمزده عاشقك
کوکلنی ویا بر غمزده کوکلی یاندرمش ایدی یعنی بو شکل ایله کلمسی دلالت ایدرکه
بر کوکل یاقوب یاندرمشدر مصراع اولك معناسی دون کیجه کلدی وعذاری
شعله لنمش ایدی دین ومنه سنده غمزدهٔده اولان همزه وحدت ایچوندر دین
دلنه کلن سوزی سویلرایمش (رسم عاشق کشی وشیوهٔ شهرآشوبی * جامه
بود که بر قامت او دوخته بود * رسم قاعده وقانون عاشق کش وصف ترکیبیدر
عاشق اولدریجی ویا حرف مصدر واضافت بیانیه در شیوهٔ شهرآشوبی اضافتی

بیانیه‌در شهرآشوب وصف ترکیبیدر آشوبیدندن شهردلردیجی وقرش مورش
ایدیجی دیمکدر ویا حرف مصدر رسم مبتدا ومصراع ثانی خبری جامهٔ یا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل که حرف رابط صفت ویا بیان قامت او اضافتی لامیه
وضمیر جانانه راجعدر دوخته بونده اسم مفعولدر دیکلمش معناسنه بود
حکایت حال ماضیدر* محصول بیت* عاشق اولدر بجیلك قانونی وشهرآشوبلق
قاعده‌سی برخلعت ایمش اول جانانك قامتنه دیکلمش حاصلی انك قدنه بجلوب
دیکلمش برخلعتدر (جان عشاق سپندرخ خود میدانست* وآتش چهره
بدین کاربرافروخته بود* جان عشاق اضافتی لامیه‌در سپند رخ خود
اضافتلری ده بویله‌در جان عشاق میدانستك مفعول اولی وسپند مفعول
ثانیسی وآتش چهره واو حرف عطف آتش چهره اضافتی بیانیه‌در بدین
با حرف تعلیل این اسم اشارتدر کاره عبارتدر مصراع اولك مضموننذن
بر حرف تأکید افروخته بود یالکلندرمش ایدی آتش افروخته نك مقدم
مفعول صریحی وبدین مفعول غیر صریحی* محصول بیت* عاشقلر جانی
کندی رخنه سپند بیلوردی وچهره‌سی آتشینی ده بوایش ایچون
یالکلندرمش ایدی یعنی عشاق جانی یاندرمق ایچون چهره‌سی آتشینی
یالکلندرمش ایدی حاصلی چهره‌سنك قزرمسی جان عشاقی یاندرمق
ایچوندر آتش چهره اولنده واو یازمیانلر بیلمز ایمش (کفر زلفش ره دین — ردسروری وشمعی
میزد وآن سنکین دل* در رهش مشعله از چهره برافروخته بود* کفر زلفش
اضافتلری بیانیه ولامیه‌در ره دین لامیه واو حرف حال آن سنکین دل مصراع
ثانیه مرهوندر رهش ضمیری کفر زلفه راجعدر مشعله برافروخته نك
مفعول صریحی واز چهره غیر صریحی* محصول بیت* جانانك کفر زلفی دین
یولنی اورردی حال بوکه اول طاش یورکلی کفر زلفی یولنه مشعله یالکلندرمش
ایدی یعنی دین یولنی اورمغه معین اولمش ایدی (دل بسی خون بکف آوردولی
دیده بریخت* الله الله که تلف کرد وکه اندوخته بود* که ایکی یرده بله کیم
معناسنه در اندوخته بود قزانمش یعنی کسب ایلمش ایدی* محصول بیت*
یورك چوق قان اله کتورمش ایدی یعنی مبالغه قان برکدرمش ایدی اما کوز
هب بیانه دوکدی الله الله کیم تلف ایلدی وکیم قزانمش ایدی یعنی قزانان
غیری تلف ایلین غیریدر (یارمفروش بدنیا که بسی سود نکرد* آن که یوسف
بززناسره بفروخته بود* یارمفروشك مقدم مفعول صریحیدر وبدنیا
غیر صریحی که حرف تعلیل ان که اصلنده انکس که ایدی کس حذف اولنوب
که یرینه اقامت اولندی یوسف بفروخته نك مقدم مفعول صریحی وبززناسره

غیر صریحی زرناسره اضافتی بیانیه بفروخته بود صاتمش ایدی دیمکدر
* محصول بیت* یاری دنیایه صاتمه زیرا چوق فائده ایلمدی اول کسه که
حضرت یوسفی بچمز اقچه‌یه صاتمش ایدیکه قرنداشلری ایدی که حضرت یوسفی
برنیچه براماز بچمز اقچه‌یه صاتمشلر ایدی نته که قرآن شریفده کلمشدر (وشروه بثمن
بخس دراهم) بیورمشدر بخس براماز بچمز اقچه‌یه وغیریه دیرلر امدی یاری دنیا
خطامنه صتانلر انلر کبیدر که بو بیع وشرادن هیچ فائده کورمز زرعجم دلنده
سکه‌لو التونه واقچه‌یه شاملدر نته که موارد استعمالاتندن مفهومدر
بو استعمالی بلمین بونده بعض تأویلات وتوجیهات بعیده‌یی ارتکاب ایلمشدر
ردشمعی — (کرچه میکفت که زارت بکشم میدیدم* که نهانش نظری با من
دلسوخته بود* که حرف رابط مقول قول زار ذلیل وحقیر معناسنه‌در
وتا ضمیر خطاب میدیدم حکایت حال ماضیدر کورردم دیمك اولور که حرف
بیان نهانش شین ضمیر میکفتك فاعلی اولان جانانه راجعدر نظری یا حرف تنکیر
با من با حرف صله من دلسوخته اضافتی بیانیه‌در* محصول بیت* کرچه
جانان دیردی که سنی ذلیل وحقیر قتل ایدرم یعنی ذلتله وحقارتله اولدررم
لیکن کورردم که نهانی بن دلسوخته‌یه نظری واریدی یعنی اکرچه صورتا
تخویف وترهیب ایدردی اما نهانی بکا التفاتی واریدی مصراع اولك معناسنی
ردشمعی — اکرچه ایدرایدی سنی ترحمسز دیلرم دین معنالی عندی سویلمش (کفت
وخوش کفت بروخرقه بسوزان حافظ* یارب این قلب شناسی زکه آموخته
بود* کفت یعنی جانان واو حرف حال خوش کفت ایو دیدی دیمکدر خرقه مقدم
مفعول صریحیدر بسوزانك خرقه‌یی یاندر دیمکدر حافظ منادی حرف ندا
حذف اولمشدر یارب عجبا قلب شناس وصف ترکیبی قلب اکیجی دیمکدر
یا حرف مصدر که اسمدر کیم معناسنه آموخته بونده فعل لازمدر اوکرنمش
معناسنه* محصول بیت* جانان دیدی حال بوکه ایو دیدی وار خرقه‌یی یاندر ای
حافظ یعنی کیدیکك خرقه‌دن بوی ریا کلور پس انی یاندر که خالص ویاك صوفی
اوله‌سن خواجه بیورر که عجبا جانان بو قلب شناسلغی کیمدن اوکرندی یعنی بن
اهل حیله وریا اولوب قلب اولدیغمی کیمدن اوکرندی ویاخود اوکرندیدی
حاصلی بن زراق ومرائی اولدیغمی نره‌دن بیلدی وکیمدن اوکرندی وله ایضا
ازبحر رمل فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات — (قتل این خسته بشمشیر تو تقدیر نبود* ورنه از غمزهٔ جادوی تو تقصیر نبود*
قتل این خسته اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر این اسم اشارتدر خسته‌یه
بشمشیر قتله متعلق قتل مبتدا تقدیر خبری غمزهٔ جادوی تو اضافتلری بیانیه
ولامیه‌در* محصول بیت* بو خسته‌نك قتلی سنك شمشیرکله تقدیر دکل ایدی

یعنی مقدر دکل ایدی بوخسه سنك غمزهٔ جادوکدن هیچ تقصیر یوق ایدی غمزهٔ
جادولیٔ بنی قتل ایلمدیکی عدم تقدیردندر یوخسه اهمال وتقصیرندن دکلدر
(یارب آینهٔ حسن توچه جوهر دارد * که درو آه مرا قوت تأثیر نبود * یارب
عجبا دیمکدر آینهٔ حسن تو اضافتلری بیانیه ولامیه درکه حرف بیان آه مرا
اضافتی لامیه درورا حرف تخصیص قوت تأثیر بیانیه * محصول بیت * عجبا
سنك آینهٔ حسنکك نه جوهری واردرکه آنده بنم آهمك قوت تأثیری یوقدر
یعنی آینه آهدن متأثر اوله غندر یاسنك آینهٔ حسنك نه جوهردرکه
بنم آهمدن متأثر اولمز یعنی آهم سکا تأثیر ایلمز (من دیوانه چو زلف تورها
میکردم * هیچ لایق ترم از حلقهٔ زنجیر نبود * من دیوانه بیانیه چو حرف تعلیل
رها میکردم صالی ویردم ویا صالی ویردم یعنی ترك ایدردم ویا ترك ایلدم
لایق ترم میم معنا جهتندن نبوده مقیددر حلقهٔ زنجیر اضافتی لامیه در
* محصول بیت * بن دلی چون سنك زلفکی ترك ایلردم یعنی سنك محبتکدن
یکردم حلقهٔ زنجیردن غیری یه لایق رق دکل ایدم یعنی حبسه وقیده لایق
ایدم یاخود بکا حلقهٔ زنجیردن غیری لایق رق دکل ایدی یعنی بکا حلقهٔ زنجیر
لایق ایدی (نازنین تر زقدت درچمن ناز نرست * خوشتر از نقش تودر عالم تصویر
نبود * چمن ناز اضافتی بیانیه درنرست بتمدی نقش تو اضافتی لامیه در عالم
تصویر بیانیه * محصول بیت * سنك قدکدن نازلیرق نازچمننده
بر سرو بتمدی یعنی سنك سروقدك زیاده اعلا وزیبادر وسنك نقشکدن یعنی
نقش رویکدن عالم تصویرده خوشرق بر صورت یوقدر یعنی سنك رویك نقشی
کبی صورتخانهٔ عالمده بر نقش یوقدر حاصلی سنك شکلك کبی بر شکل یوقدر
دیمکدر (تا مکر همچو صبا باز بزلف تو رسم * حاصلم دوش بجز نالهٔ شبگیر نبود *
تا حرف تعلیل مکر ادات تمنی بزلف تو با حرف صله واضافت لامیه در رسم فعل
مضارع متکلم وحده ابریشم بجز با حرف زائد نالهٔ شبگیر کیجه ایله اولان ناله
وجائزدرکه شبگیردن چرخدی مراد اوله یعنی اوجاقلر ایچنده کیجه ایله اوتن
یوجك اوله پس اضافت لامیه در * محصول بیت * تا اوله کم صبا کبی سنك
زلفکه ابریشم دیودون کیجه حاصل ونتیجه م نالهٔ شبگیر ایدی ایکی معنا ایله
یعنی صباحه دلك فریاد وفغان ایدی (سر زحیرت بدر میکدها برکردم * چون
شناسای تو در صومعهٔ پیر نبود * سر برکردمك مقدم مفعول صریحیدر
وزحیرت غیر صریحی وبدر مفعول فیهی برکردم قالدردم یعنی میخانه ده
کندیمی اظهار ایلدم حاصلی میخانه یه واردم شناسا صفت مشبهه در علیم
ودانا معناسنه تو یه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت *

حیرتدن باشمی میخانه لرده قالدردم یعنی خمخانه یه واردم چونکه سنی اکلیجی
صومعه ده بر پیر یوق ایدی یعنی ای جانان چونکه اهل صومعه سنی وسنك
کیفیت عشقکی اکلمدی امدی میخانه یه واردم که انلر سنی وسنك کیفیت
عشقکی خوب اکلمشدر مصراع اولك معناسی باشی حیرتدن میخانه لر
قپوسنه طولاندردم دینور باشی حیرتدن میخانه قپوسی اوزره ایلدم دین
عندی خوب معنالر ویرمشلر (آن کشیدم زتو ای آتش هجران که چو شمع *
جز فنای خودم از دست تو تدبیر نبود * که چو شمع مصراع ثانی یه مرهوندر
فنای خود اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر ومیم معنا جهتندن تدبیره
مقیددر * محصول بیت * ای آتش هجران سندن او حالتی واول زحمتی چکدم که
شمع کبی سنك الکدن کندیمی فنا ایلمکدن غیری تدبیرم یوق ایدی
حاصلی سنك الکدن تدبیرم کندیمی فنا ایلمك ایدی (آیتی بود عذاب انده
حافظ بی تو * که بر هیچکسش حاجت تفسیر نبود * آیت لغتده نشان معناسنه در
که سابقا بیان اولندی ایدی ویا حرف وحدت عذاب اصلنده از عذاب ایدی
ضرورت وزن ایچون از حذف اولندی انده اندوهدن مخففدر غصه وغم
معناسنه که حرف رابط صفت بر هیچکسش برك هیچ اضافتی فی معناسنه در
حاجت تفسیر اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت * حافظك
غصه سی سنسز عذابدن نشان ایدی که هیچ کسه نك یانده تفسیر وبیانه
احتیاجی یوق ایدی یعنی هجرکده چکدیکی آلام وشدائد هرکسك معلومی
ایدیکه تفسیر وبیانه احتیاجی یوغیدی زیرا هیچ کسك مجهولی دکل ایدی
وله ایضا (دل شوق لبت مدام دارد * یارب زلبت چه کام دارد * دل مبتدا
ما بعدی خبری شوق لبت اضافتی لامیه درلبه نسبت مدام خوب واقعدر
کامده بویله در * محصول بیت * کوکل دائم لبك شوقك طوتار یعنی کوکلده
لبك شوقی وار عجبا لبکدن نه مراد طوتار یعنی لبکدن مرادی ندر کام ذکری
ایهام طریقیله واقعدر تدبر (جان شربت مهر وبادهٔ شوق * در ساغر دل
تمام دارد * اضافتلری هب بیانیه در جان مبتدا دارد خبری شربت مهر
معطوفیله خبرك مفعول صریحی ودر ساغر دل مفعول فیهی در * محصول
بیت * جان محبت شربتنی وشوق باده سنی کوکل ساغرنده کامل طوتار یعنی
جانك بونلر مرادنجه حاصلدر (سودائی زلف یار دائم * در دام بلا مقام دارد *
سودائی یا حرف نسبت واضافتلری لامیه لردر ودائم مصراع ثانی یه مرهوندر
دام بلا اضافتی بیانیه در * محصول بیت * یار زلفنك سوداییسی یعنی دیوانه سی
دام بلاده مقام طوتار یعنی مقامی دام بلاده در (تا صید کند دلی بشوخی *

ردسروری وشمعی

ازبحر هزج
مفعول مفاعلن فعولن

برکل زبنفشه دام دارد ✱ تا حرف تعلیل دلی یا حرف وحدت بشوخی با حرف مصاحبت ویا حرف مصدر محصول بیت ✱ جانان شوخلقله برکوکلی صید ایلمك ایچون یعنی تا که برکوکلی شوخلقله صید ایلیه دیو کل کبی عارض اوزره بنفشه کبی خطدن طوزاغی وار (آخر رسدم که باز پرسم ✱ کان دلبر ما چه نام دارد ✱ اخرادات تأکید رسدم فعل مضارع نفس متکلم وحده بونده اخباره وانشایه تحملی وار یعنی بکالایقدر ویالایقمیدر که بیانیه بازادات تأکید پرسم فعل مضارع متکلم وحده صورسم ویا صورام دیمکدر کان که حرف بیان آن اسم اشارتدر دلبره ✱ محصول بیت ✱ بکالایقدر ویالایقمیدر که صورام که بزم دلبرمزك نامی ندر یعنی اسم شریفنی صورسم بکادو شر ویا دوشرمی مصراع اولك معناسنی آخرا کادکرم که صورام واخر بکا ایریشور کیر وصورام دینلر معنای مقصودی ادا ایلیه ممشلر (بایار بجا نشیند آن کو ✱ اندیشهٔ خاص وعام دارد ✱ بجاقنده آن کو اصلنده آنکه او ایدی که حرف بیان واو ضمیر غائب انك مشار الیهی اولان کسه راجعدر تقدیری انکس که او ایدی ✱ محصول بیت ✱ یاری ایله قنده او توروب مصاحب اوله بیلور اول کمسه که خاص وعام اندیشه سن طوتار یعنی خاص وعامدن قایران وپرواچکن یعنی خاص وعام طعننددن قورقان عاشق اولوب یاریله مصاحب اولهمز (خرم دلی ان کسی که صحبت ✱ بایار علی الدوام دارد ✱ دل آن اضافتی لامیه در کسی یا حرف وحدت ویا تنکیر که حرف رابط صفت صحبت مصراع ثانی یه مرهوندر ✱ محصول بیت ✱ مسرور اول کمسه نك کوکلی که یاریله علی الدوام صحبت طوتار یعنی یاریله دائما مصاحب اولان شاد وخرمدر (حافظ چه دمی خوشست مجلس ✱ کاسباب طرب تمام دارد ✱ حافظ منادی دمی یا حرف وحدت کاسباب که حرف بیان طربه اضافتی لامیه در ✱ محصول بیت ✱ ای حافظ مجلس نه وقت خوشدر یعنی مجلس نه دم صفا ویرر اول دم که اسباب طرب وشادئ تمام طوتار یعنی سرور وفرح اسبابی تمام اولدقده مجلس صفابخش اولور وله ایضا

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

(من وصلاح وسلامت کس این کمان نبرد ✱ که کس برند خرابات ظن آن نبرد ✱ مصراع اولده اولان واولر مقارنت ومعیت افاده ایدر که حرف تعلیل برند با حرف صله خراباته اضافت لامیه در ظن آن مصدرك مفعولنه اضافتی قیلنمشدر ✱ محصول بیت ✱ بن وصلاح وسلامت کمسه بو کمانی ایلمز یعنی بنم حقمده صلاح وسلامت معنالرینی کمسه ظن ایلمز زیرا کمسه رند خراباته بو ظنی ایلمز یعنی رند میخانه حقنده کمسه صلاح وسلامت کمانی ایلمز (من این مرقع دیرینه بهر آن دارم ✱ که زیر خرقه کشم می کس این کمان نبرد ✱ مرقع دیرینه

اضافتی بیانیه در که حرف تعلیل زیر خرقه اضافتی لامیه در ✱ محصول بیت ✱ بن بو عتیق خرقه یی انکیچون طوتارم یعنی صقلرمکه خرقه التنده شراب طاشیم وکمسه بنم حقمده بو ظنی ایلمیه یعنی بنی کمسه فاسق اکلامیه (مباش غره بعلم وعمل فقیه مدام ✱ که هیچکس زقضای خدای جان نبرد ✱ غره های رسمی شکلی تصرفات اعجامدندر زیرا غره تای تأنیثله اسمدر غفلت معناسنه بوایسه صفت مقامیدر زیرا غرغیننك کسریله وغریر فتحیله امور دنیاده مجرب اولمین کمسیه صفتدر بعلم وعمل با حرف سبب فقیه منادی که حرف تعلیل قضای خدای اضافتی لامیه در جان نبردك مفعول صریحیدر ✱ محصول بیت ✱ ای فقیه علم وعمل سببیله مغرور وغافل اولمه دائما زیرا هیچ کمسه اللهك قضاسندن جان ایلتمز یعنی قورتارمز یعنی علم وعمل آدمی اولمکدن قورتارمز وموجب جنت اولمز دیمکدر (مشو فریفتهٔ رنك وبو قدح درکش ✱ که رنك غم زدلت جز می مغان نبرد ✱ مشو فعل نهی مفرد مخاطب فریفتهٔ رنك وبو فریفته اغتنده الداغمش دیمکدر اما بونده مغرور معناسنه درکه غافل اولمقدر قدح درکشك مقدم مفعول صریحیدر در حرف تأکید کش فعل امر مفرد مخاطب چك دیمکدر که حرف تعلیل زنك غم اضافتی بیانیه ونبردك مفعول صریحیدر وزدلت غیر صریحی وفاعلی تحتنده می مغانه راجع ضمیر ✱ محصول بیت ✱ عالم رنك وبویانك مغروری اولمه وقدح چك یعنی باده ایچ زیرا غم پاسنی کوکلدن می مغاندن غیریسی ایلتمز یعنی کوکلدن غمی باده کیدررانجق حتی نوشیروانك مجلسنده بعض حکما باده یه صابون غم دیدی ونوشیروان دیدیکه کرچك شراب صابون غمدر اما آندن رفع غمومده التون اقوادر (اکرچه دیده بود پاسبان تو ای دل ✱ بهوش باش که نقد تو پاسبان نبرد ✱ پاسبان تو اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتی قیلنمشدر بهوش باش دله امردر او صلی اول دیمکدر که حرف بیان نقد تو لامیه ونبردك مقدم مفعول صریحی وفاعلی تحتنده پاسبانه راجع ضمیردر ✱ محصول بیت ✱ ای کوکل اکرچه کوز سنك پاسبانکدر عقل ایله اول که نقد کی پاسبان ایلتمیه یعنی کوز کوزلی کوروب سنی عشق بلاسنه دوشورمیه حاصلی مالملککی عشق جانانه الدرمیه دیمکدر (بسعی کوش اکرمرد باید ای دل ✱ کسی که کار نکرد اجر ایکان نبرد ✱ بسعی با حرف صله کوش فعل امر مفرد مخاطب دورش دیمکدر مرد اجر تدرکرا معناسنه بایدت فعل مضارع مفرد مخاطب سکا کرك ایسه دیمکدر فعل شرط واقع اولمشدر مصراع ثانی مقام تعلیلده واقع اولمشدر اجر ایکان اضافتی بیانیه در رایکان ایلاق دیمکدر مفت معناسنه که عرب جزاف دیر کزافدن

معرب اجرا یکان مقدم مفعول صریحیدر نبردك وفاعلی تحتنده کسی یه
راجع ضمیردر * محصول بیت * عبادته سعی ایلمکه کوش ایله یعنی عمله وعبادته
سعی ایله اکرسکا اجرت کرکسه ای کوکل زیرا برکسه که ایش ایشلمدی مفت
اجرت ایلتمز یعنی ایلاق اجرت الماز (سخن بنزد سخندان ادامکن حافظ *
که تحفه کس درو کوهر بجرو کان نبرد * سخن ادامکنك مقدم مفعول
صریحیدر و بنزد سخندان غیرصریحی وادا مفعول ثانی صریحی حافظ منادی که
حرف تعلیل تحفه نبردك مفعول ثانیسی ودرو کوهر مفعول اولی وبجرو کان
مفعول غیرصریحی وفاعلی تحتنده کسه راجع ضمیر * محصول بیت *
ای حافظ سخندان یاننده سوز ادا ایله زیرا کمسه درو کوهری بحرو کانه ارمغان
ایلتمز یعنی دری بحرو کوهری کانه کمسه ایلتمز پس سخندان وسخن شناس یاننده
سوز ادا ایلمك بوستانجی یه طرخون صاتمقدر وله ایضا (دی پیرمیفروش که ذکرش
بخیرباد * کفتا شراب نوش وغم دل ببرزیاد * که ذکرش بخیرباد جمله دعائیه
علم بدیعده حشو ملیح دیرلر معناسی ذکری خیرله اولسون یعنی اکلسی خیرله
اوله پیرمبتدا وکفتا خبری شراب نوش مقول کفتادر واو حرف عطف غم دل
اضافتی لامیه وببردك مقدم مفعول صریحی وزیاد غیرصریحی * محصول
بیت * دون شراب صاتیجی پیرمیخانه جی که ذکری خیرله اولسون دیدی شراب
ایچ وکوکل غمنی خاطرکدن کیدر (کفتم بباد میدهدم باده نام وننك * کفتا
قبول کن سخن وهرچه باد باد * میدهدم میمی معنا جهتندن نام وننکه
مقیددر کفتاده الف اکثر سؤالك جوابنه داخل اولور ارالرینی فرق ایچون سخن
کنك مفعول اولی وقبول مفعول ثانیسی واو حرف عطف هرچه باد باد جمله
شرطیه * محصول بیت * پیرمیفروش دکا باده نوش ایلمکه امر ایدنجه دیدمکه
باده نام وننکمی باده ویرر وبنی رسوا ایدر دیدیکه سوز قبول ایدوب باده ایچ
هرنه اولورسه اولسون یعنی ذوقکده اول نه اولسه کرك زیرا طریق عشقده نام
وننك وناموس صغما زبونده بی نام وناموسلق معتبردر (سود وزیان ومایه
چو خواهد شدن زدست * کو بهراین معامله غمکین مباش وشاد *
مایه سرمایه معناسنه در خواجه خطاب عام طریقیله بیورر فائده وزیان
وسرمایه چونکه الدن کدیسردر زیرا سویله ایشیدوب دکایه نه بوذکر
ایلدیکمز معامله ایچون نه غمکین اول ونه شاد حاصلی چونکه دنیانك اونه سی
فنادر نه فائده سنه سوین ونه زیانته یرین (بادت بدست باشد اکر دل نهی بهیچ *
درمعرضی که تخت سلیمان رود بباد * بادست تاضمیری معنا جهتندن
دسته مقیددر بدستت تقدیرنده هیچ بونده دنیای فانیدن عبارتدر معرض

ازبحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

میمك کسری وعینك سکونی ورانك فتحیله شول عاریتی لباسه دیرلر که
جاریه لری انك ایچنده صتارلر کوزل کورنسون دیو اما اکثری محل ومقام
معناسنده استعمال ایدرلر نته که بونده اویله در ویاء حرف وحدت که حرف رابط
صفت یاد یا حرف صله ویا حرف مصاحبت حاصلی مقام ابهامده واقعدر
* محصول بیت * سنك الکده یل اولورا کر کوکلکی هیچه قویه سن یعنی
اسباب دنیا که فانی محضدر و هیچ مثابه سنده درا کا کوکل بغلیوب تعلق
ایدرسك الکده یل اولور یعنی حاصلك هیچ اولور بر مقامده که تخت سلیمان یله
وارر یعنی فانی اولور ویا یل ایله کیدر یعنی یل آنی کوتورر ایسته دیکی یره حاصلی
فانی یه کوکل بغلیه نك النده نتیجه هیچدر بونده معرضی میمك فتحیله اسم مکان
اکلین اصابت ایلممش (بی خار کل نباشد وبی نیش نوش هم * تدبیر چیست
وضع جهان این چنین فتاد * نیش بونده آرینك دیکنیدر ونوشدن مراد بالدر
* محصول بیت * کل دیکنسز بال ده دیکنسز اولمز نه چاره ونه تدبیر جهانك
وضعی بو نجلین واقع اولدی یعنی هر شی ضدیله متبیندر بیت * درین چمن کل
بیخار کس نچید آری * چراغ مصطفوی باشرار بولهبیست (بر کن زباده جام
دمادم بکوش هوش * بشنو ازو حکایت جمشید وکیقباد * دمادم بکوش
هوش مصراع ثانی یه مرهوندر * محصول بیت * باده دن جامی طولدر ایله
دائما عقل قولاغیله اندن جمشید وکیقباد حکایه سن ایشت یعنی کچن پادشاهلر
عیش ونوش ایلدیلر عاقبت زیر خاک ده یاتدیلر دیمکدر (حافظ کرت زپند حکیمان
ملالتست * کوته کنیم قصه که عمرت دراز باد * حافظ منادی کرت تاضمیر
خطاب وارا للهه اصمرلدق دیجك برده عمرت دراز باد دیرلر روزمره لرندندر
* محصول بیت * ای حافظ اکر پند حکیماندن ملالت وسآمتك وار ایسه یعنی
نصیحتلرندن ملول ویحضور ایسك اوزاتمیه لم قصه یی وار صاغ واسن اول سکا
نصیحتدن کچدك وله ایضا (انرا که جام صافی صهباش میدهند * میدان که
درحریم حرم جاش میدهند * انرا که تقدیری انکس راکه ایدی ضرورت
وزن ایچون حذف اولندی جام صافی صهبا اضافتلری لامیه وبیانیه در شین ضمیر
انك مشار الیهی اولان کسه راجعدر صهبا قرمزی شرابه دیرلر حرمدن مراد
حرم قدسدر حریم حولی جاش شین ضمیرینه کسه راجعدر * محصول بیت * اول
کسیه که صافی قرمزی شراب قدحن ویررلر یعنی خالص قرمزی شراب
جامنی صونرلرسن بیل که قدس حرمنك حولیسنی اکا مقام ویررلر یعنی ملائکه
مقامنه ایصال ایدرلر (صوفی مباش منکر رندان که سر عشق * روز ازل
بمردم قلاش میدهند * صوفی منادی مباش فعل نهی مفرد مخاطب اولمه

ردشمی

ازبحر مضارع
مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

دیمکدر منکر رندان اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدرکه حرف تعلیل
سر عشق اضافتی لامیه در ومصراع ثانی یه مرهون روز ازل اضافتی
فی معناسنه در بمردم قلاش با حرف صله مردم قلاش اضافتی بیانیه در قلاش
خراباتی دیمکدر * محصول بیت * ای صوفی رندلره منکر اولمه که عشق سرینی
روز ازلده مردم خراباتیلره ویررلر یعنی منظور حق اولان رند عاشقلردر بی درد
مرائیلر دکلدر (ساقی بیار بادهٔ کارنك مشکبوی * کارباب عقل زحمت اوباش
میدهند * ساقی منادی بادهٔ کارنك مشکبوی اضافتلری بیانیه در کارباب
که حرف تعلیل ارباب عقل اضافتی لامیه در زحمت اوباش اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر اوباش بوشك جمعیدر اخلاط ناس یعنی درنتی اوشاب ده
دیرلر اما بونده مراد رندلردر * محصول بیت * ای ساقی مشك قوقولی کل
رنکلی باده کتور زیرا عقل صاحبلری اوباشه یعنی ارباب عشقه زحمت ویررلر
حاصلی عقلا مجانین عشقه اضطراب ویررلر امدی باده ویر که لا یعقل اولهلم که
زخم زبانلری بزه تأثیر ایلمیه یا خود معنا بویله اوله ای ساقی بو صفتلی بادهیی
کتور که ارباب عقل نوش ایتسون تا که دائرهٔ عقلدن خارج اولوب اوباشه
زحمت ویرمیهلر (از لذت حیات ندارد تمتعی * امروز هر که وعده بفرداش
میدهند * لذت حیات اضافتی لامیه در تمتع تفعل بابندن مصدردر فائده لنمك
معناسنه ویا حرف تنکیر هرکه اصلنده هر کس که ایدی کس بونك کبی یرلرده
حذف وایصال طریقیله ترك اولنور بفرداش با حرف صله وشین ضمیر کسدن
نائب اولان که یه راجعدر * محصول بیت * دنیا حیاتی لذتندن تمتع طوتمز یعنی
متمتع اولمز حاصلی حیاتدن بهره یاب اولمز هر کسه که بوکون اکا یرته وعدهسنی
ویرهلر یعنی جانانه وصولی بوکوندن یرته یه تأخیر ایدهلر (حافظ بترك جنت
فردوس میکند * کر در حریم وصل تو مأواش میدهند * بترك با حرف زائد
جنته اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر وفردوسه اضافت بیانیه حریم
وصل تو اضافتلری بیانیه ولامیه در مأوا مقام معناسنه در شین ضمیر حافظه
راجعدر * محصول بیت * حافظ جنت فردوسی ترك ایدر اکر سنك وصلك
حریمنده اکا یر ویررلرسه یعنی سنك حریم حرمکی جنته دکشمز وله ایضا (کارم
ز دور چرخ بسامان نمیرسد * خون شد دلم ز درد وبدرمان نمیرسد * بسامان
با حرف صله سامان بونده صلاح معناسنه در وبدرمان واو حرف حال
* محصول بیت * بنم ایشم دور فلکدن صلاحه ایرشمز یعنی انتظام حال بولمز
دردندن یورکم قان اولدی حال بوکه درمانه ایرشمز یعنی بو قدر درد
وزحمت جکرم یورکم دردینه چاره بولمق ایچون حال بوکه دردیمه درمان بولنمز

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

مصراع

مصراع ثانیده واو حالیه بی ترك ایدنلر حالدن بیخبر ایمشلر (با آنکه خاك کوی شدم
همچو سك هنوز * آب رخم همی رود و نان نمیرسد * با آنکه با حرف مع خاك
کوی اضافتی لامیه در همچو سك هنوز مصراع ثانی یه مرهوندر اولکی یه ده
قید اولمق ممکندر سحر حلال طریقیله آب رخم یعنی آب رویم عرض
معناسنه در * محصول بیت * بونك برله که خاك کوی وفا اولدم سك کبی الان
عرضم کیدر و بکا اتمك ایرشمز یعنی خاك کوی جانان اولدم سك کبی یوزم صویی
کیدر و بکا بر فائده مترتب اولمز (بی پارهٔ نمیکنم از هیچ استخوان * تا صد هزار
زخم بدندان نمیرسد * بی سکر پارهٔ یا حرف وحدت وهمزه حرف توسل نمی کنم
فعل نفی مستقبل قوپارمم دیمکدر کندندن مشتق که قوپارمق وقازمق وبولمق
بیننده مشترکدر * محصول بیت * خواجه بو بیتی روزکاردن شکایت
طریقیله بیورر که هیچ بر کمکدن بر سکر پارهسنی قوپارمم تا دیشلرکه یوز بیك
زخم وزحمت ایرشمیه یعنی دنیادن بر جزوی فائده کورمم یوز بیك بلا ومشقت
کورمینجه (سیرم ز جان خود بدل دوستان ولی * بیچاره را چه چاره چو فرمان
نمیرسد * سیر یای مجهول ایله طوق معناسنه در بدل دوستان با حرف تخصیص
ویا قسم دل دوستان اضافتی لامیه ولی ادات استدراکدر بیچاره را را ادات صله
چو حرف تعلیل فرماندن مضاف الیه محذوفدر تقدیری فرمان خدادر که
اندن مراد موتدر * محصول بیت * کندی جانمدن طوقم دوستلر دلی ایچون
ویا دلی حقیچون یعنی جانمدن اوصاندم وبیزار اولدم دوستلر جانیچون
اما بن بیچاره یه نه چاره چونکه فرمان خدا ایرشمز یعنی جاندن اوصانمق فائده
ویرمز موت ایرشمینجه حاصلی ملك الموت قبض روح ایلمینجه جاندن بیزارلق
فائده ایلمز (یعقوب را دو دیده ز حسرت سفید کشت * وآوازه ز مصر بکنعان
نمیرسد * یعقوب را را ادات تخصیص یعقوبك دیمکدر وآوازه واو حرف حال
آوازه صیت یعنی چاو معناسنه در ویا حرف تنکیر * محصول بیت * یعقوب
پیغمبرك ایکی کوزی یوسفك حسرتنده اغاردی حال بوکه مصردن کنعانه
یوسفك مصرده اولدیغی آوازهسی ایرشمز یعنی بن که یعقوب مقامندهیم وجانان
یوسف مرتبهسندهدر بنم فراق وهجراندن ایکی کوزم کریه وبکادن اغاردی
حال بوکه بکا جانانك احوال واطوارندن بر خبر کلمز دیمکدر (از آرزوت کشته
کرانبار غم دلم * آوخ که آرزو بمن ارزان نمیرسد * آرزوت آرزو الف ممدوده ایله
هوا وهوس ومراد معناسنده مستعملدر وتا ضمیر خطاب کرانبار وصف
ترکیبیدر اغر یوکلی معناسنه غمه اضافتی لامیه در دل کشتهنك اسمی وکرانبار
خبری آوخ الف ممدوده ایله اسماء افعالدندر تضجر معناسنه بونك کبی یرلرده

حیف دیمکدرکه حرف بیان ارزان اوجوزدیمکدر بونده آسان معناسنه در
* محصول بیت * خواجه جانانه خطاب ایدوب بیوررسنی آرزو ایلمکدن
کوکلم غم آغریوکایدر یعنی غمدن اغریوکلی اولمش حیفا که بکا آرزوقولای
ایرشمز یعنی مرادم زحمت ومشقت سزال ویرمز حاصلی غمدن قورتلمق
آسان دکل (تاصد هزار خارنمی روید از زمین * از کلبنی کلی بکلستان نمیرسد *
تابونده مادام معناسنه در نمی روید فعل نفی مضارع بتمز کلبن کل اوجاغی
دیمکدر ویا حرف وحدت کلی یاسیده بویله در بکلستان با حرف صله * محصول
بیت * یردن یوزبیك دیکن بتمینجه برکل اوجاغندن کلستانه برکل ایرشمز یعنی
عالمده براهل علم وفضل ظهور ایدنجه نیچه یوزبیك جاهل ونادان ظهور ایدر
وبرکامل ظهور ایدنجه نیچه بیك ناقص ظهور ایدر وبرملك سیما صاحب حسن
وجمال ظهور ایدنجه یوزبیك شیطان صفت بدلقا وبدنما ظهور ایدر حاصلی
عالمك وضعی بویله واقع اولمشدر (ازدست برد جور زمان اهل فضل را *
این غصه بس که دست سوی جان نمیرسد * دست برد تانك سکونیله غلبه
معناسنه درنته که سابقا برایکی یرده بیانی کچدی جوره اضافتی لامیه در جورك
زمانه اضافتیده بویله در مجازا اهل فضل را مصراع ثانی یه مرهوندر اهل فضله
دیمکدر بس بونده یتر دیمکدر که حرف بیان دست مبتدا نمیرسد خبری سوی
جان خبره متعلق واضافت لامیه در * محصول بیت * جور زمانك غلبه سندن
اهل فضله بوغصه یتر که الی جان جانبنه ایرشمز یعنی بوقهردن کندوی
هلاك ایلمکه قادر اولمدقلری غصه سی انلره یتر مصراع اولك معناسنی زمانك
جوری اهل فضلی الدن ایلتدی یعنی زیاده مضطرب ایتدی دین ترکیبده ده
خطا ایلمش معناده ده ومصراع ثانینك معناسنی بوغصه یتر که جان جانبنه
ال ایرشمز دیدیکیده دلالت ایدر که ایکی مصراعدن بله مقصوده واصل اولمامش پردشمی
(ازحشمت اهل جهل بکیوان رسیده اند * جز آه اهل فضل بکیوان نمیرسد *
ازحشمت حاء مهمله نك کسریله بونده عظمت معناسنه در بکیوان با حرف صله
کیوان فارسیجه زحل یلدزینه دیرلر * محصول بیت * حشمت وعظمتدن
اهل جهل فلك سابعه ایرشمش اما اهل فضلك جور دوردن فلکه آهی
ایریشیور وکندی اسفل سافلینده در بیت * فلك بمردم نادان دهد زمام مراد *
تو اهل فضلی ودانش همین کناهت بس * حاصلی دائما اهل فضل محروم واهل
جهل ونقص مرزوقدر (حافظ صبور باش که درراه عاشقی * هرکس که جان
نداد بجانان نمیرسد * حافظ منادی که حرف تعلیل درراه عاشقی مصراع
ثانی یه مرهوندر * محصول بیت * ای حافظ زیاده صابر اول که عاشقلق

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

طریقنده هرکسه که جان ویرمدی جانانه ایرشمدی حاصلی جاندن کچمینجه
جانان اله کیرمز وله ایضا (زهی خجسته زمانی که یار باز آید * بکام غمزدکان
غمکسار باز آید * زهی تعجب وتحسین مقامنده مستعملدر خجسته قوتلی یعنی
مبارك معناسنه در زمانی یا حرف تنکیر که حرف رابط صفت ویا بیان غمزدکان
غمزده نك جمعیدر غم اورمشلر معناسنه یعنی مغموم وغمناکلر غمکسار
اکانجه وغم آچیجی معناسنه * محصول بیت * عجب مبارك زماندر که یار کیروکله
یعنی یارکلدیکی زمان عجب مبارك زماندر مصراع ثانی یار باز آید عبارتندن
بدلدر یعنی عجب مبارك زماندر که غمکینلر مرادنجه غمکسار کیروکله یعنی
غمکین عاشقلر مرادنجه جانان کیروکله واحوال نامرادانی تدارك ایلیه (به پیش
شاه خیالش کشیدم ابلق چشم * بر آن امید که آن شهسوار باز آید * شاه
خیالش اضافتلری بیانیه ولامیه در ابلق لغتده آلاجه معناسنه در اما بونك کبی
یرلرده آلاجه آت مراددر چشمه اضافتی بیانیه در بدان با حرف سبب که حرف
بیان شهسوار لغتده آتلی پادشاه دیمکدر اما اصطلاحده آتلیلغی براشق
ویاقشق معناسنه در * محصول بیت * اول جانانك خیالی پادشاهی اوکنه
کوز ابلقنی چکدم یعنی کلجك یوللر بنه کوزم اسبنی یاراقلدم اول امیدله که
اول شهسوار کیروکله حاصلی کوزم یوللرده قالدی اول امیدله که جانان کله
وکوزم آنی کوره کوزه نسبت ابلق خوب واقعدر زیرا کوز آقله قرادن مرکبدر
(در انتظار خدنکش همی پرد دل صید * خیال آن که بعزم شکار باز آید *
خدنك کاف عجمیله قین اغاجیدر صکره بوندن تراش اولان اوقه تیر خدنك
دیدیلر صکره غلبه استعمال ایله مضافی حذف ایدوب اوقه خدنك دیدیلر
بو بیتده کی کبی شین ضمیر جانانه راجعدر واضافتلر لامیه لردر همی پرد لغتده
مشترکدر اوچماق وکاف عجمیله سکرمك بیننده بونده سکرمك معناسنه در
دل صیدا کرصید دله صفت اعتبار اولنور ایسه اضافت بیانیه در واکر
مطلقا صید یعنی آو مراد ایسه لامیه در خیال اصلنده بخیالدر ضرورت
وزن ایچون با حذف اولندی بعزم شکار با حرف صله واضافت مصدرك مفعولنه
اضافتی قبیلندندر شکار آو معناسنه در * محصول بیت * جانانك تیر خدنکی
انتظارنده دل صید ویاصیدك دلی سکرر اول خیال ایله که شکار قصدنه کیروکله
یعنی دل صید طالبر اول خیال ایله که جانان ینه آوه چقوب کندیکی شکار ایلیه
دیو بونده می پرد سکرر وطالبر معناسنه در بواشترا کی بلمین اوچاردیمشدر
(مقیم بر سر راهش نشسته ام چون کرد * بدان هوس که بدین رهکذار باز آید *
چون ادات تشبیه کرد توز بران هوس با حرف مصاحبت که حرف بیان بازکاه

اولورکه محض تأکید افاده ایدرهر برده کیرو معناسنه کلمك لازم دکل
* محصول بیت * جانانك یولی اوجنده مقیم اوتورمشم توز کبی اول هوسله که
بوراهکذاره کله یعنی یول اوجنه اوغرمق امیدیله یولنده مقیم اوتورمشم
توز کبی اول هوسله (اکرنه درخم چوکان آورد سرمن * زسرچه کویم
وسرخود چه کار باز آید * درحرف صله خم چوکان چوکانك بوکلی واکیجی
* محصول بیت * اکرجانانك چوکانی خمنه وارمزسه بنم باشم یعنی باشمی
کوی کبی چوکانله اوینامزسه باشدن نه سویلیه یم و باش بوندن غیری دخی
نه کلور یعنی نه یارارونه ایشه کلور حاصلی باشم کوی چوکان جانان اولمقدن
غیری نه ایچوندر (دلی که باسرزلفین اوقراری داد * کمان مبرکه دران دل
قرار باز آید * دلی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت قراری یا حرف تنکیر
* محصول بیت * برکوکل که جانانك ایکی زلفی اوجیله عهد وپیمان بغلدی یعنی
ایکی سرزلفنه تعلق وتعشق ایلدی ظن ایلتمه که اول کوکله بردخی قرار وثبات
کله یعنی اول کوکل دائما سرزلفینی کبی بی قرار وبی ارام اولور حاصلی برکوکل که
جاناله مقید اوله اول کوکل دائما سرکردان وبی قرار اولور (سرشك من نزند موج
درکنار چو بحر * اکرمیان و یم درکنار باز آید * سرشك من اضافتی لامیه در
نزند فعل نفی مضارع موج مفعول صریحی درکنار مفعول فیهی وفاعلی
تحتنده سرشکه راجع ضمیر درکنار اصلنده درکنارمدر ضرورت وزن ایچون
میم حذف اولندی وی واوك فتحی ویانك سکونیله ضمیر غائبدر جانانه راجعدر
کنار اصلنده درکنارمدر سابق کبی * محصول بیت * بنم کوزم یاشی دریا کبی
یانمده موج اورمز یعنی کوزم یاشی دریالر کبی سائل اولمزاکر جانانك میانی یعنی
اینجه بلی کنارمه کاورسه حاصلی میان جانی در اغوش ایلمك میسر اولورسه کریه
وبکادن خلاص اولورم فعل مضارعی مثبت یازوب معناسنی بنم کوزم یاشی
موج اورر کنارا اورره دکز کبی دین معنایه اطلاعی یوق ایمش (چه جورها که   ردسروری
کشید ند بلبلان ازدی * ببوی انکه دکر نوبهار باز آید * دی دالك فتحی ویانك
سکونیله قیشك اول آینك اسمیدر بوی بونده امید معناسنه درد کرینه دیمکدر
* محصول بیت * نه جفالر که بلبللر چکدیلر دی صوغندن اول امیدله که ینه
نوبهار کاوردیو یعنی عشاق نیجه زحمت ومشقت چکدیلر هجراندن اول
امیدله که هجرانك پایاننده وصال جانان میسر اوله (زنقش بند قضا هست
امید آن حافظ * که همچو سرو بدستم نکار باز آید * نقش بند وصف ترکیبیدر
نقش بغلیجی یعنی نقاش قضایه اضافتی بیانیه در قضایه اسناد مجازیدر
حقیقتده مراد صانعدر امید آن اضافتی لامیه در حافظ منادی که حرف بیان

نکاردن مراد جاناندر * محصول بیت * ای حافظ قضا نقاشندن اول امیدم
واردرکه سرو کبی بالابلند نکار المه کیره یعنی خدادن اول امیدم واردرکه
بکا کوکل اکلنجه سی برجانان میسر ایلیه وله ایضا (برسر بازار جانبازان   از بحر رمل
منادی می زنند * بشنوید ای ساکنان کوی جانان بشنوید * بو نظم دواوین   فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات
خواجه ده کمال استنادله مستند ردرو واقع اولدیغی برده قطعه شکلنده واقعدر
پس بونی طرز غزله ادخال قصدیله مصراع اولك قافیه سنی فعل امر مفرد
مخاطب ایدوب می زنید ومیکنید ایلینلر قافیه ده ومعناده خطا ایلمشلر جانبازان   ردسروری وشمعی
الف ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون تقدیری عاشقان
جانبازاندر جانباز وصف ترکیبیدر بازیدندن جان اوینایجی یعنی جان فدا ایدیجی
معناسنه اضافتلری لامیه لردر منادی میمك ضمی ودالك فتحیله مصدر میمیدر
ندا معناسنه می زنند فعل مضارع جمع غائب ندا اوررلر یعنی ندا ایدرلر بشنوید
فعل امر جمع مخاطب ایشیدك دیمکدر * محصول بیت * جانبازلر بازاری
اوجنده منادی اوررلر یعنی ندا ایدرلر ایشیدك ای جانان محله سنك ساکنلری
ایشیدك منادادن مقصود اولان بوند نصکره کان ابیاتك مضمونلریدر
(دختر رز چند روزی شد که از ما کم شدست * رفت تا کیرد سر خود هان وهان
حاضر شوید * دختر رز اضافتی بیانیه مراد شرابدر روزی یا حرف وحدت که
حرف بیان کم شدست اصلی شده است ایدی ضرورت وزن ایچون حذف
وایصال واقع اولدی نته که سابقا بیان اولدی تا بونده تعلیل ایچوندر حتی
معناسنه کیرد سر خود کندی باشین طوته یعنی باشی قیدك کوره هان اسماء
افعالدن تنبیه مقامنده مستعملدر مفرد وجمع محلنده واقع اولور بونده جمع
ایچوندر آکاه اولوب غافل اولمك دیمکدر وتکرار تأکید ایچوندر * محصول
بیت * منادی یعنی دلال ندا ایدوب دیر که رز قزی یعنی شراب برنیجه کون
اولدیکه بزدن کم اولدی یعنی غائب اولمشدر کتدی تا کندی باشی قیدین
کوره آکاه اولوب غافل اولمك حاضر اولك ارایوب بولمغه سعی ایده لم بو کلام آنی
کوسترر که برنیجه کون خمره یساغ اوله که مختفی اولوب ظاهر اولمیه (جامه دارد
زلعل ونیم تاجی از حباب * عقل ودانش میبرد تا ایمن ازوی نغنوید * جامه
یا حرف وحدت تاجی یا حرف تنکیر حباب حانك فتحیله صوقبرجغیدر تا حرف
تنبیه ایمن همزه نك کسریله امین دیمکدر نغنوید فعل نفی جمع مخاطب
غنویدندن اویومیاسز یعنی غافل اولمیه سز غنودن وغنویدن مصدرلردر
اموزغمق معناسنه * محصول بیت * دختر رزك لعلدن برقفتانی وحبابدن
یارم تاجی وار عقل ودانش ایلتورآکاه اولك آندن امین اویومك یعنی امین اولمك

عقل ودانشکزی آکوب ایلتمسون (هرکه آن تلخم دهد حلوابها جانش دهم *
وربود پوشیده وپنهان بدوزخ دررود * بدوزخ پوشیده وپنهانه متعلقدر یعنی
دخترزر جهنمده دکزلنورسه دررود داخل اولك یعنی دوزخك ایچنه کیرك *
محصول بیت * هرکسه که بکا اول آجیبی ویررسه بن اکا جان شیرینمی حلوالق
ویررم نته کیم عادتدر کیم اولمش نسنه یی بولانه حلوالق ویررلر واکر دخترزر
طامودهده کزلنوب قالدیسه طاموبه داخل اولك آنی پیدا ایلمك ایچون
(دختری شبکرد وتلخ وتیز وکارنکست ومست * کربیابیدش بسوی خانهٔ
حافظ برید * دختری یا حرف وحدت شبکرد وصف ترکیبی کیجه دولانیجی
معناسنه تلخ آجی کارنك قرمزی مست قتال بیابیدش آنی بولورسکز یابیدندن
مشتق که بولمق معناسنه دربرید فعل امر جمع مخاطب ایلتولك دیمکدر * محصول
بیت * دخترزدید یکمز بر کیجه کزیجی وآجی وکسکین وکلرنکلی وقتال
قزدرانی اکر بولورسکز حافظك اوی جانبنه ایلتولك یعنی آنی حافظك نکاحنه
داخل ایلین کیم اکا زیاده طالب وراغبدر مصراع اولده مذکور اولان ‏ زدسروری وشمعی
اوصاف هپ بادهیه شاملدر پس معلوم اوله که مذکور اسلوب قطعه اسلوبیدر
غزل اسلوبی دکلدر امدی بونی غزل اسلوبنه قویانلر زیاده اسلوبسزلق ‏ ازبحر مجتث
ایلمشلردر وله ایضا (بنفشه دوش بکل کفت وخوش نشانی داد * که ‏ مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات
تاب من بجهان طرهٔ فلانی داد * بکل با حرف صله واو حرف عطف نشانی
یا حرف وحدت ویا تنکیر که حرف رابط مقول قول تاب بونده بوکلم وبوکم
وبورم معناسنه اسمدر منه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی معناسنه
ومعنا جهتندن دادلفظنه مقیددر فلان الفاظ کنایهدندر ویا تنکیر وطرهنك
فلانه اضافتی لامیهدر * محصول بیت * بنفشه دون کیجه کله سویلدی
وبرخوش نشانه وبردیکه جهانده بکا فلان کمسهنك طرهسی تاب وبردی یعنی
عالمده بنی بوکوب بوران فلان جانانك طرهسیدر زیرا بنفشه تابداردر یعنی
بوکلمش وبورلمشدر (دلم خزانهٔ اسرار بود ودست قضا * درش ببست وکلیدش
بدلستانی داد * خزانه خانك کسریله خزینه معناسنهدر اسراره اضافتی
لامیهدر واو حرف حال دست قضا اضافتی بیانیه ومصراع ثانی یه مرهوندر
ومبتدا ومصراع ثانی خبری درش ضمیری خزانهیه راجعدر واو حرف عطف
کلید کاف عربینك فتحیله مفتاحدر وشین ضمیر جائزدر که دره راجع اوله
وجائزدر که خزانهیه بدلستانی با حرف صله ودلستان وصف ترکیبیدر
کوکل الیجی معناسنه ویا حرف وحدت * محصول بیت * بنم کوکلم خزینهٔ
اسرار عشق جانان ایدی حال بوکه قضا الی قپوسنی بغلدی ومفتاحنی بر محبوب

دلستانك

دلستانك الینه وبردی یعنی کوکلم خزینهسنده اسرار مهر جانانی مخزون
ایدوب وقپوسنی مقفول ایدوب مفتاحنی دست جانانه طبشردی حاصلی
محبت جانانی قلبمده شویله صقلدیکه انی جاناندن غیری یه اعلام واشعار ایلمدی
(شکسته وار بدرکاهت آمدم که طبیب * بمومیائی لطف توام نشانی داد *
وارادات تشبیهدر که حرف تعلیل طبیب مصراع ثانی یه مرهوندر بمومیا
با حرف صله مومیا مشهوردوادر که ازلمش ویا بر عضوی صنمش کمسیه ایچررلر
الله امریله شفا بولور بر قاچ قسمدر اما احسنی بشریدرکه انسانی مومیا ایدرلر
یای اول کلمهیه لازم اولان یادر ویای ثانی حرف مصدردر لطفه اضافتی بیانیهدر
نشانی یا حرف تنکیر * محصول بیت * سنك درکاهکه شکسته کبی کلدم زیرا
طبیب بکا سنك لطفك مومیالغنه اشارت ایلدی یعنی طبیب دیدیکه جانانك
لطفی هجران کسرینه مومیادر حاصلی جانانك مومیای وصالی فراق
صنقنه دوادر (کذشت برمن مسکین وبا رقیبان کفت * دریغ عاشق
مقتول من چه جانی داد * با رقیبان کفت مصراع ثانی یه مرهوندر ومصراع
ثانی مقول قولدر چه جانی داد استفهام تعجبیدر نه عجب جان وبردی دیمکدر
یعنی جان ویرمده زحمت چکدی * محصول بیت * بن مسکینك اوستنه
اوغرادی ورقیبلره دیدی حیف بنم عاشق مقتولم نه عجب کوج جان وبردی یعنی
بکا زیاده تعلقندن جانی بدندن ایرلمق استمزدی (تنش درست ودلش شاد باد
وخاطر خوش * که دست دادش ویاری ناتوانی داد * تنش ودلش ضمیرلری
اضمار قبل الذکر طریقیله مصراع ثانیدهکی یه راجعدر تقدیری آن که دراصلی
آن کس کهدر حذف وایصال طریقیله انکس ترك اولنوب وکه یرینه اقامت
اولندی دادش ضمیری کهیه راجعدر واو حرف عطف یاری ناتوانی اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر زیرا یارینك یاسی حرف مصدردر وناتوانیده
یا حرف وحدت بر ناتوانه یولداشلق دیمکدر * محصول بیت * تنی درست
ودلی شاد اولسون وخاطری خوش اولسون اول کمسه که اکا ال وبردی
وبر ناتوانه معاونت ویولداشلق وبردی یعنی صحت ورفاهیتده اولسون اول که
قادر اولوب بر ضعیفه مرحمت ایدوب خاطرینی تعهد وتفقد ایلیه مصراع
ثانینك معناسی که بن ناتوانه احسان ومعاونت الینی وبردی دیوب
درشمعی ‏ منهسندهدادش اسم مصدردر که دست اکا مضافدر دین علمی وطبعی ناتوان
عجب ترزیق سویلمش که کور جنیر دیوانهسویلمز (بروم معالجت خود کن
ای نصیحت کوی * شراب وشاهد شیرین کرا زیانی داد * کرا که اسمدر کیم معناسنه
ورا ادات مفعول زیانی یا حرف تنکیر * محصول بیت * ای واعظ وار کندیکه

معالجه ایله که سنك دماغك فاسد اولمشدر یعنی بزی شراب وشاهددن منع ایلمه
شراب ایله طاتلو وکوزل محبوب کمه زیان وردی یعنی شراب وشاهد شیرندن
کیم زیان کوردیکه بزی بونلردن منع ایدرسن (خزینهٔ دل حافظ زکوهر اسرار*
بیمن عشق توسرمایهٔ جهانی داد* خزینهٔ دل حافظ اضافتلری بیانیه ولامیه در
کوهر اسرارده بیانیه بیمن عشق تو با حرف سبب واضافتلری لامیه لردر سرمایهٔ
جهان اضافتی لامیه در فاعل معناسنه ویا مفعول معناسنه یعنی جهانك
فائده سنی ویا جهانه فائده یا حرف تنکیردر* محصول بیت* حافظك کوکلی
خزینه سی یعنی قوت شاعریه سی اسرار کوهرندن سنك عشقك یمنی وبرکتی
سببیله جهان سرمایه سنی وردی یعنی تمام عالم آندن استفاده واستفاضهٔ
اسرار عشق ومحبت ایلر یعنی اشعاری اسرار عشق جانانله مملودر هر کس
آندن مهر ومحبت رسم وآیننی استفاده ایدر دیمکدر وله ایضا (عشقت
نه سرسریست که از سر بدر شود* مهرت نه عارضیست که جای دکر شود*
سرسری قولاینه دیمکدر* محصول بیت* سنك عشقك قولاینه دکلدر که
باشدن طشره کیده یعنی باشدن چیقه محبتکده عارضی دکلدر که
غیری یره کیده یعنی برغیری یه نقل ایلیه (عشق تو در درونم ومهر تو در دلم*
باشیر اندرون شد وباجان بدر شود* بو غزلده شد رفت وشود رود معناسنه در
محصول بیت سنك عشقك درونمه ومحبتك کوکلمه سود ایله ایچری کتدی
وجانله طشره چقار یعنی زائل اولور دکلدر زیرا تمام وجودمه سرایت ایلمشدر
(دردیست درد عشق که اندر علاج او* هر چند سعی بیش نمایی بتر شود*
دردیست یا حرف وحدت که حرف بیان یا حرف رابط صفت علاج او اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر* محصول بیت* عشق دردی بر درتدر که آنك
علاجنده هر نقدر که سعی زیاده کوستررسك بتر اولور حاصلی درد عشق دواپذیر
دکلدر (اول یکی منم که درین شهر هر شبی* فریاد من زعشق بافلاك بر شود*
یك بریکی بریسی یعنی عشاقك بریسی شبی یا حرف وحدت ویا تنکیر بافلاك بر
بر بونده حرف صله در یایی تأکیدایدر* محصول بیت* عشاقك اول بریسی
بنم که بو شهرده هر کیجه بنم فریادم افلاکه کیدر یعنی درد عشقدن آه وناله م
افلاکه صعود ایدر (کرزانکه من سرشك فشانم بزنده رود* کشت عراق
جمله بیکبار تر شود* کرزانکه اکرشویله که دیمکدر بزنده رود با حرف صله سابقا
بیان اولندیدی که زنده رودزانك فتحی وکسریله اصفهان ایرماغنه دیرلر
عراقدن مراد عراق عجمدر که اصفهان اندر جمله جمیعا دیمکدر ادات تأکیددر
بیکبار برکره دن وبراوغوردن دیمکدر ترباش دیمکدر شود بونده اولور

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

باشیر اندر آمد وباجان بدر شود

معنا

معناسنه در افعال ناقصه دندر کشت اسمی وتر خبری وجمله کشتی تأکید ایدر
محصول بیت اکرشویله که بن کوزم یاشنی زنده روده صاچم ودوکم یعنی
اشك چشممی زنده روده اقیدم اصفهان اکینی جمیعا برکره دن وبراوغوردن
تر اولور یعنی تمام صولنور حاصلی اکر بنم کوزم یاشی زنده روده منضم اولسه
مزارع عراق وفارسی تمام صوالوردی (دی در میان زلف بدیدم رخ نکار*
بر هیأتی که ابر محیط قمر شود* محیط قمر اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر
محصول بیت دون زلف اورته سنده نکارك رخنی کوردم بر هیأتده که
بولود ماهی محیط اوله زلفی ابره وروی جانانی قمره تشبیه ایلمش (کفتم که
ابتدا کنم از بوسه کفت نی* بکذار تا که ماه زعقرب بدر شود* ابتدا کنم
معنای استفهامی متضمندر ابتدا ایده یممی معلوم اوله که ماه برج عقربده ایکن
شریف ایشلره مباشرته اذن یوقدر زیرا اول وقت نحوستله مشهوردر
محصول بیت رخ نکاری میان زلفنده اول هیأتده کوریجك دیدمکه
ذوق وصفایه بوسه دن ابتدا ایلیه یممی نکار دیدیکه یوق قوکه آی برج عقربدن
طشره چیقه یعنی زمان نحسدن قورتولالم اندن صکره ماهدن مراد رخی
وعقربدن خم زلفیدر نته که بیت سابقده ذکر ایلمش ایدی (حافظ بیاد لعلش
اکر باده میخوری* مکذار هان که مدعیان را خبر شود* حافظ منادی هان
اسماء افعالدندر آکاه اول دیمکدر که حرف بیان مدعیاندن مراد رقیبلردر
محصول بیت ای حافظ اکر جانانك لعلی یادینه باده ایچرسك آکاه اول
قومه که رقیبلره خبر اوله یعنی بادهٔ لعلی یادینه وشوقنه ایچدیکڭ کمسه واقف
اولمامق کرك وله ایضا (اکر خدای کسی را بهر کناه بکیرد* زمین بناله درآید
زمانه آه بکیرد* بهر کناه با حرف سبب بناله با حرف صله زمانه تقدیری زمانه رادر
بکیردك مقدم مفعولی واقع اولمش وآه فاعلی* محصول بیت* اکر الله تعالی
برکمسه یی هر کناه ایچون مؤاخذه ایدوب عقوبت ایلسه یعنی هر کناه اشلدکجه
عذاب وعقاب ایلسه کرهٔ خاك ناله یه کلوب زمانه یی دود آه مجرمین طوتار یعنی
زمان وزمین بو حاله تحمل ایده میوب فریاد وفغانه کلورلکن خدا صابردر
عذاب وعقابی آخرته تأخیر ایدر (برابرست که وکوه پیش حضرت مولی*
کهی بکوه بجشد کهی بکاه بکیرد* محصول بیت* حضرت اللهك یاننده
صمان وطاغ برابردر یعنی خدایه نسبت صغائر وکبائر برابردر حاصلی عبادك
صغائری وکبائری اکا ضرر ایلمز کاه طاغلرجه کناهی عفو ومغفرت ایدر
وکاه صمان دکلو کناه ایچون عذاب وعقاب ایدر امدی کبائر سببیله غفراندن
مأیوس وصغائر سببیله عذاب وعقابدن امین اولمامق کرك (کناه روی زمین

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلاتن

میکنی نمیدانی * که ماه بر فلک ازشومیء کناه بکیرد * کاه روی زمین پریوزینک
کناهی دیمکدر کثرت کناهدن کنایه‌در نمیدانی فعل نفی حال استفهام انکاری
متضمندر بیلمزمیسن یعنی بلورسن که حرف بیان ماه مبتدا بکیرد خبری طوتیلور
دیمکدر یعنی خسوف اولور * محصول بیت * پریوزینک کناهی ایلرسن یعنی
دنیاجه کناه ایلرسن بیلمزمیسن که فلکده آی کناه شوملغندن وقباحتندن
طوتیلور یعنی کسوف شمس وخسوف قمر جرایم ناسدن واقع اولور (توپاک دامنی
آری ولی شود پیدا * کناههای توفردا که دادخواه بکیرد * یا کدامن
وصف ترکیبی اقسامندندر پاک اتکلی دیمکدر یا حرف وحدت اری اود
دیمکدر ولی ادات اضراب شودک فاعلی کناههای تو به اضافتی لامیه‌در که حرف
بیان دادخواه وصف ترکیبیدر متظلم معناسنه یعنی ظلمدن شکایتچی بکیردک
فاعلی تحتنده دادخواهه راجع ضمیردر ومفعولی مصراع اولک ضمننده اولان
دامندر * محصول بیت * سن پاکدامن سین اوداماسنک کناهلرک اول زمان
پیدا اولور که شکایتچی اتککی طوته یعنی محشرده که سندن ظلم کورن اتککه
یاپشه کناهلرک ظاهر اولور اکرچه که بونده پاکدامن کچنورسن
(شبی زشرم کنه من چنان بکریم زار * که سجده کاه من آن شب همه کیاه بکیرد
* شبی یا حرف وحدت شرم کنه اضافتی لامیه‌در که حرف بیان سجده کاه
سجده یری کیاه اوت یعنی چمن معناسنه * محصول بیت * برکیجه کناهدن
اوتاندیغمدن انجلین زار اغلیه‌یم که سجده‌م یری هب اوت طوته یعنی اول کیجه
سجده‌م یری کثرت کریه وبکادن چایر چمن اوله (که وداع بکریم بدان مثابه که یار
* بهر زمین که رود آب دیده راه بکیرد * که وداع اضافتی فی معناسنه درمثابه
بونده مرتبه معناسنه‌در که حرف بیان یار مصراع ثانی‌یه مرهوندر مبتدادر
ومابعدی خبری بهر زمین یا حرف صله که حرف بیان رود فعل مضارع مفرد
غائب فاعلی یاره راجع ضمیردر راه بکیرد تقدیری راهش بکیرد ایدی ضمیر
حذف وایصال طریقیله ترک اولندی ضرورت وزن ایچون * محصول بیت *
وداع وقتنده اول مرتبه‌ده اغلیه‌یم که هر یره که کیده کوزم یاشی یولن طوته
یعنی کوزم یاشی دریا اولوب یولن بغلیه که هیچ بر یره کتمیه (چوشاه
قصد هلاک کسی کند حافظ * کراست زهره ویارا که پیش شاه بکیرد * قصد
هلاک اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتیدر هلاک کسی یه ده بویله‌در
ویا حرف وحدت کراست کیمکدر زهره اودیارا قدرت زهره لفظی عجم بونک کبی
یرلرده قدرت معناسنه استعمال ایدرلر که بو بیتده بویله‌در بیت * زهره
ندارم که ببوسم لبت * تیرو کمان دارد ابروی تو * محصول بیت * چونکه پادشاه

برکسه‌یی هلاک ایلمکه قصد ایدرای حافظ کیمک قدرتی وارکه پادشاهک اوکنی
طوته یعنی اکا بوقصده مانع اوله حاصلی پادشاه دیلدیکنی ایشلر وله ایضا

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

(سرسودای تو اندر سرما میکردد * بین که اندر سرشوریده چها میکردد *
سرسودای تو اضافتی لامیه‌لردر سرشوریده بیانیه چها جمع چه‌در نلر دیمکدر
* محصول بیت * سنک عشق ومحبتک رازی وسری بزم باشمزده دائردر
ویاخود باشمزده اولور یعنی ثابت وقائمدر نظر ایله بزم شوریده باشمزده
نلر چکز نور ونلر اولور مصراع اولک معناسی سنک سوداک باشی بزم باشمزده
طولانردین وسنک سوداک هوسی بزم باشمزده دورایدردین سر بیتدن اکاه
دکللر ایمش (هرکه دل درخم چوکان سرزلف تو بست * لاجرم کوی صفت
برسروپا میکردد * که اسمدر کیم معناسنه دل بستک مقدم مفعول اولی
وفاعلی که دردر خم چوکان سرزلف تو اضافتلری بیانیه ولامیه‌لردر ومفعول
ثانیدر لاجرم لابد ولا محاله دیمکدر کوی صفت کوی کبی دیمکدر برسروپا باشی
وایاغی اوزرنده کوی صفت مبتدا ومابعدی خبری * محصول بیت *
هرکسه که کوکلنی خم چوکان کبی سرزلفکه بغلدی شبهه یوق که کوی کبی
باشی وایاغی اوزرنده چکز نور یعنی کاه باشی اوزره وکاه ایاغی اوزره چکز نور
طوب کبی بو ادادن مراد حیرتدر والا کویده سروپا متصور دکلدر (کرچه بیداد
وجفا میکند آن دلبر من * همچنان دربی اودل بوفا میکردد * محصول بیت *
کرچه بزم دلبرمز بزه بیداد وجفا ایلر یعنی کرچه دائما بزه جور وجفا اوزره‌در
اما بنم کوکل انک اردنجه وفا امیدیله چکز نور یعنی هرنقدر که بکا جفا وظلم
ایلسه وفاسندن امیدی قطع ایلمز (ازجفای فلک وغصهء دوران صد بار *
برتنم پیرهن صبر قبا میکردد * جفای فلک وغصهء دوران اضافتلری لامیه‌لردر
پیرهن صبر بیانیه قبا چاک معناسنه * محصول بیت * فلک جفاسندن
ودوران غصه‌سندن یوز کره تنم اوزرنده صبر پیرهنی چاک اولور حاصلی کثرت
جور زماندن طاغلور (درضعیفی ونزاری تن بیچارهء من * چوهلالیست که
انکشت نما میکردد * ضعیفی ونزاری یالری مصدریلردر تن بیچاره اضافتی
بیانیه‌در هلالیست یا حرف وحدت انکشت نما وصف ترکیبیدر پرمقله کوستریلن
نسنه نمایدندن کورنمک وکوسترمک معناسنه * محصول بیت *
ضعیفلکده وآرقلقده بنم بیچاره تنم برهلال کبیدرکه پرمقله کوستریلور یعنی
کمال اینجه‌لکدن برمرتبه‌ده‌در بنم تنم که دکمه کمسه آنی کوره مز بلکه هلال کبی
کورن کورمینه کوستررد (بلبل طبع من از فرقت کلزار رخش *
دیرکاهیست که بی برک ونوا میکردد * بلبل طبع من اضافتلری بیانیه

ولامیه در کلزار رخ بیانیه دیر کاه روزمره لرنده چوق زمان معناسنه درکه
حرف بیان برلهٔ ونوا بونك كبی یرلرده عطف تفسیری واقع اولور یراق وازق
معناسنه میکرددا اولمق ودونمك معناسنه اولمق ممکندر * محصول بیت *
بنم طبعم بلبلی جانانك رخی کلزارینك فراقندن چوق زماندرکه یراقسز وآزقسز
اولور یعنی مجنون وپاطولانور یعنی چوق زماندرکه بی سروسامان وبی ذوق
وصفادر زیرا نوا لفظی کاه انتظام حال معناسنده استعمال ایدرلر (چند کویم
مروای دل زبی نفس وهوا * کین هوا بیست که درعین خطا میکردد *
بی بونده آردو ایز معناسنه درکین که حرف تعلیل هوایی یا حرف وحدت که
حرف رابط صفت عین خطا اضافتی بیانیه در * محصول بیت * نیجه بردیه یم
ای کوکل نفس وهوا اردنجه کتمه یعنی نفس وهوایه متابعت ایلمه زیرا
بو بر هوادرکه محضا خطاده واقع اولور یعنی هوای نفسه تابع اولمق خطا ایچنده
اولمقدر رویا وادیٔ خطاده دوران ایلمکدر (بهواداریت ای سروقد لاله عذار *
بس که آشفته وسرکشته چوما میکردد * بهواداریت با حرف سبب هوادار
وصف ترکیبیدر محب وعاشق معناسنه یا حرف مصدر وتا ضمیر خطاب
سروقدلٔ لاله عذاره اضافتی بیانیه درو ایکیسیده وصف ترکیبی اقسامندندر
بس که اصلنده بس کس که ایدی حذف وایصال طریقیله ترك اولندی آشفته
پریشان وبیحضور معناسنه در سرکشته بونك كبی یرلرده متحیر معناسنه در
چوما ایهام طریقیله واقعدر زیرا ما نحن وآب معناسنه در میکردد اولور
ودونر معناسنه اولمق جائزدر * محصول بیت * سنك محبتك سببیله
ای سروبویلو لاله یکاقلی چوق کمسه بزم کبی پریشان حال ومتحیرکدر یعنی
نیجه کمسه بزم کبی عاشق آلفته وآشفته وسرکردانکدر (دل حافظ چو صبا
بر سر کوی تو مقیم * دردمندست وبامید دوا میکردد * مقیم مصراع ثانی یه
مرهوندر واو حرف حال * محصول بیت * حافظك کوکلی صبا کبی سنك
سرکویکده مقیم دردمند در حال بوکه دوا امیدیله سنك سرکویکی دوراید ریعنی
دوار جاسیله سرکویکی طولانورو له ایضا (میزنم هر نفس ازدست فراقت فریاد — از بحر رمل / فاعلاتن فعلاتن فعلات
* آه اکر ناله زارم نرساند بتو باد * سابقا بیان اولدیکه عجمده بعض الفاظ
زدن لفظیله ومشتقاتیله مستعملدرکه ترکیده بو استعمال ملایم دکل بونده کی
کبی دست فراق اضافتی لامیه در مجازا ناله زار اضافتی بیانیه زار بونك كبی
یرلرده ذلیل وحقیر معناسنه در * محصول بیت * هر نفس وهر ساعت
سنك فراقك الکدن فریاد اورورم یعنی فریاد وفغان ایدرم آه اکر بنم ناله زارم
سکا باد ایرشدرمزسه یعنی آه اکر سن بنم فریاد وفغانم ایشیدوب حالمی

طوعزسك (چکنم کر نکنم ناله وفریاد وفغان * کز فراق تو چنانم که بداندیش تو
باد * کز که حرف تعلیل فراق تو اضافتی لامیه درکه حرف بیان بداندیش
وصف ترکیبیدر تو یه اضافتی لامیه باد بونده فعل امر غائبدر * محصول بیت *
نه ایلیه یم نیجه ایده یم اکر فریاد وفغان وناله ایلمیه یم یعنی بونلری ایلمکه قادر
دکلم زیرا سنك فراقکدن شویله یمکه سنك بداندیش ودشمنك اویله اولسون
(روز وشب غصه وغم میخورم وچون نخورم * چون ز دیدار تو دورم بچه باشم
دلشاد * چون واو اصلیه ایله نیجه دیمکدر کیف معناسنه چون بونده
واو حرف رسمیدر دیدار بونده یوز در التزاما دلشاد کوکلی شن معناسنه در
* محصول بیت * کیجه وکوندز غم وغصه یرم نیجه غم وغصه یمیم چونکه سنك
دیدارکدن ایراغم نه ایله دلشاد اوله یم یعنی سنك دیدارك فراقکده دلشاد
اولمیوب غم وغصه یمك ضروریدر (تا تو از چشم من سوخته دل دور شدی *
ای بسا چشمهٔ خونین که دل از دیده کشاد * تا ابتدای غایت ایچوندر زمانده
منذ كبی عربیده سوخته دل کوکلی وپورکی یانمش ای حرف ندا منادی
محذوفدر تقدیری ای یار بسا چوق دیمکدر خونین قانلی دیمکدر یا نسبت ونون
تأکید ایچوندر که حرف بیان دل مبتدا کشاد خبری از دیده خبره متعلق کشاد
لغتده قپو وغیری نسنه یی آچمق معناسنه در اما بونك كبی یرلرده اقتق معناسنه
استعمال ایدرلر * محصول بیت * سن بن دل سوخته نك کوزندن دور اوله لی
یعنی کوزمدن ایراق اوله لی ای جانان نه چوق قان چشمه سنی کوکل کوزدن فتح
ایلدی یعنی آقتدی یعنی فراقکده چوق قان اغلدم دیمکدر (از بن هر مژه
صد قطرهٔ خون بیش چکد * چون برارد دلم از دست فراقت فریاد * بن بانك
ضمیله دیب دیمکدر چکد فعل مضارع مفرد غائب طملر دیمکدر برارد قالدره
معناسنه در * محصول بیت * هر کرپکك دیبندن یوز قطره قاندن زیاده
طملر چونکه کوکلم سنك فراقك الندن فریاد وفغان ایده یعنی کوکلم
سنك فراقکده ناله وزاری پیدا ایلیه کوزلرمدن قان ایرمقلری اقار (حافظ
دلشده مستغرق یادت شب وروز * تو ازین بندهٔ دلرفته بکلی آزاد * حافظ
دلشده اضافتی بیانیه در مستغرق یادت لامیه دردل رفته کوکلی کتمش یعنی
عاشق آزاد بونك كبی یرلرده فارغ معناسنه در * محصول بیت * دلشده یعنی
عاشق حافظ کیجه وکوندز سنك یادکه مستغرقدر یعنی سنی انکله مقیددر سن
بو بندهٔ دلرفته دن کلیا فارغسن یعنی سن انی هیچ انکمزسن ایکی مصراعده
بله ادات خبر مقدر وله ایضا (مرا بوصل تو کر زانکه دسترس باشد * دکر ز طالع — از بحر مجتث / مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
خویشم چه ملتمس باشد * مرا حرف تخصیص بنم دیمکدر بوصل تو

باحرف صله واضافت لامیه در کرزانکه اکرشویله که دیمکدر دسترس وصف
ترکیبیدر لغتده ال ایریشجی معناسنه در اما قدرت ووسعت معناسنده
مستعملدر دکر دخی ملتمس بونده مطلوب معناسنه در * محصول بیت *
بنم سنك وصلکه اکر دسترس وقدرتم اولورسه بوندن آرتق کندی طالعمدن
دخی نه ملتمسم اولور مصراع اولك معناسنی بکا سنك وصلکه اکر ال ایرمك
اوله دین واکراندن که سنك وصالکه باکه ال ایرشمك اوله دین حق معنانی
ادا ایده ممشلر (بر آستان تو غوغای عاشقان چه عجب * که هرکجا شکرستان
بود مکس باشد * غوغای عاشقان اضافتی لامیه لردرکه حرف تعلیل مکس
قاره سینك * محصول بیت * جانانه خطاب ایدوب یورر سنك ایشککده
عاشقلر غوغاسی عجب دکل زیرا هر یرده که شکرستان اوله سینك اولور حاصلی
جانانی شکرستانه وعشاقی مکسه تشبیه ایلمشدر (چه حاجتست بشمشیر قتل
عاشقرا * که نیم جان مرا یك کرشمه بس باشد * قتل عاشق اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر ورا ادات مفعول ویا ادات تخصیص عاشقك قتلنه
ویا عاشقك قتلیچون که حرف تعلیل جان مرا اضافتی لامیه در نیم جان مرا یارم
جانمه نیمك میمی سکونیله اوقنمق کرکدر را ادات تخصیص کرشمه لغتده کوز ایله
وقاش ایله اشارته دیرلر اما بونك کبی یرده ناز وشیوه مراددر بس بونده یترد یمکدر
عربیده یکفی معناسنه * محصول بیت * عاشق قتل ایلمك ایچون نه حاجت
قلجه زیرا بنم یارم جانمه یعنی جان ضعیفمه بر کرشمه یتردر حاصلی بن عاشق
بیچاره یی قتل ایلمکه یراغه یساغه احتیاج یوقدر بلکه بر کرشمه وبر تیر غمزه
کافیدر (اکر بهر دو جهان یکنفس زنم بادوست * مرا از هر دو جهان حاصل
آن نفس باشد * بهر دو جهان با حرف ظرف بادوست با حرف مع * محصول
بیت * اکر ایکی جهانده دوستله بر نفس اورم یعنی بر نفس وبر ساعت بله یچم
انکله بنم ایکی جهاندن حاصلم اول بر نفسدر یعنی بکا ایکی جهاندن حاصل
ونتیجه اول بر ساعتدر یعنی اول بر ساعتده یارله یچمکدر (ازین هوس که
مرا دست بخت کوتاهست * کیم بسرو بلند تو دسترس باشد * بعض
نسخه ده هوس یرینه جهت دوشمش فی الواقع معنایه ده ملایمدرکه حرف بیان
مرا بنم دست بخت اضافتی لامیه در مجازا کیم کافك ویانك فتحه لریله
قیجان بنم دیمکدر میم متکلم معنا جهتندن دسترسه مقیددر بسرو بلند
تو با حرف صله واضافتلری بیانیه ولامیه در * محصول بیت * بو جهتدن
وبو سببدن که بنم بختم الی قصه در سنك سرو بلندکه قجن قدرتم اولور یعنی
طالعمده مساعده اولمیجه سنك وصلکه قجن مالك اولورم دیمکدر (ره خلاص

ز دسروری وشمعی

بکجا باشد آن غریقت را * که سیل محنت عشقش زپیش وپس باشد * غریقت
تا ضمیر خطاب اولمق جائز وجائزدرکه تاء نقل اوله عرضت کبی ضرورت
وزن ایچون های رسمی شکلندن تای مطوله صورتنه چقمش اوله حاصلی
التباسدن خالی دکل که حرف رابط صفت سیل محنت عشقش اضافتلری بیانیه
ولامیه لردر * محصول بیت * خلاص یولی قنده اولور اول غریقه ویا اول
غریقه که عشق محنتی سیلی اوکندن وارد ندن اوله یعنی اوکنی واردنی محنت
سیل عشق احاطه ایلیه حاصلی عاشق اولان راه سلامت بولمز (هزار بار شوم
آشنا ودیکر بار * مرا ببیند وکوید که این چه کس باشد * بار بونده کره معناسنه در
ایکی یرده بله که حرف رابط مقول قولدر * محصول بیت * بیك کره جانانله آشنا
اولورم ینه بر کره که بنی کورردیرکه بو نه کمسه در یعنی تجاهل ایدر بو بیت جانانك
کمال استغناسنی بیان ایدر بو غزلك مخلص بیتی یانمزده اولان دیوانلرده بولنمدی
وشارحلرده شرح ایلممشلر ظاهر اولسه لر شرح ایدرلردی وله ایضا (هوس
باد بهارم بسر صحرا برد * باد بوی تو بیاورد وقرار از ما برد * هوس باد بهارم
اضافتلری لامیه لردر بسر صحرا با حرف صله واضافت لامیه در سر بونك کبی
یرلرده جهت وجانب معناسنه در باد مبتدا بیاورد خبری بوی تو اضافتی لامیه
وبیاوردك مقدم مفعول صریحی واز ما غیر صریحی * محصول بیت * باد بهارك
هوسی وآرزوسی بنی صحرا جانبنه ایلتدی بادسنك بویکی کتوردی
وبزدن قراری ایلتدی یعنی سنك بویك کتوردك سببیله بزی بی قرار ایلدی
(هرکجا بود دلی چشم تو برد از راهش * نه دل خسته وبیمار مرا تنها برد * دلی
یا حرف وحدت چشم تو اضافتی لامیه در راهش ضمیری دله راجعدر نه حرف
نفی دل خسته اضافتی بیانیه واو حرف عطف بیمار خسته یه عطف تفسیردر
مرا یه اضافتی لامیه در تنها دله صفتدر یا الکز دیمکدر ودل بردك مقدم مفعول
صریحیدر * محصول بیت * هر یرده که بر کوکل وار ایدی سنك چشمك انی
یولدن چیقاردی یعنی سنك چشمنه عاشق اولدی وبلا ومحنته دوشدی یالکز
بنم خسته وبیمار کوکلمی یولدن چقاروب بلا ومحنته دوشرمدی (امد وکرم
ببرد آب رخم اشك چو سیم * زر بزر داد کسی کامد واین کالا برد * امد وکرم
ببرد اشکده تنازع ایلدیلر اب رخم اضافتی لامیه در مجازا وببردك مفعول
صریحی چو ادات تشبیه زر بزر با حرف مقابله زردن بونده اقچه مراددر نته که
سابقا بیان اولدیدی اقچه یی اقچه یه صرف ایلدی یعنی محلنه وبردی دیمکدر
کامد که حرف رابط صفت کالا قماش ببردك مقدم مفعولیدر * محصول بیت *
سیم کبی اشك کلدی وبوزم صوینی محکم ایلتدی اقچه یی اقچه یه ویردی

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

هر کسنه که بو تماشی ایلتدی یعنی اقچه یی محلنه صرف ایلدی هر کیم که کاوب
بو تماشی الکوب ایلتدیسه کالادن مراد آب رخ ولوا یکی زردن اشك چوسیم
آب رخمی ایلتمك زرله یعنی اقچه ایله بر تاجر تماشی آلوب ایلتمکدر یعنی اشك
چوسیمی بر تاجره تشبیه ایلدیکه بر تماشی اقچه ایله آلوب ایلته امدی اشك
چوسیم آب رخمی ایلتمك بر تاجر کالایی اقچه ایله آلوب ایلتمکدر (دل سنکین ترا
اشك من آورد براه * سنك را سیل تواند که بدریا برد * دل سنکین اضافتی بیانیه
وترا یه اضافت لامیه در * محصول بیت * سنك طاشه منسوب یورککی بنم کوزم
یاشی یوله کتوردی بلی طاشی سیل قادردر دریا کنارینه ایلتمکه یعنی اشك
فراوان دوکمکله دل سنکینکی برمقدار طریقه کتوردم یعنی کریه وبکا ایلمکله
کوکلکه مرحمت کتوردم مصراع ثانی یی تمثیل طریقیله ایراد ایلمش یعنی
طاش کبی یورککی بنم کوزم یاشی طریق ملاعبته کتورمك غریب دکلدر
زیرا اشککی سیل دریا کنارینه ایلتمکه قادردر (دوش ذوق طربم سلسلهٔ شوق
تو بست * پای خیل خردم لشکر غم ازجا برد * ذوق طربم اضافتلری لامیه لردر
سلسلهٔ شوق تو بیانیه ولامیه در پای خیل خردم اضافتلریده بویله در خیل
فارسیده بلوك معناسنه در لشکر غم بیانیه * محصول بیت * دون کیجه
شنلکم ذوقنی سنك شوقك سلسله سی بغلدی یعنی شنلکه شوقك مانع اولدی
عقلم بلوکی اتاغنی غم وغصه عسکری یرندن ایلتدی یعنی غم بنده عقل
وادراك قومدی حاصلی شوقك وعشقك شنلکم ذوقنه مانع اولدی وغمك عقلم
وصبرم الدی مصراع اولك معناسی دون کیجه شنلك ذوقی بکا سنك شوقك
زنجیرین باغلدی دین ودون کیجه طرب ذوقی بنی سنك شوقك زنجیرینه
بغلدی دین ترزیق معنا ویرمه مری برینه عجب یرولك ایلمشلر ومصراع ثانیده
خیل یرینه نیل یازوب معناسنی غم لشکری بنم عقلم ایرماغنی یرندن ایلتدی   رد سروری وشمعی
دین نیل ایرماغی دکلو فاحش خطا ایلمش (راه ما غمزهٔ آن ترك کمان ابرو زد *
رخت ما سنبل آن سرو سهی بالا برد * راه ما لامیه در غمزهٔ آن ده بویله در ترك
کمان ابرو وصف ترکیبی رخت ما وسنبل آن لامیه لردر سرو سهی بالا بیانیه
سهی طوغری معناسنه سهی بالا طوغری قامتلی دیمکدر * محصول بیت *
بزم یولمزی اول کمان ابرو محبوبك غمزه سی اوردی یعنی بزی وادئ عشقه
دوشروب بلالره کرفتار ایلین انك سنبل زلفیدر (جام می دی بلبت لاف روان
بخشی زد * آب می را لب جانبخش روان افزا برد * بلبت باحرف مصاحبت
لاف مراد تکلمدر روان بخش وصف ترکیبیدر روان روح انساندر و بخش
بخشیدندن بغشلمق معناسنه در وبا حرف مصدر آب می اضافتی لامیه در آبدن

مراد

مراد بونك کبی یرده رونق ولطافتدر زا ادات مفعول لب جانبخش اضافتی
بیانیه در وجانبخش روانبخش کبی وصف ترکیبیدر روان افزایه اضافتی
بیانیه در روان افزاده وصف ترکیبیدر روان آرتریجی بونك کبی معانی شعرادن
ادعائیه در * محصول بیت * دون باده قدحی سنك لبکله روح بغشلمقدن
لاف اوردی یعنی لبکه دیدیکه بنده سنك کبی روان بخشم حاصلی جانه جان
قاتمقده سنك کبیم پس بویله دیدیکچون میك عرض ولطافتنی سنك لب
جانبخش روان افزاك ایلتدی حاصلی جزاسین ویردیکه بردخی بویله خاص دعوی
ایلمسون (بحث بلبل بر حافظ مکن از خوش سخنی * پیش طوطی نتوان
نام هزار آوا برد * بحث بلبل اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر بر حافظ
اضافتی لامیه در مکن فعل نهی مخاطب بحث بلبل مقدم مفعول از خوش
سخنی بحث بلبله متعلقدر یعنی بلبلك خوش سخنلغندن سویلمه دیمکدر پیش
طوطی طوطی یاننده دیمکدر نتوان برده متعلقدر هزار آوا بلبله دیرلر آوا آواز
معناسنه در * محصول بیت * حافظ قتنده بلبلك خوش سخنلغندن بحث ایلمه
زیرا طوطی قتنده هزار آوانك نامنی ایلتمك اولمز یعنی طوطی اوکنده بلبلی آکمق
اولمز دیمکدر زیرا حافظ کبی طوطینك قتنده بلبل نه چلر بلکه دلی چلر وله ایضا
(سحر چون خسرو خاور علم بر کوهساران زد * بدست مرحمت یارم   از بحر هزج مثمن سالم
در امیدواران زد * سحر یعنی سحر وقتنده زیرا ظروف زمانیه دندر چون   مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
واو ریمیله ادات تعلیلدر خسرو خاور مشرق پادشاهی یعنی کونش علم بونده
سنجاق مراددر اکرچه طاغه ده دیرلر کوهساران الف ونونله جمع خلاف قیاس
اوزره در کوهسار طاغلق زیرا سار ادات کثرتدر سنکسار کبی اکرچه بعضلر
سار سر معناسنه در دیدیلر اما عندی سویلدیلر بدست با حرف مصاحبت
مرحمته اضافت لامیه در مجازا یارم مبتدا امیه اضافت لامیه در روزد خبری در
امیدواران اضافتی لامیه در وخبرك مفعول صریحی وبدست غیر صریحی
امیدواران الف ونونله جمع اولدیغی ذوی العقوله صفت اولدیغیچوندر وار ادات
نسبتدر امید وار امیدلی دیمکدر امیدده تشدید ضرورت وزن ایچوندر *
محصول بیت * سحر وقتنده چونکه خورشید سنجاغنی طاغلره دیکردی یعنی
کونش طلوع ایلدی حاصلی صباح وقتی که کونش مشرقدن طلوع ایلدی
کونشك اشعه سنی سنجاغه تشبیه ایلمش وکوهه نسبت علم خوب واقع اولمش
مرحمت الیله یارم امیدوارلر قپوسنی اوردی یعنی دق الباب ایلدی امیدواراندن
مرادی کندیدر صیغهٔ امیدواری جمع ایلدیکی تأدبادر یعنی سحر وقتنده یارم
بن امیدواره مرحمتله کلدی حاصل بکا رحم ایلدی (چو پیش صبح روشن شد که

حال مهر کردون چیست * برآمد خندهٔ خوش بر غرور کامکاران زد * چو
حرف تعلیل پیش صبح صباحك قتنده روشن شد واضح ومعلوم اولدی حال
مهر کردون اضافتلری لامیه لردر مهر ایهام طریقیله مذکوردر شاعرك مرادی
اما محبتدر وکردونه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر برآمد چیقدی فاعلی
صبحدر یعنی طلوع وظهور ایلدی خندهٔ خوش برخوش خنده اسنادندن
مراد تمام انکشافیدر غرور کامکاران اضافتی لامیه در غرور غفلت کامکاران
کامکارك جمعیدر الف ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون
خلایق کامکاران دیمکدر کامکار مرادجی یعنی صاحب مراد * محصول بیت
* چونکه صبح قتنده واضح اولدی که فلکك اهل دنیایه محبتنك حالی ندر
طلوع وظهور ایدوب اهل دنیا صاحب مرادلرینك غرورینه برکوزل خنده
اوردی یعنی غرورلرینه استهزا طریقیله کولدی یعنی فلکك مهرینك اوته سی
زوال اولدیغی بیلوب بونلرك غفلتنه استهزا ایله خنده ایلدی بیت * چرخ مردم
خوار اکر روزی دومردم پرورد * نیست از شفقت مکر پروارهٔ اولاغرست *
مصراع اولك معناسی چون صبح اوکنده روشن اولدی یعنی اولدن ظاهر
اولدی که فلکك کونشنك حالی ندردین وچونکه صباح قتنده روشن اولدیکه
فلکك آفتابنك حالی ندر یعنی اولدخی زوالدن خلاص بولمزدین مقصودینه
واصل اولمامشلر مصراع ثانینك معناسی خوش کوملك ظاهر اولدی
کامکارلر غرورینه اوردی دین وصبح ظاهر اولدی دنیا صاحب دولتلرینك
غرورینه برخوش خنده اوردی یعنی انلری تمسخر ایتدی فلکده اولان آفتابه
زوال مقرر ایکن دنیا منصبنه مغرور اولورلر دین خطابی کون کبی روشن
ایلمشلر (نکارم دوش در مجلس بعزم رقص چون برخاست * کره بکشاد
ازکیسو وبردلهای یاران زد * بعزم رقص با حرف مصاحبت عزم رقص
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر عزم قصد معناسنه در کره دوکمدر کیسو
اورلمش صاچ بلوکی واو حرف عطف بر حرف صله دلهای یاران اضافتی
لامیه در بردلهای یاران زدك مفعول غیر صریحیدر * محصول بیت *
دون کیجه مجلسده یارم چونکه رقص قصدینه قالقدی ویا رقص قصدیله
قالقدی کیسوسندن دوکمی چوزدی ویارانك کوکللرینه اوردی یعنی یارانی
کیسوسنه کرفتار ایلدی حاصلی دللری کیسوسیله مقید اولدی ویا کیسوسنه
مقید ایلدی کره بکشاد ازکیسو بیوردی زیرا رقاص رقصه مباشر اولسه
کیسولرینی اچار (من از رنك صلاح آندم بخون دل بشستم دست * که چشم
باده پیمایش صلا بر هوشیاران زد * رنك صلاح اضافتی بیانیه در که حرف بیان

ردسروری وشمعی

ردسروری وشمعی

چشم باده پیمایش اضافتلری بیانیه ولامیه لردر صلا بر هوشیاران آیقلره صلا
یعنی آیقلری وعاقللری مست اوکار ایلمکه صلا یعنی خراب وبیباب ایلمکه
صلا اوردی * محصول بیت * بن اول دم رنك صلاحدن یعنی صورت
صلاحدن یورکك قانیله ال یودمکه انك یعنی جانانك شراب اولچوجی یعنی شراب
ایچیجی چشمی هوشیارلره صلا اوردی یعنی هوشیارلری باده نوش ایلمکه
صلا اوردی حاصلی جانانك چشم می پرستی عاقللری می پرست ایلمکه صلا
اوردیغندن بنم زهد وصلاحمه فساد کلجکنی بلدم زیرا بنده هوشیارلردنم
(کدام آهن دلش آموخت این آیین عیاری * که اول چون برون آمد
ره شب زنده داران زد * کدام قنغی آهن دل وصف ترکیبی اقسامندندر دمور
یورکلی دیمکدر آیین عیاری اضافتی لامیه در که حرف تعلیل ویا حرف بیان
برون آمد تقدیری چون با آیین عیاری برون آمد در ره شب زنده داران اضافتی
لامیه در روزدك مقدم مفعول صریحیدر شب زنده دار احیای لیل ایلینه دیرلر
لغتده کیجه بی دیری طوتیجی دیمکدر یعنی اویومایجی * محصول بیت * قنغی
دمور یورکلی اکا بو عیارلق رسم وقانونی اوکرتدیکه اول عیارلغه چقدی
احیای لیل ایلینلرك یولنی اوردی یعنی اول عباد وزهادی عاشق ومبتلا ایلدی
حاصلی اول پرهیزکارلری درد عشقه کرفتار ایلدی (خیال شهسواری پخت
وشدنا که دل مسکین * خداوندا نکه دارش که بر قلب سواران زد * خیال
شهسواری اضافتی لامیه در ویا حرف وحدت پخت فعل ماضی مفرد غائب
پشوردی دیمکدر شد رفت معناسنه درنا که یعنی بی اختیار دل مسکین اضافتی
بیانیه در خداوند امنادی نکه دارش ضمیر دل مسکینه راجعدر که حرف تعلیل
قلب سواران آتلی بلوکنك اورته سی عسکر صفنك اورته سنه که پادشاهلر
طورر قلب دیرلر وصاغ جانبنه میمنه وصول جانبنه میسره دیرلر * محصول
بیت * بر شهسوارك خیالنی پشوردی وکتدی ناکهانی دل مسکین یعنی
بر پادشاه سودی وکتدی حاصلی عاشق اولدی وکتدی یارب سن
اول دل مسکینی بلادن وخطادن حفظ وصیانت ایله که آتلی بولکنك
اورته سنه اوردی زیرا پادشاهلرك مقامی آلاین اورته سیدر شهسوارینك یاسی
حرف مصدر طوتان وشهسواری برینه شهسواران یازانلر مقصود بیتی بلممشلر
(در آب ورنك رخسارش چه جان دادیم وخون خوردیم * چو نقشش دست
داد اول رقم بر جان سپاران زد * اب رویك لطافت وصفاسندن کنایتدر ورنك
بشره نك لون وکونه سندن رخساره اضافت لامیه ورخسارك شینه کذلك
چه جان دادیم وخون خوردیم یعنی زیاده زحمت ومشقت چکدك دیمکدر زیرا

ردسروری وشمعی

چه بونك كبی برلرده مبالغه افاده ایدرنقشش شین ضمیر جانانه راجعدر ونقش
نزاد اصطلاحنده مراد معناسنه در چونكه مرادا كاال وبردی دیمكدر رقمدن
مضاف الیه محذوفدر تقدیری رقم زدد یمكدر جان سپاران الف ونونله جمع
اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون عاشقان جان سپاراندر جان سپاران
وصف تركیبیدر سپاریدندن جان تسلیم ایدیجی معناسنه یعنی یولنه جان ویروب
زحمت چكنلرد یمكدر * محصول بیت * جانانك آب ورنك ولطافت رخسارنده
یعنی رخسارینه لطافت وصفا ویرمكده نه جانلرویردك ونه قانلر یوتدق
یعنی رخسارینه رونق وصفا ویرنجه نه زحمت ومشقت چكدك پس چونكه
اكام ادال ویردی اوّل رقم جور وجفایی یولنده جان ویروب وقان یودوب
زحمت ومشقت چكنلره اوردی یعنی وفادار عشاقی ردایلدی حاصلی دوستلره
دشمن ایشنی ایشلدی (منش با خرقهٔ پشمین كجا اندر كمند آرم * زره مویی كه
مژ كانش ره خنجر كزاران زد * منش ضمیری اضمار قبل الذكر طریقیله زره مویه
راجعدر خرقهٔ پشمین یوكه منسوب خرقه یعنی عبا وكبه ونمد كبی اندر بای صله
معناسنه در كمنده تركجه اوقرق دیرلر فارسیسی تركیسندن اشهردر زره مو
وصف تركیبی اقسامندندر زره صاچلی دیمكدر سیاحتمده بعض اترا كك قزلرنده
كورمشم كه ارقه لرنده صاچلرینی قالقان كبی زره شكلنده اوررلر اما جوان
جنسنده كورمدم مكر خواجه زماننده اولان اترا كك جوانلری اوله یا حرف
وحدت مژ كانش ضمیری زره مویه راجعدر خنجر جیم عربیله مشهور آلت
حربدر كزار زایله در خنجر كزار خنجر یكر یجی پهلواندن وبهادردن كنایتدر
* محصول بیت * بن یوكدن خرقه ایله نیجه كمنده كتوره بلورم برزره مویه كه
كر یكلری بهادرلرك وپهلوانلرك یولنی اورر حاصلی بهادرلری مغلوب ایلین
زره مویی بنم كبی خرقهٔ پشمینه پوش نیجه در كمند ایده بیلور كزارده زایله وذالله ردشمی
جائزدر دین املا ولغتدن غافل ایمش (نظر بر قرعهٔ توفیق ویمن دولت شاهست
* بده كام دل حافظ كه فال بختیاران زد * نظر اصلنده نظرما در ضرورت
وزن ایچون مضاف الیه حذف اولندی بونده نظردن مراد همتدر قرعهٔ توفیق
اضافتی بیانیه در واو حرف عطف یمن دولت شاه اضافتلری بیانیه ولامیه در
تقدیر كلام قرعهٔ توفیق شاه ویمن دولت شاه در كام دل حافظ اضافتلری
لامیه لردر كه حرف تعلیل فال بختیاران اضافتده بویله در بختیار
تركیب مزجی قبیلندندر یعنی طالع كندینه یار یعنی مساعد معناسنه در
* محصول بیت * خواجه التفات طریقیله بیورر بزم همتز شاهك قرعهٔ
توفیقنه ویمن دولتنه در یعنی نظرمز وهمتمز توفیق خدا اكا یار ویمن دولت

اكا مساعد اولمده در حاصلی اكا خدادن بوایكی حالی استرز امدی حافظك
مرادینی ویرر زیرا طالعی مساعد اولنلرك فالنی آچدی سكا یعنی بوایكی حال كه
ذكر ایلدی تفأل طریقیله درامدی مرادینی ویر كه سكا بختیارلرك فالنی
اوردی حاصلی مبارك فال اچدی (شهنشاه مظفر فر شجاع ملك ودین منصور *
كه جود بی دریغش خنده بر ابر بهاران زد * مظفر مطلوبنه غالب معناسنه در
اكثر فر بونده دولت وضیا واثر معنالرینه متحملدر شجاع بونده ایهام طریقیله
ذكر اولنمشدر زیرا ممدوحی اولان پادشاهك اسمیدر بهادره دیرلر منصور
عطف بیان طریقیله مذكوردر زیرا ممدوحی اولان پادشاهه شجاع الدین
منصور دیرلر كه حرف رابط صفت جود سخا معناسنه دربی دریغه اضافت
بیانیه دربی دریغ قسقنج سز دیمكدر خنده كولمه معناسنه ابر بهاران
اضافتی لامیه در بهارانك الف ونونله جمع اولمسی شاذدر * محصول بیت *
اولده شاه دید یكمز مطلوبنه غالب شهنشاه شجاع الدین منصور در كه
آنك بی دریغ سخا وكرمی بهار زمانلری بولودینه خنده اورر یعنی بهار بولودی
بوقدر باران كه دوكر آنك سخاسی انی آزر غنور حاصلی انك سخاسنه نسبت
جزئیدر (ازان ساعت كه جام می بدست او مشرف شد * زمانه ساغر شادی
بیاد میكساران زد * ازان ساعت اول ساعتدن بری دیمكدر كه حرف رابط
صفت جام می اضافتی لامیه در بدست او با حرف مصاحبت واضافت لامیه
زمانه مبتدا اوزد خبری ساغر شادی اضافتی بیانیه وخبرك مفعول صریحیدر
وبیاد میكساران غیر صریحی میكساران الف ونونله جمع اولدی قاعدهٔ سابقه
اوزرینه باده نوشه یعنی مدمن الخمره میكساردیرلر * محصول بیت *
اول وقتدن بریكه جام می شاه شجاعك الیله مشرف اولدی یعنی الینه شراب
قدحن اللدنبری زمانه سرور طلوسنی باده نوشلر عشقنه اورر یعنی انلرك
عشقنه سرور طلولرینی ایچر كمال فرحندن كه زمانه ده بویله عیاش وباده نوش
پادشاه ظهور ایلدی دیو سابقا برایكی برده ذكر اولندیكه شاه شجاع باده نوش
پادشاه ایمش كه كندی زماننده هیچ كسیه باده ایچمكه منع یوغیمش بوند نصكره
نه بومعنایه دلالت ایدر ابیات كلجكدر انشاء الله تعالی (زشمشیر زرافشانش
ظفر آن روز بدرخشید * كه چون خورشید انجم سوز تنها بر هزاران زد *
زرافشان وصف تركیبیدر افشانیدندن التون سپلمش قلج زیرا بعض قلجلری
زرافشان ایدرلر خصوصا كه سلاطینك قلجلرینی ظفر بونده دشمنه غالب اولمق
معناسنه در بدرخشید با حرف تأكید درخشید فعل ماضی مفرد غائب
پلدرادی دیمكدر كه حرف بیان چون ادات تشبیه خورشید انجم سوز

وصف ترکیبیدر سوزیدندن انجم باقیجی دیمکدر مراد بودر که کونش طلوع
ایدنجه اشعه‌سی کواکبی ستر ایدوب ناپیدا ایدر یعنی هزاران یلدزی ناپدید
ایدر بونکده بهادرلغی اولقدردر که بیك آتلویه اورسه جمله‌سنی فنایه ویروب
ناپیدا ایدر * محصول بیت * شجاعك زرافشان شمشیرندن ظفر اول کون ظاهر
وهویدا اولدیکه انجم سوز کونش کبی کندی یالکز بیك آتلویه اوردی یعنی بیك
آتلودن یوزدوندرمز حاصلی شجاعك بهادرلغی مشهوردر حتی تیمورله جنك
ایلدکده اوتوز بیك اره مالك ایمش وتیمورا یکیوز بیك حکایت اولنور که تیمور
عسکرینك ثلثنی هلاك ایلدی شویله که تیمور بهادرلغنی پسند ایدوب قصد
ایدر که بونی دیری کرفت ایلیه عاقبت میسر اولمیوب کورر که عسکرینی قیریور
بوکه یغمور کبی اوق یاغدررلر پس انکله هلاك اولور پس بومعنایه نسبت
خواجه‌نك تنها بر هزاران زددیدیکی برنده اولور زیرا بوندن اول ترکمانله صواش
ایلمش وترکمان مبالغه عسکر ایمش اکثرینی هلاك ایلمش حاصلی حددن بیرون
بهادر ایمش (دوام عمر وملك او بخواه از لطف حق ای دل * که چرخ این سکهٔ
دولت بدور روز کاران زد * دوام عمر اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر
واو حرف عطف ملك عمره معطوف او ضمیری غائب شاه شجاعه راجعدر که
حرف تعلیل چرخ مبتدا خبری این زدك مفعول صریحی وبدور روز کاران
غیر صریحی سکهٔ دولت اضافتی بیانیه دربدور روز کاران با حرف صله دور بونده
مدت معناسنه در روز کاران الف ونونله جمعی شاذدر واضافت لامیه‌در
* محصول بیت * ای کوکل لطف حقدن شاهك دوام عمرینی وملکنی
ودولتنی استه زیرا افلاك بو سکهٔ دولتی ایام مدتنجه اورمشدر یعنی ایامك دوام
وثبوتیله موقتدر حاصلی دنیا طوردقجه بونك سکهٔ دولتی طورر خواجه‌نك
بو بیتنك مضمونی تفأل طریقیله درمصراع اولده عمری ملکه مضاف ایدوب ردسروری
معناسنی انك ملکی عمرینك دوامن استه لطف حقدن ای کوکل دین اصابت
ایلمش وله ایضا (بیا که رایت منصور پادشاه رسید * نوید فتح وبشارت ازبحر مجتث
بمهر وماه رسید * بیا خطاب عامدر که حرف بیان رایت منصورا کر منصور مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات
پادشاهه مضاف اولورسه رایتك منصوره اضافتی بیانیه اولور ومنصوردن
مراد اسم مفعولدر اما ساکن اوقنورسه اضافت لامیه‌در ومنصور لقب
شاهدر نوید مشتلق فتحه اضافت لامیه‌در واو حرف عطف بشارت بانك
کسریله فتحه معطوفدر بمهر نویده وبشارته تعلق قابلدر * محصول بیت *
کل ای شاه شجاعك دوستی ومحبی که پادشاهك رایت منصور ومظفری ایرشدی
ویا سلطان منصورك رایتی ایرشدی فتح وظفر بشارتی مهر وماهه ایرشدی یعنی

تمام عالمه حاصلی عناصر وافلاکه فتح وظفر مشتلغی ایرشدی (جمال بخت
ز روی ظفر نقاب انداخت * کمال عدل بفریاد دادخواه رسید * جمال بخت
اضافتی بیانیه‌در روی ظفرده بویله‌در ویاخود لامیه‌لردر مجاز انقاب
یوزاورتیسی کمال عدل بیانیه بفریاد با حرف صله فریادك دادخواهه اضافتی
لامیه‌در دادخواه وصف ترکیبیدر خواهیدندن متظلم دیمکدر یعنی ظلمدن
شکایتجی * محصول بیت * بخت ودولت کوزللکی فتح وظفردن نقاب آندی
یعنی طالع کوزللکی فتح وظفر یوزینی کوستردی یعنی شاه شجاع دشمننه غلبه
ایدوب شهر شیرازه ایرشدی سابقا بیان اولندیکه ترکمانله کلی محاربه ومقاتله
ایلمشدر کمال عدالتده متظلمك فریادینه وشکایتنه ایرشدی یعنی ظالمك ظلمی
مظلومدن دافع عدل پادشاه ایرشدی (سپهر دور خوش اکنون زند که
ماه آمد * جهان بکام دل اکنون رسد که شاه رسید * سپهر مبتدا اوزند خبری
ودور خوش خبرك مفعول صریحی اکنون ظرف زمان زندر دور خوش
اضافتی بیانیه جهان مبتدا رسد خبری بکام دل رسدك مفعول غیر صریحی
اکنون بنه معهود که حرف تعلیل * محصول بیت * فلك کوزل دوری
وسپهری شمدی اورر که ماه کلدی یعنی فلك هر کسك مرادنجه حرکت ایدر که
شمدی اکا یکی آی کلدی جهان یعنی جهان خلقی کوکلی مرادینه شمدی
ایرشور که پادشاه عادل ایرشدی حاصلی شاه شجاع شیرازه پادشاهلق سببیله
مملکت تازه‌لنوب صفا بولدی (ز قاطعان طریق این زمان شوند ایمن *
قوافل دل ودانش که مرد راه رسید * قاطعان طریق اضافتی اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر شوند فعل مضارع جمع غائب فاعلی قوافلدر که دله اضافتی
بیانیه‌در مرد راه اضافتی لامیه بونده ایهام طریقیله واقعدر زیرا بر وجهی
بودر که عالم ظاهرده سفردن کلدی بر وجهده مرد راه عشقدر یعنی طریق
صوفیه‌ده رشدی وار * محصول بیت * یول کسیجیلرندن بوزمان دل ودانش
قافله‌لری امین اولورلر که مرد راه ایرشدی یعنی حاکم عادل منتصف کلدی
(عزیز مصر برغم برادران غیور * ز قعر چاه برآمد باوج ماه رسید * عزیز مصر
اضافتی لامیه‌در مراد حضرت یوسفدر برغم با حرف صله رغم رانك ضمی
وفتحی وکسریله لغتده بورنك برکسه‌نك یره سورتمکدر اما استعمالده کورلك
وحسد معناسنه‌در برادرانه اضافت لامیه‌در وغیوره اضافت بیانیه غیور
مبالغه ایله غیرت ایدیجیدر عزیز مبتدا وبرآمد خبری برغم وز قعر چاه خبره
متعلق باوج ماه ز قعر چاهدن بدلدر * محصول بیت * حضرت یوسف
اهل غیرت قرنداشلرینك کورلکنه زندان قیوسی دیبندن اوج ماهه یعنی آیك

اوستنه ایرشدی یعنی قول ایکن پادشاه اولدی برادران غیور بیوردیغی
انکچوندرکه حضرت یعقوب یوسفی علیهما السلام سائر قرنداشلرندن زیاده
سوردیکیچون حسد وغیرت ایلدیلر ویوسف علیه السلامی بومشهور بلالره
کرفتار ایلدیلر بو بیت اول معنایی مشعردرکه شاه شجاعك برادرلری کندوبی
سلطنتدن منع ایدوب حبس ایلیهلر صکره مرور ایام ایله سریر سلطنته عروج
ایلیه بعض نسخه ده ماه برینه جاه واقع اولمش یعنی منصب که سلطنتدن کنایتدر
(بکجاست صوفیٔ دجال شکل ملحد کیش * بکو بسوزکه مهدیٔ دین پناه رسید *
صوفیٔ دجال شکل اضافتی بیانیه دردجال صورتلی صوفی دیمکدر ملحد کیشه
دجال شکل اضافتیده بیانیه درکیش مذهب دیمکدر بکو خطاب
عامدر صوفی یه سویله دیمکدر یانان یاقل که مهدیٔ دین پناه کلدی ایرشدی
مهدیٔ دین پناه اضافت بیانیه دردین پناه وصف ترکیبیدر دین صغنجی
یعنی اکا دین صغنرویا دین صغندریجی یعنی دینی حفظ وصیانت ایدر معناسنه
* محصول بیت * دجال شکللی ملحد مذهبلی صوفی قنده درصوفی یه دی یان
یاقل که مهدیٔ دین پناه ایرشدی حاصلی بر پادشاه مؤمن وموحد ایرشدی
دیمکدر (صبا بکو که چها بر سرم درین غم عشق * ز آتش دل سوزان ودود آه
رسید * صبا منادی که حرف بیان مقول قول چها چه نك جمعیدر نلردیمکدر
آتش دل سوزان اضافتلری لامیه وبیانیه در واو حرف عطف دود آه اضافتی
بیانیه در وآتشه معطوف * محصول بیت * ای صبا سویله که بو عشق غمنده
بنم باشمه آتش دل سوزان ودود آهدن نلر ایرشدی یعنی غم عشق ومحبتده
باشمه نلر کلدیکنی بر بر تقریر ایله که جانان بیلوب رحم ایلسون (ز شوق روی
تو شاها بدین اسیر فراق * همان رسید کز آتش بروی کاه رسید * شوق روی تو
اضافتلری لامیه لردر شاها منادی اسیر فراق اسم فاعلك فاعلنه اضافتیدر
کز که حرف بیان بروی کاه با حرف صله روی کاه اضافتی بیانیه در * محصول
بیت * شاهم سنك یوزك شوقندن بو اسیر فراقه اول نسنه ایرشدیکه آتشدن
صمانه ایرشدی یعنی یانوب ویاقلوب کل اولمق (مرو بخواب که حافظ ببارکاه
قبول * ز ورد نیم شب ودرس صبحکاه رسید * مرو خطاب عام که حرف تعلیل
ببارکاه قبول با حرف صله واضافت بیانیه در ورد نیم شب ودرس صبحکاه
اضافتلری فی معناسنه در * محصول بیت * اویقویه وارمه که حافظ بارکاه
قبوله دون یارسی وردندن وصباح وقتی درسندن ایرشدی یعنی مقصودینی
استین کیجه اویومیوب خدایه تضرع ایلمك كرك وله ایضا (داد کرا ترا فلك
جرعه کش پیاله باد * دشمن دلسیاه تو غرقه بخون چو لاله باد * داد کرا

از بحر رجز
مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

منادی

منادی ترا سنك جرعه کش وصف ترکیبیدر جرعه چکیجی یعنی ایچیجی پیاله یه
اضافت اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر باد فعل امر غائب اکثر موضع دعاده
واقع اولور بوندکی کبی دشمن دلسیاه اضافتی بیانیه در دلسیاه وصف ترکیبیدر
کوکلی قره تو یه اضافتی لامیه در غرقه ها رسمی شکلی علامت نقلدر بخون
با حرف صله چون حرف تشبیه * محصول بیت * بو غزلده غزل سابق کبی شاه
شجاعه دینلمشدر خواجه بیوررکه ای عادل پادشاه فلك سنك پیاله نك
جرعه کشی اولسون یعنی فلك سنك زیر دستك وسکا محتاج اولسون دیمکدر
حاصلی باده کشك وباده نوشك اولسون قره کوکلی دشمنك لاله کبی قانه غرق
اولسون یعنی هلاك اولسون لاله ده بو ایکی صفت موجوددرکه هم دلسیاهدر
وهم قانه غرقدر (ذروهٔ کاخ رفعتت راست ز فرط ارتفاع * راه روان وهم را
راه هزار ساله باد * ذروه کسر ذال ایله بونده دپه معناسنه در کاخ کوشك
وسرای معناسنه در رفعته اضافت بیانیه در وتا ضمیر خطاب راست کرچك
ومحقق معناسنه در فرط ارتفاع اضافتی بیانیه در فرط زیاده دیمکدر ارتفاع
یوجه لك ویوکسکلك افتعال بابندن مصدردر فرط ارتفاع مصراع ثانی یه
مرهوندر راه روان الف ونونله هر جمعی مجازیدر راه رو یولجی دیمکدر سیاحلرده
استعمالی اکثردر وهمه اضافتی لامیه در مجازا راه هزار ساله اضافتی بیانیه در
ساله ده ها رسمی مقدار ایچوندر بیك ییل یول مقداری دیمکدر * محصول
بیت * سنك رفعتك کوشکنك ذروه سی یعنی دپه سی که علمدن کنایتدر کرچك
ومحقق زیاده ارتفاعدن ویوجه لکدن وهم یولجیلرینه بیك یللق یول اوله یعنی
سنك علو قدرك ونباهت شانك اول مرتبه ده اولسونکه قوت واهمه ادنی
درجه سنی بیك ییلده طی ایلسون خواجه بو بیتده صنعت علو رعایت
ایلمشدر نته که بو بیتده بویله در بیت * بعد از هزار سال بیام زحل رسد * کر پاسبان
قصر تو سنکی کند رها (زلف سیاه پرخمت چشم وچراغ عالمست * جان ز نسیم
دولتش درشکن کلاله باد * زلف سیاه پرخم اضافتلری بیانیه در چشم وچراغ
عالم اضافتی لامیه چراغ مومك فتیله سنده نشان آتش پاره سنه دیرلر عالمك
کوزی وآیدینی دیمکدر حاصلی کوز آیدینی جان مبتدا نسیم دولتش اضافتلری
بیانیه ولامیه در شین ضمیر زلفه راجعدر ومعنا جهتندن کلاله یه مقید درشکن
کلاله اضافتی لامیه در تجرید طریقیله یعنی کلالهٔ شکندن تجرید ایلمکله زیرا
کلاله پرشکن اولان زلفه وکیسویه وکاکه دیرلر عربجه کا مجعد وپهلویجه
نغوله دیرلر درشکن کلاله باد جملهٔ ظرفیه خبر مبتدادر وز نسیم دولت خبره
متعلق * محصول بیت * جانانه خطاب ایدوب بیوررسنك پرخم وپرشکن

زلف سیاهك عالمك چشم وچراغیدر یعنی كوزی آیدینیدر جان دولتی ا
نسیمندن انك شكن كلاله سنده اولسون یعنی نسیم دولت جانی انك كلاله سنده
طوتسون بعض نسخه ده پرخم پرینه خای معجمه ایله پرچم دوشمشدر جیم
عجمیله طوغ معناسنه لیكن عادتا اول سیاه اولمز بو تقدیرجه سیاه پرچم وصف
تركیبی اولور اضافی اولمز زلفك اكا اضافتی بیانیه اولوروممكندر كه سیاه
زلفه صفت اوله وپرچمه مضاف اوله پرچمه زلف سیاه استعاره ایلمك طریقیله
واضافت بیانیه اولمقده جائزدر بو تقدیرجه محصول معنا پرچمك زلف سیاهی
ویا زلف سیاه كه پرچمدر والكل وجهتر (ای مه چرخ معدلت چشم وچراغ عالمی *
بادهٔ صاف دائمت در قدح وپیاله باد * معدلته چرخ وچرخه مه استعاره
ایلدی معدلت دالك كسریله مصدر میمیدر عدل معناسنه پس اضافتلری
بیانیه لردر چراغ عالم اضافتی لامیه در ویا ضمیر خطاب بادهٔ صاف اضافتی
بیانیه دائمت تاسی معنا جهتندن قدح وپیاله یه مقیددر * محصول بیت *
ای عدالت چرخنك مهی چشم وچراغ عالمسن صافی باده دائما قدح وپیالكده
اولسون یعنی دائما عیش وعشرت وذوق وصفادن خالی اولمیه سن (چون
بنوای مدحت زهره شود ترانه ساز * حاسدت از سماع آن همدم آه وناله باد *
بنوای باحرف مصاحبت نوادن مراد صوت ونغمه در ومقام نوایی ایهام ایدر
نوای مدحته ومدحت تای خطابه اضافتلری لامیه لردر زهره مبتدا شود
خبری بنوای شوده متعلق یعنی خبر غیر صریحی وترانه ساز خبر صریحی واسمی
تحتنده مستتر زهره یه راجع ضمیر حاسدت مبتدا مضافدر ضمیر خطابه
اسم فاعلك مفعولنه اضافتی قبیلندن سماع الف قافیه سنده مفصل سماعك
معناسی ذكر اولنمشدر كه ساز وسوز چالغیدن وایردن عبارتدر آن لفظنه
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر همدم آه وناله باد خبر مبتدا * محصول
بیت * چونكه زهره سنك مدحك نغمه سیله ترانه ساز اوله یعنی سنك مدحك
نغماتنی ایلیه سنك حاسدك اول سماعدن آه وناله یه یار وهمدم اوله یعنی
حسدندن آه وناله وفریاد وفغان ایلیه سماع بونده ایشتمك معناسنه دردین
معنای اصطلاحی بلمزایمش (نه طبق سپهر وآن قرصهٔ سیم وزر كه هست *
از اب خوان حشمت سهلترین نواله باد * طقوز فلكی طقوز طبقه وآیی
كشدن چوركه وكونشی آلتون چوركه تشبیه ایلمش وممدوحك سفره سنك
كنارندن بونلری بر جزوی نعمت اعتبار ایلمش لب بونده كنار معناسنه در
وخوان سفره وحشمت عظمت واضافتلری لامیه وبیانیه ولامیه لردر سهلترتر
ادات تفضیل ویا ونون نسبت ایچوندر بونده سهلترین شی حقیردن كنایه در نواله

بونده لقمه معناسنه در * محصول بیت * طقوز فلك طبقلری وماه وخورشیدك
سیم وزر چوركلری سنك عظمتك سفره سی كنارنده بر حقیر لقمه اوله یعنی
قلیل الاعتبار نعمت اولسون ممدوحنه دعا ایله در صنعت غلو طریقیله
(دختر فكر بكر من محرم مدحت توشد * مهر چنین عروس را هم بكفت
حواله باد * دختر فكر بكر اضافتلری بیانیه در ومنه اضافت لامیه دختر
مبتدا اوشد خبری واسمی تحتنده مبتدایه راجع ضمیر وخبری محرم مدحت
واضافت مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر وتویه اضافت لامیه در
مهر كابین عروس را عروس بونده كلین معناسنه در ورا حرف تخصیص
اضافتدن مستفاد اولان معنایی تأكیدایدر بكفت باحرف صله * محصول
بیت * بنم فكر بكرم دختری سنك مدحكه محرم اولدی یعنی سنك مدحكدن
منفك دكل دائما مدح ایكدرامدی بو تجلین عروسك مهری وكابینی سنك كفكه
حواله اولسون یعنی صله وجائزه یی سنك دست احسانكه حواله اولسون
خواجه بو بیتده حسن طلب صنعتنی رعایت ایلمش بعضلر مهری اضافتدن
مقطوع اوقودیلر پس مهر مبتدا وحواله باد خبری اولور والكل وجهة (حافظ
تودرین غزل حجت بندكی بداد * لطف عمید پرورت شاهد این قباله باد *
حافظ تو اضافتی لامیه حجت بندكی اضافتیده بویله در بندكی قول اولمق حجت
بندكی عبد اولمق حجتی بداد باحرف تأكید داد ویردی لطف عمید پرور اضافتی
بیانیه در قول بسلمجی لطف تا ضمیر خطاب شاهد این اضافتی اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر قباله قاضیلردن چقان تمسك حجت كبی وسجل كبی
بونده حجت مراددر * محصول بیت * سنك حافظك بو غزلده سكا قول اولدیغی
حجتی ویردی یعنی قوللق كاغدینی ویردی سنك بنده لر تربیه ایدیجی لطف
واحسانك بو حجته شاهد اولسون یعنی بنم سكا قوللق حجتنه سنك قوللر رعایت
ایدیجی لطف واحسانك شاهد اولسون زیرا عادتدر هر حجته البته شهود
یازیلور حجت انسز اولمز معلوم اوله كه بو مذكور نظم وسابقا مذكور اولان
* خسروا كوی فلك در خم چوكان تو باد * ودخی * مرامی دكر باره از دست برد
* ودخی * بر سر بازار جانبازان منادی میزنند * نته كه سابقا اشارت اولنمشیدی
بونلر جمیعا قطعه لردر اراسنده مسطوردر وهیچ بریسنك مخلصی مذكور ومسطور
دكلدر نهایتی بعض متصرفین مخلص بیتلرین پیدا ایدوب غزل شكلنه
قویمشلر وله ایضا (سپیده دم كه صبا بوی لطف جان كیرد * چمن ز لطف هوا نكته
بر جنان كیرد * طاك آقلغنه سپیده دم دیرلر یعنی سحر وقتی كه حرف بیان
صبا مبتدا وكیرد خبری بوی لطف جان اضافتلری لامیه لردر وكیردك مقدم

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

مفعول صریحی یعنی جان لطافتی قوقوسنی چمن صبادن بدلدر زلطف هوا
کیردلئ مقدم مفعول غیرصریحیدر واضافت لامیه ونکته مفعول صریحی
برجنان کیرده متعلق جنان عربیده جمنك کسریله جنتك جمعیدر
* محصول بیت * طك آقلغی وقتنده که صبا جانك لطافتی قوقوسك طوته یعنی
حیات ویریجی کوزل قوقولر صاحبی اوله چمن لطافت هوادن جنتلره طعن
ایلیه یعنی لطف هواچمنی حیات افزا وصفابخش ایلیه حاصلی بو ابیات
بزمکاه چمن بیتنه وارنجه بری برندن بدلدر (هزار نکهت کل درچمن تتق بندد
* افق زعکس شفق رنك کلستان کیرد * نکهت خوش قوقو که اضافت
لامیه درتتق پرده یه دیرلر افق کوك کناری مبتدا کیرد خبری زعکس شفق
مفعول غیرصریحی واضافت لامیه دررنك کلستان مفعول صریحی * محصول
بیت * صبا وقتنده که بیك کل قوقوسی چمنده پرده باغلیه یعنی بیك دورلو چچك
قوقوسی ظهور ایلیه افق شفق عکسندن کلستان رنکنی طوته یعنی سحر
وقتی که بویله حاللر ظهور ایلیه یعنی افق که عکس شفقدن قزاره بونده شفقدن
مراد امامان مذهبی اوزره قزللقدرکه اقلق اندنصکره افق فلکده ظاهر
اولورکه امام ابوحنیفه مذهبیدر یعنی ابوحنیفه حضرتلری شفق افق سماده
حمرتدن صکره ظهور ایلین بیاضلقدر دیمش (نوای چنك بدان سان زند صلای
صبوح * که پیرصومعه راه درمغان کیرد * نوای چنك اضافتی لامیه در بونده
نوادن آواز ونغمه مراددر بدان سان انجلین دیمکدر صلای صبوح اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر صباح وقتنده ایچلن شرابه صلا دیمکدرکه
حرف بیان پیرصومعه اضافتی لامیه ومبتدا وکیرد خبری راه درمغان مفعول
صریحی واضافتلر لامیه لردر * محصول بیت * چنك اوازی انجلین
اوررصبوحه صلاکه صومعه شیخی میخانه جی قپوسی یولنی طوتار یعنی
صبوح ایچمکه انجلین اغرا واغوا ایدرکه عباد وزهاد هب میخانه لر جانبنه
میل ایدرلر (شه سپهر چو زرین سپر کشد برروی * بتیغ صبح وعمود افق
جهان کیرد * شه سپهر اضافتی لامیه درکه مراد کنشدر وا کازرین
سپر استعاره ایلدی زیرا کونشی التون قلقانه تشبیه ایلمشلر بتیغ صبح باحرف
استعانت واضافت بیانیه درعمود افق ده بویله درعمود لغتده دیرکدر بونده
مراد افقك اغرمسیدر شه سپهر مبتدا وکیرد خبری جهان مفعول صریحی
وبتیغ مفعول غیرصریحی * محصول بیت * سپهر پادشاهی یعنی کونش
چونکه یوزینه التونلی قلقان چکه یعنی معرکیه کیره صباح قلجیله وافق عمودیله
یعنی مطرغیله جهانی طوتار یعنی کونش طلوع اید نجه صباح ظهوریله وافق

آغرمسیله تمام جهانی قپلار منه سنده شه سپهرده اولان اضافت بیانیه در
دین شه سپهری بیلزایمش (برغم زاغ سیه شاهباز زرین بال * درین مقرنس
زنکاری آشیان کیرد * برغم با حرف صله رغم حسد وکورلکدر زاغه اضافتی
لامیه وزاغك سیاهه بیانیه درشاهباز مبتدا زرین باله اضافتی بیانیه زرین
بال التون قناتلی کیرد خبر مبتدا درین مفعول فیه کیرد در مقرنس زنکاری
مقرنس اسم مفعولدر درج بابندن بونده فلك مراددر اما اصلنده جوامع
قبولرنده ومناره لر شرفه لری التنده ومحاریبده اولان مصنع ایشلردرکه
طاشدن لاله لر وبعض طوبلر اویارلر اول ایشلره مقرنس دیرلر زنکار تونکی رنکلی
برنسنه درکه بقردن واوزم جبره سندن دوزرلر زحمتی چوقدر امانافعدر
لازوردکبی فلکی اکا تشبیه ایدرلر یاسی حرف نسبتدر آشیان کیردك مقدم
مفعول صریحی حاصلی زاغ سیهدن کیجه وشاهباز زرین بالدن کونش مراددر
ومقرنس زنکاریدن فلك * محصول بیت * زاغ سیه رغمنه التون قنادلی
شاهباز بومقرنس زنکاریده اشیان طوتار یعنی کونش فلکده کوندز نمایان
اولور حاصلی کیجه کیدوب کوندز کلور معلوم اوله که مذکور بش بیت بیت
آتی یه مرهون وموقوف حکمنده در یعنی سپیده دمکه مذکور احوال ظهور
ایلیه ببزمکاه چمن آه (ببزمکاه چمن روکه خوش تماشاییست * که لاله کاسهٔ
نسرین وارغوان کیرد * ببزمکاه با حرف صله بزمکاه چمن اضافتی بیانیه درکه
حرف تعلیل تماشایی یا حرف وحدت که لاله که حرف بیان لاله مبتدا وکیرد خبری
وباقیسی مفعول غیرصریح کیرددر * محصول بیت * چمن بزمکاهنه وارکه
برخوش تماشادرکه لاله کاسهٔ نسرین وارغوان طوتار کاسهٔ نسریندن
مراد اق لاله درو کاسهٔ ارغواندن قرمزی لاله درا کرچه غیروجهله توجیه
ممکندر امابوتوجیه اوجه در (چه حالتست که کل درچمن نماید رخ *
چه آتشست که درمرغ صبح خوان کیرد * که حرف بیان ایکی مصراعده
بله مرغ صبح خوان اضافتی بیانیه درصبح خوان وصف ترکیبیدر صباح
وقتنده اوقیجی یعنی بلبل کیرد بونك کبی یرلرده تأثیر معناسنه در * محصول
بیت * نه حالتدرکه کل چمنده یوز کوستردی یعنی کل چمنده بردرخت خشك
ایکن اللهك امریله پیراقلنوب خوش قوقولی چچك ویرمك نه حالتدر اللهك
صنعی استغرابدر نه آتشدرکه بلبله تأثیر ایدوب ویاقوب ویاندیروب کل ایدن
یعنی اتش عشق نه آتشدر درکه بویله ایشلر ایشلر مصراع ثانیده آتش یرینه
غلغل یازوب معناسنی نه غلغلدرکه بلبلده طوتاردین هم لفظده خطا ایلمش
وهم معناده (چه پرتوست که نور چراغ صبح دهد * چه شعله است که درسمع

آسمان کیرد * چراغ صبحدن مرآدا فتابدر شمع آسماندن شمسده قرده مراد
اولمق جائزدر * محصول بیت * نه ضیادرکه صباح چراغنك نوری ویرر یعنی
کونشك نوری ویردیکی ضیاندر نه شعله درکه شمع اسمانه الیشر یعنی شمس وقمر
اسمانده واقع اولان شعله نه شعله در مصراع ثانیده نه شعله درکه شمع اسمانده ردسروی وشمعی
طوتارد بیلر معنایی استاددن طوتمشلر (خیال شاهی اکر نیست در
سر حافظ * چرا بتیغ زبان عرصهٔ جهان کیرد * خیال شاهی اضافتی لامیه در
ویا حرف مصدر عرصهٔ جهان اضافتی بیانیه در * محصول بیت * اکر حافظك
باشنده پادشاهلق خیالی یوغیسه نیچون تیغ زبانله عرصهٔ جهانی طوتار یعنی
قوت شاعریه سیله جهان میدانی طوتدیغی دماغنده پادشاهلق خیالی
اولدیغیچوندر یعنی مرادی سلطان شعرا اولمقدر (صبا نکر که دمادم چو رند
شاهد باز * کهی لب کل وکه زلف ضیمران کیرد * شاهد باز ونظر باز محبوب
دوست معناسنه در ضیمران فسلکن جنسندن بر نوعدر * محصول بیت *
صبایی سیر ایله که محبوب دوست رند کبی کاه لب کلی وکاه زلف ضیمرانی
طوتار زیرا صبا اسدیکچه بونلر حرکته کلور کانه که صبا بونلرك لب وزلفنه
یا پشورکه حرکت ایدرلر (ز اتحاد هیولی واختلاف صور * خرد ز هر کل نو نقش
صد بیان کیرد) اتحاد هیولی اضافتی لامیه در هیولی حکما اصطلاحلرنده
ماده یه دیرلر یعنی هر شیئك کوزه کورینن نسنه سنه صورت دیرلر وصورت
احاطه ایلدیکی شیٔ هیولادر مثلا انسانك بشره سی یعنی دریسنك یوزی
صورتدر وبو صورت قائم اولدیغی شیٔ هیولادر امدی اشیا صورله مختلفدر
هیولا ایله دکل انکیچون خواجه اختلاف صوره حکم ایلدی واتحاد هیولا یه
کل نو اضافتی بیانیه وکلدن مراد مطلق چیچکدر نقش صد بیان اضافتی
بیانیه در خرد مبتدا وکیرد خبری وز هر کل نو مفعول غیر صریحی
وصد بیان صریحی * محصول بیت * اتحاد هیولادن وصورلك اختلافندن
عقل هر تازه چیچکدن یوز بیان نقشن طوتار بیاندن مضاف الیه محذوفدر
تقدیری بیان صنع الله در یعنی جمیع اشیانك هیولاسی بر وصورتلری مختلف
اولدیغندن عقل هر تازه چیچکدن الله تعالی نك صنعنك یوز بیان نقشن طوتار
یعنی هر چیچك اللهك صنعنی بیان ایدر زیرا جمیعنك ماده سی بردر که
عناصر اربعه در وصوری مختلف کیمنك صورتی یشل وکیمنك قرمزی وکیمنك
آق وکیمنك صاری وکیمنك برجانبی قرمزی وبرجانبی صاری حاصلی الله تعالی
هر برینی بر صورتده وبر قوقیده وبر خاصه ده خلق ایلمش فتبارك الله احسن
الخالقین (من اندران که دم کیست این مبارك دم * که وقت صبح درین تیره

خاکدان کیرد * من اندران یعنی اندران فکر وملاحظه بودم که حرف بیان دم
کیست اضافتی لامیه در کیمك نفسیدر دیمکدر که حرف رابط صفت وقت صبح
اضافتی لامیه در درین در حرف صله خاکدان چوپلکدر که بونده مراد یردر
یعنی زمین کیرد الیشر آتشده استعمال ایدرلر مثلا آتش پنبه یه آلشدی دیرلر
* محصول بیت * بن اول فکرده یمکه کیمك نفسیدر بو مبارك نفس که صباح
وقتنده بو رونق چوپلکده الیشر یعنی یر یوزینی روشن ایلین صباح وقتنده کیمك
مبارك نفسیدر مرادکونشدر که صباحدن عالمی روشن ایلر بو بیتده کیردك
معناسنی طوتاردین وظاهر اولوردین ظاهر معناسنی ویرمشلر (چرا بصد ردسروری وشمعی
غم وحسرت سپهر دائره شکل * مرا چو نقطهٔ پرکار درمیان کیرد * سپهر
دائره شکل اضافتی بیانیه در مرا بنی چو حرف تشبیه نقطهٔ پرکار اضافتی
لامیه در * محصول بیت * نیچون یوز غم وحسرتله دائره شکلی سپهر یعنی
دکرمی کوك بنی پرکار نقطه سی کبی اورته ده طوتار یعنی غم وحسرتله
بنی احاطه ایدوب اورته لرنده طوتار حاصلی بنی غم وحسرت دائره سنه نقطه
طوتار (ضمیر دل نکشایم بکس مرا آن به * که روز کار غیور ست نا کهان کیرد *
ضمیر لغتده فکر معناسنه در اما بونده راز مراددر دل اضافتی لامیه درکه حرف
تعلیل روز کار مبتدا وغیور خبری نا کهان مفاجأة دیمکدر کیرد مؤاخذه ایلر
دیمکدر * محصول بیت * کوکل سرینی کمسیه اچمسم بکا اول یکدر زیرا
روز کار غیوردر بغاءة مؤاخذه ایلر یعنی خبرك یوغیکن بر کون سنی قبض ایلر
پس کمسیه کشف راز ایلمك یکدر بو بیت کتمان رازه تنبیه ایدر (چو شمع هرکه
بافشای راز شد مشغول * بسش زبانهٔ مقراض در زبان کیرد * چو شمع
مصراع ثانی یه مقیددر بافشای راز با حرف صله واضافت مصدرك مفعولنه در
بسش شین ضمیری که یه راجعدر زبانهٔ مقراض اضافتی لامیه در زبانه آتش
یالکنه دیرلر وطوقه دیلنه وسائر نسنه نك دیلنه دیرلر بونده مقراضك اوجی
دیمکدر در زبان در حرف تأکید معنا جهتندن کیردی تأکید ایدر * محصول
بیت * هر کمسنه که افشای رازه مشغول اولدی کیجه شمع کبی زبانهٔ مقراض
انك دیلن طوتار یعنی دیلن کسر بو بیت بعض نسخه ده بویله بولندی وبعضنده
بویله واقعدر بسش زمانه چو مقراض در زبان کیرد * بس چوق معناسنه در زمانه
زمان معناسنه در در حرف صله دیلنه آلور یعنی الم ومحنت ویرر دیمکدر محصول
معنا زمانه اول کمسه یی مقراض کبی دیلنه آلور یعنی زمانه چوق زحمت ومشقت
ویرر مذکور نسخه لرك ظاهر معناسی بویله در اما هیچ برینسی طبعك مرتضاسی
دکل بلکه بو نسخه لردن غیری بر نسخه ایستر حاصلی خواجه نك هنری

همان غزلده درقصیده کوبلك غیر بلره مسلمدر (کجاست ساقی مهروی من که
ازسر مهر * به نیم مست خودش ساغر کران کیرد * ساقی مهروی اضافتی
بیانیه ومنه اضافت لامیه در مهروی وصف ترکیبیدر آی یوزلی دیمکدر که حرف
بیان ازسر مهر مصراع ثانی یه مرهوندر به نیم مست با حرف صله نیم مست
وصف ترکیبی اقسامندندر خوده وخودك شینه اضافتی لامیه لردر ساغر کران
اضافتی بیانیه در کیرد طوته یعنی صونه ترکیده ده طوتمق صونمق معناسنه
مستعملدر * محصول بیت * بنم آی یوزلی یعنی محبوب ساقیم قنده در که
محبت جهتندن کندینك یارم سرخوشینه آغر قدح طوته یعنی وافر باده
ایجوره (پیامی آورد ازیار ودر پیش جامی * بشادی رخ آن یار مهربان کیرد *
پیامی یا حرف وحدت وجامی مصراع ثانی یه مرهوندر وکیردك مقدم مفعول
صریحیدر وبشادی مفعول غیر صریحی بشادی با حرف صله شادینك رخه
ورخك آن یاره اضافتی لامیه لردر ویارك مهربانه بیانیه کیرد بونده ایکی معنایه
محتملدر بریسی ساقی طوته یعنی ایجه بریده طوته یعنی بکا صونه * محصول
بیت * مذکور ساقی یاردن برخبر کتوره وآرد نجه برقدح اول یار مهربانك رخی
شوقنه وشادلغنه طوته یعنی اول جانانك عشقنه برجام ایجه ویا برجام صونه
دیمك اوله (نوای مجلس مارا اکر کشد مطرب * که ی طریق عراق وکه اصفهان
کیرد * نوای مجلس مارا نوادن مراد نغمه در واضافت لامیه لردر را ادات
تخصیص عراق واصفهان ایهام طریقیله ذکر اولنمش * محصول بیت *
اکر بزم مجلسمز نغمه سنی مطرب چکرسه یعنی مجلسمزده نغمات ایدرسه که
طریق عراق وکه طریق اصفهان طوتسون یعنی بو مقاماتی نغمه یه کتورسون
کیرد بونده فعل امر غائبدر کیرد لفظی بونده طوتارد یمکله تعبیر ایلینلر اماز
معبرایمشلر (سکندری که مقیم حریم اوچون خضر * زفیض خاك درش
عمر جاودان کیرد * نسخه لر بویله بولندی اما بو بیتك ماقبلی بوکه مناسب دکل
زیرا ماقبلی کریز کاه شکلنده بر بیت کرك ایدی سکندری یا حرف وحدت که
حرف رابط صفت مقیم حریم اضافتی اسم فاعلك مفعول فیهنه اضافتی
قبیلندندر واویه اضافت لامیه چون ادات تشبیه چون خضر مصراع ثانی یه
مرهوندر فیض خاك درش اضافتلری لامیه لردر عمر جاودان بیانیه * محصول
بیت * بو قصیده ده مذکور ممدوح براسکندر در که آنك حریمنده مقیم اولان
خضر نبی کبی قپوسنك طپراغی فیضندن عمر ابدی طوتار یعنی عمر ابدی
کسب ایدر حاصلی نته که حضرت خضر اسکندرك قپوسنه ملازمت سببیله
آب حیاته واصل اولوب عمر ابدی کسب ایلدی ممدوحك قپوسنی بکلیوب

انده مقیم اولان کمسه ده طپراغی فیضندن حیات ابدی بولور (جمال چهرهٔ
تأیید شیخ ابو اسحاق * که ملك در قدمش زیب بوستان کیرد * جمال چهرهٔ
تأیید اضافتلری بیانیه در تأیید تفعیل بابندن مصدر در محکم ایلمك معناسنه
شیخ ممدوحك لقبیدر ابو اسحاق کنیتی جمال مبتدا شیخ ابو اسحاق خبری که
حرف رابط صفت ملك میمك ضمیله مملکت معناسنه در قدمش اضافتی
لامیه در تقدیری در قدم سعادتش در ضرورت وزن ایچون تخفیف قلندی
یاخود قدم سعادت معناسنه اوله نته که سابقا بیان اولندی زیب زانك کسریله
زینت وبرك معناسنه در * محصول بیت * خواجه بیت اولده ذکر ایلدیکی
اسکندره بو بیتده عطف بیان ذکر ایدوب دیر یعنی اسکندر دیدیکمز تأیید
وتوفیق چهره سنك کوزللکی شیخ ابو اسحاقدر که مملکت انك سعادتی
قدمنده اول بهارده بوستان زینتنی طوتار یاخود سعادتنده آه یعنی مملکتی
وجود شریفیله بهارایامنده بوستان کبی عدالتی سببیله آراسته وپیراسته در
(که ی که برفلك سروری عروج کند * نخست پایهٔ خود فرق فرقدان کیرد *
فلك سروری اضافتی بیانیه در ویا حرف مصدر عروج مصدر در دخول کبی
چقمق دیمکدر پایهٔ خود اضافتی لامیه در فرق فرقدان اضافتیده بویله در فرق
هرنسنه نك دپه سی وفرقدان هفتورنك ایکی متقارب براق یلدزلری اسمیدر
* محصول بیت * شول بروقت که اولولق فلکنه عروج ایلر کندینك اول پایه سی
فرقدانك دپه سن طوتار یعنی اول باصمغی فلك ثامندر حاصلی اولولغی بیحد
وغایتدر (چراغ دیدهٔ محمود شه که دشمن را * زبرق تیغ وی آتش بدهٔ زبان کیرد *
بعض نسخه ده دیده یرینه دوده واقعدر یعنی قوم وقبیله چراغ دیدهٔ محمود شه
اضافتلری لامیه لردر محمود شاهك کوزی نوری دیمکدر که حرف رابط صفت
دشمن مصراع ثانی یه مرهوندر ورا ادات مفعولدر برق تیغ وی لامیه لردر وی
ضمیری ابو اسحاقه راجع اولمق جائز محمود شاهه اولمقده جائز آتش مبتدا کیرد
خبری زبرق کیرده متعلق وبده زبانده بویله در زباندن بونده مراد زبانهٔ آتشدر
* محصول بیت * مذکور ابو اسحاق محمود شاهك کوزی نوریدر
ویا قبیله سنك شرفی ونوریدر که دشمنی انك قلجی یلدرامسی یعنی قلجنك شمشکی
اون زبانه طوتار یعنی قلجی شمشکندن پیدا اولان آتش اون زبانه ایله یقار
(باوج ماه رسد موج خون چو تیغ کشد * بتیر چرخ برد حمله چون کمان کیرد *
باوج ماه با حرف صله واضافت لامیه اوج بونده اوست معناسنه در موج خون
لامیه بتیر چرخ با حرف صله وتیر بونده عطارد یلدزیدر چرخه اضافتی لامیه
تیرله چرخك جمعنده لطف وار زیرا ایه ده چرخ دیرلر برد فعل مضارع مفرد غائب

ایلدر چون ادات تعلیل کمان کیردك مقدم مفعول صریحیدر * محصول
بیت * قان موجی اوج ماهه ایریشور چونکه ابو اسحاق قلج چکه یعنی عدویه قلج
اورنجه عناصردن قان موجی تجاوز ایدوب افلاکه ایریشور یعنی فلك ثانی یه
واصل اولور که فلك عطارددر زیرا ماه فلکنك حضیضنه متصلدر عطارد
فلکه حمله ایلدر چونکه یا بنی البنه آله یعنی الت حربی البنه الیحق عناصر
وافلاکه حمله وهجوم ایدر حاصلی شیخ ابو اسحاقك شجاعت وشهامتنی وصف
ایدر (عروس خاوری از شرم رأی انور او * بجای خود بخود از راه قیروان کیرد *
عروس خاوری اضافتی بیانیه مراد کونشدر زیرا خاور مشرقدر ویا حرف نسبت
شرم رأی انور اولامیه وبیانیه در بجای خود بود کندی یرنده اولور
یعنی محلیدر قیروان مغربده بر شهرك اسمیدر * محصول بیت * عروس مشرقی
انك زیاده روشن فکرندن اوتاندیغندن محلیدر که مغرب یولن طوته یعنی
شرقدن غروب جانبنه توجه ایلرسه یرنده در منه سنده قیروان
معرب کاروانددین وقیروان بونده مغرب معناسنه اولمق روشندر دینلر عندی ردسروری وشمعی
سویلمشلر مصراع ثانینك معناسی کندی یرنده اولور اکر کاروان یولن ردسروری
طوتارسه دین بولندن کلمش (ایا عظیم وقاری که هرکه بندهٔ تست * زرفع
قدر کمر بند توامان کیرد * وقاری یا حرف تنکیر که حرف رابط صفت ویا حرف
بیان هرکه اصلنده هرکس که ایدی حذف وایصال طریقیله ترك اولندی
رفع قدر اضافتی لامیه در کمر بند قوشاق توامان بونده مراد جوزا برجیدر که
انك بر آدی تواماندر که معناسی ایکزدر زیرا ایلدن بوقاریسی ایکی کوده لی
بر شخصه بکزر * محصول بیت * خواجه غائبه دن مخاطبه التفات ایدوب
بیوررای اولو وقارلی پادشاه که هرکه سنك قولکدر رفعت قدردن جوزانك
قوشاغنی طوتار یعنی بلند مرتبه اولور شویله که الی سکزنجی فلکه ایریشور که
اهل شرع اکا کرسی دیرلر (رسد ز چرخ عطارد هزار تهنیتت * چو فکرتت
صفت امر کن فکان کیرد * چرخ عطارد ایکنجی فلکدر تهنیت اسنلمکه دیرلر
یعنی بر خصوصده مبارك اولسون دیمك فکرت تا علامت نقلدر عرضت
وغرقت تاسی کبی وتای ثانی ضمیر خطابدر کن فکاندن مراد دنیادر یعنی امر
دنیا صفتن طوته یعنی امور دنیایه متعلق اوله * محصول بیت * فلك عطاردن
سکا بیك تهنیه ومبارکباد ایریشور چونکه سنك فکرك امور دنیا صفتن طوته
یعنی حکومت وعدالت وصفی امر دنیاده اجرا ایلیه سکا تحسین ایدر
(مدام در پی طعنست بر حسود وعدوت * سماك رامح ازان روز وشب سنان
کیرد * طعن لغت عربده نیزه ایله اورمغه دیرلر بو نده حرف صله در سماك رامح

برپلدزلك

برپلدزلك اسمیدر سماك ایکیدر برینه سماك رامح وبرینه سماك اعزل دیرلر سماك
رامحی بر آتلویه بکزتمشلر که الندهٔ نیزه سی اوله زیرا اوکنده بر کوکب دخی
واردر که اکا رامح دیرلر اول سنبله رامح دیرلر وسماك اعزل الندهٔ نیزه سی اولمیانه
ازان ادات تعلیلدر سنان قافیه ضرورتندن سنان دیمشدر والا نیزه کرك ایدی
* محصول بیت * دائما سنك حسود وعدوکی طعن ایلمك اردنجه در انکیچون
سماك رامح کیجه وکوندوز الندهٔ نیزه طوتار (فلك چو جلوه کنان بنکرد
سمند ترا * کمینه پایکهش اوج کهکشان کیرد * جلوه کنان جلوه ایدیجی یعنی
سیر ایدیجی بنکرد نظر ایلیه سمند تراسنك آتنکی دیمکدر کمینه الك اکسك یعنی
آلچغراق پایکهش طوراجق یری یعنی آخری اوج کهکشان کهکشان
اوستیدر کهکشان کوکده بر هیئتدر که ترکیجه اکا حاجیلر یولی وصمان
اوغریسی دیرلر کوسترلمکه موقوفدر * محصول بیت * فلك چونکه سنك
آتنکی سیر ایدیجی کوره الك الچق طوراجق یری کهشان اوستی طوتار یعنی
جولانته نسبت مقامی براق کبی عرش عظیمدر (ملالتی که کشیدی سعادتی
دهدت * که مشتری نسق کار خود ازان کیرد * ملالتی یا حرف وحدت که حرف
رابط صفت سعادتی یا حرف تنکیر که حرف تعلیل نسق اسلوب نسق کار خود
اضافتلری لامیه لردر ازان آن اسم اشارتدر مصراع اولك مضمونته مشتری
التنجی فلکك یلدزیدر که علمانك ومشایخك یلدزیدر * محصول بیت * بر ملالت
وسآمت که چکدلك انك سببیله الله سکا سعادت ویررویا اول ملالت ومشقت
سعادت ویررد یمك اوله اسناد مجازی طریقیله زیرا مشتری یلدزی کندی
ایشنك دوزنی آندن طوتار یعنی مشتری یلدزینك اسلوبی بودر که اکا منسوب
اولنلر اول زحمت ومشقت چکر صکره سعادت ورفاهیته واصل اولورا کثر علما
کبی که اول تحصیل زماننده زحمت وفقر ایچنده اولور صکره مناصبه واصل
اولمغله حضوره دوشر پس خواجه نك بو بیتنك مضمونی بونی ویرر که شیخ ابو
اسحاق اول قید وحبس چکمش اوله صکره سعادت سلطنته واصل اولمش اوله
(از امتحان تو ایام را غرض اینست * که از صفای ریاضت دلت نشان کیرد *
امتحان تو اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر ایام را ادات تخصیص که
حرف بیان صفای ریاضت لامیه * محصول بیت * ایامك سنی حبس وقیدله
امتحاندن غرضی بودر که صفای ریاضتدن کوکلك نشان بوله یعنی بو مجاهده
کوکلك ریاضت معناسنی طوتمق ایچوندر (وکرنه پایهٔ مصحف ازان بلند ترست
* که روز کار برو حرف امتحان کیرد * وکرنه والا معناسنه در * محصول بیت *
ایامك سنی امتحاندن غرضی معنای مذکوردر والا مصحف شریفك پایه سی

یعنی مرتبه‌سی آندن عالیرکدرکه روز کارانک اوزرینه حرف امتحان طوته یعنی
سنک عزتک وشرفک آندن بلندرکدرکه روز کارسنی امتحان ایلیه الا مقصود
مذکور معنادر خواجه ممدوحنی عزت وشرفده مصحف شریفه تشبیه ایلر
تیمنا وتبرکا (دلیر در خرد آنکس بود که در همه حال * نخست بنکرد آنکه طریق
آن کیرد * دلیر بهادر دیمکدر * محصول بیت * بهادر عقلده اول کسه‌درکه
جمیع احوال واطوارده یعنی هر ایشده وهر کارده اول ایشک صوکنی فکر
وملاحظه ایلیه آندنصکره اول کارک طریقنه مباشر اوله حاصلی بر ایشک
عاقبتنی فکر ایلمینجه اکا مباشر اولمیه (مذاق جانش زتلخیٔ غم شود ایمن *
هر آنکه شکر شکر تو در دهان کیرد * مذاق جانش اضافتلری لامیه‌لردر مذاق
دیلک اوزرنده لذت الان یردر اسم مکاندر ذاق یذوق دن نصر بابنک اجوفندن
شین ضمیرک ماقبلنده کی نون ضرورت وزن ایچون ساکن اوقنمق کرک وشین ضمیر
اضمار قبل الذکر طریقیله مصراع ثانیده که یه راجعدر شکر شکر اضافتی
بیانیه‌در * محصول بیت * جان مذاقی غم آجیلغندن امین اولور یعنی
غم کورمز وغمدن خلاص اولور هر اول کمسه که سنک شکرک شکرینی اغزنده
طوته یعنی دائما سکا شاکر اولوب سنک مداحک اولان هرکز روز کاردن
غم کورمز (زعمر برخورد آنکس که در جمیع صفات * بخویش بنکرد آنکه
طریق آن کیرد * بخویش بنکرد کندویه نظر ایلیه یعنی کندی حالنی بله‌وآکاه
* محصول بیت * کندی عمرندن اول کمسه یمش بر یعنی فائده ونتیجه کورر که
جمیع صفاتده واحوالده کندی حالنه ومقدارینه نظر ایلیه اندنصکره
انک طریقنی طوته یعنی کندی حالنه ومقدارینه کوره ایشه مباشر اوله
وحددن تجاوز ایلمیه (چو جای جنک نبیند بجام آرد دست * چو وقت کار بود
تیغ جانستان کیرد * محصول بیت * بیت سابقده کندی حالنی کوره‌وآکا
کوره ایشه مباشر اوله بیورمش ایدی بو بیتده مقصودی بیان ایلرو بیورر که
چونکه جنک یرنی کورمیه قدحه ال کتوره یعنی باده نوش اوله وچون صواش
وجنک وقتی اوله جان الیجی قلج الینه اله حاصلی عشرت زماننده ذوق وصفایه
مشغول اوله وجنک وقتنده جنکه (زلطف غیب بسختی رخ از امید متاب *
که مغز نغز مکان اندر استخوان کیرد * زلطف غیب اضافتی بیانیه‌در تقدیری
زلطف غیب خدادر بسختی با حرف سبب ویا حرف ظرف ویا حرف مصدر متاب
فعل نهی مفرد مخاطب دوندرمه دیمکدر که حرف تعلیل مغز بینی وکمکده کی
ایلک نغز کوجک یعنی کوزل واو معناسنه * محصول بیت * خدانک لطف
غیبندن شدت سببیله یوزیکی امیددن چویرمه یعنی خدانک لطف غیبندن

امیدیکی کسمه زیرا کوزل بینی کمک ایچنده مکان طوتار یعنی بینی وایلک
بر مقبول نسنه ایکن مکانی ومقامی کمکدر سنده بر مقبول وجود شریفسین
بر قاچ کون حبس وقید شدتن چکسک غریب دکل (شکر کمال حلاوت پس
از ریاضت یافت * نخست در شکن تنک ازان مکان کیرد * شکن تنک اضافتی
لامیه‌در شکن بوکلمدر تنک دنک معناسنه‌درکه یوک بریسیدر یعنی
برجانبی ازان ادات تعلیل انکچون دیمکدر * محصول بیت * شکر کمال حلاوتی
ولذتی ریاضتدن صکره بولدی انکچون اول دنک شکننده مکان طوتار بعضیلر
دیدیلر که تنک شکر معین بر نسنه‌درکه شکری انکله صقارلر فی الحقیقه
خواجه‌نک نخست در شکن تنک ازان مکان کیرد بیوردیغی نه ده ملایم
ومناسبدر وبعضلر دیدیلر که شکری ایچنه دوکدکاری قالبدر والعلم عند الله
(دران مقام که سیل حوادث از چپ وراست * چنان رسد که امان ازمیان کران
کیرد * که حرف بیان سیل حوادث اضافتی بیانیه‌درکه ینه حرف بیان کران کاف
عربینک فتحیله کنار معناسنه‌در * محصول بیت * شول مقامده که صولدن
وصاغدن حوادث وبلا سیلی شویله ایریشه که امان ارادن کنار طوته یعنی امن
وامان قالمیه بو بیت بیت آتی‌یه مرهوندر (چه غم بود بهمه حال کوه ثابت را
* که موجهای چنان قلزم کران کیرد * بهمه حال با حرف ظرف کوه ثابت
اضافتی بیانیه‌درکه حرف بیان موجهای چنان بیانیه وکیردک مقدم مفعول
صریحی قلزم مبتدا کرانه اضافتی بیانیه‌در کیرد خبر مبتدادر * محصول بیت *
هر حالده کوه ثابته نه غم اولور که قلزم کران بو نحیلین موجلر طوته یعنی قلزم کران
حوادث موجنی طوتارسه کوه ثابت اندن غم چکمز (اکرچه خصم
تو کستاخ میرود حالی * تو شاد باش که کستاخیش عنان کیرد * کستاخ
بی پروا وتاتمز وادبسز معنالرینه کلور حالی حالیا دیمکدر کستاخیش شین
ضمیر معنا جهتندن عنانه مقید درعنانش تقدیرنده * محصول بیت * اکرچه
سنک خصمک شمدی کستاخ کزر سن شاد وخرم وخندان اول که کستاخلق انک
دیزکنی طوتار یعنی کستاخلق اکا بلا کتورر (اکرچه بد حق این خاندان
دولت کفت * جزاش در زن وفرزند وخانمان کیرد * بد حق این تقدیری بد در
حق این در حذف وایصال ایله ترک اولندی جزاش شین ضمیر خصمه راجعدر
در حرف صله خانمان اسباب واملاک واوبرق وخاندان اهل بیت وقوم وقبیله
* محصول بیت * اکرچه سنک خصمک بو دولت خاندانک حقنده یرامز
سویلدی سویلدیکنک جزاسی زن وفرزند وخانمانه تأثیر ایلسون ویاخود زن
وفرزند وخانمانی طوتار یعنی اول سویلدیکی انلره اوغرار (زمان عمر تو پاینده

بادکین دولت * عطیه ایست که در جان انس و جان کیرد * زمان عمر تو اضافتلری
لامیه لردرکین دولت مصراع ثانی به مرهوندر عطیه احسان معناسنه درکه
حرف بیان و یارابط صفت جاندن مراد روحدر انس وجان بونده جاندن
مراد جن درکیرد تأثیرونفع مراددر * محصول بیت * سنك عمرك زمانی ثابت
اولسون زیرا بودولت اللهدن بر احساندر که انس وجانك جاننه تأثیر وفائده سی
واردر حاصلی پادشاهلرك سعادت ودولتی عالمك سعادت ودولتنه سببدر
(سر ملوك سخن حافظست ازان هردم * بذوالفقار سخن عرصهٔ بیان کیرد *
سر ملوك سخن اضافتی لامیه لردر سر مبتدا حافظ خبری ازان ادات تعلیل
بذوالفقار با حرف مصاحبت ذو صاحب معناسنه در فقار فانك فتحیله لغتده
چتال معناسنه در معروف قلجده قیندن چقنجه ایکی چتال اولوردی دیرلر
اول جهتدن اکا ذوالفقار دیرلر سخنه اضافت بیانیه در عرصهٔ میدانده
بویله در * محصول بیت * سوز پادشاهلرینك باشی حافظدر انکچون هردم
سوز ذوالفقاریله بیان میدانن طوتار یعنی سوزمیدانی تحت تصرفنه آلور

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

وکندویه مخصوص ایلروله ایضا (تنم زرنج فراوان دمی نیاساید * دلم زانده
بحد همی بفرساید * فراوان چوق دیمکدر دمی یا حرف وحدت نیاساید فعل
نفی مستقبل دیکلنمز یعنی راحت اولمز انده اندوهدن مخففدر غصه معناسنه
همی ضرورت وزن ایچون کلمشدر بفرساید با حرف استمرار فرساید فعل مضارع
مفرد غائب فرساییدندن لغتده آشنمك معناسنه در اما بونك کبی یرلرده
لاغرلقدن ونحافتدن کنایتدر * محصول بیت * تنم چوق زحمتدن برساعت
راحت اولمز کوکلده نهایتسز غصه دن آشنوب ذلیل وزبون اولور یعنی زیاده
مضطرب اولورتر کیده ازلمکله تعبیر ایدرلر کوکلم ازیلوردیرلر (بخار حسرت
او چون رود زدل بسرم * زدیدکان نم باران غم فرو آید * بخارباتك ضمیله
بوغدر یعنی صودن قالقار وسحاب اولور حسرته اضافت بیانیه واویه
اضافت لامیه در ضمیر غائب جانانه راجعدر دیدکان دیده نك جمعیدر خلاف
قیاس اوزره نم باران غم اضافتلری بیانیه لردر نم لغتده یاش معناسنه در
فرو آید اینر دیمکدر * محصول بیت * اول جانانك حسرتی بخاری چونکه
دلدن باشمه صعود ایلیه کوزلرمدن غم یغموری نمی اینرتته که بخار تصاعد
ایدوب سحاب منعقد اولوراندنصکره سحابدن باران اینردوکاور (دو چشم
من رخ من زرد دید نتوانست * ازان بخون دل انرا همی بینداید * دید بونده
دیدن معناسنه در حاصلی نتوان دیدن معناسنه در ازان ادات تعلیل
انکیچون دیمکدر بیندآید با حرف استمرار اندآید فعل مضارع مفرد غائب

آند

آنداندییدندن صوامق یعنی کرجله وغیری نسنه ایله برنسنه صوامق
* محصول بیت * بنم ایکی کوزم رخمی صاری کورمکه قادر اولمدی یعنی
بکزمی صاری کورمکه تحمل ایده مدی انکیچون یورك قانیله رخمی صوار یعنی
بکزمك صارلغن سترایلمك استر (که کر ببیند بدخواه روی من روزی *
بچشم او رخ من زرد رنك ننماید * بو غزلك اکثر ابیاتنده سکت واقعدر اول
جهتدندرکه نظم احوالنه واقف اولمینلر آنك کبی محلی ناموزون ظن ایدوب
بروا ویازارلر اما خطا ایدرلر واویازمق جائز دکلدرتته که سابقا بیان اولنمشدر
* محصول بیت * بنم ایکی کوزم رخمی خونله صوادیغی انکیچوندرکه
اکر برکون دشمن یوزیمی کوررسه انك کوزینه بنم بکزم صاری کورنمسون
دیو حاصلی بکز صارلغی عشق نشانیدر پس دشمن عشقمی طویمسون دیو
سترایدر بوایکی بیت کریهٔ خونین ایلدیکنی مشعردر (زمانهٔ بدهرجا که فتنهٔ
باشد * چو نو عروسی در چشم من بیاراید * زمانهٔ بد اضافتی بیانیه در فتنهٔ
یا حرف وحدت چو ادات تشبیه نو عروسی یا حرف وحدت بیاراید فعل مضارع
مفرد غائب ارایییدندن بزمك وطونتماق * محصول بیت * یارامز زمانه
هر برده که برفتنه اوله انی بنم کوزمه تازه کلین کبی طونادروزینت ایدر حاصلی
کوزمه آنی شیرین کوسترمك ایستر (زمانه خود بربود از من انچه بود مرا *
بجز محبت جانان که او همی پاید * همی پاید ها حرف تأکید می بونده حرف
استمراردر پاید کو یر یعنی اکلنور ثابت اولور معناسنه * محصول بیت * زمانه
بنم هرنم که وار ایدی قاپدی یعنی نیه مالك اولدم ایسه بندن آلدی جانان
محبتندن غیری که اول بنده ثابت وقائم ایدی حاصلی محبت جانان بنده
سرمدیدرکه هیچ زائل اولمز بو بیت مقطعاتده بر قطعه نك مضمونته اشارتدرکه
بیورمشدر * مصراع * خسروا دادکرا بحر کفا شیردلا (چرا نکرید چشم
چرا ننالد جان * چه کونه کم نشود صبر وغم نیفزاید * محصول بیت * نیچون
اغلمیه کوزم نیچون ابکلمیه جان یعنی جانم نیچون ناله ایلمیه صبرم نیچه اکسلمیه
غم نیچه ارتمیه (فلك چو شادی من دید آن همه بشمرد * کنون که میدهدم
غم همی نه پیماید * محصول بیت * فلك چونکه بنم شادلغمی کوردی
شادلقلرمی بر بر هب صایدی یعنی بکا شادلغی قلتله وحسابله وبردی
اما شمدی که بکا غم ویرر اولچکله بله اولچمز یعنی بکا غمی بیحساب ویررتته که
انوری شکایت نامه سنده بیورر قطعه * آسمان در کشتی عمرم کند دائم دو کار *
* وقت شادی بادبانی وقت انده لنکری * کر بخندم وان بهر عمریست کوید
زهر خند * ور بکریم وآن بهر روزیست کوید خون کری (چو دوستدار من

ازمن کرفت بیزاری * چه کونه دشمن من برتنم ببخشاید * محصول بیت *
چونکه بنم دوستم بندن بیزارلق طوتدی یعنی بندن بیزار اولدی یادشمنم بنم تنمه
نه وجهله مرحمت ایلر یعنی بکا دوستدن وفا کلمینجه یادشمندن نه وفا کلیسردر
(اکرشالم کویند نیست حاجتمند * وکرشالم کویند زارمیخاید * محصول
بیت * اکرشکایت ایدوب اغلیوب ایکلمزسم دیرلرکه محتاج دکلدر انکیچون
عرض حاجت ایلمز واکرایکلیوب شکایت ایدرسم دیرلرکه عبث سویلر یعنی
شکایتمی کمسه دیکلمزودیرلرکه بیانه سویلر بوفلان مرایی حاصلی خلقدن هیچ
برطریق ایله خلاصه مجال یوقدر خواجه کندی زمانی خلقندن شکایت
ایدوب عدم مرحمتلرین بیان ایدربوندنصکره کان بیتله کندویه تسلی ویروب
بیورر (غمی نباشد ازان که خدای عزوجل * دری نبندد تادیکری نکشاید
* محصول بیت * خواجه بیوررکه فلکک واخوان زمانک ایلدکاری وفاسزلق
ومرحمتسزلک غم دکل یعنی غم ویرمز انکیچونکه عزیز وجلیل الله برقپویی
باغلمز برغیری قپویی آچمینجه بونظم بعض دیوانک مقطعاتی اراسنده بولندی
اول جهتدندر مخلصی یوقدر اماشارحلر بوراده ایراد ایلدکلرندن انلره تابع
اولوب بونده شرح ایلدک بزده وله ایضا (کفتم که خطا کردی وتدبیرنه این بود — ازبحرهزج / مفعول مفاعیل مفاعیل مفاعیل
* کفتاچه توان کردکه تقدیرچنین بود * علم بدیعده بوغزلک صنعتنه سؤال
وجواب دیرلر * محصول بیت * خواجه جانانه خطاب ایدوب بیورردیدمکه
خطا ایلدک حال بوکه تدبیربودکل ایدی جانان دیدیکه نه ایلمک اولورکه
تقدیرخدابویله ایدی یعنی بندن صادراولان اختیاری دکلدر تقدیریزدانیدر
(کفتم که بسی خط خطابرتوکشیدند * کفتاهم ازان بودکه برلوح جبین بود *
خط خطا اضافتی بیانیه در ازان ادات تعلیل لوح جبین اضافتی بیانیه در
جبین عربیده آلندر پیشانی معناسنه * محصول بیت * دیدمکه سنک اوزریکه
چوق خط خطا چکدیلر یعنی اوستکه چوق خطا اثبات ایلدیلر دیدی بوخطا
آندن ایدیکه آلنمده ازل بویله یازلمش ایدی یعنی بندن صادراولان خطاالنمده
یازلمشدر بندن اختیارله صادراولمش دکلدر (کفتم که قرین بدت افکند بدین
روز * کفتاکه مرابخت بدخویش قرین بود * قرین بد اضافتی بیانیه در قرین
یولداش دیمکدر بخت بدخویش اضافتلری بیانیه ولامیه لردر * محصول
بیت * دیدمکه یرامازیولداش براقدی سنی بوکونه یعنی رقیب سببیله دوشدک
بوبلایه دیدی که بکا کندی یرامازطالعم قریندر یعنی بکانه اولدی ایسه طالعم
اکسکلکندندر غیری دکلدر (کفتم زمن ای ماه چرامهربریدی *
کفتاکه فلک بامن بدمهربکین بود * بدمهر محبتسزدیمکدر * محصول بیت *

دیدم ای ماه بندن محبتکی نیچون کسدک دیدیکه فلک بن محبتسزله کین ایله
ایدی ویاکینده ایدی یعنی فلک بکا کیندار اولدیغیچون وبنمله کین اوزره
اولدیغیچون جمیع عالمدن بنی اوصاندردی پس محبتمی سندن انکیچون قطع
ایلدمکه هیچ کمسه ایله علاقه م قالمسون (کفتم که بسی جام طرب خوردی ازین
پیش * کفتاکه شفادرقدح بازپسین بود * جام طرب اضافتی بیانیه در
بازپسین صکره کی دیمکدر قدحک بوکه اضافتی بیانیه در * محصول بیت *
دیدمکه چوق جام طرب ایچدک بوندن اول یعنی چوق شنلکلر ایلدک جانان
دیدیکه شفاصکره کی قدحده ایدی یعنی اولده اولان جام طربمز کدردن خالی
دکل ایدی اما آخر طربمز کدردن صاف وخالص اولدی یعنی اول تازه لک
غروریله اولان ذوق وصفا کدردن خالی دکل ایدی اخرایام بنی پخته ایلدی
شمدی ذوق وصفا کدردن خالیدر (کفتم که توبی عمرچرا بازبرفتی * کفتاکه
فلانی چه کنم عمرهمین بود * توییده یای خطاب معنا جهتندن عمره
مصروفدرتوعمری تقدیرنده دربازبونده تأکید ایچوندر فلانی یاضمیرخطابدر
معناسی ای فلان دیمکدر همین بودهمان بوایدی دیمکدر بوقدرایدی انجق
معناسنه * محصول بیت * جانانه دیدمکه سن عمرسن نیچون کتدک دیدیکه
ای فلان عمرهمان بوایدی یعنی زمان عمربودکلوایدی یعنی عمرپاینده وباقی
دکلدرتیزکچر (کفتم که نه وقت سفرت بودچنین زود * کفتاکه مکرمصلحت
وقت درین بود * محصول بیت * دیدمکه بویله تیزسفرک وقتی دکل ایدی
یعنی سفره کتمکه اودک دیدیکه کانه مصلحت وقت بونده ایدی یعنی سفره بویله
عجله ایله وارمق خیرلی اوله معلوم اوله که بوغزل بعینه دیوان سلمانده موجوددر
اماانده مخلص بیتی موجوددکل دیوان حافظده دخی اکثرمخلص بیتی موجود
دکل امابعضنده بوبیت بولندی پس بیان اولمسی لازم اولدی (کفتم که زحافظ
بچه موجب شده دور * کفتاکه همه وقت مراداعیه این بود * داعیه بونده
مقتضا ومطلوب ومقصود معناسنه در * محصول بیت * دیدمکه حافظدن
نه سببله ایراق اولمشسن دیدیکه جمیع اوقاتده بنم داعیه م بوایدی یعنی
مقتضا ومقصودم بوایدی که حافظدن دوراولام وله ایضا فی حرف الراء (آلا ای — ازبحرهزج حرف الراء / مفاعیلن مفاعیلن فعولن
طوطئ کویای اسرار * مبادا خالیت شکرزمنقار * آلا حرف استفتاح
ویاحرف تنبیه طوطینک کویایه اضافتی بیانیه دروکویانک اسراره
اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدرزیرا کویاصفت مشبهه درمبادافعل نهی غائب
خالیت تاخطاب معناجهتندن منقاره مقیددرزمنقارت تقدیرنده
منقارقوش بورننه دیرلراسم آلت وزنی اوزرینه نقردندرکه معناسی برنسنه یی

بحاقله ویاغیری نسنه ایله اویمقدر ٭ محصول بیت ٭ خواجه نفس شریفنه
ویاقلمنه خطاب وندا ایدوب بیورر ای اسرار عشق جانانی سویلیجی طوطی
منقارکدن شکر خالی اولمسون یعنی دهانك شکردن خالی اولمسون
طوطیدن نفسی مراد اولنجه منقاردن دهان مراد اولور اما قلم مراد اولنجه
تشبیه طریقیله قلمك اوجی مراد اولور و شکردن ایکی صورتده بله بونلردن صادر
اولان الفاظ دربار ومعانیٔ کوهردار درسابقا بیان اولندی ایدی که بو دلده
تشدید ضرورت وزن ایچوندر اما سین مهمله ایله اوقنسه تشدید مقتضای لغت
اولور ضرورت وزن ایچون اولمز (سرت سبز و دلت خوش باد جاوید ٭ که خوش
نقشی نمودی از خط یار ٭ سرت سبز بونلرده بودعادر که طراوت و صفادن کنایتدر
خصوصا طوطی یه نسبت زیاده مناسبدر اگرچه طوطی آل و آق دخی اولور
اما اکثری یشلدر بونده خطاب نفسنه اولنجه معنا واضحدر اما قلم مراد اولنجه
سری سبز اولمقدن مقصود فانیموب فاسد اولمقدن کنایتدر یعنی فانیموب
وتفتکلمسون دیمکدر و نفسه نسبت دلدن مراد معلوم اما قلمه نسبت ایچی
صاغ اولوب چورك اولمامقدن عبارتدر که حرف تعلیل دعادر نقشیده
یا حرف وحدت ویا حرف تنکیردر نمودی یا حرف خطاب خط یاردن نقش
کوسترملکی تصویر ایلمکدن تعبیردر کلامله وکتابتله ٭ محصول بیت ٭
ای طوطی سرك سبز اولسون یعنی طراوت وصفا اوزره اولسون دائما یعنی
کوکلك دائما صافی وخالص اولسون زیرا خط یاردن کوزل نقش کوستردك
یعنی خط یاری خوب تصویر ایلدك (سخن سربسته کفتی باحریفان ٭ خدارا
زین معما پرده بردار ٭ سخن مقدم مقول قول کفتی در سربسته سخندن حالدر
باحریفان کفتی یه متعلق خدارا را حرف تخصیص معما اسم مکاندر عمی
یعمی دن یعنی تفعیل بابندن مصدری تعمیه کاور کیزلمك معناسنه پس
معما کیزلیجك مکان دیمکدر اما بونك کبی یرلرده رمز وایما ایله سویلمکدر ٭
محصول بیت ای طوطی سوزی یارانه سربسته یعنی معقد ومغلق سویلدك الله
ایچون بو معمادن پرده یی قالدر یعنی تعقید واغلاقی ترك ایله که هرکس کلامك
اکلاسون (بروی ما زن از ساغر کلابی ٭ که خواب آلوده ایم ای بخت بیدار ٭
بروی ما با حرف صله واضافت لامیه در زن فعل امر مفرد مخاطب اوردیمکدر
زیندن کلابی یا حرف وحدت ویا تنکیر کلابدن مراد باده در که حرف تعلیل
خواب الود اویقو و بولاشقی دیمکدر یعنی خوابناك اویقولی معناسنه بخت
بیدار اضافتی بیانیه در بخت بیدار اولمق ممدوحدر که صاحبی حضور
ورفاهیت اوزره اولور ٭ محصول بیت ٭ خواجه مخاطب سابقدن عدول

ایدوب طالعنه خطاب ایدوب بیورر ای بخت بیدار یعنی ای طالع میمون یوزمزه
ساغردن کلاب باده سپ زیرا خواب آلوده ایز باشد که بیدارلق میسر اولوب
دیدهٔ ظاهرله جانان دیدارینی مشاهده ایده وز بو معلومدر که برکسنك اویقوسنی
اوچورمق ایستسه لر یوزینه صو سپرلر کوزی آچلمق ایچون طالعندن باده
استدعا ایدر (چه ره بود این که زد در پرده مطرب ٭ که می رقصند باهم مست
وهشیار ٭ چه ره بود بونده رهدن مراد مقامدر در پرده اصلنده در پردهٔ
ساز ایدی ضرورت وزن ایچون حذف اولندی که حرف بیان می حرف استمرار
رقصند فعل مضارع جمع غائب رقص ایدرلر دیمکدر بونك کبیلره معمول دیرلر
یعنی عربی الفاظی اسلوب عجم اوزره تصرف ایلمك که مثلا طلب لفظنی طلبیدن
ایدوب اندن فعل ماضی که طلبید در و مضارع که طلبد در و غیریلرینی استعمال
ایلمك معمول طریقیله در پس رقصند دخی بویله در رقصیدندن وقس الباقی
علیه ٭ محصول بیت ٭ خواجه اهل نغمه واصول اولدیغیچون اکثری
بو مقامدن پرده ساز اولور بیورر که نه مقام ایدی بو که پردهٔ سازده چالدی
مطرب یعنی نه نغمه ایدی که مطرب پرده ساز ایله سازایلدی که انك شوقندن
ولذتندن مست وهوشیار رقص ایدرلر حاصلی نه عجب نغمه در که آیق
وسرخوش انك تأثیرندن رقاصلق ایدر (ازین افیون که ساقی در می افکند ٭
حریفانرا نه سرماند نه دستار ٭ که حرف رابط صفت حریفانرا را ادات تخصیص
٭ محصول بیت ٭ بو افیوندن که ساقی شرابه براقدی یعنی بو قوت که ساقی
ویردیکی شرابده وار در بونی نوش ایدن یارانك نه باشی قالور ونه دلبندی یعنی
بو باده نك سورت کیفیتندن باشی ودلبندی نه یرده یاتور بیلمز (سکندررا
نمی بخشند آبی ٭ بزور و زر میسر نیست این کار ٭ سکندررا را ادات مفعول
آبیده یا حرف وحدت آبدن مراد آب حیاتدر ٭ محصول بیت ٭ سکندره آب
حیات بغشلمزلر یعنی حضرت خضر نبی واسکندر ظلماته آب حیات طلبنه
کیردیلر واسکندر پادشاه روی زمین ایدی وخضر اغالرندن براغا ایدی پس
خضره میسر اولدی واسکندره اولمدی خواجه بو سببدن بیورر که زور وزرله
میسر دکلدر بو ایش یعنی آب حیات قوت سلطنتله میسر اولمز بلکه عطیهٔ
خدادر وصول جاناننده بویله در که آدم وار در که اموال واثقال بذل ایدر ینه میسر
اولمز وآدم وار در که هیچ نسنه یه مالك دکل ایکن میسر اولور (خرد هرچند نقد
کائناتست ٭ چه سنجد پیش عشق کیمیاکار ٭ بونده نقد کائناتدن مراد
خلاصه وکزیدهٔ کائناتدر یعنی هرکسك مقبولی ومسلمی ایکن چه سنجد
استفهامدر سنجد فعل مضارع مفرد غائب طارتاردیمکدر یعنی نه وزن کتوردر

حاصلی نه مقداری وارد دیمکدر کیمیا کار کاف عجمیله ادات فاعلدر جی
معناسنه کاه اولور که بونك کیمیلردن الفی حذف ایدوب کرد برلرینه بومعنایه
کیمیا کردیرلر ستمکر وجفاکر کبی * محصول بیت * عقل اکرچه خلاصه
وکزیدهٔ عالمدر یعنی جمیع اقوامده مقبول ومسلمدر اما عشق کیمیا کرقننده
نه مقداری واریعنی عشقك مغلوبیدر زیرا عقل وهامدر وعشق جری حاصلی
عشقله اولان ایشلر عقلله اولمزو هر طریق ایله عشق غالبدر نته که خسرو بیورر
بیت * عشق تو شحنه ایست که سلطان عقل را * موی جبین کرفته بچاوشی
آورد * حتی وصول الی الله عشقله اولور عقلله اولمز نته که کتب تصوفده مذکور
ومسطوردر بونده نقد ناقد معناسنه در عدل عادل معناسنه اولدیغی کبی دین ردشمعی
نقد عقله مالك دکل ایمش (بیا وحال اهل درد بشنو * بلفظ اندك ومعنی بسیار
* اهل درد اهل عشق دیمکدر * محصول بیت * خطاب عام طریقیله بیورر کل
واهل دردك حالنی ایشت ازاجق لفظله وچوق معنا ایله یعنی اهل دردك
احوالنی بیان ایلین عبارتك لفظی مختصر اما معانیسی مطولدر (بت چینی
عدوی دین ما شد * خداوندا دل ودینم نکه دار * بت چینی اضافتی بیانیه در
ویا حرف نسبت عدونك دینه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر وما یه
اضافت لامیه در خداوندا منادی دل نکه دارك مقدم مفعول صریحی ودینم
معطوفدر دله نکه دار حفظ ایله دیمکدر * محصول بیت * چینه منسوب بت
یعنی چینك بتی کبی محبوب بزم دینمزك عدوسی اولدی یعنی دینمزه عدو اولدی
یاالله بنم دل ودینمی حفظ ایله یعنی اندن دل ودینمی صقله (بمستوران
مکو اسرار مستی * حدیث جان مپرس ازنقش دیوار * بمستوران با حرف صله
مستوران پرهیزکاران معناسنه در مکونك مقدم مفعول غیر صریحیدر
واسرار مستی مقول قولدر واضافت لامیه ویا حرف مصدر حدیث جان
اضافتی لامیه در مپرس فعل نهی مفرد مخاطب صورمه دیمکدر نقش دیوار
اضافتیده لامیه در * محصول بیت * پرهیزکار عابد وزاهدلره عشق مستلکی
اسرارنی سویلمه یعنی انلرله اسرار عشقی سویلشمه جان سوزنی دیوار نقشندن
صورمه یعنی انلرله عشق اسرارنی سویلشمك دیوارده یازیلان اشکال
حیواناتدن جاندن سؤال ایلمکدر یعنی بیجاندن جان خبرین صورمقدر
(بیمن رایت منصور شاهی * علم شد حافظ اندر نظم اشعار * بیمن با حرف سبب
یمن یانك ضمی ومیمك سکونیله مبارکلك معناسنه در واضافتلر لامیه وبیانیه
ولامیه در شاهی یا حرف نسبت علم شد یعنی مشهور اولدی نظم اشعار اضافتی
مصدرك مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت * شاه ابواسحاقه منسوب رایت

منصورك برکتیله حافظ نظم اشعارده علم اولدی یعنی ابواسحاقه انتساب
ایلمکله قوت شاعره سی انك یمنیله زیاده اولوب مشهور عالم اولدی مصراع
ردسروری وشمعی اولك معناسنی منصور شاهه منسوب اولان سنجاغك یمنیله دین ومصراع
ثانینك معناسنی سنجاغ اولدی حافظ نظم اشعارده دین مضمون بیته واصل
اولمامشلر (خداوندی بجای بندکان کرد * خداوندا ازآفاتش نکه دار *
ازبحر رمل خداوندی یا حرف مصدر افندیلك دیمکدر بجای با حرف صله وجای مقعمدر
فاعلاتن فعلاتن فعلن تحسین لفظ ایچون * محصول بیت * ابواسحاق بنده لره افندیلك ایلدی
یعنی افندیسی قوللرینه لایق اولان ایشی ایشلدی یاالله آنی آفاتدن
وعاهاتدن حفظ ایله یعنی بلالردن صقله وله ایضا (کربود عمر وبمیخانه
رسم باردکر * بجز از خدمت رندان نکنم کار دکر * کربود عمر تقدیری عمرمدر
واو حرف عطف بمیخانه با حرف صله بجز با حرف زائد * محصول بیت * اکر عمرم
اولورسه وبر کره دخی میخانه یه وارایشم رندلر خدمتندن غیری برایش دخی ایلمیم
یعنی همان ایشم رندلر خدمتی اولسون مصراع اولك معناسنی اکربکا عمر
اولورسه که کیروب میخانه یه ایریشم دین حق ادایه ایرشمش (خرم آن روز که
ردشمعی بادیدهٔ کریان بروم * تازنم آب در میکده یکبار دکر * خرم شاد معناسنه در که
حرف رابط صفت کریان صفت مشبهه در اغلغان معناسنه تا حرف تعلیل زنم
فعل مضارع متکلم وحده اورام دیمکدر آب مفعول زنم دره اضافتی
ودرك میکده یه لامیه لردر * محصول بیت * شاد وخرم اول کوندر که اغلغان
کوزله وارم تا که میخانه قپوسنه صوسپم بر کره دخی یعنی سابقده سپدیکم کبی
ینه سپم یعنی میخانه قپوسنده وافر اغلیم دیمکدر (معرفت نیست درین
قوم خدایا سببی * تابرم جوهر خود را بخریدار دکر * خدایا منادی سببی
تقدیری سببی سازیعنی برسبب ایله دیمکدر یا حرف وحدت تا حرف تعلیل
جوهر خودرا اضافتی لامیه در ورا ادات مفعول یعنی جوهر خودرا برمك
مفعول صریحیدر وبخریدار غیر صریحی خریدار وصف ترکیبیدر آریدندن
کتورمك معناسنه خرید کتوریجی دیمکدر معنای لازمیسی صتون آلیجی دیمکدر
* محصول بیت * بوقومده معرفت واکلیش بوقدر یارب برسبب ایله که تا کندی
جوهریمی برغیر خریداره یعنی مشتری یه ایلتم یعنی کندی شهرمده معرفت
قدرین بیلور یوقدر یاالله برسبب ایله که کوهریمی یعنی معرفت وکمالی برغیر
مشتری یه یعنی برقدرشناسه ایلتم یعنی خواجه کندی مملکتنك خلقی قدرین
بیلمدکلرندن شکایت ایدر (یارا کر رفت وحق صحبت دیرین نشناخت *
حاش لله که روم من زپی یار دکر * حق صحبت دیرین اضافتلری لامیه وبیانیه در

دیرین یا حرف نسبت ونون حرف تأکید * محصول بیت * یارا کر کیدوب
اسکی صحبت حقنی بلمدیسه حاش لله که بن برغیر یارین اردنجه کیدم
یعنی یار صحبت قدیم حقنی اکلمیوب بلمدیسه بن انی ترک ایدوب غیر یار آردنجه
کتمم (کر مساعد شودم دائرهٔ چرخ کبود * هم بدست آورمش باز بپرکار دکر *
مساعد یاردمجی معناسنه در دائرهٔ چرخ کبود اضافتلری بیانیه لردر کبود
کوک رنک بپرکار پرکاردن مراد دوران وزمان ایسه باظرفیت افاده ایدر
واکر مراد مکر وحیله ایسه التزاما با مصاحبت افاده ایدر * محصول بیت *
اکر بکا کوک فلک دائره سی مساعد ومعاون اولورسه ینه جانانی برزمانده
اله کتوررم یعنی شمدیکی دورده اله کتورمزسم بر دورده دخی اله کتوررم
ویا برمکر وحیله ایله ینه انی اله کتوررم دیمکدر (عافیت میطلبد خاطرم
ار بکذارند * غمزهٔ شوخش وآن طرهٔ طرار دکر * عافیت زهد وتقوی ار بکذارند
مصراع ثانی یه مرهوندر غمزهٔ شوخش اضافتلری بیانیه ولامیه لردر طرهٔ
طرار بیانیه طرار لغتده یان کسیجی معناسنه در * محصول بیت * خاطرم
پرهیز کارلق استرا کر جانانک اول غمزهٔ شوخی وطرهٔ طراری قورلرسه یعنی انلر
مانع اولمزسه زاهد وعابد اولورم زیرا انلر عشق جانبنه چکوب پرهیز کارلغه
مانع اولورلر ینه ده ایسه صبره مجال یوق البته میل ایدرم (راز سربستهٔ ما
بین که بدستان کفتند * هرزمان بادف ونی بر سر بازار دکر * راز سربسته
اضافتی بیانیه در سربسته آچلمدق راز یعنی مخفی مایه اضافت لامیه در که
حرف بیان بدستان با حرف مصاحبت دستان قصه وحکایه در بونده مراد
اشکاره در کفتندک فاعلی محذوفدر یعنی سازنده لر وکوینده لر دیمکدر
* محصول بیت * بزم کیزلی راز مزی سیر ایله که قصه وحکایت طریقیله دیدیلر
هرزمان دف ونی ایله بر غیر بازارده یعنی سازنده لر وکوینده لر هرزمان بر بازار
اوجنده بزم صاقلی سر مزی اشکاره ایلیوب فاش ایلدیلر حاصلی راز عشق کیزلو
قالمزنته که بیورمشلر * ع کیزلو قالمز عشق ایشی البته جانم سو یلنور (هردم
از درد بنالم که فلک هرساعت * کندم قصد دل ریش بآزار دکر * که حرف تعلیل
مابعدی مصراع ثانی یه مرهوندر کندم کند فعل مضارع میم مفعولی ضمیر
منصوب متصل معناسنه در معنا جهتندن میم ریشه مقید در دل ریشم
تقدیرنده بآزار با حرف مصاحبت ویا سبب آزار اسمدر انجتمه معناسنه
* محصول بیت * هر نفس وهر ساعت درد وبلادن ایکلرم زیرا فلک هرساعت
بنم دل ریشمه قصد ایلر بردورلو آزار ایله یعنی دل مجروحمی هردم بر وجهله
اینجیدر (باز کویم نه درین واقعه حافظ تنهاست * غرقه کشتند درین

بادیه بسیار دکر * درین واقعه یعنی در واقعهٔ عشق نه معنا جهتندن تنهایه
مقیددر نه تنهاست تقدیرنده درین بادیه یعنی در بادیهٔ عشق بادیه صحرا
معناسنه در * محصول بیت * خواجه بو بیتک مضمونی بیت سابقک
مضموننندن اضراب ایدوب بیورر که ینه کندیمه تسلی ویروب دیرمکه بو واقعهٔ
عشقده حافظ یالکز دکلدر یعنی عشق درد وبلاسنه یالکز حافظ کرفتار دکلدر
بلکه بو بادیهٔ عشقه چوق غیری کسه لر غرق اولمشلردر یعنی دریای عشقه
وبادیهٔ شوقه حافظ کبی چوق کسه لر غرق اولمشلردر پس امدی حافظ بونکله
متسلیدر وله ایضا (یوسف کم کشته باز آید بکنعان غم مخور * کلبهٔ احزان شود
روزی کلستان غم مخور * یوسف کم کشته اضافتی بیانیه در کلبهٔ احزان
اضافتی لامیه شود فعل مضارع اولور دیمکدر روزی یا حرف وحدت * محصول
بیت * کم اولان یوسف ینه کنعانه کلور غم یمه خانهٔ احزانده بر کون کلستان
اولور غم یمه خواجه بو غزلی بر کسه نک بر نسنه سی کم ایلدکنه تسلیه ایچون
دیمشدر (ای دل غمدیده حالت به شود دل بد مکن * وین سر شوریده باز آید
بسامان غم مخور * دل غمدیده اضافتی بیانیه در حالت تا ضمیری خطاب به یک
دل مکنک مفعول اولی وبد مفعول ثانیسی وین اصلی واین در همزه وصلله
ساقط اولمش سر شوریده بیانیه بسامان با حرف صله سامان صلاح وآرام
دیمکدر * محصول بیت * ای غم کورمش کوکل حالک ایک اولور خاطرک یرامز
ایلمه یعنی خاطرک بیحضور ایلمه وبو سر شوریده ینه آرام وصلاحه کلور غم یمه
حاصلی حالک ایلکه دونر صبر ایله دیمکدر بعض نسخه ده این دل غمدیده حالش
به شود ضمیر غائبله وبعضسنده وی سر شوریده باز آید بسامان دوشمشدر
ایکی نسخه نکده وجهی واردر معناسی مشروح بیته مقایسه ایله معلوم اولور
حاصلی احوال دنیا برحال اوزره ثابت اولمیوب انقلاب اوزره اولدیغن بیاندر
(کر بهار عمر باشد باز بر تخت چمن * چتر کل بر سر کشی ای مرغ شبخوان
غم مخور * بهار عمر بیانیه در یعنی حیات تخت چمنده بویله در چتر کلده بویله در
مرغ شبخوانده بویله در که مراد بلبلدر چتر پادشاهلر سفرا اوزره اولدقده اوستنه
طوتدقلری بر دورلو سایباندر که دیوشرلدکده کل غنچه سی شکلنده اولور
اما آچلدقده کل مطبق شکلنده اولور * محصول بیت * اکر عمر بهاری اولورسه
یعنی الله تعالی حیات ویررسه ینه چمن تختنده چتر کلی باشکه چکرسین
ای بلبل غم یمه همان صاغلق ایسته که مرادک الله ویرر (هان مشو نومید چون
واقف نهٔ از سر غیب * باشد اندر پرده بازیهای پنهان غم مخور * هان اسماء
افعالدندر آکاه اول دیمکدر نومید نا امید معناسنه در از سر غیب تقدیری

از بحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

ازسرغیب خدادر بازیهای پنهان اضافتی بیانیه در بازی یا حرف مصدر
وها ادات جمعدر کزلی اویونلر دیمکدر * محصول بیت * اکاه اول ناامید
اولمه چونکه اللهک کزلی سرندن واقف دکاسین زیرا پردۂ غیبده کزلی اویونلر
اولور غم یمه یعنی مأیوس اولمه که خدانک کزلی لطف واحسانی واردر
(دور کردون کردوروزی برمرادما نکشت * دائما یکسان نباشد حال دوران
غم مخور * دور کردون لامیه در روزی یا حرف وحدت مرادما لامیه نکشت
ایکی معنایی متضمندر برنسه قصر ایدنلر تقصیر ایلشلر دریکسان لغتده دوز
دیمکدر بونده مراد برابردر دوران زمان معناسنه در * محصول بیت * فلکک
دوری برایکی کون بزم مرادمزجه اولمدیسه ویادونمدیسه حال دوران
برابردکلدر غم یمه یعنی حالی برقرار اوزره دکلدر البته بزم مرادمزجه برکون
دورایدر حاصلی دور کردون انقلاب اوزره در کاهی چنان وکاهی چنین
(دربیابان کرزشوق کعبه خواهی زدقدم * سرزنشها کرکند خارمغیلان
غم مخور * شوق کعبه مصدرک مفعولنه اضافتیدر سرزنش اسم مصدردر
توبیخ معناسنه باشه قاقش دیمکدر خارمغیلان اضافتی بیانیه در * محصول
بیت * اکر کعبه شوقندن بیابانه قدم اورمق استرسک یعنی بادیۀ کعبه یه قدم
قومق استرسک اکر مغیلان دیکنی سرزنشلر ایدرسه یعنی قدمکه باتارسه
غم یمه یعنی مطلوبکه وصولده نقدر زحمت چکرسک غم یمه حاصلی مقصود
اله کیرمک امیدیله هرنه دکاوالم چکرسک قایرمه (ای دل ارسیل فنا بنیاد هستی
برکند * چون ترا نوحست کشتیبان زطوفان غم مخور * سیل فنا اضافتی
بیانیه در بنیاد هستی ده بویله در وبرکندک مقدم مفعول صریحیدر چون
ادات تعلیل ترا ادات تخصیص ویا ادات مفعول سنک ویا سکا دیمکدر
نوحست مقدم خبر کشتیبان کمیجی دیمکدر زیرا کشتی کمی وبان ادات
فاعلدر جی معناسنه * محصول بیت * ای کوکل اکرسیل فنا وارلق بنیادنی
یرندن قوپاروب یقارسه یعنی وجودک بنیادنی قمع وقلع ایدرسه چونکه سنک
کشتیبانک حضرت نوح پیغمبردر طوفاندن غم یمه حاصلی سیل فراق تمام
عالمی فنایه ویررسه چونکه جانان سکا مائلدرسن غم یمه یعنی قورقمه مصراع *
چه باک ازموج بحرانرا که باشد نوح کشتیبان (کرچه منزل بس خطرناکست
ومقصد ناپدید * هیچ راهی نیست کانرا نیست پایان غم مخور * بس چوق
خطرناک بونده قورقنج معناسنه در * محصول بیت * کرچه منزل جانان چوق
یعنی زیاده قورقنجدر مقصدمزده غیر ظاهردر هیچ بریول یوقدر که پایانی اولمیه
یعنی هرنسنه نک نهایتی واردر البته پس غم یمه که جفا نهایت بولنجه وفا الی ویرر

البته

البته زیرا * جفایه صبرایدن ایررو فایه (حال مادر فرقت جانان وابرام رقیب *
جمله میداند خدای حال کردان غم مخور * مصراع اولک اضافتلری لامیه لردر
ابرام رقیبدن مراد مخالف تقاضالریدر حال میداندک مقدم مفعول صریحیدر
خدای حال کردان بیانیه حال کردان وصف ترکیبیدر کردانیدندن حال
دوندریجی یعنی مقلب الامور * محصول بیت * بزم حالمزی جانان فرقتنده
ورقیبک مخالف زحمت ومشقت ویرمسنده جمله سنی خدای حال کردان بیلور
غم یمه یعنی کاه لطف وکاه قهر صنعتنی اظهار ایلین الله بیلور غم یمه (حافظا در
کنج فقر وخلوت شبهای تار * تا بود وردت دعا ودرس قرآن غم مخور * مصراع
اولک اضافتلری بیانیه لردر تا حرف توقیت مادام کبی وردت تا ضمیری خطاب
دعا مؤخر مبتدا اوردمقدم خبر درس قرآنده بویله در * محصول بیت * ای حافظ
مادامکه فقر بوجاغنده وقرانکو کیجه لر خلوتنده سنک وردک دعا ودرسک قرآن
اوله غم یمه یعنی مادامکه فقرله قرانکو کیجه لرده بونلره مشغول سن غم یمه الله
تعالی مرادک ویرر وله ایضا (روی بنما ووجود خودم ازیاد ببر * خرمن
سوختکانرا همه کو باد ببر * روی بنمانک مقدم مفعولیدر واو حرف عطف
وجود خودم اضافتلری بیانیه ولامیه در وجود ببرک مفعول صریحی وازیاد
غیر صریحی خرمن سوختکان لامیه را ادات مفعول خرمن ببرک مفعولیدر
ووجوددن بدلدر همه ادات تأکید کو فعل امر مخاطب باد ببر لفظی مقول
قول باد مبتدا وببر خبری ببرک بای اولنی بعض عجم مکسور وبعض مضموم
اوقودی * محصول بیت * رویکی کوستر وکندی وجودمی یعنی کندمی
وکندیلکمی خاطرمدن ایلت یعنی سنک رویک حیرتندن کندمی اوندایمکه
بروجهله کندمدن خبرم اولمیه سوخته لرک خرمن وجودنی هب یل ایلت
سویله یعنی یوزک کوستر وسوخته لرک خرمن وجودنی یل ایلت دی یعنی هباء
منثوره واردی حاصلی یوزک کوسترمک همان بونلرک وجودنی فنایه
ویرمکدر خواجه کندیده سوخته لره داخلدر منه سنده ببرک بای اولنی ضمه
قصر ایلمک تقصیردر (ماچوداد یم دل ودیده بطوفان بلا * کو بیا سیل غم و
خانه زبنیاد ببر * بطوفان بلا با حرف صله واضافت بیانیه در کو خطاب
عام بیا فعل امر مفرد مخاطب سیل غم بیانیه ومنادی حرف ندا بی محذوف
ای سیل غم دیمکدر واو حرف عطف خانه ببرک مفعول صریحی وزبنیاد غیر
صریحی ویا ما بعدیله مقول قولدر * محصول بیت * چونکه بز دل ودیده یی
طوفان بلایه ویردک یعنی بلا ومشقته تسلیم ایلدک امدی دی ای سیل غم کل
وخانۀ وجودمزی تملندن کوتور یعنی خانۀ وجودمزی فنایه ویر حاصلی غمه

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

ردشمی

سویله کل بزی هلاك ایله دیمکدر (دولت پیرمغان بادکه باقی سهلست * دیکری کو برو ونام من ازیاد ببر * دولت پیرمغان اضافتلری لامیه وبیانیه درکه حرف تعلیل باقی مبتدا وسهلست خبری دیکری یا حرف وحدت برغیریسی دیمکدر کو خطاب عام مابعدی مقول قول نام من اضافتی لامیه در وببرك مقدم مفعول صریحی وازیاد غیر صریحی * محصول بیت * پیرمغان دولتی ثابت اولسون زیرا باقیسی قولایدر یعنی غیریسنه احتیاجمز یوقدر پس برغیریسی دی واروبنم آدمی یادکدن ایلت یعنی پیرمغاندن غیریسنه احتیاجمز اولمدیغندن بزی هرگز آکدیغندن قایرمز ز (زلف چون عنبرخامش که ببوید هیهات * ای دل خام طمع این سخن ازیاد ببر * زلفك چونه اضافتی مشبهك ادات تشبیهه اضافتیدر عنبرخامش اضافتلری بیانیه ولامیه درکه اسمدر کیم معناسنه ببوید فعل مضارع مفرد غائب قوقلرد یمکدر متعدیدر هیهات استبعاد ایدر عنبرکبی زلفی قوقلمغی دل خام طمع بیانیه این سخن ببرك مفعول صریحی وازیاد غیر صریحی * محصول بیت * اول جانانك عنبرخام کبی زلفنی کیم قوقلمغه قادردر هیهات یعنی کمسیه میسر اولمزامدی ای طمعی خام کوکل بوسوزی خاطرکدن کیدر یعنی بو آرزویی ترك ایله چونکه کمسیه قوقلمسی میسر دکل (دوش میکفت بمژکان سیاهت بکشم * یارب ازخاطرش اندیشهٔ بیداد ببر * میکفت حکایت حال ماضی سویلردی بمژکان سیاهت باحرف استعانت واضافتلر بیانیه ولامیه در یارب یاالله اندیشهٔ بیداد مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر وببرك مفعول صریحی واضافت لامیه در * محصول بیت * دون کیجه دیردیکه سنی سیاه کرپکلرمله اولدره یم خواجه بیوررکه یاالله خاطرندن ظلم فکرنی ایلت اوله که دیدیکندن فراغت ایلیه یعنی باشدکه سوزی اوزرینه ثابت اوله وبنی مژکان سیاه ایله هلاك ایلیه (سینه کو شعلهٔ آتشکدهٔ پارس بکش * دیده کو آب رخ دجلهٔ بغداد ببر * کو خطاب عام شعلهٔ اتشکدهٔ پارس لامیه لردر بکش کاف عربینك ضمیله فعل امر مفرد مخاطب سوندر دیمکدر لفظ مشترکدر آتشده سوندرمك معناسنه مستعملدر آب رخ دجلهٔ بغداد بیانیه ولامیه در * محصول بیت * خواجه خطاب عام طریقیله بیوررسینه مه دی پارس آتشکده سنك شعله وآتشنی سوندر یعنی اکا غالب اول که بونك قتنده انك وجودی محو اولسون دیده مه دی بغداد دجله سنك یوزی صوین ایلت یعنی دریا اول که دجلهٔ بغدادسکا نسبت قطره دکاویله اولمسون حاصلی ایکی مصراعك مضمونی غلبه دن کنایه در مصراع اولك معناسنی سینه یه دی پارس اقلیمی آتش خانه سی شعله سین چك یوت دین وایکی مصراعده

ردسروری وشمعی

بله مضمونی مخاطبه توجیه ایدوب سینه که دی وچشمکه دی دین عندی سویلمشلر (سعی نابرده درین راه بجایی نرسی * مزد اکر میطلبی طاعت استاد ببر * درین راه یعنی راه عشقده بجایی یا حرف وحدت مزد میك ضمی وزایك سکونیله اجرتدر کرامعناسنه طاعت استاد اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر وببرك مفعولی * محصول بیت * طریق عشقده سعی ایلتمامشکن بریره یعنی برمرتبه یه ایرشمزسین یعنی عاشق طریق عشقده یانوب یاقلمینجه وصال جانانه ایرشمز حاصلی مزد دوکرا استرسك استاده طاعت ایلت یعنی استادك خدمتنده قائم اولوب امرینه مطیع اول دیمکدر (روزمرکم نفسی وعدهٔ دیدار بده * وانکهم تا بلحد فارغ وآزاد ببر * روزمرك اضافتی فی معناسنه درومیه اضافت لامیه در نفسی یاسی حرف وحدت وعدهٔ دیدار اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر بده باحرف تأکیدده دالك کسری وسکون هاایله فعل امر مخاطب ویردیمکدر وا وحرف عطف انکه انکاهدن مخففدر انکاه مرکبدر آن لفظیله کاهدن که وقت معناسنه در آندنصکره معناسنه ده مستعملدر میم معنا جهتندن بره مقیددر ببرم تقدیرنده ضمیر منصوب متصل معناسنه در تاانتهاء غایت ایچوندر الی کبی عربیده بلحد باحرف صله لحد مقبره فارغ وآزاد بونده عطف تفسیری طریقیله واقع اولمش حاللردر میم متکلمدن بونده دنیا قیودندن فارغ وآزاد دیمکدر * محصول بیت * اولوم کوننی برساعت بکا وعدهٔ دیدار ویریعنی فوتم کوننی بکا برکورنمك وعده سنی ویر حاصلی اولدوکم کون سکا برکورینم دی اندنصکره بنی مقبره یه دك جمیع قیوددن یعنی جمیع عشقك الم وبلاسندن فارغ وخالی ایلت حاصلی کوکلمده هیچ غصه وغم قالمز یعنی سنك بویله وعدهٔ دیدارك بنم سرورمه سببدر (حافظ اندیشه کن ازنازکیٔ خاطر یار * برو ازدرکهش این ناله وفریاد ببر * حافظ منادی نازکیٔ خاطر یار اضافتلری لامیه لردر * محصول بیت * ای حافظ یارك خاطرنك نازکلکندن فکر ایله یعنی یارك طبیعتی نازك اولدیغنی ملاحظه ایله امدی چونکه خاطری نازکدر واروب درکاهندن بو ناله وفریادی کتور یعنی قپوسنده ناله وفریاد ایلمه زحمت چکمسون دیمکدر روله ایضا (ای صبا نکهتی ازخاك ره یار بیار * ببر اندوه دل ومژدهٔ دلدار بیار * نکهتی یا حرف وحدت وبیارك مفعول صریحی وازخاك غیر صریحی خاك ره یار لامیه لردر اندوه دل لامیه واو حرف عطف مژدهٔ دلدار لامیه وبیارك مفعولی * محصول بیت * ای صبا یارك یولی طپراغندن برخوش قوقو کتور زیرا یارك آیغی باصدیغی یر مسك وعنبر اولور امدی ای صبا کوکل غصه سنی کیدر ودلدارك مژده سین کتور یعنی دلدارك خاکرهی ومژده سی

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلات

کلمکله کوکل غمدن قورتیلور (نکتهٔ روحفزا از دهن یار بکو * نامهٔ خوش
خبر از عالم اسرار بیار * نکتهٔ روحفزا بیانیه روحفزا وصف ترکیبیدر
فزاییدندن که مخففدر افزاییدندن روح آرتریجی یعنی جانه جان قتار معناسنه
دهن یار لامیه نکته بکونک مفعول صریحی و از دهن غیرصریحی نامهٔ خوش
خبر بیانیه عالم اسرارده بویله در نامه بیارک مفعول صریحی و از عالم غیرصریحی
* محصول بیت * ای صبا روح آرتریجی بر نکته سویله دهن یاردن یعنی نقل کلام
یار ایله که روحمزه ذوق وصفا ویره ای صبا عالم اسراردن بر خوش خبر نامه کتورکه
مسرور اوله لم (کردی از رهکذر دوست بکوری رقیب * بهر آسایش این دیدهٔ
خونبار بیار * کردی یا حرف وحدت کردی بیارک مفعول صریحی باقیسی
غیرصریحی رهکذر رورهکذار کچیدیری یعنی اوغراق دوسته اضافت لامیه در
بهر آسایش این لامیه لردر دیدهٔ خونبار بیانیه خونبار وصف ترکیبیدر
باریدندن قان یاغدریجی معناسنه آسایش اسم مصدردر آساییدندن دکلنش
معناسنه راحت اولمق دیمکدر * محصول بیت * ای صبا رقیبک کورلکنه
دوستک کچیدندن بر توز بو قان یاغدریجی دیده دن اوتوری کتور یعنی اوغرادیغی
یردن بر غبار کتورکه کوزمزه توتیا ایده لم (خامی وساده دلی شیوهٔ جانبازان
نیست * خبری از بر آن دلبر عیار بیار * خامی وساده دلی یالری مصدریه لردر
شیوه بونده صنعت وپیشه معناسنه در جانبازان الف ونونله جمع اولدی
ذوی العقوله صفت اولدیغیچون تقدیری عاشقان جانبازاندر جانباز وصف
ترکیبیدر بازیدندن جان اوینایجی یعنی جان فدا ایدیجی معناسنه خبری یا حرف
وحدت بر آن اضافتی لامیه لردر دلبر عیار بیانیه خبر بیارک مفعول صریحی
وما بعدی غیرصریحی * محصول بیت * خاملق وساده دللک جانباز عاشقلر
صنعتی دکل ای صبا بزه اول دلبر عیارک یانندن بر خبر کتور یعنی خاملردن
وساده دللردن بزه خبر مفید دکل زیرا بز جانبازلرز امدی بزه اول دلبر عیاردن
خبر مفید درپس بزه خبری اندن کتور (تا معطر کنم از لطف نسیم تو مشام *
شمهٔ از نفحات نفس یار بیار * تا حرف تعلیل لطف نسیم تو بیانیه ولامیه در
مشام متنازع فیه واقع اولمشدر یعنی معطر قائم مقام فاعل دیلرو کنم
مفعول صریحی و از لطف مفعول غیرصریحی شمهٔ یا حرف وحدت وهمزه
حرف توسل نفحات نونک وفانک وحانک فتحه لریله نفحه نک جمعیدر خوش
قوقویه دیرلر نفحات نفس یار اضافتلری لامیه لردر بیارک مفعول صریحی
وغیرصریحی معهود کبیدر * محصول بیت * ای صبا سنک نسیم لطفکدن
مشامیمی معطر ایلمک ایچون نفحات نفس یاردن بر شمه کتور یعنی یارک نفسی

قوقولرندن بزه بر جزوی کتور (بوفای تو که خاک ره آن یار عزیز * بی غباری که
پدید آید از اغیار بیار * بوفای تو با حرف تخصیص و با قسم واضافت لامیه در که
حرف بیان خاک ره آن لامیه لردر یار عزیز بیانیه بی غباری بی جوامده مخصوص
ادات سلبدر یا حرف وحدت غبار بونک کبی یرلرده کدردن کنایه در که حرف رابط
صفت پدید یای عجمیله ظاهر معناسنه در از اغیار آیده متعلق خاک بیارک مفعول
صریحی و بی غبار غیرصریحی * محصول بیت * ای صبا سنک وفاک حقیچون که
اول یار عزیزک یولی طپراغنی اغیاردن ظاهر اولان کدرسز کتور یعنی اغیاردن
پیدا اولان اضطراب والمسز کتور حاصلی اغیاردن مخفی کتور که طویوب
الم ویرمسون (روزکاریست که دل چهرهٔ مقصود ندید * ساقیا آن قدح
آینه کردار بیار * روزکاری یا حرف وحدت چهرهٔ مقصود اضافتی بیانیه در
دل مبتدا و ندید خبری وچهرهٔ مقصود ندیدک مفعولی قدح آینه کردار بیانیه
کردار وصف ترکیبیدر آریدندن کرد کتوریجی یعنی فعل کتوریجی زیرا کرد کاف
عربینک فتحیله ایتمدر فعل معناسنه اما معنای عام ترکیبیه نقل اولنوب عمل
معناسنده مستعملدر اکثروکاه اولورکه تشبیه مقامنده استعمال اولنور
بونده کبی آینه کردار آینه مثال دیمکدر آن قدح بیارک مفعولی * محصول
بیت * خواجه صبایه خطابدن عدول ایدوب ساقی یه خطاب ایدوب بیورر
بر زماندرکه کوکل مقصود یوزینی کورمدی یعنی مقصوددن بی بهره
ومحروم مدر امدی ای ساقی اول آینه کبی باده قدحنی کتور اولهکه انده مقصود
یوزینی کوکل کوره قدحدن مراد جامدرکه آینه مثالدر یعنی آینه وش صاف
و پاکدر (شکر آنرا که تو در عشرتی ای مرغ چمن * با سیران قفس مژدهٔ کلزار
بیار * شکر آن لامیه را ادات تخصیص که حرف تعلیل تو مبتدا در عشرتی
خبری و یا ضمیر خطاب مرغ چمن لامیه مراد بلبلدر با سیران قفس با حرف صله
اضافت لامیه در مژدهٔ کلزار دخی بویله در مژدهٔ کلزار مفعول صریح و با سیران
غیرصریح * محصول بیت * بلبله خطاب ایدوب بیوررانک شکرانه سنه
ویا شکرانه سیچون که سن عشرتده وصفاده سین ای بلبل قفس اسیری اولان
مرغانه کلزار مشتلغن کتور یعنی اکرچه سن کرفتار قفس دکلسین لکن حبس
قفس اولان مرغانه فصل بهار و کلزار و کلستان مژده سن کتور حبس قفس
اولمدیغک شکرانه سنه ویا شکرانه سیچون (کام جان تلخ شد از صبر که کردم بی
دوست * عشوهٔ زان لب شیرین شکر بار بیار * کام جان بیانیه در مجازا که حرف
رابط صفت عشوهٔ یا حرف وحدت لب شیرین شکر بار بیانیه لردر عشوه مفعول
صریح وما بعدی غیرصریح شکربار وصف ترکیبیدر باریدندن شکر یاغدریجی

معناسنه * محصول بیت * خطاب عام طریقیله بیورر که جان دماغی آجیدی
اول صبردن که دوستسز ایلدم یعنی دوستك فراقنده ایلدیکم صبردن
جانم دماغی زهر اولدی حاصلی صبر الملی جانمه کجدی امدی شکریا غدریجی
اول طتلو دوداغندن جانانك برعشوه کتور که جانم دماغی آندن قندکبی شیرین
اوله یعنی جانانك شیرین لبندن برعشوه کتور که جانمه لذت ویره (دلق حافظ بچه
ارزد بمیش رنکین کن * وانکهش مست خراب ازسر بازار بیار * ارزد فعل
مضارع مفرد غائبدر ارزیدندن بهایه دکمك معناسنه بمیش باحرف مع شین
ضمیر دلقه راجعدر مست خراب اضافتی بیانیه وحالدر شیندن سر بازار لامیه
* محصول بیت * حافظك خرقه سی نیه دکر باده ایله آنی رنکین ایله اندنصکره
حافظی بازار اوجندن مست خراب کتور یعنی بحکین مست ایکن کتور یعنی
رنکین خرقه بهاسیله باده ال او حافظه ایچور مست اولنجه اندنصکره مست
خراب کتور دیمکدر وله ایضا (ای صبا نکهتی از کوی فلانی بمن آر *
زار و بیمار غمم راحت جانی بمن آر * فلانی یاسی وحدت ویا تنکیر ایچوندر بیمار غم
لامیه در راحت جان ده بویله ویاینه حرف وحدت ویا تنکیر ایچوندر * محصول
بیت * شول برفلانك کویندن بکا بربوی خوش کتور غمك ذلیل وخسته سیم
بکا برراحت جان کتور یعنی نکهت کوی جانان راحت جاندر آنی بکا کتور
(قلب بی حاصل ما را بزن اکسیر مراد * یعنی از خاك در دوست نشانی بمن آر *
قلب بی حاصل ما بیانیه ولامیه را ادات مفعول قلب برنك مفعول اولی واکسیر
مفعول ثانیسی مراده اضافت بیانیه درخاك در دوست لامیه لردر نشانی
یاسی بیان اولان کبیدر حاصلی بوغزلك قافیه سنده واقع اولان یالر هب
برمنوال اوزره کلور آرك نشان مفعول صریحی واز خاك غیر صریحی * محصول
بیت * ای صبا بزم حاصلسز یعنی کچمزنامره قلبمزه اکسیر مراد اورا کسیر
مرادی تفسیر ایدوب بیورر یعنی دوستك قپوسی طپراغندن بکا برنشان کتور
یعنی اکسیر مرادیارك قپوسی ترابیدر آنی کتور که قلب بی حاصلمه اوروب رایج
ایده یم (در کمینگاه نظر با دل خویشم جنکست * ز ابرو و غمزهٔ او تیر و کمانی
بمن آر * کمین پوصو یری کاه بونك کبی یرلرده ظرفیت افاده ایدر نظره اضافت
بیانیه در با دل خویشم بایله معناسنه در واضافتلر لامیه لرتیر آرك مفعول
صریحی وز ابرو غیر صریحی * محصول بیت * نظر پوصو کاهنده کندی کوکلم
ایله جنکم وار یعنی نظر بازلق ومحبوب دوستلق طریقنده کوکلمله صواشم وار که
بنی بو عشق بلاسنه دوشورن اولدر امدی ای صبا جانانك ابرو وغمزه سندن بکا
برتیر وکمان کتور که آنی اوقلیایم که بنی بو درده نیچون دوشوردی (در غریبی

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلات

وفراق وغم

وفراق وغم دل پیر شدم * ساغر می زکف تازه جوانی بمن آر * غریبی یا حرف
مصدر غم دل لامیه در ساغر میده بویله در کف تازه ده بویله در * محصول بیت
ای صبا غربتده وفراقده وکوکل غمنده پیر اولدم امدی برتازه جوانك النډن
ساغر می بکا کتور یعنی بکا برتازه جوان الندن باده ایچور که جوان اوله یم
(منکرانرا هم ازین می دو سه ساغر بچشان * وکر ایشان نستانند روانی بمن آر *
منکرانرا را ادات مفعول هم ادات مقارنت بچشان فعل امر مفرد مخاطبدر
چشانیدندن که الف ونون زیاده سیله متعدی اولمشدر طاتدر دیمکدر ایشان
ضمیر مرفوع منفصل عربیده هم کبی جمع غائب ضمیریدر انلر دیمکدر نستانند
ضمیر نفی مستقبل جمع غائب فعل شرط واقعدر آلمازلرسه دیمکدر روانی یا حرف
تنکیر فوری دیمکدر * محصول بیت ای صبا منکرلره ده بو میدن ایکی اوچ ساغر
طاتدر یعنی مذکور باده دن منکرلره برایکی قدح ایچور واکر انلر آلوب قبول
ایلمزلرسه فوری وفی الحال بکا کتور انلر زهر وزقوم ایچسونلر (ساقیا عشرت
امروز بفردا مفکن * یا ز دیوان قضا خط امانی بمن آر * عشرت امروز لامیه در
بفردا با حرف صله مفکن فعل نهی مفرد مخاطب براقمه دیمکدر یعنی تأخیر ایلمه
دیوان قضا بیانیه خط امانیده بویله در ویا حرف وحدت ویا تنکیر * محصول
بیت * صبایه خطابدن عدول ایدوب ساقی یه خطاب ایدوب بیورر ای ساقی
بوکونکی عشرتی ایرته یه صالمه یا بکا قضا وقدر دفترندن بر امان خطی کتور
حاصلی ایکیدن خالی دکل یا بوکونکی ذوق وصفایی ایرته یه قومه ویا بکا قضا
دفترندن اجلدن امان حجتی کتور که ایستدیکم زمانده عشرت ایده یم
(دلم از پرده بشد دوش که حافظ میکفت * ای صبا نکهتی از کوی فلانی بمن آر
* بشد بونده برفت معناسنه در که حرف بیان یا رابط صفت * محصول بیت *
کوکلم پرده دن کتدی یعنی بی اختیار اولدی دون کیجه که حافظ دیر ایدی
ای صبا شول برفلانك محله سندن بکا برخوش قوقو کتور یعنی حافظك صبادن
اول کویدن بوی دیلدیکنه رشك ایلدم بو صنعته رد مطلع دیرلر بو ایکی طریقیله
اولور بریسی بونی بیت ثانیده رعایت ایلمکدر بریده مقطعده ومخلصده وله ایضا
(ای خرم از فروغ رخت لاله زار عمر * بازا که ریخت بی کل رویت بهار عمر *
ای حرف ندا منادی محذوف تقدیری ای جانان خرم مقدم خبر لاله زار مؤخر
مبتدا فروغ ضیا رخته اضافت لامیه در لاله زار عمر بیانیه آ الف ممدوده ایله
فعل امر مفرد مخاطبدر آیندندن کل دیمکدر ریخت بونده فعل لازمدر
دوکلدی دیمکدر کل رویت بیانیه ولامیه بهار عمر بیانیه * محصول بیت *
ای جانان لاله زار عمر سنك رخك فروغندن شاد وخرمدر یعنی سنك رویك

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

مشاهده‌سیله عمرلاله‌زاری تازه اولور حاصلی جانه ذوق وصفا حاصل اولور که
عمر تازه‌لکی آندن عبارتدر پس امدی کل که سنك کل کبی رویکسز عمر بهاری
دوکلدی یعنی عمرمزك رونق وصفاسی سنك رویك فروغندندر امدی کل که
بهار عمرمز رویك فراقیله صولوب دوکلمسون خواجه نزاکتله جانانك وصالنه
طالبدر (اندیشه از محیط فنا نیست هرکرا * برنقطهٔ دهان تو باشد مدار عمر *
محیط فنا بیانیه در نقطهٔ دهان تو بیانیه ولامیه در مدار عمر لامیه مجازا
* محصول بیت * فنا محیطندن یعنی دریای محیط فنادن اندیشه وغم
حصه‌سی یوقدر هرکسك که مدار عمری سنك دهانك نقطه‌سی اوزره اوله
یعنی عمری سنك دهانك محبتیله دور ایلیه پرکارك برایاغی ثابت اولان یره نقطه
ودائره‌سنه محیط دیرلر جانانك دهانی نقطه‌یه تشبیه ایلمش (از دیده کر سرشك
چو باران چکد رواست * کاندر غمت چو برق بشد روزکار عمر * سرشك لغتده
یغمور چسنتی سنه یعنی خرده یغان یغموره دیرلر صکره کوز یاشنده استعمال
ایلدیلر مجازا چکد جیم عجمی وکاف عربینك فتحه‌لریله فعل مضارع مفرد
غائبدر طمارد دیمکدر رواجائز معناسنه در کاندر که حرف تعلیل برق شمشك
روزکار زمان معناسنه در اکرچه سرشك وبرق قرینه‌سیله باد ایهامدن خالی
دکلدر عمره اضافت بیانیه در * محصول بیت * کوزمدن اکر کوزیاشی
یغمور کبی طماورسه جائزدر یعنی اغلمغله یغمور کبی یاش دوکسم جائزدر زیرا
سنك غمکده عمرزمانی شمشك کبی سرعتله کتدی حاصلی عمرم سنك غمکده یل
کبی تیز کچدیکی ایچون کوزمدن اغلمغله یاش دوکسم وجهی وار (بی عمر زنده‌ام
من واین بس عجب مدار * روز فراق را که نهد در شمار عمر * روز فراق لامیه در
را ادات مفعول که اسمدر کیم معناسنه شمار عمر مصدرك مفعولنه اضافتیدر *
محصول بیت * بن عمرسز دیریم وبو معنایی زیاده عجب طوتمه یعنی عمرسز زنده
اولدیغمدن قتی متعجب اولمه زیرا فراقك کوننی عمر حسابنه کیم قور یعنی روز
فراقی عمردن کیم صیاروانی عمره کیم قتار استفهام انکاری طریقیله (از هرطرف
زخیل حوادث کمینکهیست * زان رو عنان کشیده دواند سوار عمر * خیل
حوادث بیانیه در کمین پوصو که کاهدن مخففدر ظرف مکان پوصو یری دیمکدر
ویا حرف وحدت زان ادات تعلیل رو بونك کبی یرلرده وجه وسبب معناسنه در
عنان اویان دیزکین عنان کشیده دیزکین چکرك دیمکدر یاب یاب معناسنه
دواند فعل مضارعدر یلدرر معناسنه سوار عمر بیانیه * محصول بیت *
هر طرفدن حوادث روزکار عسکرندن بر پوصو یری وار یعنی هر جانبده بلیات
زمان عسکری حاضرلنوب طورور اول جهتدندر که دیزکین چکرك یلدرر

عمر آتلوسی یعنی قورقرق سکردر حاصلی هلاك اولمدن واولمدن قورقو ایله کچر
بعض نسخه‌ده کشیده یرینه کسسته دوشمش کاف عجمینك ضمی وسین
اولك فتحه‌سیله قرلمش واوزلمش معناسنه عنان کسسته دیزکینی قرلمش یلدرر
عمر آتلوسی دیمکدر یعنی تیز سکردر حاصلی عمرك سرعت مرور وکذرانندن
کنایتدر وبو نسخه اکرچه قلیل الوقوعدر اولکندن انسبدر تأمل تدبر
(این یکدودم که دولت دیدارممکنست * دریاب کارما که نه پیداست کار عمر *
دریاب تدارك وتفقد ایله دیمکدر کارما لامیه ودریابك مفعولی که حرف تعلیل
نه پیداست ظاهر دکل دیمکدر یعنی معلوم دکل کار عمر لامیه‌در * محصول
بیت * بو بر ایکی نفس که دولت دیدار ممکندر یعنی وصاله قابلیت وار بزم ایشمزی
تدارك وتفقد ایله که عمرك ایشی معلوم دکل یعنی عمر کسه‌نك فرماننده دکل
یارین نیجه اولور اللهدن غیری کمسه بیلمز پس بو کونك ایشنی کورمك کرك
(تا کی می صبوح وشکر خواب بامداد * بیدار کرد هان که کذشت اختیار عمر *
بیدار کرد اویان دیمکدر زیرا کرد کاف عجمینك فتحی ورانك سکونیله اول دیمکدر
کردیدندن هان اسماء افعالدندر تنبیه معناسنی افاده ایدر اکاه اول دیمکدر که
حرف تعلیل اختیار بونده مختار معناسنه‌در یعنی مقبولی وکزیده‌سی اضافت
لامیه‌در * محصول بیت * نیجه‌یه دك بادهٔ صبوح وایرته‌نك طتلو اویقوسی یعنی
نیجه بر باده ایچوب صباح اویقوسنده مست لایعقل یاتاسن امدی اکاه اول
اویان که عمرك کزیده‌سی ومختاری کچدی یعنی یکتلك زمانی کچدی سن دخی
خواب غفلتده‌سن دیمکدر (دی در کذار بود ونظر سوی ما نکرد * بیچاره دل که
هیچ ندید از کذار عمر * کذارا سمدر کچمه وکچد معناسنه واو حرف حال نظر
نکردك مفعول اولی وسوی ما مفعول ثانیسی که حرف بیان یارابط صفت
* محصول بیت * دون عمر عزیز کچمه‌ده ایدی یعنی جانان که عمراندن کنایتدر
حال بو که بزم جانبمزه نظر ایلمدی بیچاره کوکل که هیچ نسنه کورمدی عمرك
کچمه‌سندن یعنی عمر که جانان درشویله سرعتله کچدیکه کوکل انك کچمه‌سندن
هیچ بر فائده کورمدی یعنی عمر ضایع یره کچدی که آندن بر اثر ظاهر اولمدی
حاصل بیت عمرك سرعتله مروری بیان ایدر (حافظ سخن بکوی که در صفحهٔ
جهان * این نقش ماند از قلمت یادکار عمر * که حرف تعلیل صفحهٔ جهان
بیانیه * محصول بیت * ای حافظ سوز سویله زیرا جهان صفحه‌سنده بو نقش
قالور عمر یادکاری یعنی شعر نظم ایله که عالم کائناتده عمرکدن اثر ونتیجه بو قالور
حاصلی عمرکك یادکاری قلمکدن تولد ایلین ولددر که سنی قیامته دك آندرر
وباقی احوال عمرك هباء منثوردر ولها ایضا (عیدست وآخر کل ویاران در انتظار

انبحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

ساقی بروی شاه بین ماه و می بیار بروی شاه بیننك مفعول غیر صریحیدر
وماه صریحی واولر حروف عاطفه در* محصول بیت* بیرام درو گلك آخری
ویاران منتظر باده امدی ای ساقی ماه عیدی شاهك یوزیله کور یعنی هلال
عیده نظر ایلدیکك دنصکره شاهك یوزینه نظر ایله که عادتدر که هر آیك هلالنی
کوردکارنده بر نسنه یه نظر ایدرلر پس خواجه ساقی یه تنبیه ایدرکه هلاله
نظردنصکره شاهك مبارك جمالنه نظر ایله که ماه عید فرخنده وفرخ اوله
مصراع ثانینك معناسنی ای ساقی آیی شاهك یوزنده کوردینلر مذکور
تقریردن غفلت ایلشلر (دل بر گرفته بودم از ایام گل ولی* کاری بکرد همت ردسروری وشمعی
رندان روزه دار* کاری یا حرف وحدت همت رندان روزه دار لامیه وبیانیه
محصول بیت کوکلی ایام گلدن قالدرمشیدم اما یعنی رمضان آیند ه گل
زمانی کچمشیدی پس گل ایله باده ایلمکه زمان قالمیوب گلدن امیدی قطع ایلدم
ایدی اما رندان روزه دارك همتی برایش ایشلدیکه گلك صوکی بیرامه قالدیکه
برایکی مجلس گل ایله ایلمك ممکندر (دل در جهان مبند وزمستی سؤال کن*
از فیض جام وقصه جمشید کامکار* زمستی یا حرف وحدت *محصول بیت*
کوکلکی جهانه بغلمه وبر مستدن سؤال ایله یعنی کوکلکی مال ومنال واسباب
دنیایه بندایلمه وبر مغروردنیادن سؤال ایله جام جم فیضندن وجمشید
کامکاردن یعنی اهل دنیادن پرسش ایله که جمشید اولقدر خیل وحشمله نیجه
اولدی وحالی ندر حاصلی دنیا فانیدر مال ومنصبنه اعتماد جائز دکل دیمکدر
مصراع اولك معناسنی جهانه کوکل بغلمه ومستلکده سؤال ایله دین نسخه لره
مخالف یازدیغندن غیری معناسیده یوقدر (جز نقد جان بدست ندارم شراب کو ردشمعی
کان نیز بر کرشمه ساقی کنم نثار نقد جان بیانیه کان که حرف تعلیل کرشمه
ساقی لامیه *محصول بیت* المده جان نقدندن غیری نسنه یوقدر قنی شراب که
آنیده ساقینك ناز وشیوه سنه نثار ایلیه یم (کر فوت شد سحور چه نقصان
صبوح هست* از می شوند روزه کشا طالبان یار* سحور شول یمکدرکه
رمضان کیجه لرنده یینور اول یمکی یمکه تسحر دیرلر شوند لفظ مشترکدر فعل
مضارعله امر غائب بیننده بونده امر غائب اولمق مناسبدر روزه کشا وصف
ترکیبیدر کشاییدندن اورج آچیجی معناسنه یعنی افطار ایدیجی دیمکدر
طالبان یار اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر* محصول بیت* اکر سحور فوت
اولوب زمانی کچوب کتدیسه نقصان و بر مضر زیرا صبوح واردر پس بویله اولنجه
یارك طالبلری باده دن روزه کشا اولسونلر یعنی باده ایچه جك زماندر امدی
باده ایله افطار ایلسونلر بونده شوند یازوب معناسنده میدن اورج آچیجی

اولورلر دین معنای اوجه آچه مامش ومصراع ثانینك معناسنی شرابدن
ایدرلر اورج آچیجی یار طالبلری دین معنای غایتله بر آماز آچمش (ترسم که روز ردشمعی
حشر عنان بر عنان روند* تسبیح شیخ و خرقه رند شراب خوار* عنان بر عنان ردسروری
دیز کین دیز کینه برابر دیمکدر تسبیح شیخ لامیه خرقه رند شراب خوار لامیه
وبیانیه* محصول بیت* قورقرمکه حشر کوننده دیز کین دیز کینه
برابر کیده لر شیخك تسبیحیله رند باده نوشك خرقه سی یعنی شیخك ریایله
چوردکی تسبیح ورندك خلوص طویتله وتوبه واستغفارله کیدیکی خرقه قورقرم
میزان آخرتده برابر کیده لر (خوش دولتیست خرم وخوش خسروی کریم*
یارب زچشم زخم زمانش نکاه دار* بو بیت ماقبلنده بر معنا اقتضا ایدرکه
بوا کامرتب اوله اما نسخه لر جمیعا بویله واقع اولمش دولتی وخسروی یالری
حرف وحدت وخرم وکریم دولته وخسروه صفتلر چشم زخم زمان اضافتلری
بیانیه ولامیه لردر زمانه چشم زخم اضافتی مجازیدر حاصلی ضرردن کنایتدر
محصول بیت پادشاهمزك دولتی خرم وفرخ دولتدر وپادشاهمزده کریم
ولطیف پادشاهدر یا الله آنی زمانك بر امز کوزندن حفظ وصیانت ایله یعنی ردسروری
اکا برامز کوز دکسون بونده چشم زخم یرینه زخم چشم یازانلر عندی یازمشلر وشمعی
(می خور بشعر بنده که زیبی دکر دهد* جام مرصع تو بدین در شاهوار*
که حرف تعلیل زیبی زیب وزینت ویرا شلقدر ویا حرف وحدت جام مرصع تو
بیانیه ولامیه در شاهوار شاهه لایق دیمکدر یعنی شاهانه *محصول بیت*
ای پادشاه بنده نك شعریله باده ایچ یعنی مجلسکده بنم شعرم اوقنسون زیرا
براوزکه زینت ویرر بو در شاهوارله سنك مرصع جامك حاصلی بنم شعرمله باده
ایچمك صفا بخش وشوق انکیزدر امدی بزمکده شعرم اوقنسون (زانجا که
پرده پوشی خلق کریم تست* بر قلب ما ببخش که نقدیست کم عیار*
پرده پوشی یای مصدریله وصف ترکیبیدر پوشیدندن پرده اورتیجی دیمکدر
واضافتلر بیانیه لر ولامیه لردر قلب بونده ایهام طریقیله مذکوردر یعنی
دل دغل معناسنه ببخش فعل امر مفرد مخاطبدر بخشیدندن اما بونده
بخشای معناسنه تضمین اولنمشدر بخشاییدندن اسرکك دیمکدر که حرف
تعلیل نقدی یا حرف وحدت ویا تنکیر کم عیار ترکیب مزجی عیاری اکسك
دیمکدر* محصول بیت* اولمقدن که سنك خلق کریمك پرده پوشلغیدر یعنی
سنك خلق کریمك پرده پوشیدر بزم قلبمزه ترحم ایله که عیاری اکسك بر نقددر
خواجه پادشاهدن مرحمت استدعا ایدرکه نتیجه سی صله وجائزه در (حافظ
چورفت روزه وگل نیز میرود* ناچار می بنوش که از دست رفت کار* ناچار

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

بالضروره دیمکدر که حرف تعلیل ازدست رفت کارایش الدن کتدی یعنی
باده نوشلق زمانی کچوب فرصت فوت اولور زیرا باده نك زمانی كل زمانیدر انك
ایسه آخریدر* محصول بیت* ای حافظ چونکه روزه کتدی كل ده کیده یور
ناچار شراب ایچ که فرصت الدن کتدی یعنی ایچکی زمانی کتدی كل زمانی
کچمکله پس بقیهٔ کلی باده ایله کچوروله ایضا (صبا ز منزل جانان کذر دریغ مدار
وزو بعاشق مسکین خبر دریغ مدار* صبا منادی دریغ مدارا امرکه دیمکدر
* محصول بیت* ای صبا جانان منزلندن کذری اسرکه یعنی انده اوغرامغی
دریغ طوتمه واول منزل جاناندن عاشق مسکینه خبر دریغ طوتمه یعنی عاشقه
اندن خبر کتورمکی اسرکه حاصلی سر کوی جاناندن عاشق مسکینه بر خبر
کتور (بشکر آنکه شکفتی بکام دل ای كل* نسیم وصل ز مرغ سحر دریغ مدار*
بشکر با حرف سبب آنه اضافت لامیه در شکفتی فعل ماضی مفرد مخاطب
آچلدك دیمکدر بونده لازمدر متعدیده کاور بکام دل با حروف صله دن
بر نوعدر که ترکیده آندن جه دیمکله تعبیر اولنور مثلا بکام دل کوکل مرادنجه
دیمکدر اضافت لامیه در نسیم وصل بیانیه مرغ سحرا کثری بلبله اطلاق ایدرلر
بونده ده مراد بلبلدر اضافت لامیه در* محصول بیت* اول حالك شکری
وشکرانه سیچونکه کوکل مرادنجه آچلدك ای كل وصل نسیمنی بلبلدن دریغ
طوتمه خواجه جانانه کنایت طریقیله بیورر آنك شکرانه سیچونکه الله سنی
كل کبی پاك ولطیف یاراتدی عاشق مسکیندن وصلکی دریغ طوتمه خواجه
جاناندن استعطاف بیورر (کنون که چشمهٔ قندست لعل نوشینت* سخن
بکوی وز طوطی شکر دریغ مدار* که حرف بیان چشمهٔ قند بیانیه لعل
نوشین ده بویله در سخن بکوی مقدم مفعول صریحی وز طوطی مدارك
غیر صریحی وشکر صریحی ودریغ مفعول ثانیسی* محصول بیت* شمدیکه
سنك طتلو دوداغك قند وشکر چشمه سیدر یعنی شکر کبی لذیذ درامدی سوز
سویله وطوطیدن شکری دریغ طوتمه خواجه طوطیله کندیدن کنایت ایلدی
وشکرله جاناندن حاصلی شمدی که نهایت حسنك وکمال لطافتك زمانیدر بزدن
وصلکی دریغ طوتمه زیرا بزهر وجهله مستحق زکات وصدقه یز (حریف
عشق تو بودم چو ماه نو بودی* کنون که ماه تمامی نظر دریغ مدار* حریف
لغتده هم پیشه یعنی صنعتدش واصطلاحده باده مصاحبی اما بونده ملازم
ومصاحب مراددر حاصلی لایق وشایسته دیمکدر عشقه اضافت اسم فاعلك
مفعولنه اضافتیدر وتویه لامیه چو ادات تعلیلدر چونکه معناسنه ماه نو بیانیه
بودی یا ضمیر خطاب وبود حکایت حال ماضی معناسنه که حرف بیان ماه تمام

بیانیه درو ضمیر خطاب نظر مدارك مفعول اولی ودریغ ثانیسی* محصول
بیت* سنك عشقکه ملازم ومداوم ایدم ماه نو ایکن یعنی کوچکلکده بن سکا
مبتلا وپابسته ایدم حاصلی تازه جه اوغلانجق ایکن سنی سوردم پس شمدیکه
ماه تمامسن یعنی جوان کاملسن بندن نظریکی دریغ طوتمه حاصلی نظرك بندن
کسمه یعنی بکیت اولدم شمدنصکره سکا سویلم دیمه (جهان وهرچه درو
هست سهل ومختصرست* ز اهل معرفت این مختصر دریغ مدار* سهل
ومختصر قلتدن کنایتدر* محصول بیت* جهان وهر نسنه که جهانده واردر
شیء قلیلدر یعنی کم اعتباردر پس اهل معرفتدن بو مختصری دریغ طوتمه یعنی
بو شیء قلیلی اهل معرفته بذل ایله (مکارم تو با آفاق میبرد شاعر* از و وظیفهٔ
زاد سفر دریغ مدار* مکارم مکرمتك جمعیدر رایکی میمك فتحی ورانك ضمیله
مصدردر کرم معناسنه ایلك دیمکدر آفاق بونده اطراف معناسنه در وظیفهٔ
زاد سفر لامیه لردر* محصول بیت* شاعر سنك مکارمکی اطراف عالمه ایلتور
یعنی یاروافشا ایدر پس آندن آزغی وظیفه سنی دریغ طوتمه یعنی شاعرنا سکه
بر شعر سویلر که سخنی تمام عالمه مشهور اولور امدی آندن صله وجائزه یی دریغ
طوتمه (چو ذکر خیر طلب میکنی سخن اینست* که در بهای سخن سیم وزر
دریغ مدار* سخن اینست مصراع ثانی یه مرهوندر که حرف بیان بهای
سخن لامیه در* محصول بیت* چونکه ذکر خیر طلب ایلرسن یعنی خیرله
وایلکله آکلمق استرسن سوز بودر که سوز بهاسنده اقچه والتون دریغ طوتمه یعنی
سوز اهلنه رعایت لازمدر که لطیف وشیرین کلامله سنی عالمه داستان ایلیه
(غبار غم برود حال به شود حافظ* تو آب دیده ازین رهکذر دریغ مدار*
غبار غم بیانیه* محصول بیت* ای حافظ غم غباری کیدر حالکده یك اولور
یعنی غمك سروره متبدل اولورسن کوز یاشنی بو رهکذر جاناندن دریغ طوتمه
یعنی سن کریان اول که کریه دفع غم ایدوب سروره سبب اولور وله ایضا (روی
بنما و مرا کو که زجان دل بر کیر* پیش شمع آتش پروانه بجان کو در کیر* روی
بنمانك مقدم مفعولی مراده کونك مقدم مفعولی که حرف رابط مقول قول دل
بر کیرك مفعول صریحی وزجان غیر صریحی بر کیر قالدر رفع ایله معناسنه در
پیش شمع لامیه آتش پروانه ده بویله در بجان در کیره متعلقدر بونده تأکید
افاده ایدر انجق در کیر بونده تأثیر ایله والش یعنی پروانه نك جانته* محصول
بیت* یوزکی کوستر و بکا دیکه جانکدن کوکلکی قالدر یعنی بکا جانکدن
کچ دی شمع اوکنده آتش پروانه یه جانته آکش دی ٧ یعنی آتش پروانه یه دیکه
پروانه نك جانته تأثیر ایله حاصلی جانی یاندردی مصراع ثانی مصراع اولی

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات

نسخهٔ دیگرده
٧ پروانهٔ بیچاره نك جانی یاق
یاندردی تقدیر کلام آتش پروانه
را بجان پروانه کو در کیر

ردسروری وشمعی

تنویر شب کلیدر حاصلی روی جانانی آتش شمعه وکندی جانی جان پروانه یه
تنظیر ایدر مصراع اولك معناسی یوزی کوستروبکادیکه جاندن کوکلی قالدر
دینلرحق معنانی ویرمشلر ومصراع ثانینك معناسی شمع قتنده پروانه نك
آتشی جانکه طوتدی یعنی پروانه نیچه شمعه نیارسه بندنی انجلین یانمغه
راضیم سن همان جمالکی کوستردین مضمون بیته ذره قدر واصل اولمامش

ردشمعی

(در لب تشنهٔ ما بین وصدار آب دریغ * برسر کشتهٔ خویش آی وزخاک برکیر
* دربونده حرف صله در لب تشنهٔ ما اضافتی بیانیه ولامیه دربین فعل امر مفرد
مخاطب بینیدندن کوردیمکدر آب مدارك مفعول اولی ودریغ مفعول ثانیسی
برحرف استعلا سر کشتهٔ خویش اضافتلری لامیه لردر کندی مقتولك باشی
اوزرینه آی امر مخاطب آییدندن واو حرف عطفدر * محصول بیت *
بزم لب تشنه مزی کوروآبی دریغ طوتمه یعنی عشق آتشی حرارتندن تشنه لب
اولدیغمزه نظر ایله ووصالك آبنی بزدن دریغ ایلمه وکندی مقتولك باشی اوزرینه
کل وآنی خاکدن رفع ایله یعنی طپراقدن قالدر حاصلی چونکه قتل ایلدك
خاکدن قالدر تراب آلوده یاتمسون (ترك درویش مکن کرنبودسیم وزرش *
درغمت سیم شمار اشك ورخش رازر کیر * ترك درویش مصدرك مفعولنه
اضافتیدر اشك شمارك مفعول اولی وسیم مفعول ثانیسی اصلی اشکشدر
رخش قرینه سیله رخش را کیرك مفعول اولی وزر مفعول ثانیسی * محصول
بیت * درویشی ترك ایلمه سیم وزری یوق ایسه یعنی فقیر اولدیغیچون سنك
غمکده اشکنی سیم صای ورخنی زر طوت یعنی کوزی یاشلرینی اقچه وصاری
بکزینی التون قیاس طوت هرنه ایسه بیچاره کدر اکا التفات مناسبدر درویشدن
خواجه نك مرادی کندیدر (چنك بنوازو بساز ار نبود عودچه باك * آتشم
عشق ودلم عودوتنم مجمر کیر * چنك بنوازك مقدم مفعولیدر وبساز معطوفدر
بنوازه قللی سازلری چالمده نواخت ونوازله تعبیر ایدرلر نته که نای چالمغی زدنله
مثلا نای زن دیرلر بحسب لغت نای اورجیدر امام ادچالجیدر حاصلی بونك
کبیلر اصطلاح واستعماله راجعدر عود بونده سازلردن برنوعی مراددرچه باك
باك ایتمکدر یعنی قایرمز دیمکدر * محصول بیت * چنکه دوزن ویروچال
اکر عود یوغیسه قایرمز یعنی ضرر ویرمز عشقم آتشدر ویورکم عوددرکه انی
آتشه بقارلر وتنم مجمردرکه عودی ایچنده بقارلر یعنی عود ساز یوغیسه
عود سوز واردرلوازمیله که آتش ومجمردر (درسماع آی وزسر خرقه بینداز
ورقص * ورنه درکوشه رو وخرقهٔ ما برسر کیر * سماعدن بونده مراد سابقا
بیان اولنان سماعدر والا رقص امری مستدرك اولور مکرکه عطف تفسیری

اعتبار اولنه ورنه والا دیمکدر یعنی خرقه یی برطرف ایدوب رقص وسماعه
کلمزسك دربونده حرف صله در * محصول بیت * سماعه کل وخرقه یی باشکدن
چقاروب بیانه آت ورقص ایله یعنی اهل عشق وشوق ایسك بویله ایله والا
برکوشه یه واروبزم خرقه مزی باشکه آل یعنی مرایی زاهد وعابدلرکبی برکوشه ده
اوتور (صوف برکش زسر وبادهٔ صافی درکش * سیم در بازو بزر سیمبری دربرکیر
* برکش زسر قیدی انکچوندرکه اکثر فقرا خرقه لری جبه جنسیدرکه اوکی
یتوندر واول باشدن چقار بهرحال درباز لغتده اوینات دیمکدر امام مراد
صرف ایله دیمکدر واو حرف عطف سیمبری سیمبر وصف ترکیبی اقسامندندر
کومش سینه لی معناسنه یا حرف وحدت بربونده سینه معناسنه در
دربر بونده ده برسینه معناسنه در * محصول بیت * باشکدن صوفی چقار
یعنی زهاد وعباد شکلندن چق وبادهٔ صافی ایچ مالکی اوینات یعنی صرف
ایله وبرسیمبر دلبر یانکه آل وسینه یه چك یعنی زرقی ترك ایدوب رند نظربازشکلنه
کیر مصراع ثانینك معناسی کومش اوینایوری برکومش کوکسلی یی سینه ده
طوتدین وسیم خرج ایله وزرله برسیمبری سینه ده طوت دینلر استاددن معنایی
ایوطوتمامشلر (دوست کو یارشود هردوجهان دشمن باش * بخت کو پشت
شود روی زمین لشکر کیر * محصول بیت * کو خطاب عامدر یعنی دوسته دی
یار اول وایکی جهان دشمن اول دی یعنی جانان بکا یار اولسون وایکی جهان
دشمن واغیار اولسون بیت * اکر یارم بنمله یار اولورسه * نه غم عالم قمو اغیار
اولورسه * طالعه دی ارقه وظهیر اول ویریوزینی لشکر طوت دی یعنی طالع بکا
معین ویاور اولسون ویریوزینی عدو لشکری طوتسون بکا اندن ضرر مترتب
اولماز (میل رفتن مکن ای دوست دمی باما باش * برلب جوی طرب جوی
وبکف ساغر کیر * دمی یا حرف وحدت باش فعل امر مفرد مخاطب اول دیمکدر
لب جوی اضافتی فی معناسنه ولب بونده کنار معناسنه در طرب جویك مقدم
مفعولیدر زیرا جوی فعل امر مفرد مخاطبدر ایسته دیمکدر جوییدندن
مشتق واو حرف عطف * محصول بیت * ای دوست کتمکه میل ایلمه برنفس
بزمله اول ایرمق کنارنده شنلك ایسته یعنی شادلق ایله والکه ساغر طوت یعنی
الکه جام آلوب باده ایچ حاصلی ایرمق کنارنده طرب وشنلك ایله وباده نوش اول
(رفته کیر از برم وز آتش وآب دل وچشم * کونه ام زرد ولبم خشك وکنارم
ترکیر * کیربونك کبی یرلرده قیاس ایله دیمکدر بریان معناسنه در یعنی پهلوسیه
اضافت لامیه واو حرف عطف کونه بکز وبشره معناسنه در * محصول بیت
خواجه جانانه خطاب ایدوب بوررکندنك یانمدن کتمش قیاس ایله ودل

وچشممك آتش وآبندن لف ونشر مرتب طريقيله بكزم صارى ودوداغم قورى
ويانم اغلمقدن ياش اولمش قياس ايله حاصلى سن كتمش وباشمه بوحاللر كلمش فرض
ايله پس سنك فرقتكدن اولمم نهايتى برمقدار زحمت چكمم (حافظ آراسته كن بزم
وبكو واعظرا * كه بين مجلسم وترك سر منبر كير * حافظ منادى بزم مجلس واو
حرف عطف واعظ بكونك مفعولى كه حرف رابط مقول قول ترك سره اضافتى
مصدرك مفعولنه اضافتيدر وسرك منبره لاميه منبر ميمك كسريله اسم آلتدر
نبر ينبردن يعنى ضرب بابندن مصدرى نبركاور رفع معناسنه پس منبر آلت
رفع ديمكدر * محصول بيت * اى حافظ مجلسك مزين ايله وسويله واعظه كه
مجلسمى كورومنبر اوستنى ترك ايله يعنى عشاق مجلسنى كورسك بردخى منبره
چقوب خلقه حكم وحكومت ايلمزدك حاصلى عشاق مجلسنه حاضر اولان
غير مجلسى اونودر وله ايضا (ديكر زشاخ سروسهى بلبل صبور * كلبانك — ازبحر مضارع / مفعول فاعلات مفاعيل فاعلات
زدكه چشم بد از روى كل بدور * ديكر كنه شاخ سروسهى اضافتلرى لاميه
وبيانيه لردر سهى طوغرى ديمكدر بلبل صبور بيانيه كلبانك اولو آوازكه حرف
بيان بدور با حرف زائد * محصول بيت * نه سروسهى بوداغندن صبور بلبل
كلبانك اوردى كه يرامازكوزكلك رويندن ايراغ اولسون يعنى عاشق دعا ايدركه
جانانك رويندن يرامز كوز ايراغ اولسون حاصلى يرامز كوز دكمسون ديكرى
بونده دخى معناسنه اخذ ايلين دخى فارسيده مبتدى ايمش (اى كل بشكر — رد سرورى
آنكه توبى پادشاه حسن * با بلبلان عاشق شيدا مكن غرور * كلدن مراد جاناندر
وبلبلاندن عشاق بلبلان عاشق شيدا اضافتلرى بيانيه لردر * محصول بيت *
اى كل اول شكرانه ايچونكه سن پادشاه حسن سن يعنى الله تعالى سنى كوزل
خلق ايلديكى شكرانه سيچون عاشق شيدا اولان بلبلره غرور ايلمه يعنى عشاقه
مغرور اولوب مستغنى اولمه (ازدست غيبت توشكايت نميكنم * تا نيست غيبتى
ندهد لذتى حضور * دست غيبت تو اضافتلرى لاميه لردر تا ادات توقيتدر
مادام كبى غيبتى يا حرف تنكير لذتيده يا حرف وحدت ويا تنكير حضور مقابل
غيبتدر * محصول بيت * سنك غيبتك ومفارقتك الندن شكايت ايلمم زيرا
مادامكه غيبت اولميه حضور وقرب لذت ويرمز زيرا اشيا اضداديله متبيندر پس
شهد وصال لذتى نيش فراق ايله معلومدر (زاهدا كر بحور وقصورست اميدوار
* ماراشرابخانه قصورست ويار حور * حور بونده حورانك جمعيدر حوراء
وزنى اوزرينه جنتك حوريلرى مراد در قصور قصرك جمعيدر كوشك
معناسنه مارا بزه شرابخانه ميخانه قصور بونده ايهام طريقيله مذكوردر
تأمل تدبر يار حور بونده صيغهٔ جمع مفرد مقامنده واقعدرتنه كه سابقا مفصل

مذكورو مسطوردر شرابخانه مبتدا وقصور خبرى ويار مبتدا وحور خبرى
* محصول بيت * زاهدا كر جنتك حورى قزلرينه وكوشكلرينه اميدوار ايسه
بزه ميخانه قصور ويار حوردر يعنى نسيه جنت ومتعلقاتى انك اولسون ونقد
وحاضر بونلر بزم (مى خور ببانك چنك ومخور غصه ور كسى * كويد تراكه
باده مخور كو هو الغفور * ببانك با حرف مصاحبت چنكه اضافت لاميه در
واو حرف عطف ور اصلنده واكر ايدى تخفيف قلندى كسى يا حرف وحدت
وركسى مصراع ثانى به مرهوندر هو الغفور اصلنده هو الله الغفور ايدى
ضرورت وزن ايچون تخفيف قلندى * محصول بيت * چنك آوازيله باده ايچ
واكر بر كمسه سكا ديرسه كه باده ايچمه كه شرعا منهيدر بويله ديه سن دى الله
غفور وغفاردر پس غفور وغفار اولديغيچون ايچرم زيرا غفران مقابل عصياندر
امدى عصيان اولميجه غفران اولمز نته كه نوابى نعت نبيده بيورر بيت * سنك
شفاعتك اميدى چون ايرر ممكن * كناهكار براولدركه بوقدر انده كناه * محصول
بيت * حضرت حبيب اكرمه بيورر سنك شفاعتك اميد ايلمك چونكه ممكندر
يعنى چونكه حيز امكانده در امدى مجرم وكناهكار اول كمسه دركه انده كناه
اولميه زيرا كناهسزه شفاعت احتياج دكل (كر ديكران بعيش وطرب
خرمند وشاد * ماراغم نكار بود مايهٔ سرور * بعيش وطرب با حرف سبب
* محصول بيت * اكر اغيار عيش وطربله شادان وفرحان ايسه امابزه نكارك
غمى سرمايهٔ سرور وحبوردر (حافظ شكايت ازغم هجران چه ميكنى *
درهجر وصل باشد ودر ظلمتست نور * هجرهانك فتحيله وجيمك سكونيله
مصدردر هجر يهجردن يعنى نصر بابندن هجرده وصل اولور بيورديغى اولدركه
هجرانك آخرى وصالدر نته كه وصالك اخرى هجراندر ايام وزمان بونك اوزرينه
مجبولدر ظلمتده نور بيورديغى اولدركه نور آيك ضياسيدر وآيك ضياسى كيجه
قرا كولغنده ظاهردر * محصول بيت * اى حافظ غم هجراندن نه شكايت
ايلرسن بيلمزميسن كه هجر اولميجه وصل اولمز امدى هجر جانان عين وصال
جاناندر حاصلى هجرانده وصال اميدى وارنته كه قرا كولقده آيدين اولور
وله ايضا (شب قدرست وطى شد نامهٔ هجر * سلام فيه حتى مطلع الفجر * — ازبحر هزج / مفاعيلن مفاعيلن فعولن
طى شد دورلدى ودوشرلدى نامهٔ هجر بيانيه سلام مبتدا فيه خبرى سلام
عليكم قيلنندرحتى بونده الى معناسنه در فارسيده تا ايله تعبير ايدرلرنته كه
مكرر ذكر اولنمشدر مطلع بونده مصدر ميميدر طلوع معناسنه فجر صباح
معناسنه در * محصول بيت * بوكيجه قدر كيجه سيدر وهجران مكتوبى
دورلدى وبوكادى يعنى هجران كتدى بس بوشب قدرده صباح طلوع وظهور

ایدنجه سلامت وسعادت واردر یعنی وصال جانان واردر خواجه قدر کیجه سی
جانانه واصل اولمش ایمش که بوغزلی نظمه کتورمش (دلا در عاشقی ثابت
قدم باش * که در این ره نباشد کار بی اجر * که حرف تعلیل * محصول بیت *
ای کوکل عاشقلقده ثابت قدم اول یعنی طریق عشقده دائم وقائم اول زیرا
بوطریق عشقده اجرتسز ایش اولمز یعنی عشق جاناندە ثابت اولان وصل
جانان اجرت ومزدین بولور (من از رندی نخواهم کرد توبه * ولوآذیتنی بالهجر
والحجر * بالهجر باء مع معناسنه در آذیت الف ممدوده ایله فعل ماضیدر آذی
یوذی دن یعنی افعال بابندن اذی وجفا معناسنه نون حرف وقایه ویا ضمیر
منصوب متصل حجر حای مهمله نك فتحیله منع معناسنه در * محصول بیت *
بن رندلکدن توبه ایلمم کرك بنی هجرله وحجر ایله انجدرسکده یعنی بنی منع
ایدوب هجران وفراقه دوشررسکده رندلکی ترك ایدوب توبه ایلمم (دلم رفت
وندیدم روی دلدار * فغان ازاین تطاول آه ازین زجر * تطاول ظلم وزجر منعدر
* محصول بیت * کوکلم جانانه کتدی ویوزینی کورمدم آه بوظلم وتعدیدن
وآه بوزجر ومنعدن (برای صبح روشن دل خدارا * که بس تاریك می بینم
شب هجر * برالغتده یوقاری چق دیمکدر اما طلوع معناسنه استعمال
ایدرلر صبح روشن دل بیانیه ووصف ترکیبیدر خدارا را ادات تخصیص که حرف
تعلیل تاریك قرا كالقدر شب هجر لامیه مجازا * محصول بیت * الله ایچون
ای صبح روشن دل طلوع ایله زیرا قتی قرا كالق کوررم هجران کیجه سنی عاشقلك
هجران کیجه سی اوزون وقرا كالق اولدیغیچون صبحدن طلوع تمنی ایدر
(وفا خواهی جفا کش باش حافظ * فان الربح والخسران فی التجر * ربح فائده
وخسران زیان تجر بونده مصدردر تجارت کبی علم بابندن * محصول بیت *
ای حافظ وفا استرسك جفا کش اول زیرا تحقیق فائده ده زیانده تجارتده در یعنی
تاجر زیان ایدر سه فائده ده ایدر حاصلی زحمتله رحمت بله در پس جفایه صبر وفایی
مستلزمدر وله ایضا (نصیحتی کنمت بشنو وبهانه مکیر * هرآنچه ناصح مشفق
بکویدت بپذیر * نصیحتی کنمت یا حرف وحدت وتا ضمیر خطاب سکا بر پند ایلیم
دیمکدر نصیحت بیت ثانینك مضمونی اولسه کرك مشفق مهربان معناسنه در
یعنی محبتلی ناصح مشفق بیانیه در * محصول بیت * سکا بر نصیحت ایلیه یم دکله
وبهانه طوتمه یعنی نصیحتمی دکلمکه بهانه کتورمه هر اول نسنه یی که مهربان
ناصح سکا سویلر قبول ایله واهمال ایلمه پس امدی بنم پندمی قبول ایله که
بن ناصح مشفقم پندبو یتدر (زوصل روی جوانان تمتعی برکیر * که در کمینکه
عمرست مکر عالم پیر * وصل روی جوانان اضافتلری لامیه لردر تمتع تفعل

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

بابندن مصدردر فائده لنمك معناسنه ویا حرف وحدت ویا تنکیر ایچوندر برکیر
قالدر یعنی اخذ ایله که حرف تعلیل کمینکه پوصو یری عمره اضافت لامیه در مجازا
مکر عالم پیر لامیه وبیانیه در مکر بونده حیله معناسنه در * محصول بیت *
محبوبلر رویی وصالندن برفائده آل حاصلی دلبرلر وصالندن
متلذذ اول زیرا عالم پیرك مکری عمر پوصو کاهنده در یعنی چرخ غدار وعالم مکار
عمریکه پوصو قوروب سنی هلاك ایلمکه قصد ایدرینه که هر کون وهر ساعت
نیجه سنی هلاك ایلیور پس امدی اولمزدن اول جوانلردن متمتع اول (نعیم
هر دو جهان پیش عاشقان بجوی * که آن متاع قلیلست واین بهای کثیر *
بجوی با حرف مقابله ویا حرف وحدت که حرف تعلیل * محصول بیت *
ایکی جهانك نعمتی عاشقلر قتنده بر آرپه جه در زیرا اول نعمت از اجق متاعدر
وبر آرپه چوق بهادر یعنی عاشقلر جانانك آرپه جه محبتنی ایکی عالمك نعمتنه
دکشمزلر (معاشری خوش ورودی بساز میخواهم * که درد خویش بکویم
بناله بم وزیر * معاشر بونده مصاحب معناسنه در ویا حرف وحدت رود ساز
کرشی یعنی چنك وقانون وقبوز قیلی ویا حرف وحدت اما بونده ساز کندی
مراددر ذکر جز واراده کل طریقیله بساز با مع معناسنه در سازدن مراد
دوزندر که حرف تعلیل بناله بم با حرف مصاحبت واضافت لامیه بم سازلرك
ایری ویوغون آوازلی کریشنه دیرلر وزیر اینجه آوازلی قیله اما اصلنده یوغون
کریشه بم واینجه کریشه زیر دیرلر * محصول بیت * بر ایو مصاحب
وبر دوزنلی ساز دیلرم یعنی دوزنلی برنده بر ساز ایسترم که کندی دردیمی
سویلیه یم بم وزیر ناله سیله یعنی سازه اویوب خسبحال کندی شعرمدن بر غزل
نغمه یه کتورم حاصلی جانانه حالمی عرض ایده یم (بران سرم که ننوشم می وکنه
نکنم * اکر موافق تدبیر من شود تقدیر * سر بونده سودا وآرزو معناسنه در *
محصول بیت * اول هوا وسودا اوزره یمکه باده ایچمیم وکناه اشلمیم اکر بنم
تدبیرمه تقدیر خدا موافق اولورسه یعنی بو حاللر قضا دفترنده مثبت اولدیسه
بونلردن بچرم (بعزم توبه نهادم قدح زکف صدبار * ولی کرشمهٔ ساقی نمیکند
تقصیر * بعزم توبه با حرف سبب واضافت مصدرك مفعولنه در کرشمهٔ ساقی
لامیه ناز وشیوه معناسنه نمیکند تقصیر یعنی توبه یه مانع اولور * محصول
بیت * توبه قصدیله یوز کره قدحی الدن قودم یعنی توبه ایلمك ایچون باده قدحنی
الدن نیجه کره قودم اما ساقینك ناز وشیوه سی بنه ایجرمکده تقصیر ایلمز یعنی
بنه بکا قدحی آلدروب ایچر یعنی کرشمه سنه تحمل ایده میوب بنه باده نوش
اولورم (می دوساله ومحبوب چارده ساله * همین بسست مرا صحبت صغیر

وکبیر* می دوساله ایکی یللق شراب چارده ساله اون درت یاشنده صحبت صغیر
اضافتی لامیه در* محصول بیت* ایکی یللق شراب واون درت یاشنده محبوب
بو بکا یترکوچك وبیوك مصاحبی یعنی اکابر یرینه محبوب چارده ساله یی اتخاذ
ایلدم واصاغر یرینه می دوساله یی حاصلی بونلر بکا یار مصاحب یتر خاطرمی
بونلرله اکارم (چو قسمت ازلی بیحضور ما کردند* کراندکی نه بوفق رضاست
خورده مکیر* قسمت ازلی بیانیه بیحضور ما لامیه خرده مکیر خرده طوتمه یعنی
طعن ایلمه* محصول بیت* چونکه قسمت ازلی یی بزم حضورمز سز ایلدیلر
یعنی اول قسمت ایلدکلری وقت چونکه بز حاضر دکل ایدك اکر بر مقدار
رضایه موافق دکل ایسه طعن ایلمه کانه که حاضر اولسق مقتضامزجه قسمت
ایدرلردی اما حاضر اولمامغله بر مقدار مقتضایه موافق قسمت ایلمدیلرسه دخل
وطعن ایلمه حاصلی قضایه رضا ویرد یمکدر (چو لاله در قدحم ریز ساقیا می مشك
که نقش خال نکارم نمی رود ز ضمیر* می مشك شراب مسکتدر که حرف تعلیل
نقش خال نکارم اضافتلری لامیه لردر نمی رود کتمسون ویا کتمیه ضمیردن
مراد خاطردر* محصول بیت* ای ساقی لاله کبی قدحمه شراب مسکت دولك
تا که نکارمك خالی نقشی خاطرمدن کتمیه مشك ذکری لاله نك داغی ایچوندر
ونقش خال جانان ایچوندر چو لاله تشبیهی ایکی یره صرف اولمق قابلدر قدحه
ومی مشکه تأمل تدبر مصراع اولك معناسنی ای ساقی لاله کبی بنم قدحمه
مشکبو شراب دولدیر مشکدن مرادی بلمشدر (نکفتمت که حذر کن رد شمعی
ز زلف اوای دل* که میکشند درین حلقه باد در زنجیر* نکفتمت فعل نفی ماضی
استفهام انکاری معناسنه دیمدمی بن سکا یعنی دیدم دیمکدر که حرف تعلیل
در زنجیر در حرف صله بر زنجیره دیمکدر* محصول بیت* ای کوکل بن سکا دیمدمی
که انك زلفندن حذر ایله زیرا بو حلقهٔ زلف جانانده بادی زنجیره چکرلر یعنی
بونده باد چابکسواری زنجیره چکرلرسن خود بر آغر آیقلی دیوانه سن بو حلقه ده
بادی زنجیره چکرلر دیمکدن مراد بودر که زلف مجعد زنجیرشکلنده اولور
بادایسه زلفه اوغرامقدن خالی دکل پس کانه که حلقهٔ زلفه بند اولور (بیار ساغر
یاقوت فیض ودر خوشاب* حسود کو کرم آصفی ببین وبمیر* ساغر یاقوت
فیض اضافتی بیانیه در یاقوت فیضلی یعنی فائده لی واو حرف عطف در خوشاب
یاقوته معطوفدر تقدیری ساغر در خوشاب فیضدر یعنی در خوشاب فائده لی
ساغر کتور دیمکدر کرم آصفی اضافتی بیانیه در آصفه یعنی وزیر اعظمه
منسوب کرم) کرم بینك مقدم مفعولیدر و بمیر ببینه معطوف* محصول بیت
خواجه خطاب عام طریقیله بیورر یاقوت فیضلی ودر خوشاب فیضلی ساغری

کتور وحسوده دی وزیر اعظمك کرمنی کور واول یعنی بکا ایلدیکی رعایتی کور
وهلاك اول حسد کدن (دل رمیدهٔ ما را که پیش میکیرد* خبر دهید ز مجنون
جسته از زنجیر* دل رمیدهٔ ما اضافتلری بیانیه ولامیه در رمیده اورکش
را ادات تخصیص که اسمدر کیم معناسنه پیش اوك معناسنه در جسته جیم
عربینك فتحیله صچرامش معناسنه اما بونده قاچمش وصچرامش معناسنه در
* محصول بیت* بزم اورکش وقاچمش کوکلمزك اوکنی کیم طوتار یعنی کیم ضبط
ایده بیلور امدی خبر ویرك زنجیردن بوشانوب اورکش مجنوندن که بزم رمیده
کوکلمز زنجیردن بوشانمش بر مجنوندر پس خبر ویرك که طوتوب زنجیره اورسونلر
ز مجنونی بمجنون وجسته یی خسته یازانلر خطا ایله ومعناسنی خسته مجنونه خبر
ویریکو ز زنجیردن دینلر لفظده ومعناده خطا ایدوب عجب دیوانه لك ایلمشلر
(چه جای کفتهٔ خواجو وشعر سلمانست* که شعر حافظ ما به ز نظم رد سروری وشمعی
خوب ظهیر* جای بونك کبی یرلرده مقحمدر کفتهٔ خواجو وشعر سلمان
اضافتلری لامیه لردر شعر حافظ ده بویله در نظم خوب ظهیر بیانیه ولامیه در
* محصول بیت* خواجو کلامنك وسلمان شعرینك نه محلیدر یعنی انلرك
نظمنه نه اعتبار که بزم حافظمزك شعری انلرك شعرندن دکل ظهیرك خوب
شعرندن یکدر خواجه ظهیرك شعرینی سلمانك وخواجونك شعرنه ترجیح
ایدر با خصوص که سلمانه شاعر ساحر وخواجویه نخلبند شعرای عجم دیمشلر
فی الواقع ظهیرك کلامنده اولان حلاوت وصفا بر شاعرك کلامنده یوقدر
مکر حضرت مولانا جامینك که انواع شعرده قصب سبق ایلتمش قدس الله
سره العزیز حاصلی حافظك شعری ظهیر شعرندن یکدر زیرا صرف عرفاندر
وظهیرك صرف مجازدر (حدیث توبه درین بزمکه مکو حافظ* که ساقیان کمان
ابرویت زنند بتیر* محصول بیت* ای حافظ بو مجلسده توبه سوزینی سویلمه یعنی
توبه آدین آکمه زیرا کمان ابرو ساقیلرسنی غمزه ومژکان اوقیله اوررلر حاصلی
ساقیلرسنك توبه کی استمزلر زیرا مجلسك رونقی ونور ضیا بخشی سن وله ایضا
(دلا چندم بریزی خون ز دیده شرم دار آخر* تو نیز ای دیده خوابی کن از بحر هزج مثمن سالم
مراد دل بر آر آخر* چندم میم معنا جهتندن خونه مقیددر نیز دخی دیمکدر مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
خوابی یا حرف تنکیر مراد دل لامیه* محصول بیت* ای کوکل نیچه بر قانمی
دوکرسن کوزمدن البته اوتان سن ده ای دیده خواب ایله کوکل مرادینی
حاصل ایله کوکله عتاب ایدر کوزی قان اغلتدیغیچون وکوزه عتاب ایدر
اویومایوب کوکلی بیدار طوتدیغیچون حاصلی کوکل ایله کوزك حاللری بری
برینه موقوفدر هرباری که دل راحتده در کوز فراغتده در وکوز فراغتده

اولنجه کوکل راحتده اولور (منم یارب که جانانرازساعدبوسه میچینم * دعای
صبحدم دیدی که چون آمد بکار آخر * یارب بونده ایکی معنایه محتملدر یعنی
یاالله وعجبا معناسنه که حرف بیان جانانرا ادات تخصیص بوسه میچینمك
مفعول صریحی وازساعد غیرصریحی میچینم فعل مضارع متکلم وحده دیدی
فعل ماضی مفرد مخاطب استفهامی متضمن کوردکمی دیمکدرکه حرف بیان
چون بونده کیف معناسنه درآمد بکار ایشه کلدی یعنی یارادی * محصول
بیت * بنیم یارب که جانانك بلکندن بوسه دیروب دوشررم استغراب ایدر
جانانك ساعدنی بوس ایلدیکنی یعنی بوبرعظیم ایشدرکه اولمز صباح وقتنك
دعاسنی کوردکمی که ایشه کلوب یارادی یعنی فائده ویردی زیرا صبحدم
دعا ایلمش ایمش که جانانك ساعدنی بوس ایلیه (مراددنیی وعقبی بمن بخشید
روزی بخش * بکوشم قول چنك اول بدستم زلف یار آخر * روزی بخش
وصف ترکیبیدر رزق بغشلیجی یعنی رزاق معناسنه بو بیتده آخر مقابل اولدر
* محصول بیت * دنیا واخرت مرادینی بکا الله تعالی بغشلدی اول قولاغمه
چنك آوازینی بغشلدی وآخرالمه زلف یاری ویردی حاصلی بکا کامرانلق
ویردی (چوبادازخرمن دونان ربودن خوشهٔ تاچند * زهمت توشهٔ بردار
وخود تخمی بکار آخر * خوشه بونده باشق معناسنه درویا حرف وحدت
ویاتنکیر توشه آزق ویاحرف وحدت بردار قالدر یعنی تحصیل ایله واو حرف
عطف خود بونده کندی معناسنه در تخمی یاحرف وحدت بکار فعل امر مفرد
مخاطبدر کاریدندن اکین الدیمکدر * محصول بیت * یل کبی الچقلر
خرمنندن برباشق ویامطلقا باشق قاپمق نیجه یه دك حاصلی ایلك جزئیاتنه
صارقمق نیجه یه دك همتدن برتوشه قالدروکندك برتخم الیعنی همت ایدوب
برحالت پیدا ایله که خلق سکا محتاج اوله وسن کمسیه محتاج اولمیه سن
(نکارستان چین دانم نخواهدشد سرایت لیك * بنولك كلك مشك آمیزنقشی
مینکار آخر * نکارستان چین ونکارخانهٔ چین براودرکه کلن استاد نقاشلر
کندیلر استخراج ایلدکاری نقوش غریبه یی انده نقش ایلمشلر بنولك یاحرف
مصاحبت نولك هرنسنه نك سوری اوجنه دیرلر مشك آمیز وصف ترکیبیدر
مشك قرشدیریجی نقشی یاحرف وحدت مینکارمی حرف تأکید نکارامر
مفرد مخاطب نکاریدندن نقش ایله دیمکدر * محصول بیت * بیلورمکه چین
نکارخانه سی سرایك اولیسر دکلدر لیکن مشك آمیز قلمك اوجیله برنقش
نقشله یعنی نکارخانه نقوشنه قادردکل ایسك قلم اوجیله برنسنه یازخالی
طورمه حاصلی مالایدرك کله لایترك کله حسبنجه افعال انیقه یه

واعمال دقیقه یه قادردکل ایسك بالکلیه ترك ایلمك اولمز قادراولدیغن دکاو
عمله سعی ایدوب تك طورمه (دلا در ملك شبخیزی کرازاندوه نکریزی *
دم صحبت بشارتها بیارد زان دیار آخر * ملك شبخیزی اضافتی بیانیه شبخیزی
وصف ترکیبیدر خیزیدندن کیجه قالقیجی معناسنه اندوه غم وغصه نکریزی
فعل نفی استقبال مفرد مخاطب قاچمزسین دیمکدر دم صحبت بیانیه ومبتدا
وبیارد خبری * محصول بیت * ای کوکل اکر شبخیزلك ملکنده غمدن
وزحمتدن قاچمزسك یعنی شبخیزاولمغی اختیار ایدرسك صباح نفسی سکا دیار
جانانددن مشتلقلر کتورر البته حاصلی کیجه لر قالقوب جانانه خلوص طویله
توجه ایدرسك صباح وقتنده سکا کوی جانانددن خیرلی خبرلر کلور البته
(بتی چون ماه زانوزدمیی چون لعل پیش آورد * توکویی تائبم حافظ زساقی شرم
دار آخر * بتی یاحرف وحدت زانوزد دیزچوکدی میی یاحرف وحدت تائب
اسم فاعلدر توبه کار معناسنه * محصول بیت * ماه کبی برمحبوب دیزچوکدی
ولعل کبی برباده اوکنه کتوردی ای حافظ سن تائبم دیرسن یعنی شرابدن
توبه کارم شمدنکروایچمم دیرسن ساقیدن حجاب ایله بوسوزی سویلمه حاصلی
ماه کبی بردلبر ایله ایچمیجه نیجه صبر ایدرسن وله ایضا (ساقیا مایهٔ شباب بیار *

از بحر خفیف
فاعلاتن مفاعلن فعلاتن

یکدو ساغر شراب ناب بیار * مایه اصله دیرلر شبابه اضافت لامیه در یکتلك
دیمکدر * محصول بیت * ای ساقی یکتلك سرمایه سن کتور یعنی برایکی ساغر
شراب صافی کتور زیرا سرمایهٔ جوانیدر یعنی پیرنوش ایدرسه جوان اولور
(داروی دردعشق یعنی می * کوست درمان شیخ وشاب بیار * شاب بانك
تشدیدیله یکتدر ضرورت وزن ایچون تخفیف قلندی * محصول بیت * عشق
دردینك درمانی یعنی شراب که اول شراب پیرك ویکیدلك درمانیدر کتور
حاصلی شراب کتور (آفتابست وماه باده وجام * درمیان مه آفتاب بیار *
باده یی افتابه وجامی ماهه تشبیه ایلر * محصول بیت * افتاب وماهدر باده
وجام ماه کبی جام ایچنده آفتاب کبی باده کتور (میکند عقل سرکشی تمام *
کردنش رازمی طناب بیار * محصول بیت * عقل تمام سرکشلك ایدر بوینن
بغلمغه باده دن طناب کتور (بزن این آتش مرا آبی * یعنی ان آتش چو آب بیار *
* محصول بیت * ساقی یه خطاب ایدوب بیورر بنم بو آتشمه صو سپ یعنی اول
صو کبی اریکن آتشی کتور (کل اکررفت کوبشادی رو * بادهٔ ناب چون
کلاب بیار * محصول بیت * کل اکرکتدیسه ای ساقی سن دی وارشنلکله
کیت یعنی شادوخندان واردی وبزه کلاب کبی بادهٔ ناب کتور یعنی صافی
شراب کتور (غلغل بلبل ار نماند چه غم * قلقل شیشهٔ شراب بیار * محصول

بیت * اكر بلبلك غلغلی قالمدیسه نه غم شراب شیشه سنك قلقلنی كتوریعنی
صوت بلبل یوغیسه قلقل صراحی بی بزه كتور (غم دوران مخور كه رفت بباد *
نغمهٔ بربط ورباب بیار * بربطایكی بانك فتحه لریله قپوز ورباب اقلقدر * محصول
بیت * دوران غمنی یمه كه باده واردی دیو یعنی فنا اولدی قپوزله رباب
نغمه سنی كتور غیریسی افسانه در (وصل او جز بخواب نتوان دید * دارویی
كوست اصل خواب بیار * محصول بیت * وصل جانانی دوشدن غیریده
كورمك اولمزامدی برداروكه اویقونك اصلیدر كتوریعنی شراب اویودر
قسمیدر زیرا شرابك برصفتی مرقددر رقوددن اویودیجی معناسنه پس بكا
شراب كتوركه ایچوب مست اولوب اویقو به واره یم باشد كه جانانی دوشمده كوردم
(كرچه مستم سه چارجام دكر * تا بكلی شوم خراب بیار * محصول بیت *
كرچه مستم اوچ درت قدح دخی ویرتا كلیا خراب اوله یم (یكدو رطل كران
بحافظده * كركناهست وكرثواب بیار * محصول بیت * برایكی اغر رطل حافظه
ویریعنی یارم بطمان شراب آلور قدحی حافظه ویرا كركناه وا كرثواب همان
كتوربری حاصلی جمیع ابیاتك آخرنده بیارله مخاطب اولان غزلك اولنده
مذكوروساقیدر وله ایضا (سروبالا بلند خوش رفتار * دلبرنازنین

ازبحر خفیف
فاعلاتن مفاعلن فعلات

كل رخسار * تقدیری ای سروای دلبردر حرف ندا حذف اولندی * محصول
بیت * ای رفتاری كوزل قامتی بلند سروای كل رخسارلی نازلی دلبر (دل مابردهٔ
بعیاری * ازبرای خدانكاهش دار * محصول بیت * بزم كوكلمزی عیارلقله
المش وایلتمش سن الله ایچون انی حفظ وصیانت ایله (تا بدیدم دوچشم جادو یت
* دردل من نماند صبروقرار * تا ابتدای غایت ایچوندر * محصول بیت *
اولوقتدن بری كه ایكی جادو كوزلك كوردم بنم كوكلمده صبروقرار قالمدی
(سنبل زلف اكر برافشانی * نبود مشك را دكر مقدار * محصول بیت * سنبل
زلفی اكر سلكرسك دخی مشكه مقدار قالماز یعنی مشكك مقداری اولماز
(بی وفائی مكن دكر پیشه * بوفا كوش ای بت عیار * محصول بیت *
وفاسزلغی دخی صنعت ایلمه وفایه سعی ایله ای بت عیار (كاه كاهم ببوسهٔ
بنواز * تا كه كردی زعمر برخوردار * محصول بیت * كاه كاه بنی بربوسه ایله
رعایت ایله تا كه عمردن برخوردار اوله سن (حافظ مستمند كه حیرانست *
بندهٔ تست بی زرودینار * مستمند ایكلی معناسنه در یعنی مرضدن و یاقهردن
ایكلمش * محصول بیت * مستمند حافظ كه حیراندر سنك قولكدر اقچه سز
والتونسز یعنی طوعا ورغبة سكا قول اولمشدر بو ایكی غزل یا نمزده اولان
دواوینده بولنمدی اما شارحلربری برینه تقلیدله یازمشلر بزده انلره تقلیدله

حرف الزاء
ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

یازدق وله ایضا فی حرف الزاء (منم كه دیده بدیدار دوست كردم باز *
چه شكر كویمت ای كارساز بنده نواز * دیدار بونده یوزدر كردم باز آچدم دیمكدر
كارساز وبنده نواز وصف تركیبیدر سازیدندن ونوازیدندن ایش دوزیجی وبنده
اوخشایجی دیمكدر * محصول بیت * بنم كه كوزیمی دوستك رویته آچدم یعنی
دوستك روینی كوردم سكا نه شكر سویلیه یم ای قوللی اوخشایجی ایشین دوزیجی
الله یعنی قوللی تدارك ایدوب مصلحتنی دوزیجی (نیازمند بلا كو رخ ازغبار
مشوی * كه كیمیای مرادست خاك كوی نیاز * نیاز احتیاج ومند ادات
نسبت احتیاجلی دیمكدر بلایه اضافت لامیه در وكونك مفعولی ورخ مشویك
مفعول صریحی وازغبار غیرصریحی ومجموعی مقول قول تقدیری ازغبار
كوی نیازدر كه حرف تعلیل كیمیای مراد بیانیه خاك كوی نیاز لامیه وبیانیه در
مجازا * محصول بیت * بلا فقیر ومحتاجنه سویله یوزكی كوی نیاز غبارندن
یومه یعنی هر بلایه صبرایله وشكایت ایلمه زیرا كیمیای مراد نیاز محله سنك
خاكیدر حاصلی نیازی یعنی عرض حاجتی الدن قومه زیرا نیازمندی هركس
رعایت ایدر یعنی تواضع مراد كیمیاسیدركه متواضع مرادینی بولور حاصلی
تواضع وتضرع مراده وصوله سببدر (بیك دو قطره كه ایثار كردی ای دیده *
بسا كه بررخ دولت كنی كرشمه وناز * بیك با حرف سبب بربای صله معناسنه در
رخ دولت بیانیه * محصول بیت * ای دیده برایكی قطره سببیله كه ایثار ایلدك
دولت یوزینه چوق كرشمه ونازایلرسن یعنی روی وصال جانانی كوروب
شاد وخندان اولورسن حاصلی تضرع ونیازله اغلمق وصول دولت وسعادته
سببدر (طهارت ارنه بخون جكر كند عاشق * بقول مفتی عشقش درست
نیست نماز * بقول مفتی عشقش اضافتلری لامیه لردر وبیانیه لردر وشین
ضمیر عاشقه راجعدر * محصول بیت * اكر خون جكرله طهارت ایلمزسه یعنی
قان اغلیوب خونه غرق اولمزسه عشق مفتیسی قولیله انك نماز ونیازی صحیح
دكلدر حاصلی عاشقك كوزی كریان وجكری بریان اولمزسه اهل عشقك قتنده
مقبول ومطبوع دكلدر (زمشكلات طریقت عنان متاب ای دل * كه مرد راه
نیندیشد از نشیب وفراز * عنان متابك مفعول صریحی وزمشكلات غیر
صریحی كه حرف تعلیل مرد راه لامیه نیندیشد فعل نفی استقبال فكر ایلمز
یعنی قایرمز نشیب اینش فراز یوقش اوللرنده فتح وكسر جائزدر * محصول بیت
عشق طریقی مشكلاتندن عنانك دوندرمه ای كوكل یعنی اعراض ایلمه
زیرا عشق یولینك اری اینشدن ویوقشدن قایرمز یعنی عاشق طریق عشقده
زحمت ومشقتدن اندیشه ایلمز (من از نسیم سخن چین چه طرف بربندم *

چو سرو راست درین باغ نیست محرم راز * نسیم سخن چین بیانیه سخن چین
وصف ترکیبیدر غماز معناسنه طرف فائده سرو راست بیانیه درین
باغ تقدیری باغ عشق ومحبتدر * محصول بیت * بن نسیم غمازدن نه فائده بولورم
چونکه سرو مستقیم باغ عشق ومحبتده محرم رازدکلدر یعنی سرو بونجه
استقامتله عاشقه باغ عشقده محرم رازدکل یا نسیم غمازدن عاشق نه فائده
حاصل ایدر نسیمه غمازدید کاری انکچوندر که بوی زلف جانانی عالمه منتشر ایدر
مصراع ثانینک معناسی طوغری سروکبی بو باغده محرم رازدکلدر دینلر
معنایی طوغری سویلممشلر (درین مقام مجازی بجز پیاله مکیر *
درین سراچهٔ بازیچه غیر عشق مباز * مقام مجازی بیانیه مراد دنیادر که فانی
محضدر سراچهٔ بازیچه ده بیانیه در بازیچه اویونجق یعنی اویونجق سرایی که
دنیا مراددر * محصول بیت * بو مقام مجازیده پیاله دن غیری طوتمه یعنی
الکه پیاله وجامدن غیری نسنه آلمه بو اویونجق سراینده عشقدن غیری
اوینمه یعنی عشقدن غیری نسنه یه مشغول اولمه عاشق اول (اکرچه
حسن تو از عشق غیر مستغنیست * من آن نیم که ازین عشقبازی آیم باز *
* محصول بیت * اکرچه سنک حسنک اغیارک عشقندن مستغنیدر یعنی
کمسه نک عشقنه محتاج دکلدر اما بن اول کمسه دکلم که بو عشقبازلقدن کیرو کلم
یعنی رجوع ایدوب فراغت ایدم یعنی محبوب دوستلغی ترک ایلم (چه کویمت که
ز سوز درون چه میبینم * ز اشک پرس حکایت که من نیم غماز * محصول بیت *
سکا نه دیم که سوز دروندن نه کورررم یعنی بن بیان ایده مزم آتش دلدن
کوردیکمی اشکدن صور حکایتی که غمازدکلم یعنی اشک غمازدر که محبت
وعشقی اظهار ایدر (غرض کرشمهٔ حسنست ورنه حاجت نیست * جمال
دولت محمود را بزلف ایاز * محصول بیت * سلطان محمودک ایازی سومه دن
مرادی ایازک کوزللکی وحسننک ناز وشیوه سیدر یعنی عشق ومحبتنک حرکات
وسکناتیدر یوخسه احتیاجی یوقدر سلطان محمودک دولتی جمالنک ایازک زلفنه
یعنی انک دولتی سلطنت دولتیدر که حسن وبهاده زینت وپیرایه یه احتیاجی
یوقدر پس ایازی سومه دن غرض تجلیٔ جمال وکرشمهٔ حسندر یعنی ارالرنده ناز
وشیوه در (غزل سرایی ناهید صرفهٔ نبرد * دران مقام که حافظ برآورد آواز *
صرفه زیاده بونده ترقی مراددر ناهید زهره یلدزیدر که سازنده لرا کا منسوبدر
غزل سرا وصف ترکیبیدر سراییدندن غزل ایرلایجی دیمکدر سینده فتحه وکسره
جائزدر یای اوّل اصلی ویای ثانی اضافت ایچون کلمشدر واضافت لامیه در برآورد
قالدره دیمکدر آواز مفعولی * محصول بیت * زهره نک غزل ایرلایجیلکی

صرفه ایلتمز یعنی ترقی ایلمز شول مقامده که حافظ آواز قالدره یعنی غزل سرایلق
ایلیه حاصلی حافظ عشق دستانی اوقودیغی پرده زهره نک آوازی پست اولور
وله ایضا (هزار شکر که دیدم بکام خویشت باز * ز روی صدق وصفا کشته
با دلم دمساز * خویشت تای معنا جهتندن بازه مقیددر دمساز وصف
ترکیبیدر سازیدندن دم نفس دمسازک معناسی همنفسدر یعنی مصاحب
* محصول بیت * بیک شکر که سنی کندی مرادیجه کوردم مصراع ثانی
دیدمی بیان ایدر یعنی صدق وصفا جهتندن کوکلمله مصاحب اولمش یعنی
سنی کوکلمله خلوص طویتله مصاحب اولمش کوردم خواجه وصال جانانه
هزار شکر ایدر (روندکان طریقت ره بلا سپرند * حریف راه نیندیشد از نشیب
وفراز * روندکان الف ونون ایله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون
رونده سیاح معناسنه در طریقته اضافت لامیه در مجازا سپرند سپردنک ضمی
وکسریله لفظ مشترکدر راه یورملق وچکنمک بیننده بونده چکنمکدن یورمک
مراددر حریف بونده مطلق شخص معناسنه در راهه اضافت لامیه در
* محصول بیت * طریقت سالکاری وسیاحلری بلا یولنه کیدرلر یعنی بلادن
قاچمزلر زیرا یول اری یولک اینشندن ویوقشندن قایرمز یعنی انیش ویوقش
خاطرینه کلمز (غم حبیب نهان به ز جست وجوی رقیب * که نیست سینهٔ
ارباب کینه محرم راز * سینهٔ ارباب کینه لامیه لردر محرم راز مصدرک مفعولنه
اضافتی قبیلندندر * محصول بیت * حبیبک غمی جست وجوی رقیبدن
نهان اولمق یکدر یعنی رقیب آرایوب بولمسندن وبیلمسندن حاصلی اطلاعندن
زیرا ارباب کینه نک سینه سی محرم رازدکلدر یعنی سر جانانه لایق دکل (بدین
سپاس که مجلس منورست بدوست * کرت چو شمع جفایی رسد بسوز وبساز *
بدین با حرف سبب که حرف بیان بدوست با حرف مصاحبت جفایی
یا حرف وحدت ویا تنکیر بساز قانع اول دیمکدر * محصول بیت * بو شکر
سببیله که مجلس دوستله منور وروشندر اکر سکا شمع کبی بر جفا ایریشورسه یان
وقانع اول حاصلی دوست ایچون یانمقدن قاچمق کرک بلکه انک ایچون یانمغه
راضی اولمق کرک (به نیم بوسه دعایی بخر ز اهل دلی * که کید دشمنت از جان
وجسم دارد باز * دعایی یا حرف وحدت بخر با حرف تأکید وخر فعل امر مفرد
مخاطبدر صاتون آل معناسنه اهل دلی اضافت لامیه در ویا حرف وحدت که
حرف تعلیل کید دشمنت مصدرک مفعولنه اضافتیدر ولامیه دارد باز کیرو
طوتار یعنی منع ایدر * محصول بیت * یارم بوسه ایله بر اهل دلدن بر دعا آل یعنی
بر عاشق صادقی رعایت ایدوب بر خیر دعاسن آل تا که اول دعا دشمنکک

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

کیدیدی جان وجسمکدن منع ایلیه حاصلی سنی عذاب وبلادن حفظ وصیانت
ایلیه (ملالتی که بروی من آمد ازغم تو * توان که شرح دهم آصفا بسال دراز
* محصول بیت * برملالت که بنم یوزیمه کلدی سنك غمکدن یعنی سنك غم
وغصه کدن بکا کلن بلالر وملالر ای آصف یعنی ای وزیر اعظم اوزون ییلده
آنی شرح ایلمك اولور انجق برایکی کونده شرح وبیان ایلمك اولمز (فکند زمزمهٔ
عشق درعراق وحجاز * نوای بانك غزلهای حافظ شیراز * زمزمه آوازه یعنی
چاوعشقه اضافت بیانیه درعراق وحجاز ایهام طریقیله مذکورلردر یعنی
عراقدن مراد عراق عجمدر که اصفهان ونواحیسیدر وحجازدن مکه
ونواحیسیدر ومقاماتده عراق اصول اربعه نك ایکنجیسیدر وحجاز مایه
وبوسلك آوازیدر نواده ایهام طریقیله واقع اولمشدر صیت وصدا معناسنه
ونغمهٔ اصفهانك فرعی اولان نوا که حسینیله فرعیتده مشترکدر نوای بانك
غزلها اضافتلری لامیه لردر مجازا * محصول بیت * عشق آوازینی عراق وحجازه
صالدی حافظ شیرازك غزللرینك بانکی نواسی یعنی آوازینك صیت وصداسی
حاصلی عالمده غزللری شهرت بولدی وله ایضا (خوش آن شبی که درآیی بصد
کرشمه وناز * کنی تو ناز بشوخی ومن کشم بنیاز * شبی یا حرف وحدت که
حرف رابط صفتدر درادات تأکید * محصول بیت * خوش اول کیجه که یوزناز
وشیوه ایله کله سن شوخلقله وحشرلغله نازوشیوه ایلیه سن وبن نازوشیوه کی
چکم پس اول کیجه زیاده خوش کیجه در (چوغنچه سردرونش بجانهان ماند *
دل مراکه نسیم صباست محرم راز * سردرونش لامیه لردر شین ضمیر دله
راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله * محصول بیت * غنچه کبی سردرونی قنده
کیزلی قالور بنم کوکلمك که نسیم صبا محرم رازیدر بونده ایکی اعتبار واردر بریسی
اولدر که غنچه نك سردرونی مخفی قالدیغی کبی بنم دلمك سری مخفی قالمز زیرا
غنچه نك درونی قات قات بیراقلر ایچنده دربریسیده اولدر که غنچه نك سردرونی
مخفی قالدیغی کبی بنم دلمکده قالمز زیرا ایکیسنه بله نسیم صبا محرم رازدر پس
ایکیسنکده رازنی کشف ایدر زیرا صبانك شاننددر غنچه یی فتح ایلمك پس
سردرونی مکشوف اولور (امید قد تو میداشتم زبخت بلند * نسیم زلف تو
میخواستم زعمر دراز * محصول بیت * سنك قدك امیدینی طوتاردم بخت
بلنددن یعنی طالع بلنددن سنك قامتکه وصول اومماردم سنك زلفك نسیمنی
دیلردم عمر درازدن یعنی چوق یشامقدن مرادم سنك زلفك نسیمنه مالك اولمق
ایدی عمره درازلق ملایم اولدیغی کبی زلفه ده مناسبدر (چه فتنه بود که
مشاطهٔ قضا انکیخت * که کرد نرکس شوخش سیه بسرمهٔ ناز * مشاطهٔ

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

قضا

قضا بیانیه نرکس شوخده بویله درسرمهٔ نازده بویله در * محصول بیت *
نه فتنه ایدیکه قضا بزکیسی پیدا ایلدی یعنی وجوده کتوردیکه اول جانانك
چشم شوخنی یعنی مطبوع کوزینی نازسرمه سیله سیاه ایلدی یعنی قرا کوزلی
یراتدی (چه حلقها که زدم بردردل ازسرسوز * ببوی روزوصال تو درشبان
دراز * چه بونده مبالغه معناسنی افاده ایدر نته که سابقا بیان اولندی که
حرف بیان ویا رابط صفت دردل لامیه در مجازا سر جهت معناسنه در
سوزاسمدر یانغن وحرارت معناسنه اضافت بیانیه در ببوی روزوصال تو
با حرف مصاحبت اضافتلر لامیه لردر شبان الف ونونله جمعی خلاف قیاسدر
درازه اضافت بیانیه در * محصول بیت * نه حلقه لرکه کوکلمك قپوسنه اوردم
صدق وسوز جهتندن یعنی جان وکوکلدن نیجه ارباب قلبه ملازمت ومداومت
ایلدم اوزون کیجه لرده سنك وصالك کونی امیدیله حاصلی اوزون کیجه لرده
نیجه همت صاحبی اهل دله توجه ایلدم سکا وصلت بولمق امیدیله یعنی صدق
توجهله اولوبمادم سنك وصالك امیدیله (مراچه فکر زجور تو وجفای رقیب
* اسیر عشق ندارد غم ازبلای دراز * محصول بیت * بکا نه اندیشه وقیغو سنك
جورکدن ورقیبك جفاسندن زیرا عشق اسیری اولان اوزون بلالردن
غم یمز یعنی عاشق جانان جانبندن نقدرکه بلا کلسه غم چکمز (صبا بمقدم کل
روح روح می بخشد * هزار رحمت حق باد برچنین غماز * بمقدم کل با حرف
سبب واضافت مصدرك فاعلنه درروح روح مصدرك مفعولنه روح رانك
فتحیله راحت معناسنه در * محصول بیت * صبا کلك کلمه سی سببیله روحه
راحت باغشلر اللهك یوزبیك رحمتی اولسون بو نجلین غمازه یعنی صبایه که
جانان جانبندن رایحهٔ کل کتورر (غبار خاطر ما چشم خصم کورکند *
تورخ بخاك نه ای حافظ وبسوز وبساز * غبار خاطرما اضافتلری لامیه لردر
بونك کبی یرلرده غباردن مراد بیحضورلق وکدردر رخ نهك مفعول صریحی
وبخاك غیر صریحی * محصول بیت * بزم خاطریمز غباری خصمك کوزینی
کور ایدر ای حافظ سن یوزك یره قوویان وصبر ایله وصبرله قانع اول وله ایضا
(براه میکده عشاق راست درتك وتاز * همان نیاز که حجاج را براه حجاز *
* محصول بیت * میخانه یولنده عشاقك دریلمه ویلوب یوپرمه اول نیازکه
حجاجك درحجاز یولنده یعنی حجاج حج یولنده نیجه که تضرع وزاریلغله کیدرلرسه
میخانه یولنده عشاق انجلین نیازوتضرعله یلرویوپررمصراع اولده راست
لفظنی مستقل کلمه ظن ایدوب معناسنی عشاق میخانه یولنده طوغروسی
تك وتازده دریعنی سعی واهتمام ایدردین بیتك معناسنده اهتمام ایلمش

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

ردشمی

(تنم زهجر تو چشم از جهان فرو میدوخت * امید دولت وصل تو داد جانم باز *
چشم فرو میدوختك مفعول صریحی واز جهان غیرصریحی فرو ادات
تأکید درمیدوخت فعل ماضی مفرد غائبدر دیکدی یعنی یومدی * محصول
بیت * سنك فراقکدن تنم جهاندن کوزی یومدی ایدی سنك وصالك امیدی
ینه بکا جان وردی یعنی امید وصالك تازه حیات وردی یعنی بنی احیا ایلدی
(بهیچ در نروم بعد ازین زحضرت دوست * چو کعبه یافتم آیم زبت پرستی باز
* محصول بیت * هیچ بر قپویه کتمم بوندنصکره دوستك حضورندن
بلی چونکه بن کعبه یی بولدم بت پرستلکدن رجوع ایدرم کیرو کلورم
دیمکدر مرادی رجوع ایدرم دیمکدر (شبی چنین بسحر که زبخت میخواهم
* که با تو شرح سر انجام خود کنم آغاز * شبی یا حرف وحدت که حرف بیان شرح
سرانجام خود اضافتلری مصدرلك مفعولنه ولامیه در اغاز ابتدا واول
* محصول بیت * سحر وقتنده طالعمدن بو تجلین بر کیجه استرم که سکا کندی
باشمدن کچنك شرحنی ایدم یعنی بر کیجه ایسترمکه سرانجامم شرحنه باشلیم
انده حاصلی احوالمی مفصل بیان ایلیم (زشوق مجلس آن ماه خرکهی حافظ *
کرت چو شمع بسوزند پای دار و بساز * خرکه خانك کسری وفتحیله قرا اوکه عرب
صحرانشین وبعض ترکمن ایچنده اوتورر یا حرف نسبت حافظ منادی پای دار
ثابت قدم اول دیمکدر بساز قانع وصابر اول دیمکدر * محصول بیت * ای حافظ
اول ماه خرکهنك مجلسی شوقندن اکرسنی شمع کبی یاقرلرسه ثابت قدم
اولوب قانع وصابر اول یعنی هیچ شکایت ایلمه وله ایضا (عروس کل دکر آمد
بزم کلشن باز * کجاست بلبل خوش کو بر آورد آواز * باز دکری تأکید ایدر
بر آورد فعل امر غائب قالدرسن دیمکدر یعنی آواز قالدرسن * محصول بیت *
کل عروسی ینه بزم کلشنه کلدی قنده در بلبل خوشکو یعنی کوزل ایرلایجی
بلبل قنده در آواز قالدرسن یعنی شوق ایله نغمات ایلسون (دلا زهجر مکن ناله
زانکه در عالم * غمست وشادی وخار وکل ونشیب وفراز * محصول بیت *
ای کوکل هجراندن ناله وفریاد ایلمه زیرا عالمده غم شادله وکل دیکنله وانیش
یوقوشله در یعنی اشیا اضدادیله متبیندر پس هجران ووصال متلازماندر
سائر اضداد متلازمان اولدیغی کبی (دو تا شدم چو کمان از غم ونمیکویم *
هنوز ترك کمان ابروان تیرانداز * محصول بیت * یای کبی ایکی قات اولدم غمدن
حال بو که هنوز تیرانداز کمان ابرولرك ترکنی سویلمم یعنی بونلری ترك ایلدم دیمم
حاصلی نه دکلو زحمت چکسم جوانلر محبت وعشقنی ترك ایلمم (زطره
تو پریشانی دلم شد فاش * غریب نیست زمشك آری ار بود غماز * پریشانی

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

یا حرف مصدرده اضافت میه فاش اشکاره * محصول بیت * سنك طره لك
پریشانلغندن کوکلك پریشانلغی آشکاره اولدی بلی مشکدن غریب دکلدر
اکر غماز اولورسه یعنی مشك البته کندینی بلورد رپس سنك طره لك پریشانلغیده
بو تجلین بنم کوکلم پریشانلغنی فاش ایلر (نه این زمان من شوریده دل نهادم
روی) بر آستان تو کاندر ازل بسوز ونیاز (محصول بیت) بن شوریده دل همان
بوزمانده یوزمی آستانکه قومدم بلکه ازلده سوز ونیازله سنك استانکه یوز قویه
کلمشم یعنی سکا محبت وعشقم ازلیدر (یکیست صعب وسهل در طریق حافظرا
که مرغ را چه تفاوت بود نشیب وفراز * محصول بیت * حافظه طریق عشق
ومحبتده کوج وقولای بردر یعنی نه زحمتدن مغموم ونه رحمتدن مسرور اولور
زیرا مرغه انیش ویوقوشده تفاوت اولمز وله ایضا (درآ که در دل خسته توان
درآید باز * بیا که در تن مرده روان در آید باز * درآ در حرف تأکید الف
ممدوده ایله فعل امر مفرد مخاطب کل دیمکدر آیدندن اصلی آی در یا ضرورت
وزن ایچون حذف اولنمشدر که حرف بیان ویا تعلیل در حرف صله دل خسته
اضافتی بیانیه در توان قوت درآید در حرف تأکید باز کیرو بیا یا حرف تأکید که
حرف بیان ویا تعلیل در تن مرده در حرف صله واضافت لامیه ویا بیانیه در
روان روح انسانی * محصول بیت * کل که ینه دل خسته یه قوت کله یعنی سنك
کلمك سببیله خسته کوکله قدرت وقوت کله کل که تن مرده یه ینه روح کله
ایکی مصراعك مضمونلری متقاربدر قیاس اول مصراعده بیادوب ایکنجی
مصراعده درا دیمك ایدی زیرا درآ عبارتنی ایچری کیر مقامنده استعمال
ایدرلر زیرا اکلدکدنصکره ایچری کیر دینور حاصلی ایکی مصراع بیننده
تقدیم وتأخیر واقع اولمدیغی تقدیرجه باری درا ایله بیا بیننده اولمق مناسب
ایدی فتأمل (بیا که فرقت تو چشم من چنان دربست * که فتح باب وصالت
مکر کشاید باز * فرقت تو اضافتی مصدرك فاعلنه در چشم من لامیه
دربست در حرف تأکید که حرف بیان فتح باب وصالت اضافتلری لامیه لردر
مجازا (محصول بیت) کل که سنك فرقتك بنم کوزمی آنجلین بغلدیکه مکر سنك
وصالك فتح بابی کیرو آچه یعنی سنك فراقك تأثیری کوزمی شویله محکم
بغلدیکه مکر وصالك میسر اولوب آنی کیرو آچه حاصلی مکر وصالك سبب اوله
کوزم آچلمسنه (غمی که چون سپه زنك دل بخون بکرفت * زخیل شادی
روم رخت زد اید باز * غمی که یا حرف وحدت وکه حرف رابط صفت سپه زنك
لامیه زنك زای عربیله قرال مملکتنه دیرلرا کانسبت ایدوب زنکی دیرلر زنك
زای عربیله وعجمیله پاسه ده دیرلر بخون بکرفت قانده طوتدی یعنی قانه

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

باتردی خیل بونده عسکر معناسنه شادی یا حرف مصدر خیل شادی
روم رخت اضافتلری بیانیه لردر زداید زانك فتحی وکسریله فعل مضارع مفرد
غائبدر زدا یدندن پاسدن اچمق وآچلمق معناسنه لازمله متعدی بیننده
مشترکدر بونده لازمدر آچلور معناسنه یعنی صیقللنور * محصول بیت *
برغم که زنك عسکری کبی یورکی خونه غرق ایلدی سنك روم رخك شادلغی
عسکرندن کیر وصیقللنور یعنی دلم فراقك زنکندن قرار دیسه
ویا پاسلندیسه ینه روم رخك وصالیله آچلور روم بونده زنك مناسبتیله ذکر
اولنمشدر ومراد رخ جانانك بیاضلغیدر وروم مملکت آدیدر اکا نسبت رومی
کاور حاصلی رومی بیاضلق مقامنده ذکر ایدرلر نته که خسرو دریای ابرارده
ایراد ایلمش بیت * هر نشانی از هنر ملکیست در ذات عروس * روی روم
وزلف شام وهرد وپستان بربرست (به پیش آینهٔ دل هر آنچه میدارم *
بجز خیال جمالت نمی نماید باز * پیش آینهٔ دل لامیه وبیانیه در خیال
جمالت لامیه لردر * محصول بیت * کوکل آینه سی قرشوسنه هر نه که
طوتارسم یعنی هر نه که قرشوسنه کتورر سم سنك جمالك خیالندن غیریسی
کوسترمز حاصلی هر نه که قرشومه کاورسه انده سنك جمالك خیالنی کوررم
(بدان مثل که شب آبستنست دوراز تو * ستاره می شمرم تا که شب چه زاید باز *
شب آبستن عربده بر ضرب مثله اشارتدر که اللیلة حبلی دیرلر نته که ترکیده
بو بیت مشهوردر بیت * دنیا که حادثاتله هر کیجه بوکلیدر * کون طوغمدن
نلر طوغه کیم بیله نا کهان * دوراز تو مصراع ثانی یه مرهوندر سنك فراقکده
دیمکدر ستاره می شمرم عبارتی ایکی معنایی متضمندر بریسی اویومیوب
کوکده یلدزلری صایمق بریسیده کوز یاشی دوکمکدر زیرا کوز یاشنی یلدزه تشبیه
ایلمشلر علی کل حال ترك نومدن کنایتدر * محصول بیت * اول مثل سببیله که
کیجه بوکلیدر دیرلر سندن ایراق یعنی سنك فراقکده یلدز صیارم تا کیجه نه
نه طوغورر دیو یعنی صباحه دك ترك نوم ایدوب سکا توجه ایدرم تا کیجه
اویومامق ایرته نه فائده ونتیجه ویرر دیو (بیا که بلبل مطبوع خاطر حافظ *
بیوی کلشن وصل تو میسر اید باز * بلبل مطبوع خاطر حافظ اضافتلری
بیانیه ولامیه در مطبوع طبیعت قبول ایلدیکی نسنه بیوی کلشن وصل تو
لامیه وبیانیه در میسر اید سراییدندن سینك فتحی وکسریله فعل مضارع
مفرد غائب ایرلار دیمکدر بازبونك کبی یرلرده تأکید افاده ایدر انجق * محصول
بیت * کل که حافظك مطبوع ومقبول طبعی بلبلی سنك وصلك کلشنی امیدیله
ایرلار یعنی نغمه ایدر یعنی سکا واصل اولمق امیدیله حافظك بلبل طبعی نغمه

سرایدر

سرایدر یعنی وصالکه متشوقدر مذکور مقطع دیوانلرده ومسروری شرحنده
کتب اولان کبیدر پس بونده عروس کل غزلینك مقطعی یازان نسخه لره
مخالف یازدیغندن غیری قافیه ده خطا ایلمش زیرا بو غزل مقفا ومردفدر
وبیت همان مقفا انجق عفا الله عنه عجب کور طبعمش که بو قدر نقصانی
تشخیص ایلمزایمش وله ایضا (ای سرو ناز حسن که خوش میروی بناز *
عشاقرا بناز تو هر لحظه صد نیاز * سرو ناز حسن بیانیه لردر که حرف رابطه صفت بناز
میروی یه متعلقدر عشاقرا ادات تخصیص * محصول بیت * ای کوزللك
سرو نازی که نازله کوزل یوررسن عشاقك سنك نازکه هر لحظه یوز احتیاجی
وار یعنی عاشقلر دائما سنك نازکه احتیاج اوزره درلر (فرخنده باد خلعت
حسنت که در ازل * ببریده اند بر قد سروت قبای ناز * فرخنده خانك فتحیله
مبارکدر قوتلی معناسنه خلعت حسن بیانیه که حرف تعلیل در ازل مصراع
ثانی یه مرهون قد سروت وقبای ناز بیانیه لردر * محصول بیت * مبارك
اولسون سکا حسن خلعتی زیرا ازلده سنك سرو قدکه ناز خلعتنی بچمشلر پس
سنك نازك وحسنك ازلیدر امدی سن بی نظیرسن (انرا که بوی عنبر زلف تو
آرزوست * چون عود کو بر آتش سوزان بسوز وساز * انرا اکاوانك دیمکدر بوی
عنبر زلف تو لامیه وبیانیه ولامیه در چون ادات تشبیه عوددن مراد یاقد قلری
عوددر که اعلاسی قماریدر کو خطاب عامدر بر حرف صله آتش سوزان بیانیه
محصول بیت * اول کمسه یه ویا اول کمسه نك که سنك عنبر کبی زلفك آرزوسی وار
یعنی سنك زلفك آرزوایدرسن اکا دی عود کبی آتش سوزانه یان وصابر
وقانع اول یعنی جانانه وصول آرزوایلین جفایه متحمل اولمق کرك (از طعنهٔ رقیب
نکردد عیار من * چون زرا کر برند مرا در دهان کاز * عیار بونده مراد
حالدر کاز صندی یعنی مقص * محصول بیت * رقیبك طعنه سندن بنم عیارم
دونمز یعنی متغیر اولمز التون کبی بنی صندی آغزینه ایلتورلرسه ده یعنی
بکا هر نقدر که جفا وبلا ایریشورسه آندن متغیر اولوب بیحضور اولمم حاصلی
بنی پاره پاره وریزه ریزه ایدرلرسه ده یارك محبتندن دونمزم (پروانه راز شمع بود
سوز دل ولی * بی شمع عارض تو دلم را بود کداز * محصول بیت * پروانه نك
سوز دلی شمعدن اولور اما سنك عارضك شمعنسز اولور یورکمك کدازی یعنی
پروانه شمعك وصالندن یانارسه بنم یورکم سنك شمع جمالك فراقندن یانار وارير
(دل کز طواف کعبهٔ کویت وقوف یافت * از شوق آن حریم ندارد سر حجاز *
* محصول بیت * کوکل که کعبهٔ کویك طوافندن وقوف بولدی یعنی کعبهٔ
کویکی طواف ایلدی اول حریمك شوقندن حجاز آرزوسنی طوتماز یعنی سنك

ردشمعی
از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلاتْ

كعبهٔ كويكى طواف ايلين مجاز آرزوسنى ايلمز وقوف بونده ايهام طريقيله
مذكوردر (هردم بخون ديده چه حاصل وضو چو نيست * بى طاق ابروى
تو نمازمرا جواز * طاق ابروى تو بيانيه ولاميه در * محصول بيت * هردم
وهرساعت كوز قانيله وضونه حاصل يعنى نه فائده چونكه سنك ابروك كرنسز
بنم نمازمه جواز يوقدر يعنى بنم نمازمك مقبول اولمسى سنك محراب ابروكه
اولمغله دراكا اولميان عبادات مقبول دكل (صوفى كه بى تو توبه زمى كرده
بود دوش * بشكست عهد چون درميخانه ديد باز * دوش مصراع ثانى يه
مرهوندر * محصول بيت * صوفى كه سنسز يعنى سنك فراقكده ميدن توبه
ايلمش ايدى دون كيجه عهد توبه يى صدى چونكه ميخانه قپوسنى آچق كوردى
يعنى درميخانه يى كشاده كوريجك اختيارى قالميوب باده نوش اولدى (چون
باده مست بر سر خم رفت كف زنان * حافظ كه دوش از لب ساغر شنيد راز *
مست باده يه قيد اولنجه قتال معناسنه در برسر خم ده باده يه قيد اولنجه
قانيوب طاشمه سندن عبارتدر حافظه قيد اولنجه باده يه ملازمتدن كنايت
اولور كف زنان ده باده يه قيد اولنجه كوپك آتمسندن كنايت اولور كه تازه باده نك
شانندندر حافظه قيد اولنجه ال قرصمقدن كنايت اولور يعنى آيه يى آيه يه اورمقدن
عبارت اولور مصراع اول مصراع ثانى يه مرهوندر كه حرف بيان ويا رابط
صفتدر * محصول بيت * باده كبى مست كوپ باشنه واردى كف اورارق
حافظ كه دون كيجه لب ساغردن رازايشتدى وله ايضا (برنيامد از تمناى لبت
كامم هنوز * بر اميد جام لعلت دردى آشامم هنوز * برنيامد حاصل اولمدى
ديمكدر تمناى لبت مصدرك مفعولنه اضافتيدر كامم برنيامدك فاعلى
واز تمناى لبت مفعول غير صريحى هنوز شمدى دخى ديمكدر اميد جام لعلت
اميدك اضافتى مصدرك مفعولنه در وجام لعلك بيانيه در دردى اصلنده
باشد در ضرورت وزن ايچون تخفيف قلنمشدر فارسيسى درد باسزدر (محصول
بيت * سنك لبك ايستمكدن دخى مرادم حاصل اولمدى يعنى لبك ميسر اولمدى
سنك جام لعلك اميديله دخى درد آشامم يعنى لعلك امك اميديله باده نوشم
(روز اول رفت دينم در سر زلفين تو * تا چه خواهد شد درين سودا سرانجامم
هنوز * روز اولدن مراد روز الستدر تا بونك كبى يرلرده عجبا معناسنه در
سرانجام اخر وعاقبت معناسنه در * محصول بيت * روز اولده دل ودينم
سنك ايكى زلفك سوداسنده كتدى عجبا نه اوليسر در بو سودا ده بنم آخرم
وعاقبتم يعنى محبت سر زلفين جانانده عجبا عاقبت حالم نيجه اوليسر در (ساقيا
يكجرعه ده زان آب آتش كون كه من * در ميان پختكان عشق او خامم هنوز *

ازبحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

آب آتش كون شرابدر كه حرف تعليل من مصراع ثانى يه مرهوندر پختكان
عشق او اضافتلرى لاميه لردر * محصول بيت * اى ساقى اول آب آتش كوندن
برجرعه ويرزيرا اول جانانك عشقى پخته لرينك ارا سنده دخى خامم يعنى باده
آتش كون ويركه خاملغمزى كيدروب بزى پخته ايليه (از خطا كفتم شبى موى
ترا مشك ختن * ميزند هر لحظه تيغى مو براندامم هنوز * تيغى يا حرف تنكير
ميزندك فاعلى مو ومفعولى تيغدر * محصول بيت * بر كيجه خطادن سنك
مويكه مشك ختن ديدم شمدى دخى اندامده اولان قيل بكا قلج اورر يعنى جانانك
مويني سن تحقير ايلدك ديو اعضامده اولان مو بكا تعذيب طريقيله تيغ اورر
(نام من رفتست روزى برلب جانان بسهو * اهل دلرا بوى جان مى ايد از نامم
هنوز * محصول بيت * بنم آدم بركون جانان لبندن سهو وخطا ايله صادر
اولمشدر شمدى دخى اهل دله بنم ناممدن جان قوقوسى كلور يعنى اولوقتدنبرى
ناممدن جان قوقوسى كلور حاصلى لب جاناندن صادر اولديغيچون بوى جان كلور
ناممدن (پرتو روى ترا درخلوتم ديد آفتاب * ميرود چون سايه هردم بردر و بامم
هنوز * محصول بيت * آفتاب سنك رويك پرتوينى بنم خلوتمده كوردى
سايه كبى هردم قاپمده وطاممده يورر هنوز يعنى قاپمدن وطاممدن كتمز حاصلى
رويك پرتوينه ملازمت ايدر (در ازل دادست ما را ساقىٔ لعل لبت * جرعهٔ
جامى كه من مدهوش آن جامم هنوز * ساقىٔ لعل لبت اضافتلرى بيانيه در
جرعهٔ جامى لاميه ويا حرف وحدت كه حرف رابط صفت مدهوش لا يعقل
آن جامه اضافتى لاميه در * محصول بيت * ازلده ساقىٔ لعل لبك بزه
برجرعهٔ جام ويرمشدر كه اول جامك دخى مدهوشيم حاصلى كيفيتى ازلدن
ابده دك سورر (اى كه كفتى جان بده تا باشدت آرام دل * جان بغمهايش سپردم
نيست آرامم هنوز * محصول بيت * اى اول كمسه كه ديدك جان وير تا سكا جانان
ارام دل اوله يعنى كوكل اكلنجه سى اوله جانمى غملرينه تسليم ايلدم دخى ارامم
يوقدر يعنى جانمى انك يوانه نثار ايلدم اما نه آرام وقرارم يوقدر (در قلم آورد
حافظ قصهٔ لعل لبت * آب حيوان ميرود هردم ز اقلامم هنوز * در حرف صله
* محصول بيت * حافظ سنك قصهٔ لعل لبك قلمه كتوردى يعنى لعل لبك
قصه سنى يازدى دخى شمدى قلملرمدن آب حيوان كيدر يعنى لبك قصه سنى
يازالى قلملرمدن آب حيوان اقار حاصلى بو آب حيوان كبى اشعارى سنك لبك
قصه سنى يازمقدن اولدى يعنى اشعاريله حيات ويردى لبك قصه سنى يازان قلمله
وله ايضا (حال خونين دلان كه كويد باز * وز فلك خون خم كه جويد باز * بو بيت
اول معنايى اشعار ايدركه خمره يساغ اولوب يرلره دوكلمش اوله * محصول بيت *

ازبحر خفيف
فاعلاتن مفاعلن فعلات

يورکی قانلیلرك حالنی کیم سویلر وفلکدن کوبك قانی کیم ایستر باز بونك کبی
یرلرده تأکید افاده ایدر انجق (شرمش از چشم می پرستان باد ٭ نرکس مست
اکر بروید باز ٭ شرمش شین ضمیر نرکسه راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله
٭ محصول بیت ٭ می پرستلر کوزندن اوتانسن نرکس مست اکر دخی بترسه
یعنی خون خم مصیبتندن کندینی ناپیدا ایدوب کتم عدمده قالمیوب ینه
بتون عالمه نظر صالارسه می نوشلردن اوتانسن (جز فلاطون خم نشین شراب
سر حکمت بما که کوید باز ٭ فلاطون افلاطوندن مخففدر زیرا قانونلریدر
برکلمه نك که اولنده همزه اولسه تخفیفا همزه سنی حذف ایلمك اسکندر
وسکندر وافکار وفکار کبی فلاطون خم نشین شراب اضافتلری بیانیه در
خم نشین وصف ترکیبیدر نشینیدندن کوپده اوتوریجی دیمکدر زیرا افلاطون
ریاضت چکمك ایچون کندویه کوپ شکلنده برحجره پیدا ایلمش ایمش که دائما
انده اوتورر وطورر ایمش پس خواجه شرابی خم نشینلکده افلاطونه تشبیه
ایلمش ٭ محصول بیت ٭ افلاطون کبی خم نشین شرابدن غیری سر حکمتی
بزه کیم سویلر یعنی شراب برحکیمدر که بزه سر حکمت سویلر (هرکه چون
لاله کاسه کردان بود ٭ زین جفا رخ بخون بشوید باز ٭ بو بیت مطلعك عقبنجه
یازلمق کرك ایدی لکن شارحلر ترتیبنه تابع اولوب بونده یازدق کاسه کردان
وصف ترکیبیدر کردانیدندن قدح دوندریجی دیمکدر یعنی باده نوش زین جفا
یوردیغی مصیبت خون خم جفاسیدر بشوید بونده فعل امر مفرد غائبدر
یوسن دیمکدر ٭ محصول بیت ٭ هرکسه که لاله کبی کاسه کردان ایدی یعنی
باده نوش ایدی خون خم مصیبتی جفاسندن یوزینی قانله یوسن یعنی آجیوب
ماتم چکسون (بس که در پرده چنك کفت سخن ٭ ببرش موی تا نمویدباز ٭
بس چوق دیمکدر که حرف بیان پرده ایهام طریقیله مذکوردر پردهٔ ساز
وپردهٔ راز معناسنه ببرش شین ضمیر چنکه راجعدر موی بونده تار معناسنه در
عادتدر که بعض کسه لر مصیبتده صاچلرین کسرلر تا حرف تعلیل نمویدِ
فعل نفی مستقبل مویدندن اغلمق معناسنه باز بونده دخی معناسنه در
٭ محصول بیت ٭ چنك پرده ده چوق سوز سویلدیکندن یعنی چوق سوز
سویلدی صاچنی یعنی قیلنی کس تا دخی اغلیوب ایکلمیه زیرا چنکك
قیلی اولمیجق ایکلمز (بکشاید دلم چو غنچه اکر ٭ ساغر لاله کون بیوید باز
٭ محصول بیت ٭ بنم کوکلم غنچه کبی اچلور اکر ساغر لاله کون قوقلرسه
یعنی باده ایچرسه دیمکدر (کرد بیت الحرام خم حافظ ٭ کرنو اند بسر بپوید باز ٭
کرد بیت الحرام خم اضافتلری لامیه وبیانیه در حافظ مصراع ثانی یه مرهون

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات

مبتدا وجملهٔ شرطیه خبری خم نسبت بیت الحرام خوب واقعدر ٭ محصول
بیت ٭ کوپ بیت الحرامی اطرافنده حافظ اکر قادر اولورسه باشیله یلروب یورر
یعنی جان وکوکلدن طواف وزیارت ایلروله ایضا (خیز ودر کاسهٔ زر آب طربناك
انداز ٭ پیشتر زانکه شود کاسهٔ سر خاك انداز ٭ بعض شیرازیلردن مسموعدر که
بو بیت خواجه نك تربه سنده کتب اولنان ابیاتدندر آب طربناکدن مراد باده
درخاك انداز طپراق دوکان آلتدر یعنی اول قاب که انکله طپراق دوکرلر
کاسهٔ سری اکا تشبیه ایلمش ٭ محصول بیت ٭ قالق وکاسهٔ زره آب طربناك
آت یعنی باده طولدر آندن اول که کاسهٔ سر خاك انداز اوله یعنی کاسهٔ سر خاك ایله
طولوب خاکی دوکلزدن اول (عاقبت منزل ما وادئ خاموشانست ٭ حالیا
غلغله در کنبد افلاك انداز ٭ وادئ خاموشاندن مراد مقابردر غلغله لغتده
صوبك چوقراسندن تعبیردر صکره مطلق صیت وصدا معناسنده
استعمال ایلدیلر کنبد افلاك بیانیه در ٭ محصول بیت ٭ عاقبت بزم منزلمز
خاموشلر دره سیدر یعنی مقبره لردر حاصلی برکون اولسك کرکدر پس شمدی
کنبد افلاکه صیت وصدا اصال یعنی حیاتده ایکن عالمه عیش وعشرتله ولوله
وغلغله صال (چشم آلوده نظر از رخ جانان دورست ٭ بررخ او نظر از آینهٔ پاك
انداز ٭ چشم آلوده نظر بیانیه در نظری بولشق چشم دیمکدر یعنی چشم
ناپاك نظر ٭ محصول بیت ٭ ناپاك نظرلی چشم جانان رخندن بعیددر یعنی
جانان یوزینه بقمغه لائق دکلدر امدی آنك رخنه پاك آیینه دن نظر صال یعنی
انك یوزینه آیینه کبی پاك نظرله باق جائزدر که آیینه دن مراد قلب اوله یعنی جانان
یوزینه قلب صافیدن نظر ایله حاصلی آرزوی نفسله باقمه دیمك اوله (بسر سبز تو
ای سرو که چون خاك شوم ٭ ناز از سر بنه وسایه برین خاك انداز ٭ بسر سبز تو
با حرف تخصیص واضافتلر بیانیه ولامیه در سر سبز تازه لکدن وناز کلکدن
کنایتدر ٭ محصول بیت ٭ ای سروسنك لطیف وعزیز باشك ایچون که چون خاك
اولم یعنی اولوب طپراق اولم نازو غرور وتکبری باشدن قو وبو خاکه سایه صال یعنی
قبرمه اوغره بو بیت ده تربه سنده مکتوب اولان ابیاتدندر دیدیلر (دل ما را که
زمار سر زلف تو بخست ٭ از لب خود بشفاخانهٔ تریاك انداز ٭ دل ما لامیه
را ادات مفعول دل ما ردیف واقع اولان اندازك مقدم مفعولیدر که حرف رابط
صفت زمار سر زلف تو بخسته متعلقدر مفعول به غیر صریحیدر واضافتلر
بیانیه ولامیه در خست فعل ماضی مفرد غائبدر خستیدندن لازم ومتعدی
بیننده مشترکدر صوقمش وصوقلمش یعنی زهرلی حیوان صوقمق یلان وعقرب
وحیوان وآری صوقمق حاصلی جارح ومجروح معناسنده مستعملدر لب خود

لامیه شفاخانهٔ تریاك بیانیه ازلب خودوبشفاخانهٔ تریاك اندازك مفعول
غیرصریحیدر * محصول بیت * بزم کوکلمزی که سنك سرزلفك ماربدن مجروح
اولدی کندی لبك شفاخانه سنه براق یعنی چونکه سرزلفك مار بنه صوقدردك
لبك دارالشفاتریاکخانه سنده تیمارایتدرخواجه نزاکتله جاناندن لبنی تمنی ایدر
(ملك این مزرعه دانی که ثباتی نکند * آتشی ازجکرجام در املاك انداز *
ملك این مزرعه مصدرك مفعولنه اضافتیدر ثباتی یاحرف تنکیر آتشی
یاحرف وحدت ویاتنکیر آتش اندازك مفعول صریحی وباقیسی غیرصریحلردر
* محصول بیت * بودنیا مزرعه سی ملکی بیلورسن ثبات ایلمز یعنی کمسیه
ثابت وباقی وپاینده دکل پس املاك جهانه جکرجامدن برآتش صال یعنی
باده نوش اولوب قیود دنیادن فارغ اول جکرجامدن مراد باده در حاصلی
می نوش ایدوب ومست اولوب جانان محبتندن غیریسنی خاطرکدن اخراج ایله
(غسل دراشك زدم کاهل طریقت کویند * پاك شو اول وپس دیده بران پاك
انداز * زدم اوردم یعنی ایلدم کاهل که حرف تعلیل * محصول بیت * کندی
کوزم یاشنده غسل ایلدم یعنی اولقدر اغلدمکه کوزم یاشنده غوطه ایدوب
غسل ایلدم زیرا اهل طریقت یعنی عاشقلردیرلر یعنی نصیحت طریقیله سویلرلر
اول پاك اول اندنصکره کوزکی اول پاکه صال یعنی طبع وسوسه سندن کوکلکی
پاك ایله اندنصکره روی پاك جانانه نظرصال (یارب ان زاهد خودبین که
بجزعیب ندید * دود آهیش در آیینهٔ ادراك انداز * زاهد خودبین بیانیه در
خودبین وصف ترکیبیدر بیندندن کندوبی کوریجی معناسنه درکه حرف
رابط صفت بجز باحرف زائد دود آه بیانیه دریاحرف وحدت ویاتنکیرشین ضمیر
زاهده راجعدر معنا جهتندن شین ادراکه مقیددر آیینهٔ ادراك تقدیرنده
اضافت بیانیه در * محصول بیت * یاالله اول خودبین زاهد که عیبدن غیری
کورمدی یعنی همان عیبه نظر ایدر وهنره هیچ نظر ایلمز یعنی عیب بیندر
هنربین دکادر امدی بوزاهدك آیینهٔ ادراکنه بردود آه براق یعنی عشاقك
محبت وعشق آتشندن چقان دود آهیله آیینهٔ ادراکنی پاسلندرکه هنربین
اولمدیغی کبی عیب بین ده اولمیه (چون کل ازنکهت اوجامه قبا کن حافظ *
وان قبا دررهٔ آن قامت چالاك انداز * چالاك وچابك چویق معناسنه در
* محصول بیت * اول جانانك طتلوقوقوسندن کل کبی جامه کی چاك ایله
ای حافظ اول قبا اولان جامه یی ده اول قامت چالاك بولنه آت یعنی جامهٔ جان
وجسمکی چاك ایدوب خاکره جانانه آت اوله که اوستندن چکنیوب بکه که اندن
شرف کسب ایلیه سن ایکی قبا تجنیس تام واقع اولمش چالاك یرنه موزون

ردشمی از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

یازوب معناسنی اول قبایی اول قامتی موزونك یولنه آت دین علم قافیه یی خوب
اکلرایمش وله ایضا (دلم ربودهٔ لولی وشیست شورانکیز * دروغ وعده وقتال
وضع ورنك امیز * دلم مبتدا ما بعدی خبری ربوده بونده اسلوب عجم اوزره اسم
مفعولدر قاپلمش دیمکدر لولی وشه اضافتی مفعولك فاعلنه اضافتیدر وشینك
یاسی وحدت ایچوندر شورانکیز وصف ترکیبیدر انکیزیدندن قوپرمق
معناسنه شور بونده غوغا معناسنه دردروغ وعده وصف ترکیبی اقسامندندر
یلان وعده لی معناسنه قتال وضعده بویله درقتال قلنشلی یعنی قتال صفت
رنك آمیز وصف ترکیبیدر آمیزیدندن قرشدرمق معناسنه رنك بونده حیله
معناسنه در رنك آمیز حیله قرشدریجی یعنی حیله پیداایدیجی حاصلی غوغا
قشاغیسی * محصول بیت) بنم کوکلم برغوغا قوپاریجی لولی کبینك قاپلمشیدر
یعنی لولی طائفه سنك بردلبرینه آشفته وفریفته درکه یلان وعده لی قتال قلنشلی
حیله ومکر پیداایدیجی یعنی حیله بازومکارلولی وشه کوکلم کرفتاردر (فدای
پیرهن چاك ماهرویان باد * هزارجامهٔ تقوی وخرقهٔ پرهیز * فدانك پیرهنه
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر وپیرهنك چاکه بیانیه وچاکك ماهرویانه
لامیه در ماهرووصف ترکیبی اقسامندندر آی یوزلی دیمکدر جامهٔ تقوی وخرقهٔ
پرهیز اضافتلری بیانیه لردر * محصول بیت * آی یوزلی دلبرلرك چاك پیرهنلرینه
فدا اولسون بیك تقوی جامه سی وبیك پرهیز خرقه سی یعنی جوانلرك
مستانه ایکن چاك ایلدکلری کوملکلرینه بیك زاهد وعابدك کیدکلری
جبه ودستار وخرقه فدا اولسون حاصلی ماهرولره بیك زاهد وعابد فدا اولسون
(بشکرآن که بحسن ازملك ببردی کوی * بخواه جام وکلابی بخاك آدم ریز *
بشکرده باحرف سبب که حرف بیان بحسن باحرف مصاحبت کوی ببردینك
مفعول صریحی وسائری غیرصریحلری کوی ایلتمکدن مراد غلبه دربخواه جام
قدح ایسته یعنی باده ایسته کلابی یاحرف وحدت کلابدن مراد باده در استعاره
طریقیله ایکیسیده صقمقدن حاصل اولدیغیچون بخاك آدم باحرف صله
واضافت لامیه درریز فعل امر مفرد مخاطب محصول بیت اول شکرانه سببیله که
کوزللکده ملکه غلبه ایلدك جام باده ایسته وآدملك طپراغنه دوك که ذریتندن
سنك کبی کوزل اوغل حاصل اولدیغیچون (فقیروخسته بدرکاهت آمدم رحمی
* که جزولای توام نیست هیچ دست آویز * رحمی ده یاحرف وحدت ویاتنکیر
تقدیری رحمی کن درکه حرف تعلیل ولا واولك فتحیله محبته دیرلر دست آویز
تمسك ایده جك نسنه یه دیرلر دست آویز * محصول بیت * درکاهکه
فی دست وارمق ایچون ایلدیلن ارمغانه دیرلر * محصول بیت * درکاهکه
فقیروخسته کلدم بکا رحم ایله زیرا سنك محبتکدن غیری ارمغانم یوقدر یعنی

محبتمدن غیری سکا لایق ارمغانم یوقدر پس بنم فقرمه رحم ایله (غلام آن کلماتم
که آتش افروزد* نه آب سرد زند در سخن بر آتش تیز* محصول بیت* اول
کلماتك قولی یم که آتش یالکلندره نه که صوغوق صواوره سوزده کسکین آتشه یعنی
مصاحبتده شوق وذوق آرپورن کلماتك قولی یم اما اول کلماتك قولی دکلم که شوق
وذوق ویرن سوزه صوغوق صواوره یعنی مصاحبته برودت ویره (بیا که هاتف
میخانه دوش با من کفت* که در مقام رضا باش وز قضا مکریز* محصول بیت*
کل که هاتف میخانه دون کیجه بکا دیدیکه مقام رضاده اول وقضادن قاچمه
یعنی سکا هرنه که کلورسه حقدن بیلوب رضا کتورمك کرك شکایت جائز
دکلدر زیرا مقدر اولان کلور ناچار (مباش غره به بازوی خود که در خبرست*
هزار تعبیه در حکم پادشاه انکیز* مباش فعل نهی مفرد مخاطب غره غینك
کسریله مغرور معناسنه در بازوی خود تقدیری بقوت بازوی خوددر که
حرف تعلیل تعبیه تفعیل بابندن مصدردر مفعول معناسنه لغتده
قرشدرمغه وکیزلمکه دیرلر اما بونده مخفی معناسنه در یعنی کیزلو سر معناسنه در
حکم پادشاه انکیز تقدیری در حکم خدای پادشاه انکیزدر پادشاه انکیز
وصف ترکیبی پادشاه قوپاریجی یعنی پادشاهدن سلطنت آلیجی معناسنه
محصول بیت کندی بازوك قوتنه مغرور اولمه زیرا اخبار انبیا واولیاده
مرویدر بیك کیزلو مصلحت پادشاهلردن سلطنت قوپاریجی خدانك امرنده
وحکمنده یعنی قوت بازوکه طیانمه که خدای تعالینك هزار کیزلو ایشی
واردر که توانالری ناتوان وناتوانلری توانا ایدر حاصلی قوت وقدرت صاحبنی ذلیل
وحقیر وذلیلی قوی ایدر (پیاله بر کفنم بند تا سحرکه حشر* بمی زدل ببرم هول
روز رستاخیز* محصول بیت* کفنمه پیاله باغله تا کم حشر سحرکهنده شراب
سببیله کوکلدن قیامت کوننك قورقوسنی کیدررم یعنی انده مستانه بولنم
تا که کوکلمه قورقو کلمیه زیرا مست اولانده خوف اولمز (میان عاشق ومعشوق
هیچ حائل نیست* تو خود حجاب خودی حافظ از میان برخیز* محصول بیت
عاشق ومعشوق آراسنده هیچ حائل یوقدر سن ای حافظ کندوکه حجابسن ارادن
قالق یعنی ای حافظ سنك وارلغن سکا حجاب وپرده اولمشدر پس وارلغك رفع
ایله که جانانی بی حجاب سیر ایلیه سن وله ایضا (بیا وکشتی ما در شط شراب انداز
غریو وولوله در جان شیخ وشاب انداز* کشتیدن مراد قدحدر شط شراب
اضافتی بیانیه در غریو بونده فریاد وفغان معناسنه در ولوله فتنه وآشوب
شیخ قوجه وشاب یکت* محصول بیت* کل وبزم کشتی کبی قدحمزی شراب
ایرماغنه آت فریاد وفغان وفتنه وآشوب پیرك وجوانك جاننه صال یعنی

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلات مفاعلن فعلات

پیروجوان کوروب جاننه آتش حسرت دوشوب فریاد وفغان ایلسون
(مرا بکشتیٔ باده درافکن ای ساقی* که کفته اند نکویی کن ودر آب انداز*
محصول بیت* بنی باده کشتی سنه براق ای ساقی زیرا دیمشلردر که ایلك ایله
وصویه آت انلرده بو مثلدر ترکیده ده مستعملدر ایلك صویه آت بالق بیلمزسه
خالق بیلور دیرلر (زکوی میکده برکشته ام زراه خطا* مرا دکرز کرم باره صواب
انداز* برکشته ام دونمشم زراه خطا خطا جهتندن یا بونده حرف صله در
ره صواب بیانیه در صواب طوغری خطا اکری* محصول بیت* کوی
میخانه دن خطا جهتندن دونمشم یعنی خطا ایله اندن دونوب کتدم حاصلی
خطا ایله میخانه یی ترك ایلدم امدی کرمکدن بنی صواب یولنه آت یعنی
بنی ینه میخانه یولنه قولا وزله (بیار از ان می کارنك مشکبو جامی* شرار رشك
وحسد در دل کلاب انداز* بو بیتلرده خطاب ساقی یه در می کارنك مشکبو
اضافتلری بیانیه لردر مشکبو وصف ترکیبی اقسامندندر جامی یا حرف وحدت
شرار رشك بیانیه در حرف صله دل کلاب لامیه در* محصول بیت* ای ساقی
اول مشك قوقولی کل رنکلی میدن بر جام کتور پس کلابك یورکنه رشك
وحسد آتشنی براق یعنی کلابده باده حالتی وکیفیتی اولمدیغندن رشك آتشینه
یانسون (اکرچه مست وخرابم تو نیز لطفی کن* نظر برین دل سرکشتهٔ خراب
انداز* لطفی ده یا حرف وحدت ویا تنکیردر دل سرکشتهٔ خراب بیانیه ویا خرابه
اضافتی لامیه در* محصول بیت* اکرچه مست وخرابم سنده لطف ایله بو دل
سرکشتهٔ خرابه سنده نظر صال یعنی بنم بو حال ابتر مه نظر ایدوب بکا بردرمان
ایله (به نیم شب اکرت آفتاب میباید* زروی دختر کلچهره رز نقاب انداز* روی
دختر کلچهره رز لامیه وبیانیه در* محصول بیت* اکر سکا دون
یاریسنده کونش کرك ایسه رزك کلچهره لی قزینك یوزندن نقابی رفع ایله
دختر رز شرابدر یعنی قزل شرابی قدحه طولدر کونش کبی بلدراسن حاصلی
قزل شراب ایله طلو قدحی آفتابه تشبیه ایلمش (مهل که روز وفاتم بخاك بسپارند
مرا بمیکده بر در خم شراب انداز* مهل فعل نهی مفرد مخاطب هلیدندن
قومه یعنی مانع اول دیمکدر که حرف بیان روز وفاتم لامیه لردر بخاك با حرف صله
بسپارند فعل مضارع جمع غائب اصمرلیه لر یعنی تسلیم ایده لر بر فعل امر مفرد
مخاطب ایلت دیمکدر در حرف صله خم شراب لامیه* محصول بیت* ای ساقی
قومه که بنی وفاتم کوننده خاکه یعنی مقبره یه دفن ایده لر بلکه بنی میخانه یه
ایلت وشراب کوپنه براق حاصلی بنم قبرم شراب کوپیدر بنی انده دفن ایله
(زجور چرخ چو حافظ بجان رسید دلت* بسوی دیو محن ناولك شهاب انداز*

چو حافظ ایکی وجهه محتملدر بریسی حافظه تشبیه مراد اوله بریده چو ادات
تعلیل اولوب حافظ منادی اوله بجان ده با حرف صله رسید دلت کوکلك جانه
ایرشدی یعنی کوکلك مضطرب اولدی روزمره لرندندر دیو محن بیانیه
دیو شیطان محن میمك کسریله و حانك فتحیله محنتك جمعیدر ناوك شهاب بیانیه
* محصول بیت * ای حافظ جور چرخدن چونکه دلك جانه ایرشدی یعنی
جاندن اوصاندی حاصلی کمال اضطرابه دوشدی محنت دیولری جانبنه ناوك
شهاب آت یعنی آه آتشبار چك وناله حزین ایله زیرا آه وناله ایله دلده اولان آلام
ومحن زائل اولور وله ایضاً فی حرف السین (ای صبا کر بکذری بر ساحل رود ارس

حرف السین

البحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

* بوسه زن بر خاك آن وادی ومشکین کن نفس * ساحل صو کناری رود دره
ارس اصفهان ایرماغی وادی دره * محصول بیت * ای صبا اکر ارس ایرماغی
کنارینه اوغرارسك یعنی ارس ایرماغی یانندن کچرسن اول دره نك طپراغنی اوپ
ونفسکی مشکین ایله دیمکدر رمنه سنده ارس ارض رومه قریب بر شهرك اسمیدر
دینلدی بیلمزایمش علی کل حال بر صویك اسمیدر (منزل سلمی که بادش هردم

ردیفی

از ما صد سلام * پر صدای ساربانان بینی وبانك جرس * منزل سلمی مبتدا
ومصراع ثانی خبری مبتدایه راجع بر ضمیر تقدیریله که حرف رابط دعا ساربان
دوه جی الف ونونله جمع اولدی ذوی العقولدن اولدیغیچون تقدیری ساربانانش
بینی سلمی لیلی کبی بر معشوقه نك اسمیدر * محصول بیت * منزل سلمی که بزدن
اکا یوز سلام اولسون ساربانلر صداسندن وجرس آوازندن طوبطلو کوررسن
حاصلی صبایه مقام سلمایی تعیین ایدر یعنی منزلنی بو نشانلر ایله بولورسن
(محمل جانان ببوس آنکه بزاری عرضه دار * کز فراقت سوختم ای مهربان
فریادرس * بو بیتده ده خطاب صبایه در محمل دوه اوزرینه کری شکلنده
بر نسنه یی باغلرلر وسفره کتدکلرنده عربك عورتلری وقزلری ایچنده اوتوررلر
حاصلی حج ایلین کسه مکه خلقی عرفاته چقدقلرنده بونی سیر ایدر رؤیته
مخصوص بر قصه در اکرچه اصلنده محمل بوکه دیرلر اما بونده مراد هودجدر که
ذکر اولندی عرضه دار عرض ایله دیمکدر کز که حرف بیان عرضه دار در مهربان
محبتلی فریادرس فعل امر مخاطب مدده ایرش دیمکدر تقدیری بفریاد رس در
با ضرورت وزن ایچون حذف اولندی * محصول بیت * ای صبا ذکر اولنان
نشانلر ایله منزل جانانی بولنجه محمل جانانی بوس ایله اندنصکره تضرع وزارلغله
حضورنه عرض ایله حافظ جانبندن که فراقکدن یاندم ای شفقتلی جانان مدده
ایرش یعنی یتش درده درمان ایله (من که قول ناصحانرا خواندمی قول رباب *
کوشمالی دیدم از هجران که اینم پند بس * خواندمی اوقوردم دیمکدر

حکایت

حکایت حال ماضیدر کوشمال لغتده قولاق اوماقدر اما استعمالده بورمق
معناسنده مستعملدر مثلا قپوزك ورباپك بورغیسن بورمقدر اما بونك کبی
محلده پند ونصیحت مراددر یا حرف وحدت که حرف بیان اینم بو بکا دیمکدر
* محصول بیت * بن که واعظلرك وناصحلرك قولنی قول رباب اوقوردم یعنی
اعتبار ایلمزدم هجراندن بر کوشمال کوردم که بکا بو پند بتر یعنی اوصلندم
شمدنکرو اولرك نصیحتنی قبول ایدرم (عشرت شبکیر کن بی ترس کاندر
شهر عشق * شبروانرا آشنائیهاست با میر عسس * شبکیر کیجه ایشلنن ایشده
مستعملدر عشرت شبکیر کیجه عشرتی کاندر که حرف تعلیل شهر عشق بیانیه
شبرو کیجه کزن کسه الف ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون
آشنائی ده یا حرف مصدر وها ادات جمعدر میر عسس اضافت لامیه در
عسس باشی دیمکدر * محصول بیت * کیجه عشرتن ایله داروغه وشحنه
قورقوسنسز زیرا عشق شهرنده کیجه بوجیلرینك آشنالقلری وار عسس باشیله
عسسلردن مراد سکان کوی جاناندر ومیر عسسدن جانانك آستانه سی
بالین وخاك راهی پستر ایدینن مخصوص سکدر حاصلی جانانك کیجه لرله
آستانه سنی زیارت ایلین عشاقك سك مخصوصله آشنالقلری اولمغین کیجه
کاوب کتمکه مانع اولمز عشرت شبکیردن مراد کیجه لرله آستانی زیارت ایدوب
بوس ایلمکدر مصراع اولك معناسنی کیجه اویانقلغی عشرتن قیل دین
وصباحه دك خوفسز عشرت ایله دین شبکیردن مرادی بیلمزایمش (عشقبازی
کاربازی نیست ای دل سر بباز * ورنه کوی عشق نتوان زد بچوکان هوس *
بعض نسخه ده عشقبازی یرینه پادشاهی واقع اولمش مرادینه بردر کاربازی
لامیه در بازی اویون معناسنه در کوی عشق بیانیه چوکان هوسده بویله در
* محصول بیت * عاشقلق اویون ایشی دکلدر یعنی جزوی مصلحت دکلدر
ای کوکل باش اوینات یعنی میدان عشقده باشدن کچ یوخسه عشق طوپنی
هوس چوکانیله چلمك اولمز یعنی عاشقلق آرزوی طبعله وهوای نفسله اولمز بلکه
عاشقك طبعی صافی وکوکلی پاك کرك (دل برغبت میسپارد جان بچشم
مست یار * کرچه هشیاران ندادند اختیار خود بکس * محصول بیت *
کوکل رغبتله واختیار کلیله جانی چشم مست یاره تسلیم ایدر یعنی کوکل
چشم مست یاره اختیاریله عاشق اولور اکرچه هشیارلر یعنی عاقللر کندی
اختیارلرینی کمسه یه ویرمدیلر اما کوکل عاشق اولمق سببیله طوعا ورغبة
ویردی (طوطیان در شکرستان کامرانی میکنند * وز تحسر دست بر سر میزند
مسکین مکس * سینك بریره قوندقده ایکی الیله باشنی اوخشایغندر دست

برسر میزند یوردیغی انکچوندر مسکین مکسده ایهام وار زیرا مکس مسك
رنکنده در * محصول بیت * طوطیلر شکرستانده کام النلق ایدرلر و مسکین
مکس تحسردن ایکی النی باشنه اورر یعنی عالمك حالی بویله در کم اغنیا اولنلر ذوق
وصفاده و فقرا الم وبلاده اولور (نام حافظ کر بر آید بر زبان کلك دوست * از جناب
حضرت شاهم بسست این ملتمس * بونده ملتمس مراد معناسنه در محصول
بیت * حافظك اسمی اکر دوستك قلمی اوجنه کلورسه یعنی دوست آدینی قلمه
کتوروب یازرسه حضرت شاهك جنابندن بکا بو آرزو و مراد یتر یعنی پادشاه
حافظك نامنی قلمه کتوررایسه تمام مرادم میسر اولور وله ایضا (جانا ترا که کفت که
احوال مامپرس * بیکانه کرد و قصهٔ هیچ آشنا مپرس * که اسمدر کیم معناسنه
ایکنجی که حرف رابط مقول قول کرد کاف عجمینك فتحیله فعل امر مفرد مخاطب
اولدیغکدر * محصول بیت * ای جان سکا کیم دیدیکه بزم احوالمزی صورمه
یعنی سنی کیم قندردی عجبا بو معنایه بیکانه اول وهیچ بر آشنانك قصه سنی
صورمه یعنی سکا کیم دیدیکه بویله ایله (زانجا که لطف شامل و خلق کریم تست
جرمی نکرده عفو کن و ماجرا مپرس * جرمی ده یا حرف وحدت ویا تنکیر نکرده
ایلمش وایلنممش معناسنه در * محصول بیت * اول مقامدنکه سنك لطف
شاملك و خلق کریمکدر یعنی لطف شامل و خلق کریمکدن جرم وکناه ایلمش ایکن
یعنی بزدن صادر اولمیان جرم وکناهی عفو ایدوب ماجرایی صورمه یعنی
بزه افترا ایلدیکك جرمی عفو ایله و تفتیش و تفحص ایلمه دیمکدر مصراع ثانینك
معناسی کچمش کناهی عفو قیل و ماجرایی صورمه دین منطوق بیته موافق
معنا ویرمدی (خواهی که روشنت شود احوال سوز عشق * از شمع پرس
قصه ز باد صبا مپرس * محصول بیت * دیلرمسین که سکا واضح اوله عشق یانغی
احوالی یعنی عشقك درد والمی شمعدن صور قصهٔ سوزی باد صبادن صورمه
یعنی شمع طوتوشوب یناراحوال سوزی اول بیلور باد صبا که اطراف عالمده
اسوب صاوررار اول نه بیلور زیرا دردی چکن بیلور چکمین نه بیلور (هیچ آکهی
ز عالم درویشیش نبود * آنکس که با تو کفت که درویش را مپرس * آکهی ده
یا حرف مصدر خبردارلق دیمکدر درویشیش یاسیده بویله در شین ضمیر آنکسه
راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله * محصول بیت * درویشلك عالمندن هیچ
خبردارلغی یوقایمش اول کمسه که سکا درویشك احوالنی صورمه دیدی
حاصلی سکا فقرا احوالنه مقید اولمه وانلرك سرندن اکاه اولمه دین درویشلك
نه معنادر دو بیلمزایمش (از دلق پوش صومعه نقد طلب مجوی * یعنی
ز مفلسان سخن کیمیا مپرس * محصول بیت * صومعه دلق پوشندن نقد

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

ردسروری

طلب

طلب ایستمه یعنی عشق جانان طالبی دکلدر یعنی مفلسلردن کیمیا سوزنی
دیلمه حاصلی صومعه دلق پوشندن عشق جانان استمك مفلسدن کیمیا سوزنی
ایستمك کبیدر یعنی انلر اهل ریادر انلردن عشق ومحبت جانان کلمز (ما قصهٔ
سکندر و دارا نخوانده ایم * از ما بجز حکایت مهر و وفا مپرس * محصول بیت *
بز اسکندر و دارا قصه سنی بیلمز ز او قوما مشز بزدن مهر و وفا حکایه سندن غیری
صورمه مهر و وفا ایهام طریقیله مذکوردر بریسی محبت و وفادر بریسی ده
مهر و وفا داستانیدر که مشهور داستاندر حاصلی بزدن عشق ومحبت
داستانندن غیری سن صورمه که بزانکله مقید دکلز (در دفتر طبیب خرد
باب عشق نیست * ای دل بدرد خو کن و نام دوا مپرس * محصول بیت * عقل
طبیبی دفترنده عشق بابی یوقدر یعنی عقلله درد عشقه درمان اولمز پس
ای کوکل درد له خوی ایله یعنی درد ایله امتزاج ایله و دوا آدینی صورمه حاصلی
درد جانانله مأنوس اول وکمسه دن درمان ایستمه زیرا عشقه درمان اولمزانك
چاره سی صبر ویا سفردر (حافظ رسید موسم کل معرفت مکوی * دریاب نقد
وقت وز چون و چرا مپرس (محصول بیت) ای حافظ کل زمانی ایرشدی معرفت
سویلمه یعنی معرفتدن دم اورمه نقد وقتی یعنی حاضر وقتی بیلوب تدارك ایله
چون و چرادن صورمه یعنی کل موسمنده عیش و عشرته مباشر اول ونیچه
ونیچوندن دم اورمه وله ایضا (دارم از زلف سیاهش کله چندانکه مپرس *
که چنان زو شده ام بی سر و سامان که مپرس * که کاف عجمینك کسریله
شکایتدر سامان حضور و صلاح و آرام دیمکدر * محصول بیت * جانانك زلف
سیاهندن اولقدر شکایتم واردر که هیچ صورمه زیرا اندن انجلین
بی سر و سامان اولمشم که صورمه یعنی اندن شکایتم کمال مرتبه بی سر و سامان
اولدیغمدر (کس بامید وفا ترك دل و جان مکناد * که چنانم من ازین کرده
پشیمان که مپرس * مکناد فعل نهی مفرد مخاطب که حرف تعلیل * محصول
بیت * هیچ کمسه وفا امیدیله دل وجانی ترك ایلمسون زیرا بن بو ایشدن
انجلین پشیمانم که صورمه یعنی وفا و مهر امیدیله دل وجان ترك ایلدیکمه
زیاده پشیمانم (یکی جرعه که آزار کسش در پی نیست * زحمتی میکشم
از مردم نادان که مپرس * یکی ده یا حرف سبب کسش ضمیری جرعه یه
راجعدر ومعنا جهتندن پیه مقیددر درپیش تقدیرنده زحمتی ده یا حرف
تنکیردر * محصول بیت * بر جرعه سبیله که آردنجه کمسه یی انجتمك اولمیه
یعنی انی ایچمکله هیچ کمسه انجنمیه بو اجلدن زحمت چکرم مردم ناداندن که
صورمه (زاهد از ما بسلامت بکذر کین می لعل * دل و دین میبرد از دست

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات

بدان سان كه مپرس ✱ بدان سان انجلين ديمكدر ✱ محصول بيت ✱ اى زاهد
بزدن سلامتله كچ زيرا بو مى لعل يعنى قرمزى شراب دل ودينى الدن انجلين
ايلتوركه صورمه يعنى شراب آدمده دل ودين قومازيرا مست لا يعقل اولان
نه دل بيلور نه دين (كوشه كيرى وسلامت هوسم بود ولى ✱ شيوۀ ميكند آن
نركس فتان كه مپرس ✱ كوشه كيرى ده يا حرف مصدر كوشه كيرلك يعنى
بربوجقده اوتوروب منزوى اولمقدر ✱ محصول بيت ✱ كوشه كيرلك وسلامت
هوسم ايدى يعنى بربوجقده اوتوروب السلامة فى الوحدة قوليله عامل اولوب
اوتورمق آرزو ايدردم اما جانانك اول نركس فتانى برشيوه ايدركه هيچ صورمه
يعنى آدمى كندى حالنه قومازالبته كندويه ميل ايتديرر (كفت وكوهاست
درين راه كه جان بكدازد ✱ هركسى عربدۀ اين كه مبين ان كه مپرس ✱ درين راه
يعنى راه عشقده عربده لغتده سرخوش صواشنه ديرلر اما بونده مطلق غوغا
مراددر اين كه مبين آن كه مپرس روزمره لرندندر كورمه وصورمه ديجك يرده
استعمال ايدرلر اين وآن بونده الفاظ كنايه دندر ✱ محصول بيت ✱ بوطريق
عشقده قيل وقاللر واردركه جان اريدر وهركس بوغوغاده در بونى كورمه وآنى
صورمه يعنى نه زيدك ايلديكى عربده يى كورونه عمرك ايلديكى عربده يى صور
حاصلى تركيده نه كورونه ايشت ديجك يرده استعمال ايدرلر مصراع ثانينك
معناسى هركسه برجنكده بونى كورمه انى صورمه دين وهر بركسه بوكه باقه ردء مروری وشمعی
آنى صورمه دين بو اصطلاحلردن نوجهله ا كاه دكللر ايمش (كفتم از كوى فلك
صورت حالى پرسم ✱ كفت آن مى كشم اندر خم چوكان كه مپرس ✱ محصول
بيت ✱ ديدمكه فلك طوپندن صورت حالى صورايم يعنى قصد ايلدمكه كوى
فلكدن حالنى صورام ديديكه آنى چكرم خم چوكاندن كه هيچ صورمه يعنى
چوكان قدرتده برحالم واردركه صورمه حاصلى قضا وقدر امرنده زبون ومغلوبم
(كفتمش زلف بكين كه شكستى كفتا ✱ حافظ اين قصه درازست بقرآن كه
مپرس ✱ كفتمش ده شين ضمير جانانه راجعدر يعنى اندن كنايه در زلف شكستى نك
مفعول صريحى وبكين غير صريحى وبا حرف سبب كه يه اضافتى لاميه در بقرآن ده
با حرف قسم كه حرف بيان ✱ محصول بيت ✱ جانانه ديدمكه زلفكى كينك
ايچون صدك يعنى پرخم وشكن ايلدك ديديكه اى حافظ بو قصه در از در قرآن
حقيچونكه صورمه يعنى مقصودسن سن نهايتى قصه لى تطويل ايلم وله ايضا
(درد عشقى كشيده ام كه مپرس ✱ زهر هجرى چشيده ام كه مپرس ✱ عشقى ازبحر خفيف فاعلاتن مفاعلن فعلات
وهجرى يالرى وحدت ايچوندر ✱ محصول بيت ✱ برعشق دردينى چكمشم كه
صورمه وبرهجران زهرينى طاتمشم كه صورمه (كشته ام در جهان واخر كار ✱

دلبرى

دلبرى بركزيده ام كه مپرس ✱ محصول بيت ✱ جهانده طولانوب كزمشم
واخر الامر بر دلبرا اختيار ايلمشمكه صورمه يعنى زيبا دلبر (آنچنان درهواى
خاك درش ✱ ميرود آب ديده ام كه مپرس ✱ محصول بيت ✱ قپوسى طپراغنك
هواسنده انجلين كيدر آب ديده م كه صورمه يعنى خاك درى آرزوسنده
كوزم ياشى شويله اقاركه صورمه (من بكوش خود ازدهانش دوش ✱ سخنانى
شنيده ام كه مپرس ✱ محصول بيت ✱ بن كندى قولاغمله اغزندن دون كيجه
سوزلر ايشتمشمكه صورمه يعنى عجايب مصاحبتلر ايشتمشمكه صورمه (سوى
من لب چه ميكزى كه مكوى ✱ لب لعلى كزيده ام كه مپرس ✱ لعلى يا حرف
وحدت ✱ محصول بيت ✱ بنم جانبمه دوداغكى نه ايصررسن كه سويلمه يعنى
طمنه وفاش ايلمه بن نسنه ديمم اما برلب لعل ايصرمشم كه صورمه يعنى بوندن
غيرى نسنه ديمم (بى تو دركلبۀ كدائى خويش ✱ رنجهائى كشيده ام كه
مپرس ✱ كدائى يا حرف مصدريه رنجهائى ياسى وحدت نوعيه در
✱ محصول بيت ✱ سنسز كندى كدالغم حجره سنده بردورلو زحمتلر چكمشم كه
صورمه يعنى محكم زحمتلر چكمشم (همچو حافظ غريب در ره عشق ✱ بمقامى
رسيده ام كه مپرس ✱ محصول بيت ✱ عشق يولنده حافظ غريب كبى برمقامه
ايرشمشم كه صورمه يعنى سائر عشاقدن ايلرى كتمشم وله ايضا (دلا رفيق ازبحر مجتث مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
سفر بخت نيك خواهت بس ✱ نسيم روضۀ شيراز پيك راهت بس ✱ رفيق سفر
اسم فاعلك مفعولنه اضافتيدر بخت نيك خواه بيانيه در نسيم روضۀ شيراز
لاميه لردر پيك راهده بويله ✱ محصول بيت ✱ اى كوكل سكا سفر يولداشى
طالع نيكخواهك يعنى درست طالعك يتر پيك راهده نسيم روضۀ شيراز
يتر حاصلى سفره كتمه اوده اوتور ديمكدر (دكر زمنزل جانان سفر مكن درويش ✱
كه سير معنوى وكنج خانقاهت بس ✱ سير معنويدن مراد سير جاناندر
✱ محصول بيت ✱ دخى جانان منزلندن سفر ايلمه اى درويش زيرا سكا
سير معنوى وخانقاه بوجغى يتر يعنى خانقاه بوجغنى اختيار ايدوب جانان سيرى
سكا يتر سفره كتمك لازم دكل (هواى مسكن مألوف وعهد يار قديم ✱ ز رهروان
سفر كرده عذرخواهت بس ✱ هواى مسكن مألوف لاميه وبيانيه لردر
عهد يار قديم ده بويله در رهروان سفر كرده بيانيه رهروان الف ونونله جمع اولدى
ذوى العقوله صفت اولديغيچون تقديرى مردان رهرواندر سياحلر ديمكدر
عذرخواه وصف تركيبيدر ✱ محصول بيت ✱ مأنوس مسكنك محبتى
ويار قديمك عهدى سفر ايلمش سياحلردن سكا عذر دليجى يتر يعنى سياحلر
طرفندن بو ايكى مانع سكا عذر دليجى يتر يعنى ترك سفركه بونلر عذر اوله بيلور

(بصدر مصطبه بنشین وساغر می نوش* که این قدر ز جهان کسب مال
وجاهت بس* محصول بیت* میخانه صفه سی صدرنده اوتور وباده قدحنی ایچ
زیرا جهاندن بو مقدار سکا مال ومنصب کسبی یتر یعنی باده ایچمك کسب مالدر
وصدر مصطبه ده اوتورمق کسب جاه یتر (وگر کمین بگشاید غمی ز گوشهٔ دل*
حریم درگه پیر مغان پناهت بس* کمین بوصو غمی یا حرف وحدت* محصول
بیت* واگر بر غم کوکل کوشه سندن بوصو چارسه یعنی قوررسه پیرمغانك
درگهی حوالیسی سکا صغنجق یر یتر یعنی کوکلکه غم طاری اولورسه
وار میخانه یه باده ایچ (زیادتی مطلب کار بر خود آسان کن* که شیشهٔ می لعل
وبتی چو ماهت بس* زیادتی یا حرف وحدت ویا تنکیر* محصول بیت* زیاده
طلب ایله ایشی کند که آسان ایله یعنی کندیکه کوچ کوسترمه زیرا بر شیشه
قرمزی شراب وماه کبی بت سکا یتر (فلك بمردم نادان دهد زمام مراد*
تو اهل فضلی ودانش همین گناهت بس* محصول بیت* فلك مرادیز کیننی
نادان مردمه ویرر یعنی قنده بر جاهل وار ایسه فلك اکا مساعد ومعاوندر
اما سن اهل فضل وعلمسن سکا بو گناه یتر زیرا الجاهل مرزوق در بیت* نیجه
بجر ودیم بن بو رسوم فلکه* نعمتی کابه ویرر دولتی دائم اشکه (بهیچ ورد
دگر نیست حاجت حافظ* دعای نیم شب ودرس صبحگاهت بس* محصول
بیت* ای حافظ هیچ ورده سنك احتیاجك یوقدر بلکه دون یاریسی وصباح
وقتنك درسی سکا یتر یعنی غیری خواصه مشغول اولمق لازم دگل بو ایکی
نسنه یه مشغول اولمق سکا یتر (بمنت دگران خو مکن که در دو جهان* رضای
ایزد وانعام پادشاهت بس* بمنت دگران مصدرك مفعولنه اضافتیدر
مکنك مفعولی غیر صریحیدر وخو صریحی که حرف تعلیل در دو جهان
مصراع ثانی یه مرهوندر رضای ایزد مصدرك مفعولنه ویا فاعلنه اضافتیدر
وانعام پادشاه مصدرك فاعلنه* محصول بیت* غیرلر منتیله مأنوس اولمه
زیرا ایکی جهانده اللهك رضاسی وپادشاهك انعامی سکا یتر یعنی اللهك امرینه
اطاعت ایدوب رضا کتورمك وپادشاهك انعام واحسانیله قانع اولمق سکا یتر
حطام دنیا ایچون غیرلره منت ایلمه دیمکدر وله ایضا (کلعذاری ز گلستان
جهان ما را بس* زین چمن سایهٔ آن سرو روان ما را بس* زین چمن یعنی چمن
دنیادن* محصول بیت* جهان گلستانندن بر گلعذار بزه یتر بو چمن
دنیادن اول سرو روانك سایه سی بزه یتر یعنی جانانك سایهٔ لطفی بزه یتر گلعذار
وسرو رواندن جانان مراددر (من وهمصحبتیء اهل ریا دورم باد* از گرانان
جهان رطل گران ما را بس* محصول بیت* بن اهل ریا ایله همصحبت اولمق بندن

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

ایراق اولسون جهان ثقیللرندن رطل گران بزه یتر یعنی هیچ بر گراندن حظ ایلمزز
الا رطل گراندن (قصر فردوس بپاداش عمل می بخشند* ما که رندیم
وگدا دیر مغان ما را بس* محصول بیت* جنت قصرینی عمل جزاسنه
ویررلر یعنی عمله مقابل ویررلر بز که رند وگدایز دیر مغان بزه یتر یعنی بزم جنته
استحقاقمز یوقدر زیرا اکا لایق عملمز یوقدر پس بزم حالمزه لایق وعملمزه موافق
دیر مغاندر (بنشین بر لب جوی وگذر عمر ببین* کین اشارت ز جهان گذران
ما را بس* محصول بیت* ایرمق کنارنده اوتور وعمرك کچمه سنی کور یعنی
صوینك آقمه سندن عمرك کچمه سنی قیاس ایله زیرا بو اشارت کچیجی جهاندن بزه
یتر یعنی صوینك کچوب کتمه سندن جهانك کچوب کتمه سی اشارتی بزه بند یتر
(نقد بازار جهان بنگر وآزار جهان* گر شما را نه بس این سود وزیان ما را بس
* محصول بیت* جهان بازارنك نقدنی یعنی حالنی وحاضرنی کور وجهانك
آزارنی یعنی بلاسنی ومشقتنی سیر ایله اگر سزه بو سود وزیان یتمزسه بزه
یتر یعنی جهان بازارینك نقدی فائده سی وآزار ومشقتی زیانی اگر سزه یتمزسه
بزه یتر یعنی بو ایکی قضیه ایله سز متنصح اولمزسکز بز اولورز (یار با ماست چه
حاجت که زیادت طلبیم* دولت صحبت آن مونس جان ما را بس* محصول
بیت* یار بزمله در نه حاجت که زیاده صفایه طالب اولاوز زیرا اول مونس جانك
صحبتی دولتی بزه یتر (از در خویش خدا را ببهشتم مفرست* که سر کوی
تو از کون ومکان ما را بس* خدا را اداة تخصیص که حرف تعلیل
* محصول بیت* جانانه خطاب ایدوب بیورر که الله ایچون کندی قاپکدن
بنی جنته کوندرمه زیرا سنك سر کویك کون ومکاندن بزه یتر یعنی کون
ومکاندن سنك سر کویکله اکتفا ایدرز حاصلی سر کویك بزه جنتدر مصراع
اولده خدا راده را یرینه یا یازوب خدایا دیرلر اکثر نسخه ده مخالف یازدقلرندن
غیری ویردکاری معناده مدخولدر تأمل تدبر (حافظ از مشرب قسمت گله بی
انصافیست* طبع چون آب وغزلهای روان ما را بس* حافظ منادی مشرب
بونده شرب معناسنه در شینك کسریله حظ ونصیب معناسنه اگرچه
اصلنده صوده استعمال ایلشلر مثلا لاشرب من الماء دیرلر اما خواجه نك
مرادی مطلقا حظ ونصیبدر مشرب قسمت یعنی حظ قسمت ازلی دیمکدر
* محصول بیت* ای حافظ حظ ونصیب قسمت ازلیدن شکایت انصافسزلقدر
یعنی قضا وقدر دفترنده مثبت اولان نصیبدن شکایت انصاف دگل زیرا
صو کبی پاك ولطیف طبع وموزون وسلیس غزللر بزه یتر یعنی دنیا حطامنه
مالك دگل ایسك نوله لیکن لطیف وپاك طبعه وشیرین ومقبول غزللره مالکز

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

حاصلی بو ایکی نعمت که بزه ویرلدی شکرینی قیلیوب شکایت ایلمك معقول
دکلدر وله ایضافی حرف الشین (اکر رفیق شفیقی درست پیمان باش *
حریف حجره و کرمابه و کلستان باش * رفیق شفیقی بیانیه و یا ضمیر خطاب
درست پیمان وصف ترکیبی اقسامندندر حریف حجره اسم فاعلك دفعولنه
اضافتیدر کرمابه حمامه وایلیجه یه دیرلر * محصول بیت * اکر شفقتلی و محبتلی
یار ایسك درست پیمان اول یعنی عهدی درست اولنلردن اول حاصلی قول
وقرارك درست اولسون حجره و حمام و کلستان مصاحبی اول یعنی هر یرده
بزه یار اول دیمکدر (شکنج زلف پریشان بدست باد مده * مکو که خاطر عشاق
کو پریشان باش * شکنج وشکن بوکلمدر * محصول بیت * زلف پریشان
بوکلمنی باداله ویرمه یعنی زلفکی یله ویرمه دیمه که عشاقك خاطری دی پریشان
اولسون یعنی شکنج زلفی باداله ویرمك عشاقك خاطرلرینه پریشان اول
دیمکدر (کرت هواست که با خضر همنشین باشی * نهان زچشم سکندر
چو آب حیوان باش * محصول بیت * اکر محبتك وار ایسه که حضرت خضر
نبی ایله مصاحب وهمنشین اوله سن آب حیوان کبی سکندرلك کندندن نهان
اول یعنی اهل دنیادن تجنب ایله وهمان عاشقلر ایله اختلاط ایله حاصلی سلاطین
وامرا و سائر اغنیادن استغنا اوزره اولمق کرك که ملازمتك جانان خدمتنه
مقصور ومخصوص اوله (زبور عشق نوازی نه کار هر مرغیست * بیا و نو کل
این بلبل غزلخوان باش * زبور عشق نوازی بیانیه نوازیدندن اوخشامقدر
بوعبارتی سازچالمده استعمال ایدرلر بربط نواز و چنك نواز کبی بونده اوقومق
معناسنه تضمین اولنمشدر یا حرف مصدردر نو کل این لامیه در بلبل غزلخوان
بیانیه در * محصول بیت * عشق نوازلق زبوری هر مرغك ایشی دکلدر یعنی
هر مرغك ایشی عاشقلق دکلدر یعنی هر انسان عاشق اولمز و عشقه لایق دکل
پس امدی کل و بو غزلخوان بلبلك تازه کلی اول یعنی عشق زبورین اوقومق
بن بلبلك شانیدر حاصلی عاشقلق بکا لایقدر کل بکا جانان اول دیمکدر (طریق
خدمت و آیین بندکی کردن * خدا را بو رها کن بما و سلطان باش * محصول
بیت * خدمت طریقنی و قوللق ایلمك طریقنی الله ایچون سن بکا صالیویر یعنی
بکا حواله ایله و سن پادشاه اول یعنی بن خدمت ایده یم سن پادشاهلق ایله حاصلی
ذوق و صفایه مشغول اول (دکر بصید حرم تیغ برمکش زنهار * وزانچه بادل
ما کردهٔ پشیمان باش * حضرت مکه نك اطرافنده معین یرلر وار که آنده آو
اولامق و اغاج کسمك و اوت اوتلتمق حرامدر اول یره حرم دیرلر * محصول بیت
شمدنکرو حرم صیدیچون قلج چکمه زنهار و بزم کو کلمزه ایلدیکندن پشیمان

اول یعنی بزم دلمز مرغ حرمدر آنی صید ایدوب چوق جفا ایلمش سن امدی
بردخی ایلمه و ایلدیککندن پشیمان اول (توشمع انجمنی یك زبان و یکدل شو *
خیال کوشش پروانه بین و خندان باش * انجمن درنکدر و یا ضمیر خطاب
* محصول بیت * سن مجلس شمعیسن یکزبان و یکدل اول پروانه نك سعی
و کوششی خیالنی کور و خندان اول یعنی پروانه کندینی شمعه اوروب یانمغه
کوشش ایلدیکنی کوروب بزی اکا قیاس ایدوب خندان و شادان اول شمعه
نسبت زباندن مراد فتیله ده یانان آتشدر و دلدن مراد فتیله در اما جانانه نسبت
معلوم (کمال دلبری و حسن در نظربازیست * بشیوهٔ نظر از نادران
دوران باش * دلبری یا حرف مصدر نظربازیده ده بویله در * محصول بیت *
حسن و دلبرلك کمالی نظربازلقده در یعنی محبوب دوستلقده در حاصلی بر دلبرك
عشاقی چوق اولمقده در پس امدی صنعت نظرده دوران نادرلرندن اول یعنی
منظور عشاق اولمقده بی نظیر عالم اول (خموش حافظ واز جور یار ناله مکن *
ترا که کفت که در روی خوب حیران باش * محصول بیت * ای حافظ اپسم اول
و جور یاردن ناله ایلمه سکا کیم دیدیکه روی خوبه حیران اول یعنی سکا
کیم دیدیکه کوزل سوپس کناه سنکدر کمسه نك دکلدر وله ایضا (ای همه شکل تو

ازبحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن

مطبوع و همه جای تو خوش * دلم از عشوهٔ یاقوت شکرخای تو خوش *
ای حرف ندا منادی محذوف ای جانان دیمکدر عشوه کوکل الدامق یاقوت
شکرخای تو بیانیه و لامیه در یاقوت شکرخادن مراد لبلریدر و یا دهانی
شکرخا وصف ترکیبیدر خاییدندن شکرچکنیجی اکرچه چکنمك دهانك
شانندندر اما قرب جوار اعتباریله لبه اسناد ایدرلر مجازا * محصول بیت *
ای جانان سنك جمیع شکلك مطبوع و هر یرك کوزلدر کوکلم سنك شکرچکنیجی
عشوه کرلیکدن خوشدر (همچو کلبرك طری هست وجود تو لطیف *
همچو سرو چمن خلد سراپای تو خوش * محصول بیت * تازه کل یپراغی کبی
سنك وجودك لطیفدر جنت چمنی سروی کبی باشدن ایاغه دك هر یرك
خوشدر حاصلی هر یرك خوب و لطیفدر (شیوه و ناز تو شیرین خط و خال
تو ملیح * چشم و ابروی تو زیبا قد و بالای تو خوش * محصول بیت * سنك
شیوه و نازك شیرین و خط و خالك مقبول چشم و ابروك زیبا قد و قامتك خوش
(هم کلستان خیالم ز تو پر نقش و نکار * هم مشام دلم از زلف سمنسای تو خوش
کلستان خیالم اضافتلری بیانیه و لامیه در خیاله کلستان وده مشام استعاره
ایلدی زلف سمنسای تو بیانیه و لامیه در سمنسا وصف ترکیبیدر ساییدندن
ازمك و سورتمك روی جانانی سمنه یعنی آق کله تشبیه ایدرلر و زلفك

اكاسور تمسنی سمنسا ایله تعبیر ایدرلر * محصول بیت * هم خیالم كلستانی سندن
پرنقش ونكاردر یعنی خیالم سنك اسباب حسنكدن مزین اولوب نكارخانهٔ
چین كبی پرنقش ونكار اولمشدر هم كوكام دماغی زلف سمنسا كله معطر وممسك
اولمشدر یعنی خوب وخوش اولمشدر مصراع ثانینك معناسی هم بنم كوكام
مشامی سنك سمن محوایدیجی زلفكدن خوش دین وهم مشام دلم سنك سمن
رایحه لو زلفكدن خوش دین سمنسانك معناسی بیلنزلرایمش (پیش چشم تو
بمیرم كه بدان بیماری * میكند دردمرا از رخ زیبای تو خوش * محصول بیت *
سنك كوزلك اوكنده اوله یمكه اول بیمارلغله بنم دردمی سنك رخ زیبا كدن خوش
ایلر یعنی دردمه درمان ایدر یعنی چشمكه قربان اوله یمكه رخكی سیرایلمكه
مانع اولمیوب دردمه درمان ایدر (در ره عشق كه از سیل بلا نیست گذار *
میكنم خاطر خودرا بتماشای تو خوش * محصول بیت * عشق یولنده كه
بلا سیلندن كچید یوقدر یعنی بلادن كچلمز حاصلی بلا ومشقتدن خالی دكل
كندی خاطرمی سنك تماشاكله خوش ایدرم یعنی كرچه عشقكده بلا چكرم
اماسنی سیرایلمكله خاطرم متسلی اولور (در بیابان طلب گرچه زهرسو
خطر یست * میرود حافظ بیدل بتولای تو خوش * محصول بیت * طلب
وصال جانان بیابانده كرچه هر جانبدن برعظیم خوف وخطر واردر اما حافظ
بیدل سنك محبتكله كوزل كیدر یعنی سنك محبتكی یار ایدینوب بی پروا كوزل
كیدر شویله كه خوف وخطر خاطرینه خطور ایلمز وله ایضا (فكر بلبل همه
آنست كه گل شد یارش * گل در اندیشه كه چون عشوه كند در كارش *
در كارش كرد ودر كارش میكند ایشنه سوردی وایشنه صرف ایلدی
دیجك یرده استعمال ایدرلر * محصول بیت * بلبلك فكری دائما اولدركه
كل اكا یار اولدی دیو اما كل اندیشه وفكرده دركه انك ایشنه نیجه عشوه
وناز سوره یعنی اكانه وجهله جور وجفا ایلیه (دلربائی همه آن نیست كه
عاشق بكشد * خواجه آنست كه باشد غم خدمتكارش * دلربائی یا حرف
مصدر * محصول بیت * دلربالق همان اول دكلدركه عاشق اولدره یعنی دلبرلرده
دلربالق اول دكلدركه عاشق هلاك ایلیه بلكه افندی اولدركه آنده
خدمتكار غمی اوله یعنی خدمتكار غمنی چكه (جای آنست كه خون موج زند
در دل لعل * زین تغابن كه خزف میشكند بازارش * تغابن بازارده زیان ایلمكه
دیرلر خزف صقسی جنسنه دیرلر * محصول بیت * محلیدركه لعلك یوركنده
قان موج اوره یعنی یوركی خون اوله غیرتدن بو تغابندن كه صقسی بازارینه
كساد ویرر یعنی بازارینه شكست ویریجیدن مراد تمثیلدر یعنی محلیدركه

بدسروری وشمعی

ازبحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

اهل فضلك جكری قان دریاسی اولوب موج اوره بو تغابندن كه جهلا رغبت
واعتبار بولوب اهل جاه وحشمت وعظمت اوله لر وكندیلره رغبت واعتبار
اولمیوب ذلتده قاله لر (بلبل از فیض گل آموخت سخن ورنه نبود * این همه
قول وغزل تعبیه در منقارش * سابقا ذكر اولمشیدیكه تعبیه مصدردر
مفعول معناسنه یعنی معبی تعبیه شده تقدیرنده یعنی مخفی ومخلوط معناسنه
محصول بیت * بلبل فیض كلدن اوكرندی سوزی ونغمه یی یوخسه بوقدر قول
وغزل انك منقارنده معبی ومخفی ومخلوط دكل ایدی یعنی كلك مشاهده سی
سبب اولدی انك بودكلو نغمات ومقاماتنه والا كل ناپیدا اولیجق سائر
نغمه سز طیور كبی كنك ولال قالور حاصلی عشق كلدر سبب بوقدر ترنماتنه
(آن سفر كرده كه صد قافله دل همره اوست * هر كجا هست خدایا
بسلامت دارش * قافله دل ضرورت وزن ایچون اضافتدن مقطوعدر
والا قیاس قافلهٔ دل ایدی اضافتله * محصول بیت * اول سفر ایلمش جانان كه
یوز كوكل قافله سی انك یولداشیدر یعنی یوز عاشقك همتی جان وكوكلدن
انكله یار ویاوریدر هر نه یرده كه اولورسه یارب سلامتده طوت آنی یعنی صاغ وسالم
اولسون دیو (ای كه در كوچهٔ معشوقهٔ ما میگذری * برحذر باش كه
سر میشكند دیوارش) كوچه محله جك كوچه دن مخففدر محله جك دیمكدر
محصول بیت) ای شول كمسه كه بزم معشوقمز محله سنده اوغرر سن واندن كچرسن
حذر اوزره اول كه دیواری باش صرر یعنی آندن اوصلی جه كچ كه دیوارینه
طوقنمیاسن كه باشك سلامت قالسون حاصلی دیوانه ومست كبی آندن كچمه كه
دیواری باشك یارماسن (صحبت عافیتت گرچه خوش افتاد ای دل *
جانب عشق عزیزست فرومگذارش * محصول بیت * ای كوكل كرچه سكا
عافیت صحبتی كوزل واقع اولدی یعنی زهد وتقوی وپرهیز كارلق سكا
خوش دوشدی اما عشق جانبی عزیزدر انی ترك واهمال ایلمه یعنی نقد رعابد
وزاهد اولورسك عشقی اونتمه كه مصلحتك عشقله بتر (اگر از وسوسهٔ نفس
وهوا دور شوی * بی شكی راه بری در حرم دیدارش * محصول بیت * اگر نفس
وهوا وسوسه سندن دور اولورسك شكسز كه جانانك دیداری ووصالی جانبنه
یول ایلتورسن یعنی آرزوی نفس ومقتضای طبعدن دور اولورسك
وصلت جانان میسر اولور (صوفی سرخوش ازین دست كه كج كرد كلاه *
بدو جام دگر آشفته شود دستارش * محصول بیت * صوفی سرخوش
بو جهتدن وبونك كبی كه كلاهنی باشنه اكری قودی ایكی قدحله دخی دستاری
پریشان اولور یعنی بر مقدار باده كورمكله كلاهنی وتاجنی اكنجه برایكی قدح

دخی کورنجه دستاری پریشان اولوب بوغزینه کچر (دل حافظ که بدیدار تو
خوکرشده بود * ناز پرورد وصالست مجو آزارش * خوکر مانوس معناسنه در
* محصول بیت * حافظک کوکلی که سنک دیدارکله مأنوس ایدی وصال ناز
پروریدر انی اینجتمه حاصلی وصالک نازیله پرورده اولمشدر انی فراقله آزار ایلمه

ازبحر هزج
مفعول مفاعیل مفاعیل مفاعیل

وله ایضا (بازآی و دل تنک مرا مونس جان باش * وین سوخته را محرم اسرار
نهان باش * محصول بیت * ای جانان کیرو کل وبنم دل تنکمه مونس جان اول
وبو سوختهنک کیزلی اسرارنه محرم اول (زان باده که در میکدهٔ عشق فروشند
* مارا دو سه ساغر بده وکو رمضان باش * محصول بیت * اول بادهدنکه
آنی عشق میخانهسنده صتارلر بزه ایکی اوچ قدح ویردخی رمضان اولسون دی
یعنی رمضانده اولورسه ویرضررایلمز (درخرقه چو آتش زدی ای عارف سالک
* جهدی کن و سرحلقهٔ رندان جهان باش * درحرف صله * محصول بیت *
ای عارف سالک چونکه خرقهیه آتش اوردک یعنی خرقهکی یاقدک جهدایله
جهان رندلرینک سرحلقهسی اولهسن یعنی باشی ورئیسی اولهسن حاصلی
متعین رندلردن اولهسن (آن یار که کفتا بتو ام دل نکرانست * کو میرسم اینک
بسلامت نکران باش * محصول بیت * اول یارکه دیدی کوکلم سکا ناظر
ومتعلقدر سن اکا دی اشته شمدی ایریشرم سلامتله ناظر ومنتظر اول یعنی
کوزت شمدی کاورم (خون شد دلم از حسرت آن لعل روان بخش *
ای درج محبت بهمان مهرونشان باش * محصول بیت * یورکم قان اولدی
اول جان بغشلیجی لعلک حسرتندن یعنی اول لعل لب جانبخش جانان
حسرتندن پس ای محبت درجی همان اول مهرونشانله اول یعنی جفا ایچون
مهرجانانی ترک ایله خواجه غیبتدن خطابه التفات بیوردی (تا بر دلش
از غصه غباری ننشیند * ای سیل سرشک از عقب نامه روان باش * دلش
ضمیری معهود جانانه راجعدر * محصول بیت * تا جانانک کوکلنه غم
وغصهدن برتوز اوتورمیه یعنی خاطرینه غبار قونمیه ای کوزیاشی سیلی نامهنک
آردنجه روان اول یعنی جانانه تسلی ویرایشده خواجه ده شمدی کاوردیو
(حافظ که هوس میکندش جام جهان بین * کو در نظر آصف جمشید مکان باش
* محصول بیت * حافظ که جام جهانبین هوس ایلر یعنی مرادی جام
جهان نما درسن دی حافظه جام جهانبین ایسترسک جمشید مکان پادشاهک
وزیر اعظمی نظرنده اول یعنی جام جهانبین انک النده درا کا ملازم اول که
سکا میسر اوله میکندش شین ضمیر تکمیل وزن وتحسین لفظ وتأکید معنا

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

ایچون کلمشدر وله ایضا (بدور لاله قدح کیر وبی ریا میباش * ببوی کل نفسی

همدم صبا میباش * محصول بیت * لاله دورنده قدح طوت یعنی باده نوش
اول وریایی ترک ایدوب بی ریا اول کل امیدیله برساعت صبایه همدم اول زیرا
کله صفا وطراوت ویرن صبا درامدی اکا یار و همدم اول که کله واصل اولهسن
بونده بوایهام طریقیله ذکر اولنمش امیدوقوقو بیننده (کرت هواست که چون
جم بسر غیب رسی * بیا وهمدم جام جهان نما میباش * محصول بیت *
اکر سنک آرزوک وار ایسه که جم کبی سر غیبه ایریشهسن کل وجام جهان نمایه
مصاحب اول جام جهان نما قلب عاشقدر یعنی قلب عاشقه مقارن
ومصاحب اول حاصلی قلب عاشقه مالک اول یعنی عاشق اول (نکویمت که همه
سال می پرستی کن * سه ماه می خور ونه ماه پارسا میباش * محصول بیت *
بن سکا دیمزم که تمام ییل باده نوشلق ومی پرستلک ایله بن دیرمکه اوچ آی باده ایچ
وطقوز آی عابد وزاهد اول که اول اوچ آی بیوردیغی بهار آیلریدر (چو پیر
سالک عشقت بمی حواله کند * بنوش ومنتظر رحمت خدا میباش * پیر
سالک عشقت اضافتلری بیانیه ولامیهلردر بمی با حرف صله منتظر رحمت
خدا اضافتلری اسم فاعلک مصدرینه ومصدرک فاعلنه اضافتیدر میباش
فعل امر مفرد مخاطبدر * محصول بیت * چونکه پیر سالک عشق سنی بادهیه
حواله ایلیه یعنی سکا ایچ دیه ایچ والله تعالینک رحمتنه منتظر اول یعنی
مرشد عشق هرنه امر ایدرسه سوزینی طوتق کرک (چو غنچه کرچه
فروبستکیست کار جهان * تو همچو باد بهاری کره کشا میباش * محصول
بیت * غنچه کبی کرچه جهانک ایشی بغلیلقدر یعنی دورکلک ویومقلقدر یعنی
انعقاد وانقباضدر اما سن باد بهاری کبی کره کشا اول یعنی باد بهاری
دوکلریکه غنچهلردن عبارتدر آچدیغی کبی سنده غم وغصه دوکلرینی
کوکلکدهکی قومیوب آچ (وفا مجوی زکس ور سخن نمی شنوی * بهرزه طالب
سیمرغ وکیمیا میباش * محصول بیت * کسهدن وفا استمه یعنی کسهدن
وفا اومیه واکر سوزمی دکلمزسک زائد یره عنقایه وکیمیایه طالب اول یعنی وفا بونلر
مقامندهدر پس وفایه طالب اولمق همان بونلره طالب اولمقدر (مرید طاعت
بیکانکان مشو حافظ * ولی معاشر رندان پارسا میباش * مرید طاعت
بیکانکان اسم فاعلک مصدره ومصدرک فاعلنه ویا مفعولنه اضافتیدر
معاشرک رندان پارسایه اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر رندان پارسا
بیانیهدر (محصول بیت) بیکانهلر طاعتنه طالب اولمه ای حافظ اما رندان پارسا
معاشری ومصاحبی اول یعنی آشنا ایله همصحبت ومعاشر اول اما بیکانهلرله
مصاحب ومعاشر اولمه وله ایضا (باغبان کر پنج روزی صحبت کل بایدش *

ازبحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

برجفای خارهجران صبر بلبل بایدش * صحبت كل مصدرك مفعولنه
اضافتیدر بر حرف صله جفای خارهجران لامیه و بیانیه در صبر بلبل مصدرك
فاعلنه در * محصول بیت * باغبانه اكر بش كون مقداری كل صحبتی
كرك ایسه یعنی كله مصاحب اولمق مرادی ایسه خارهجران جفاسنه اكا بلبلك
صبری كرك یعنی بلبل كبی بریله قریب كلك ایربلغنه صبر وتحمل كرك مراد
تمثیلدر یعنی هر عاشق كه وصال جانان ایله مشرف اولمق استرنیجه زمان فراق
جفاسنه صابر اولمق كرك (ای دل اندر بند زلفش از پریشانی منال * مرغ زیرك
چون بدام افتد تحمل بایدش * محصول بیت * ای كوكل جانانك زلفی بندنده
پریشانلقدن ایكلمه زیرا مرغ زیرك چونكه دوزاغه دوشه اكا تحمل كرك
امدی سنده مرغ زیرك ایسك تحمل ایله چبالیوب فریاد وناله ایلمه
(با چنین زلف ورخش بادا نظربازی حرام * هركه روی یاسمین وجعد سنبل
بایدش * محصول بیت * بو نجلین زلف ورخله اكا نظربازلق حرام اولسون
هركیمكه اكا روی یاسمن وجعد سنبل كرك ایسه یعنی جانانك رویی
وار ایكن یاسمنه وزلفی وار ایكن جعد سنبله طالب اولنه نظربازلق ومحبوب
دوستلق حرام اولسون دیمكدر (رند عالم سوز را با مصلحت بینی چه كار *
كار ملكست آن كه تدبیر وتامل بایدش * رند عالمسوز بیانیه در عالمسوز
وصف تركیبیدر ترك ماسوادن كنایه در * محصول بیت * تارك عالم
اولان رندك مصلحت بینلكله نه ایشی وار یعنی رند عالمسوزك مصالح دنیا ایله
نه ایشی وار سلطنت ایشیدر اول كه تدبیر وتأمل ایستر یعنی تدبیر وتأمله
محتاج اولان پادشاهلق ایشیدر كدالق ایشی دكلدر (تكیه بر تقوی ودانش
در طریقت كافریست * راهرو كر صد هنر دارد توكل بایدش * محصول بیت
طریق عشقده علم وتقوایه اعتماد كافرلكدر عشق یولینك یولجیسنك
صد هنری وار ایسه ده اكا توكل كرك یعنی وصال جاناننده علم وتقوایه اعتماد
جائز دكلدر بلكه توكل وتضرع وتذلل كركدر علم وتقوایه اعتماد حجابدر
(نازها زان نركس مستانه اش باید كشید * این دل شوریده تا آن جعد كاكل
بایدش * مستانه اش شین ضمیر مصراع ثانیده دله راجعدر اضمار قبل الذكر
طریقیله تا ادات توقیت مادام كبی جعد كاكل لامیه * محصول بیت * اول
نركس مستانهٔ جاناندن نازلر چكمك كرك بو دل شوریده مادامكه اكا كاكل
جانان كرك یعنی مادامكه دل شوریده یه جعد كاكل جانان كرك وا كا طالبدر
چشم مستانهٔ جاناندن ناز وجور وجفا چكمك كرك (ساقیا در كردش ساغر
تعلل تا بكی * دور چون با عاشقان افتد تسلسل بایدش * دور وتسلسل

حكما اصطلاحلرندندر تعریفلری كتب حكمیه ده مسطور ومذكوردر
* محصول بیت * ای ساقی ساغر دورنده بهانه نیجه یه دك یعنی قدحی
اكلندرمكده بهانه ایلرسن دور قدح چونكه عشاقه دوشه تسلسل كرك یعنی
عشاقه نوبت كلنجه قدحی طولی كبی یغدرمق كرك (كیست حافظ تا ننوشد
باده بی آواز رود * عاشق مسكین چرا چندین تجمل بایدش * رود بونده قیلدر
اما بونده مراد قیللی سازدر تجمل تفعل بابندن مصدردر ادمی كوزللندرن نسنه
* محصول بیت * كیمدر حافظ كه باده یی قبل اوازنسز ایچمیه یعنی سازسز
باده ایچمیه عاشق مسكینه نیچون بوقدر تجمل كرك یعنی باده ایچدیكی
یمزمی كه سازده استر یعنی حافظ كبی مفلس عاشقه بودكلو تكلفات لازم دكل
باده ایچمكده وله ایضا (خوشا شیراز و وضع بی مثالش * خداوندا نكه دار

ازبحر هزج
مفاعیلن مفاعیلن فعولن

از زوالش * محصول بیت * نه خوشدر شیراز شهری وانك بی مثال وضعی یارب
آنی زوالدن حفظ ایله (ز ركنا باد ما صد لوحش الله * كه عمر خضر می بخشد
زلالش * ركنا بادك معناسی كتابك اولنده تحقیق ایلمشز تكراره احتیاج
یوقدر لوحش الله اصلنده لا اوحش الله ایدی مقام دعاده استعمال ایدرلر
الله وحشت ویرمسون دیمكدر عربلر بر یره شن اولسون دیه جك یرده بویله دعا
ایدرلر یعنی خراب اولوب سكانی ایچندن كیتمسون كه وحشت ویره صكره ایكی
همزه یی تخفیف ایدوب لوحش الله دیدیلر یعنی الله تعالی خراب ایدوب وحشت
ویرمسون بونده صد لوحش الله دن مراد یوز قات شن اولسون دیمكدر
علی كل حال شنلكله دعادر كه حرف تعلیل زلال طاتلی صو * محصول بیت *
بزم ركنا بادمز یوز قات شن ومعمور اولسون زیرا خضر عمرینی ویرر آب زلالی
یعنی انك طاتلی صویی ایچن حیات ابدی بولور (میان جعفر آباد و مصلی *
عبیر آمیز می آید شمالش * جعفر آباد سابقا بونك معناسی ده ذكر اولنمشدر
تكراره احتیاج یوقدر شیرازده بر سیرانكاهدر شهر خلقی آنده تفرجه واررلر
مصلی بر نمازكاهدر كه خواجه حضرتلرینك تربهٔ شریفلری انده در عبیر امیز
وصف تركیبیدر آمیزیدندن عبیر قرشدریجی دیمكدر معلومدر كه بر نسنه یی
قرشدرسه لر قوقوسی زیاده چقار شمال شینك فتحیله قطب شمالی ناحیه سندن
اسن یله دیرلر * محصول بیت * جعفر آباد ایله مصلی بیننده شمال یلی عبیر آمیز
اسر یعنی كوزل قوقولر كتورر (بشیراز آی وفیض روح قدسی *
بخواه از مردم صاحب كمالش * بشیراز با حرف صله آی الف ممدوده ایله فعل
امر مفرد مخاطب كل دیمكدر واو حرف عطف فیض روح قدسی لامیه
وبیانیه در مصراع ثانی یه مرهوندر * محصول بیت * شیرازه كل وحضرت

جبریل امیننك فیضی دیله صاحب کمال مردمندن یعنی خلقنك هر بریسی
بر ملكدر هر وجهله استفاضه یه و استفاده یه قابلدر خواجه حضرتلری
شهرینی وخلقنی مدحنده اطرا یورر (كه نام قند مصری بر دا ینجا *
كه شیرین نان ندادند انفعالش * كه ابجدر كیم معناسنه قند مصری بیانیه كه
حرف بیان شیرین نان یعنی شیرین پسران انفعال بونده حیا و شرمنده لك
معناسنه درشین ضمیر بیت اولده كه یه راجعدر (محصول بیت) مصر شكرینك
نامنی بونده كیم آكدیكه شیرین پسران اكا انفعال ویرمدیلر یعنی هر كیمكه
شهر شیرازده سكر مصری یی آكدی شیرین پسرلرانی شرمنده ایلدیلر
(صبا زان لولئ شنكول سرمست * چه داری آكهی چونست حالش *
شنكول وشنكل وشنك غایتده كوزل ومطبوع وشیرینكار محبوبه دیرلر
محصول بیت * ای صبا اول لولئ شنكول سرمستدن نه خبرك وار حالی نیجه در
یعنی اندن خبردارلغك وارمی حالی نیجه دربزه بیان ایله (مكن بیدار ازین خوابم
خدارا * كه دارم خلوتی خوش با خیالش * مكن بیدار خطاب عامدر خلوتی
یاوحدت ویا تنكیر خیالش ضمیری جانانه راجعدر * محصول بیت * بوخوابدن
بنی بیدار ایلمه الله ایچون زیرا بر خوش خلوتم وار خیالیله یعنی خیال جانانله
خوابده تنهایم بنی بوخوابدن اویارمه (كران شیرین پسر خونم بریزد *
دلا چون شیر مادر كن حلالش * محصول بیت * اكر اول شیرین پسر قانمی
دوكرسه ای كوكل انانك سودی كبی اكا قانكی حلال ایله (چرا حافظ چو
میترسیدی از هجر * نكردی شكر ایام وصالش * محصول بیت * ای حافظ
چونكه هجراندن قورقردك نیچون ایام وصالك شكرینی ایلمزدك ویا ایلمدك
یعنی وصال جانانه نیچون شكر ایلمدك وله ایضا (ببرد از من قرار و طاقت و هوش

ازبحر هزج
مفاعیلن مفاعیلن فعولن

بت سنكین دل سیمین بنا كوش * سنكین وسیمین یالری نسبت ونون تأكید
ایچوندر بنا كوش قولاق توزی * محصول بیت * بندن قرار و طاقت و هوشی
ایلتدی طاش یوركلی كومش بنا كوشلی بت یعنی بوصفتلی بر دلبر بندن قرار
وصبری آلدی (نكاری چابكی شنكی پری وش * ظریفی مهوشی تركی قباپوش
محصول بیت * پری كبی بر شیرین ومطبوع وبر چابك نكار برمه كبی بر ظریف
بر ترك قباپوش آلدی بندن طاقت وهوشی حاصلی بواوصافله متصف برجانان
بنی بندن آلدی (ز تاب آتش سودای عشقش * بسان دیك دائم میزنم جوش *
مصراع اولك اضافتلری لامیه لردر مجازا بسان دیكده بویله در بسان ادات
تشبیه در دیك كاف عجمیله چوملكدر * محصول بیت * جانانك عشقی
سوداسی آتشی حرارتدن چوملك كبی جوش اورورم دائم یعنی دائما آتش

سودای عشقنده یانوب یاقلمده یم (چو پیراهن شوم آسوده خاطر * كرش
همچون قبا كیرم در اغوش * محصول بیت * پیراهن كبی اسوده خاطر اولورم
اكر جانانی قفتان كبی قوجغمه آلورسم یعنی قوچارسم (غمی رنجم ز جور او
كه بی خار * نیابد كل كسی بی نیش هم نوش * محصول بیت * جانانك جورندن
اینجنمم زیرا هیچ بر كسنه كل دیكنسز ونوشی یعنی عسلی نیش زنبورسز بولمز
حاصلی اشیا اضداد یله مبیندر مصراع * كنج ومار وكل وخار وغم وشادی بهمند
(اكر پوسیده كردد استخوانم * نكردد مهرش از جانم فراموش * پوسیده
چوریمش * محصول بیت * اكر استخوانم چوررسه ده جانانك مهری جانمدن
فراموش اولمز یعنی جانمدن چقمز (دل ودینم دل ودینم ببردست *
بر و دوشش بر و دوشش بر و دوش * محصول بیت * بنم دل ودینمی دل ودینمی
ایلتمشدر جانانك سینه سیله سینه سیله اموزی خواجه بو بیتده
صنعت تكرار رعایت ایلمشدر (دوای تو دوای تست حافظ * لب نوشش
لب نوشش لب نوش * محصول بیت * ای حافظ سنك درمانك سنك درمانكدر
جانانك لب نوشی لب نوشی لب نوشی بو بیتده ده تكراره رعایت ایلمشدر وله ایضا

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

(دلم رمیده شد و غافلم من درویش * كه آن شكاری سركشته را چه آمد پیش *
من درویش اضافتی بیانیه یای بطنیله واو حرف حال شكاری آولنان حیوانات
بونده كندی دلی مراددر یا حرف نسبت شكاره منسوب دیمكدر صید اولنان
طیورده ده شكاری دیرلر سركشته یه اضافت بیانیه * محصول بیت *
كوكلم اوركدی حال بوكه بن درویش غافلم كه اول سركشته شكارینك اوكنه
نه كلدی یعنی اكا نه واقع اولدی و باشنه نه حال كلدی مصراع ثانینك
معناسنی كه اول اوجی حیرانه نه كلدی دین شكارینك معناسنی بیلمزایمش
(چو بید بر سر ایمان خویش میلرزم * كه دل بدست كمان ابروییست كافر كیش
* محصول بیت * سكوت كبی كندی ایمانم اوزرینه دتررم زیرا كوكلم بر كمان
ابرو كافر كیشك النده در یعنی بر ظالم بد كیشك النده در (خیال حوصلهٔ بحر
میپزم هیهات * چهاست در سر این قطرهٔ محال اندیش * خیال حوصلهٔ بحر
لامیه لردر حوصله قوش قورسغی در میپزم فعل مضارع متكلم وحده
پزیدندن پشوررم دیمكدر ایلمكدن تعبیردر قطرهٔ محال اندیش بیانیه در
* محصول بیت * دریا حوصله سی خیالنی پشوررم یعنی هیچ نسنه دن بولانوب
متغیر اولمه یم دیرم هیهات اسماء افعالدن ادات استبعاددر یعنی بنم كبی تنك
حوصله بحر خیالنی پشورمك بعیددر نلر واردر بو محال فكرلی قطره نك
باشنده یعنی عجب سودالر وار باشنده كه كندینی دریایه اویكندرر حوصله ده

(بنازم آن مژهٔ شوخ عافيت كش را * كه موج ميزندش آب نوش بر سر نيش
بنازم قربان اوله يم ديمكدر مژهٔ شوخ عافيت كش اضافتى بيانيه در شوخ
بونك كبى يرلرده حشرى معناسنه در عافيت كش وصف تركيبيدر كشيدندن
كاف عربينك ضميله دپلمك معناسنه عافيت اولدريجى يعنى عافيتى ازاله ايديجى
حاصلى زهد وتقوا و پرهيز كارلغى فسخ ايديجى كه حرف رابط صفت موج
ميزندك مقدم مفعولى در شين ضمير معنا جهتندن نيشه مقيد در تقديرى
بر سر نيشش در * محصول بيت * اول عافيت كش مژهٔ شوخه قربانه اوله يم كه
انك نيشى اوجنده آب حيات موج اورر يعنى نيشندن آب حيات آقاركيمه كه
دوقنه وياده كه حيات ابدى بولور ديمكدر (ز آستين طبيبان هزار خون بچكد *
كرم بتجربه دستى نهند بر دل ريش * كرم ميم ضمير معنا جهتندن ريشه مقيد در
تقديرى بر دل ريشم ديمكدر دستيده يا حرف تنكيردر * محصول بيت *
طبيبلر يكندن بيك قان طمار يعنى بيك قطره قان طمرا كر تجربه طريقيله
دل ريشمه ال قويه لر يعنى بنم دل ريشمك نبضنه ال اورسه لر دللك كمال
جراحتندن تعبيردر يعنى درد عشقدن خواجه خونين دل اولديغن بيان ايدر
(بكوى ميكده كريان وسر فكنده روم * چرا كه شرم همى آيدم ز حاصل
خويش * سر فكنده كنايه در حيا و شرمدن زيرا اوتنان كمسه باشن اوكنه
دوشرر يعنى اياغى آرقسينه بقار مصراع ثانى بو معنايى بيان ايدر * محصول
بيت * كوى ميخانه يه كريان وسر فكنده كيدرم زيرا كه بكا حجاب كلور كندى
حاصلمدن يعنى عملمدن يعنى پير مغان حضورينه اوتانى اوتانى كيدرم زيرا
اكا لايق بر خدمتم يوقدر (نه عمر خضر بماند نه ملك اسكندر * نزاع
بر سر دنياى دون مكن درويش * درويش منادى * محصول بيت * نه عمر
خضر قالور نه ملك وسلطنت اسكندر پس دنياى دون اوزرينه نزاع ايلمه اى
درويش درويش ذكرى قافيه ضرورتيچوندر والا مراد مطلقا طالب دنيادر يعنى
عمر ومال وملك باقى قالمدقد نصكره دنياى دون اوزرينه بو قدر حرص وتهالك
زياده غفلتدن ناشيدر (تو بندهٔ كله از دوستان مكن يارا * كه شرط عشق نباشد
شكايت از كم وبيش * محصول بيت * سن قولسن دوستلردن شكايت
ايلمه اى يار زيرا شرط عشق دكلدر اكسكدن وآرتقدن شكايت ايلمك يعنى
عاقل اولان كمسه امور دنيا ايچون بحضور اولميوب صبر ايلمك كركدر زيرا شكايت
احمقلر ايشيدر كه ضررى وار فائده سى يوقدر (بان كمر نرسد دست هر كدا حافظ
خزينهٔ بكف آورز كنج قارون بيش * كمر قوشغه وبله ديرلر * محصول بيت *
اى حافظ جانانك بلنه هر كدانك الى ايرشمز پس امدى بر خزينه الكه

از بحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

كتور قارون مالندن زياده يعنى جانان بلنى قوجغه مال قارون كرك زيرا
جانان عاليجنابدر كه نسنه يه تنزل ايلمز وله ايضا (دوش با من كفت پنهان
كاردانى تيزهوش * كز شما پوشيده نتوان داشت راز ميفروش * كاردان وصف
تركيبيدر دانيدندن ايش بليجى معناسنه تيزهوش ده وصف تركيبيدر كسكين
عقللى ديمكدر كز كه حرف رابط مقول قول * محصول بيت * دون كيجه بكا
بر كسكين عقللى ايش بليجى ديديكه سزدن كيزلى طوتمق اولمز پير ميفروشك رازينى
يعنى ميخانه جينك سرينى سزدن كيزلمك جائز دكلدر (كفت آسان كير
بر خود كارها كز روى طبع * سخت ميكيرد جهان بر مردمان سخت كوش *
سخت كوش وصف تركيبيدر كوشيدندن زياده كوششدن تعبيردر
* محصول بيت * خواجه بو بنده كاردان تيزهوش بيورديغى راز ميفروشى
بيان ايدوب بيورر ايشلرى كندى اوزرينه قولاى طوت ديدى يعنى هر ايشده
كندكه كوج كوسترمه زيرا طبع جهتندن يعنى بالطبع جهان شدتله يا پيشور
زياده كوشش ايلين مردمه يعنى زياده دنيايه حريص اولانه زياده زحمت ومشقت
ويرر ومراد دينى ويرمز (وانكهم در داد جامى كز فروغش بر فلك * زهره
در رقص آمد و بربط زنان ميكفت نوش * محصول بيت * اندنصكره كاردان
بكا بر جام ويرديكه فروغندن فلكده زهره رقصه كلدى وقپوز چله رق ايچ
ديدى (كوش كن پند اى پسر وز بهر دنيا غم مخور * كفتمت چون در حديثى
كر توانى دار كوش * كوش كن دكله ديمكدر دار كوش حفظ ايله ديمكدر زيرا كوش
لفظى كردن وكنيدنله مستعمل اولسه ايشتمك ودكلمك معناسنه در اما داشتن
وداريدنله مستعمل اولسه حفظ وصيانت معناسنه در فافهم * محصول
بيت * نصيحت دكله اى اوغل ودنيا ايچون غم يمه بن سكا اينجو كبى
بر سوز سويلدم اكر قادر ايسك ازبرليوب اوتمه (با دل خونين لب خندان
بر آور همچو جام * نى كرت زخمى رسد آيى چو چنك اندر خروش * محصول
بيت * قانلى يوركله يعنى دل پر خونله كوللب كتور جام كبى يعنى قدحك ايچى
پر خوندر امالبى خنداندر يعنى خنده دن لبلرى يوملماز حاصلى نقدر كه درونك
زحمت ومشقت چكرسه بيرونك خندان وشادان كرك كه هيچ بر كمسه حالكى
اكلميه زيرا طريق عاشق صادق بودر تا كه رقبا مسرور اولميه لر اوليه كه كر كه سكا
بر زخم ايريشورسه چنك كبى خروشه كله سن يعنى صابر اولوب اولور اولمز
نسنه دن ناله وافغان ايلمك كرك چنك كبى حاصلى جور وجفايه تحمل ايدوب
شاكى اولمق مرغوبدر (تا نكردى آشنا زين پرده رمزى نشنوى * كوش
نامحرم نباشد جاى پيغام سروش * محصول بيت * مادام كه آشنا اوليه سن

بو پردەدن یعنی پردۂ عشقدن بر رمز ایشیده مزسن یعنی عشاق سکا سر عشق
کشف ایلمزز زیرا نامحرمك قولاغی فرشته خبرینه محل اولمز یعنی عاشقلر
راز عشقی محرم عشقه سویلرلر نامحرمه سویلمزلر (در حریم عشق نتوان زد دم
از گفت وشنید * زانکه انجا جمله اعضا چشم باید بود وگوش * محصول بیت *
عشق حرمنده قیل وقالدن دم اورمق اولمز یعنی دیمه‌دن وایشتمه‌دن سوز
سویلك اولمز یعنی انده بن کوردم وایشتدم دینلمز زیرا حریم عشقده جمیع اعضا
کوزله قولاق اولمق کرك یعنی همان ناظر وسامع کرك مخبر ومستمع کرکمز حاصلی
دعوای گفت وشنیدی ترك ایلمك کرك (بر بساط نکته دانان خود فروشی
شرط نیست * یا سخن دانسته کوای مرد عاقل یا خموش * بساط لغتده دوشکه
دیرلر اما بونده مجلس مراددر ذکر محل واراده حال طریقیله نکته‌دان وصف
ترکیبیدر نکته بیلیجی معناسنه شرط بونك کبی مقاماتده جواز معناسنه در
سخن دانسته کونك مقدم مفعولیدر دانسته نك هاسی حرف ترتیبدر
* محصول بیت * نکته دانلروڭ کیلر مجلسنده کندینی اوکوب صاتمق جائز
دکلدر پس ای مرد عاقل یا سوزی بیلوب سویله ویا ایسم اول طمنه یعنی بر سوزی
حقیقتیله بیلورسك سویله والا ساکت اول (ساقیا می ده که رندیهای حافظ
فهم کرد * آصف صاحبقران جرم بخش عیب پوش * آصف صاحبقران
اضافتی لامیه درباقیسی بیانیه * محصول بیت * ای ساقی باده ویر که حافظك
رندلکلرینی وباده نوشلغنی فهم ایلدی یعنی اکلدی عیب اورتیجی جرم
باغشلیجی صاحبقران اولان پادشاهك وزیری یعنی باده نوشلغم فاش
اولدقده نکره باده‌یی اشکاره وبی پروا کتور صاحبقراندن بونده مراد شاه
شجاعدر وآصفدن قوام الدین درکه خواجه‌نك مزبسیدر وله ایضا (در عهد
پادشاه خطابخش جرم پوش * حافظ قرابه کش شد ومفتی پیاله نوش *
خطابخش وجرم پوش وصف ترکیبلردر بخشیدندن وپوشیدندن قرابه کش
وصف ترکیبیدر کشیدیدن قرابه صراحی وباتی برداق وشراب قبابی حاصلی
ظروف خمره قرابه دیرلر حافظ مبتدا قرابه کش خبری ومفتی مبتدا وپیاله نوش
خبری پادشاهدن مراد شاه شجاعدر که بر عیاش وباده نوش پادشاه ایدی
نته که سابقا تفصیلی کچمشدر * محصول بیت * کاه اورتیجی خطا باغشلیجی
پادشاهك زماننده حافظ قرابه کش وسبو کش اولدی ومفتی پیاله نوش مراد
پادشاهك شرب خمره اجازت ویروب زماننده باده نوشلره کیمسه دخل وتعرض
ایلیوب هر کشی کندی ذوقنده اولدیغن بیاندر حاصلی خواجه‌نك
کلامی ادعائیه‌در حقیقی دکل (صوفی ز کنج صومعه بابای خم نشست *

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

تا دید محتسب که سبو میکشد بدوش * بابای خم اکثر نسخه‌ده پا واقع اولمش
وبعضنده در پای خم دوشمش علی کل حال مرادف ظرفیه‌در تا ابتدای غایت
ایچوندر زمانده منذ کبی عربیده محتسب دیدك مفعولیدر بر لفظ ما تقدیریله که
حرف بیان سبو می کشدك مقدم مفعولیدر بدوش با حرف مصاحبت
ویا ظرفیت * محصول بیت * صوفی صومعه بوجغندن کوپ دیبنده اوتوردی
یعنی صومعه بوجغندن قالقوب میخانه نشین اولدی زیرا مقیدلر وحافظلر
ومدرسلر باده نوش اولیجق صوفی بطریق اولی اولور زیرا صوفیلر اولدن نهانیجه
ایدرلردی شمدی که پادشاه واعیان ناس آشکاره ایدرلر اولد بلرانلره نه قورقون
وکوملرك کرك زیرا خمخانه یه وارمغه حسرت چکرلردی شمدی که بوقدر
فرصت بولدیلر ذوقلرندن رقص ایده رك کیدرلر پس صوفی میخانه یه واردیغی
محتسب اموزنده شراب دستی سن کتوردکنی کورلد نبریدر زیرا اولدن
محتسب درە سندن وقچی سندن خوف ایدوب نهانی ایدرلردی پس محتسبی
بویله کوره‌لی بی پروا آشکاره ایدر اولدی (احوال شیخ وقاضی وشرب
الیهودشان * کردم سؤال صبحدم از پیر میفروش * شرب الیهود جهودلر
ایچشی دیمکدر انلرك ایچشی اولدر که چوق ایچوب مست اولمز ومهما امکن
ایچکلرینی ستر ایدرلر مست اولنجه ایچمدکلری انکچوندر که برم دیمزده خمرك
آزی وچوغی حرام اولدیغی کبی انلرك وسائر ادیانك وملتك سکری حرامدر
کندی دکل امایزده یالکز خمرك دکل بلکه هر نسنه نك سکری حرامدر انلرکده
اولدر (محصول بیت امدی شیخك وقاضینك احوالنی وانلرك شرب الیهودینی
صباح وقتنده می فروشدن سؤال ایلدم بیت آتی به مرهوندر (گفتا نه
گفتنیست سخن گرچه محرمی * درکش زبان وپرده نگه دار ومی بنوش
گفتنی سویلنجك وسویلنجك دیمکدر سخن مفعولی پرده نگه دارك
مقدم مفعولیدر * محصول بیت * پیر میفروش دیدی گرچه محرمسن
اما شیخك وقاضینك شرب الیهودینی سکا سویلنجك سوز دکلدر پس دلك چك
طمنه وسر صاقله وباده‌یی ایچ انلرکبی یکرنك اوله سن انلرله شرب الیهودی
خسیسانه شرب ایله تفسیر ایدنلر بو خصوصده خساست ایلمشلر (ساقی بهار
میرسد ووجه می نماند * فکری بکن که خون دل آمد زغم بجوش * وجه میدن
مراد بهای میدر * محصول بیت * ای ساقی بهار ایریشیور وحال بو که باده
بهاسی قالمدی یعنی شراب الاجق نسنه یوق فکر ایله ویا بر فکر ایله که خون دل
غمدن جوشه کلدی یعنی افلاسدن هلاك اولدق برندارك ایله باده بیدا ایله
فصل بهار ضائع یره کچمسون (عشقست ومفلسی وجوانی ونوبهار * عذرم پذیر

رد سروری وشمعی

وجرم بذیل کرم بپوش * ذیل کرم بیانیه * محصول بیت * خواجه ساقی یه اعتذار ایدوب بیورر عشقدر یعنی عاشقم ومفلسلقدر یعنی مفلس وفقیرم وجوانلقدر یعنی یکیدم ویکی بهار در پس بو حاللری کوروب عذرم قبول ایله وجرم وکناهمی کرم اتکیله ستر ایله یعنی بو قدر احوال ایچنده بندن التماس باده واقع اولورسه بیت سابقده واقع اولدیغی کبی دیلنچیلکمی وجرار لغمی معذور طوتوب عفو ایله دیمکدر (تا چند همچو شمع زبان آوری کنی * پروانهٔ مراد رسید ای محب خموش * زبان آور وصف ترکیبیدر لغتده دیل کتوریجی دیمکدر اما اصطلاحده فصحا وبلغا وشعراده مستعملدر یا حرف مصدر شمعه نسبت زبان آورلك زیاده برنده درزیرا تشبیه طریقیله شمعده یانان آتشه زبان دیرلر پس شمع زبان آور اولور پروانهٔ مراد بیانیه در سابقا تحقیق اولدیدیکه پروانه بونك کبی یرلرده خط همایون معناسنه در * محصول بیت * خواجه تجرید طریقیله کندی یه خطاب ایدوب بیورر نیجه یه دك شمع کبی دیللیلك ایدرسن یعنی افلاس وفقردن شکایت ایدرسن مراد پروانه سی ایرشدی ای محب ایسم اول دخی افلاسدن شکایت ایامه مراد بیتدن حسن طلبدر (ای پادشاه صورت ومعنی که مثل تو * نادیده هیچ دیده ونشنیده هیچ کوش * پادشاهدن مراد مطلعده مذکور اولان شاه شجاعدرکه ظاهری وباطنی علم ومعرفتله آراسته وپیراسته بر پادشاه ایمش که حرف رابط صفت مثل تو لامیه ومصراع ثانی یه مرهوندر * محصول بیت * ای صورت ومعنی پادشاهی که سنك کبی بر وجود شریفی هیچ بر دیده کورمش وهیچ بر قولاق ایشتمش حاصلی سنك مثلك بشر نه کورمش ونه ایشتمش خواجه مدح شاه شجاعده اطرا بیورر (چندان بمان که خرقهٔ ازرق کند قبول * بخت جوانت از فلك پیر ژنده پوش * خرقهٔ ازرق بیانیه وکند قبولك مقدم مفعولی وبخت جوان فاعلی فلك پیر ژنده پوش بیانیه لردر ژنده پوش وصف ترکیبیدر پوشیدندن اسکی کیجی معناسنه زیرا ژنده زای عجمینك فتحی وکسریله بمعنی اسکی لباسده استعمال ایدرلر * محصول بیت * اولقدر دنیاده باقی قال که سنك طالع جوانك پیر ژنده پوش فلکدن کوك خرقه سنی قبول ایلیه یعنی فلك فانی اوله وانك کوك رنك خرقه سی باقی قاله وسنك بخت جوانك آنی کیه حاصلی قیامته دك باقی قال دیمکدر خواجه شاه شجاعه غلو طریقیله دعا ایدر وله ایضا (سحر ز هاتف غیبم رسید مژده بکوش * که دور شاه شجاعست می دلیر بنوش * شجاع لغتده بهادره دیرلر دلیر ذکری انکچوندر یعنی باده یی بی پروا ایچ (محصول بیت) سحر وقتنده هاتف غیبدن قولاغمه مشتلق ایرشدیکه شاه شجاع دوریدر باده یی بهادر یعنی

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

بی پروا

بی پروا ایچ زیرا کندی عیاش وباده نوش اولمغله میخوارلره نسنه دیمزدی حاصلی خلقه شراب ایچمکه اذن ویروب کیسه یی انجتمزدی (شد آنکه اهل نظر در کناری می رفتند * هزار کونه سخن در دهان ولب خاموش * محصول بیت * اول حال کتدیکه اهل نظر عاشقلر کناره کیدوب سر عشق جانانی سویلشرلردی آغزلرنده بیك دورلو سوز وابلری خاموش ایدی یعنی کناره واروب اسرار عشقی قورقه قورقه سویلشرلردی (بیانك چنك بکوییم آن حکایتها * که از نهفتن آن دیك سینه میزد جوش * که حرف رابط صفت دیك سینه بیانیه در دیك چوملك میزد حکایت حال ماضی در میزد جوش قینار دی دیمکدر * محصول بیت * چنك آوازیله سویلشه لم اول حکایه لری که آنی کیزلمکدن سینه چوملکی قینار دی یعنی اول حکایه لری صاقلیوب کیزلمکدن زحمت چکردك حاصلی عشق قصه لرینی شمدی اشکاره سویلشه لم که عادل پادشاه زمانیدر که کمسه عشاقه جور ایلمز مکر چشم جانان که حرفی ادات تعلیل طوتان معلول طبعمش (شراب خانکی ترس محتسب خورده * بروی یار بنوشیم وبانك نوشانوش * شراب خانکی بیانیه یا حرف نسبت خانه یه منسوب شراب یعنی خانه ده صقلیوب حاصل اولمش شراب یای ثانی حرف تنکیر ترس محتسب لامیه وخورده نك مفعولی ومجموعی شراب خانکینك صفتی وشراب خانکی بنوشیمك مفعول صریحی وبروی یار غیر صریحی وبانك نوشانوش معطوف در رویه * محصول بیت * محتسب قورقوسن یمش شراب خانکی یی روی یار ایله ایچه لم وبانك نوشانوشله یعنی یارك رویی سیر ایدوب ایچه لم ایچه لم دیمکله بی پروا شراب خانکی یی نوش ایده لم مصراع اولی شراب خانکی از ترس محتسب خورده یازوب معناسنی اوه منسوب شرابی محتسب قورقوسندن ایچمشیدك دین وبو زمانه دکن محتسب خوفندن خانه ده حاصل اولمش شراب ایچمشزدین هم ترکیبده خطا ایلمشلر وهم معناده تأمل تدبر مصراع ثانینك معناسنی یار یوزینه ایچه لم متصل ایچمك آوازیله دین اصابت ایلمامش (ز کوی میکده دوشش بدوش میبردند * امام خواجه که سجاده میکشید بدوش * دوش دون کیجه وشین ضمیر امام خواجه یه راجعدر اضمار قبل الذکر طریقیله بدوش با حرف مصاحبت ویا حرف ظرف که حرف رابط صفت میکشید حکایت حال ماضی چکردی دیمکدر بدوش اولکی بدوش کبیدر بلا تفاوت محصول بیت * میخانه محله سندن دون کیجه اموزده ایلتورلردی ویا اموزله ایلتورلردی امام خواجه حضرتلرینی که سجاده یی اموزنده طاشردی ویا سجاده یی اموزیله چکردی یعنی زهاد وعباد سیماسنده سجاده یی اموزینه

رد شمعی

رد سروری وشمعی

رد سروری

الوب کزن امام افندی باده نوش اولمش وجائزدر که اولکی دوش اموز
معناسنه اوله پس معنا اموزدن اموزه ایلدرلردی دیمك اولور (دلا دلالت
خیرت کنم براه نجات * مکن بفسق مباهات وزهد هم مفروش * دلالت
خیرت مصدرك مفعولنه اضافتیدر تا ضمیر خطاب مباهات مفاخرت
معناسنه در * محصول بیت * ای کوکل نجات یولنه سکا خیرلی دلالت ایده یم
یا خود طریق نجاتده سنی خیره دلالت ایده یم دلالت خیر ویردیغی مصراع
ثانینك مضمونیدر یعنی فسقله فخر ایلمه زهدده صاتمه یعنی نه فسقکی اظهار
ایله ونه زهدکی (محل نور تجلیست رأی انور شاه * چو قرب اوطلبی در صفای
نیت کوش * محل نور تجلی اضافتلری لامیه لردر رای انور شاه بیانیه ولامیه در
قرب او مصدرك مفعولنه اضافتیدر صفای نیت مصدرك فاعلنه اضافتیدر
کوش فعل امر مفرد مخاطب سعی ایله دیمکدر * محصول بیت * تجلی نورینك
محلیدر رای انوری شاهك یعنی شاه اهل کشف ونفس قدسی صاحبیدر پس
چونکه انك قربیتنی استرسك صفای نیته سعی ایله یعنی چونکه باطنه وارمق
مراد ایدرسن صفای باطنله وار زیرا مشرف علی القلوبدر پس هرنه که
ضمیرکدن کچرسه انی بیلور (بجز ثنای جلالش مساز ورد ضمیر * که هست کوش
دلش محرم پیام سروش * ثنای جلال مصدرك مفعولنه اضافتیدر وشینه
اضافت لامیه ورد ضمیر لامیه که حرف تعلیل کوش دلش لامیه در مجازا محرم
پیام مصدرك مفعولنه اضافتیدر وسروشه اضافت لامیه سروش فرشته
بونده مراد فرشتهٔ وحی در * محصول بیت * شاه مذکورك جلالنه
وعظمتنه ثنادن غیری ورد ضمیر ایلمه یعنی خاطرك آنك ثناسیله مقید اولسون
انجق زیرا کوکلنك قولاغی فرشته خبرینه محرمدر یعنی کوکلکدن هرنه که
کچه آکا الهام اولور (رموز مصلحت ملك خسروان دانند * کدای کوشه
نشینی تو حافظا مخروش * رموز مصلحت ملك اضافتلری لامیه لردر
خسرواندن مراد پادشاهلردر کدای کوشه نشین بیانیه کوشه نشین وصف
ترکیبیدر ویا ضمیر خطاب مخروش فعل نهی مفرد مخاطب خروشیدندن
چوقراماق دیمکدر * محصول بیت * مملکت مصلحتنك رموزینی واسرارینی
پادشاهلر بیلورلر زیرا انك بیلمسی لازم وواجبدر انلرك اوزرینه که خلقك وملکك
اوزرینه انلر مولی درلر اما ای حافظ سن کدای کوشه نشین سن چوقرامه یعنی
مملکتیچون بی حضور اولوب سوز صاوایله زیرا سنك کبینك وظیفه سی دکل
وله ایضا (شراب تلخ میخواهم که مردافکن بود زورش * مکر یکدم برآسایم
ز دنیا و شر و شورش * شراب تلخ بیانیه که حرف بیان مردافکن وصف ترکیبی

بحر هزج مثمن سالم
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

اریقچی

اریقچی دیمکدر بهادردن کنایتدر زوردن مراد قوت کیفیتدر مکر ادات تمنی
اوله که معناسنه * محصول بیت * اجی شراب استرم که سورت کیفیتی اریقچی
اوله یعنی ایچنی ییقه اوله که بردم آسایش ایدوب راحت اولام دنیا وشر
وغوغاسندن یعنی کندمدن کچوب دنیا قیودندن خبردار اولمایم (بیاور می که
نتوان شد ز مکر آسمان ایمن * بلعب زهرهٔ چنکی ومریخ سلحشورش *
زهره یلدزنه سازندهٔ فلك دیرلر وسازنده لر آکا منسوبدر آنی تصویر ایلرده
برچنکی قیز شکلنده یازارلر ومریخ میمك کسریله ورای مشدده نك کسریله
ارباب حرب آکا منسوبدر یعنی اهل سلاح تصویر ایلرده قلجی النده بر سلحشور
شکلنده یازارلر * محصول بیت * باده کتور که آسمانك مکرندن امین اولمق
اولمز زهرهٔ چنکی ومریخ سلحشور اویونی سببیله یعنی زهره نك رقاصلغیله
ومریخك سلحشورلغیله مکر فلکدن غافل اولمق جائز دکلدر امدی باده
کتور که انکله اکانوب بونلردن کاها غافل اولوب او بونلردن آکاه اولمیه لم زیرا
او یونه باقمق آدمی مغرور ایدر (سماط دهر دون پرور ندارد شهد آسایش *
مذاق حرص وآز ای دل بشوی از تلخ وازشورش * سماط دهر دون پرور
اضافتلری لامیه وبیانیه در مجازا شهد آسایش ده بیانیه در آسایش اسم
مصدردر آسایدندن دینلنش معناسنه مذاق حرص بیانیه آز حرصك
عطف تفسیریدر تلخ آجی شور طوزلی شین ضمیر دهره راجعدر * محصول بیت
دهر دون پرورك سماطی شهد آسایش طوتمز یعنی شهد آسایشی یوقدر یعنی
دنیانك حضوری یوقدر امدی حرص وآز مذاقنی ای کوکل آجیسندن
وطوزلیسندن یو یعنی آجیسندن وطاتلیسندن کچ (کمند صید بهرامی بیفکن
جام جم بردار * که من پیمودم این صحرا نه بهرامست ونه کورش *
کمند صید بهرامی اضافتلری لامیه وبیانیه در بهرامی یاسی حرف نسبتدر
بونده مراد بهرام کوردر که بیان حمارنه کور دیرلر بو بر پادشاه ایدیکه
کور صیدی ایله مقید ایدی عاقبت بر کون بر کورا او کنجه قاچدی وبو آردینه
دوشدی کور بر مغاره یه کیردی بوده آردنجه کیردی اندنصکره نام ونشانی
ناپدا اولدی کیمسه بیلمدی نیجه اولدی حاصلی نه مغاره یی بولدیلر ونه کندینی
حتی سلحدارینه چوقه دارینی اناسی اشکنجه ده هلاك ایلدیکه اوغلی نیجه
ایلدیکز دیو بونك تفصیلی تواریخده وشاهنامه لرده مذکور ومسطوردر
پس بونده کوردن مراد اول مغاره در که اکا مقبره اولدی نهایتی قولاکی ایهام
ایدر حاصلی دائما کورا اولدیغیچون اکا اضافت ایدوب بهرام کور دیرلر
* محصول بیت * بهرام کوره منسوب اولان صید کمندینی براق یعنی صید

دنیایی وكسب اموال واثقالنی ترك ایله وجام جم قالدر یعنی باده ایچ زیرا بن
بو صحرای دنیایی طی ایلدم نه بهرام وارنه كوری یعنی كندیده كوریده ناپیدادر
حاصلی عالمده خلود وبقا یوقدر پس نقد وقتكی ذوق وصفا ایله كچور (نظر كردن
بدرویشان منافی بزركی نیست * سلیمان با چنان حشمت نظرها بود
با مورش * منافی اسم فاعلدر مفاعله بابندن مانع معناسنه بزركی یه اضافتی
اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت * درویشلره وفقرایه نظر ایلمك
اولولغی واكابرلغی منافی دكل یعنی دولت وسعادته مانع دكل زیرا حضرت
سلیمان پیغمبرانجلین حشمت وعظمتله قرنجه كبی برحقیر مخلوقه نظر ایدردی
یعنی قرنجه یه نظری واریدی (بیا تا در می صافیت راز دهر بنمایم * بشرط آنكه
ننمایی بكج طبعان دل كورش * كج طبع ودل كور وصف تركیبیدر * محصول
بیت * خطاب عام طریقیله بیورر كل تا سكا صافی باده ده راز دهری كوستره یم
اما اول شرطله كه كوكلی كور طبیعتسزلره كوسترمیه سن یعنی سكا دیدیكم
اسراری نااهله وكج طبعلره دیمیه سن (شراب لعل مینوشم من از جام
زمرد كون * كه زاهد افعی وقتست میسازم بدین كورش * جام زمرد كوندن
یشل صرچه مراددر كون لون معناسنه در كه حرف تعلیل افعی انكرك یلانی
وقته اضافت لامیه در سابقا بیان ایلدك ایدی یلان زمردی كورنجه كور اولور
پس خواجه نك كلامی اكا مبتنادر * محصول بیت * بن زمرد كون جامدن
قرمزی شراب ایچرم زیرا زاهد وقت انكركیدر كه بولدیغنی صوقوب كزر
پس زمرد رنك جامدن باده ایچوب انی كور ایده رم نته كه افعی زمردن كور
اولور (كمان ابروی جانان نمی پیچد سر از حافظ * ولیكن خنده می آید بدین
بازوی بی زورش * كمان ابروی جانان بیانیه ولامیه در * محصول بیت *
جانانك كمان ابروی حافظدن باش دوندرمز یعنی حافظدن اعراض ایلمز
اما كولمككی كلور حافظك زورسز بازوسنه حاصلی كمان ابروی جانان حافظه
مسلمدر اما حافظده آنی چكر قوت بازو یوقدر اول جهتدن اكا كولر وله ایضا
(صوفی كلی بچین ومرقع بخار بخش * وین زهد تلخ را بمی خوشكوار بخش — از بحر مضارع / مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات
صوفی منادی كلی یا حرف وحدت ویا تنكیر بچین فعل امر مفرد مخاطب
دیوشیرد یمكدر بمی با حرف مقابله خوشكوار ابوسكیجی می خوشكوار بیانیه در
* محصول بیت * ای صوفی كل دیوشیر یعنی باده نوش اولوب كل ذوقنی ایله
وكید یكك ریا خرقه سنی دیكنه بغشله یعنی ریایی ترك ایدوب رند جهان اول
وبو آجی زهدی ابوسكیجی شرابه دكیش یعنی زهد خشكی باده صفا بخشه
دكیش (طامات وشطح درره آهنك چنك نه * تسبیح وطیلسان بمی

ومیكسار بخش * طامات وشطح رسوم وعادات صوفیه یه دیرلر طیلسان اول
زمانده اشراف عرب دلبند اوزرینه صقرمه شكلنده بر یوك بزی بوررلردی
اول بزه طیلسان دیرلر اما بو زمانده عربك اواسط وادانیسی بیله طیلسان ایدر
میكسار باده نوش معناسنه در * محصول بیت * طامات وشطح صوفیه یی
آهنك چنك یولنه قو یعنی اكا صرف ایله تسبیح وطیلسان زهادی باده ایله
باده نوشه بغشله یعنی بونلره تبدیل ایله حاصلی بونلرك یولنه بذل ایله (زهد كران كه
شاهد وساقی نمی خرند * در حلقۀ چمن بنسیم بهار بخش) زهد كران آغر زهد كه
اكا كه زاهد قادر اولمیه * محصول بیت * آغر زهد كه شاهد وساقی آنی آلمزلر
یعنی قبول ایلمزلر حاصلی یانلرنده معتبر دكل چمن حلقه سنده یعنی مجلسنده
بهار نسیمنه بغشله حاصلی شاهد وساقی قبول ایلمدیكی نسنه یی باد بهاره ویر یعنی
اندن كچ وآنی ترك ایله (راهم شراب لعل زد ای میر عاشقان * خون مرا بچاه
زنخدان یار بخش * محصول بیت * بنم یولمی قرمزی شراب اوردی ای عاشقلر
بكی بنم قانمی یارك چاه زنخدانه بغشله یعنی انك حرمتیچون شراب لعلدن
قانمی طلب ایلمه (یارب بوقت كل كنه بنده عفو كن * وین ماجری بسرو لب
جویبار بخش * محصول بیت * یا الله كل زماننده بنده نك كناهنی عفو ایله یعنی
كل وقتنده ایچدیكم باده نك كناهنی عفو ایله وبو ماجرایی ایرماق كنارنده سروه
بغشله یعنی انك حرمتیچون مؤاخذه ایلمه (ای آن كه ره بمشرب مقصود بردۀ *
زین بحر قطرۀ بمن خاكسار بخش * محصول بیت * ای شول كمسه كه مشرب
مقصوده یول ایلتمش سن یعنی مقصوده واصل اولمش سن بو بحردن یعنی
مقصود بحرندن بن خاكساره بر قطره بغشله حاصلی مقصوده وصوله
سبب اول (شكرانه را كه چشم تو روی بتان ندید * ما را بعفو ولطف
خداوند كار بخش * محصول بیت * خواجه خطاب عام طریقیله بیورر اول
شكرانه ایچون كه سنك كوزلك كوزللر یوزینی كورمدی یعنی عاشق اولمدیغك
شكرانه سیچون بزی اللهك عفو ولطفنه بغشله یعنی بزم عاشقلغمزی اللهك
عفو ولطفنه حواله ایله (ساقی چو خواجه نوش كند بادۀ صبوح * كو جام زر
بحافظ شب زنده دار بخش * خواجه دن مراد وزیر اعظمدر بادۀ صبوح
اضافتی بیانیه در شب زنده دار احیای لیل ایدنه دیرلر كیجه یی دیری طوتیجی
معناسنه * محصول بیت * ای ساقی چونكه خواجه بادۀ صبوحی نوش ایلیه
خواجه یه دی كه آلتون قدحی حافظ شب زنده داره بغشله یعنی صباحه دك
احیای لیل ایدوب سنك دعا وثنا كه مشغول اولان حافظه احسان ایله بونده — ردیفی بحر هزج مثمن سالم / مفاعیلن مفاعیلن / مفاعیلن مفاعیلن
خواجه یی پادشاه ایله تعبیر ایلین خواجه یی بیلمز ایمش وله ایضا (كنار آب وپای

بيدوطبع شعروياری خوش* معاشر دلبری شيرين وساقی كلعذاری خوش
بو بيت بيت ثانی يه مرهوندر* محصول بيت* صوكاری وسكوت ديی طبع
شعرو بر كوزل يار معاشر يعنی مصاحب بر شيرين دلبر وساقی بر كلعذار
محبوب (الا ای دولت طالع كه قدر وقت ميدانی* كوارا بادت اين عشرت كه
داری روزكاری خوش* الا حرف تنبيه دولت طالع بيانيه كه حرف رابط صفت
قدر وقت مصدرك مفعولنه اضافتی قبيلندندر* محصول بيت* ای كاه اول
ای دولت طالع كه وقتك قدرينی بيلورسن يعنی بو التی نعمتك بر وقت ايچنده
اجتماعنك قدرينی بيلورسن سكا سكيچی اولسون يعنی هضم اولسون بو عشرت كه
خوش وكوزل روزكارك وار يعنی بو التی شيئك جمعيتيله خوش وكوزل صفالك
واردر (هر آن كس را كه بر خاطر زعشق دلبری باريست* سپندی كو بر آتش
نه كه داری كاروباری خوش* دلبری يا حرف وحدت باری يا حرف تنكير سپندی
يوزرلك يا حرف وحدت ويا تنكير يوزرلك ديدكاری اوتده الله تعالی بر خاصه
قومشدركه هر كسيه كه انك توتونيله توتسی ويرسه لر اكا يرامز كوز دكمز كو
خطاب عام كه حرف تعليل كاروباری ايش كوج ديمكدر بار اتباع قبيلندندر
ويا حرف وحدت ويا تنكير* محصول بيت* هر اول كمسه نك كه كوكلنده بر دلبر
عشقندن يوكی وار يعنی هر كمسه كه بر جانانه مبتلادر اكا دی كه سنك حالك
حسد ورشك ايده جك حالدر امدی يرامز كوز دكمك ايچون كندوكی سپندايله
توتوزدركه ايو كاروبارك واردر سپندی آتش اوزرينه قومقدن مراد كنديی انكله
توتوزدرمكدر (عروس طبع رازيور زفكر بكر می بندم* بود كز نقش ايام
بدست افتد نكاری خوش* عروس طبع بيانيه فكر بكرده بويله در نقش ايامده
بويله (محصول بيت) طبع عروسنه فكر بكردن زينت بغلرم يعنی طبعمدن بكر
معنالر پيدا ايدرم اوله كه صورت ايام وزماندن اله بر خوش نكارد وشه حاصلی
خاطرمدن بكر معانی اظهار ايدرم اوله كه بر نكار كوروب تكاميل ابليه (شب
صحبت غنيمت دان وداد خوشدلی بستان* كه مهتابی دلفروزست وطرف
جويباری خوش* شب صحبت لاميه داد خوشدلی بيانيه خوشدل وصف
تركيبی ويا حرف مصدر بستان فعل امر مفرد مخاطب ستانيدندن آل
ديمكدركه حرف تعليل مهتاب آی آيدنلغی ويا حرف وحدت ويا تنكير دلفروز
وصف تركيبيدر افروزيدندن كوكل يالكلندريجی معناسنه يعنی كوكله شوق
ويريجی ديمكدر* محصول بيت* صحبت كيجه سنی غنيمت بيل وخوش
دللك عدالتنی آل يعنی كوكل خوشلغی مراد بكه سور زيرا كوكله شوق
ويريجی مهتاب وخوش ايرماق كناری حاصلدر يعنی مرادسوره جك محلدركه

دلفروز مهتاب وطرف جويبار خوشدر (می در كاسه چشمست ساقی را
بنامیزد* كه مستی ميدهد باعقل ومی آرد خماری خوش* می يا حرف تنكير كاسه
چشم بيانيه ساقی را را ادات تخصيصدر بنامیزد كلمه تحسيندر بارك الله مقامنده
مستعملدر دعا مقامنده ده استعمال اولنور چشم بد مرساد معناسنه كه ياوز
كوز دكمسون ديمكدركه حرف تعليل ويا رابط صفت باعقل با حرف صله
محصول بيت ساقينك چشمنده بر می واردر بارك الله ياوز كوزدن صاقلسون كه
عقله مستلك ايلر يعنی عقلی مست ايلر وكوكلك خمار كتورر حاصلی عقله مستلك
ويردكدنصكره خمارده بغشلرمنه سنده بنامیز دنبنام ايزددن مخففدر
ومعناسی الله آدی حقيچون دين بولفظك استعمالاتندن كاليا غافل ايمش
(بغفلت عمر شد حافظ بيا باما بميخانه* كه شنكولان خوشباشت
بياموزند كار خوش* كه حرف تعليل شنكول وشنكل وشنك مطبوع وشيرين
حركت معناسنه در خوشباش غم وغصه بيلميوب دائما سرور اوزره اولان
كمسيه ديرلر تا ضمير خطابدر معنا جهتندن بياموزنده مقيددر ضمير منصوب
متصل معناسنه تقديری بياموزندت* محصول بيت* ای حافظ عمر غفلتله
كتدی بزمله ميخانه يه كل كه خوش طبع وشيرين حركت كوزللر سكا كوزل ايش
اوكرده لر يعنی عمركی غفلتله كچرميوب باده نوشلغله وحضور وصفا ايله كچورمكی
اوكرده لر مصراع ثانينك معناسی كه سنك خوش اولجی شنكللرك اوكرنه لر
برايش دين عجب كوللق ايلمش وله ايضا (مجمع خوبی ولطفست عذار چومهش
ليكنش مهر ووفا نيست خدايا بدهش محصول بيت* جانانك مه كبی
عذاری لطف وكوزلك مجمعيدر اما مهر ووفاسی يوقدر يا الله اكا مهر ووفا وير
يعنی انی وفادار ايله (دلبرم شاهد طفلست وببازی روزی* بكشد زارم
ودر شرع نباشد كنهش* محصول بيت* دلبرم طفل محبوبدر حال بوكه او بونله
بر كون بنی زار وذليل اولدررو شرعده كناهی اولمز زيرا طفلدر مرتبه
تكليفده دكل (من همان به كه ازو نيك نكه دارم دل* كه بد ونيك نديدست
ونداردنكهش* محصول بيت* بن اول يكدركه كوكلمی اندن محكم صاقلی
طوتام يعنی كوكلمی اكا تسليم ايليم زيرا ايو ويرامز كورممشدر وكوكلمی رعايت
ايدوب صاقلمز حاصلی طفلدر هيچ نسنه نك قدرينی بلمز مصراع اولده نيك محكم
معناسنه در (چارده ساله بتی چابك شيرين دارم* كه بجان حلقه بكوشست
مه چاردهش* بتی يا حرف وحدت چابك شيرين اضافتی بيانيه در حلقه بكوش
قولنی حلقه لی قولدن كنايه در زيرا انلرك بنده لری هب حلقه بكوش اولور
مه چارده بيانيه شين ضميرتبه راجعدر* محصول بيت* اون درت ياشنده چابك

ردسروری

ردسروری ازبحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

شیرین بربتم یعنی برمحبوبم واردرکه جان ایله سه بدر حلقه بکوشیدر یعنی
عبد زرخریده سیدر (بوی شیرازلب همچون شکرش می آید * کرچه خون
میچکد ازشیوهٔ چشم سیهش * محصول بیت * مذکور شاهد طفلك شکر کبی
لبندن سود قوقوسی کلور کرچه شیوهٔ چشم سیاهندن قان طمار یعنی کرچه
کوز چکدر اما اولا چکدر بو بیت شاهد طفلدنصکره یازلمق کرك ایدی
اما شراحه تابع اولوب بونده یازدق (دربی آن کل نورسته دل ما یارب *
خود کجا شد که ندیدیم درین چند کهش * چند که نیجه وقت دیمکدر * محصول
بیت * اول یکی بتمش کلك آردنجه بزم کوکلمز عجبا قنده کتدیکه نیجه وقتدرکه
آنی کورمدك حاصلی کوکلمز ناپیدادر بیلمز قنده واردی (یاردلدار من ارقلب
بدینسان شکند * ببرد زود بجانداری خود پادشهش * قلبدن بونده مراد
قلب عسکردرکه اورته سیدر حاصلی مقصود آلایدر جاندار وسلاحدار یعنی
بکلرك وپادشاهلرك سلحداری * محصول بیت * بنم یاردلدارم یعنی کوکل
آلجی یارم اکر قلب عسکری بونك کبی صیرسه یعنی بو حدت وشدت اوزرینه
قالورسه تیزجه جك پادشاه آنی جلاد لغنه وسلحدارلغنه ایلتور
(جان بشکرانه کنم صرف کران دانهٔ در * صدف دیدهٔ حافظ بود آرامکهش
محصول بیت * جانمی شکرانه ایله صرف ایدرم اکر اول اینجو دانه سنك حافظك
صدف دیده سی ارامکهی اوله یعنی حافظك دیده سنده آرام وقرار ایدرسه
جانمی شکرانه ایله بذل ایدرم دیده ده قرار وآرام ایلمکدن مراد کوزندن
کتممکدر وله ایضا (ما ازموده ایم درین شهر بخت خویش * بیرون کشید
بایدازین ورطه رخت خویش * کشید باید کشید بونده کشیدن معناسنه در
زیرا مضارعه مقارندر تا که مکرر بیان اولنمشدر ورطه لغتده هلاك
معناسنه در اما اکثر مهلکده استعمال ایدرلر تا که بونده بویله در رخت
اسباب معناسنه در کندی شهرینی یعنی شیرازی ورطه یه تشبیه ایلدی
امانیسی ومراداتی انده حاصل اولمدیغی جهتدن کویا که مهلك مراداتدر
* محصول بیت * بز بو شهرده کندی طالعمزی صنامشز ومراداتمزی بونده
حاصل اولمیجغن بیلمشز پس بو ورطه دن اسبابمزی طشره چکمك کرکدر
حاصلی بو شهری ترك ایدوب کتمك کرکدر (ازبس که دست میکزم
وآه میکشم * آتش زدم چو کل بتن لخت لخت خویش * لخت پاره تکراری
تأکید لفظی قبیلندندر تن لخت اضافتی بیانیه در * محصول بیت * الم چوق
اصرمقدن وآه چوق چکمکدن کل کبی کندی پاره پاره تنمه آتش اوردم حاصلی
زیاده اضطراب والمدن کنایتدر (دوشم زبلبلی چه خوش آمد که میسرود

ازبحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلات

* گل بهن

* کل بهن کرده کوش زشاخ درخت خویش * دوشم میم معنا جهتندن آمده
مقیددر ضمیر منصوب متصل معناسنه بکا خوش کلدی دیمکدر بلبلی یا حرف
وحدت که حرف بیان میسرود حکایت حال ماضی ایرلردی دیمکدر ایرلدیغی
بیت ثانیدر کل بهن کرده آه جملهٔ حالیه در مقدر کلدن تقدیری کل را میسرود در
کل بهن کرده محکم دکلمکدن کنایه در کلی قولغه تشبیه ایلمشلر درو بهن کرده
عبارتی کله زیاده مناسبدر * محصول بیت * دون کیجه بربلبلدن بکا خوش
کلدیکه ایرلردی کل کندی درختندن قولغن بصی لدوب محکم دیکلدیکی
حالده (کای دل تو شاد باش که آن یار تندخو * بسیار تندخوی
نشیند زبخت خویش * کای که حرف بیان دل منادی باش فعل امر مفرد
مخاطب اول دیمکدرکه حرف تعلیل یار تندخو بیانیه در تندخو وصف ترکیبی
یاوزخویلی دیمکدر آن یار تندخو مصراع ثانی یه مرهوندر * محصول بیت
* بلبل دیرکه ای کوکل سن شاد اول که اول تندخو یار چوق تندخو یعنی
بیحضور ومضطرب اوتورر کندی بختندن یعنی تندخوی کمسنه جمیع
زمانده المدن خالی دکل زیرا یاوزلغندن هر نسنه دن متأثر اولسه کرك (خواهی
که سخت وسست جهان برتو بکذرد * بکذرز عهد سست وسخنهای سخت
خویش * خواهی فعل مضارع مخاطب استفهامی متضمن دیلرمسین
دیمکدرکه حرف بیان سخت قتی سست کوشك جهانه اضافت لامیه
برتو بکذرد سنك اوزرکدن کیچه یعنی اوستکدن مرور ایدوب آشاو سکا ضرر
ایلمیه بکذر فعل امر مفرد مخاطب کچ دیمکدر عهد سست بیانیه سخنهای
سخت ده بویله در عهد سست اولدرکه عهدی بوزه یعنی عهد اوزرینه اولمیه
وعهدینی صیه * محصول بیت * استرمیسن که جهانك ایو ویرامزی سنك
اوزرکدن آشوب سکا ضرر ایلمیه کندی سست عهدکدن وقتی سوزلرکدن
کچ یعنی کمسنه یه ضرر وزیان دکرمه که جهاندن سکا ضرر وزیان دکمیه زیرا دنیا
انتقامله مقیددر پس کما تدین تدان وکما تکیل تکال در حاصلی هرنه کیله ایله
ویررسن سنه اول کیله ایله آلورسن اکرچه بادی نظرده ذهنه بکذرد یرینه نکذرد
ملایم کلور اما نسخه لر موافق دکل تأویل ایلمك لازم کلدی حاصلی نسخه لره
تابع اولوب بکذردی اختیار ایلدك تأمل (کرمو جخیز حادثه سر برفلك زند *
عارف باب تر نکند رخت وبخت خویش * موجخیز تلازلق حادثه یه اضافت
بیانیه در * محصول بیت * اکر حادثه تلازلغی باشنی فلکه اوررسه یعنی
فلکه چقاررسه عارف کندی رخت وبختنی آب ایله تر ایلمز یعنی تمام عالمی
حوادث روزکار احاطه ایلسه عارف اندن متأثر اولمز زیرا عارف بر مرتبه درکه

اكانسنه تأثير ايلميه (اى حافظ ار وصال ميسر شدى مدام * جمشيد نيز دور
نماندى ز تخت خويش * محصول بيت * اى حافظا كر وصال دائما ميسر
اوليدى يعنى هيچ فراق اولميدى جمشيد كندى تختندن دور قالمزدى زيرا تخت
سلطنت مرغوبدر هيچ اندن دور اولمق كمسه ايستمزامدى دائما وصال اولمز
بلكه كاه وصال و كاه فراق اولور وله ايضا (هاتفى از كوشهٔ ميخانه دوش * از بحر سريع
كفت ببخشند كنه مى بنوش * هاتفى يا حرف وحدت كوشهٔ ميخانه لاميه مفتعلن مفتعلن فاعلات
* محصول بيت * بر هاتف ميخانه كوشه سندن دون كيجه ديدى كناهى
بغشلر باده ايچ يعنى الله تعالى عفو و غفوردر حق عبد اولميجه مرجودر كه
مؤمنك بونك كبى كناهلرينى توبه سببيله عفو ايلرنته كه بيت آتى بو معنايى
بيان ايدر (عفو الهى بكند كار خويش * مژدهٔ رحمت برساند سروش *
الهى يا حرف نسبت سروش دن بونده مراد حضرت جبريل امين در
* محصول بيت * اللهك عفوى كندى ايشنى ايلر يعنى الله تعالى عفو
و غفوردر حال بوكه بو صيغه لر مبالغه افاده ايدر پس عفو و غفران امر ضروريدر
پس ايشين ايشلر ديمكدن مراد بو موصوفدن بو صفتلر ظهور ايلر ديمكدر
مصراع ثانى تكرر خبر قبيلندندر يعنى فرشتهٔ رحمت عفو مشتلغن ايرشدرر
وجائزدركه شرط محذوفه جواب اوله پس تقديريله پس مژدهٔ رحمت برساند
سروش ديمك اوله (لطف خدا بيشتر از جرم ماست * نكتهٔ سربسته
چه كويى خموش * بو اوج بيت مقول هاتفدركه اللهك لطف و عفوى
بزم كناهمزدن زياده در خواجه هاتف ايچون بر مخاطب تجريد ايدوب بيورر
نكتهٔ سربسته چه كويى خموش كانه كه هاتفه معترض اعتراض ايدركه سن
مناهى يه اغرا و القا ايدرسن و عفو و غفرانه اتكا ايدرسن پس بو قصد ايله
معصيته ارتكاب در عفو و غفران اميديله امدى بونده جرم و كناه مضاعف
اولور هاتف ديركه اضعف مضاعف اولورسه ده لطف خدا زياده در پس
محصول بيت * خدانك لطفى بزم كناهمزدن زياده در مخفى نكته يى نه سويلرسن
اپسم اول طمعه يعنى ايلديكك اعتراض بر مخفى امردر زيرا مشيئة اللهه منوطدر
و بالجمله بزم كناهمزدن انك لطف و عفو و صفحى بيشتر بر بيشتردر (اين خرد خام
بميخانه بر * تا مى لعل آوردش خون بجوش * محصول بيت * بو خام عقلى
ميخانه يه ايلت تا قرمزى شراب قانى جوشه كتوره يعنى بو عقل خامى عشق
ميخانه سنه ايلت تا كم بادهٔ عشق خونينى جوشه كتورب وجودينى
اصلاح ايليه حاصلى عقل معاش ايكن عقل معاد ايليه (كرچه وصالش
نه بكوشش دهند * آن قدر اى دل كه توانى بكوش * محصول بيت * كرچه

جانانك وصالنى سعى و كوششله ويرمزلر يعنى كوششله وصال جانان اله كيرمز
ليكن اى كوكل اولقدركه قادرسن سعى ايله حاصلى ممكن اولديغى دكلى وصالنه
طالب اول (كوش من و حلقهٔ كيسوى يار * روى من و خاك در ميفروش
* محصول بيت * بنم قولغم و يارك حلقهٔ كيسوى يعنى حلقهٔ
كيسوى قولغمه اولسون كه بندهٔ حلقه بكوشى اوله يم بنم رويم و ميفروشك
خاك درى يعنى بنم رويم ميفروشك خاك درى اولسون و يا خاك درنده اولسون
ديمكدر (رندئ حافظ نه كناهيست صعب * با كرم پادشه عيب پوش *
محصول بيت * حافظك رندلكى مشكل كناه دكلدر عيب پوش پادشاهك
كرمنه نسبت يعنى عيب پوش پادشاهك لطف و كرمى رند حافظك كناهندن
زياده در (داور دين شاه شجاع آن كه كرد * روح قدس حلقهٔ امرش بكوش
* داور حاكم معناسنه در روح قدس جبريل امين حلقهٔ امرش اضافتلرى
بيانيه و لاميه در * محصول بيت * پادشاهدن مراد دينك حاكمى اول شاه
شجاعدركه روح قدس امرى حلقه سنى قولغنه ايلدى يعنى اول شاه
شجاعدركه حضرت جبريل انك شريعته انقياديني پسند ايدوب قولغنى
قبول ايلدى حاصل كلام امر شريعته اطاعت ايلدى (اى ملك العرش
مرادش بده * وز خطر چشم بدش داركوش * خطر لغتده اشراف
على الهلاكدر يعنى هلاكه قريب اولمقدر اما اعجام اكثر خوف مقامنده
استعمال ايدرلر خطر چشم بدش اضافتلرى لاميه و بيانيه و لاميه در
داركوش حفظ ايله ديمكدر زيرا كوش داشتن حفظ و صيانت ايلمكدر
* محصول بيت * اى عرشك پادشاهى مرادينى ويردخى يرامز كوز
قورقوسندن آنى صقله يعنى اكا ياوز كوز دكمسون ديمكدر مصراع ثانينك
معناسنى يرامز كوز ضررندن قولاق طوت اكادين داركوشك معناسنه
استاددن قولاق طوتمامش كوش بونده حفظ معناسنه دردين دخى بو عبارتك
معناسنى استاددن حفظ ايلمش وله ايضا (يارب آن نوكل خندان كه ردهٔ سرورى
سپردى بمنش * مى سپارم بتو از چشم حسود چمنش * سپردى فعل ماضى ردشمعى از بحر رمل
مفرد مخاطب اصمرلدك و تسليم ايلدك ديمكدر بمنش شين نوكله راجعدر فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن
مى سپارم فعل حال نفس متكلم وحده اصمرلرم و تسليم ايدرم ديمكدر اولكيسى
سپردن و ثانيسى سپاريدن مصدرندن مشتقدر چشم حسود چمن اضافتلرى
بيانيه و لاميه و يا عكسنجه در * محصول بيت * يارب اول تازه خندان كل كه
آنى بكا تسليم ايلدك انى سكا اصمرلرم چمنك حسود چشمندن و يا حسود چمنك
چشمندن چمن حسودندن مراد كل اولمق روشن دردين روشن سو يلمشدر

(كرچه از كوى وفا كشت بصد مرحله دور * دور باد افت دور قمر از جان وتنش
* محصول بيت * كرچه نوكل خندان كوى وفادن بوزقوناق اوزاق اولدى
يعنى بزدن كليا مفارق اولدى ايراق اولسون دور قمر آفتى آنك جان وتندن
(كر بسر منزل سلمى رسى اى باد صبا * چشم دارم كه سلامى برسانى زمنش *
چشم بونده اميد معناسنه در كه حرف بيان سلامى يا حرف وحدت برسانى
فعل مضارع مفرد مخاطب رسانيدندن ايرشديره سن ديمكدر الف ونون
ادات تعديه در * محصول بيت * اكر سلمانك قوناغى باشنه ايرشرسن
اى باد صبا اميدم واركه بندن اكا بر سلام ايرشدره سن (بادب نافه كشايى كن
ازان زلف سياه * جاى دلهاى عزيزست بهم برمزنش * محصول بيت *
صبايه خطاب ايدوب بيورر اول جانانك زلف سياهندن نافه كشالغى ادبله
ايله يعنى زلفنى آچديغك حينده تأنى وادبله آچ زيرا عزيزدلر مقاميدر پس بربرى
برينه اوروب قرشمورش ايلمه مزنش ضميرى زلفه ودلهايه راجع اولمق ممكندر
(كو دلم حق وفا برخط وخالت دارد * محترم دار دران طرۀ عنبر شكنش
* محصول بيت * صبايه بيورر اى صبا جانانه دى سنك خط وخالك اوزرنده
كوكلك حق وفاسى واردر يعنى كوكلم دائما انلرك ادعيه سنه ونيكخو اهلغنه
مقيددر امدى كوكلمى محترم طوت اول عنبر صاچيجى طره ده يعنى عنبرك رونق
وصفاسنى كيدرن طره ده دلمى عزيز وحرمتلى طوت (در مقامى كه بياد لب او
مى نوشند * سفله آن مست كه باشد خبر از خويشتنش * محصول بيت *
بر مقامده كه انك لبى يادينه باده ايچرلر اول مست الچقدركه كنديدن خبردار اوله
يعنى بر باده نوشكه انك لبى عشقنه باده نوش ايليه الچق كمسه در اكر كندودن
خبردار اولورسه يعنى لا يعقل اولمق كرك (عرض ومال از در ميخانه نشايد
اندوخت * هركه اين آب خورد رخت بدريا فكنش * محصول بيت * عرض
ومالى ميخانه قپوسندن قزانمق اولمز يعنى ميخانه ده عرض ومال كسب اولنمز
زيرا هر كمسه كه بو صويى ايچر رختنى دريايه صالر يعنى بو صويى ايچن عرض
ومالدن كچر فكن فعل امر مخاطبدر بونده خطاب مقام غيبتده واقعدر رختنى
دريايه صالسن ديجك يرده صال ديمش بو ارتكاب قافيه ضرورتندندر
مقتضاى كلام بويله اولمق ايدى هركه اين آب خورد رخت بدريا فكند زيرا فكند
مشتركدر فعل مضارع ايله امر غائب بيننده (هركه ترسد زملال اندە عشقش
نه حلال * سر ما وقدمش يا لب ما ودهنش * محصول بيت * هر كمسه كه
ملالدن قورقر عشق غصه سى اكا حلال اولمسون يعنى حرام اولسون ديمكدر
امدى بزم باشمز وانك قدمى ويا بزم لبمز وانك دهانى يعنى كركسه بزى قدمى

آلتنه الوب پامال ايلسون وكركسه باشنه برابر ايدوب رعايت وتعظيم ايلسون
بز بحضور اولوب ملول اولمز حاصلى عزت وذلت يانمزده برابردر (شعر حافظ
همه بيت الغزل معرفتست * آفرين بر نفس دلكش ولطف سخنش *
بيت الغزل وبيت القصيده شول بيتدركه غزلدن وقصيده دن مقصوددر
معرفته اضافت بيانيه در دلكش وصف تركيبيدر كوكل چكيجى ديمكدر
لطف سخن اضافتى مصدرك فاعلنه درشين ضمير حافظه راجعدر * محصول
بيت * حافظك شعرى هپ بيت الغزل معرفتيدر يعنى هر بر بيتى بيت الغزل
اولمغه لايقدر زيرا جميعا اشعار وابياتى لطيفدر آفرين كوكل آليجى نفسنه
ولطف كلامنه خواجه تجريد طريقيله كنديسنه تحسين ايدر بيت الغزلك
ردسرورى وشمعى
معناسنى بيلمين عزيزلر زياده عنديات سويلشلر اعتبار اولنمسون وله ايضا
ازبحر مجتث
(جو برشكست صبا زلف عنبر افشانش * بهر شكسته كه پيوست
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
تازه شد جانش * شكست فعل ماضى مفرد غائب صدى يعنى اكدى وبوكدى
شكسته بونده خسته معناسنه در * محصول بيت * چونكه صبا جانانك
عنبر نثار ايديجى يعنى صاچيجى زلفنى اكدى وبوكدى هر خسته يه كه
واصل اولدى صبا جانى تازه اولدى اول خسته نك يعنى جانانك زلفنه واصل
اولوب اندن مستفيض اولديغندن هر بيچاره كه اتصال بولدى اندن تازه جان
كسب ايلدى مصراع اولك معناسى چونكه صبا انك عنبر افشان زلفنى
ردشمعى
پريشان ايلدى دين پريشان سويلمش (كجاست همنفسى تاكه شرح
قصه دهم * كه دل چه ميكشد از روزكار هجرانش * كجاست مقام
استفهامده واقع اولمش قنده در ديمكدر مقدم خبر همنفسى مؤخر مبتدا
تا حرف تعليل كه حرف بيان شرح غصه يعنى بيان احوال غصه دهم فعل
مضارع نفس متكلم وحده ويرم ديمكدركه حرف بيان شرح غصه در روزكار
بونك كبى يرلرده ايام معناسنه در * محصول بيت * قنده در بر همنفس
تا كه اكا چكديكم غصه بى شرح ايدم كه كوكل جانانك فراقى ايامنده نه چكر
يعنى قنى بر يار موافق كه جانانك فراقى زماننده چكديكم آلام ومحنى بيان ايده يم
(بريد صبح وفانامۀ كه برد بدوست * زخون ديدۀ ما بود مهر عنوانش * بريد صبح
بيانيه وفانامه تركيب مزجى ويا حرف وحدت وهمزه حرف توسل كه حرف رابط
صفت عنوان نامه ظهرنده يازيلاندركه رحمت اكا كم بو مكتوبى فلانه ايصال
ايده دبو يازارلر اكا عنوان ديرلر * محصول بيت * بر وفا مكتوبى كه بريد صبح
دوسته ايلتدى انك مهر عنوانى بزم خون ديده مزدن ايدى (زمانه از ورق
كل مثال روى تو ساخت * ولى زشرم تو در غنچه كرد پنهانش * محصول بيت *

زمانه کل پیراغندن سنك رویك مثالنی یایدی اماسندن اوتاندیغندن غنچه
ایچنده انی پنهان ایلدی زیرا اول پنهان ایلدیکی مثال سنده اولان تاب وطراوتی
ویرمدی (تو خفتهٔ ونشد عشق را کرانه بدید * تبارك الله ازین ره که نیست
پایانش * بعض نسخه ده خفته یرینه خسته دوشمشدر * محصول بیت *
خطاب عام طریقیله بیوررسن خفته سن یعنی غافل وفارغ بال سن حال بوکه
عشقك غایتی آشکاره دکل حاصلی طریق عشقك پایانی یوقدر الله منزهدر
بو یولدن که پایانی ونهایتی یوقدر یعنی پایانی اولمق اللهه لایقدر مطلقا اما طریق
عشقك پایانی اولمق امر اضافیدر پس بونك پایانی اولمقدن الله منزهدر
منه سنده خفتهٔ ده اولان همزه وحدت ایچوندر دین فرسدن خبردار دکل ایمش

ردشمی

(جمال کعبه مگر عذر رهروان خواهد * که جان زنده دلان سوخت
دربیابانش * کعبه دن مراد کوی جاناندر ورهروان عشاقدر که حرف
تعلیل زنده دلاندن مراد صادق اولان عاشقلردر * محصول بیت * جمال
کوی جانان مگر عاشقلرك عذرینی دیلیه زیرا صادق اولان عاشقلرك جانی انك
بیابانده یاندی یعنی کوی جانانه زیاده ملازمت ومداومت ایلدیلر اما وصال
میسر اولمدی پس بو زحمتلرندن مگر سنه جمال کوی جانان اعتذار ایلیه که جانان
وصالی میسر اولمدیغن معذور بیورك که جانان حرمنده ذوق وصفایه مشغولدر
وسزك کاوب کتدیککزدن آگاه دکلدر (بدین شکستهٔ بیت الحزن که می آرد
نشان یوسف دل از چه زنخدانش * شکستهٔ بیت الحزن لامیه بیت الحزن
غم وغصه چکلن یره دیرلر که بونده اسمدر کیم معناسنه می آرد مصراع ثانی یه
مرهوندر نشان یوسف دل لامیه وبیانیه در چه زنخدان لامیه شین ضمیر جانانه
راجعدر * محصول بیت * بو بیت الحزن شکسته سنه جانانك چه زنخداندن
یوسف دل نشانی کیم کتورر یعنی بکا چه زنخداندن کوکلم خبرین کیم کتورر
دیمکدر (بگیرم آن سر زلف وبدست خواجه دهم * که داد من بستاند زمکر
ودستانش * خواجه دن مراد وزیر اعظمدر که حرف تعلیل دستان حیله
* محصول بیت * جانانك سر زلفنی طوترم وخواجه نك النه ویررم تا که بنم
دادم اله مکر ودستاندن یعنی بکا ایلدیکی مکر وحیله ایچون انتصاف ایلیه
(سحر بطرف چمن میشنیدم از بلبل * نوای حافظ خوش لهجهٔ خوش الحانش
لهجه لفظ عربیدر لسان معناسنه الحان بونده نغمات معناسنه در شین ضمیر
خواجه یه راجعدر * محصول بیت * سحر چمن جانبنده بلبلدن ایشیدردم
خوش لهجه وخوش الحان حافظك نوا ونغمه سنی یعنی ابیات واشعارینی
یعنی حافظك اشعاری زیاده لطیف اولدیغیچون بلبل انکله ترنم ایدر روله ایضا

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات

(من خرابم زغم یار خراباتی خویش * میزند غمزهٔ او ناوك غم بر دل ریش *
غم یار خراباتی لامیه وبیانیه در خرابات میخانه یا حرف نسبت خویشه اضافتی
لامیه غمزهٔ او لامیه ناوك غم بیانیه دل ریش ده بویله در * محصول بیت * خراباته
منسوب کندی یارمك غمندن خرابم زیرا انك غمزه سی دل مجروحمه ناوك غم اورر
یعنی بنی دائما غمناك طوتدیغیچون خرابم (گر چلیپای سر زلف زهم بگشاید *
بس مسلمان که شود فتنهٔ آن کافر کیش * چلیپا کافرلرك کتوردیکی وطاپدیغی
خاچه دیرلر سر زلفه اضافت بیانیه در کافر کیش وصف ترکیبیدر کافر
مذهبلی دیمکدر * محصول بیت * اگر سر زلفنك چلیپاسنی بری برندن جانان
اچارسه چوق مسلمان اول کافر کیشك فتنه سی یعنی مفتونی اولور یعنی
چلیپای سر زلفنی کورن بی اختیار اکا مائل اولور (با تو پیوستم واز غیر تو
ببریدم دل * آشنای تو ندارد سر بیگانه وخویش * با تو با حرف صله خویش
بونده خصم معناسنه در * محصول بیت * سکا واصل اولدم وسنك غیرندن
کوکلمی کسدم یعنی سکا واصل اوللی غیریدن علاقه یی قطع ایلدم زیرا سنك
آشنالك خصم وبیگانه بیلمز یعنی سنکله آشنا اولان غیریله آشنالق هوسی
طوتمز آشنالغی همان سکا محصوردر انجق (بعنایت نظری کن که
من دلشده را * نرود بی مدد لطف تو کاری از پیش * دلشده عاشقدن کنایه در
* محصول بیت * عنایتله بکا نظر ایله زیرا بن عاشقك هیچ برایشی سنك لطفك
مددن سز او کندن کیتمز یعنی سنك لطفك مدد ایلمیجه برایشی ایلری کلمز
دیمکدر حاصلی حصول مرادم سنك عنایتله نظر کده در (آخر ای پادشه ملك
ملاحت چه شود * گر لب لعل تو ریزد نمکی بر دل ریش * اخر بونده تزیین لفظ
وتکمیل وزن ایچون کلمشدر اگرچه نوعا تنبیه وتأکید افاده سندنده خالی
دکلدر * محصول بیت * ای ملاحت مملکتنك پادشاهی نه اولور یعنی
نه لازم کاور اگر سنك لب لعلك یعنی قرمزی دوداغك مجروح یورکه طوز
دوکرسه یعنی مجروح یورکك یاره سنی تازه لندررسه زیرا یاره یه طوز بسندلر
آجیلور قزل ات اولور (خرمن صبر من سوخته دل داد بباد * چشم مست تو که
بگشاد کمین از پس وپیش * خرمن صبر من بیانیه ولامیه در چشم مست تو ده
بویله در که حرف رابط صفت * محصول بیت * بن یورکی یانمشك صبری خرمنی یله
ویردی یعنی بنی بی صبر وبی قرار ایلدی سنك مستانه چشمك که آردمدن
واوکومدن پوصو آچدی یعنی پوصو قوردی دیمکدر حاصلی هر نه جانبه که
توجه ایلسم سنك چشم مستك یولم آلور (مرهمی بر دل حافظ نه از آن حقهٔ
نوش * که جگر خون شد از آن غمزهٔ چون نشتر ونیش * حقهٔ نوشدن

مراد آغزدر زیرا نوش بال‌ه یعنی عسله و هر طاتلی یه دیرلر نشتر فصادلرك قان
الاجقلری آلت و نیش عقربك و آرینك و غیر حیوانك صوقدیغی عضوه دیرلر
محصول بیت ❊ حافظك یوره کنه مرهم قو اول بال حقه‌سندن یعنی بر شیرین
کلام ایله که دل مجروحنه مرهم اولسون زیرا اول نیشتر و نیش کبی غمزه‌دن
قان یورکلی اولمشدر حاصلی یورکی قان اولمشدر یعنی دردی سندندر
درمانیده سندن اولسون دیمکدر وله ایضا (چو جام لعل تو نوشم کجا بماند هوش
❊ چو چشم مست تو بینم مرا که دارد کوش ❊ محصول بیت ❊ چونکه سنك
لعلك جامنی نوش ایدم عقل و ادراك قنده قالور چونکه سنك چشم مستکی
کورم بنی کیم صاقلر یعنی بنی کیم ضبط ایدر زیرا چشم مستانه‌کی کورنجه بکا
اسرکلك سرایت ایدر پس بنی کیم کورب کوزه‌در کوش لفظی داشتن و داریدن‌ له
ترکیب اولسه حفظ و صیانت معناسنه‌در اما کردن و کنیدن‌ له ترکیب اولسه
دیکلامکدر استماع معناسنه پس کوش بونده حفظ معناسنه‌در دین کوشك
استعمالی بیلمزامش (منم غلام تو ورزانکه از من آزادی ❊ مرا بکوزه فروش
شرابخانه فروش ❊ ورزانکه واکرشویله که دیمکدر آزادی بونده مستغنی
معناسنه‌در یعنی شویله که بندن مستغنی و بیزارسك کوزه برداق عربجه
کوزدیرلر هاسز کوزه فروش شرابخانه لامیه‌در کوزه فروش وصف ترکیبیدر
فروشیدندن کوزه صاتیجی دیمکدر فروش فعل امر مفرد مخاطب در صات
دیمکدر ❊ محصول بیت ❊ بن سنك قولکم واکرشویله که بندن مستغنی
و بیزارایسك بنی میخانه‌لره دستی و برداق صاتیجیلره صات که اول واسطه ایله
میخانه‌یه ملازم اوله‌یم ورزانکه‌نك معناسنی واکراندن که دین استعمالی
بیلمزامش (ببوی آن که بمیخانه کوزه بایم ❊ روم سبوی خراباتیان کشم بر دوش ❊
بوی بونده امید معناسنه‌در ❊ محصول بیت ❊ اول امید ایله که میخانه‌ده بر کوزه
بولام یعنی بر کوزه باده بولمق امیدیله واروب خراباتیلرك دستیسنی اوموزمده
طاشیرم حاصلی باده نوشلره بر برداق باده امیدیله خدمتکار اولورم مصراع
اولك معناسنی اول قوقو ایله که میخانه‌ده بر برداق بولام دین معنادن قوقو
بولمامش (زشوق لعل تو سقای کوی میخواران ❊ بدیده آب زند آستان
باده فروش ❊ محصول بیت ❊ سنك لعلك شوقندن میخوارلر محله‌سنك
سقاسی کوزیله صو سپر باده فروشك آستانه‌ یعنی سنك لعل لبك شوقندن
اولقدر کریه ایدر که آستان میخانه‌یی صولار (مرا مکوی که خاموش باش
و دم درکش ❊ که در چمن نتوان کفت مرغ را خاموش ❊ خاموش باش فعل امر
مفرد مخاطبدر دم درکش ده فعل امر مفرد مخاطبدر که حرف تعلیل مرغدن

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

مراد بلبلدر خاموش فعل امر مخاطب ایسم اول دیمکدر حاصلی ترکیبله
استعمالی زیاده‌در مفرد استعمالندن خاموش باش و خاموش شو دیرلر
محصول بیت ❊ بکا دیمه که ایسم اول و نفسنك چك یعنی سوز سویلمه زیرا چمنده
بلبله ایسم اول دیمك اولمز حاصلی بن سنك محبتك چمنده‌یم نك طورمغه قادر
دکلم البته نغمات و ترنمات ایدرم (اکر نشان تو جویم کجاست صبر و قرار ❊
وکر حدیث تو کویم کراست طاقت و هوش ❊ محصول بیت ❊ اکر سنك نشانك
استرسم صبر و قرار قنده‌در یعنی نشانك ارامغه صبر و قرار کرك و اکر سنك سوزك
سویلرسم کیمك طاقت و هوشی وار یعنی سنك سوزك سویلمکه عقل
و طاقت کرك (شراب پخته بخامهای دل فسرده دهند ❊ که باده آتش تیزست
و پختکان در جوش ❊ محصول بیت ❊ پخته شرابی کوکلی دوکمش کمسه‌لره
ویرسونلر زیرا باده آتش تیزدر پخته‌لر ایسه جوشده‌در یعنی پخته‌لر شرابله ذوق
و شوق ایلمکه محتاج دکللر زیرا انلر شراب عشقله جوش و خروشده‌در
اما دلفسرده‌لر بونلرك عکسنجه‌در (مرا چو خلعت سلطان عشق می دادند ❊
ندا زدند که حافظ بپوش و باش خموش ❊ محصول بیت ❊ بکا که عشق پادشاهنك
خلعتنی ویردیلر ندا اوردیلر یعنی ندا ایلدیلر که حافظ کی و ایسم اول کمسیه سرکی
اچمه یعنی سکا ویریلان عطایی کمسیه افشا ایلمه وله ایضا فی حرف الصاد (نیست
کس از کمند سر زلف تو خلاص ❊ میکشی عاشق مسکین و نترسی ز قصاص
❊ محصول بیت ❊ کمسه‌نك سنك سر زلفکدن خلاصی یوقدر یعنی سنك
سر زلفکدن کمسه قورتلمز عاشق مسکینی هلاك ایدرسن حال بوکه قصاصدن
قورقمزسك یعنی عشاقی رایکان اولدررسن (عاشق سوخته دل تا به بیابان
فنا ❊ نرود در حرم جان نشود خاص الخاص ❊ مصراع اول مصراع ثانی یه
مرهوندر ❊ محصول بیت ❊ سوخته دل عاشق مادامکه فنا بیابانه وارمیه
یعنی عشق جانانله فانی مطلق اولمیه جان حرمنده خاص الخاص اولمز جاندن
مراد جانان‌در یعنی جانان حرمنده مقبول اولمز دیمکدر (ناوك غمزهٔ تو دست
ببرد از رستم ❊ حاجب ابروی تو برده کرو از وقاص ❊ بعض نسخه‌ده حاجب یرینه
چاچی دوشمشدر چاچ بر شهردر دیار عجمده که انك یایلری ایله کله مشهوردر
رومده ادرنه یایی کبی اخرنده یا حرف نسبتدر دست ببرد غلبه ایلدی دیمکدر
بونك معناسی سابقا بیان اولنمشدر حاجب لغتده ابرو یعنی قاش و مانع
معناسنه‌در قپوجیلره‌ده حاجب دیدکلری اجازتسز کمسه‌یه سرایه دخول
ایلمکه مانع اولدقلرندندر برده کرو کاف عجمینك کسری و رانك فتحیله
رهن یعنی طوتی و اوکدل یعنی قوشی اتلرینه تعیین اولنان نسنه پس برده کرو

حرف الصاد از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات

دیمك اندن اوكدل ایلتمش یعنی اول فندهانی كچمش ازوقاص تقدیری
سعدوقاص دریعنی وقاصك اوغلی سعد دیمكدر بو اضافت ارالرنده شایعدر
پس بونده مرادوقاصك اوغلی سعددركه اصحابدن بر تیرانداز پهلوان ایمش كه
اكا حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم بر جنكده ارم یاسعد فدالك ابی وامی
بیورمش * محصول بیت * سنك ناوك غمزهك رستمدن ال ایلتدی یعنی
تیراندازلق فننده اكا غلبه ایلدی حاجب ابروكده تیرانداز اق فننده سعد بن
وقاصدن اوكدل ایلتمش یعنی بو فنده انی كچمش واوزرینه سابق اولمش
(جان نهادم بمیان شمع صفت ازسر صدق * كردم ایثار تن خویش زروی
اخلاص * بعض نسخه ده تن یرنده دت واقع اولمش بو تقدیرجه ایثارك تنه
اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر وخویشه اضافت لامیه * محصول
بیت * جانمی اورته یه قودم شمع كبی صدق جهتندن یعنی صدقله تنمی ایثار
ایلدم اخلاص جهتندن بو بیت نسخه لرده بویله بولندی اما مقتضای عقل
بوایدیكه جان نهاده های تریله اولیدی وتن یرنه دت اولوب محصول معنا
بویله اولیدیكه شمع كبی جانمی اورته یه قویوب صدقله كندی بتمه ایثار ایلدم
اخلاص یوزندن والعلم عندالله (بهواداری واخلاص چو پروانه زشوق *
تانسوزی تونیابی زغم عشق خلاص * هوادار وصف تركیبیدر ویا حرف
مصدرویا حرف مصاحبت محبتله دیمكدر تا حرف توقیت مادام معناسنه
* محصول بیت * محبت واخلاصله پروانه كبی شوق جهتندن مادامكه
یانمیه سن غم عشقدن خلاص بولمزسن (آتشی دردل پروانهٔ ما افكندی *
كرچه بودیم همیشه بهوایت رقاص * آتشی یا حرف وحدت دل پروانهٔ ما
اضافتلری بیانیه ولامیه در * محصول بیت * بزم پروانه كبی كوكلمزه بر آتش
براقدك اكرچه دائما سنك محبتكله رقاص ایدك یعنی اكرچه خدمتكده
پروانه كبی جست وچابك ایدك اما بزی امر كیوب یوركزه آتش براقدك
(كیمیای غم عشق تو تن خاكی ما * زرخالص كند ارچند بود همچو رصاص *
كیمیای غم عشق تو اضافتلری بیانیه ولامیه در تن خاكی ما بیانیه ولامیه در
ومصراع ثانی یه مرهون كندك مقدم مفعول اولی وزرخالص مفعول ثانیسی
رصاص رانك فتحیله قلای كه تركجه قلای دیرلر * محصول بیت * سنك عشقك
غمی كیمیاسی بزم خاكه منسوب تنمزی خالص التون ایدر هر نقدر رصاص
ایسه ده یعنی هیچ براعتبارده دكل ایكن اكسیر كبی معتبر ومقبول ایدر
(قیمت دركرانمایه چه دانند عوام * حافظا كوهر یكدانه مده جز بخواص *
كرانمایه آغربهالی دیمكدر * محصول بیت * آغربهالی درك قیمتنی نه بیلور عوام

ای حافظ كوهر یكدانه یی یعنی در یتیمی ویرمه خواصدن غیره یعنی جوهر
معرفت وكمالك واریسه آنی نااهله صرف ایلمه اهله صرف ایله علی كل حال
نااهلدن پنهان ایله اهلندن دكل وله ایضا (ازرقیبت دلم نیافت خلاص * — از بحر خفیف
مثل القاص لایحب القاص * قاص صادك تشدیدیله اسم فاعلدر قص — فاعلاتن مفاعلن فعلات
یقص دن یعنی نصر یانك مضاعفندن قصه خوان معناسنه القاص مبتدا
لایحب القاص خبری وبو جملهٔ اسمیه محلا مجرور مضاف الیهیدر مثلك مثل
میمك وثانك فتحه لریله تقدیری مثلست القاص لایحب القاص ضرورت
وزن ایچون صاد تخفیف قلنمشدر * محصول بیت * سنك رقیبكدن كوكلم
خلاص بولمدی مثلدركه قصه خوان قصه خوانی سومز یعنی عربده
ضرب مثلدر حاصلی رقیب بنم كوزدشم اولدیغیچون انك بلاسندن
خلاص بولمدم زیرا قدیمدن عاشقله رقیب ضداندر (محتسب خم شكست
وبنده سرش * سن بالسن والجروح قصاص * بو آیت كریمه نك اصلی والسن
بالسن در ضرورت وزن ایچون الف ولام حذف اولنمشدر سن نونك تشدیدیله
دیشدر دندان معناسنه جروح جرحك جمعیدر جیمك ضمیله یاره دیمكدر
محصول بیت * محتسب شراب كوپنی صدی بن ده باشنی صدم زیرا آیت كریمه
بیورردیش دیشه دریعنی سن بركسه نك دیشن چقارسك شرعله سنك
چقاردیغن دیش كبی دیشك چقاررلر وبركسه یی یارهلسك سنی ده انجلین
یارهلمكدر حاصلی سن غیره نیچه ایدرسك سكاده انجلین ایلمكدر شرعی
محتسب امدی كوبی صدی بنده جزا ایچون باشنی صدم بو آیت كریمه
مقتضاسیله (همچو عیسیست جام می كه مدام * مرده رازنده میكند بخواص
محصول بیت * جام می عیسا كبی دركه دائما خواصله مرده یی زنده ایدر یعنی
باده ده برخاصه واردركه عیسا مرده لری زنده ایلدیكی كبی اول خاصه ایله
اولده ایدر (مطرب من رهی بزن كه بچرخ * مشتری زهره وش شود رقاص *
مطرب منادی منه اضافتی لامیه دررهی یا حرف وحدت رهدن مراد پرده دركه
حرف تعلیل بچرخ مصراع ثانی یه مرهوندر * محصول بیت * ای بنم مطربم
بر پرده چال كه فلكده مشتری زهره كبی رقاص اوله یعنی اول پرده نك
شوقندن مشتریده زهره كبی رقص ایلیه (حافظ ازدل زمصحف رخ دوست *
خواند الحمد وسورهٔ اخلاص * محصول بیت * حافظ كوكلدن دوستك یوزی
مصحفندن فاتحه ایله سورهٔ اخلاص اوقودی حاصلی دوستك رویی مصحفه
تشبیه ایلمشدر دلدن اوقومقدن مرادی صدقله اوقومقدر وله ایضا فی حرف — از بحر رجز
الضاد (حسن وجمال تو جهان جمله كرفت طول وعرض * شمس فلك خجل شده — مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

ازرخ خوب ماه ارض * طول اوزونلق عرض اینلی لك یعنی یصی لق خجل خانك
فتحی وجیمك کسریله صفت مشبهه دراوتانجی معناسنه * محصول بیت *
سنك حسن وجمالك جهانی جمله طوتدی آینه واوزونینه حاصلی تمام عالمی
تصرفنه آلدی شمس فلك خجل اولمش یریوزی آیینك خوب رخندن یعنی
جانانك یریوزینك ماهیدر خورشید فلك آنك خوب رخندن اوتانمش
(دیدن حسن وخو بیت برهمه خلق واجبست * رؤیت روت بلکه برجله
ملائکست فرض * محصول بیت * سنك حسن وخوبلغكی کورمك جمیع
خلقك اوزرینه واجبدر بلکه رویكی کورمك جمله ملائکه اوزرینه فرضدر
بو کلام اول معنایه دلالت ایدرکه بعضلر دیدیلر برپادشاه یکی تخت سلطنته
جلوس ایلسه جمیع قلمرونده وممالکنده اولان خلق انی کورمك کرك اما
ملائکه رؤیتی مبالغه طریقیله مذکوردر (ازرخ تست مقتبس خورزچهارم
آسمان * همچو زمین هفتمین مانده بزیربارقرض * مقتبس اسم فاعلدر اقتعال
بابندن ایستیجی معناسنه یعنی طالب خورکونش چهارم دردنجی هفتمین یدنجی
قرض اودنج * محصول بیت * کونش دردنجی فلکدن سنك رخکدن
نورآلیجیدرآی کونشدن نورآلدیغی کبی بوجهتدندرکه یدنجی قات یرکبی بورج
یوکی آلتنده قالمشدر یعنی کونش سنك رخکدن نوراقتباس ایلدیکیچون
یدنجی قات یرکبی دین یوکی آلتنده قالمشدر مقتبس اسم مفعول اولنجه
معنابویله اولورکه کونش دردنجی فلکده سنك رویکدن مأخوذدر (جان که
فدای او نشد مردۀ جاودان بماند * تن که اسیر او نشد لایق اوست قطع وبرض *
برض لغتده کشی مالندن برمقدار برکمسیه ویرمکه دیرلر اما بونده قطعله
مرادف واقعدر * محصول بیت * برجان که جانانه فدا اولمدی مردۀ ابدی قالدی
برتن که اول جانانه اسیر اولمدی اول کمسه نك لایقدر قطع وقلعی (بوسه بخاك
پای اودست کجا دهد ترا * قصۀ شوق حافظا بادرساندت بعرض * رساندت تاسی
معنا جهتندن شوقه مقیددر قصۀ شوقت تقدیرنده * محصول بیت * جانانك
خاکپاینی اوپمك سکاقچن ال ویرر ای حافظ قصۀ شوقکی جانانه باد عرض ایلر
ویا ایلسون حاصلی جانانه حالکی سن اعلام ایده مزسن باد عرض ایلسون
عرضه ایرشدرسون دیمکدن غرض عرض ایلسون دیمکدر وله ایضا (بیا که
میشنوم بوی جان ازان عارض * که یافتم دل خود را نشان ازان عارض
* محصول بیت * کل که جان قوقوسنی ایشیدرم اول عارضدن زیرا کندی
دلمك نشانی بولدم اول عارضدن (معانی که زحوری بشرح میکویند *
زحسن ولطف بیریی بیان ازان عارض * معانی جمع معنی ویا حرف وحدت

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

ویاتنکیردر که حرف رابط صفت بیریی فعل مضارع مخاطب صوراسن دیمکدر
بیان بیریسینك مفعول صریحی وازان غیرصریحی * محصول بیت * شول
معانی که جنت حوریسندن شرحله سویلرلر حسن ولطفله بیاننی اول عارضدن
صوراسن حاصلی عارض جانانك ماهیتنی بیان ایدر پس اندن صور
(بکل بمانده قد سرونازازان قامت * خجل بمانده کل کلستان ازان عارض
* محصول بیت * سرونازك قدی جانان قامتندن باچقده قالمش یعنی زبونی
ومغلوبی اولمش کل کلستانده جانانك عارضندن خجل وشرمنده قالمش یعنی
اوتندیغندن قزارمش کلستان لامك سکونی وسینك کسریله اوقیمق کرك که
موزون اوله (بشرم مانده تن یاسمین ازان اندام * بخون تشنه دل ارغوان ازان
عارض * محصول بیت * تن یاسمین اندام جاناندن شرمله قالمش حاصلی
شرمنده قالمش ارغوان یورکیده قانه تشنه در اول عارضدن یعنی خونه
مستغرقدر اول عارض غیرتندن (کرفته نافۀ چین بوی مسك ازان کیسو *
کلاب یافته بوی جنان ازان عارض (محصول بیت) نافۀ چین مسك قوقوسنی
کیسوی جاناندن طوتمش یعنی اندن اکتساب ایلمش دیمکدر کل صویی ده
جنتلر قوقوسنی اول عارضدن بولمش یعنی آلمش جنان جمع جنت اولدیغی
تقدیرجه معنا بویله در اما چنان جیم عجمینك ضمیله ادات تشبیه اولنجه
معنا دیمك اولورکه کل صویی انجلین قوقوبی اول عارضدن بولدی
(زمهر روی تو خورشید کشته غرق عرق * نزارمانده مه آسمان ازان عارض
* محصول بیت * سنك رویك محبتندن کونش عرقه غرق اولمش یعنی عشق
ومحبت حرارتندن خیلی درلمش هلال آسمانده اول عارضك عشق وشوقندن
زیاده ارقلمش شویله که ایراقدن برمقله کوستررلر (زنظم دلکش حافظ چکیده
آب حیات * چنانکه خوی شده جانها چکان ازان عارض * خوی شده
معنا جهتندن عارضه صفتدر عارض خوی شده دیمکدر * محصول بیت *
حافظك کوکل چکیجی نظمندن اب حیات طملامش یعنی ترشح ایلمش انجلین که
درلمش عارض جاناندن جانلر طملر یعنی ارواح ترشح ایدوب صیزر جانها چکان
اصلنده جانها چکانست ایدی ضرورت وزن ایچون سین وتا ترك اولندی جانها
مبتدا وچکان خبری جملۀ اسمیه صفتله موصوف بیننده اعتراض ایلمش
وله ایضا فی حرف الطاء (کرد عذاریارما تا بنوشت دورخط * ماه فلك زروی
اوراست فتاده درغلط * بونده عذاردن مراد رخ در وکرد اطراف معناسنه در
کرد عذاریارما اضافتلری لامیه لردر تا ادات ابتدا زمانده منذ کبی عربیده
بنوشت باحرف تأکید نوشت فعل ماضی مفرد غائب مشترکدر لازمله

فی حرف الطاء
از بحر رجز
مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

متعدی بیننده بونده لازمدر یازلدی دیمکدر دورخطدن مراد خط مدّور دیمکدر راست بونده کرچك دیمکدر رفتاد در غلط ماه فلك غلطه دوشدیکی بودرکه جانانك رویی هاله لی برماه ظن ایلدی ویا کندینی ظن ایلدی زیرا ماهك رویننده براکه واردر پس مدّورخطلی روی جانانی کوریجك کندینی ظن ایلدی اول روینده اولان سیاهلق واسطه سیله *محصول بیت* یارك عذاری اطرافنه مدّورخط یازیله لی ماه فلك روی جاناندن کرچکدن غلطه دوشدی که بومدّورخطلی روی جانان ماه هاله دارمیدر دیو بوخسه اول سیاهلق واسطه سیله کندیمیدر حاصلی بوشکل ایله روی جانانی کوریجك ماه متردد اولدی مصراع اولك معناسنی عذار اطرافنه بنم یارم تا یازدی خط دوریی دین وبنم یارمك عذاری اطرافنه تا که دورخط یازدی دین محصل معنایی یازامشلر (از هوس لبش که آن ز آب حیات خوشترست * کشته روان زدیده ام چشمهٔ آب همچو شط * هوس لب مصدرك مفعولنه اضافتیدر روشینه اضافت لامیه درکه حرف رابط صفت شط بغداد ایرماغی ومطلقا ایرماق وایرماق کناری *محصول بیت* اول جانانك لبی هوسندن که اب حیاتدن خوشترقدر کوزمدن شط ایرماغی کبی صو چشمه سی روان اولدی یعنی کوزم یاشی چشمه اولوب روان اولدی حاصلی لب جانان حسرتندن چوق کریه ایلدم (که بهواش میدهم گرد مثال جان ودل * کاه باب میکشم آتش عشق اوچو بط * که کاهدن مخففدر بهواش با حرف صله ویا حرف مصاحبت هوا محبت وآرزو کرد توز میکشم فعل مضارع متکلم وحده سو ینديررم دیمکدر بط طانك تشدیدیله قاز معناسنه در بونده ضرورت وزن ایچون تخفیف قیلنمشدر *محصول بیت* کاه جانان محبتیله جان ودلمی توز کبی ویررم یعنی هبای منثور ایدرم کاه کوزم یاشیله انك عشقی آتشنی سو یندررم قاز کبی یعنی کوزم یاشنه غرق اولوب آتش عشقنی اطفا ایدرم مصراع ثانینك معناسنی کاه صویه چکرم سنك عشقك اودینی قاز کبی دیندلر معنایی یا کچه چکه مشلر (کر بغلامیٔ خودم شاه قبول میکند * تا بمبارکی دهم بنده به بند کیش خط بعض نسخه ده کر بینه کود وشمش فعل امر کو یدندن وبعضنده کی دوشمش قچن معناسنه ایکی عبارت بیله بونده کردن اشبه در تا حرف تعلیل بمبارکی با حرف صله ویا حرف مصدر غلامه نسبت مبارك زیاده مناسبدر بندکی یا حرف مصدر شین شاهه راجعدر بونده خطدن مراد تمسکدر حجت معناسنه *محصول بیت* خطاب عام طریقیله بیوررسویله پادشاهی کندویه قول ایدوب قوللغه قبول ایلسون تا کیم مبارکلکله ویا مبارکلکه بنده بندهلکه

ردسروری وشمعی

ردسروری وشمعی

حجت ویره یم یعنی اختیار مله اکا قول اولدیغمه تمسك ویره یم (آب حیات حافظا کشته خجل زنظم تو * کس بهوای عشق او شعر نکفت ازین نمط * *محصول بیت* ای حافظ آب حیات سنك نظمکدن خجل اولمش یعنی سلاست ولطافتندن شرمنده اولمش کمسه جانانك عشقی هواسیله بو اسلوب کبی شعر سویلمدی ازین بونك کبی دیمکدر نته که مکرر بیانی کچدی نمط لفظ عربیدر اسلوب دیمکدر یعنی سنك دیدیکك اسلوبله کمسه شعر سویلمدی وجائزدرکه بونده از من وعن معناسنه اوله واین اسم اشارت قریبه یعنی بو اسلوب وبو کونه دن دیمك اوله وله ایضا فی حرف الظاء (زچشم بد رخ خوب ترا خدا حافظ * که کرد جمله نکویی بجای ما حافظ * خدا حافظ تقدیری خدا حافظ باددرکه حرف تعلیل بجای بونك کبی یرلرده جای دیمکدر حافظ منادی تقدیری ای حافظدر *محصول بیت* الله تعالی سنك کوزل رخکی دائما یارامز کوزدن صقلیجی اولسون زیرا جمیع ایلکی بزه ایلدی ای حافظ خطابدن غیبته التفات ایلدی (بیا که نوبت صلحست ودوستی ووفا * که با تو نیست مرا جنك وماجرا حافظ * *محصول بیت* تجرید طریقیله بیوررکل که صلح ودوستلق ووفا نوبتیدر زیرا سنکله بنم جنك وماجرام یوقدر ای حافظ پس امدی کل صلح ایدوب خوشحال اوله لم (اکرچه خون دلت خورد لعل من بستان * بجای اوزلبم بوسه خون بها حافظ * بستان مصراع ثانیه مرهوندر *محصول بیت* اکرچه بنم لعل کبی دوداغم سنك یورکك قاننی ایچدی امدی انك یرینه یعنی اندن بدل لبمدن بوسه آل قان بهاسی ای حافظ یعنی لبمدن دیت بر بوسه آل (تو از کجا وامید وصال او ز کجا * بدامنش نرسد دست هرکدا حافظ * *محصول بیت* سن قندهسین وجانانك وصالی امیدین ایلمك قندن یعنی وصال جانان امیدیله سنك نه مناسبتك وار ای حافظ هرکدانك الی انك دامانه ایرشمز یعنی دلبر عالیجنابدرکه انك دامانه دسترس بولمق زیاده صعبدر هرکدایه میسر اولمز (بزلف خال بتان دل مبند دیکربار * اکر بجستی ازین بند واین بلا حافظ * *محصول بیت* بردخی بتلر یعنی دلبرلر زلف وخالنه کوکل باغلمه یعنی دلبرلر سومه اکر بو بند وبلادن صبر ارسك یعنی قورتیلورسك ای حافظ یعنی اکر بو ابتلادن خلاص بولورسك بردخی دلبرلره کوکل ویرمه ای حافظ (بیا بخوان غزلی خوب وتازه وتر ونو * که شعر تست فرحبخش وغمزدا حافظ * *محصول بیت* کل کوزل تازه وتر بر یکی غزل اوقی زیرا سنك شعرك فرح بغشلیجی وغم آچیجیدر ای حافظ یعنی سنك کلامك لطیف وصفا بخشدر ایشیدوب دکلاینده غم وغصه قومز ای حافظ (تو دلق

حرف الظاء از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

شعبده پوشیدهٔ بروزاهد * تو دردِ دردنوشیدهٔ یا حافظ * محصول بیت *
ای زاهد سن حیله بازلق وحقه بازلق خرقه سنی گیمش سن وارکیت بزه کرکمزسن
ای حافظ سن درد درد نوش ایلمش سن کل برو یعنی زاهد خامدر وسن پخته سن
سنی استرزآنی استمزز دیمکدر (بوقت صبح چو رندان بنال از دل وجان *
بکار من بکن آندم یکی دعا حافظ * محصول بیت * صبح وقتنده رندلر کبی جان
وکوکلدن ایکله بنم ایشومه یعنی بکا اول دمده بر دعا ایله ای حافظ یعنی صباح
وقتنده جان وکوکلدن ناله ایدوب بنمچون برخیرلی دعا ایله ای حافظ وله ایضا
فی حرف العین (قسم بحشمت جاه وجلال شاه شجاع * که نیست با کسم
از بهر مال وجاه نزاع * قسم آند دریمین معناسنه که حرف بیان * محصول بیت *
یمین شاه شجاعک جاه وجلالی عظمتنه درکه کمسه ایله مال ومنصب ایچون
نزاعم یوقدر یعنی شاه شجاعک عظمت وجلالنه یمین ایدرمکه کمسه ایله مال
وجاه ایچون نزاعم یوقدر (بعاشقان نظری کن بشکر این نعمت * که من غلام
مطیعم تو پادشاه مطاع * مطاع اسم مفعولدر اطاع یطیع دن یعنی افعال بابندن
محصول بیت * عاشقلره نظر ایله بو نعمتک شکرانه سی سببیله که بن سکا اطاعت
ایدیجی قولم وسن بنم اطاعت اولنمش پادشاهمسن یعنی بن سنک مطیع قولکم
وسن بنم مطاع افندمسن دیمک اولور (بفیض جرعهٔ جام تو تشنه ایم ولی *
نمیکنیم دلیری نمیدهیم صداع * محصول بیت * سنک جرعهٔ جامک فیضنه
تشنه یز اما بهادرلق ایلمزز وصداع ده ویرمزز یعنی کستاخلق ایدوب جرارلق
ایلمززا کرسن کندی لطفکدن احسان ایدرسن فبها ونعمت حاصلی جرأت
ایدوب باش اغرتمزز (شراب خانکیم بس می مغانه میار * حریف باده رسید ای
رفیق توبه وداع * شراب خانکی اوده صیقلان شرابه دیرلر بس بونده یتر
معناسنه در می مغانه دن مراد میخانه جی شرابیدر میار فعل نهی مفرد
مخاطبدر کتورمه دیمکدر اکثر نسخه ده بیار وبعضنده بده واقع اولمش
اما بعضنده میار وبعضنده مده دوشمش فعل نهی شکلنده پس فعل نهی
ترجیح ایلدک حریف باده دن جانان مراددر رفیق توبه اضافتی بیانیه ویالامیه در
وداع اسمدر تودیع معناسنه سلام تسلیم وکلام تکلیم معناسنه اولدیغی کبی
* محصول بیت * شراب خانکی بکا یتر میخانه شرابنی بکا کتورمه باده
مصاحبی ایرشدی ای توبه یولداشی بزه شمدن کرو تودیع ایله یعنی بوندنصکره
بزدن آیرل زیرا توبه ایله باده نوشلق مانعة الجمعدر (خدا را بهیم شست وشوی
خرقه کنید * که من نمی شنوم بوی خیر ازین اوضاع * خدا را ادات تخصیص
بهیم میم معنا جهتندن خرقه یه مقیددر که حرف تعلیل * محصول بیت *

حرف العین از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

الله ایچون بنم خرقه می باده ایله یویوب آریدک زیرا بن بو اوضاع زهد وپرهیزدن
خیر قوقوسنی ایشیدهمم یعنی زهد وتقواده خیر اکلامم (ببین که رقص کنان میرود
بناله چنک (کسی که رخصه نفرمودی استماع سماع * سماعک تحقیقی الف
قافیه سنده کچمشدر * محصول بیت * خطاب عام طریقیله بیوررلرکه
دأبی اکثر بویله در نظر ایله که چنک ناله سیله رقص ایدرک کیدر شول کمسه که سماع
استماع ایلمکه رخصت بیورمزدی یعنی ساز ونغمه دیکلمکه اجازت ویرمین
کمسه کندی چنک وچغانه آوازیله رقص ایدرک کیدر (جبین وچهرهٔ حافظ
خدا جدا مکناد * ز خاک بارکه کبریای شاه شجاع * محصول بیت * حافظک
جبین وچهره سنی خدا جدا ایلمسون شاه شجاعک عظمتی بارکاهنک
طپراغندن یعنی پادشاهک درکاهندن خدا حافظی دور ایلمسون دیمکدر
خواجه ده مطلع بیوردی وله ایضا (بفر دولت گیتی فروز شاه شجاع *
که با کسم نبود بهر مال وجاه نزاع * بو غزلک مطلعی غزل سابقک مطلعی
مضمونیدر فر ضیا ورونقدر دولتک گیتی فروزه اضافتی بیانیه وشاه شجاعه
اضافت لامیه در گیتی فروز وصف ترکیبیدر فروزیدندن جهان یالکاندریجی
معناسنه * محصول بیت * شاه شجاعک جهان یالکاندریجی دولتنک
فر وضیاسی حقیچون که کمسه ایله مال وجاه ایچون نزاعم یوقدر (بیارمی که
چو خورشید مشعل افروزد * رسد بکلبهٔ درویش نیز فیض شعاع * محصول
بیت * باده کتورکه چون خورشید مشعلی یالکاندره یعنی عالمه طلوع ایدوب
ضیا ویره درویشک حجره سنه ده نوری فیضی ایریشور یعنی خدا که شمس
حقیقتدر عام عالمه نور عفو وغفرانی صالحه درویش باده نوشک کلبه سنه ده
صالر یعنی انک باده نوشلق کناهنی ده عفو ایلر (صراحیٔ وحریفی خوشم
زدنیا بس * که غیر ازین همه اسباب تفرقست وصداع * صراحیٔ وحریفی یالری
حرف وحدت خوش حریفه صفتدر بس بونده یتر معناسنه درکه حرف تعلیل
تفرقه مصدردر تفعیل بابندن پریشانلق معناسنه * محصول بیت *
بر صراحی باده وبر خوش مصاحب دنیادن بکا یتر زیرا بوندن غیریسی هپ
پریشانلق وباش آغریسی سببلریدر حاصلی بونلردن غیرینک زیانی
وار فائده سی یوقدر (بروادیب بجامی بدل کن این شفقت * که من غلام مطیعم
نه پادشاه مطاع * ادیب فعیل فاعل معناسنه در ادبلیجی دیمکدر شفقت شینک
وفانک وقافک فتحه لریله مصدردر اسرککک معناسنه که حرف تعلیل * محصول
بیت * وارای ادیب بو شفقت ورأفتی بر جامه تبدیل ایله یعنی بکا محبتنک
بر قدح باده احسانی اولسون زیرا بن غلام مطیعم پادشاه مطاع دکلم حاصلی

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

بن سکا تابع وپیروم هر نیجه که ممکن ایسه بنی تأدیب ایله شفقتله اولسون
باده ایله اولسون اما باده ایله ادب بکا انفع شفقتدر (از مسجدم بخرابات میفرستد
عشق * حریف باده رسیدای رفیق توبه وداع * محصول بیت * عشق بنی
مسجددن میخانه یه کوندرر باده مصاحبی ایرشدی ای توبه رفیقی بنی تودیع
ایله یعنی عشق توبه قبول ایلمز پس توبه بزی تودیع ایلمک کرک چونکه عشق
کلدی بو بیتک مضمونی وقافیه سی بیت سابقک مضمونی وقافیه سی کبیدر
(هنرئی خرد ایام غیر از نیم نیست * کجا روم بتجارت بدین کساد متاع
* محصول بیت * ایام هنر صاتون آلماز بنم ایسه بوندن غیری نسنه م یوقدر
یعنی اهل هنرم هنرسزدکلم پس تجارته قنده کیده یم بو کاسد متاعله یعنی هیچ
بر یرده هنره قیمت یوقدر که انده واروب هنرفروش اولام (ز زهد حافظ وطامات
او ملول شدم * بساز رود وغزل خوان که میرم بسماع * محصول بیت
حافظک زهدندن وانک طامات وشطحندن ملول اولوب اوصاندم امدی
ای مطرب ساز کریشنه دوزن ویر وغزل خوانلق ایله تا که نغمه وسماعله
کیده یم حاصلی حافظک بو وضعندن حظ ایده مدم امدی شوق
وذوقله واروب کیده یم واه ایضا (بامدادان که ز خلوت که کاخ ابداع * شمع
خاور فکند برهمه اطراف شعاع * بامدادان وبامداد ایرته دیمکدر یعنی
صحروقتی که حرف رابط صفت خلوتکه کاخ ابداع اضافتلری بیانیه در کاخ
کوشک وسرای معناسنه در ابداع افعال بابندن مصدر در ایجاد واحداث
معناسنه بونده فلک مراد در شمع خاور لامیه در خاور مشرق شمع خاوردن مراد
کونشدر شعاع کونشک پرتوی * محصول بیت * سحروقتی که ایجاد کوشکی
خلوتکاهندن یعنی سپهر خلوتکاهندن حاصلی فلکدن مشرق شمعی جمیع
عالم اطرافنه شعاع وضیا صاله یعنی آفتاب عالمه پرتو صاله وعالمی روشن
ایلیه بو مطلع بیت آتی یه مرهوندر غفلت اولنمیه (برکشد آینه از جیب افق
چرخ ودران * روی کیتی بنماید بهزاران انواع * آینه دن مراد کونشدر
جیب افق بیانیه چرخ برکشدک فاعلی ودران مصراع ثانی یه مرهوندر
روی کیتی لامیه وبنمایدک مفعولی بهزاران بنمایده متعلق * محصول بیت * شمع
خاور بویله اید نجه فلک افق یقاسندن آینه یی چکر واول آینه ده روی کیتی یی
بیک دورلو کوسترر بو بیتک مضمونی بیت سابقک مضمونته موافقدر از جق
ترقیله (در زوایای طربخانهٔ جمشید فلک * ارغنون ساز کند زهره
باهنک سماع * بو بیت ماقبلنده ایکی بیته مترتبدر زوایا زاویه نک جمعیدر بوجقلر
دیمکدر طربخانهٔ جمشید فلک اضافتلری بیانیه لردر طربخانه شنلک اوی در

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلات

جمشید وجم خواجه نک روشی اوزره حضرت سلیمان پیغمبردر اما بونده فلکه
اضافت ایلدی یعنی فلک جمشیدی ارغنون بر پیولک سازدر معین برخانه ده
قوریلوب طورر پس غیری سازلر کبی مجلس بمجلس کزدیرمزلر بلکه همان
قورلدیغی یرده چالنور زیرا جولهالرتز کاهی کبی بر پیولک آلتدرنه یرده قوریلور
ایسه آنده چالنور حاصلی کورلمکه موقوفدر اکا بره مخصوص ساز اولدیغیچون
جمشیده اسناد ایلدی ساز بونده دوزن معناسنه در ارغنون کندک مفعول اولی
وساز مفعول ثانیسی وزهره فاعلی باهنک کنده متعلق مفعول غیر صریحیدر
بونده آهنک ساز یا نیجه آواز ایلمکدر هرنه وجهله اولورسه اولسون آهنکه سماع
اضافتی بیانیه در * محصول بیت * فلک جمشیدنک طربخانه سی بوجاقلرنده
زهره یلدزی ارغنون چالوب دوزن ویرر سماع آهنکیله یعنی صوت ونغمه
ایله بو سازه باشقه براوطه لازم اولدیغیچون زوایای طربخانه دیدی مصراع
ثانینک معناسی ارغنون سازایده زهره سماع آهنکیله دین وزهره سماع
قصدینه ارغنون دوزه دین بیتک معناسنه دوزن ویرمشلر (چنک در غلغله

ردسروری وشمعی

آید که کجاشد منکر * جام در قهقهه آید که کجاشد مناع * محصول بیت * بو بیت
ابیات سابقه یه مترتبدر یعنی مذکور احوال ظهور بولنجه چنک غلغله یه کلورکه
منکر عشق جانان قنده کتدی جام ده قهقهه یه کلورکه قنده کتدی مناع
عشق جانان یعنی عشقه منکر اولنلر کلسون بو حالتلری کورسون تا بیله که عالم
عشرت وذوق نه عالمدر (وضع دوران بنکر ساغر عشرت برکیر * که بهر حالتی
اینست بهین اوضاع * وضع دوران مصدرک مفعولنه اضافتیدر ساغر عشرت
بیانیه برکیر لغتده قالدر دیمکدر اما بونک کبی یرلرده آلمق وطوتمق معناسنه در
که حرف تعلیل حالتی یا حرف تنکیر بهین اوضاع اضافتی بیانیه دریای بطنیله
* محصول بیت * خطاب عام طریقیله بیورر دورانک وضعنی کورب
ساغر عشرتی آلینه آل زیرا هر حالتده بیکرلک اوضاع بودر یعنی رندلک
وباده نوشلق اوضاعی جمیع اوضاعک یورکی ویکرکیدر (طرهٔ شاهد دنیی همه
بندست وفریب * عارفان برسر این رشته نجویند نزاع * طرهٔ شاهد دنیی لامیه
وبیانیه در طره یی دنیا بندلرندن بربند اعتبار ایلدیکیچون بونده طره دن رشته
تعبیر ایلدی نجویند بونده نکنند معناسنه در * محصول بیت * دنیا محبوبنک
طره سی وکاکلی هپ قید ومکر وحیله در پس عارفلر بو رشته وقید اوزرینه
وبو بند وحیله اوزره نزاع وجدال ایلمزلر یعنی دنیانک مکر وحیله سن وفانی
وسریع الزوال اولدیغنی بیلن عارفلر دنیایه طالب اولوب اوستنده نزاع وجدال
ایلمزلر (عمر خسرو طلب ار نفع جهان میطلبی * که وجودیست عطا بخش

وكريمى نفاع * خسرودن مراد پادشاهدر نفع جهان مصدرك مفعولنه
اضافتيدركه حرف تعليل وجودى وكريمى يالرى وحدت ايچوندر * محصول
بيت * اكر دنيا نفع وفائده سن استرسك پادشاهك عمرى اوزونلغنى استه زيرا
پادشاه بر عطابغشليجى وجوددروبرفائده ايرشدريجى كريمدر حاصلى برعادل
پادشاهدرپس هركسك اوزرينه خيردعاسى لازمدر (مظهر لطف ازل
روشنئ چشم امل * جامع علم وعمل جان جهان شاه شجاع * مظهر لطف ازل
تقديرى مظهر لطف ازل خدادر اضافتلرى لاميه وبيانيه درروشنئ چشم امل
لاميه وبيانيه در امل اميد معناسنه در شاه شجاع ماقبلنده اولان القابك
عطف بيانيدر * محصول بيت * خسرو يعنى لطف ازل خدا مظهريدر
واميد كوزينك آيدنلغيدر يعنى اكا هرنه اميد كه باغلنسه حصول بولور واميد
صاحبنك كوزى روشن اولور علم وعمل جمع ايديجيدر جهانك جانيدر يعنى
عالم خلقنك روحيدركه وجودلرى انكله قائمدر بوالقابله ملقب وبواوصافله
موصوف شاه شجاعدركه خواجه نك مربيلرندندر (حافظا بنده صفت بردراو
باش مقيم * كه جهاندار مطيعست وشهنشاه مطاع * كه حرف تعليل
جهاندار وصف تركيبيدر جهان طوتيجى معناسنه مطيعه اضافتى بيانيه يعنى
خدانك امرينه مطيعدر * محصول بيت * اى حافظ بنده كبى شاه شجاعك
قپوسنده مقيم اول يعنى دردولتنه ملازم اول زيرا خدانك امرونهيينه مطيع
جهاندار دروبوسببله خلق عالمك مطاعى بر پادشاهدر حاصلى اول اللهك
امرينه مطيع وخلق انك امرينه مطيعدر وله ايضا (دروفاى عشق تو مشهور
خوبانم چو شمع * شب نشين كوى سربازان ورندانم چو شمع * محصول
بيت) سنك عشقك وفاسنده شمع كبى محبوبلرك مشهوريم يعنى سنك حقكده
وفا ايلمكده مشهور خوبانم شمع كبى سربازلر ورندلر محله سنك شب نشينيم يعنى
شمعده ايكى صفت وار شب نشين وسرباز اولمق زيرا باشى بردن ايكيدن مقراضله
كسلمكده در پس بنده هم شب نشين وهم سربازم كه راه عشق جانانده باش
ويريرم (روز وشب خوابم نمى آيد بچشم غم پرست * بس كه در بيمارئ هجر تو
كريانم چو شمع) چشم غم پرست بيانيه غم پرست وصف تركيبيدر پرستيدندن
غمه طاپيجى غمه ملازم ومداوم بيمارئ هجر تو لاميه لردر كريان صفت مشبهه در
كريندندن اغلايجى ديمكدر * محصول بيت * كيجه وكوندز چشم غم پرستمه
اويقو كلمز سنك هجرانك خسته لكندن شمع كبى چوق كريان اولديغمدن
حاصلى دائما كريان اولديغمدن كوزمه اويقو كلمز (رشتهٔ صبرم بمقراض غمت
ببريده شد * همچنان در آتش عشق تو خندانم چو شمع * رشتهٔ صبرم بيانيه در

از بحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

بمقراض غمت با حرف استعانت واضافت بيانيه ولاميه در ببريده شد
اسم مفعولدر بريدندن كسلدى ديمكدر زيرا اسم مفعول فارسيده افعال
عامه نك بريله مستعملدركاه اولوركه فعلى حذف ايدوب يالكز استعمال ايدرلر
تامل يريدر * محصول بيت * صبرم رشته سى غم مقراضيله كسلدى ينه
اولكى كبى سنك عشقك آتشنده خندانم شمع كبى (درشب هجران مرا پروانهٔ
وصلى فرست * ورنه از دردت جهانى را بسوزانم چو شمع * تا قافيه سنده
پروانه نك تحقيقى كچمشدر تكراره احتياج يوقدر وصليده يا حرف وحدت
ويا تنكيردر فرست فعل امر مخاطب كوندر ديمكدر فرستيدندن جهانى
يا حرف تنكير بسوزانم الف ونون قافيه ضرورتيچون كلمشدر زيرا الف
ونونسزده متعدى مستعملدر نته كه آصفى بيورر بيت * نمودى چهره
در آينه تا سوزى دل زاهد * بدل سوزى چرا در آب ميرانى مسلمانرا * وشهيدى
بيورر بيت * زعشق آن بهشتى خواهد اخر دوزخم جا شد * كزين آتش كه
من دارم بهشت وحور ميسوزم * محصول بيت * هجران كيجه سنده بكا
وصل تمسكنى وپروانه سنى ارسال ايله يوخسه سنك دردكدن جهانى شمع كبى
ياندررم (كر كميت اشك كلكونم نبودى كرم رو * كى شدى روشن بكيتى
راز پنهانم چو شمع * كميت اسم تصغير صورتنده قزل طورى آته ديرلر ياليسى
وقويروغى سياه اوله باده يه ده كميت ديرلر اما بونده آت مراددر كميت اشك كلكون
اضافتلرى بيانيه لردر كرم وتيز يوريجى وصف تركيبيدر رويدندن * محصول
بيت * اشك كلكونم كميتى تيزرو يعنى محكم يوريجى اولمسه حاصلى كوزمدن
قانلى ياش محكم آقيدى جهانده كيزلى رازم پچن روشن وواضح اولوردى
شمع كبى يعنى عشقم شمع كبى آشكاره اولمزدى ديمكدر (درميان آب وآتش
همچنان سر كرم تست * اين دل زار ونزار اشكارانم چو شمع * سركرم كله سى
قزغن عاشق معناسنه در زار ذليل نزار ارق اشكاران الف ونونله قافيه
ضرورتيچون كلمشدر والا اشكار متعدى در اشك ياغدريجى معناسنه وصف
تركيبيدر * محصول بيت * بو شمع كبى اشك ياغدريجى زار ونزار كوكلم سنك
قزغن عاشقكدر آب وآتش ايچنده ايكن يعنى اكرچه كوكلم كوز ياشيله عشق
آتشى ايچنده در اما ينه سنك كله سى قزغن عاشقكدر حاصلى آب وآتش
محبت وحرارتنه مانع اولمدى (كوه صبرم نرم شد چون موم دردست غمت *
تا در آب وآتش عشقت كدازانم چو شمع * كدازان الف ونون بونده وصفيت
معناسنى افاده ايدر يعنى كدازان صفت مشبهه در * محصول بيت * بنم صبرم
طاغى بال مومى كبى نرم اولدى يعنى بومشادى سنك غمك النده اولوقتدن

بری کہ آب وآتش اراسنده شمع کبی اریم (بی جمال عالم آرای تو
روزمن شبست* با کمال عشق تو در عین نقصانم چو شمع* جمال عالم آرا
بیانیه در عالم آرا وصف ترکیبیدر آرایدندن عالم بزیجی دیمکدر* محصول
بیت* سنک عالم بزیجی جمالک سزبنم کونم کیجه در یعنی سنک فراقکده کونم
کیجه در سنک عشقک کمالیله شمع کبی عین نقصانده یم یعنی بنده عشقک
کامل ایکن شمع کبی عین نقصانده یم اریمکدن (سرفرازم کن شبی از وصل خود
کردنکشا* تا منور کردد از دیدارت ایوانم چو شمع* سرفراز وصف ترکیبیدر
باشی یوجلی معناسنه عالیجنابدن کنایه در کردنکشا وصف ترکیبیدر
کشیدندن بویون چکیجی معناسنه متکبر ومعانددن کنایه در آخرنده الف
حرف ندادر تا حرف تعلیل* محصول بیت* ای کردنکش جوانبی بر کیجه
وصلکدن سرفراز ایله یعنی معظم ومبجل ایله تا که سنک دیدارکدن ایوانم
شمع کبی منور اوله حاصلی قدومکله خانه می روشن ایله (همچو صبحم یکنفس
باقیست بی دیدارتو* چهره بنما دلبرا تا جان برافشانم چو شمع* بعض نسخه ده
بی دیدار یرینه بادیدار دوشمش با ایله بو تقدیرجه معنا با امید دیدارتو اولور
صبحم میم معنا جهتندن یکنفسه مقیددر یکنفسم تقدیرنده* محصول
بیت* سنک دیدارکسز صبح کبی بر نفسم باقیدر امدی ای دلبر چهره کی
کوستر تا شمع کبی جانمی نثار ایده یم (آتش مهر ترا حافظ عجب در سر کرفت*
آتش دل کی باب دیده بنشانم چو شمع* محصول بیت* سنک محبتنک آتشینی
حافظ عجب باشنده طوتدی یعنی محبتکه باشنده مکان ایلدی حاصلی سودا کی
باشنه آلدی بورک آتشینی قچن آب دیده مله سوندررم شمع کبی یعنی آتش دلم
بر مرتبه ده درکه آنی دریالر صولری سوندرمکه قادر دکل قنده قالدیکه کوزم
یاشی حاصلی کثرت آتش عشقندن شکایتدر خواجه غایبدن مخاطبه التفات
بیوردی وله ایضا فی حرف الغین (سحر ببوی کلستان همی شدم در باغ* که تا چو
بلبل بیدل کنم علاج دماغ* بوی بونده امید معناسنه در وقوقوبی ایهام
ایدرشدم بونده رفتم معناسنه دردر باغ در حرف صله که حرف بیان تا حرف
تعلیل بلبل بیدل بیانیه در* محصول بیت* سحر وقتنده کلستان امیدیله
باغه واردمکه بلبل بیدل کبی دماغمه علاج ایلیم (بچهره کل سوری
نکاه میکردم* که بود در شب تاری بروشنی چو چراغ* بچهره با حرف صله
چهره یوز کل سوری بیانیه در اداة نه کلنه دیرلر که اندن کلاب چقاررلر کل سوری
دیرلر عربجه جوری دیرلر شب تاری بیانیه در یا حرف تنکیر بروشنی با حرف
ظرف ویا حرف مصدر چراغ مومک فتیله سنده یانان آتشه دیرلر عربجه سراج

حرف الغین از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

دیرلر* محصول بیت* باغه واریجق کل سوری چهره سنه نظر ایلدمکه
قرانکلق کیجه ده یانقده آیدنلقده چراغ کبی ایدی یعنی چراغ کبی ضیا ویرردی
(چنان بحسن وجوانی خویشتن مغرور* که داشت از دل بلبل
هزار کونه فراغ* محصول بیت* کل سوری کندی حسن وجوانلغنه شویله
مغرور ایدیکه بلبل بیدلدن بیک دورلو فراغی وار ایدی یعنی بلبل بیدلنه هیچ
اعتباری یوغیدی حاصلی دل بلبلی تفقد وتعهد ایلمزدی (کشاده
نرکس رعنا ز حسرت آب از چشم* نهاده لاله ز سودا بجان ودل صد داغ
* محصول بیت* نرکس رعنا ب حسرتندن چشمندن چشمه آچمش یعنی
کریان اولوب یاشلر آقتمش لاله ده سوداسندن جان ودلنه یوز داغ قومش
(زبان کشیده چو تیغی بسرزنش سوسن* دهان کشاده شقایق چو مردم
ایغاغ* ایغاغ فتح همزه وغا ایله یغاغک جمعیدر غمازلر دیمکدر وکسر
همزه ایله افعال بابندن مصدردر چوق سویلمک بونده فتح همزه ایله درزیرا
کسر ایله اولنجه مردمه حملی مشکلدر* محصول بیت* سوسن سرزنش
ایچون قلج کبی دل چکمش یعنی دلین اوزاتمش شقایقده انی کوروب
آغزین آچمش غماز آدم کبی (کهی چو باده پرستان صراحی اندر دست*
کهی چو ساقی مستان بکف کرفته اياغ* محصول بیت* بو بیتده
شقایقک حالن بیان ایدر کاه باده نوشلر کبی صراحی النده وکاه مستلر ساقیسی
کبی النه قدح آلمش حاصلی لاله نک غنچه سنی صراحی یه وآچلمشینی قدحه
تشبیه ایلمش (نشاط وعیش وجوانی چو کل غنیمت دان* که حافظا نبود
بر رسول غیر بلاغ* نشاط شادلق یعنی شنلک نونک فتحیله اما نونک کسریله
جمع ناشطدر که حرف تعلیل رسول پیغمبره وایلچی یه وقاضی محضرینه دیرلر
بونده مراد خبر ویریجیدر هر کیم اولورسه اولسون بلاغ بانک فتحیله اسمدر
تبلیغ معناسنه سلام تسلیم وکلام تکلیم معناسنه اولدیغی کبی* محصول
بیت* شنلکی وییکتلکی وعیش وعشرتی کل کبی غنیمت بیل زیرا ای حافظ
رسول اوزرینه خبر ویرمکدن غیری نسنه لازم دکل یعنی ویردیکی خبری
طوتدرمق اوزرینه لازم دکل نته که حدیث شریفده بیورر (بلغ ما علیك
فان لم یقبلوا فاعلیك* معناسی سنک اوزریکه لازم اولانی ایرشدر اکر
قبول ایلمزلرسه سنک اوزریکه نسنه لازم کلمز امدی بن سکا پند ایلدم
طوتمزسن سن بیلورسن وله ایضا فی حرف الفاء (طالع اکر مدد دهد دامنش
آورم بکف* کر بکشم زهی طرب ور بکشد زهی شرف* محصول بیت*
طالع اکر مدد ویررسه جانانک دامنی اله کتوررم اکر چکرسم دامنی

حرف الفاء از بحر رجز
مفتعلن مفاعلن مفتعلن مفاعلن

کوزل طرب واکر جانان بنی قتل ایدرسه ابو شرف یعنی دامان وصالی الله
کیررسه زهی ذوق وشوق والا وصال میسر اولمیوب بنی قتل ایدرسه زهی
عز وشرف (طرف کرم زکس نبست این دل پرامیدمن * کرچه سخن همی
برد قصهٔ من بهر طرف * طرف کرم بیانیه فائدهٔ کرم دیمکدر سخن مبتدا برد
خبری قصه بردك مفعول صریحی وبهر طرف غیر صریحی * محصول بیت * بنم
پرامید کوکلم یعنی چوق امیدلی کوکلم کیمسه دن کرم فائده سنی بغلمدی
اکرچه سوزم یعنی شعرم قصه می هر جانبه ایلتور یعنی کلامم احوالمی
هر جانبه انها واعلام ایدر اما هیچ کیمسه دن بکا بر نفع حاصل اولمز (چند بناز
پرورم مهر بتان سنکدل * یاد پدر نمی کنند این پسران ناخلف * سنکدل
طاش یورکلی دیمکدر وصف ترکیبی اقسامندندر خلف خانك ولامك
فتحه لریله ایو اوغله دیرلر اما لامك سکونیله یارامز اوغله دیرلر پس ناخلف
ادات سلبله یرامز اوغل معناسنه در * محصول بیت * طاش یورکلی
محبوبلرك محبتنی نیچه یه دك ناز ونعمتله بسلیه یم باباری هیچ اکمزلر بو ناخلف
اوغللر یعنی بز بونلرك محبتنی نازله پرورش ایلدیکمزك قدرینی بیلمدکارندندر
بزی اکمدقلری (ازخم ابروی توام هیچ کشایشی نشد * وه که درین
خیال کج عمر عزیز شد تلف * ازخم ابروی توام اضافتلری لامیه لردر میم
معنا جهتندن کشایشه مقیددر کشایشیم تقدیرنده یا حرف وحدت ویا حرف
تنکیردر وه واوك فتحیله اسماء افعالدن ادات تغابندر که حرف بیان
محصول بیت * سنك ابروك بوکلمندن بکا هیچ بر فتح باب اولمدی یعنی بنم جانمه
میل ایلمدی حیف که بو اکری خیالده عمر عزیزم تلف اولدی یعنی حیف که بکا
میل ایلمك امیدنده عمر عزیزم تلف اولدی حال بو که بکا هیچ بر فائده سی
اولمدی (ابروی دوست کی شود دستکش من ضعیف * کس نزدست ازین
کمان تیر مراد بر هدف * دستکش وصف ترکیبیدر کشیدندن ال چکیجی
معناسنه یعنی یدیجی نته که اعمالرك الندن یدرلر جنیبه کش دیرلر اکابرك
یدککی یدن کسه یه نزدستك اصلی نزده است درهای رسمیله ضرورت
وزن ایچون حذف اولنمشدر کماندن مراد ابروی جاناندر تیر مراد بیانیه در
هدف اوق نشانی * محصول بیت * دوستك ابروسی بن ضعیفك نیچون
دستکشی اولور یعنی بکا نیچون میل ایدر استفهام انکاری طریقیله حاصلی بکا
مائل اولمز زیرا کسه بو کماندن تیر مرادنی هدفه اورمشدر یعنی کسه
ابروی جانان کماندن مراد اوقوب بهره مند اولمشدر (من بخیال زاهدی
کوشه نشین وطرفه آنك * مغبچهٔ زهر طرف میزندم بچنك ودف * طرفه آنك

مصراع

مصراع ثانی یه مرهوندر طرفه عجب دیمکدر * محصول بیت * بن زاهدلك
خیالیله کوشه نشینم وعجب اول که هر طرفدن بر مغبچه بنی چنك
ودفله اورر یعنی بن زاهدلك قصدیله کوشه نشین اولوب عزلت ایلدکجه
مغبچه لر بنی کندی حالمه قومزلر زیرا باده نوش اولدیغمی بیلورلر پس
کرچکدن زاهد اولمیه جغم بیلورلر انکیچون بنی تمسخر ایدوب چنك ودفله
اوررلر (بیخبرند زاهدان نقش بخوان ولا تقل * مست ریاست محتسب
باده بده ولا تخف * بونده نقشدن مراد مغنیلر بیننده مشهور اولان
نقشدر که سابقا بیان اولنمشدر لا تقل فعل نهی مفرد مخاطب معنای لغویسی
سویلمه دیمکدر اما بونده مراد قولدر که مغنیلر بیننده معمول به در یعنی
نقش اوقو قول اوقومه دیمکدر زیرا نقش شریعته نسبت اخفدر قولدن زیرا
قولده تنی تن تنه وترنمات اولمز امدی زاهد بیخبر جاهل اولدیغیچون نقشی
وقولی فرق ایلمز امدی نقش اوقو که قولدن لذیذدر دیمکدر لا تخف فعل نهی
مفرد مخاطبدر قورقمه دیمکدر * محصول بیت * مغنی یه خطاب ایدوب بیورر
زاهدلر بیخبر جاهللردر پس ای مغنی نقش اوقو قول اوقومه محتسب ده مست
ریادر ای ساقی باده ویر وقورقمه حاصلی محتسب مست اولنجه باده ایچمه دن
قورقمه زیرا سنکله برحاللی اولور وایچدیککه نسنه دیمز (صوفی شهر بین که
چون لقمهٔ شبهه میخورد * پاردمش دراز باد این حیوان خوش علف * پاردم
قوسقون حیوان اصلی اوزرینه یانك فتحیله اوقنور تا که موزون اوله علف
حیوانلره یدردکاری نسنه لره دیرلر خوش علف حیوانه صفتدر یعنی اضافت
بیانیه در زاهدی حیوانه تشبیه ایدوب شبهه لی لقمه سنی علفه تشبیه ایلمش
پاردم اثباتی تحقیر ایچوندر یعنی ایروعمراوردقلری حیواندر * محصول
بیت * شهرك صوفیسنی کور که شبهه لو لقمه یر قوسقونی دراز اولسون
بو خوش علف حیوانك یعنی حیوانلغی زیاده اولسون حاصلی شبهه لو لقمه
یمکدن خالی اولمسون (حافظ اکر قدم زنی در ره خاندان عشق * بدرقهٔ رهت
شود همت شحنهٔ نجف * قدم زنی قدم اوررسك یعنی قدم قورسك خاندان
اهل بیت واواسی دیمکدر عشقه اضافت بیانیه در بدرقه بونده قولاغوز
معناسنه در شود بونده فعل مضارع علی امر غائب معناسنه اولمق ممکن درهمت
شحنهٔ نجف لامیه لردر شحنه صوباشی یه دیرلر نجف کوفه شهرینك یاننده
وحضرت امام علینك تربه سی اولدیغی یرك اسمیدر کرم الله وجهه شحنهٔ
نجفدن مراد حضرت امام کندیدر مولانا جامی حضرتلری امامك منقبتنده
شحنهٔ نجف بیوردیغیچون روافض اکا بغض ایدرلر حال بو که خواجه انلردن

اول بیورمشدر اما اکا نسنه دیمزلر غریب قصه‌در * محصول بیت * ای حافظ
عشق خاندانی یولنده اگر قدم قورسك یعنی عاشق اولورسك سکا یول قولاغوزی
اولوریا اولسون حضرت امام علینك همتی زیرا سلسلهٔ عشاق اکا منتهی اولور
حاصلی پیرو پیشقدم عاشقاندر پس عاشق صادق اولنه همتی ایریشور دلالتده
قومزدیمکدر وله ایضا فی حرف القاف (مقام امن ومی بیغش ورفیق شفیق) کرت

حرف القاف ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

مدام میسر شود زهی توفیق * امن بونده مصدردر امین معناسنه غش بونده
چرك معناسنه درصافی مقابلی اصلنده شین مشدددر رفیق شفیق رفیق
یولداش شفیق رحیم دیمکدر یعنی اسیرکیجی معناسنه اضافتلر بیانیه‌لردر توفیق الله
تعالی قولك مرادینی کندی مرادینه اویدرمغه دیرلر وبعضلر دیدیلر اطاعته
قوت وقدرت ویرمکه دیرلر * محصول بیت * امین مقام وصافی باده که دردی
اولمیه ومشفق یولداش اگر سکا دائم میسر اولورسه زهی توفیق خدا (جهان
وکار جهان جمله هیچ در هیچست * هزار بار من این نکته کرده‌ام تحقیق *
بعض نسخه‌ده هیچ برهیچ واقعدر برعبارتیله معنا بردر * محصول بیت
جهان وجهانك ایشی یعنی دنیایه متعلق مصلحت هیچله هیچدر ویا هیچدن
هیچدر حاصلی اعتباری یوق دیمکدر بیك کره بن بو نکته‌یی تحقیق ایلمشم
یعنی جهان وکار جهان امر بی اعتبار اولدیغنی بیك کره تجربه وامتحان
ایلمشم هیچدر (بمأمنی رو وفرصت شمر غنیمت وقت * که در کمینکه عمرند
قاطعان طریق * مأمن اسم مکاندر امین اوله‌جق یر باحرف صله ویا حرف
وحدت رو روانك فتحیله فعل امر مخاطب رویدندن وارد دیمکدرکه حرف
تعلیل کمینکه اسم مکاندر پوصویری معناسنه قاطعان طریق یول کسیجیلردر
محصول بیت * برامین اوله‌جق یره وار ووقتك غنیمتنی فرصت بیل زیرا یول
کسیجیلری عمر پوصوکاهنده‌در یعنی عمر معرض فناده‌در و محل زوالده‌در
درکاه جانان ایسه مأمن خاصدر پس اکا التجا ایله که حیات جاودان بوله‌سن
یعنی ابدی حیات بوله‌سن (دریغ ودرد که تا این زمان ندانستم * که کیمیای
سعادت رفیق بود رفیق * محصول بیت * دریغ ودرد وحیف که بو زمانه دك
بیلمدمکه سعادت کیمیاسی یولداش ایمش یولداش حاصلی یولداش یوقلغنه
تحسر چکر (بیا که توبه زلعل نکار وخندهٔ جام * تصور یست که عقلش
نمیکند تصدیق * اکثر نسخه‌ده تصوریر نه حکایت دوشمشدر اما تصدیقه
نسبت تصور مناسبدر خندهٔ جامدن مراد باده ایله پر اولمسیدر * محصول
بیت * کل که لعل نکار وخندهٔ جامدن توبه ایلمك بر تصوردرکه عقل آنی
تصدیق ایلمز یعنی بو ایکی نسنه‌دن توبه ایلمکی عقل قبول ایلمز زیرا زیاده

صعب ومشکلدر (ملاحتی که ترا درچه زنخد انست * بکنه آن نرسد
صد هزار فکر عمیق) ملاحتی یا حرف وحدت که حرف رابط صفت چه زنخدان
بیانیه کنه بر نسنه‌نك نهایتی عمیق درین اکثری صوده مستعملدر * محصول
بیت * بر ملاحت ولطافت که سنك اکك چقورنده‌در انك غایتنه
ونهایتنه یوز بیك درین فکر ایرشمز یعنی ملاحتی حددن بیروندر
دیمکدر (کجاست اهل دلی تا کند دلالت خیر * که ما بدوست نبردیم ره بهیچ
طریق * محصول بیت * قنده‌در بر اهل دل تا که بزی خیره قولاغوزلیه زیرا
بز هیچ بر طریقله دوسته یول ایلتمدك یعنی بزه هیچ بر وجهله وصال میسر اولمدی
الحاصل دوسته وصول بولمغه اهل دلدن همت استرم دیمکدر (اگرچه موی
میانت بچون منی نرسد * خوشست خاطرم از فکر این خیال دقیق * محصول
بیت * اگرچه سنك قیل کبی اینجه بیلك بنم کبی‌یه ایرشمز یعنی لایق دکلدر
بونك بریله خاطرم خوشدر بو اینجه خیال فکریله یعنی اگرچه الم میانکه
ایرشمز اما انك اینجه فکریله خاطرم خوشدر (اگر برنك عقیقست اشك
من چه عجب * که مهر خاتم چشم منست همچو عقیق * محصول بیت *
اگر عقیق رنکنده ایسه بنم کوزم یاشی عجب دکل یعنی کوزم یاشی قزل قان ایسه
عجب دکلدر زیرا بنم کوزم خاتمنك مهری عقیق کبیدر یعنی کوزم قبقزل
قاندراندن قانلی یاش کاسه عجب دکل (بخنده کفت که حافظ غلام طبع توام
ببین که تا بچه حدم همی کند تحمیق * تحمیق برکسه‌یی حماقته نسبت ایلمکه
دیرلر * محصول بیت * جانان کولوب دیدی که ای حافظ سنك طبعك قولی‌یم
خواجه بیورر که کورکه بنی نه حدده تحمیق ایلر یعنی بویله دیمه‌سی استهزاء
طریقیله‌در کرچکدن دکل وله ایضا (زبان خامه ندارد سر بیان فراق *

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

وکرنه شرح دهم با تو داستان فراق * زبان خامه بیانیه در سر بیان فراق
لامیه‌لردر سر بونده سود اوآرزو معناسنه‌در بیان فراق مصدرك
مفعولنه اضافتیدر وکرنه والا معناسنه‌در شرح دهم شرح ویررم با تو
باحرف صله سکا دیمکدر داستان حکایت * محصول بیت * قلم دلینك فراق
بیانی سوداسی یوق یعنی فراقی بیان ایلمك استمز والا سکا فراق داستانی
شرح ویررم یعنی فراقی شرح ایلردم یعنی قلم جامد ایکن فراقی دیلنه آلمغه
راضی دکل پس عاشقلر نه یورکی وارکه دیله کتوره‌لر ویا کتابت ایلیه‌لر زیرا
فراق بر شنیع امردر الله تعالی عاشقلری آندن صاقلسون (رفیق خیل
خیالیم وهم رکیب شکیب * قرین آتش هجران وهم قران فراق * رفیق خیل
خیالیم لامیه وبیانیه‌در خیل بونده بلوك معناسنه‌در رکیب رکابك اماله‌سیدر

يعنی الفك ماقبلی مكسورايدوب النی يايه قلب ايدرلرعلم قافيه ده بوقاعده يه
اماله ديرلرتته كه انوری يورر * بيت * تاماه رويم ازمن رخ درنقيب دارد
نی ديده خواب يابدنی دل شكيب دارد * شكيبه موافق اولمق ايچون نقابی
نقيب ايلمش شكيب صبرمعناسنه در * محصول بيت * جانانك خيالی
عسكرينه رفيق وشكيبه هم ركابز يعنی صبره اوزنكيدشز حاصلی صابرز
هجران آتشنه يولداش وفراقه هم قرانز يعنی مقارنز حاصلی فراقه قوشلمش
واندن آيرلمززيعنی دائما فراق وهجرانده يز (دريغ مدت عمرم كه براميدوصال *
بسررسيدونيامد بسرزمان فراق * بسررسيد اوجه وغايته ايرشدی يعنی
دوكندی ديمكدر * محصول بيت * حيف كه عمرم زمانی وصال اميديله غايته
ايرشدی ودوكندی امافراق زمانی نهايته وغايته كلمدی يعنی زمان
عمردوكندی امازمان فراق دوكنمدی (سری كه برسرگردون بفخرميسودم *
براستان كه نهادم برآستان فراق * سری ياحرف وحدت كه حرف رابط صفت
بفخرباحرف مصاحبت ميسودم حكايت حال ماضی متكلم وحده سورتردم
ديمكدربرآستان باحرف قسم راستان راستك جمعيدرطوغريلرمعناسنه
كه حرف بيان برآستان برحرف استعلا آستان قپوايشيكی * محصول بيت *
برباش كه نخرايله فلكه سورتردم راستلرحقيچون يعنی صادق عاشقلرحقيچونكه
اول باشی آستان فراقه قودم يعنی فراق خدمتنه تعيين ايلدم (چه كونه
بازكنم بال درهوای وصال * كه ريخت مرغ دلم پردرآشيان فراق * محصول
بيت * وصال هواسنده نه وجهله قناداچايم كه كوكلم مرغی آشيان فراقده
قنادن دوكدی يعنی مرغ دلمده فراق توی توس قومدی پس هوای وصالده
نه دورلو پروازايليه حاصلی فراق مرغ دلمی شويله زبون ايلديكه حركته
مجال قومدی (چه كونه دعوی وصلت كنم بجان كه شدست * دلم وكيل قضا
وتنم ضمان فراق * كه حرف تعليل شدست مصراع ثانی يه مرهوندر اصلی
شده است درهای رسمی ضرورت وزن ايچون حذف اولنمشدر وكيل بونده
فعيل مفعول معناسنه در قضايه اضافت لاميه در قضابونده حكم ازليدن
عبارتدر قدركبی ضمان فراق لاميه درضمان بونده متضمن معناسنه در
ياخود ضمان ضامن معناسنه در * محصول بيت * نه كونه سنك وصلك
دعواسنی ايده يم جانله كه كوكلم قضانك وكيلی يعنی قضا اوزرينه حواله
اولمشدروتنم فراقی متضمن اولمشدرحاصلی بنم كوكلم وتنم قضاوقدرامرنده در
بنم المده واختيارمده دكل پس دعوای وصال بنم حدم دكل (زسوزشوق دلم
شدكباب ودور ازيار * مدام خون جكرميخورم زخوان فراق * محصول بيت

شوق سوزندن بوركم كباب اولدی حال بوكه ياردن ايراق يعنی يارلك فراقنده
دائما جكرقانی ايچرم فراق سفره سندن حاصل كلام فراق سفره سنده نوالم خون
جكردر (كنون چه چاره كه دربحرغم بكردابی * فتاد زورق صبرم زبادبان
فراق * بكردابی مصراع ثانی يه مرهوندرياحرف وحدت زورق كشتی
جنسنك برنوعيدر صبره اضافت بيانيه دربادبان كمی يلكنی فراقه اضافت
بيانيه در * محصول بيت * شمدی نه چاره كه غم دكزنده بركردابه دوشدی
صبرم زورقی فراق بادبانندن يعنی فراق واشتياق سببيله غمه دوشدم ديمكدر
حاصلی غم وغصه ايله صبربربرده جمع اولمز (بسی نماند كه كشتی عمرغرقه شود *
زموج شوق تودربحربی كران فراق * كران كنارمعناسنه در * محصول بيت
چوق زمان قالمديكه عمركشتيسی غرق اوليسردرسنك شوقك موجندن
فراقك بحربی كنارنده يعنی چوق زمان قالمديكه عمرم فنابوليسردرسنك
شوقكدن بحرفراقده (فلك چوديدسرمرا اسيرچنبرعشق * ببست كردن
صبرم بريسمان فراق * اسيرچنبرعشق لاميه وبيانيه دركردن صبربيانيه
ريسمان فراقده بويله در * محصول بيت * فلك چونكه بنم باشمی فراق چنبرينه
اسيركوردی صبرم كردنی ريسمان فراقله باغلدی يعنی بنی كه اسيرعشق يعنی
عاشق كوردی صبرمی فراقله مقيدايلدی يعنی فراقه صابرايلدی (فراق وهجركه
آورد درجهان يارب * كه روزهجرسيه بادوخانمان فراق * كه بونده اسمدركيم
معناسنه در جهان درحرف صله يارب عجبا معناسنه دركه حرف بيان روز
هجرسيه باديعنی ماتمزده اولسون يعنی مصيبتلی خانمان مال وملك واسباب
دنيامعناسنه در * محصول بيت * فراقله هجرانی دنيايه كيم كتوردی عجباكه
هجرك كونی وفراقك خانمانی سياه اولسون يعنی ايكيسيده ماتمده ومصيبتده
اولسونلر (بپای شوق كراين ره بسرشدی حافظ * بدست هجرندادی
كسی عنان فراق * پای شوق بيانيه بسرشدی بسرشدن نهايته وارمقدر
يعنی دوكنمك معناسنه نته كه كلستانده يورر * بيت * درين اميد بسرشد
دريغ عمرعزيز * كه آنچه دردلمست ازدرم فرازآيد * شدی حكايت حال ماضی
اوليدی ديمكدر بسراوليدی يعنی نهايت بوليدی دست هجروعنان فراق
بيانيه لردر * محصول بيت * ای حافظ اكربويول شوق اياغيله نهايت بولسه
وبونك نهايتنه شوق اياغيله وارلسه هيچ كمسه هجرانلنه فراق عنانی
ويرمزدی يعنی راه عشق اكرشوق وصدق محبتله وخلوص طويتله قطع
اوليدی هيچ برعاشق فراقله مهجوراولمزدی زيرابواشيانك مقتضاسی وصولدر
فراق دكلدر حاصلی وصاله مستحق اولمغه شوق دل وصدق باطن وخلوص

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

درون كرك وله ايضا (كسى مباد چو من خسته مبتلاى فراق * كه عمر من
همه بكذشت در بلاى فراق * محصول بيت * بن خسته كبى بركسه
مبتلاى فراق اولمسون زيرا بنم عمرم جميعا بلاى فراقده كچدى (غريب
وعاشق وبيدل فقير وسركردان * كشيده محنت ايام وداغهاى فراق *
محصول بيت * غريب وعاشق وبيدل فقير وسركردانم ايام محنتنى چكمش
وفراق داغلرينى حاصلى بو صفتلر بنم حالمدر (اكر بدست من افتد فراق را
بكشم * كه آب ديده دهم باز خونبهاى فراق * محصول بيت * اكر بنم اله
فراق دوشرسه اولدررم وكوزم ياشيله ينه قان بهاسنى ويررم (كجا روم
چكنم حال دل كرا كويم * كه دادمن بستاند دهد سزاى فراق * محصول
بيت * قنده واره يم نيچه ايده يم كوكل حالنى كيمه ديه يم كه بنم دادمى وفريادمى
آله وبنم چكديكم وفراقك سزاسنى يعنى لايقنى ويره (فراق را بفراق تو مبتلا سازم
چنانكه خون بچكانم زديدهاى فراق * بچكانم با حرف تأكيد چكانم فعل
مضارع متكلم وحده در چكانيدندن الف ونون ادات تعديه لردر طامزررم
يعنى طملديررم ديمكدر * محصول بيت * فراقى سنك فراقكه مبتلا ايده يم
شويله كه قان آقيده يم ياش يرينه فراقك كوزلرندن يعنى فراقى قان اغلده يم
(من ازكجا وفراق ازكجا وغم زكجا * مكر بزاد مرا مادر از براى فراق * بزاد
با حرف تأكيد زاد فعل ماضى مفرد غائب بونده متعديدر طوغردى ديمكدر
محصول بيت * بن قنده ن وفراق قنده ن وغم قنده ن مكر انام بنى فراق ايچون
طوغردى يعنى فراق وغمله بنم نه مناسبتم وار مكر انامدن بونلرى چكمك
ايچون طوغوب دنيايه كلدم اوله (بداغ عشق چو حافظ ازين جهت شب
وروز * به بلبلان سحر ميزنم نواى فراق * محصول بيت * انام بنى فراق وغم
ايچون يعنى فراق وغم چكمك ايچون طوغرديغى جهتدن كيجه وكوندز سنك
عشقك داغيله حافظ كبى سحر بلبللريله فراق نواسنى اوررم يعنى فراق غمندن
نالش وزارى ايدرم وله ايضا فى حرف الكاف (اى دل ريش مرا بالب تو حق نمك
حق نكه دار كه من ميروم الله معك * اى حرف ندا منادى محذوف اى جانان
ديمكدر دل ريش مرا اضافتلرى بيانيه ولاميه در حق نمك لاميه نكه دار
حفظ ايله حق مقدم مفعوليدر نكه دارك الله معك دعادر الله سنكله اولسون
ديمكدر * محصول بيت * اى جانان بنم مجروح يوركك سنك لبك اوزركده
طوز حقى وار يعنى لبك دل مجروحمه نيجه كره طوز سپمش پس حق نمكى
حفظ ايله كه بن كيدرم سنى اللهه اصمرلدم (توپى آن كوهر پاكيزه كه در عالم قدس
ذكر خير تو بود حاصل تسبيح ملك * ذكرك خيره اضافتى مصدرك مفعولنه

حرف الكاف از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلن

اضافتيدر وتو يه اضافت لاميه در حاصل تسبيح ملك لاميه لردر * محصول
بيت * سنسن اول پاك جوهر كه قدس عالمنده سنك ذكر خيرك در ملك
تسبيحنك حاصلى يعنى تسبيحلرى دائما خير دعادر حاصلى خير دعا كه
مشغوللردر (در خلوص منت ار هست شكى تجربه كن * كس عيار زر خالص
نشناسد چو محك * خلوص من اضافتى مصدرك فاعلنه اضافتيدر وتايه
اضافت لاميه در شكى يا حرف وحدت ويا حرف تنكير شك يشك دن يعنى نصر
ينصر بابندن مضاعفدن خلاف بقيندر عيار عينك كسريله بونده صحت معناسنه
تضمين اولنمشدر عيار زر خالص لاميه وبيانيه در محك ميمك كسريله وحانك
فتحى وكافك تشديديله اسم آلتدر حك يحك دن شك يشك كبى نصر بابندن
مضاعفدر التونله كموشى تجربه ايده جك بر قاره جه طاشدر * محصول بيت
اكر بنم خلوصمده يعنى سكا خالص دوست اولديغمده شكك وار ايسه
تجربه ايله زيرا خالص التونك صحتنى محك كبى كمسه بيلمزامدى بنى محك تجربه يه
اوركوركه محب خالص ميم دكلميم حاصلى صحت محبت وعشقم تجربه يه
موقوفدر (كفته بودى كه شوم مست ودو بوست بدهم * وعده از حد بشد ومانه
دو ديديم ونه يك * محصول بيت * جانانه خطاب ايدوب بيورورسن ديمشيدك كه
بن مست اوله يم وسكا ايكى اوپش ويره يم خواجه بيورور وعده حددن آشدى
برنه ايكى كوردك نه بر حاصلى خلف وعد ايلدك امدى ديدككى ادا ايله زيرا
ديمشلردر الكريم اذا وعد وفا واذا خالف جفا (بكشا پستهٔ خندان وشكر
ريزى كن * خلق را از دهن خويش مينداز بشك) پستهٔ خندان بيانيه شكر ريز
وصف تركيبيدر شكرد وكيبى ديمكدر ويا حرف مصدر * محصول بيت *
پستهٔ خندانكى آچ وشكر دوك يعنى پستهٔ خندان كبى دهانكدن شكر كبى
طاتلى سويله خلقى كندى دهانكدن شكه دوشرمه يعنى خلقك كيمسى دهانكى
وار وكيمسى يوق ديدى امدى تكلم ايله وارلغى وجود بولسون معلوم اوله كه
دهانك خردهسى زياده مرغوب ومقبول اولديغيچون شعرا خرده لكنى عدمه
ايلتديلر پس خواجه نك شك يورديغى بو اعتبار ايله در (چرخ برهم زنم ار غير
مرادم كردد * من نه آنم كه زبونى كشم از چرخ فلك * چرخ نيچه معنا بيننده
مشتركدر اما بونده كوك مراددر فلك معناسنه برهم زنم قرش مورش ايلرم
ديمكدر يعنى يقارم معناسنه كردد بونده ايهام طريقيله واقع اولمش يعنى اولمق
صيرورت معناسنه ودونمك سماع معناسنه * محصول بيت * چرخى قرش
مورش ايدرم اكر مرادم عكسنه دونرسه ويا مرادم عكسنجه اولورسه بن اول
دكلم كه زبونلق چكم چرخ وفلكدن چرخ وفلك حشو قبيح طريقيله وارد اولمش

خواجه بیتده خیلی صنعت مبالغه‌دن قسم غلوی رعایت ایلدی (چون
بر حافظ خویشش نکذاری باری * ای رقیب از بر او یکدو قدم دورترك * بر
حافظ خویشش اضافتلری لامیه‌لردر شین ضمیر جانانه راجعدر معنا جهتندن
حافظه مقیددر نکذاری فعل نفی مستقبل قومزسن یعنی یانته وارمغه مانع
اولورسن دور رایراق معناسنه‌در و تر ادات تفضیل و کاف ادات تصغیر
ایراقراجك دیمکدر * محصول بیت * چونکه جانانی کندی حافظی یانته
وارمغه قومزسن یعنی وصالنه مانع اولورسن باری ای رقیب انك یانندن
برایکی قدم ایراقراجك اول یعنی قتنه وارمه چونکه بکا یوق سکاده اولمسون
ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات
ولـه ایضا (اکر شراب خوری جرعهٔ فشان بر خاك * دران کناه که نفعی رسد بغیر
چه باك * بعض نسخه‌ده دران یرینه ازان واقع اولمش جرعهٔ یا حرف وحدت
نفعی ده یاده بویله‌در * محصول بیت * اکر شراب ایچرسك طپراغه بر جرعه
صاچ زیرا اول کناهده که غیره بر فائده ایریشه قورقی یوقدر یعنی بر کناهده که
مستحقلره ایلك ایریشه امید وارکه الله انی عفو ایلیه (برو بهر چه تو داری
بخور دریغ مخور * که بیدریغ زند روزکار تیغ هلاك * بهرچه با حرف صله
* محصول بیت * وار هر نسنه‌یی که طوتارسن دریغ ییمه یعنی هر نیه مالك
ایسك یی و حیف و پشیمانلق ییمه زیرا روزکار بیدریغ و بی پروا سکا هلاك
قلیجنی اورر یعنی مالکی صاغلغکده یی دشمنه قالمسون (بخاك پای تو ای
سرو ناز پرور من * که روز واقعه پا وامکیرم از سر خاك * بخاك با حرف قسم
ناز پرور نازله بسلنمش روز واقعه موت کونی وا بونده باز معناسنه‌در یعنی
کیرو مکیر فعل نهی مفرد مخاطب وامکیر کیرو طوتمه‌دیمکدر میم معنا
جهتندن خاکه مقیددر از سر خاکم تقدیرنده (محصول بیت) ای جانان ایاغك
طپراغی حقیچون که واقعه کونی مقبرمدن ایاغکی کیرو طوتمه یعنی ای بنم
نازو نعم ایله بسلنمش جانانم اولدو کم کونی قبرم اوجنه کل بونك کبی برلرده
خاکدن مراد تربه‌در مصراع ثانینك معناسی که اجل کوننده ایاق چکمزم
ردسروری
طپراق باشندن دین معنای بیتی خلافنه چکمش (چه دوزخی چه بهشتی
چه آدمی چه ملك * بمذهب همه کفر طریقتست امساك * مصراع اولده یالرِ
نسبت ایچوندر بمذهب ده کی با حرف ظرف امساك افعال بابندن مصدردر
خست معناسنه * محصول بیت * جهنم اهلی نه و جنت اهلی نه و آدم اوغلانی
نه و فرشته نه قوسنك مذهبنده اهل طریقته نسبت امساك کفردر یعنی
خست و امساك جمیع طوائف قتنده مذموم و مردوددر (مهندس فلکی
راه دیرشش جهتی * چنان ببست که ره نیست زیر دام مغاك * مهندس

اسم

اسم فاعلدر هندس یهندس دن یعنی دحرج یا بندن علم هندسه اهلی دیمکدر
علم هندسه بر علمدر که مقادیر اشیایی تعیین ایدر فلکی ده یا حرف نسبت
مهندس فلکیدن مراد صانع ازلیدر دیر دن بونده دنیا مراددر شش جهتی
یا حرف نسبت آلتی جهته منسوب دیر دیمکدر دام دوزاقدر مغاك میمك فتحی
وضمیله لغتدر چوقور دیمکدر دام مغاکدن مراد فلکدر * محصول بیت *
فلکه منسوب مهندس یعنی صانع ازلی آلتی جهته منسوب دیرك یولنی انجلاین
بغلدیکه چقور دوزاغی آلتنده یول یوقدر یعنی فلکدن طشره چقمغه یول
یوقدر یعنی هر کس فلك دوزاغنه طوتلوب هلاك اولمق مقرردر زیرا صانع
چقور دوزاغی یعنی فلکی شویله وضع ایلمشدر که هیچ کسنه اندن خلاص
ردسروری وشمعی
اولمق ممکن دکلدر معنای بیتك حقیقتنه واصل اولمینلرك ترزیقاتنه التفات
اولنمسون که ویردکلری معنا مغاکك جهلدن ناشیدر (فریب دختر رز طرفه
میزند ره عقل * مباد تا بقیامت خراب طارم تاك * طرفه عجب دیمکدر طارم
اصلی تاله‌در زیرا لغت فرسده طا اولمز اما طایله تانك اکرچه صفاتلری
متباعددر اما مخرجلری متقارب اولدیغیچون تایی طاشکلنده یازارلر اما بنه
تااوقنور طااوقونمز طارم دریم اوینه دیرلر که کوچراولی ترکمانلر اوید رفلکه
اطلاقی تشبیه طریقیله‌در تاك آصمه چبوغنه دیرلر تاك طارم یبوردیغی
مجازیدر * محصول بیت * شرابك فریبی طرفه اورر عقل یولنی یعنی شراب عجب
اضلال ایدر عقلی امدی قیامته دك خراب اولمسون آصمه طارمی یعنی چارداغی
که عقله بویله رنك ویرر بودعا عقل اهل عشق یاننده مذموم و عشق مقبول
اولدیغنه کوره‌در و الا عقل بر شریف جوهردر که مدحه لا یقدر (براه میکده
حافظ خوش از جهان رفتی * دعای اهل دلت باد مونس دل پاك * محصول
بیت * میخانه یولنده ای حافظ جهاندن کوزل کتدك اهل دلك دعاسی دل
پاککه مونس اولسون دلتك تاسی معنا جهتندن پاکه مقیددر دل پاکت
ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات
معناسنه ولـه ایضا (هزار دشمنم ار میکنند قصد هلاك * کرم تو دوستی از دشمنان
ندارم باك * دشمنم میم معنا جهتندن هلاکه مقیددر هلاکم تقدیرنده دوستی
یا ضمیر خطاب * محصول بیت * بیك دشمن اکر بنم هلاکمه قصد ایدرسه یعنی بنی
هلاك ایلمکه نیت ایدرسه اکر سن دوستم ایسك دشمنلردن باك طوتمم یعنی
قایرمم وایمنم * اکر یارم بمله یار اولورسه * نه غم عالم قوا غیار اولورسه (مرا
امید وصال تو زنده میدارد * وکرنه صد رهم از هجر تست بیم هلاك * امید
وصال تو لامیه‌لردر * محصول بیت * بنی سنك وصالك امیدی دیری طوتار
والا یوز کره سنك هجرکدن هلاکم قورقوسی واردر یعنی هلاك اولمق قورقوسی

وار (نفس نفس اگر از باد نشنوم بویت * زمان زمان کنم از غم چو گل گریبان
چاك * نفس نفس و زمان زمان بو کاعلم بدیعده صنعت تکرار دیرلر بونده
نفسدن مراد ساعتدر * محصول بیت * ساعت بساعت باددن اگر سنك
بویك ایشتمسم زمان بزمان یعنی هر زمان گل گبی یقامی چاك ایدردم (رود
بخواب دو چشم از خیال تو هیهات * بود صبور دل اندر فراق تو حاشاك *
رود بخواب و بود صبور استفهام انکاریلردر حاشاك وحاشالك ایکیسی
بر معنایه درادات استثنالردر تنزیه معناسنه * محصول بیت * سنك
خیالکدن ایکی گوزم اویقویه وارر می هیهات یعنی وارمز سنك فراقکده
گوکل صبور اولور می حاشاك یعنی اولمز (اگر تو زخم زنی به که دیگری مرهم
وگر تو زهر دهی به که دیگری تریاك * محصول بیت * ای جانان اگر سن بکا زخم
اورر سن یگدر که غیریسی مرهم ویره و اگر زهر ویررسك یگدر که غیریسی تریاك
حاصلی سنك جفاك غیرینك وفاسندن یگدر (بضرب سیفك قتلی حیاتنا
ابدا * لانّ روحی قد طاب ان یکون فداك * بضرب باحرف استعانت قتله
متعلق ضربك سیفه اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر وکافه اضافت
لامیه در قتلی تقدیراً مرفوع مبتدا حیاتنا لفظا مرفوع خبری لکن مبتدا ایله
خبر بیننده مطابقت شرط ایکن بونده فوت اولمش زیرا قیاس حیات
و یا حیاتی ایدی پس بو بیتی خواجه یه اسناده وهن وار ابدا زمان استقبال
ایچون ظرفدر اما استعمالی نفیه مخصوصدر پس اثباتده استعمالی خلاف
وضعدر حاصلی بو بیتی دواوین خواجه ده بولمدق اما شارحلر ذکر
ایلدکلری ایچون بز ایراد ایلدك عجزمزه حمل اولنمسون لیکن ترکی اولی ایدی
خواجه یه سوء ظن گلمسون ایچون لان لام حرف تعلیل حیاته ابده علتدر
انّ حرفدر حروف مشبهه بالفعلدن روحی تقدیرا منصوب اسمیدر مضاف
اولمشدر یای متکلمه قد بونده حرف تحقیقدر طاب فعل ماضی ان حرف مصدر
یکون تأویل مصدرده ان مصدریه ایله طابك فاعلی و اسمی تحتنده مستتر
روحه راجع ضمیردر فداك تقدیرا منصوب خبریدر کافه اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتیدر * محصول بیت * قلجك ضربیله بنی اولدرمك ابدی
دیریلکمز یا خود ضرب شمشیرکله بنی قتلك ابدی حیاتمزدر زیرا روحم سکا فدا
اولمق گوکلدر یا خود گوکلك اولدی بو بیت مقول خواجه ایسه عفا الله
عنه اما ظنم بودر که افترادر (عنان مپیچ که گر میزنی بشمشیرم * سپر کنم
سر و دستت ندارم از فتراك * دستت تاسی معنا جهتندن فتراکه مقیددر
از فتراکت تقدیرنده * محصول بیت * دیزگینکی بندن چویرمه یعنی بندن

اعراض ایلمه که اگر بنی قلجله ده اوررسك باشمی قلقان ایدوب الملی فتراككدن
طوتام یعنی چکمم حاصلی بنی قلجله ده چالرسك الملی فتراككدن گیرو طوتمام
(ترا چنان که تویی هر نظر کجا بیند * بقدر بینش خود هر کسی کند ادراك *
بینش اسم مصدردر گورش معناسنه * محصول بیت * سنی شویله که سنسن
هر نظر قنده گورر یعنی سنی کماهی هر بر نظر گورمکه قادر دگلدر انجق
هر کس کندی بینشی مقدار نجه سنی ادراك ایلر (بچشم خلق عزیز آن زمان
شود حافظ * که بر در تو نهد روی مسکنت بر خاك * محصول بیت * حافظ
خلقك گوزینه اول زمان عزیز اولور که سنك قپوکده مسکنت یوزینی خاکه
قویه یعنی سنك قپوك طپراغنده اظهار مسکنت ایدوب یوز قودقده عزیز
جهان اولور وله ایضا فی حرف اللام (اگر بکوی تو باشد مرا مجال وصول *

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

رسد بدولت وصل تو کار من باصول * محصول بیت * اگر سنك محله که بکا
وصوله مجال اولورسه سنك وصلك دولتنده بنم ایشم اصوله و قانونه ایریشور
یعنی ایشم مقنن اولور (قرار برده زمن آن دو سنبل رعنا * فراغ برده زمن آن
دو نرگس مکحول * محصول بیت * بندن اول ایکی سنبل رعنا قراری ایلتمش
فراغیده بندن ایلتمش اول ایکی مکحل نرکس یعنی کحللنمش ایکی گوز (چو دل
ز جوهر مهر تو صیقلی دارد * بود ز زنك حوادث هر آینه مصقول * مهر
محبت صیقلی یا حرف تنکیر زنك پاس حوادث حادثه نك جمعیدر و مصیبتدن
کنایتدر مصقول اسم مفعولدر صیقللنمش دیمکدر * محصول بیت * چونکه
گوکلم سنك محبتك جوهرندن صیقل طوتار البته حوادث پاسندن مصقول
اولور یعنی سنك محبتکدن صفا کسب ایلین گوکل زنك و کدر حوادث
روزگاردن پاك و صافی اولور حاصلی جفای روزگاردن قورتلوب پاك اولور گیرو
منفعل خاطر اولمز (من شکستهٔ بدحال زندگی یابم * در آن نفس که بتیغ غمت
شوم مقتول * من شکستهٔ بدحال بیانیه لردر زندگیده یا حرف مصدردر دیرلك
دیمکدر * محصول بیت * بن بدحال شکسته حیات بولورم یعنی تازه دیرلك
کسب ایدرم اول نفسده یعنی اول زمانده و اول ساعتده که سنك غمك قلجیله
مقتول اولام حاصلی سنك غمکدن اولمك حیات ابدی کسب ایلمکدر
(چه جرم کرده ام ای جان و دل بحضرت تو * که طاعت من بیدل نمیشود
مقبول * محصول بیت * نه گناه ایلمشم ای جان و دل سنك حضورکده
و یا خود سنك حضورکه بن بیدلك طاعتی سنك قتکده مقبول اولمز (چو بر در
تو من بی نوای بی زر و زور * بهیچ باب ندارم ره خروج و دخول * نوانونك فتحی
وضمیله بایلق و ازق و نعمت معناسنه کاور خروج چقمق و دخول گیرمك

معناسنه صنعت تضاد قبیلندندر باب ایهام طریقیله مذکوردر بری وجه
وبریسی قپو معناسنه در (محصول بیت) چونکه سنك قپوکده بن زروزورسز
بینوایم یعنی فقیر وحقیرم هیچ بروجهله دخول وخروجه یول طوتمم یعنی یولم
یوقدر بو بیت بیت آتی یه مرهوندر (بیچاره‌ام چه کنم چون شوم چه چاره کنم
که کشته ام زغم جور روزکار ملول * محصول بیت * قنده کیده‌یم نیجه
ایده‌یم نه ایلیه‌یم نه چاره قیله‌یم که روزکارك جوری غمندن ملول اولمشم
(خرابتر زدل من غم تو جای نیافت * که ساخت دردل تنکم قرارکاه نزول
قرارکاه نزول لامیه قونمق قرارکاهی دیمکدر * محصول بیت * سنك غمك
بنم کوکلمدن خرابرق یربولمدی که دل تنکمده قونمق قرارکاهنی پیدا ایلدی
یعنی قونوب قرار ایده‌جك یر ایلدی جانان بنم کوکلمی (بدرد عشق بساز
وخموش شو حافظ * رموز عشق مکن فاش پیش اهل عقول * بساز قانع اول
دیمکدر * محصول بیت * عشق دردیله قانع اول واپسم اول ای حافظ عشقك
رموزینی وسرینی فاش ایلمه اهل عقول قتنده یعنی اهل ظاهر قتنده اسرار عشق
کشف ایلمه که رسوا اولمیه سن وله ایضا (بعهد کل شدم از توبهٔ شراب خجل
که کس مباد زکردار ناصواب خجل * کردار کاف عربینك فتحیله وصف ترکیبیدر
آریدن کردایشدر فعل معناسنه کردندن مأخوذ معناسی فعلی وجوده
کتوریجی در صکره عمل معناسنه استعمال ایلدیلر تأمل * محصول بیت *
کل دورنده شرابه توبه‌دن خجل اولدم که کیمسه ناصواب عملدن خجل اولمسون
خجل صفت مشبهه در اوتانغان معناسنه اما اکثر اسم فاعل معناسنه استعمال
ایدرلر (صلاح من همه دام رهست ومن زین بحث * نیم زشاهد ساقی بهیچ
باب خجل * بحث ثای مثلثه ایله در تا ایله طالع معناسنه بخت دکلدر غفلت
اولنمیه بحثدن بونده مراد دعوادر * محصول بیت * بنم صلاح وتقوام
طریق عشقده یول دوزاغیدر حال بوکه بن بو بحثدن یعنی بحث راه عشقدن
شاهد وساقیدن هیچ بروجهله خجل وشرمنده دکلم (زخون که رفت شب دوش
از سراچهٔ چشمم * شدیم در نظر شبروان خواب خجل * سراچه سرانك
تصغیریدر که سرایدن مخففدر نظر شبروان خواب لامیه وبیانیه در شبرو وصف
ترکیبیدر کیجه کیدیجی الف ونون ادات جمعدر * محصول بیت * دون کیجه کوزم
سراچه‌سندن آقان قاندن اویقو شبرولرینك نظرنده شرمنده وخجل اولدق
یعنی چوق قان آغلمقدن کوزمه اویقو کلمدیکی جهتدن اویقودن اوتانورم
اویقو یه شبرولك اثباتی اکثر اویقو کیجه اولدیغیچوندر (تو خوبروتری
از آفتاب وشکر خدای * که نیستم زتو در روی آفتاب خجل * خوبروی وصف

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

ترکیبدر

ترکیبیدر کوزل یوزلی معناسنه وترادات تفضیل ویا ضمیر خطاب * محصول
بیت * سن آفتابدن کوزل یوزلی رکسن خدایه شکر که سندن آفتاب یوزنده
خجل وشرمنده دکلم یعنی اکر کونشله سن برابر اولسن اندن کوزل
کورینورسن پس سنك جهتکدن آفتاب یوزنده اوتانمزم (بود که یار نپرسد کنه
زخلق کریم * که از سؤال ملولیم واز جواب خجل * خلق خانك ضمیله خوی
معناسنه درکه حرف تعلیل * محصول بیت * اوله که یار خلق کرمندن کناهمزی
تفتیش ایدوب صورمیه زیرا سؤاللندن ملول وجوابندن خجل ایز حاصلی
سؤالیده جانمزه عذاب جوابیده (رخ از جناب تو عمریست تا نیافته ام * نیم
بیاری توفیق ازین جناب خجل * محصول بیت * یوزمی سنك آستانکدن
بر عمردر یعنی بر زماندرکه غیری جانبه دوندرممشم الله تعالینك توفیقی
یولداشلغیله بو جنابدن خجل دکلم یعنی شرمنده دکلم زیرا وفاسزلق ایلمدم
(چرا بزیر لب جام زهر خنده زند * اکرنه از لب لعل تو شد شراب خجل * زهر خنده
بیانیه در غضب محلنده کولمکه دیرلر یعنی بعض کیمسه غضب وقتنده کولر اول
کولمکه زهر خند وزهر خنده دیرلر وغضبله بقمغه زهر چشم دیرلر * محصول
بیت * مصراع اول مصراع ثانی یه مرهوندر یوروکه نیچون قدح دوداغی
التنده زهر خنده اورر سن یعنی نیچون غضب کولیشی کولرسن اکر سنك لب
لعلکدن شراب خجل وشرمنده اولمدیسه باده ایله طولو قدحك کنارنده قدح
تازه طولدقده برمقدار کوپروب خرده خرده حبابلر پیدا ایدر اوحالته
زهر خنده دیرلر (رواست نرکس مست ار فکند سر در پیش * که شد زشیوهٔ
آن چشم پر عتاب خجل * روا جواز معناسنه در ومقدم خبر نرکس مست مؤخر
مبتدا او اضافتی بیانیه در که حرف تعلیل پر عتاب عتابی وعقابی چوق دیمکدر
خشم وغضبله باقمغه عتاب دیمش * محصول بیت * روادر اکر نرکس مست
باشنی اوکنه دوشرسه نته که مستلرك دأبیدر زیرا اول جانانك پر عتاب چشمنك
شیوه‌سندن خجل وشرمنده در خجالتندن باشنی اوکنه براغور خجل اولان کیمسه
(نقاب ظلمت از آن بست آب خضر که کشت * زطبع حافظ واین شعر
همچو آب خجل * نقاب ظلمت بیانیه در از آن ادات تعلیل که حرف بیان کشت
مصراع ثانی یه مرهوندر نقاب بستنك مفعول بهی وآب خضر فاعلی
* محصول بیت * آب حیات قرا کلق نقابنی انکیچون باغلدی یعنی انکیچون
ظلمات ایچنه کیردی که خجل اولدی حافظك طبعندن وصوکبی پاك شعرندن
حاصلی آب حیات بو معنالردن ظلمته پنهان اولدی که خجالتنی کیمسه کورمسون
دیو (از آن نهفت رخ خویش در نقاب صدف * که شد زلؤلؤی نظم در خوشاب

خجل * ازان ادات تعليل نهفت نونك وهانك ضمه لريله فعل ماضى مفرد غائب
كيزلدى ديمكدر رخ خويش مفعول صريحى واضافتى لاميه در نقاب صدف
ظرف نهفت واضافتى بيانيه دركه حرف بيان لؤلوى نظم بيانيه ولاميه در
خوشابده بيانيه ونهفتك فاعليدر * محصول بيت * انكچون كندى روينى
صدف نقابنده ويا نقابنه كيزلدى كه بنم نظمم اينجوسندن در خوشاب خجل
اولدى حاصل كلام ومفهوم مرام اينجو بنم لؤلؤ كبى نظممدن خجل
اولديغندن صدف نقابنه كيزلندى وله ايضا (اى رخت چون خلد ولعلت
سلسبيل * سلسبيلت كرده جان ودل سبيل * جنت پيكارلرندن
بريسنك آدى سلسبيلدر * محصول بيت * اى جانان رخك جنت ولعل لبك
سلسبيلدر سلسبيل سكادلى وجانى سبيل وفدا ايلمشدر (سبزپوشان خطت
بركر دلب * همچو موران اند كرد سلسبيل * سبزپوش وصف تركيبيدر
پوشيدندن يشل كيجى الف ونون ادات جمعدر خطه اضافت بيانيه وخطك
تا يه لاميه در * محصول بيت * اى جانان لبك اطرافنده خطك سبزپوشلرى
سلسبيل اطرافنده قرنجه كبيدر سبزپوشلرى جمع ايلديكى موران
اعتباريله در والاخط لب برماهيندر جمعيت اقتضا ايلمز پس امدى خطك
هر برقيلنى برموره تشبيه ايدوب جمع ايلمش فتأمل (يارب اين آتش كه درجان
منست * سردكن زان سان كه كردى برخليل * محصول بيت * ياالله بو اتش
كه بنم جانمده در بونى سرد ايله شويله كه خليل پيغمبره سرد ايدوب كلستان
ايلدك (من نمى يابم مجال اى دوستان * زانكه اودارد جمال بس جميل
* محصول بيت * بن مجال بولامم اى دوستلر يعنى بنده مجال قالمدى زيرا
جانانك جمالى زياده جميلدر يعنى يوزى حاصلى روى زيباسى قتى كوزلدر
(پاى ما لنكست ومنزل چون بهشت * دست ما كوتاه وخرما برنخيل *
چون بهشت ديديكى ايراقلقدن كنايه در نخيل واسنه خرما اغاجنك اوزونيدر *
محصول بيت * بزم ايامغز آغسق ووارا جق منزل جنت كبى ايراقدر والمزقصه
وخرما يمشى اغاجى اوزون اوزرنده كى يمشه اليمز ايرشمز حاصلى منزل جانان بعيد
وكندى عاليجناب نه ايامغز منزلنه ايريشه بيلورونه اليمز خرماسنه (ناوك چشم
تو در هر كوشهٔ * همچو من افتاده دارد صد قتيل * محصول بيت * سنك
چشمك ناوكى هر كوشه ده بنم كبى يوز مقتول طوتار يعنى يوز بنم كبى مقتولى
واردر ديمكدر افتاده من لفظنه مقيد اولمق جائزو داردة مقيد اولمق دخى جائزدر
يعنى بن افتاده كبى ويا بنم كبى افتاده طوتار يعنى افتاده سى وار (حافظ ازسر
پنجهٔ عشق نكار * همچو مور افتاده شد در پاى پيل * محصول بيت * حافظ

بحر رمل
فاعلاتن فاعلات

نكارك يعنى جانانك عشقى سرپنجه سندن فيل اياغنه دوشمش قرنجه كبى
اولدى يعنى زياده زبون ومغلوب اولدى (شاه عالم را بقا وعز وناز * باد وهر چيزى
كه خواهد زين قبيل * محصول بيت * شاه عالمك بقاسى وعز ونازى اولسون
وهر نسنه يى كه بوجمله دن ديلر يعنى عالمده هر نسنه يى كه استر الله تعالى
اكا ميسر ايليسون ديمكدر وله ايضا (رهروانرا عشق بس باشد دليل * آب
چشم اندر رهش كردم سبيل * رهرو وصف تركيبيدر رويدندن يوله كيديجى
الف ونون ادات جمعدر وراادات مفعول عشق مابعديله مقدم خبر ودليل مؤخر
مبتدا آب چشم مبتدا كردم سبيل خبر * محصول بيت * سالك عاشقلره
عشق دليل يتر يعنى سر منزل وصاله وارمغه عشق قولاوز يتر كوزم ياشنى انك
يولنده سبيل ايلدم (موج اشك ما كى آرد در حساب * آنكه كشتى راند
برخون قتيل * قتيل مقتول معناسنه در يعنى فعيل فاعل معناسنه
اولديغى كبى * محصول بيت * بزم كوز ياشمز موجنى نچون نظره كتورر يعنى
بزم اشك چشممزه قنده التفات ايدر اول كيمسه كه مقتولك قانى اوزره كمى
سوردى يعنى اولقدر قانلر آقتديكه اوستنده كمى يورومك ممكن اولدى بونده
قافيه ضرورتيچون قتيل ايراد ايلمش والا قتلى محلى ايدى كه جمع قتيلدر مكر
جنس قتيل مراد اوله (اختيارى نيست بد نامئ من * ضلنى فى العشق
من يهدى السبيل * اختيارى يا حرف نسبت ضلنى اصلى ضللنى عن الرشاد
عن حرفيله تعديه ايدن افعالدندر ضرب بابندن مضاعفدر فى العشق يعنى
فى طريق العشق مضاف محذوفدر ضل به متعلقدر من محلا مرفوع ضل نك
فاعلى ويا ضمير منصوب متصل مفعولى ونون حرف وقايه يهدى فعل
مضارع فاعل ضميرى تحتنده مستترمنه راجعدر السبيل لفظا منصوب
مفعول يهدى ضرورت وزن وقافيه ايچون ساكن اوقنور * محصول بيت
بنم بدناملغم اختيارى دكلدر بلكه طريق عشقده بنى طوغرى يولدن آزديران
بكا طوغرى يول كوسترندر يعنى بنى فرقته دوشردى وصلته ايصاله قادر اولان
(آتش روى بتان برخود مزن * يا بر آتش خوش كذر همچون خليل * آتش
روى بتان اضافتلرى بيانيه ولاميه لردر * محصول بيت * محبوبلر روينى آتشنى
كنديكه اورمه يعنى محبوبلره عاشق اولوب عشق آتشنى كنديكه اورمه يا خود
آتش عشق اوزرندن خوش كچ حضرت خليل پيغمبر كبى حاصلى يا عاشق
اولمه ويا آتش عشقه صابر اول (يا منه برخود كه مقصدكم كنى * يامنه
پا اندرين ره بيدليل * يا منه برخود منه يا حرف تأكيد نه نونك كسريله
وهاى اصليه ايله فعل امر مفرد مخاطبدر نهيدندن قومق معناسنه پس

از بحر رمل
فاعلاتن فاعلاتن فاعلات

معناسی یا کندلك اوزرکه قو یعنی اوستکه تعیین ایله حاصلی مقرر بیل مقصد صادك کسریله اسم مکاندر ضرب بابندن کم یتك کبی فعل مضارع مفرد مخاطب کم ایدرسن منه فعل نهی مفرد مخاطب قومه دیمکدر مقابل بنه در اندرین بونده ادات صله در * محصول بیت * یا اوزرکه مقصدی یترمکی مقرر ومعین بیل یعنی واسطه سز وصال جانانه قصد ایدرسك مقصدکی کم ایدرسن یعنی وصول میسر اولمز البته بو یله بیل یا ایاغکی بو یوله دلیل سز قومه یعنی راه وصال جانانه واسطه سز ودلیل سز ایاق قومه که میسر اولمز (سالها در فکر آن بیتم که کفت * پیلبانی برلب دریای نیل * که حرف بیان کفت مصراع ثانی یه مرهوندر ومقول قول بوندنصکره کلن بیتدر پیلبان پیل فارسیجه فیل معناسنه در بلکه فیل پیلدن معربدر وبان ادات فاعلدر فیلجی معناسنه محصول بیت * ییللردر که اول بیتك فکرنده یمکه بر فیلجی نیل دکزینك کنارنده دیدی (یا رسوم پیلبانی یادکیر * یا مرو هندوستان یاد پیل * رسوم رانك وسینك ضمه لریله رسمك جمعیدر عادت معناسنه پیلبانی یا حرف مصدر یادکیر ازبر ایله یعنی خاطر که آل هندوستان اصلی بهندوستان ایدی ضرورت وزن ایچون بای صله حذف اولندی * محصول بیت * یا فیلجیلرك عادتلرینی وقانونلرینی حفظ ایله ویا فیل ذکریله هندوستانه کتمه یعنی هر شیئك شرائط ولوازمنی مقدم تدارك ایله اندنصکره اول شیئه مباشر اول دیمکدر بیت اول کلستاندن تضمین اولنمشدر (یا مکش بر چهره نیل عاشقی * یا فرو بر جامه تقوی بنیل * نیل چویت معناسنه در ایکی مصراعده بله * محصول بیت * یا عاشقلق نیلنی یعنی علامتنی چهره که چکمه حاصلی یا عاشق اولمه یاخود تقوی لباسنی نیله باتور یعنی عاشق اولمه ویا اولورسك ملامتی ورسوایلغی قبول ایله حاصلی یا عاشق اولمه ویا شعار ودثار تقوایی رسوایلق رنکیله بویا یعنی مقتضاسی اوزره اول (بی می ومطرب بفردوسم مخوان * راحتی فی الراح لا فی السلسبیل * راح سجی فی الراح اصلنده فی شرب الراح ایدی ضرورت وزن ایچون مضاف ترك اولندی سلسبیلدنده مضاف محذوفدر * محصول بیت * می ومطربسز بنی فردوس اعلایه دعوت ایلمه زیرا بنم راحت وحضورم شرب باده ده در شرب سلسبیلده دکلدر یعنی نقد باده یی دیلرم نسیه سلسبیل ایستمم دیمکدر (حافظا کر معنیء داری بیار * ورنه دعوی نیست غیر از قال وقیل * معنیء یا حرف وحدت * محصول بیت * ای حافظ اکر بر معنالك وار ایسه کتور والا دعوالك قال وقیلدن غیری دکلدر یعنی معناسز دعوی همان قال وقیلدر یعنی قوری

ازبحر خفیف
فاعلاتن مفاعلن فعلات

آوردوسا ورد درو له ایضا (خوش خبر بادی ای نسیم شمال * که بما میرسد زمان وصال * خوش خبر وصف ترکیبیدر یا بو خبرلی معناسنه بادی بونده ایهام طریقیله واقعدر یعنی فعل امر مخاطبدر اولاسن معناسنه ویل معناسنه یای خطابله نسیم شمال بیانیه در شینك فتحیله مشهوردر لدوس دیدکاری یلك اسمیدر صحاح فتحله ضبط ایلمش اما لغت سامیده فتح وکسر ایله مضبوطدر پس کسر شینله غلطدر دین غلط سویلمش که باد فعل اولدیغی

ردشعی

تقدیرجه حرف تعلیل اولور اما اسم اولدیغی تقدیرجه حرف بیان اولور تأمل تدبر زمان وصال لامیه در * محصول بیت * خوش خبرلی اولاسن ویا خوش خبرلی یل سن ای شمال نسیمی زیرا بزه زمان وصال ایریشور ویا که بزه زمان وصال ایریشور یعنی بادك خبری بو مصراعك مضمونیدر (یا برید الحمی حماك الله * مرحبا مرحبا تعال تعال * برید پیك معناسنه در حمی حانك کسری ومیمك فتحیله قوری معناسنه در یعنی قورنوب حفظ اولان نسنه جانانك مکان ومنزلی اغیاردن محفوظ ومصون اولدیغیچون عربلر اندن حمی ایله تعبیر ایدرلر پس عربك عادتیدر که محبوبه سنك حرمنی قوری یه تشبیه ایدرلر دوب وکلستانك بو بیتنی ایلدیکی دعوایه شاهد کتورن * بیت * ما مر من ذکر الحمی بمسمعی * لو سمعت ورق الحمی صاحت معی * ایکی بیتده بله واقع

ردشعی

اولان حمایی اکلامش حماك حمی فعلی ماضی ضرب بابندن وکاف ضمیر منصوب متصل ولفظة الله فاعلی الله سنی حفظ ایلسون دیمکدر مرحبا کلمه سنك تحقیقی نحو کتابلرنده مذکوردر تعال فعل امر مفرد مخاطبدر تفاعل بابندن اصلی تعالی ایدی تای اولی اجتماع تائین اولدیغیچون حذف اولدی ویا علامت جزم ایچون کل دیمکدر تکرار تأکید لفظی قبیلندندر * محصول بیت * ای حمانك پیکی الله سنی حفظ ایلسون مرحبا مرحبا کل کل (ما لسلمی ومن بذی سلم * این جیراننا وکیف الحال * ما اسم استفهام لسلمی لام حرف صله وسلمی بر خاتونك اسمیدر لیلی کبی واو حرف عطف من معطوفدر ما یه بذی سلم با حرف ظرف ذی سلم بر مکان معینك اسمیدر نته که قصیدهء برده نك اولنده واقعدر سلم سینك ولامك فتحه لریله بر نیه ده بر دیکنلی اغاجك اسمیدر این ظرفدر ظروف مکانیه دن قنده درد دیمکدر مقدم خبر جیران مؤخر مبتدا جیران جارك جمعیدر قوکشیلر دیمکدر اصلی جوران ایدی واو یایه قلب اولندی میزان کبی نا ضمیر مجرور متصل متکلم مع غیریدن کنایتدر وکیف واو حرف عطف کیف اسم مبهم غیر متمکندر اکثر احوالدن سؤالده واقع اولور بونده کی کبی مقدم خبردر والحال مؤخر مبتدا * محصول بیت * برید سؤال ایدوب بیورر سلمانك حالی

ندروذی سلمده اولانك حالی ندر وقو کشیلر مز قنده در وحاللری نیجه در
(عرصهٔ بزمکاه خالی ماند * از حریفان ورطل مالامال * عرصهٔ بزمکاه بیانیه در
عرصه لغتده سرای اورته سنه دیرلر اما بونده مجلس یری مراد در رطل رانك
فتحی وکسریله یارم بطمان اما بونده مراد بیوك قدحدر بلکه نصف بطمان
باده آلور قدحدر مالامال طوبطلو دیمکدر * محصول بیت * مجلس عرصه سی
یعنی میدانی خالی قالدی باده نوش یاراندن ومالامال قدحلردن یعنی طوبطلو
قدحلردن (عفت الدار بعد عافیة * فاسئلوا حالها عن الاطلال * عفت فعل
ماضی مفرد مؤنث غائبه در عفا یعفودن یعنی نصر بابنك ناقص واویسندن
مصدری عفاء کلور برنسنه محو اولمق دار تأنیث معنوی اولدیغیچون مؤنث
صیغه سنی ایراد ایلمش عافیت برکیمسه دن الله تعالی بلایی دفع ایلمکه دیرلر اما
بونده معمورلق مراد در حالها ضمیری داره راجعدر اطلال طللك جمع قلتیدر
یورت یرینه دیرلر * محصول بیت * دار یعنی او معمور لغند نصکره
محو ومندرس اولدی پس حالنی یورت یرندن سؤال ایلك یعنی محو اولمسی یورت
یرندن معلومدر امدی حالنی یورت یرندن صورك (سایه افکنده حالیا شب
هجر * تاچه بازند شبروان خیال * شب هجر بیانیه در تا عجبا معناسنه در
بازند فعل مضارع جمع غائبدر بازیدندن او ینارلر دیمکدر شبروان خیال
بیانیه در شبرو وصف ترکیبیدر رویدندن کیجه کیدیجی معناسنه الف ونون
ادات جمعدر شبروی وشبروانی اکثری اوغری معنالرنده استعمال ایدرلر
نته که کمال خجندی بیورر * بیت * نشان شبروان دارد سر زلف پریشانش
(دلیل روشنست اینك چراغی زیر دامانش * اما بونده مطلقا کیجه یورینلر
مراد در تأمل * محصول بیت * حالیا هجران کیجه سی سایه صالدی یعنی
ظاهر اولدی عجبا بو هجران کیجه سنده خیال جانان شبرولری نه اویون اوینارلر
یعنی بو هجران ظهورنده خیال جانان عجبانه اویون اوینار یعنی هجراندن
نه نتیجه ظاهر وباهر اولور (قصة العشق لا انفصام لها * فصمت ههنا لسان
مقال * قصة العشق لامیه در مجازا لا حرف نفی حکم جنسدر انفصام فتح
اوزره مبنی اسمیدر لانك بونده انفصامدن مراد انقطاعدر اما اصلنده
فانمقدر بروجهله که بری برندن ایرلمیه مثلا بعض کاسه پاره پاره اولور اما
پاره لری بری برندن منفك اولمز اما قصم قافله فانمقدر پاره لر بری برندن ایرلمق
طریقیله لها انفصامه متعلقدر فصمت فعل ماضی مبنی للمفعول صیغهٔ
مؤنث غائبه کسلدی دیمکدر ههنا اسم اشارتدر مکان قریب ایچون لسان
لامك کسریله تذکیر وتأنیث بیننده مشترکدر تذکیر اعتبار ایلین جمعی

السنه طوتار سینك کسریله وتأنیث اعتبار ایلین جمعی السن طوتار سینك
ضمیله اما برقوملك لغتندن حکایت اولسه البته مؤنث مستعملدر بونده فصمت
فعلنه قائم مقام فاعلی اولمق واقع اولمش پس مؤنث اعتبار اولنمسی لازمدر
مقاله اضافتی بیانیه در * محصول بیت * عشق قصه سنه انقطاع یوقدر یعنی
بی نهایت وبی پایان قصه در که دوکنمك بیلمز پس بونده لسان مقال کسلدی
یعنی دلله بیان اولنور قصه دکلدر زیرا قصهٔ عشق حالیدر قالی دکلدر
(ترك ماسوی کس نمی نکرد * آه ازین کبریا وجاه وجلال * کبریا وکبر بر معنایه در
جاه منصب وجلال عظمت معناسنه در * محصول بیت * بزم جانانمز کیمسه
جانبنه نظر ایلمز آه بو کبریا وجاه وجلالدن (فی جمال الکمال نلت منی * صرف
الله عنك عین کمال * جمال بونده حسندر یعنی کوزللك وکمال تمام معناسنه در
جمال کمال اضافتی بیانیه در نلت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب مبنی للفاعل
نال ینالدن یعنی علم بابندن مصدری نیل کلور نونك فتحیله ایرشمك معناسنه
منی میمك ضمی ونونك فتحیله منیه نك جمعیدر آرزو معناسنه یعنی کوکل
دیلکی نسنه صرف فعل ماضی الله لفظا مرفوع فاعلی بونك کبی یرلرده
صرف دوندرمکه دیرلر مثلا صرف عنانه دیرلر دیزکینی دوندردی دیمك
یرده اما بونده صرف دفع معناسنه در عنك جار مع المجرور صرفه نك
مفعول به غیر صریحیدر عین کمال مفعول صریحیدر واضافت لامیه
* محصول بیت * جانانه خطاب ایدوب بیورر ای جانان کمال کوزللکده
آرزولریکه ایرشدك یعنی حسن کمالده مراد اتکه واصل اولدك الله تعالی سندن
کمالك کوزینی دفع ایلسون یعنی سکا یاوز کوز دکسون کوزدککده عین کمال
استعماللرینك اصلی بودر که هذیل قبیله سنده کمال آدلو برعرب وار ایمش
هرنسنه یه که امر ینکله ویا آرزوی نفسانیله نظر ایلسه البته اول نظر ایتدیکی
شیئه کوزی دکوب هلاك اولور ایمش صکره تشبیه واستعاره طریقیله
هر یاوز کوزه عین کمال دیدیلر بحسب لغت کمالك کوزی دیمکدر فاحفظ
ردسروری پس مصراع ثانی دعائیه در مصراع اولده نلت فعلنی متکلمه اسناد ایدوب
معناسنی کمال جمالنده ایرشدم آرزولره دین کمال جماله واصل اولمامش
ایکی مصراعده بله واقع اولان کماللر تجنیس تام طریقیله در (حافظا
عشق وصابری تاچند * نالهٔ عاشقان خوشست بنال * صابری یاسی
حرف مصدردر تا بونده الی معناسنه در * محصول بیت * ای حافظ عشق
ازبحرهزج وصابرلق نیجه یه دك عاشقلرك ایکلدیسی خوشدر امدی ایکله یعنی عاشقانه
مفعول مفاعیل فعولن فریاد وزاریلق مقبولدر پس امدی فریاد ایله ای حافظ وله ایضا (ای برده دلم را

توبدین شکل وشمائل * پروای کست نیست جهانی بتو مائل * ای حرف
ندا منادی محذوف درتقدیری ای کوکلی ایلتمش جانان یعنی ای بنم کوکلی
آلوب کتمش جانان دیمکدر تو بونده مقعد مدر اولماسه ده معنایه خلل ویرمز
حاصلی بوغزل وبوندن صکره کلن غزل خواجه نک اولدیغنده نظر واردر بدین
با حرف مصاحبت ودال همزه دن مبدلدر اصلنده این ایدی شکل صورت
معناسنه در شمائل شمالک جمعیدر یعنی اخلاق دیمکدر جهانی مبتدا ویا حرف
تنکیر بتو با حرف صله مائله متعلق ومائل خبر مبتدادر جهانی بتو مائل جمله سی
جملهٔ حالیه واو بونده ضرورت وزن ایچون حذف اولنمشدر * محصول بیت *
ای بو شکل وشمائله کوکلی ایلتمش جانان سنک کیمسه دن پروالک یوقدر یعنی
کمسه ایچون پروا چکمزسن حال بوکه جهان سکا مائلدر * که آه کشم ازدل وکه
تیر تو ای جان * پیش تو چه کویم که چها میکشم ازدل * محصول بیت *
دلدن که آه چکرم وکاه سنک تیرکی ای جان سنک قتکده نه دیيم که نلر چکرم
دلدن نلر چکرم دلدن دیدیکنده ایکی اعتبار واردر بریسی دلک اوجندن نلر
چکرم بریسیده دلک ایچندن نلر چکرم تأمل تدبر بو بیت طرز آصفیجه
واقع اولمش (وصف لب لعل تو چه کویم برقیبان * نیکو نبود معنی رنکین
برجاهل * وصف لب لعل تو وصفک لبه اضافتی مصدرک مفعولنه اضافتیدر
ولبک لعله بیانیه وتویه لامیه در معنی رنکین بیانیه برجاهل لامیه * محصول
بیت * سنک لعل لبک وصفنی رقیبلره نه دیيم یعنی رقیبلره سویلمک جائز دکل زیرا
جاهل قتنده معنی رنکین سویلمک ایو دکل حاصلی سنک لبک ذکر ایلمک رقیبلر
قتنده معقول دکل (هر روز چو حسنت زد یکر روز فزونست * مه را نتوان
کرد برون تو مقابل * محصول بیت * چونکه سنک حسنک کوندن کونه
زیاده در ماهی سنک رویکه مقابل ایلمک اولمز (دل بردی وجان می دهمت غم
چه فرستی * چون نیک غمینم چه حاجت بمحصل * محصول بیت * کوکلی
ایلتدک وسکا جان ویررم پس بکا غمی نیه کوندررسن چونکه محکم غملی یم نه
نه حاجت محصله غمه مجازا محصل اطلاق ایلدی محصل اسم فاعلدر تفعیل
بابندن برنسنه یی تحصیل ایدیجی معناسنه محاصل دیوب مفاعله بابندن
طوتانلر اهل تحصیل دکلر ایمش (حافظ چو تو پا در حرم عشق نهادی *
در دامن او دست زن واز همه بکسل * در حرم عشق در حرف صله واضافت ردشمی ومروری
بیانیه در او ضمیری جانانه راجعدر بکسل فعل امر مفرد مخاطب از ل دیمکدر
اما بونده مراد کسل دیمکدر * محصول بیت * ای حافظ چونکه سن ایاغکی
عشق حرمنه قودک امدی جانانک اتکنه ال اور واندن غیری جمیعندن کسل

حاصلی عشقکی جانانه تخصیص ایله وله ایضا (بسحر لعبت چشم تو ای خجسته از بحر مجتث
خصال * برمز خط تو ای آیت همایون فال * بو غزلک ابیاتی ومصراعلری مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات
اوللرنده واقع اولان بالر قسم ایچوندر بیتلر هب بری برینه مرهوندر لعبت
لغتده قوقله در اما بونده محبوب مراددر خجسته مبارک معناسنه در خصال
خصلتک جمعیدر ایو خویلر دیمکدر همایونده مبارک دیمکدر * محصول بیت *
سنک چشمک سحری حقیچون ای خویلری مبارک جانان سنک خطک رمزی
حقیچون ای مبارک فاللی آیت (بنوش لعل تو ای آب زندکانی من * برنک
وبوی تو ای نوبهار حسن وجمال * محصول بیت * سنک طاتلی لبک حقیچون
ای بنم آب حیاتم سنک رنک وبویک حقیچون ای حسن وجمال نوبهاری
بکرد راه تو یعنی که سایبان امید * بخاکپای تو یعنی که رشک آب زلال (محصول
بیت * سنک یولک توزی حقیچون که اول امید سایباندر سنک اایاغک طپراغی
حقیچون که آب صافینک رشکیدر یعنی آب زلال اکا رشک ایدر (بجلوهای
تو چون شیوهای رفتن کبک * بغمزهای تو چون عشوهای چشم
غزال * محصول بیت * ککلک یوریشی شیوه لرک کبی سنک جلوه لرک حقیچون
آهو کوزی عشوه لری کبی غمزه لرک حقیچون (بطیب خلق تو ونفحهٔ
شمامهٔ صبح * ببوی زلف تو ونکهت نسیم شمال * محصول بیت * سنک
خلقک مقبول قوقوسی وصباح شمامه سی نفحه سی حقیچون وسنک
زلفنک قوقوسی ونسیم شمال نکهتی حقیچون (بان عقیق که ماراست
مهر خاتم چشم * بان کهر که شمار است در درج مقال * عقیقدن مراد قانلی
باشدر ویالب جاناندر وکهردن مراد دندانلریدر یعنی دیشلری * محصول
بیت * اول عقیق حقیچون که بزم چشممز خاتمنک مهریدر اول کهر
حقیچون که سزلک در درج مقالکزدر (بان صحیفهٔ عارض که کشت کاشن
عقل * بان حدیقهٔ بینش که شد مقام خیال * صحیفهٔ عارض بیانیه در
حدیقهٔ بینش ده بویله در * محصول بیت * اول صحیفهٔ عارض حقیچون که
عقل کاشنی اولدی اول بینش باغچه سی حقیچون که خیال مقامی اولدی
یعنی چشم (که در رضای تو حافظ کر التفات کنی * بعمر باز نماند چه جای مال
ومنال * که قسمله مقسم به ی ربط ایچوندر رضای تو لامیه در بعمر باز
نماند اصطلاحلرنده جانه باشه قالمز دیجک یرده دیرلر * محصول بیت * که سنک
رضا کده حافظ کر التفات ایدرسک عمره قالمز دکل که مال ومناله یعنی جان
وباشه قالمزقنده قالدی که مال ومناله معلوم اوله که باغزده اونبر عدد دیوان وار از بحر هزج
ایدی وبو ایکی غزل هیچ برینده بولنمدی وله ایضا (دارای جهان نصرت دین مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن

خسرو كامل ✻ يحيى بن مظفر ملك عامل عادل ✻ دارا حاكم جهانه اضافت
لاميه در نصرت دين مصدرك مفعولنه اضافتيدر مصدر بونده مبالغه
طريقيله مذكوردر رجل عدل كبى نصر الدين ملك يحيانك لقبيدر خسر
وكامل بيانيه در يحيا عطف بياندر ماقبلنه ابن لفظنك همزه سى بين العلمين
اولديغيچون ترك اولندى ملك عالم عادل يحيانك صفتلريدر دارا مابعديله مقدم
خبر يحيا مؤخر مبتدا اولمقده جائز ✻ محصول بيت ✻ جهانك حاكم عادليدر
ودينك ناصرى وپادشاه كاملدر مظفر اوغلى يحيا كه ملك عالم عادلدر (اى دركه
اسلام پناه تو كشاده ✻ بر روى جهان روزنه جان ودردل ✻ اى حرف
ندا ومنادى محذوف تقديرى اى پادشاه ديمكدر دركه اسلام پناه وصف
تركيبيدر پناهيدندن تويه اضافتى لاميه مصراع اول مصراع ثانى يه مرهوندر
روزنهٔ جان بيانيه ودردل ده بويله در ✻ محصول بيت ✻ اى پادشاه عالمپناه سنك
اهل اسلام صغندره جق وياصغندريجى دركاهك اهل جهانك يوزينه يعنى
اوستنه جان باجه سنى يعنى پنجره سنى وكوكل قپوسنى فتح ايلمش يعنى جانلرينه
جان قاتوب وكوكللرينه صفا ويرمشدر حاصلى پادشاه عالمپناه خلق جهانه
عدالت ورأفت كوستردیكنى بيان ايدر (تعظيم تو برجان وخرد واجب ولازم
وانعام تو بركون ومكان فائض وشامل ✻ تعظيم تو مصدرك مفعولنه
اضافتيدر وانعام تو مصدرك فاعلنه فائض فيض ويريجى اسم فاعلدر اما بونده
محيط معناسنه در ✻ محصول بيت ✻ سكا تعظيم ايلمك جان وعقلك اوزرينه لازم
وواجبدر يعنى عادل پادشاه عالم اولديغك ايچون هر ذى روح وصاحب عقله سكا
تعظيم وتبجيل ايلمك اهم ولازمدر وعلى الخصوص كه سنك انعام واحسانك
جميع عالمى شامل ومحيطدر (روز ازل از كلك تو يك قطره سياهى بر روى مه
افتاده كه شد حل مسائل ✻ روز ازل بيانيه كلك كافك ايكيسنيده عجم كاف
عربى اوقورليكن اولكيسنى مكسور طوتارلر اما رومیلر اولكيسنى كاف عجمى
طوتارلر تويه اضافت لاميه در سياهيدن بونده قاره مركب مراددر ياحرف
نسبت حل بونده مبالغه معناسنه در رجل عدل كبى ياخود فاعل معناسنه
اوله مجازا ويا برسبب لفظنى تقدير ايده وز سبب حل تقديرنده مسائله اضافت
مصدرك مفعولنه اضافتى قبيلندندر ✻ محصول بيت ✻ مصراع اول مصراع
ثانى يه مرهوندر خواجه بيوررركه روز ازلده سنك قلمكدن بر قطره سياه مركب
ماهك روينه دوشديكه اول اجلدن حل مسائل اولدى يعنى حل مسائله سبب
اولدى ويا اول قطره مسائلى حل ايديجى اولدى اسناد مجازى طريقيله بو كلام
آنى كوسترركه ممدوحى اولان پادشاه كاتب اوله حاصلى مقصودى ماهك روينده

اولان لكه در (خورشيد چو آن خال سيه ديد بدل كفت ✻ اى كاج كه من بودمى
آن هندوى مقبل ✻ خال سيه بيورديغى قطره يه كوره در ماهك يوزنده يا بلان
لكه يه دكلدر بدل باحرف صله ويا حرف ظرف اى حرف ندا منادى محذوف يا ماه
اوله ياى بدل حرف ظرف اولنجه ويادل اوله حرف صله اولنجه والكل وجهة تم كاج
كاف عربيله كاشكى معناسنه كاش ده ديرلر شيئله بعض مجلده بودمى حكايت
حال ماضيدر آن هندوى مقبلدن مراد مذكور قطره اوله ويا قطره سببيله ماه
اوله حكايت حال اضافت بيانيه در ومقبل مقبول معنالرنده مستعملدر ✻
محصول بيت ✻ خورشيد چونكه اول خال سياهى كوردى كوكلنه ديدى
ويا كوكلنده ديدى يعنى كنديله سويلشوب ديديكه نه اوليدى بن اوليدم
اول مقبول هندو حاصلى ماهك يوزينه اول قطره شاهك قلمندن ايندكيچون
خورشيد ماهه رشك ايدوب ديديكه نه اوليدى اول قطره بنم يوزمه دوشيدى
كه ماه يرينه سعادتلى بنده بن اوليدم حاصلى پادشاهك كمال عظمت
ورفعتندن كونش بنده سى اولمغه تحسر چكر (شاها فلك از بزم تو در رقص
وسماعست ✻ دست طرب از دامن اين زمزمه مكسل ✻ دست طرب بيانيه
زمزمه آوازه ديرلر مكسل فعل نهى مفرد مخاطبدر كسليدندن كاف عجمينك
كسريله وضميله قيرمق معناسنه در ✻ محصول بيت ✻ اى پادشاه فلك سنك
بزمك شوقندن رقص وسماعده در شنلك الني بو زمزمه نك اتكندن دائما كسمه
مراد دعادر يعنى بو رسم وآيينك هركز منقطع اولمسون يعنى عيش وعشرتك
وبزمك صيت وصداسى ممتد اولسون زيرا دور فلك سكا مساعد وموافقدر ✻ مى
نوش وجهان بخش كه از زلف كمندت ✻ شد كردن بدخواه كرفتار سلاسل ✻ مى
نوش وجهان بخش امر مخاطب صيغه لريدر شراب ايچ وجهان بغشله يعنى
پادشاهلق بغشله معناسنه در حاصلى مستحقلره جهان سلطنتلرين بذل ايله
كه حرف تعليل زلف كمندت بيانيه ولاميه در سلاسل سلسله نك جمعيدر زنجيرلر
ديمكدر ✻ محصول بيت ✻ پادشاهه خطاب ايدوب بيوررركه اى پادشاه باده ايچ
وپادشاهلقلر بغشله زيرا كمند زلفكدن بدخواهك يعنى دشمنك بوينى سلاسله
كرفتار اولدى يعنى مبتلاى حبس بدن وقيد تن اولدى (دور فلكى يكسره
بر منهج عدلست ✻ خوش باش كه ظالم نبرد راه بمنزل ✻ دور فلكى اضافت
بيانيه دريا حرف نسبت يكسره دفعة يعنى براوغوردن وبركزدن منهج طوغرى
يول عدله اضافت بيانيه در ✻ محصول بيت ✻ فلكك دورى بركزدن وكليا
عدالت طريقى اوزرينه در يعنى عدالتده فلك سكا معاوندر كليا امدى خوش
اول وحضور ايله كه ظالم ظلمى سببيله يولى منزلنه ايلتمز يعنى ظلمدن مرادينه

ايرشمزبوايكى بيت اول معناسنى كوسترركه پادشاه زمانك سلطنتنده عدولرى
محبوس اوله زيرا ازمنهٔ خاليه ده ورّاث سلطنت برى برينى قتل ايلمزدى بلكه
حبس ايدردى ويا كوزينه ميل چكردى (حافظ چو درشاه جهان مقسم
رزقست * ازپهر معيشت مكن انديشهٔ باطل * بعض نسخه ده جود ير ينه
قلم واقعدر اما بنده يه بو اولى كلدى والكل وجهة * محصول بيت * اى حافظ
چونكه پادشاه عالمك قپوسى مقسم رزقدر امدى معيشت ايچون
انديشهٔ باطل ايلمه يعنى بن نه ييرم ونه ايچرم ونه ايله كچنورم ديو انديشهٔ باطل
ايلمه زيرا پادشاه سنى دائما كوروب قايرمقده در خواجه حسن طلب صنعتنى
رعايت ايلدى وله ايضا (شممت روح وداد وشمت برق وصال * بيا كه بوى
ترا ميرم اى نسيم شمال * شممت فعل ماضى متكلم وحده در علم بابندن ونصر
بابنده لغتدر قوقولدم ديمكدر روح وداد بيانيه در وشممتك مفعول
صريحى روح راءنك فتحيله راحت وحضور معناسنه ويل كتورديكى كوزل
قوقويه روح ديرلر بونده مقصود بودر وداد واوك فتحيله دوستلق معناسنه در
علم بابندن شمت فعل ماضى متكلم وحده در ضرب بابندن يادن فعل يى يعنى
مفتوح العين فعل يه نقل ايلديلر مكسور العين اندنصكره اعلال ايلديلر قاعدهٔ
عربيت اوزرينه وزنى خلت در برق وصال بيانيه در وشمتك مفعول صريحى
شمت البرق ديرلر چقنكم شمشك آتلان بولود جانبنه نظر ايلسك كه يغمور
نره سندن دوكيلور زيرا شيم شينك فتحيله نظر ايلمكه ديرلر بوى ترا ميرم سنك
قوقوكه قربان اولايم ديمكدر نسيم شمالدن كوى جانان قبلندن اسن يل
مراددر واضافت بيانيه در * محصول بيت * دوستلق قوقوسنى قوقلدم ووصال
شمشكنى جمله سير ايلدم يعنى وصالك نشانينى كوردم كل كه سنك قوقوكه قربان
اوله يم اى شمال يلى يعنى اى كوى جاناندن هبوب ايدن نسيم شمال كل كه سنك
بوى روح افزاكه قربان اوله يم (احاديا بجمال الحبيب قف وانزل * كه نيست
صبر جميلم زاشتياق جمال * احاديا همزهٔ مفتوحه حرف ندادر حادى اسم فاعلدر
حدا يحدودن يعنى نصر بابندن دوه سورركن يانجه ايرلغه ديرلر منادای غير
مقصوده در انكچون معرب اولمشدر بجمال الحبيب با حرف صله جمال جيمك
كسريله جملك جمعيدر جيمك ولامك فتحه لريله ده دوه يه ديرلر حبيبه اضافتى
لاميه در حبيب دوست معناسنه در قف فعل امر مخاطبدر وقف يقف دن
يعنى ضرب بابنك مثالندن عل وزنى اوزره توقف ايله ديمكدر وانزل واو حرف
عطف انزل همزه نك كسريله فعل امر مخاطب نزل ينزل دن يعنى ضرب بابندن
اين ديمكدر همزهٔ وصل ساقط اولوركه حرف تعليل صبرى جميله مضاف قيلسق

از بحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلات

بيانيه اولور مضاف اولمقده جائز بويله اولنجه نيست ليس معناسنه اولور وصبر
اسمى وجميل خبرى ولكل وجهة اشتياق جمال اضافتى بونده مصدرك مفعولنه
اضافتيدر * محصول بيت * اى جانانك دوه لرينى تغنى وترنم ايله سورن دوه جى
توقف ايله وقون يعنى ايلرى كتمه زيرا بكا صبر ايو دكلدر جمال جانان اشتياقندن
يعنى يورمكه طاقت قالمدى امدى قون كه برپاره استراحت ايده لم منه سنده
مصراع اولده جمال ومصراع ثانيده جمال تجنيس خطدر دين علم بديعى عجب
بديع بيلورمش تجنيس خط خود نقطه ده اختلافه ديرلر حركتده اختلافه
تجنيس ناقص ديرلر بوشرحده صنايع بدايعى يرلو يرنده تمام اجرا ايلمك ممكن
ايدى ليكن شرح زياده مطوّل اولوب ناظرلره سآمت وملالت ويرر پس تركى اولى
واحرى اولمغين ترك اولنوب مختصر قلندى والا قواعد عروضيه يى وقوافى يى
بيله محلى محلنده ذكر ايلمك اشارته موصول ايدى حتى بو خوفدن ابيات
استشهادى ذكر ايلمدك (شكايت شب هجران فروكذار اى دل * بشكر آنكه
برافكند پرده روز وصال * فروكذار بونده ترك ايله ديمكدر بشكر با حرف سبب
محصول بيت * هجران كيجه سنك شكايتنى ترك ايله اى كوكل يعنى هجراندن
شكايت ايلمه اول شكر سببيله كه روز وصال پرده سنى براقدى يعنى پردهٔ فراق
آرندن ظهور ايلدى ديمكدر (چو يار برسر صلحست وعذر ميخواهد
توان كذشت زجور رقيب درهمه حال * محصول بيت * چونكه يار صلح
هواسنده وسوداسنده در وعذر ديلر هر حالده رقيبك جوروندن كچمك ممكندر
يعنى يار بزه مائل اولدقدنصكره رقيبك جورينه نه اعتبار (بيا كه پردهٔ كار يز
هفتكانهٔ چشم * كشيده ايم بتحرير كاركاه خيال * بعض نسخه ده هفتخانه
دوشمش وبعضنده هفتكارى دوشمش ليكن مآل بردر پردهٔ كار يز هفتكانه
اضافتلرى بيانيه در كار يز وصف تركيبيدر ريزندن كل دوكيجى ديمكدر هفتكانه
يدى قات ديمكدر يكانهٔ عصر ديرلر متفرد معناسنه كار يز بردورلو منقش قماشدر
اما بونده قان اغلقدن كنايه در چشمه اضافت لاميه ويا بيانيه در مصراع اول
مصراع ثانى يه مرهوندر بتحرير با حرف صله كشيده يه متعلق تحرير لغتده
اصلاح وتقويم معناسنه در تحرير الكتاب اصلاحه وتقويمه معناسنه در اما بونده
تزيين مراددر كاركاه وكارخانه بر معنايه در سابقا بيان اولنمشدر كاركاه خيال
بيانيه در محصول بيت * جانانه خطاب ايدوب بيورر كل كه كوزمك يدى قات
كار يز پرده سنى خيال كارخانه سنك تزيينه چكمشز يعنى كاركاه خيالى
مزين قيلمق ايچون چكمشز كاركاه خيال چشم ودلدر بونده چشم مراددر
حاصلى كل كه چشم كارخانه سنى يدى قات پردهٔ كار يزله مزين

ایلدلک تته که سلاطین واعیان ناس جلوس ایده جك خانه لری انواع اقمشه ایله
تحریر وتزیین ایدرلر پردهٔ هفتکانهٔ چشم بیوردیکی اشارتدر کوزده
مخلوق اولان یدی پرده یه تته که تا قافیه سنده مقدما تفصیلی کچمشدر بو بیتك
شرحنده * بیت (جمال دختر رز نور چشم ماست مکر * که درنقاب زجاجی
و پردهٔ عنبیست * مجموع بیتك معناسی کل که کوزك هفتکاری کاریز
پرده سنده چکمشزدر تحریر له خیال کارکاهن دین ومصراع اولك معناسی
کل که چشم هفتکانه سنك کاریز پرده سنی دین غریب تحریرلر بیورمشلر
(بجز خیال دهان تو نیست دردل تنك * که کس مباد چو من دربی
خیال محال * دهان خیال تو لامیه لردر * محصول بیت * سنك دهانك
خیالندن غیری بنم دل تنکمده هیچ نسنه یوقدر که کیمسه بنم کبی خیال محال
اردنجه اولمسون (ملال مصلحتی مینمایم ازجانان * که کس بجد نماید زجان
خویش ملال * ملال مصلحتی لامیه در ویا حرف وحدت که حرف تعلیل
محصول بیت * برمصلحت ایچون جاناندن ملال کوستررم زیرا کیمسه کندی
جاندن قصدله ملال کوسترمز بوتقدیرجه مصراع ثانی جواب سؤال
مقدردر یعنی برمصلحت ایچون ملال کوستررم جاناندن زیرا کمسه جاندن
قصدایله ملال کوسترمز جاندن مراد تته جاناندر و جاناندن ملال
کوسترمکدن مراد توریه درکه رقباعشقنه مطلع اولمسون دیو مصراع
اولك معناسی جاناندن مصلحته منسوب ملال کوستررم دین ای
نسبی ایراد ایلمکله خیلی ملال ویرمش (قتیل عشق تو شد حافظ غریب ولی *
بخاك ما کذری کن که خون مات حلال * قتیل عشق اضافتی اسم مفعولك
نائب عن الفاعله اضافتیدر وتویه اضافت لامیه درخا کدن مراد قبردر
کذری یا حرف وحدت ویا تنکیر که حرف تعلیل ویا حرف بیان مصراع ثانی
اخباره وانشایه متحملدر یعنی نصف اخیری * محصول بیت * سنك عشقك
مقتولی اولدی غریب حافظ لکن بزم قبرمزه کذر ایله که بزم خونمز سکا
حلالدر ویا حلال اولسون غائبدن مخاطبه التفات بیوردی وله ایضا (هر نکتهٔ
که کفتم دروصف آن شمایل * هر کوشنید کفتا لله در قائل * نکتهٔ ده یا حرف
وحدت وهمزه حرف توسل که حرف رابط صفت شمائل شمالك جمعیدر
کسر شینله یعنی اخلاق کواصلی که او ایدی تته که کرّاتله بیان ایلدلك لله درّ
قائل درّ دالك فتحی ورای مشدده ایله لبن یعنی سوددر اما بونك کبی یرلرده
عمل مراد درخیر دعاده لله درّ قائل دیرلر لله عمله معناسنه یعنی عملی خیردر
الله تعالی خیر جزا ویرسون دیمك اولور اما ذم مقامنده لادرّ دره دیرلر لاکثر

از بحر مضارع
مفعول فاعلاتن مفعول فاعلاتن

خیره معناسنه زیرا عرب سوددن خیرلی نسنه سی یوقدر که جمیع معاشلری
آندندر بحسب لغت معناسی سودی اقسون دیمکدر زیرا درور دالك ورانك
ضمه لریله آقمقدر پس سودی آقسون لازمی سودی اولمسوندر * محصول بیت
هر برنکته که اول جانانك اخلاقی وصفنده سویلدمسه هر اول کیمسه که
ایشتدی دیدی لله درّ قائل یعنی بونی سویلیه نك عملی خیردر الله خیرلو جزالر
ویرسون حاصلی بو عبارتی عرب شول یرده استعمال ایدر که مثلا ترکیده
اناسی سودی حلال اولسون ویاخود اناسندن امدیکی سود حلال
اولسون دیرلر علی کل حال مقام مدح وتحسینده استعمال ایدرلر یعنی جانانك
اخلاقی اوصافنده هر برنکته که سویلدمسه ایشیدن مدح وتحسین ایلدی
یعنی بو شمائله لایق ومناسب وصفدر دیو تحسین ایدوب دیدیلرکه
بوندن ایو مدح اولمز والعلم عندالله (کفتم که کی ببخشی برجان ناتوانم * کفت
آن زمان که نبود جان در میانه حائل * محصول بیت * جانانه دیدمکه
نه چن ترحم ایدرسن ناتوان جانمه جانان دخی دیدیکه اول زمان ایده رمکه
ارامزده جان حائل ومانع اولمیه یعنی آخرتده که جان بدندن مفارقت ایلیه
حاصل کلام جاندن مراد حیاتدر تته که بو بیتده بویله در * بیت * ای دل حجاب
جانان جانست درمیانه * خود ازمیان چو رفتی دیکر نماند حائل * تحصیل
عشق ورندی آسان نمود اول * جانم بسوخت آخر درکسب این فضائل
رندی ده یا حرف مصدر عشق ورندلکه فضائل دیدی عاشقلر قتنده بوایکی
صفت بله معتبر اولدیغیچون * محصول بیت * عشق ورندلك تحصیلی اول
آسان کورندی اما آخر بو فضائلك کسبنده جانم یاندی یعنی تحصیلی کوج
ایمش آسان کورندیکنه اعتبار یوغمش (حلاج برسر دار این نکته خوش
سراید * از شافعی مپرسید امثال این مسائل * این مسائل بیوردیغی جائزدرکه
مسبوق ابیاتك مضمونه اشارت اوله وجائزدرکه کندی دلنده مرکوز اولان
رموزه اشارت اوله وجائزدرکه مصراع ثانی یه اشارت اوله * محصول بیت *
منصور حلاج دارك اوزرنده بو نکتهٔ عشقی کوزل ایرلار یعنی خوب ادا ایدر
زیرا عشق کندی حالیدر پس بونك کبی مسائلی شافعیدن صورمکزکه
انك حالی دکلدر یعنی عشقك احوال واوصافنی عاشقلر بیلور زاهدلر بیلمز *
دل داده ام بیاری شوخی کشی نکاری * مرضیة السجایا محمودة الخصائل
بیاری وشوخی وکشی ونکاری یالری وحدت ایچوندر شوخ بونده ایسیجق
قانلی ومطبوع معناسنه در وکش نازك معناسنه در کافی کیمی عجمی
اوقودی وکیمی عربی نکار لغتده نقشدر صکره مبالغه طریقیله کوزللره

اطلاق ایلدیلر مرضیه اسم مفعول مفرد مؤنث اصلی مرضویه در اعلال
سبیله مرضیه اولدی مبتدای محذوفه خبردر تقدیری هی مرضیة در
السجایا به اضافت اسم مفعولك قائم مقام فاعلنه اضافتیدر سجایا سجیه نك
جمعیدر طبیعته وخلقه دیرلر خصائل خصلتك جمعیدر اخلاق معناسنه
واعرابی ماقبلی کبیدر * محصول بیت * کوکلی برپاره برشوخه برنازکه
برنکاره ویرمشم که اخلاق واطواری مقبول وخویلری وخصلتلری محمود
وممدوحدر حاصلی ظاهری وباطنی مقبول ومطبوع برنکاره ویردم کوکلی
یعنی بو اوصافله متصف برنکاره عاشق اولدم (در عین کوشه کیری بودم
چو چشم مستت * وا کنون شدم بمستان چون ابروی تو مائل
در عین کوشه کیری یعنی کوشه کیرلکك عین الفعلنده ایدم یعنی خالص
کوشه کیرایدم بمستان ده با حرف صله چون ادات تشبیه * محصول بیت
سنك چشم مستك کبی عین کوشه کیرلکده ایدم شمدی سنك ابرولرك
کبی مستلره مائل اولدم یعنی سنك ابرولرك مستانه چشمکه نیجه
مائل ایسه بنده مست عاشقلره انجلین مائل اولدم حاصلی منزوی
وکوشه نشین ایکن شمدیکی حالده مستلره مائل اولدم سنك ابرولرك کبی
(از آب دیده صدره طوفان نوح دیدم * وز لوح سینه نقشت هرگز نگشت زائل *
وز لوح سینه واو حرف حال واضافت بیانیه در * محصول بیت * کوزم یاشندن
یوز کره طوفان نوحی کوردم یعنی کوزم یاشی طوفانته یوز کره غرق اولدم
حال بو که لوح سینه دن سنك نقشك هرگز زائل اولمدی یعنی لوح سینه ده نقشك
شویله مستحکم اولمشدر که دریالرله زائل اولمز (دردا که در بر خود بارم نداد دلبر
چندانکه از جوانب انگیختم وسائل * بار بونده اجازت ویول معناسنه در
جوانب جانبك جمعیدر اطراف معناسنه انگیختم قوپردم فعل ماضی متکلم
وحده در معنای لازمیسی پیدا ایلدم دیمکدر وسائل وسیله نك جمعیدر واسطه
معناسنه محصول بیت * دردا که دلبر بکا کندی قتنه اجازت ویرمدی اولقدر که
اطرافدن وسیله پیدا ایلدم یعنی اولقدر که دیلکجیلر دوشردم برذن
طرفه التفات ایتسون دیو اصلا مفید اولمدی دیمکدر (ای دوست دست
حافظ تعویذ چشم زخمست * یارب که بینم انرا در گردنت حمائل * تعویذ
لغتده صغندرمقدر اما حمائل معنالرنده مستعملدر چشم زخم عین کمال
معناسنه در یعنی کوزدکمك تعویذك چشمه اضافتی مصدرك مفعولنه
اضافتیدر وزخمه اضافت بیانیه یارب یا الله وعجبا معناسنه در بینم اگر فعل
تمنی ایسه یا الله معناسنه در اما اگر استفهام معناسنی متضمن ایسه عجبا

معناسنه در * محصول بیت * ای دوست حافظك الی تعویذ چشم زخمدر
یعنی یاوز کوزدکمکه حمائل در یا الله که انی بو ینکده حمائل کوره یم ویا عجبا
انی بو ینکده حمائل کورمی حاصلی قولنی جانان کردننده حمائل کورمکه
تمنی ایدر وله ایضا فی حرف المیم (اگر برخیزد از دستم که با دلدار بنشینم * ز جام
بخت می نوشم زباغ وصل گل چینم * جام بخت بیانیه در باغ وصلده بویله در
محصول بیت * اگر المدن کاورسه که دلدار ایله اوتورم جام طالعدن می ایچرم باغ
وصلدن کل دیوشررم یعنی بکا دولت ال ویروب مراده ایررم (شراب تلخ صوفی
سوز بنیادم بخواهد برد * لبم برلب نه ای ساقی وبستان جان شیرینم * شراب
تلخ صوفی سوز اضافتلری بیانیه لردر صوفی سوز وصف ترکیبیدر سوزیدندن
صوفی یاندریجی آجی شراب لبم برلب میم ضمیر معنا جهتندن لب ثانی یه مقیددر
نه نونك کسری وهای اصلیه ایله فعل امر مفرد مخاطب قودیمکدر جان
شیرینم بیانیه ولامیه در * محصول بیت * صوفی یاندریجی شراب تلخ یعنی آجی
شراب بنیادم ایلدیسردر یعنی وجودم خراب ایدیسر امدی ای ساقی
لبکی لبم اوزرینه قو وجان شیرینمی آل یعنی قبض ایله یعنی شرابك خرابی اولمقدن
سنك خرابك اولمق اولی در مصراع ثانینك معناسی دوداغم دوداغه قودین
همان دوداقدن سویلمش (مگر دیوانه خواهم شد که از عشق تو شب تا روز *
سخن با ماه میگویم پری در خواب می بینم * محصول بیت * مگر دیوانه
اولیسرمکه سنك عشقکدن کیجه صباحه دك ماهله سویلشرم وپریلری
دوشمده کوررم زیرا بو ایکی حال دیوانه لرك شانیدر یعنی بندن غیری معهود
ایشلر صادر اولور که مجنون اوله جغمه دلالت ایلر (لبت شکر بمستان داد
وچشمت می بمیخواران * منم کز غایت حرمان نه با آنم نه با اینم * حرمان حانك
کسری ورانك سکونیله مصدردر محروم اولمق معناسنه * محصول بیت
لبك مستلره شکر ویردی وچشمك باده نوشلره باده بنم که غایت محروملغمدن
نه مستلرله یم ونه میخوارلرله یم یاخود نه شکرله یم ونه میله یعنی بکاسندن اصلا
وقطعا برفائده حاصل اولمز (شب رحلت هم از بستر روم تا قصر حور العین
اگر در وقت جان دادن تو باشی شمع بالینم * قصر حور العیندن مراد جنتدر
محصول بیت * دنیادن رحلت ایلدیکم کیجه دوشکدن جنته دك کیدرم
اگر جان ویرمك وقتنده شمع بالینم سن اولورسك یعنی یصدیغم اوجنده
بولنورسك (چو هر خاکی که باد آورد فیضی بود از انعامت * ز حال بنده یاد آور که
خدمتکار دیرینم * محصول بیت * چونکه هر برطپراق که یل کتوردی سنك
لطف وانعامکدن برفیض ایدی بن بنده حالندن یاد که کتور که اسکی خدمتکارکم

بحر هزج مثمن سالم
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

ردسروری

يعنی بن خاكده برفيض انعام ايله كه اسكيدن خالئ درگاهكم (نه هركو نقش
نظمی زد كلامش دلپذير آمد * تذر و طرفه من كيرم كه چالاكست شاهينم
نقش نظم بيانيه ويا حرف وحدت ويا تنكيردر دلپذير وصف تركيبيدر
پذيريدندن كوكل قبول ايده جك نسنه تذر و طرفه بيانيه چالاك جست
وچابك يعنی چولك ديمكدر * محصول بيت * اويله دكلدر هر اول كمسه كه نظم
نقشنی اوردی كلامی دلپذير كلدی يعنی هر ناظمك كلامی دلپذير دكل غريب
سوكلنی بن طوتارمكه شاهينم چالاك وچابكدر حاصلی هر شاعرك شعری مقبول
اولمز مقبول شعر بنمدر كه طبيعتم شاهين كبی يوكركدر (اكر باور نمی داری
رواز صور تكر چين پرس * كه مانی نسخه می خواهد ز نوك كلك مشكينم *
باور داشتن اينانمقدر كه حرف بيان مانی بر مشهور نقاشك اسميدر نوك نونك فتحی
وضميله هر نسنه نك سيوری اوجی كلك مشكين بيانيه در * محصول بيت *
اكر اينانمز ايسك وار چينك نقاشندن سؤال ايله كه مانیء نقاش نسخه استربنم
مشك رنك قلممدن يعنی قلمم اوجندن صادر اولان نفايس كلاممدن يعنی بنم
اشعارم نسخه سنی استركه ارژنك ادلی كتابنده سائر استخراج ايلديكی نقوشله
كتب ايليه (صباح الخير زد بلبل كجايی ساقيا برخيز * كه غوغا ميكند در سر
خروش چنك دوشينم * محصول بيت * بلبل صباح الخير اوردی يعنی سحر
نغمه سنی ايلدی قنده سن ای ساقی قالق زيرا دون كيجه كی چنكك خروش
وناله سی باشمده غوغا ايلر يعنی هنوز آوازی بينمده اوتر (رموز عشق وسرمستی
زمن بشنو نه از حافظ * كه با جام وقدح هر شب نديم ماه و پروينم * كه حرف
تعليل نديم مصاحب پروين اولكر يلدزی * محصول بيت * تجريد طريقيله
بيورر عشق وسرمستلك رموزينی بندن ايشت حافظدن ايشتمه زيرا
جام وقدحله هر كيجه ماه و پروين مصاحبيم يعنی صباحه دك اويقوی
ترك ايدوب رموز عشق وسرمستلكی ازبرلين بنم حافظ دكل پس بنم معلومم در
انك دكل * وفاداری وحق كويی نه كار هر كسی باشد * غلام آصف دوران
جلال الحق والدينم * وفادار وصف تركيبيدر داريدندن وفا طوتيجی يعنی
اهل وفا ويا حرف مصدر حق كويده وصف تركيبيدر حق سويليجی * محصول
بيت * وفادارلق وحق سوز سويلك هر كسك ايشی دكلدر بو خصوصده
جلال الدين نام آصف دورانك قوليم يعنی وفادارلقده وحق كو يلقده
وزيراعظمك بنده سيم زيرا او وفادار وحق كويدر وله ايضا (بكذار
تا بشارع ميخانه بكذريم * كز بهر جرعهٔ همه محتاج اين دريم * بكذار باحرف
تأكيد كذار فعل امر مفرد مخاطب قوديمكدر يعنی ترك ايله عربجه دع ديرلر

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعيل فاعلات

تا حرف تعليل بشارع با حرف صله شارع طريق عظيم ميخانه يه اضافت لاميه در
كز كاف حرف تعليل جرعهٔ يا حرف وحدت وهمزه حرف توسل * محصول بيت
خطاب عام طريقيله بيورر قو تا ميخانه طريقنه اوغرايه لم بشارع باسی
حرف صله اولنجه معنا بويله اولور اما از معناسنه اولنجه معناقو كه ميخانه يولندن
كچه لم زيرا بر جرعه ايچون همز بو قپونك محتاجی يز ظاهرا قپو ذكری كچمدی كه
بو قپونك ديه اما ميخانه ذكری قرينه سيله بو قپو ديمش زيرا ميخانه يه
قپو لازمدر (روز نخست چون دم رندی زديم وعشق * شرط آن بود كه
جز ره اين شيوه نسپريم * نسپريم فعل نفی استقبال متكلم مع الغيردر * محصول
بيت * روز ازلده چونكه رندلك وعاشقلق نفسنی اوردق يعنی رندلكی
وعاشقلغی قبول ايلدك پس بو قبولك شرطی اولدر كه بو فنك يولندن غيری
يوله كتميه لم يعنی طريق عشق ورندی يه سلوك ايده وز (جايی كه تخت ومسند
جم ميرود بباد * كر غم خوريم خوش نبود به كه می خوريم * جايی جايدن مراد
عالم فانيدر يا حرف وحدت كه حرف بيان تخت ومسند عطف تفسيرلردر
جم سليمان پيغمبر بباد با حرف صله اولنجه باده وار مقدن مراد فنادر اما حرف
مصاحبت اولنجه مراد جملدر يعنی كتورملك اما بونده مراد اولكيدر * محصول
بيت * بر يرده كه سليمان عليه السلام پيغمبرك تختی يله واره يعنی فنايه واره اول
يرده اكر غم يرسك خوش دكل اول يكدر كه باده ايچه وز حاصلی غم يمكدن باده
ايچمك يكدر (تا بو كه دست دركمر او توان زدن * در خون دل نشسته
چو ياقوت احمريم * تا حرف تعليل بو بوددن مخففدر كه حرف بيان كمر قوشاق
ياقوتی احمرلكله توصيف ايلدی زيرا قانده وجكرده تربيه اولان قرمزی ياقوتدر
غير رنك غير طريق ايله تربيه اولور * محصول بيت * تا اوله كه جانانك قوشاغنه ال
اورمق اوله يعنی ممكن اوله قان ايچنده اوتورمشز ياقوت احمر كبی يعنی وصلت
اميديله محنت ومشقت اختيار ايلمشز (واعظ مكن نصيحت شوريدكان كه ما
با خاك كوی دوست بفردوس ننكريم * واعظ منادی نصيحت اسمدر
نصح ينصحدن يعنی فتح بابندن اوكت معناسنه فارسيجه پند ديرلر اما بونده
مصدر معناسنه در مكن واسطه سيله پس شوريدكانه اضافتی مصدرك
مفعولنه اضافتی قبيلندندر كه حرف تعليل ما مصراع ثانی يه مرهوندر يا بونده
مع معناسنه در تقديری باوجود خاك كوی اوست بفردوس ده با حرف صله
ننكريم متعلق وبادها كامتعلقدر ايكی مفعول غير صريح آلور ننكريم فعل نفی
استقبال متكلم مع غيره * محصول بيت * ای واعظ شوريده لره نصيحت
ايلمه زيرا بز شوريده لر دوستك خاك كويله جنته باقمز يعنی بونك كبی بالفعل

وجودیله اکا نسبه طریقیله باقرز (چون صوفیان بحالت رقصند مقتدا
ما نیز هم بشعبده دستی برآوریم * حالت رقص بیانیه ونون ودال است کلمه سنک
ادات جمعیدر هم بونده نیز لفظنی تأکید ایدر یعنی بر بسیله اکتفا جائزدر پس
ضرورت وزن ایچون کلمشدر بشعبده با حرف صله ویا حرف تعلیل شعبده
مصدر ردر حرج بابندن حقه بازلغه وحیله بازلغه دیرلر دستیده با حرف تنکیردر
همان دست دیمکدر براداث استعلا آوریم فعل مضارع متکلم مع غیره در
یاخود فعل امر متکلم مع غیره قالدیررز و قالدرالم دیمکدر * محصول بیت *
چونکه صوفیلر حالت رقصده مقتدالردر یعنی رقاصلردن اپاریدر ور قاصلر انلره
پیرولک ایدرلر بزده شعبده یه ویا شعبده ایله ال قالدررز ویا ال قالدرالم یعنی بزده
تک طورمیوب الیمزی برحیله ایله مشغول ایده لم ال قالدرمقدن مراد برکاره
مباشرتدر حاصلی انلرزی عبادوزهاده ایکن مناهی یه مباشر اولیجق
بزکه کسوت رندانده اوله وزبطریق اولی مباشر اولورز بعض نسخه ده
بحالت ورقصند ه واقع اولمش واو عاطفه ایله پس بو نسخه یی قبول ایلمک غریب
حالتدر مصراع ثانینک معناسی بزدخی حقه بازلغله رقصه مباشرت ایده لم
دین عجب معناویرمکه مباشرت ایلمش (از جرعهٔ تو خاک زمین قدر لعل یافت *
بیچاره ما که پیش تو از خاک کمتریم * محصول بیت * سنک جرعه کدن یرک
طپراغی لعل قدرینی بولدی یعنی سن خاکه جرعهٔ جامکی سچکله جوهر
مرتبه سنی بولدی اما بیچاره بزکه سنک قتکده خاکدن کمترز یعنی بزه جرعهٔ
جامک میسر اولمزکه بزده جوهر مرتبه سنه لاحق اوله وز حاصلی قتکده
طپراقچه قدرمز یوقدر (زان پیشتر که عمر گرانمایه بگذرد * بگذار تا مقابل روی
تو بگذریم * گرانمایه آغر بهالی * محصول بیت * اندن اول که اغر بهالی
عمر کچر یعنی آغر بهالی عمر کچمزدن اول یعنی اولمزدن اول مانع اولمه قو تا سنک
رویک قرشوسنده کچلوم یعنی یوزکی سیر ایده رک قرشو کدن کچه لم (حافظ چو ره
بکنگرهٔ کاخ وصل نیست * با خاک آستانهٔ این در بسر بریم * کنکره قورقولق
مثلا حصارک وکوپرینک ومناره نک قورقولغی کبی که عربجه اکا شرفه دیرلر
شینک ضمی ورانک سکونیله کاخ کوشک وسرایدر کنگرهٔ کاخ وصل اضافتلری
بیانیه در خاک آستانهٔ این در لامیه لردر بسر بریم کچنه لم دیمکدر روزمره لرنده
محصول بیت * ای حافظ چونکه وصل قصرینک کنکره سنه یول یوقدر یعنی
چونکه وصل جانانه مجال یوقدر بوقپونک ایشیکی طپراغیله کچنه لم یعنی
وصل جانان ممکن دکل ایسه ملازمت خاک در جانان ممکندر مصراع ثانینک
معناسنی بو استانه نک خاکی ایله عمری باشه ایلته لم دین معنایی باشه ایلتمش

واول

واول قپو آستانه سی طپراغنه باش ایلته لوم دین ترزیق معنا ویرمکده لاحقه
سابق ومقتدا اولمش وله ایضا (الم یأن للاحباب ان یترحموا * وللناقضین
العهد ان یتندموا * همزه حرف استفهام انکاری لم یأن فعل جحد مطلق یاء
لم جازمه ایله ساقط اولمشدر اصلی انا یأنی ایدی مهموز الفا معتل اللام مصدری
انا کلور کسر همزه ایله حینونت معناسنه یعنی وقت اولمادیمی للاحباب
لام حرف صله ماقبلنده کی فعله متعلقدر احباب حبیبک جمعی یعنی دوستلر
ان حرف مصدر یترحموا منصوبدر ان حرفیله علامت نصب سقوط نون جمعدر
تأویل مفردده ان ایله محلا مرفوع فاعل فعل جحد مطلقدر واو حرف عطف
الناقضین معطوفدر للاحبابه العهد لفظا منصوب مفعول صریحیدر
ناقضین نک عهدی بوزیجیلر دیمکدر ان یتندموا اعرابی ان یترحموا کبیدر تندم
پشیمانلق معناسنه در (محصول بیت دوستلر بزه ترحم ایلمک وقتی اولمدیمی یعنی
وقت اولدی دخی عهدی نقض ایدنلره پشیمان اولمق وقتی اولمدیمی یعنی اولدی
بو بیتک اعرابنده یأن فعل مضارعدر دیدکدنصکره ان یترحموا جمله سی محلا
مرفوع فاعلیدر فعل مذکورک دین مفرد ایله جمله یی خوب تشخیص ایدرامش
(الم یاتهم انباء من بات بعدهم * وفی صدره نار الاسی تتضرم * الم یات
الم یأن کبیدر اعرابده وهم ضمیر منصوب متصل احبابه وناقضینه راجعدر
محلا منصوب مفعولیدر الم یأت نک انباء افعال وزنی اوزره جمع نبأدر فعل وزنی
اوزره لفظا مرفوع فاعلیدر فعل جحدک من محلا مجرور مضاف الیهیدر انباءنک
اضافت معنویه ایله بات فعلدر افعال ناقصه دن اسمی تحتنده ضمیر مستتر منه
راجع وبعدهم خبری کیجه لدی دیمکدر بعدهم متباعدهم ومتفارقهم
معناسنه وفی صدره جملهٔ ظرفیه حالدر بات نک فاعلندن یعنی اسمندن
متعلقدر تتضرم یه صدر سینه مضافدر منه راجع ضمیره نار مبتدا مضافدر
اسایه اسی تقدیرا مجرور مضاف الیهیدر نارک تتضرم خبر مبتدا الاسی غصه
وغم ایکی اضافت بیانیه معنویه در تتضرم فعل مضارع مفرد مؤنث غائبه در
تحتنده مستتر هی ضمیری ناره راجعدر تأنیث معنوی اولدیغیچون تضرم
یالکلنمقدر ز یرا اضرام یالکه دیرلر * محصول بیت * احبابه کلمدیمی
کندیلردن متباعد ومتفارق یعنی مهجور کیجه لین کیمسه نک اخباری یعنی
بن فرقت وهجران زده نک اخباری دوستانه واصل اولمدیمی حال بوکه
سینه سنده غم وغصه آتشی یالکنور یعنی غم وغصه آتشیله محروق اولدیغی
حالده فراق کیجه سنده بیتوتت ایدن کیمسه نک اخباری دوستلره کلمدیمی
بو محلده خواجه احبابک عدم ترحمندن وکندینک منسی ومهجورلغندن

از بحر طویل
فعولن مفاعیلن فعولن مفاعلن

شكايت ايدرلرى مبتدا وفى صدره خبرى طوتان غريب مطالعه يه مالك
ايمش (فياليت قومى يعلمون بما جرى * على مرتج منهم فيحفوا ويرحموا) فا جزاى
شرط محذوفه در تقديرى فاذا ثبت ما ذكريا حرف ندا منادى محذوف تقديرى
يا رفيق اويا صاحب ليت حرف تمنى قومى تقديرا منصوب اسمى مضافدر
ياى متكلمه يعلمون جملهٔ فعليه خبريدر ليت نك بما ده با حرف صله ما اسم موصول
جار مع المجرور يعلمون يه متعلقدر جرى فعل ماضى تحتنده مايه راجع ضمير
فاعلى جمله سى جملهٔ فعليه مانك صله سى ومصراع ثانى يه مرهوندر على مرتج
على حرف جر مرتج اسم فاعلدر افتعال بابندن اصلى مرتجى در اعلال سببيله
مرتج اولمشدر وزنى مفتع در تقديرا مجروردر على ايله جار مجروريله جرا يه متعلقدر
جرى متعلقيله جملهٔ فعليه اسم موصوله صله در منهم جار مجروريله مرتج كلمه سنه
متعلقدر فيحفوا ان مقدره ايله منصوب جواب ليت تقديرى فان يحفوا اصلى
يحفون ايدى حفى يحفو دن اسماء جار الله ده حفاوت مهربانى ديمش ونصاب
صبيانده حفى مهربان ديمش فعيل فاعل معناسنه در ليكن صحاحده بو معنايه
وارد اولمامش اما ضروب امثالده ما رب لا حفاوة واقعدر مهربانلق معناسنه
ويرحموا يحفوا يه معطوفدر ان يرحموا تقديرنده بو ايكى فعلده واقع واو ضمير
قومه راجعدر * محصول بيت * اى يار نوليدى طائفه م بيله لردى انلردن
راجى اولانك اوزرينه جارى اولانى يعنى سركذشتنى تا كه راجى يه محبت ايدوب
اسركيه لردى يعنى قوم كنديلردن راجى وكنديلره محتاج اولانك اوزرندن
نه كچديكن بيله لردى محبت ايدوب اسركرلردى مرتجيدن مراد خواجه كنديدر
بما جرانك ماسى كاه موصول وكاه استفهام وكاه حرف مصدر طوتوب يحفوى
فعل مضارع مفرددر حفادن اشمق وابنجلمك معناسنه دين عجب اينجه
مطالعه يه مالك ايمش (اتى موسم النيروز واخضرت الربى * فاللغوانى الغيد
لا تترنم * اتى فعل ماضى مفرد مذكر غائب اتى يأتيدن يعنى ضرب بابندن ناقص
يائى مهموز الفاء كلدى ديمكدر موسم لفظا مرفوع فاعليدر آتى نك نيروز لفظا
مجرور مضاف اليهيدر موسمك معرب نوروزدر واو حرف عطف اخضرت فعل
ماضى مفرد مؤنث غائبه افعلال بابندن احمرت كبى ياشردى ديمكدر زيرا
اخضرار يشله دير لر ربى رانك ضمى وبانك فتحيله ربوه نك جمعيدر ربوه ده حركات
ثلاث جائزدر دپه معناسنه كه فارسيده توده دير لر تقديرا مرفوع اخضرنك
فاعليدر فا فاء جواب شرط محذوفدر وما اسم استفهام تقديرى اذا اتى موسم
النيروز واخضرت الربى فاللغوانى لام حرف جر حصل يه متعلق تقديرى
فما حصل للغوانى غوانى غانيه نك جمعيدر غانيه شول خاتونه دير لر كه زوجيله

مستغنيه اوله اغياردن يعنى ارندن غيرى يه باقميه وشول خاتونه ده دير لر كه كمال
حسن وجمالدن اسباب حسنه احتياجى اولميه الغيد غيدك كسريله غيداء نك
جمعى بيض بيضاء نك جمعى اولديغى كبى بومشق كوده لى خاتونلردر ديمكدر لا تترنم
فعل نفى استقبال مفرد مؤنث غائبه ضمير فاعلى غوانى يه راجعدر جواب
استفهام واقع اولمش شمدنكيرو كان ابياتك اخرنده حرف روى واقع اولان ميمك
ماقبلنده كى ضمه تمام اشباع اولمق كرك كه بر واو متولد اوله كه اكا علم قافيه ده
حرف اطلاق دير لر نته كه قصيدهٔ برده ده ميمك ماقبلنده كى كسره نك اشباعندن
بريا متولد اولور * محصول بيت * موسم نيروز يعنى بهار كلدى وطاغلر ودپه لر
چاير وچمن اولوب يشردى پس بويله اولنجه نازك اندام كوزل قزلره وكلينلره
نه اولدى كه ترنم وتغنى ايلمزلر يعنى اول بهار جوش وخروش وتغنى وترنم
موسميدر پس تازه قزلر وكلينلر نيچون تغنى وترنم ايلمزلر ديمكدر لفظ غيد اصلنده
فتحتينله در بونده سكون يا ايله اوقنور ضرورت وزن ايچون دين وغوانى جمع
غانيه در كه ايرليجى عورت معناسنه در ومنه سنده اخضرت افعال بابندن
مفرد مؤنث غائبه در دين كلام عربى عجب متتبع ايمشلر (حكى الدمع عن
ما الجوانح اضمرت * فيا عجبا من صامت يتكلم * حكى فعل ماضى مفرد مذكر
غائب لفظ مشتركدر حكايله مشابهت بيننده ضرب بابندن دمع كوز ياشى
لفظا مرفوع فاعليدر حكانك عن جار مع المجرور حكايه متعلقدر ما اسم
موصول محلا منصوب مفعول بهيدر حكانك يعنى صله سيله الجوانح جمع
جانحه در كه سينه جانبندن ايكى كميكدر نته كه ضلوع جمع ضلعدر كه اوكورغه
كميكى جانبندن ايكى كمكدر جوانح لفظا مرفوع مبتدا اضمرت فعل ماضى مفرد
مؤنث غائبه افعال بابندن فاعلى ضمير تحتنده مستتر هى جوانحه راجعدر
جملهٔ فعليه اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدا اضمار برنسنه يى كيزلمكه دير لر
اصلنده اضمرته ايدى اسم موصوله راجع اولان ضمير منصوب حذف اولنمش
مبتدا ايله خبر جملهٔ اسميه اعرابدن محلى يوق صله سيدر اسم موصولك واسم
موصول صله سيله بيان اولندى فيا فا فصيحه ويا حرف ندا عجبا نكرهٔ غير
مقصوده يا رجلا خذ بيدى كبى مبالغه طريقيله عجبه ندا ايدر يعنى اى عجب
كل كور بو غريب قصه يى من حرف تبيين صامت التون ايله كموشه دير لر ناطق
دوه ايله قيونه ديدكارى كبى بونده تشبيه طريقيله كوز ياشندن كنايه در اكرچه
صامتك بر معناسى ساكتدر يتكلم تفعل بابندن فعل مضارع مفرد مذكر
غائب جملهٔ فعليه مبتداى محذوفه خبردر تقديرى هو يتكلم در وبو جملهٔ اسميه
اعرابدن محلا مجرور صفتيدر صامتك * محصول بيت * كوزم ياشى حكايت

ایلدی یعنی اظهار وابرازایلدی اول نسنه‌یی که پهلولرم اضمار واخفا ایلدی
یعنی درونم اخفا ایلدیکنی اشکم اظهار ایلدی یعنی عشق ومحبتی کوزم یاشی
اظهار ایلدی حاصلی کریه محبت درونمی ابراز ایلدی پس ای عجب کل صامت
متکلمی سیر ایله یعنی صامت تکلمه کلدیکنی کورکه اول صامت کوز یاشیدر
تکلم ذکری قافیه ضرورتیچوندر والاصامته مقابل ناطقدر جوانح جانح
جمعیدر دینلر اصابت ایلمشلر مصراع ثانینك معناسی ای نه عجبدر که
جانسز سویلردین روح کلامه واصل اولمامش (شهور بها الاوطار تقضی من
الصبا * وفی شاننا عیش الربیع محرم * بو بیت بیت سابقك ماقبلنده اولمق
مناسب ایدی لیکن بعض ابترشارحلرك نسخه‌سنه تابع اولوب غفلت ایلدك که
تأخیر ایلدك پس شهور مبتدای محذوفه خبردر تقدیری هذه شهور یعنی موسم
نیروز شهوربها باجائزدرکه حرف ظرف اوله وجائزدرکه حرف مصاحبت اوله
وجائزدرکه حرف سبب اوله ضمیره برمضاف تقدیریله یعنی بمجیئها وضمیر شهوره
راجعدر وشهور جمع شهردر آی معناسنه بها تقضایه متعلقدر اوطار لفظا
مرفوع مبتدا جمع وطردر حاجت معناسنه تقضی فعل مضارع مفرد مؤنث
غائبه مبنی للمفعول ضرب بابندن حکم اولنور معناسنه بونده ادا اولنور
دیمکدر من الصبا جار مع المجرور تقضایه متعلقدر صبا صادك کسری والف
مقصوره ایله میل ویکتلك معناسنه درواو حرف رابط حال فی شاننا جملهٔ ظرفیه
محرمه متعلق شان حال معناسنه درهمزه‌یی الفه قلب ایلمکده جائزنا ضمیری
محلا مجرور مضاف الیهدر عیش عینك فتحیله مبتدادیرلك دیمکدر مضاف
اولمش ربیعه ربیعدن مراد ربیع ازمنه درکه فصل بهاردر محرم لفظا مرفوع
خبر مبتدا حرامدندر تحریم اولنمش معناسنه مبتدا خبریله جملهٔ اسمیه محلا
منصوب جملهٔ حالیه در اوطاره راجع تقضانك تحتنده قائم مقام فاعل اولان
ضمیرندن * محصول بیت * مذکور موسم نوروز برنیجه آیدرکه انلره ویا انلر
کلمك سببیله حاجتلر قضا واد اولنور عاشقلقدن وجوانلقدن یعنی فصل بهارده
هرشیٔ جوش وخروشه کلوب جوانلر وعاشقلر عیش وعشرت وذوق
وصفا ایدوب مرادسوره‌جك دملردر اما حال بوکه برزم حقمزده بهارفصلنك
ذوق وصفاسی حرام اولمش یعنی فصل بهارده بزه عیش وعشرت
میسردکل زیرا بز فراق وهجران صحرالرینه دوشمش افتاده‌لرزشهور ربیع ومحرم
جمعی مراعات نظیر قبیلندندر (بنی عمنا جودوا علینا بجرعة * وللفضل
اسباب بها یتوسم * بنی عمنا بنی منادی حرف ندا مقدردر اصلنده بنین ایدی
ابنك جمعی اضافتله نون ساقط اولمش عمه اضافتی وعمك نا ضمیرینه لامیه‌در

ای عمز اوغللری عرب دیلنده اکثر بو عبارت جاریدر جودوا فعل امر جمع
مذکر مخاطب جادیجوددن یعنی نصر بابنك اجوف واویسندن سخا وکرم
ایلك دیمکدر زیرا جود جیمك ضمیله جومردلکه دیرلر مفردی جد کاورقل کبی
علینا جار مجروریله جودوایه متعلقدر بجرعة بوده جودوایه متعلقدر واو رابطهٔ
حال للفضل جار مجروریله حصل یه متعلق مقدم خبر فضل نقیض نقصدر
ارتقلق دیمکدر اسباب مؤخر مبتدا اسبیك جمعیدر سبب شول نسنه درکه انکله
برشیئه اولشله بها جار مجروریله یتوسم یه متعلق یتوسم تفعل بابندن فعل
مضارع مفرد مذکر غائب مبنی للمفعول وسمدن مشتق نشانلنور دیمکدر
جملهٔ فعلیه اعرابدن محلا مرفوع صفتیدر اسبابك * محصول بیت * ای عمز
اوغللری بر جرعه ایله بزه جومردلك ایلك یعنی بزه بر جرعه احسان ایلك
حال بوکه فضل وکرمك اسبابی واردرکه صاحبی انکله نشانلنور یعنی اصحاب
فضل وکرمك علامتی جود وبخششدر پس بزه بر جرعه احسان ایلك که فضل
وکرمله نشانلنمش اوله‌سز (ایا من علا کل السلاطین سطوة * ترحم جزاك الله
فالخیر مغنم * ایا حرف ندا من اسم موصول منادی علا فعل ماضی مفرد مذکر
غائب ناقص واوی بونده غلبه ایلدی دیمکدر کل مفعول صریحی مضافدر
سلاطینه که جمع سلطاندر سطوة قهر وغضب معناسنه تمیزدر علایی یعنی
نصبی تمیزلغله‌در ترحم فعل امر مفرد مذکر مخاطب اسرکه دیمکدر جزاك
الله جملهٔ دعائیه حشو ملیحدر فالخیر فا حرف تعلیل الخیر لفظا مرفوع مبتدا
مغنم غنیمت معناسنه مصدر میمی لفظا مرفوع خبری * محصول بیت *
ای شول کسه که جمیع سلاطینه غلبه ایلدی قهر وبطش جهتندن
بزی اسرکه الله تعالی سکا خیر جزا ویره زیرا خیر غنیمتدر یعنی بزی اسرکمك
خیردر خیره فرصتی غنیمت بیلمك کرك حاصلی خیری غنیمت بیلمك کرك (الکل
من الخلان ذخر ومنیة * وللحافظ المسکین فقر ومغرم * من الخلان حصل یه
متعلق مقدم خبر خلان خلیلك جمعیدر دوستلر معناسنه ذخر ذال معجمه‌نك
ضمی وخاء معجمه‌نك سکونیله مؤخر مبتدا آزق معناسنه درواو حرف عطف
منیه میمك ضمی ونونك سکونیله آرزو ومراد معناسنه در وللحافظ اعرابی
من الخلان کبی در المسکین صفت حافظ فقر مؤخر مبتدا واو حرف عطف
مغرم میمك ورانك فتحی وغینك سکونیله اداسی لازم اولان نسنه دین
ودیت کبی بونده دین مراددر * محصول بیت * دوستلردن هر برینك آزغی
وکچینه‌جکی وار اما حافظ مسکینك فقر ایله دینی وار یعنی هب دوستلر کامران
وکامکار اما مسکین حافظ ناکام ونامراددر خواجه‌نك بو بیتی حسن طلب

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

معناسنی متضمندر وله ایضا (بعزم توبه سحر کفتم استخاره کنم * بهار
توبه شکن میرسد چه چاره کنم * بعزم با حرف صله ویا حرف مصاحبت عزم قصد
ونیت معناسنه در توبه یه اضافت مصدرك مفعولنه اضافتیدر توبه رجوع
معناسنه در سحردن مضاف محذوفدر تقدیری وقت سحر دیمکدر استخاره
استفعال بابندن مصدردر اجوف یائی خیردن لغتده خیر طلب ایلمکدر
اما اصطلاحده دوشه یاتمقدر کنملك مقدم مفعولیدر بهار توبه شکن بیانیه
توبه شکن وصف ترکیبیدر میرسد فعل حال ایریشیور دیمکدر * محصول بیت
توبه قصدنه ویا توبه قصدیله سحر وقتنده دیدمکه استخاره ایده یم لیکن توبه صیجی
بهار کلیور نه چاره ایده یم حاصلی سحر توبه ایلمك ایچون اخشامدن استخاره یه
قصد ایلدم یعنی عزم توبه واستخاره یه قید اولمش نهایتی استخاره یه عزم
اخشامدن وتوبه یه عزم سحردن مقبولدر (سخن درست بکویم نمی توانم دید *
که می خورند حریفان ومن نظاره کنم * نمی توانم دید مصراع ثانی یه مرهوندر
محصول بیت * سوزی کرچك سویلرم که کورمکه قادر دکلم که حریفلر باده
ایچه لر وبن ایراقدن سیرانجی اولام حاصلی باده نوشلره قارشمغه قادر دکلم
بدور لاله دماغ مرا علاج کنید) کر از میانهٔ بزم طرب کناره کنم) محصول بیت
لاله دورنده یعنی فصل بهارده اکر بزم طرب اورته سندن کناره ایدرسم یعنی باده
نوشلره قارشمزسم دماغمه علاج ایلك که مختل اولمش اولور یعنی جنونمه حکم
ایدوب دماغمه علاج ایلك زیرا رندلر قتنده بو فصلده ایچمین دیوانه در نته که
خواجه بیورر * بیت * بصوت بلبل وقمری اکر ننوشی می * علاج کی کنمت
کآخر الدواء الکی (بتخت کل بنشانم بتی چو سلطانی * ز سنبل وسمنش ساز طوق
ویاره کنم * تخت کلدن مراد کلستاندر بتی یا حرف وحدت سلطانیده یا حرف
تنکیر بونده سازدن مراد اسباب زینتدر یاره بلازك معناسنه در * محصول بیت
تخت کلستانده پادشاه کبی بر محبوب اجلاس واقعاد ایدوب یعنی دیکوب
سنبلدن طوق وسمندن بلازك ساز و پیدا ایدرم یعنی انواع شکوفه ایله انی مزین
ایدرم (ز روی دوست مرا چون کل مراد شکفت * حواله سر دشمن بسنك
خاره کنم * روی دوست اضافتی لامیه در کل مراد بیانیه در حوالهٔ سر دشمن
حوالهٔ سر مصدرك مفعولنه اضافتیدر و دشمنه اضافت لامیه در
محصول بیت * چونکه بنم مرادم کلی دوستك رویندن آچلدی یعنی جاناندن
مرادم ال ویردی دشمنك باشنی طاشه حواله ایدرم یعنی قنغی طاش برلك
ایسه باشنی اکا اورسون دیرم یعنی جانان بندن یکا اولیجق دشمن
هر نه ایده بیلورسه ایلسون (کدای میکده ام لیك وقت مستی بین * که باز بر فلك

وحکم

وحکم بر ستاره کنم * محصول بیت * میخانه کداسی یم لیکن مستلك وقتنده
کور که فلکه ناز وستاره یه حکم ایده رم یعنی مرتبه م ادنی اما بندن اعلا ایشلر
صادر اولور حاصلی فلکه ناز وستاره یه حکم استغنادن کنایه در (مرا که نیست
ره ورسم لقمه پرهیزی * چرا مذمت رند شرابخواره کنم * مرا بنم دیمکدر که
حرف بیان لقمه پرهیزی وصف ترکیبیدر یعنی حرام لقمه دن پرهیز
جیلك یا حرف مصدر مذمت رند مصدرك مفعولنه اضافتیدر ورندك
شرابخواره یه بیانیه شرابخواره وصف ترکیبیدر * محصول بیت * بنم که لقمه
پرهیزلك راه ورسمی اولمیه یعنی حرامدن اجتناب اولمیه نیچون رند باده نوشی
مذمت ایدم یعنی بنده که حسن عمل اولمیه نیچون فسقه یی ذم وقدح ایده رم
دیمکدر (چو غنچه بالب خندان بیاد مجلس شاه * پیاله کیرم وازشوق جامه پاره
کنم * بیاد با حرف صله ویا حرف مصاحبت یاد مجلس شاه اضافتلری
لامیه لردر (محصول بیت) غنچه کبی لب خندان ایله شاهك مجلسی یادینه ویا یادیله
پیاله طوتارم یعنی باده ایچرم وشوقدن جامه می پاره پاره ایدرم حاصلی غنچه ده
ایکی صفت وار خندانلق وجامه پاره پاره لك پس بنده شاهك مجلسی یادینه بویله
اولمق استرم (اکر ز لعل لب یار بوسهٔ رسدم * جوان شوم ز سر و زندکی دوباره کنم
محصول بیت * اکر یارك لعل کبی قرمزی دوداغندن بکا بر بوسه ایریشور سه
باشدن جوان اولوب ودیرلکی ایکی کره ایلمش اولورم حاصلی بوسه سندن تازه
حیات بولورم (ز باده خوردن پنهان ملول شد حافظ * ببانك بربط ونی رازش
آشکاره کنم * بربط ایکی بانك فتحه سیله قپوزه دیرلر * محصول بیت * کیزلی
باده ایچمکدن حافظ ملول اولدی قپوز ونای آوازیله رازینی آشکاره ایده یم
یعنی انی ساز مجلسنه کتوروب رازینی افشا ایده رم ویا مجلسنه ساز کتوروب
شرب باده سنی اشکاره ایده رم وله ایضا (بیا تا کل بر افشانیم ومی در ساغر اندازیم
فلك را سقف بشکافیم وطرح نو در اندازیم * سقف توان ترکیجه اراستق دیرلر
طرح بونده تمل معناسنه در (محصول بیت) کل تا کل صاچه لم وقدحه شراب
براغه لم یعنی قدحه باده قویه لم فلکك توانی یارالم یعنی فلکی شق ایده لم
ویکیدن فلکه تمل براغه لم تا هر کس فلکدن مرادینی الماغه قابل اوله بو کلمات
نهایت مستانه لکدن خبر ویرر (اکر غم لشکر انکیزد که خون عاشقان ریزد
من وساقی بهم تازیم وبنیادش بر اندازیم * انکیزد فعل مضارع مفرد غائبه در
قو پرر دیمکدر تازیم فعل مضارع متکلم مع غیره چپارز یعنی سکر دیرز
تازیدندن مشتق که سکرتمکدر * محصول بیت * اکر غم لشکر قو پرسه که
عاشقلر قانن دوکه یعنی عاشقلر قانن دوکمك ایچون اکر غم آقن صلارسه

بحر هزج مثمن سالم
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

بن ساقی ایله سكر دریز وبنیادن یقاریز یعنی ساقی كه باده پیمادر برایكی قدح
باده سیله غم لشكرینی تملندن خراب ایدرز (شراب ارغوانی را كلاب اندر قدح
ریزیم * نسیم عطر كردانرا شكر در مجمر اندازیم * شراب ارغوانی یاسنه
یا حرف نسبت را حرف تخصیص عطر كردان وصف تركیبیدر كرداندن
كوزل قوقو كزدیرجی معناسنه عطر تخصیصی ضرورت وزن ایچوندر والا
مجمر مقامی ایدی * محصول بیت * شراب ارغوانینك قدحنه كلاب دوكرز
یعنی شرابی معطر وخوشبو ایدرز نسیم عطر كردانك مجمرینه شكر دوكرز
یعنی عودینی شكر آلوده ایدرز خوشبوی ترا ولسون حاصلی عودینی ملبس
ایدر زهپ بو ایشلری ساقیله ایلرز (چو در دستست رودی خوش بكو
مطرب سرودی خوش * كه دست افشان غزل خوانیم وپا كوبان سر اندازیم
رود بونده ساز قبیلیدر رودی ذكر ایدوب سازی مراد ایدرذ كر جزؤ واراده كل
معناسنه سرود ایردر ویا حرف وحدتكه حرف تعلیل دست افشان وصف
تركیبیدر ال قرصیجی معناسنه غزل خوانیمك مقدم مفعولیدر واو حرف عطف
پا كوب وصف تركیبی الف ونون وصفیت افاده ایدر رقاصه پایكوب دیرلر
سر اندازیمك مقدم مفعولیدر باشمز صلالم یعنی باشمزا وینادالم رقاصلر كبی
محصول بیت) مطربه خطاب ایدوب بیورر چونكه الكده خوش ساز وار در ای
مطرب برخوش ایر ایرله تا كه ال قرصیوب غزل اوقویالم ورقص ایدوب رقاصلر
كبی باشلریمز صلالم حاصلی ای مطرب سن ساز چال بز ال قرصیوب غزل خوانلق
ایدوب رقص ایدهلم (صبا خاك وجود ما بدان عالی جناب انداز * بود كان
شاه خوبا نرا نظر بر منظر اندازیم * صبا منادی خاك وجود ما لامیه لردر
بونده منظر جائزدر كه چهرهٔ جانان اوله ویا سیرانكاهی شاهنشین كبی مثلا
محصول بیت * ای صبا بزم وجودمز طپراغنی اول عالیجناب جانانه صال یعنی
اول جانبه آت اوله كه اول محبوبلر پادشاهنك منظرینه نظر صلاوز یعنی
منظرینی كوره وز (یكی از عقل میلافد یكی طامات میبافد * بیا كین داوریها را
بپیش داور اندازیم * طامات اصطلاحات صوفیه در میلافد میبافد فعل
مضارع مفرد غائبلردر لافیدندن وبافیدندن اوكونمك وبرنسنه طوقومق
طامات میبافدك مقدم مفعولیدر داور حاكم داوری یای مصدریه ایله
حكومت معناسنه درها ادات جمع ورا ادات مفعول داوریها اندازیمك مقدم
مفعولی به پیشده اندازیمه متعلقدر * محصول بیت * بریسی عقلدن لاف
اوروریعنی عقلادن كچنور و بریسی اصطلاحات صوفیه طوقور یعنی صوفی یم
دیو دعوا ایدر كل امدی بو ایكی فرقه نك خصومت وحكومتنی حاكم عدل

اوكنه براغه لم یعنی ایكیسنكده ماهیتنه واصل اولان حاكمه عرض ایده لم
كوره لم نه دیر (بهشت عدن اگر خواهی بیا با ما بمیخانه * كه از پای خمت روزی
بحوض كوثر اندازیم * عدن عینك فتحی ودالك سكونیله اقامت معناسنه در
جنات عدن جنات اقامت دیمكدر حوض كوثر بیانیه كوثر اوچمق ایرماغی
محصول بیت * اگر بهشت عدن استرسك بزمله میخانه یه كل تا كه كوپ
دیبندن سنی بركون كوثر حوضنه اتالم یعنی جنته ایصال ایده لم حاصلی میخانه
بهشت دنیادر الدنیا جنة الكافر حسبنجه (سخندانی وخوشخوانی
نمیورزند در شیراز * بیا حافظ كه تا خود را بملك دیگر اندازیم * سخندان
وخوشخوان وصف تركیبیلردر ویا حرف مصدر سوز بیلجیلك وخوشخوانلق
دیمكدر زیرا خواجه غایتله خوشخوان ایمش نمیورزند فعل نفی مستقبل جمع
غائبدر قزانمزلر یعنی بو ایكی نسنه یه سعی ایلمزلر زیرا شیراز باغی وباغچه سی
چوق شهردر پس ادمیسی ذوق نفسانیه یه دوشوب روحانی جانبنه التفات
ایلمزلر كه حرف بیان وتا حرف تعلیل خود را اندازیمك مقدم مفعولیدر
محصول بیت * سخندانلغه وخوشخوانلغه شیرازده سعی وكوشش ایلمزلر كل
امدی ای حافظ كه تا كندیمزی بر غیری مملكته اتالم یعنی كندی ولایتمزده قماشمز
كاسد اولدی ترك دیار ایده لم اوله كه بر مشتری یه دوشه وزوله ایضا

از بحر رمل
فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

(بارها گفته ام وبار دگر میگویم * كه من دلشده این ره نه بخود میپویم *
بار بونده كره معناسنه درها ادات جمعدر بار دگر بر كره دخی دیمكدر كه رابط
مقول قول ودلشده وصف تركیبی اقسامندندر عاشقدن كنایه در نه معنا
جهتندن میپویمه مقیددر نمیپویم تقدیرنده پس فعل نفی مستقبل اولور
پوییدندن یلمك ویوپرمك معناسنه مراد یوریمكدر * محصول بیت * كرّاتله
سویلشم بر كره دخی سویلرمكه بن عاشق دلداده بو طریق عشق ومحبتی كندی
ارادتمله یورومم یعنی بو عاشقلق طریقنی كندی اختیارمله قبول ایلمزم بلكه
حكم ازلیدركه اوزریمه جاریدر (در پس آینه طوطی صفتم داشته اند *
انچه استاد ازل گفت بگو می گویم * در پس آینه گفت فعلینك ظرفیدر
محصول بیت) بو بیت تعقید طریقیله واقع اولمش تعقید تقدیری بنی طوطی كبی
طوتمشلر در آیینه اردنده اول نسنه یی كه استاد ازل سویله دیدی سویلرم یعنی
هر نسنه كه سویلشم وشمدی سویلرم وسویلسم كركدر جمیعا استاد ازلك امری
وحكمیله در بو خصوصده بنم اصلا اختیارم یوقدر معلوم اوله كه تكلم
بیلمین طوطی یه تكلم تعلیم ایلمك مراد ایلسه لر بر پرده نك یوزینه بر آیینه
وضع ایدرلر وطوطی یی آیینه نك قرشوسنه كتوررلر ومعلم پرده نك اردنده

تکلم ایدر وطوطی بو حالده آیینه یه باقوب آیینه ده کندی مثللی کورر وظن
ایدرکه تکلم ایلین آیینه ده کوردکی کندی مثلی اولان طوطیدر پس بو وجهله
تکلم تعلم ایدرتنه که خاقانی مرأت الصفانام قصیده سنده بیوررکه مطلعی
بودر مطلع * مرا دل پیر تعلیمست ومن طفل زباندانش * دم تسلیم سرعشر
وسر زانو دبستانش * بو معنایی بو بیتده ایراد ایلمش * بیت * چو طوطی
کاینه بیند شناسی خود بیفتد بی (چو خود در خود شود حیران کند حیرت
سخندانش) پس خواجه بیوررکه بن طوطی مثالم جمیع اقوال وافعالم
استاد ازل اقتضاسیله در بنم کندی اختیارمله دکلدر (من اکر خارم وکر کل چمن
آرایی هست * که ازان دست که می پروردم میرویم * چمن آرا وصف ترکیبیدر
آرایه دن چمن بزیجی معناسنه ویا حرف وحدت که حرف بیان ویا رابط صفت
ویا حرف تعلیل ازان دست یعنی اول جهتدن که واول وجهدن که وانك کبی که
دیمکدر میپروردم فعل مضارع مفرد غائبدر ومیم ضمیر منصوب متصل مفعولی
بنی بسلر وتربیه ایدر دیمکدر میرویم فعل مضارع متکلم وحده بترم دیمکدر
* محصول بیت * بن اکر دیکنم واکر کلم یعنی اکرم دود واکرمقبولم چمن بزیجی
واردر چمندن مراد دنیادر یعنی دنیایی خلق ایدوب تربیه ایدیجی واردر که اول
جهتدنکه بنی بسلر وتربیه ایدر بترم یعنی هر نیجه که بنی بتررسه بترم یعنی بنده
هیچ قدرت وقوت یوقدر هب اراداتکدر (دوستان عیب من بیدل حیران
مکنید * کوهری دارم وصاحب نظری میجویم * دوستان منادی عیبك
منه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتیدر وبیدله اضافت بیانیه در حیرانه
اضافتده بیانیه در کوهری یا حرف وحدت واو حرف عطف نظری
یا حرف وحدت * محصول بیت * ای دوستلر بن بیدل حیرانه عیب ایلمك
بر کوهرم واردر که اکا عشق ومحبت دیرلر بر صاحب نظر مشتری جانان
ارارمکه دل بیچاره یی اول جوهرله اکا تسلیم ایلیم حاصلی زیر وبالا یلوب
یوریدیکم بوکم عشق جوهری قدرین بیلور بر صاحب نظر جوان استرمکه
دل دیوانه یی اکا طاپشرم (کرچه با دلق ملمع می کلکون عیبست * مکنم
عیب کزو رنك ریا میشویم * دلق ملمع بیانیه پاره لردن دیکلمش فقرا خرقه سی
هندولر خرقه سی کبی مثلا اما انواع الواندن اولمق شرطیله * محصول بیت *
اکرچه ملمع خرقه ایله بادهٔ کلکون عیبدر لیکن بکا عیب ایلمه بو معنا ایچون که
اندن ریا رنکنی یویوب آریدرم یعنی زی فقرا اده اولوب مرایی اولمق منافقلقدر
پس نفاقدن قورتلمق ایچون باده نوشلق ایدرمکه ظاهر وباطنم برابر اولسون
(خنده وکریهٔ عشاق زجای دکرست * میسرایم بشب ووقت سحر می مویم *

مویدن اغلمقدر مویم فعل مضارع متکلم وحده در * محصول بیت *
عشاقك خنده وکریه سی اوزکه یردندر یعنی عشق ومحبتدن کریه وخنده در
دنیا مصیبتیچون دکلدر پس کیجه ایرلارم ایرته وصال امیدیله وکوندز اغلرم
فراق وهجران دردندن یعنی عشاقك اغلمسی فوت مرام دنیا وکلمسی حصول
حطام ومطالب علیا ایچون دکلدر بلکه عشق وشوق جانان ایچوندر (حافظم
کفت که خاك در میخانه مبوی * کومکن عیب که من مشك ختن میبویم *
که حرف رابط مقول قول درخاك در میخانه لامیه لردر مبوی فعل نهی مفرد
مخاطب در بو یدندن بای عربیله قوقلمه دیمکدر * محصول بیت * حافظ بکا
دیدی میخانه قپوسنك طپراغنی قوقلمه سن اکا دی عیب ایلمه که بن ختن
مشکنی قوقولرم یعنی رندلر قتنده میخانه قپوسنك طپراغی قوقوسی همان
بحر هزج مثمن سالم
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن
مشك ختن قوقسیدر وله ایضا (بمژکان سیه کردی هزاران رخنه در دینم * بیا
کز چشم بیمارت هزاران درد برچینم * رخنه رانك فتحیله کدك در عربجه ثلمه
دیرلر * محصول بیت * مژکان سیاهله دینمده بیك کدك پیدا ایلدك یعنی کربك
اوقلریله دینمی دلك دلك ایلدك امدی کل که بیمار چشمکدن بیك درد دوشره یم
یعنی هر رخنه که دینمده ایلدك اکا مقابل چشمکدن بر مرض دفع ایده یم
یاخود جانمه آندن بیك دردآلایم (الا ای همنشین دل که یارانت برفت ازیاد *
مرا روزی مبادا اندم که بی یاد تو بنشینم * الا حرف استفتاح همنشین دل اسم
فاعلك مفعولنه اضافتیدر که حرف رابط صفت یارانت تای معنا جهتندن
یاده مقیددر روزی نصیب معناسنه یاد اکمقدر ذکر معناسنه پس تویه اضافتی
مصدرك فاعلنه ویا مفعولنه اضافتیدر یعنی سن بزی اکمقسز ویا بز سنی
اکمقسز * محصول بیت * ای کوکل همنشینی یعنی مصاحبی وا کانجه سی
که یارانك یادکدن کتدی یعنی یارانك اونتدك بکا اول کون نصیب اولمسون که
سنك یادکسز اوتورام یعنی اول کون اولمسون که سن بنی اکمیه سن ویا بن سنی
اکمیام (جهان پیرست وبی بنیاد ازین فرهادکش فریاد * که کرد افسون
ونیرنکش ملول از جان شیرینم * محصول بیت * جهان پیر وبی بنیاددر بو فرهاد
اولدورندن فریاد که انك افسون وحیله سی بنی جان شیریندن ملول ایلدی یعنی
حیله ومکر ایله بنی جاندن اوصاندردی (جهان فانی وباقی فدای شاهد وساقی *
که سلطانیٔ عالم را طفیل عشق می بینم * جهان فانی اضافتی بیانیه فدای
شاهد مصدرك مفعولنه اضافتیدر که حرف تعلیل سلطانیٔ عالم لامیه طفیل
عشق معهود طفیل تابع معناسنه در * محصول بیت * فانی وباقی دنیا
شاهد وساقی یه فدا اولسون زیرا عالم پادشاهلغنی عشق یولنه طفیل کوررم

یعنی دنیا سلطنتی عشقه فدا در بونده فانیدن مراد سریع الزوال اولان اشیادر
وباقیدن برمقدار پایدار اولانلر (اکر برجای من غیری کزیند دوست
حاکم اوست * حرام بادا کر من جان بجای دوست بکزینم * کزیدن
وکزنیدن اورندلمکدر یعنی اختیار ایلمک پس کزیند فعل مضارع غائبدر
وکزینم متکلم وحده در * محصول بیت * اکر بنم یرمه برغیریسنی دوست
اختیار ایدرسه حاکم اودر یعنی حکم انکدر اما بکا حرام اولسون اکر بن دوستك
یرینه جانمی اختیار ایدرسم یعنی بکا جانان جاندن مقدمدر (زتاب آتش دوری
شدم غرق عرق چون کل * بیار ای باد شبکیری نسیمی زان عرقچینم *
تاب آتش دوری لامیه و بیانیه دردوری یاحرف مصدر غرق عرق مصدرك
مفعولنه اضافتیدر بادشبکیری بیانیه و یاحرف نسبت کیجه اسن یل نسیمی
یاحرف وحدت عرقچین وصف ترکیبیدر چینیدندن عرق دیوشیرجی دیمکدر
ذکر محل وارادهٔ حالدر مراد زلف وکاکل وکیسودر * محصول بیت * هجران
وفراق اتشی حرارتندن عرقه غرق اولدم کل کبی ای کیجه اسن یل اول عرقچین
جانادن بکا برخوش قوقو کتور یعنی کاکل وکیسو وزلف جاناندن بکا بر بوی
خوش کتور که انکله متسلی اولوب اکنهیم (حدیث آرزومندی که دراین
نامه ثبت افتاد * همانا بی غلط باشد که حافظ داد تلقینم * آرزومندی یاحرف
مصدر واضافت لامیه درکه حرف رابط صفت افتاد واقع اولدی معناسنه
همانا کانه معناسنه در مقام ظن ده مستعملدر تلقینم اضافتی مصدرك
مفعولنه در تلقین تفهیم معناسنه در * محصول بیت * آرزومندلك
قصه سی که بونامه ده یعنی بو دیوانده ثابت وواقع اولدی کانه غلط دکلدرکه
بکا حافظ تلقین وتفهیم ایلدی یعنی بو دیوانده اشتیاقلر وآرزومندلکلر که
مذکوردر بلاشك بکا بونی حافظ تعلیم وتفهیم ایلدی یوخسه بن بو دقایق
وحقایقه مالك وواصل دکلم وله ایضا (بغیر ازان که بشد دین ودانش ازدستم *
بیا بکو که زعشقت چه طرف بربستم * محصول بیت * دین ودانش المدن
کتمه دن غیری کل سویله که عشقکدن نه فائده باغلدم یعنی عشقکدن بکا
بر فائده اولمدی زیاندن غیری (اکرچه خرمن عمرم غم تو داد بباد * بخاك پای
عزیزت که عهد نشکستم * محصول بیت * اکرچه عمرم خرمنی سنك غمك یله
ویردی یعنی غمکدن فانی اولدم سنك عزیز ایاغك طپراغی حقیچون که عهدی
صیمدم یعنی اینجنوب محبتکی ترك ایلمدم (چوذره کرچه حقیرم ببین بدولت
عشق * که درهوای رخت چون بمهر پیوستم * محصول بیت * کرچه ذره کبی
حقیرم اما عشقك دولتنده و یاد دولتیله کورکه سنك رخك محبتنده نیجه کونشه

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

واصل

واصل اولدم یعنی محبتك بنی عزیز ومحترم ایلدی یعنی کونش هوایه ذره یی
رفع ایلدیکی کبی سنك محبتك بنی رفع ایلدی (بیار باده که عمریست
تامن ازسر امن * بکنج عافیت ازبهر عشق ننشستم * عمری بونك کبی برلرده
عمر زماندن کنایتدر و یاحرف وحدت برزمان دیمکدر تا ابتدای غایت ایچون
زمانده سر امن اضافتی لامیه در * محصول بیت * باده کتورکه برزماندر
تاکه بن امن جهتندن عافیت بوجاغنده عیش ایچون اوتورمدم یعنی حضور
وصفا ایله برعافیت بوجاغنده قرار ایلمك میسر اولمدی (اکرزمن دم هشیاری
ای نصیحت کوی * سخن بخاك میفکن چرا که من مستم * محصول بیت *
ای نصیحت سویلیجی اکر اوصلی مردمدن ایسك سوزکی طپراغه براقمه زیراکه
بن مستم یعنی سوز سویلمك سوزی ضایع ایلمکدر پس بن مستانه یه سویلمه که
سوزك ضایع اولمسون حاصلی عشاق مستمه سوز تأثیر ایلمز (چه کونه
سر زخجالت برآورم بر دوست * که خدمتی بسزا برنیامد ازدستم * بردوست
اضافتی لامیه درکه حرف تعلیل خدمتی یاحرف وحدت بسزا باحرف زائد
برنیامد حاصل اولمدی وچیقمدی دیمکدر * محصول بیت * دوستك قتنده
خجالتدن باشمی نیجه سنه قالدیرایمکه اکا لایق برخدمت المدن چقمادی یعنی
جانانه لایق خدمت المدن کلمدیکیچون باشمی قالدیروب یوزینه طوغری
باقه مزم حجابدن (بسوخت حافظ وآن یار دلنواز نکفت * که مرهمی بفرستم
چو خاطرش خستم * فرستم فعل مضارع متکلم وحده کونده ریم دیمکدر
خستم فعل متکلم وحده مجروح ایلدم دیمکدر خستندن مشتق زهرلی
حیوان صوقمقده مستعملدر یلان وچیان وآری کبی مثلا * محصول بیت *
حافظ یاندی حال بوکه اول یار دلنواز دیمدی که برمرهم کونده ریم چونکه
خاطرینی مجروح ایلدم یعنی چونکه آنی درده دوشردم درمانی ایده یم دیمدی
وله ایضا (بازای ساقیا که هواخواه خدمتم * مشتاق بندکی ودعا کوی
دولتم * بازبونده تأکیدا فاده ایدر انجق که حرف بیان هواخواه وصف
ترکیبیدر محب معناسنه درخدمتم اضافت اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر
مشتاق بندکیده بویله در یاحرف مصدر دعا کوی ده وصف ترکیبیدر دولتم
اضافتی سابق اضافتلر کبیدر * محصول بیت * ای ساقی کل که خدمتکه طالبم
وبنده لیککه مشتاق ودولتکه دعا کویم (زانجا که فیض جام سعادت فروغ تست *
بیرون شدن نمای زظلمات حیرتم * مصراع اولده اولان اضافتلر لامیه
وبیانیه ولامیه در سعادت فروغ وصف ترکیبی سعادت ضیالی دیمکدر شدن
رفتن معناسنه در نمای فعل امر مفرد مخاطب کوستر دیمکدر ظلماتده لام ساکن

ازبحر مضارع
مفعول فاعلاتن مفاعیل فاعلن

اوقمق كرك ضرورت وزن ایچون حیرته اضافت بیانیه در * محصول بیت * اول
مقامدنكه سنك سعادت ضیالی قدحك فیضیدر یعنی سعادت بخش جامك
فیضندن طشره كتمكی كوستربكا حیرت ظلماتندن یعنی بكا بر عشق جامنی
نوش ایتدركه بنی بیدرد لر ظلماتندن خلاص ایلیه (هر چند غرق بحر كناهم
زصد جهت * تا آشنای عشق شدم زاهل رحمتم * محصول بیت * هر نقدر كه یوز
جهتدن كناه دكزینه غرق ایسم سنك عشقكه كه آشنا اولدم اهل رحمتم حاصلی
سنك محبتك بنی ارباب رحمتدن ایلدی غرق و بحر و آشنا الفاظی مراعات نظیر
قبیلندندر (عیبم مكن برندی وبدنامی ای فقیه * كین بود سرنوشت زدیوان
قسمتم * كین كه حرف تعلیل * محصول بیت * ای فقیه بكا بدناملغله و رندلكله
عیب ایلمه زیرا دیوان قسمتدن سرنوشتم بودر یعنی بو احوال بنده حكم ازلیله
ثابتدر كسبی دكلدر (می خوركه عاشقی نه بكسبست واختیار * این موهبت
رسید زمیراث فطرتم * موهبت وموهب میمك فتحی وهانك كسریله هبه نك
اسمیدر بخشش معناسنه فطرت خلقت معناسنه در میراث فطرت بیانیه در
* محصول بیت * می ایچ كه عاشقلق كسب واختیارله دكلدر بلكه بو بخشش
واحسان بكا میراث فطرتدندر یعنی عطیهٔ ازلیدر حاصلی بو لطف بكا قضادن
ایرشدی (من كز وطن سفر نكزیدم بعمر خویش * در عشق دیدن تو هواخواه
غربتم * محصول بیت * بن كه كندی عمرمده وطنمدن سفر اختیار ایلمدم یعنی
سفره هر كز وارمدم اماسنی كورمك عشقنده غربت دوستیم یعنی سنی كورمك
ایچون غربت آرزوسن ایدرم (دورم بصورت از در دولت پناه تو * لیكن بجان
ودل زمقیمان حضرتم) بصورت با حرف ظرف در دولت پناه بیانیه وتویه اضافت
لامیه در حضرت بونده یقینلق معناسنه در واضافتی اسم فاعلك ظرف مكانه
اضافتیدر * محصول بیت * صورتا سنك دولت صغنجی قپوكدن ایراغم اما جان
وكوكله حضورك مقیملرندنم یعنی صورتا بعیدم اما معنی قریبم (دریا وكوه در ره
ومن خسته وضعیف * ای خضر پی خجسته مدد ده بهمتم * پی بونده یول
وایز معناسنه در * محصول بیت دریا وطاغ یولمده در بن ایسم خسته وضعیفم
ای مبارك ایزلی خضر مدد و یر همتله یعنی بو مشكل عشق یوللرینی كچمكه بكا
مدد و یر همتكله (كردم زنی زطرهٔ مشكین آن نكار * فكری كن ای صبا
زمكافات غیرتم * فكری یا حرف تنكیر * محصول بیت * مصراع اول مصراع
ثانی یه مرهوندر ای صبا اكر اول نكارك مشكین طره سندن نفس اوروب تكلم
ایدرسك غیرتم جزاسندن فكر ایله یعنی صقین غیرت ایدوب آه ایلمكه سنی هوایه
ویروب یوزك كوكه صاورورم (در ابروی تو تیر نظر تا بكوش هوش * آورده

وكشیده وموقوف فرصتم) در ادات صله ابروی تو لامیه تیر نظر بیانیه تا انتهای
غایت ایچون بكوش هوش با حرف صله واضافت بیانیه در آورده ها حرف ترتب
موقوف فرصت لامیه در * محصول بیت * مصراع اول مصراع ثانی یه
مرهوندر سنك ابروكه نظر اوقنی عقل قولاغنه دك چكتوروب چكمشم
وفرصته موقوفم یعنی ابروكه تمام عقل وفكرله نظر صالدم (حافظ به پیش
چشم تو خواهد سپرد جان * در این خیالم ار بدهد عمر مهلتم * به پیش چشم تو
با حرف ظرف واضافتلر لامیه لردر * محصول بیت * التفات طریقیله بیورر
حافظ سنك چشمك اوكنده جان تسلیم ایدیسر در بو خیال وفكرده یم اكر عمرم
مهلت ویررسه حاصلی صاغ اولورسم سكا جان ویرمك فكرنده یم بیتده التفات
رعایت ایلمشدر وله ایضا (بشری اذ السلامة حلت بذی سلم * لله حمد معترف
غایة النعم * بشری بانك ضمی وشینك سكونی ورانك فتحی والف مقصوره ایله
مصدردر بشریشردن یعنی نصر بابندن مشتلق معناسنه تعریفده وتنكیرده
غیر منصرفدر تأنیث ولزوم الف تأنیث ایچون وزنی فعلی در تقدیرا مرفوع
مبتدا خبری محذوف تقدیری بشری لكم دیمكدر مشتلق سزه معناسنه اذ بونده
ادات تعلیلدر نته كه آیت كریمه ده واقعدر (ولن ینفعكم الیوم اذ ظلمتم) لاجل
ظلمكم معناسنه السلامة لفظا مرفوع مبتدا حلت فعل ماضی مفرد مؤنث
غائبه نازل اولدی وقوندی دیمكدر بذی سلم با حرف ظرف حلته متعلق وذی
اسماء ستهدن صاحب معناسنه سلم لفظنه اضافتی لامیه در جملهٔ فعلیه
اعرابدن محلا مرفوع خبر مبتدادر ذی سلم لام قافیه سنده تحقیق اولمشدر
تكراره احتیاج یوقدر جار مع المجرور مقدم خبر حمد مؤخر مبتدا معترفه اضافتی
مصدرك فاعلنه اضافتیدر معترفدن موصوف محذوفدر تقدیری حمد رجل
معترف غایة لفظا منصوب مفعول معترف نعمه اضافتی لامیه نعم نونك كسری
وعینك فتحیله نعمتك جمعیدر بو غزلك اصلی بودر كه شاه شجاع تركه ایله محاربه
ومقاتله یه وارمشیدی پس انلری كسر ایلدكده نصكره ینه شیرازه كلجك
خواجه بو غزلی نظم ایلمش امدی انك شهر شیرازه كلمسی همان سلامت كلمسیدر
* محصول بیت * خواجه خطاب عام طریقیله بیورر مشتلق سزه كه ذی سلمه
یعنی شهر شیرازه سلامت نازل اولدی یعنی اللهك لطف واحسانی حلول ونزول
ایلدی حاصلی شاه شجاع مقر سلطنته كلدی غایت نعمته معترف اولانك حمدی
اللهه كدر یعنی بویله عادل پادشاه سلامتله كلوب تخت سلطنته جلوس ایلمك
بر اولو نعمتدر و بو اولو نعمته معترف اولوب اللهه حمد ایده رز یعنی سلامتله كلدیكی
نعمت ایچون اللهه حمد ایده رز (آن خوش خبر كجاست كه این فتح مژده داد *

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

تاجان فشانمش چو زر و سیم در قدم * خوش خبر وصف ترکیبیدر ابو خبرلی
دیمکدر که حرف رابط صفت این فتح تقدیری این فتح را در ضرورت
وزن ایچون رانك اولنمشدر مژده دادك مقدم مفعولیدر تا حرف تعلیل جان
فشانمك مقدم مفعولیدر فشانم فعل مضارع مفرد متکلم صاچایم یعنی نثار
ایده یم معناسنه و شین ضمیر معنا جهتندن قدمه مقیددر تقدیری در قدمش
دیمکدر * محصول بیت * اول ابو خبرلی قنده درکه بو فتحك مشتلغن ویردی
تا التون واقچه کبی اباغنه جانم نثار ایده یم یعنی بولنه جانمی فدا و نثار ایده یم
مصراع اولك معناسی اول خوش خبر قنده درکه بو مژده فتحن ویردی دین
بیتك معناسی فتح ایده مش (پیمان شکن هر آینه گردد شکسته حال *
ان العهود عند ملیك النهی ذمم) پیمان شکن وصف ترکیبیدر عهد صیجی
معناسنه هر آینه البته دیمکدر عهود عهدك جمعیدر پیمان معناسنه ملیك
مالك معناسنه پادشاهه ده ملیك دیرلر نهی نونك ضمی وهانك فتحی و الف
مقصوره ایله نهیه نك جمعیدر نونك ضمیله عقل معناسنه ذمم ذمه نك جمعیدر
ذالك کسری و میمك فتحیله ایکیسیده امان و امانت معناسنه دراعرابدن
تقدیرا مرفوع خبران در تقدیرا مرفوع دیدك زیرا حرف روی ضرورتیچون
ساکن اوقنور * محصول بیت * ترکمان شاه شجاع ایله ایلدکاری عهدی نقض
ایدوب منهزم و شکسته حال اولدقلرینه تعریض ایدوب بیورر عهد صیجی
البته شکسته حال و پایمال اولور زیرا عهدلر و پیمانلر ارباب عقول قتنده
نقضدن امیندر یعنی اهل عقل نقض عهد ایلمز پس عهود انلرك قتنده
مصون و مأموندر زیرا نقض عهدك مکافاتنی بیلورلر که البته ناقض عهد بدحال
و شکسته بال اولور مصراع ثانینك معناسی تحقیق عهدلر عقللر
پادشاهی یعنی خالق عقول قتنده امانتلردر دین ملیك نهایی بیلمزایمش
(از باز گشت شاه چه خوش طرفه نقش بست * آهنگ خصم او بسرا پردهٔ
عدم) باز گشت رجوع معناسنه درشاهه اضافتی لامیه در نقشدن بونده مراد
صورتدر آهنك ایهام طریقیله مذکوردر بلکه باز گشت و نقشده
آهنك خصم اضافتی مصدرك فاعلنه اضافتیدر واویه اضافت لامیه
سرا پردهٔ عدم اضافتی بیانیه در باز گشت و نقش و آهنك و پرده مراعات نظیر
طریقیله مذکوردر که علم انغامك اصطلاحلرندندر * محصول بیت *
پادشاهك رجوعندن یعنی هجومندن نه خوش صورت بغلدی خصمنك
قصدی عدم سرا پرده سنه یعنی پادشاه اوزرینه وارمغله هالك اولوب
فانی اولدی سابقا ذکر اولدیکه پادشاه شیرازی بعض متغلبه

شیرازدن

شیرازدن اخراج ایلمشلر ایدی تکرار پادشاه عسکر جمع ایدوب اوزرلرینه واروب
مهزوم و مخذول اولدیلر پس باز گشت بیوردیغی بو گروهه اشارتدر تا که
عربیده کز علی عدوه دیرلر قچنکم برکسنه منهزم اولدقدنصکره دونسه دشمنی
اوزرینه و دشمنی حقله سه (مجست از سحاب امل رحمتی ولی * جز دیده اش
معاینه بیرون نداد نم) سحاب امل بیانیه امل امیددر رحمت مجستك
مفعولی و یا حرف وحدت و یا تنکیرولی ادات استدراك معاینه آشکاره نم یاش
معناسنه در * محصول بیت * خصم امید سحابندن بر مرحمت استردی
امادیده سی سحابنده غیری اشکاره طشره بر نسنه نم ویرمدی یعنی سحاب
املدن اکا نسنه ترشح ایلمدی الا کوزی سحابندن آشکاره اشك ترشح ایلدی
حاصلی گریه و بکا ایلدی یعنی اللهدن باران رحمت اومردی اما اشك چشمندن
غیری باران ظهور ایلمدی (در نیل غم فتاد و سپهرش بطنز گفت * الان
قد ندمت و ما ینفع الندم) نیل غم بیانیه شاهك خصمنی فرعونه تشبیه
ایلیوب نیل ذکر ایلدی طنز طعن معناسنه در الان زمان حاضرك اسمیدر
حرف تعریف معناسی متضمن اولدیغیچون مبنی قلندی قد بونده تحقیق
معناسنی افاده ایدر ندمت فعل ماضی مفرد مذکر مخاطب علم بابندن پشیمان
اولدك دیمکدر واو حرف رابطهٔ جملهٔ حالیه در ینفع فعل مضارع ما نافیه ایله
مصدر اولدیغیچون ما ینفع فعل نفی حال مفرد مذکر غائبدر الندم تقدیرا
مرفوع فاعلی مصدردر پشیمانلق معناسنه نونك و دالك فتحه لریله * محصول
بیت * شاهك خصمی فرعون کبی غم نیلنه دوشدی و فلك طعن طریقیله
اکا دیدی شمدی عصیانکه نادم اولدك فرعون کبی که نیل دریاسنه غرق اولمغی
تحقیق ایلدی اما حال بوکه پشیمانلق نافع اولمدی یعنی عصیاندن توبه ایلدك
فرعون کبی اما توبهٔ یأس نافع دکل زیرا اول کرك ایدی شاهك تیغی
اوزرکه حواله اولمزدن حاصلی صولك پشیمانلق اصی ایلمز (ساقی بیا که
دور گلست و زمان عیش * پیش آر جام و هیچ مخور غم ز بیش و کم * محصول
بیت * ای ساقی کل که گل دوری و عیش زمانیدر اوکومزه جام باده گتور
و روز گارك آرتغندن و اکسکندن هیچ غم و غصه یمه یعنی باده یه مشغول اول
و دنیانك وارلغندن و یوقلغندن مغموم و مهموم اولمه (بشنو ز جام باده که
این زال نوعروس * بسیار گشت شوهر چون کیقباد و جم * زال نوعروس یکی
کلین اولمش قری یعنی اهل دنیانك هر زمان برینه کلین اولور اما عاقبت آنی
تلف ایدر کیقباد و جم بر پادشاهك اسمیدر * محصول بیت * ای ساقی جام
باده دن ایشت که بو یکی اره واران قری چون کیقباد و جم کبی کوییکلری

هلاك ایلدی یعنی دنیا ال ویردیکنه اعتماد ایتمه که سنی بسلمکدن مرادی
سمرتمکدر نته که شیخ عطار بیورر بیت * چرخ مردم خوارا کر روزی دو مردم
پرورست * نیست از شفقت مکر پرواره اولاغرست * حاصلی دنیایه تعلق
زیاده اولنجه حسرتی زیاده اولور پس سکا عروس اولمقدن مقصودی سنی هلاك
ایدوب حسرتله کوندرمکدر شوهر دنیادن ظاهر اسلاطین واهل حکم
مراددر (ای دل تو ملك جم مطلب جام می بخواه * کین بود قول بلبل بستان
سرای جم * کین که حرف تعلیل بستان سرای ترکیب مزجی بساتینده
واقع اولان خانه لرده مستعملدر اصلی سرای بستان ایدی * محصول بیت *
ای کوکل سن ملك جمی طلب ایله جام می طلب ایله زیرا جم بستان سراینك
بلبلینك قولی بو ایدی یعنی بو صوتله ترنم ایدردی (حافظ بکنج میکده دارد
قرارکاه * کالطیر فی الحدیقة واللیث فی الاجم * حدیقه باغچه یه
دیرلر اجم همزه نك وجیمك ومیمك فتحه لریله اجمه نك جمعیدر همزه وجیم ومیمك
فتحه لریله درت بش جمعی دخی کلور اما بونده استیفاسی لازم دکل حاصلی
قوری دیمکدر میشه معناسنه * محصول بیت * حافظ میخانه بوجغنده
قرارکاه طوتار یعنی مکان ومنزلی میکده در باغچه ده بلبل کبی وقوریده
ارسلان کبی یعنی نیجه که طیور حدایقده ولیوث اجامده ثابت ومستقردر
حافظ کوشهٔ میخانه ده ثابت اولوب قرار طوتار وله ایضا (بی تو ای سرو روان
باکل وکلشن چه کنم * زلف سنبل چه کشم عارض سوسن چه کنم * — ازبحر رمل فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن
زلف سنبل وعارض سوسن بیانیه لردر * محصول بیت * ای سرو روان
سنسز کاله وکلشنله نیلیه یم یعنی کل وکلشنی نیلیه یم زلف سنبلی نه چکیم
وعارض سوسنی نیلیه ایم یعنی سن اولمینجه بونلر کرکمز (آه کز طعنهٔ بدخواه
ندیدم رویت * نیست چون آینه ام روی ز آهن چه کنم * طعنهٔ بدخواه
لامیه بدخواه وصف ترکیبیدر کشینك یرامزلغنی استیجی یعنی دشمن آینه که
اشعار عجمده ذکر اولسه مراد دمشقی آینه در آهن قیدی انکچوندر
* محصول بیت * آه کیم دشمنك طعنندن یوزیکی کوره مدم یعنی حجابمدن
یوز که اغیار حاضر اولدقده بقه مزم نیلیه یم یوزم آینه کبی دمردن دکلدر
یعنی یوزبرکیدوب دشمن حضورنده حجابمدن وطعن دشمندن یوزکه بقه مزم
(بروای ناصح وبردردکشان خرده مکیر * کارفرمای قدر میکند این
من چه کنم * کارفرمای قدر بیانیه کارفرمای وصف ترکیبیدر ایش بیورجی
معناسنه * محصول بیت * ای واعظ وار کیت وردکشلراوزرینه خرده طوتمه
یعنی باده نوشلره دخل وطعن ایله زیرا بو ایشی قدر بویرقجیسی ایشلر بن نیلیه یم

یعنی بنم دردکشلکم ازلیدرکه دفتر قدرده ثابتدر پس محل طعن دکل (برق
غیرت چو چنین میجهد از مکمن غیب * تو بفرما که من سوخته خرمن چه کنم
* برق غیرت بیانیه میجهد فعل مضارع مفرد غائب جهیدندن بحسب
لغت صچرار دیمکدر اما شمشك اتلمقده ده استعمال ایدرلر نته که کلستانك
بو بیتنده واقعدر بیت * بکفت احوال ما برق جهانست * دمی پیدا ودیکر دم
نهانست * جهان جیمك فتحیله صفت مشبهه در جهیدندن صچرغان دیمکدر
اتلغان معناسنه بونده میجهد آتلور معناسنه درمکمن اسم مکاندر
کمن یکمن دن یعنی نصر بابندن پوصو قوراجق یر پوصو یه کمین دیرلر غیبه
اضافت بیانیه در من سوختهٔ خرمن اضافتی بیانیه در * محصول بیت *
چونکه غیرت شمشکی غیب کمینکاهندن بویله آتلور یعنی غیرت عشق
غیبدن چونکه بویله ظهور ایدر سن بیورکه بن خرمنی یانمش نیلیه یم یعنی
آتش عشقه نیجه تحمل ایده یم کاه اولورکه شمشك خرمنه الیشوب یاقوب
یاندرر بونده خرمندن مراد وجودیدر یعنی بن وجودی یانمش عاشق برق
عشقه نیجه تحمل ایده یم (شاه ترکان چو پسندید وبچاهم انداخت *
دستکیر ار نشود لطف تهمتن چه کنم * شاه ترکاندن بونده مراد افراسیابدرکه
زماننده ماوراء النهر پادشاهی ایدی پسندید بونده لایق کوردی معناسنه در
بچاهم با حرف صله میم متکلم معنا جهتندن انداخته مقیددر ضمیر منصوب
متصل معناسنه دستکیر وصف ترکیبیدر بحسب لغت ال طوتیجی دیمکدر
اما مراد معین وظهیر اولمقدر تهمتن رستم زالك لقبیدر وبعضلر دیدیلرکه
اسفندیارك لقبیدر اما بونده رستم مراددر خواجه نك بو بیتی شاهنامه
قصه لرندن برینه تلمیحدر قصه نك اصلی بودرکه رستم زالك برقزقرنداشی
اوغلی واریدی بر پهلوان که آدی بیژن ایدی بای عربینك کسری وژای
عجمینك فتحیله بو بیژن مذکور افراسیابك قزینی سودی عاقبت افراسیاب
بو حالدن اکاه اولوب وطوتوب بیژنی برقیویه حبس ایدوب قویونك آغزینه
بر آغر طاش قودی اما بیژنك بر باربولداشی وار ایدی بیژنك احوالنی تجسس
ایلدی کوردیکه مذکور طریقله محبوسدر پس واردی رستمی بو قصه دن اکاه
ایلدی رستم دخی برایکی یاربولداش آلوب واردی قویونك اغزندن طاشی
قالدیروب کمندینی قیویه صارقتدی بیژن دخی کوردی صارقان کمندرستمکدر
پس کمندینی انکله صاروب یوقارویه چکدردی خاقانی مرآت الصفانام
قصیده سنده که مطلعی بودر مطلع * مرا دل پیر تعلیمست ومن طفل زباندانش
* دم تسلیم سر عشر وسر زانو دبستانش * بو بیتده بو قصه یه تلمیح بیورمشدر

بیت * چو بیژن داری اندر چه محنب افراسیاب اسا * که رستم درکمینست
ونهنکی زیر خفتانش * نهنکدن مراد کمند در وخفتاندن صواش کیی پس
* محصول بیت * شاه ترکان چونکه لایق کوردی وبنی قویویه آتدی یعنی
حبس ایلدی اکر رستم زالك لطفی معین وظهیر اولمزسه نیلیه یم یعنی رقیب که
بنی جفا واذا زنداننه حبس ایلمکه لایق کوردی اکر جانان بکا معین وظهیر
اولوب تخلیص ایلمزسه نیجه ایدوب نیلیه یم دیمکدر (مددی کر بچراغی نکند
آتش طور * چارهٔ تیره شب وادی ایمن چه کنم * مددی یا حرف تنکیر بچراغی
یا حرف وحدت آتش طوردن مراد حضرت موسایه کورینن آتشدر
طورطاغندن چاره نك تیره شبه اضافتی مصدرك مفعولنه اضافتی قبیلندندر
وادی یه اضافتی لامیه وایمنه بیانیه در * محصول بیت * آتش طورا کر بر چراغله
مدد ایلمزسه وادی ایمنك قرا کاق کیجه سنه نه چاره ایلیه یم بو بیت قرأن
شریفده حضرت موسا قصه سنه تلمیحدر تفصیلیله کورمك استین تفسیرلره
نظر ایلسون (حافظا خلد برین خانهٔ موروث منست * اندرین منزل ویرانه
نشیمن چکنم * خلد بونده جنت معناسنه در برین یا حرف استعلا ویا حرف
نسبت ونون حرف تأکید جنت اعلا دیمکدر خانهٔ موروث ارثله انتقال ایلین
خانه نشیمن اوتوراجق یر یعنی بیشه ده ارسلان وسائر حیوانانك یتاغی وکیجه
ایله قوش اوتوراجق یر بونده فتحه ده وکسره ده جائزدر منزلك ویرانه نشیمنه
اضافتی بیانیه در ویرانه اوتوراجق یر دیمکدر * محصول بیت * ای حافظ
فردوس اعلا بنم بابامدن قالمش خانهٔ موروثمدر یعنی آدم اتادن ارثله انتقال
ایلمش اومدر بو ویرانه نشیمن منزلده نیلیه یم یعنی دنیا که ویرانه نشیمندر
نه ایلیه یم بونده حاصلی خلد نعیم وار ایکن بو خراب ابادده نیلیه یم مصراع
ثانینك معناسی بو ویرانه اوده اوتوروب نیلیه یم دین وبو ویرانه منزلده مكان
نیلیه یم دین بیتك معناسنی ویران ایلمشلر وله ایضا (بتیغم کر کشند دستش نکیرم *
وکر تیرم زنند منت پذیرم * پذیرم فعل مضارع متکلم وحده قبول ایدرم دیمکدر
وجائزدر که منت پذیر وصف ترکیبی اوله پذیریدندن منت قبول ایدیجیم
دیمك اوله * محصول بیت * اکر جانان بنی قلجله دیلمی اولورسه النی طوتمایم
یعنی مانع اولمیم قتلمه واکر بکا اوق اوررسه منت قبول ایدم یعنی جانمه منت
بیلهم یعنی جاناندن هرنه که کلورسه جان ودلدن قبول ایدهم اکر زهر وا کر شکر
کمان ابروی مارا کو بزن تیر * که پیش دست وبازویش بمیرم * کمان ابروی
وصف ترکیبیدر یای قاشلی معناسنه مایه اضافت لامیه درکه حرف تعلیل بمیرم
فعل مضارع متکلم وحده اوله یم دیمکدر (محصول بیت) خطاب عام طریقیله

ردمروری وشمعی

ازبحر هزج
مفاعیلن مفاعیلن فعولن

بیورر

بیورر بزم یای قاشلی جانانمزه دی بزه اوقك اور یعنی بزی تیر که نشان ایله تا که الی
وبازوسی اوکنده اوله یم یعنی او کنده قربان اوله یم (غم کیتی کر از پایم در آرد *
بجز ساغر که باشد دستکیرم * غم کیتی لامیه پایم میم متکلم معنا جهتندن
در آرده مقیددر ضمیر منصوب متصل معناسنه در آردمی اتقدیرنده که
بونده اعمیدر کیم معناسنه * محصول بیت * اکر جهانك غمی بنی ایاقدن
کتوررسه یعنی بنی یقوب پایمال ایدرسه ساغردن غیری کیم اولور دستکیرم
یعنی الیمه یاپشوب بنی ایاقدن کیم قالدرر یعنی بکا معین کیم اولور ساغردن غیری
(برای آفتاب صبح امید * که در دست شب هجران اسیرم * آفتاب صبح امید
اضافتلری بیانیه ولامیه در * محصول بیت * ای امید صباحنك آفتابی
طلوع ایله زیرا هجران کیجه سنك النده اسیرم (بفریادم رس ای پیر خرابات * بیك
جرعه جوانم کن که پیرم * بفریادم یا حرف صله رس فعل امر مفرد مخاطبدر
رسیدندن ایرش دیمکدر بیك جرعه یا حرف مصاحبت که حرف تعلیل (محصول
بیت * بنم مددیمه ایرش ای میخانه پیری بنی بر جرعه ایله جوان ایله که پیرم یعنی
بنی بر قدح باده ایله احیا ایله (بکیسوی تو خوردم دوش سوکند * که من از پای
تو سر برنکیرم * محصول بیت * سنك کیسوکه یمین ایلدم دون کیجه که بن
سنك ایاغکدن باشمی قالدرمیم یعنی سرفکندلك اولم (بسوزاین خرقهٔ تقوی
تو حافظ * که کر آتش شوم دروی نکیرم * محصول بیت * ای حافظ بو تقوی
خرقه سنی یاق که اکر آتش اولورسم اکا آلشمیم یعنی آتش اولورسم اکا تأثیر
ایلمیم که ایچنده سن یله یانارسن پس امدی سن یاق که سکا ضرری دکمسون
مصراع ثانینك معناسنی که اکر اوداولورسم اکا طوتمازم دین وکه فرضا
اکر آتش اولم اکا تأثیر ایتمزم دین عجب موثر سویلمشلر وله ایضا (تو همچو صبحی
ومن شمع خلوت سحرم * تبسمی کن وجان بین که چون همی سپرم * صبحی
یا ضمیر خطاب شمعك خلوته اضافتی لامیه در وخلوتك سحره بیانیه تقدیری
شمع سحرم تبسمی یا حرف وحدت واو حرف عطف جان سپرمك مقدم مفعولیدر
سپرم فعل مضارع متکلم وحده سپریدندن تسلیم ایلمك واصمرلمق (محصول بیت
سن صبح کبی سن وبن سحر شمعی کبی یم بر تبسم ایله کور که عشقکه نیجه جان
تسلیم ایدرم یعنی سن صباح کبی کول وآچل که بن صباحه دك قلان شمع کبی
سکا جان فدا ایدوب سویونیم دیمکدر زیرا شمع صباحه قالنجه یا کندی
سویونر ویا سویندررلر (چنین که در دل من داغ زلف سرکش تست * بنفشه زار
شود تربتم چو درکذرم * داغ زلف سرکش تست اضافتلری لامیه وبیانیه
ولامیه در تربه دن مراد قبردر در حرف تأکید کذرم فعل مضارع متکلم

ازبحر مجتث
مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن

وحده کچم دیمکدر یعنی فوت اولم * محصول بیت * بو نجلین که بنم کورکمده
سنک سرکش زلفکک داغی واردر یعنی کوکمده داغ سوداسی واراولجک مقبرم
طپراغی بنفشه لک اولور یعنی زلفک سوداسیله فوت اولیجق قبرمده انک اثری
سنبللر و بنفشه لر ظهور ایلیه حاصلی قبرم اوستی سنبل زار و بنفشه زار اولور
(بر آستان امیدت کشاده ام در چشم * که یک نظر فکنی خود فکندی از نظرم *
آستان امیدت اضافتلری بیانیه و لامیه لردر در چشم بیانیه که حرف تعلیل
یک نظر فکنینک مقدم مفعولی فکنی فعل مضارع مفرد مخاطب صالاسن
خود بونده تحسین و تزیین لفظ ایچوندر فکندی فعل ماضی مفرد مخاطب
صالدک و براقدک دیمکدر از نظرم میم معنا جهتندن فکندینک ضمیر
منصوب متصلیدر نظردن بنی صالدک دیمکدر * محصول بیت * سنک
امیدک آستانه کوزم قپوسنی اچشم یعنی سکا امیدم کوزینی اچشم تا که بکا بر
نظر صالاسن سن خود بنی نظر کدن صالدک و براقدک یعنی سندن عین عنایت
امید ایلدم ایدی سن خود بنی التفاتدن دوشردک (چه شکر کویمت ای خیل
غم عفاک الله * که روز بیکسی آخر نمی روی ز برم * خیل غم بیانیه خیل بلوک
والای معناسنه در عفاک الله جملهٔ دعائیه حشو ملیح واقع اولمشدر که حرف
تعلیل روز بیکسی بیانیه آخر ادات تأکید و تقریر بر بونده اعمدرقیت معناسنه
عندد یمکدر ز برم قتمدن دیمکدر * محصول بیت * ای غم آلایی سکا نه شکر
دیه یم الله تعالی سندن بلایی دفع ایلیه که بیکسلک کوننده البته یانمدن
کتمزسن غم کندی یه ملازم اولوب کتمدیکن بیاندر (غلام مردم چشمم که
با سیاه دلی * هزار قطره بیارد چو درد دل شمرم * سیاه دل بیرحم ظالم
معناسنه در یا حرف مصدر بیارد بونده متعدیدر یاغدرر دیمکدر * محصول بیت
کندی کوزم مردمینک قولی یم که بو قدر مرحمتسزلکله بیک قطره یاش
یاغدرر چونکه کوکل دردینی شمار و حساب ایدم یعنی کوکل دردینی عد ایدنجه
بنی آجیدیغندن بیک قطره اشک دوکر حاصلی بنم حالمه اغلر مردم چشمه
سیاه دل بیوردیغی زیاده خوب واقع اولمش (بهر نظر بت ما جلوه میکند لیکن
* کس این کرشمه نبیند که من همی نکرم * محصول بیت * بزم بتمز هر نظره
جلوه ایدوب عرض جمال ایلر یعنی هر کسه کندینی سیرایتدیرر اما بن کوردیکم
اندن ناز و شیوه یی کیمسه کورمز یعنی بکا کوردیکی کبی کیمسه یه کورنمز
دیمکدر خواجه کندینک مبصرلغن بیان ایدر (بخاک حافظ اکر یار
بکذرد چون باد * ز شوق در دل آن تنکنا کفن بدرم * محصول بیت * خواجه
التفات طریقیله بیوررا کر یار حافظک قبرینه باد کبی کذر ایدوب اوغرارسه

شوقدن

شوقدن اول طار قبرک ایچنده کفنمی پرتارم حاصلی یارک قبرمه اوغراماسی
شوقدن بی اختیار اولوب طار قبرک ایچنده کفنمی اوستمده غنچه کبی چاک ایدرم

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

وله ایضا (تا سایهٔ مبارکت افتاد بر سرم * دولت غلام من شد و اقبال چاکرم *
تا ابتداء غایت ایچوندر منذ کبی سایهٔ مبارکت بیانیه و لامیه در تا ضمیر خطاب
اقبال لفظی عجم دولت و سعادت معناسنده استعمال ایدر چاکر قولدر
* محصول بیت * اولوقتدن بری که سنک مبارک کولکک بنم باشم اوزرینه
دوشدی دولت قولم اولدی و سعادت چاکرم یعنی سکا انتساب ایده لی بکا دنیا
دولتی و سعادتی ال ویردی (شد سالها که از سر من رفته بود بخت * در دولت
وصال تو باز آمد از درم * شد بونده صیرورت ایچون و رفت معناسنه اولمق
ممکندر * محصول بیت * ییللر اولدی و یا کتدی که باشمدن دولت و سعادت
کتمش ایدی اما سنک وصالک دولتنده ینه قپومدن کلدی (بیدار در زمانه
ندیدی کسی مرا * در خواب اکر خیال تو کشتی مصورم * ندیدی یا حرف
حکایت کسی یا حرف وحدت کشتی یا حرف حکایت مصور لغتده منقش
معناسنه در اما بونده بر نسنه نک شکلی و صورتی کورنمک معناسنه در
* محصول بیت * زمانه ده بنی بر کیمسه اویانق کورمزدی اکر دوشمده سنک
خیالک بکا متشکل اولیدی یعنی دوشمده سنک خیالک کورمک میسر
اولیدی اویقودن باشم قالدرمزدم (من عمر در غم تو بپایان برم ولی *
باور مکن که بی تو زمانی بسر برم * محصول بیت * سنک غمکده بن عمرمی
حد و غایته ایلدرم اما ینانمه که سنسز بر زمانی حد و غایته ایلدم یعنی غمده
عمر کچورمک ممکن و قابلدر اما سنک فراقکده بر زمان کچورمک ممکن دکلدر
حاصلی عمر سز اولنور اما سنسز اولنمز دیمکدر (دردم را طبیب نداند دوا که من
بی دوست خسته خاطر و با دوست خوشترم * محصول بیت * بنم دردیمه
طبیب دوا و علاج ایده بیلمز یعنی علاج ایلمکه قادر دکلدر زیرا بن دوستسز
خسته خاطرم و دوستله خوشترم یعنی بنم علاجم دوستک وصالیدر (کفتی
میار رخت اقامت بکوی من * من خود بجان تو که ازین کوی نکذرم
* محصول بیت * جانانه خطاب ایدوب بیورر ای جانان سن دیدک که اقامت
اسبابنی بنم محله مه کتورمه یعنی محله مه کلوب قرار ایلمه جوابنده بیورربن خود
سنک عزیز جانک ایچون بو محله دن کچمم یعنی بو محله یی ترک ایلمم بونده اقامت
ایدرم دیمکدر (هر کس غلام شاهی و مملوک آصفیست * حافظ کمینه بندهٔ
سلطان کشورم * شاهی و آصفی یالری وحدت ایچوندر سلطان کشوردن
مراد کندینک پادشاهیدر حافظ منادی ادات ندا محذوفدر تقدیری ای حافظ

من کمینه بنده‌یی * محصول بیت * هر کیمسه بر پادشاهك قولی و بر وزیرك مملوکی
یعنی عبدی اما ای حافظ بن اقلیم سلطانینك اکسکلی بنده سیم یعنی شیراز
پادشاهنك کمتر بنده سیم وله ایضا (جوزا سحر نهاد حمایل برابرم * یعنی غلام

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

شاهم و سوکند میخورم * جوزا بروج فلکك برینك اسمیدر که بروج اون ایکیدر
نته که نصاب صبیانده یازار قطعه * بر جها دیدم که از مشرق بر آوردند سر *
جمله در تسبیح و در تهلیل حی لا یموت * چون حمل چون ثور و چون جوزا
و سرطان و اسد * سنبله میزان و عقرب قوس و جدی و دلو و حوت *
پس جوز الغنده اجوزك مؤنثیدر اجوزا ورته‌سی آق قوچه دیرلر اکر قویونك
اورته‌سی آق اولورسه جوزا دیرلر و جوزا برجی کویا که بلدن بوقاریسی
ایکی کوده‌لی بر انساندر انکیچون عرب اکا ذو الجسدین و عجم دو پیکر دیر معلوم
اوله که برج دیدکلری بر نیچه کوکبك اجتماعندن عبارتدر مثلا بر نیچه کوکبك
اجتماعنی قوزی‌یه تشبیه ایدوب برج حمل دیدیلر و بر نیچه‌سنی اوکوزه تشبیه
ایدوب برج ثور دیدیلر و قس الباقیة علیهما و جوزانك ایکی کوده‌لی اولدیغی
اوستنه حمایل آلمش انسانه بکزر دیرلر انکیچون خواجه حمایل نهاد برابرم یعنی
قارشیمه قارشیسنه حمایل قومقدن مقصودی مصراع ثانی‌یی بیان ایدر
سوکند یمین معناسنه * محصول بیت * برج جوزا سحرده حمایلنی قرشومه
قودی یعنی شاهك قولی‌یم یمین ایدرم حاصلی شاهه بنده اولدیغنه یمین ایدر
شاهدن مرادی سلطان منصوردر که دال قافیه‌سنده اجمالا ذکری کچمشدی
(ساقی بیا که از مدد بخت کارساز * کامی که خواستم ز خدا شد میسرم *
مدد بخت کارساز اضافتلری لامیه و بیانیه‌در کارساز وصف ترکیبیدر سازیدندن
ایش اوکاریجی معناسنه کامی یا حرف وحدتدر که حرف رابط صفتدر ز خدا
خواستم متعلقیدر * محصول بیت * ای ساقی کل که کارساز طالعك مددندن
یعنی معین و ظهیر بختك مددندن بر مرادیکه اللهدن استرم میسر اولدی
(جامی بده که باز بشادی روی شاه * پیرانه سر هوای جوانیست در سرم *
جامی بدهك مقدم مفعولیدر و یا حرف وحدتدر که حرف تعلیل بازادات تأکید
بشادی با حرف سبب بشادی روی شاه اضافتلری لامیه‌لردر و مصراع ثانی‌یه
مرهوندر پیرانه سر پیرلك وقتنده هوای جوانیست مصدرك مفعولنه
اضافتیدر و یا حرف مصدر و یا حرف وحدت * محصول بیت * ساقی‌یه خطاب
ایدوب بیورر ای ساقی بر قدح باده و یر که شاهك یوزینك شادلغی سببیله
پیرلك وقتنده باشمده جوانلق هواسی وار یعنی پیرلکده یکیتلك آرزوسن ایدرم
و یا بر جوان هواسن ایدرم یعنی عاشق اولمق آرزوسن ایدرم (راهم مزن بوصف

زلال خضر که من * از جام شاه جرعه کش حوض کوثرم * بوصف با حرف
مصاحبت زلاله اضافت مصدرك مفعولنه اضافتیدر و خضره اضافت
لامیه که حرف تعلیل من مصراع ثانی‌یه مرهوندر جرعه کش وصف ترکیبیدر
جرعه ایچیجی معناسنه حوضه اضافت اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر
و کوثره بیانیه * محصول بیت * ای ساقی زلال خضر وصفیله یعنی آب حیات
تعریفیله بنم یولم اورمه یعنی بکا فریب و یرمه زیرا بن شاهك جامندن حوض
کوثر جرعه کشیم یعنی قدحندن جنت شرابك ایچرم (شاها من ار بعرش
رسانم سریر فضل * مملوك این جنابم و مسکین این درم * سریر فضل بیانیه
* محصول بیت * ای شاه اکر بن فضل تختنی عرشه ایرشدیررسم بو جنابك
قولی و بو قپونك مسکینی و درمندی‌یم حاصلی سنك قولك و دعاکویکم
هر نقدر فضلم زیاده اولورسه (من جرعه نوش بزم تو بودم هزار سال * کی ترك
آبخورد کند طبع خو کرم * خوکر معتاد معناسنه در آبخور دلغتده صواد
معناسنه‌در یعنی صو ایچق یرا ما بونك کبی یرلرده حصه و نصیب معناسنه‌در
* محصول بیت * شاهه خطاب ایدوب بیورر بیك ییل بن سنك بزمك
جرعه نوشی اولدم یعنی بیك ییلدنبری سنك لطف و احسانك کوره کلمشم
پس نچین محل لطف و احسانی ترك ایلیه بنم لطف و کرمکه متعود اولان طبعم
یعنی بو نیجه ییل احسانك کوردکدنصکره سنی ترك ایلمك احتمالی یوق بو قصه‌نك
اصلی بودر که شاه منصورك اوغلی خواجه‌یی یاننه آلوب سنجاغنه ایلتمك استدی
و خواجه امتناع ایدوب بو قصیده‌یی نظم ایلمش (ور باورت نمی شود از بنده
این حدیث * از کفتهٔ کمال دلیلی بیاورم * محصول بیت * و اکر سکا بو سوز
بنده‌دن باور اولمزسه یعنی سوزمی اینانمزسك کمال اسماعیل اصفهانی کلماتندن
دلیل کتوره‌یم یعنی انك سوزیله حالمی استشهاد ایده‌یم که اول دیمشدر (کر بر کنم
دل از تو و بردارم از تو مهر * این مهر بر که افکنم آن دل کجا برم * محصول بیت *
اکر کوکلی سندن قالدیرم و محبتمی سندن قوپارم بو محبتی کیمك اوزرینه
صلایم یعنی محبتمی کیمه براقه‌یم و بو سکا محبت ایلین کوکلی نره‌یه ایلده‌یم یعنی
سندن اشبه کیم وارکه اکا محبت ایده‌یم و انك خدمتنه واره‌یم خواجه بو بیتی
کمالك بر قصیده‌سندن تضمین ایلمشدر که مطلعی بودر مطلع * روزی و طاء کحلی
شب در سر آورم * بکر یزم از جهان که جهان نیست در خورم (عهد الست
من همه با مهر شاه بود * و ز شاهراه عمر بدین عهد بکذرم * محصول بیت *
بنم عهد الستم جمیعا شاهك محبتیله اولمشدر یعنی شاهه محبتم ازلیدر دخی
عمر شاهراهندن بو عهدله کچیسرم یعنی محبت شاهله دنیادن کیدیسرم

حاصلی بنده محبت ازلی وابدیدرکه نقصان پذیرد کلدر (منصور بن محمد غازی‌ست
حرز من * وزاین خجسته نام براعدامظفرم * محصول بیت * منصور بن محمد
غازیدر بنم حمایلم یعنی بو اسمی حمایل یرینه طوترم و بو مبارك اسمدن اعدا اوزرینه
غالبم یعنی اسم منصور سببیله اعدایه غالبم حاصلی بو اسمی حمایل ایلدیکمدن
دشمنلر اوزره نصرت صاحبی‌یم یعنی ممدوحم منصوردرکه اعدا اوزرینه
انك سببیله مظفرم منصور ومظفر ذکری تناسب طریقیله در (کردون
چو کرد نظم ثریا بنام شاه * من نظم در چرا نکنم از که کمترم * محصول بیت *
فلك چونکه ثریا عقدینی شاهك نامنه ایلدی بن درکبی نظمی نیچون ایلمیم
کیمدن اکسکم حاصلی فلك که شاهك مداحی اوله بن نیچون اولمیم فلکدن نم
اکسکدر بنم (شاهین صفت چو طعمه چشیدم زدست شاه * کی باشد
التفات بصید کبوترم * محصول بیت * شاهین کبی چونکه شاهك الندن لقمه
طاتدم یعنی شاهك که نعمتن یمش اولم کجن التفاتم اولور کوکرجین شکارینه
یعنی شاهین دکه اوفق تفك صیده تنزل ایلمز یعنی بنکه پادشاهك رعایتنه اعتیاد
ایلمش اولم برسنجق بکینك رعایتیله قانع اولورمی‌یم پادشاهك ملازمتنی
اوغلینك خدمتنه ترجیح بیورر (ای شاه شیرگیر چه کم کرد ار شود * در سایهٔ
تو ملك فراغت میسرم * ارشود مصراع ثانی یه مرهوندر * محصول بیت *
ای ارسلان طوتیجی یعنی ارسلانه غلبه ایدیجی پادشاه نه شیئك اکسك اولور یعنی
قدر تکده نه نقصان ویرر سایهٔ دولت وسعادتکده بکا ملك فراغت میسر اولسه
یعنی بکا کفایت مقداری رعایت ایلسك که دنیا قیدین چکمیوب همان
شاعرلك ایلسم وسکا قصاید ومدایح سویلسم که قیامته دك آدك آکه
دیمکدر (بال و پری ندارم واین طرفه ترکه نیست * غیر از هوای منزل
سیمرغ در سرم * بال قناد یعنی قوش قنادی پر بای عجمیله قناد ویلك
معناسنه در * محصول بیت * بال و پرم یوقدر و بو عجبدرکه عنقا منزلندن
غیری باشمده برآرزو وهوس یوقدر یعنی بنم ذاتمده هیچ استحقاق یوق
اما شاهك قربنی استرم حاصلی شاهك تقربنی تمنی ایدرم بنده اکا لیاقت
یوق ایکن (شعرم بیمن مدح تو صد ملك دل کشاد * کویی که تیغ تست
زبان سخنورم * بیمن با حرف سبب یمن مدح تواضافتلری لامیه لردر مدح
تو مصدرك مفعولنه اضافتیدر ملك دل بیانیه زبان سخنور ده بو یله در
وفارسیده نسبت معناسنی افاده ایدر سخنور سوزلی دیمکدر یعنی سوزه مالك
وقادر معناسنه * محصول بیت * شعرم سنی مدح ایلمك برکتیله یوز کوكل
ملکنی فتح ایلدی یعنی قلوب خلقده تأثیر ایلدی حاصلی هر ایشیدن قبول

ایلدی کویا که زبان سخنورم سنك قلجکدرکه فتح ممالکده بی مثال
وبی نظیردر یعنی سنك تیغك فتح ممالك ایلدیکی کبی بنم شعرم فتح قلوب
ایلر سنك یمن مدحکله حاصلی سکا مداح اوله‌لی شعرم مقبول قلوب اولدی
(برگلشنی اگر بگذشتم چو باد صبح * نه عشق سرو بود نه شوق صنوبرم *
محصول بیت * اکر باد صبح کبی برکلشنه اوغرایوب کچدم ایسه نه سرو عشقی
باشمده وار ایدی ونه شوق صنوبر یعنی بونلرك آرزوسی وهواسیله کلشنه
وارمدم (بوی تو میشنیدم وبر یاد روی تو * دادند ساقیان طرب یك دو
ساغرم * ساقیان طرب بیانیه در * محصول بیت * کلشنده سنك قوقك
ایشیدردم وسنك رویك شوقنه طرب وسرور ساقیلری بکا برایکی قدح ویردیلر
یعنی کلشنه وارمه سبب سنك رویك یادیدرکه انده وارمغیله بکا سرور وحبور
حاصلدر (مستی بآب یك دو عنب وضع بنده نیست * من سالخورده پیر
خرابات پرورم * سالخورده یشامش معناسنه در پیر خرابات پرور بیانیه در
خرابات پرور وصف ترکیبیدر میخانه نك بسلمشی یعنی میخانه ده تربیه اولمشم
دکه نسنه ایله مست اولم دیمکدر * محصول بیت * برایکی دانه اوزم صوییله
مستلك بنم ایشم ووضعم دکلدر یعنی برپاره باده ایله بن مست اولم زیرا بن
یشامش میخانه ده نشو ونما بولمش پیرم یعنی میخانه لر تربیه سنه مقارن پیرم پس
برایکی قطره اوزم صوییله مست اولمق بنم وضعم وشانم دکل (با سیر اختر و فلکم
داوری بسیست * انصاف شاه باد درین قصه داورم * داوری یا حرف مصدر
حکومت معناسنه * محصول بیت * فلك ویلدز سیریله حکومتم چوقدر یعنی
بونلرله دعوام واردر پادشاهك انصافی بو قصه ده حاکم اولسون یعنی
بو قضیه ده عدل وانصافله حکم ایلسون (شکر خدا که باز درین اوج بارگاه *
طاوس عرش میشنود صیت شهپرم * شکر خدا مصدرك مفعولنه اضافتیدر
که حرف بیان باز ادات تأکید اوج بارگاه اضافتی لامیه بارگاه اوسیتی دیمکدر
طاوس عرش لامیه مراد حضرت جبریلدر صیت شهپر لامیه صیت چاو
معناسنه در وشهپر قناد بلکی اما بونده قنادمراد ذکر جزء وارادهٔ کل طریقیله
محصول بیت) خدایه شکر که بو بارگاهك اوستنده حضرت جبریل بنم قنادیمك
اوازینی ایشیدر یعنی بو عالی بارگاهه انتساب ایده‌لی نامم اهل دنیایه منتشر
اولدیغندن غیری فلکده ملکلر دخی نامم ایشیدر یعنی افلاك وعناصرده ادم
شهرت بولدی (شبل الاسد بصید دلم حمله کرد ومن * گر لاغرم وگرنه شکار
غضنفرم * شبل شینك کسریله ارسلان یاوریسی پس اسد ذکری تجرید طریقیله در
بصید دلم با حرف صله واضافت مصدرك مفعولنه درواو حرف حال من مصراع

ثانی یه مرهوندر شکار غضنفرم اضافتی مصدرلک فاعلنه در غضنفر ارسلانه
دیرلر * محصول بیت * خواجه شهزاده‌یی شبل اسده و پادشاهی غضنفره
تشبیه ایدوب بیورر شبل الاسد کوکام صید ایلمک ایچون بکا حمله و هجوم ایلدی
اما حال بوکه بن اکرلاغرم و اکرلاغر دکلم ارسلانک شکاریم یعنی شاهزاده
کوکلمی آلمق ایچون چوق کرم و لطف ایلدی اما بن پادشاهک نعمتنی ترک
ایدوب اکا اویوب کتمم مصراع ثانینک معناسی اویوزلاغرم یوقسه غضنفرلک
شکاریم دین عجب جربدار معناویرمش (نامم ز کارخانهٔ عشاق محو باد *
کرجز محبت تو بود شغل دیکرم * محصول بیت * آدم عاشقلر کارخانه سندن
محو اولوب هرکز اکلمسون یعنی آدم یوق اولسون اکرسنک محبتکدن غیری شغلم
وار ایسه یعنی سنک محبتکی ترک ایدوب شاهزاده‌یه میل ایلرم هرنقدر که
بکا رعایت ایلرسه ده (ای عاشقان روی تو از ذره بیشتر * من کی رسم بوصل تو
کز ذره کمترم * ای حرف ندا منادی محذوف تقدیری ای شاه در عاشقان روی
اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر روتو یه اضافت لامیه‌در * محصول
بیت * ای شاه سنک رویک عاشقلری ذره‌دن زیاده‌در بن سنک وصلکه نجن
ایریشه بیلورم که ذره‌دن اکسکرکم یعنی سنک محبتکه لایق دکلم زیرا ذره
مقدار نجه دکلم (بنما بمن که منکر حسن رخ تو کیست * تا دیده اش بکزلک
غیرت برآورم * منکرک حسنه اضافتی اسم فاعلک مفعولنه اضافتیدر
وحسنک رخه مصدرلک فاعلنه‌در وتو یه لامیه تا حرف تعلیل کزلک بچاق
وقلمتراش برآورم چقارم دیمکدر * محصول بیت * بکا کوستر که سنک یوزک
کوزللکینه منکر کیمدر تا کوزنی غیرت بچاغیله چقاره‌یم یعنی سنک رویک
حسننه منکر اولان کوزرمدکه کورمش معلول کوزدر پس چقماغه
لایق کوزدر (بر من فتاد سایهٔ خورشید سلطنت * اکنون فراغتست
زخورشید خاورم * سایهٔ خورشید سلطنت اضافتلری لامیه و بیانیه‌در مجازا
خورشید خاور لامیه خاور مشرق (محصول بیت) بنم اوزریمه سلطنت کونشنک
کولکه‌سی دوشدی یعنی شاه که ظل اللهدر انک لطف و احسانی سایه‌سی
اوستمه دوشدی پس شمدی شمس خاوردن فراغتم واریعنی پادشاهک ایام
سعادتنده هیچ کیمسیه احتیاجم یوقدر یعنی شهزاده رعایتندن فراغتم واردر
(مقصود ازین معامله بازارتیز نیست * نه جلوه میفروشم ونه عشوه میخرم *
* محصول بیت * بو معامله‌دن مقصود و بو کفت وکودن مراد بازار قزدرمق
دکلدر یعنی بکا شاه زیاده التفات ایلسون دیوسویلمم بو سوزلری جلوه صاتمم
وعشوه صاتون المم یعنی کندیمی صاتوب خودفروشلق ایلمم وکمسه‌نک

از بحر مجتث
مفاعلن فعلات مفاعلن فعلن

غروری وخودفروشلغنی المم حاصلی نه کمسه نازینه و نخرینه التفات ایدرم
ونه کمسیه ناز و نخر صتارم (حافظ زجان محب رسولست وآل او * حقا برین
کواست خداوند داورم * محصول بیت * حافظ جاندن محب رسولدر وآل
رسول حقا که بو دعوا اوزرینه شاهددر حاکم افندم یعنی پادشاه بیلورکه
بن محب رسول وآل رسولم وله ایضا (چرانه دربی عزم دیار خود باشم * چرانه خاک
سر کوی یار خود باشم * بی بونده آرد معناسنه در عزمه اضافت لامیه‌در
وعزمک دیاره مصدرلک مفعولنه وخوده لامیه خاک سرکوی یار خود
لامیه‌لردر (محصول بیت) نیچون کندی دیارم عزمی ونیتی آردنجه اولمیم یعنی
نیچون کندی مملکتمه نیت ایدوب کتمیم نیچون کندی یارم محله‌سی اوجینک
خاکی اولمیم حاصلی کندی مملکتمک دلبرلرینه نیچون واروب ملازم اولمیم
(غم غریبی و محنت چو برنمی تابم * بشهر خود روم وشهریار خود باشم *
غم غریبی اضافتی لامیه‌در یا حرف مصدر چو حرف تعلیل بر حرف تأکید
نمی تابم فعل نفی مستقبل متکلم وحده طاقت کتورمم معناسنه شهریارانک
سکونیله پادشاهدن کنایتدر شهر یولداشی دیمکدر یعنی معینی وظهیری
معناسنه * محصول بیت * محنت و غربت غمنه چونکه طاقت کتوره‌مم
یعنی چونکه غربت زحمتنه تحمل ایده‌مم کندی شهرمه واروب کندیمه
پادشاه اوله‌یم یعنی مملکتمه واروب کامرانلق ایده‌یم خواجه‌نک بوغزلی
شهر یزده‌سویلدیکی غزللردندر (زمحرمان سراپردهٔ وصال شوم * زبندکان
خداوند کار خود باشم * محرمان سراپردهٔ وصال لامیه و بیانیه‌در سابقا
سراپرده‌نک معناسی تحقیق اولمش تکراره احتیاج یوقدر * محصول بیت *
وصال سراپرده‌سنک محرملرندن اوله‌یم یعنی شهرمه واروب وصال جانان
محرملرندن اوله‌یم و کندی افندم قوللرندن اوله‌یم حاصلی هرنه اولورسم
* کندی شهرمده اوله‌یم (چو کار عمر نه پیداست باری آن اولی * که روز واقعه
پیش نکار خود باشم * روز واقعه موت کونیدر * محصول بیت * چونکه
عمر ایشی پیدا دکل یعنی کشینک عمری چوقمی اولور آزمی اولور معلوم دکل پس
اول اولیدرکه موت و فوت کوننده کندی نکارم قتنده اوله‌یم حاصلی بانده
بولنمقدن کندی جانانم قتنده بولنمق اولیدر (همیشه پیشهٔ من عاشقی ورندی بود
دکر بکوشم ومشغول کار خود باشم * عاشقی و رندی یالری مصدریلردر
* محصول بیت * دائما بنم پیشه‌م عاشقلق ورندلک ایدی ینه سعی ایدوب کندی
ایشمه مشغول اوله‌یم یعنی ینه عشقه و رندلکه مشغول اوله‌یم (زدست بخت
کرانخواب وکاربی سامان * کرم بود کله‌ٔ رازدار خود باشم * دست بخت

کرانخواب اضافتلری لامیه و بیانیه در بخت کرانخواب اغراویه ولی بخت
سابقا بخت خواب آلود معناسنی بیان ایلمشیدك سامان بونده آرام صوری
وصلاح کار معناسنه درکه شکایتدر * محصول بیت * آغراویه ولی بختك
الندن وکاربی سامان الندن اکر شکایتم اولورسه کندیمك رازداری اوله یم یعنی
سرمی کمسه یه فاش ایلمیوب رازمی کندیمه سویلیوب کمسه یی حالیمه مطلع ایلمیم
(مکر که لطف ازل رهنمون شود حافظ * وکرنه تا بابد شرمسار خود باشم
(محصول بیت) مکر که خدانك لطف ازلیسی قولاغوز اوله ای حافظ والا ابده دك
کندیمك شرمساری اولورم یعنی طریق عشق جانانه ده لطف خدا هدایت
ایدوب بکا رهنمون اولورسه سراپردهٔ وصاله دسترس مقرر والا کندی سعیمله
عملدن شرمنده لکدن غیری نسنه حاصل اولمز دیمکدر وله ایضا (صلاح ازما چه
میجویی که مستانرا صلا کفتیم * بدور نرکس مستت سلامت را دعا کفتیم
* محصول بیت * خطاب عام طریقیله بیورربزدن نه صلاح ایسترسن که
مستلره صلا دیدك یعنی بن که باده نوشلره صلا دیوب می مجلسنه دعوت ایدم
بندن صلاح کلورمی یعنی کلمز سنك نرکس مستك دورنده وزماننده سلامته
دعا وثنا دیدك یعنی سلامتی تودیع ایلدك حاصلی وارای سلامت اللهه اصمرلدق
سنی دیدك (در میخانه ام بکشا که هیچ از خانقه نکشود * کرت باور بود ورنی
سخن این بود وما کفتیم * محصول بیت * بکا میخانه قپوسنی آچ که خانقاهدن
هیچ نسنه فتح اولمدی یعنی خانقاهه ملازمتدن بکا هیچ فائده اولمدی اکر سکا
اینانمق اوله واکر اولمیه سوز بوایدی وبز سویلدك یعنی سوزك طغریسنی
بز سویلدك سن کرکسه اینان کرکسه اینانمه (من از چشم تو ای ساقی خراب
افتاده ام لیکن * بلایی کز حبیب آید هزارش مرحبا کفتیم * محصول بیت *
ای ساقی بن سنك چشمکدن خراب اولوب دوشمشم اما بر بلا که حبیبدن کله
اکا بزبیك کره مرحبا دیدك یعنی جاناندن کلن بلایه نیجه کره مرحبا دیوب
حسن قبول له قبول ایلدك (قدت کفتم که شمشادست وبس خجلت بیار آورد *
که این نسبت چرا کردیم واین بهتان چرا کفتیم * بس بونده بسیار معناسنه در
باربونده عیش وحاصل معناسنه در * محصول بیت * سنك قدك شمشاددر
دیدك حال بو که چوق حجاب حاصله کتوردی یعنی بویله دیدیکمز چوق خجالت
نتیجه ویردی که بو تشبیهی نیچون ایلدك وبو بهتانی نیچون سویلدك حاصلی
بو تشبیه ناموجه اولدیغیچون زیاده شرمنده اولدق (اکر بر من نبخشایی
پشیمانی خوری آخر * بخاطر دار این معنی که در خدمت کجا کفتیم * نبخشایی
فعل نفی مستقبل مفرد مخاطبدر پشیمانی یا حرف مصدر * محصول بیت *

بحر هزج مثمن سالم
مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

اکر بکا ترحم ایلمزسك پشیمانلق برسك البته خاطرکده طوت بو معنایی که
خدمتکده نه یرده دیدك یعنی بکا ترحم ایلمزسك پشیمانلق برسك دیدیکم سوزی
نشانله که خطك کالدکده معناسنی اکارسك (جکر چون نافه ام خون کشت
وکم زینم نمی بایست * جزای آن که با زلفش سخن از چین خطا کفتیم *
* محصول بیت * جکرم نافه کبی قان اولدی حال بو که بکا بوندن اکسك
کرکمزدی اول جزا ایچون که جانانك زلفنه چیندن خطا سوز سویلدك یعنی
زلفنه چین اسناد واثبات ایلدیکمدن خطا ایلدم پس بو خطا ایچون جکرم
نافه کبی قان اولمغه لایقدر (تو آتش کشتی ای حافظ ولی با یار درنکرفت *
زبدعهدی کل کویی حکایت با صبا کفتیم (محصول بیت) ای حافظ سن آتش
اولدك اما یاره تأثیر ایلمدی کویا که کلك بدعهدلکندن صبایه حکایت
سویلدك یعنی کلك بدعهدلکندن صبایه حکایه سویلمك که تأثیر ایلمدیکی کبی
بنم عشقدن آتش اولدیغم یاره تأثیر ایلمز حاصلی عشق جانان بنی یاندردیغندن
یارمه تأثیر اولمز وله ایضا (چل سال رفت وبیش که این لاف میزنم * کز چاکران
پیرمغان کمترین منم * چل جیم عجمینك کسریله قرق دیمکدر اصلی چهلدر
ها تخفیفا حذف اولنمش که حرف یاندر ایکی مصراعده یله چاکر قول الف
ونونله جمع اولدی ذوی العقوله صفت اولدیغیچون پیرمغانه اضافتی اسم
فاعلك مفعولنه اضافتیدر کمترین ادات تفضیلدر اکسکرك دیمکدر ویا نسبت
ونون تأکید ایچوندر (محصول بیت) قرق ییل دخی زیاده کتدیکه بولافی اورورم
وبو چکه یی چالارسکه پیرمغانك ادنی ساکنلرندن بنم یعنی میخانه ملازملرینك
وباده نوشلرك قدیملرندن بنم (هرکز بیمن عاطفت پیر میفروش * ساغر تهی
نشد زمی صاف روشنم * یمن برکت معناسنه در عاطفت میل ومحبت
معناسنه در می صاف روشن اضافتلری بیانیه در (محصول بیت) پیر میفروشك
میل ومحبتی سببیله هرکز قدحم بادهٔ صاف روشندن خالی اولمدی یعنی پیرمغان
دولتنده هیچ شرابم اکسك اولمدی (در جاه عشق ودولت رندان پاکباز *
پیوسته صدر میکدها بود مسکنم * بعض نسخه ده میکدها یرنده مصطبها
واقعدر * محصول بیت * عشق منصبنده ودولتنده ویا کبازرندلر اقبال
وسعادتنده دائما مصطبه لر صدری اولدی مسکنم یعنی بونلرك ایام سعادتنده
اعیان میخانه لر واشراف میکده لر اوتوردیغی یرده اوتوری کلمشم (در شان من
بدردکشی ظن بد مبر * کالوده کشت خرقه ولی پاك دامنم * بدردکشی با حرف
سبب ویا حرف مصدر کالوده که حرف تعلیل * محصول بیت * بنم حقمده
دردکش اولدیغم سببیله یرامز ظن ایلتمه یعنی بنی یرامزا کلمه زیرا خرقه م اکرچه

از بحر مضارع
مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

آلوده شراب اولدی اما بن پاك دامنم یعنی ظاهرمك رسوایلغنه باقمه كه باطنم
پاكدر (شهبـاز دست پادشهم یارب ازچه روی * ازیاد برده‌اند هوای نشیمنم
* محصول بیت * پادشاه الینك شاهینیم عجب نه یوزدن ونه جهتدن
خاطرمدن مقام ومكانم محبت ورأفتنی ایلتمشلردر یعنی بن معزز ومكرم ایكن
عجب هوان وذلته نه باعث اولدی حاصلی مقام اصـلیمی ومكان قدیمی بكا
اونوتدروب بومقردنی بی قرارگاه ایلین عجب ندر (حیفست بلبـلی چومن
اندرچنین چمن * بااین لسان عذب كه خامش چو سوسنم * لسان عذب بیانیه
* محصول بیت * بوشكلین چمنده بنم كبی بر بلبل حیفدر یعنی بوفقر وفنا چمننده
ویاشهر شیراز چمننده بنم كبی بر بلبـل یازقدر بو طـاتلی دیل ایله كه سوسن كبی
خاموش یعنی بنم كبی فصیح وبلیغ دیلی طاتلی شاعر سوسن كبی خاموش اولمق
حیفدر مصراع ثانی حیف لفظنـه متعلقدر (آب وهوای فارس عجب
سفله پرورست * كو همرهی كه خیمه ازین خاك بركنم * محصول بیت * خواجه
بیت سابقده دیارینك كندییه عدم موافقتندن ضمناً شكایت بیوردیدی
وبو بیتده تصریح ایدوب بیورر فارسك یعنی شیراز مملكتنك آب وهواسی عجب
سـفله پروردر یعنی ادانی واسافل ناسه مائلدر اهـل هنر قدرینی بیلمزقنی
بر یولداش كه وجودم خیمه‌سنی انك معاونتیله بو خاكدن وبو دیاردن قوپارایم یعنی
بویردن قالقوب مقاد برناس بیلنلر یره وارا وز حاصلی بر مربی پیدا ایدوب سایهٔ
دولتنده حضور ایدوب اكامدا حلك ایدوب نام شریفنه ابیات واشعار سویلیم
(حافظ بزیر خرقه قدح تابكی كشی * دربزم خواجه پرده ز كارت برافكنم *
خواجه‌دن مراد وزیردر * محصول بیت * ای حافظ خرقه التنده نیجه‌یه دك
باده قدحن چكرسن یعنی نیجه‌یه دك باده نوش اولورسن خواجه‌نك بزمنده
سنك ایشكدن پرده‌یی براغیم یعنی كیزلی ایشك فاش ایدوب سنی خواجه یاننده
رسوا ایدوب اوتاندرایم (توران شه خجسته كه درمن یزید فضل * شد منت
مواهب او طوق گردنم * توران شه مذكور خواجه‌نك عطف بیانیدر
بوتوران شاه حسن ایلخانینك وانك اوغلی شیخ اویسك وزیر اعظمی اولمشدر
بوده ایلخانیلردندر ینه پادشاهك اقرباسندندرته كه بیتك شرحنده مفصل
مذكوردر پس بونده تفصیله احتیاج یوقدر خجسته مبارك معناسنه‌در
من یزید فضل فضـل مزادی دیمكدر منت مواهب اولامیه‌لردر مواهب
موهبه‌نك جمعیدر كه اسمدر بخشش معناسنه طوق بیونه كچن حلقه كه تركجه
خلته دیرلر * محصول بیت * خواجه دیدیكمز مبارك توران شاهدر كه فضل
مزادنده انك بخششلری منتی بو بینمك خلته‌سی اولدی یعنی احسانات

وعطیاتی بنی بوینی خلقه‌لی برنده ایلمشدر
حاصلی فضل واحسانی
گردنمی كرانبار
ایلمشدر

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

١٢٨٤
شعبان